

Het Goddelijke binnen je bereik

De Moeder

Het Goddelijke
binnen
je bereik

Gesprekken met de Moeder
1953

Stichting Aurofonds

Oorspronkelijke titel:

Entretiens de Mère, 1953

Uitgegeven door Sri Aurobindo Ashram, Pondicherry, India

Geautoriseerde vertaling door

Wil van Vliet

Contactadres voor de Benelux:

Stichting Aurofonds

p/a Jan Lohman

Bernard Zweersplein 57

3122 TW Schiedam

Tel.: 010-4705798

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Moeder, De

Het Goddelijke binnen je bereik : gesprekken met de Moeder,
1953 / De Moeder ; [geautoriseerde vert. uit het Frans
door Wil van Vliet]. - Deventer : Ankh-Hermes.

Vert. van: Entretiens de Mère, 1953. - Pondicherry : Sri Aurobindo Ashram.

ISBN 90-202-4080-3

NUGI 611

Trefw.: zelfverwerkelijking.

ISBN 9070549050

© 1992 Stichting Aurofonds, Bernard Zweersplein 57, 3122 TW Schiedam

© 1992 Uitgeverij Ankh-Hermes bv, Deventer

Uit deze uitgave mag uitsluitend iets verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, opnamen, of op welke andere wijze ook, hetzij chemisch, elektronisch of mechanisch, na voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Any part of this book may only be reproduced, stored in a retrieval system and/or transmitted in any form, by print, photoprint, microfilm, recording, or other means, chemical, electronic or mechanical, with the written permission of the publisher.

INHOUD

18 maart

Julie denken dat jullie buitengewoon zijn – miljoenen exemplaren.
Families van wezens.

25 maart

Waar het op aan komt is oprecht te zijn.

1 april

Eerzucht: de knagende worm.
De homogeniteit van het wezen en de wegwijzer.

8 april

Als je de mensheid wilt helpen.
Waar is het ik?
Het vermogen van 'formaties'.

15 april

De Godheid trekt zich niet terug; men maakt zelf dat men zijn
ontvankelijkheid voor Hem verliest.
Wanneer men een stevige basis heeft, kan men een grote hoeveelheid
krachten ontvangen.

22 april

Slaap: je hoofd blank maken als een onbeschreven blad.

29 april

Vitale verwondingen.
Men regelt zijn dromen.
De onnozelse mens is altijd de ijdelste.
Het geheim van de godsdiensten.

6 mei

Wanneer je je psychische wezen vindt.
Hoeveel Napoleons en Ceasars!
Om zich zijn dromen te herinneren: bruggen slaan in het bewustzijn.
De sleutel tot alles.

13 mei

Ze geloven dat ze heel bijzonder zijn omdat ze mediteren.
Men is niets zonder de Godheid.
Zo volmaakt mogelijke instrumenten zijn.

20 mei

Ware overgave is heel moeilijk.
De vlam van de aspiratie en het antwoord.
300 jaar om het lichaam te transformeren is heel weinig.
Vervanging van de organen door energie-centra.
Als men bewust meewerkt gaat het rijpingsproces veel sneller.
De geringste verkeerde vibratie en alles gaat verkeerd.

8 mei 1926

APPENDIX: Uitspraak uit een gesprek tussen Sri Aurobindo en een volgeling die leraar wis-en natuurkunde was.

27 mei

De kwaliteit van de muziek hangt af van haar oorsprong.
De individualisatie heeft de onbewustheid met zich mee gebracht.
Het enige middel om alles in orde te brengen is weer bewust te worden.
Het middel ligt in de kern van het kwaad.
Wanneer men met Dat in aanraking komt, is het voor allen hetzelfde.
Indiase en Europese muziek.
De Godheid is het enige bestaan.
Niemand heeft een transformatie verwerkelijkt.
Men kan schoenen maken en de Godheid vinden.

3 juni

De combinatie van een absoluut determinisme en een absolute vrijheid.
Het oefje van de Natuur: de illusie van vrijheid doet ons bewegen als harlekijntjes.
De Genade is volledig in strijd met het karma.
Aspiratie en gebed hebben een magisch vermogen.

10 juni

De vijandige krachten kunnen aanvallen omdat er iets in je met hen overeenkomt.

De asoera van de Leugen of de 'Heer der Naties'.

De mens zal de asoera dwingen te vluchten.

De mens zal zijn aarde transformeren.

De tirannie van het mentale en vitale.

Bekijk jezelf.

Begrijpen in plaats van uit je hoofd leren.

17 Juni

Hoe het mentale functioneert.

Het verschil tussen idee en gedachte.

Nergens meer voor deugen is precies wat het lichaam doet verdwijnen.

24 juni

Het is door angst dat de wezens uit de vitale wereld de mensen in hun greep houden.

Om angst te verwijderen.

Wanneer men tamasisch is: zichzelf een paar klappen met de zweep geven.

Een ziekte is alleen maar een onevenwichtigheid in het wezen.

Door concentratie doe je in tien minuten wat je anders een uur zou kosten.

Het ware nut van werk (schoolwerk): je hersenactiviteit organiseren.

Een lantarentje in het hoofd dat men alle richtingen uit kan draaien.

1 juli

Eén van de aardigste verzinselfs die ik ooit gehoord heb: de hel, voor eeuwig.

Het paradijs en de hel: verzinselfs om de mensen te dwingen te gehoorzamen en die werkelijk zijn voor degenen die erin geloven.

Goede formaties kunnen maken.

Wanneer je je lichaam verlaat...

Om je bewustzijn te behouden (na de dood) moet je het concentreren op een deel van het wezen dat onsterfelijk is.

De 'geleidegeesten van de dood', de 'geesten van het vuur'.

Als niets in je erin zou toestemmen te sterven, zou je niet sterven.

8 juli

Verschillende soorten gebeden.

Gebed en aspiratie.

Men streeft naar een staat van bewustzijn, naar iets, maar het gebed is iets persoonlijks, gericht tot een persoonlijk wezen.

Een slechte gedachte is een slechte daad.

Kwade wil is misschien een menselijk verzinsel.

De dieren hebben geen perversiteit.

Het instinct is het bewustzijn van de Natuur.

De Natuur heeft een bewuste wil.

Om je bewustzijn te verruimen: naar de sterren kijken, proberen je met hen te identificeren en in hen op te gaan.

15 juli

Bijgeloof is een mentale formatie en is anders al naar gelang het land.

Een groot aantal godsdienstige regels zijn uitsluitend gebaseerd op grondbeginselen van hygiëne.

Als je met een oprechte aspiratie tot het spirituele leven komt, overvalt je soms een lawine van onaangename dingen.

Iedereen: 'Ik zal je als de Godheid erkennen als je precies doet wat ik wil dat je zult doen.'

Degenen die geld geven willen altijd dat het hen op z'n minst enige bevrediging schenkt.

Er is geen scheiding tussen wat jullie God noemen en wat jullie de schepping noemen.

22 juli

De bescherming is om je heen werkzaam om te verhinderen dat de vijandige krachten op je af komen.

Door angst krijgt men wat dan ook, zelfs een ongeluk.

Mentale, vitale en fysieke angst

Sommige mensen zien alles wat hen overkomt als een beproeving om vooruit te gaan.

De morele conditie is veel belangrijker dan de fysieke.

Een ziekte is een verbreking van het evenwicht.

Je evenwicht moet drievoudig zijn: mentaal, vitaal en fysiek.

Voor het lichaam: een functionele en een organische onevenwichtigheid.

De innerlijke oorzaken van onevenwichtigheid.

Als je sombere ideeën begint te krijgen en rampzalige formaties gaat maken, zul je vast en zeker ziek worden.

Je moet de organen een lesje geven zoals je kleine kinderen een lesje geeft.

Er zijn inwendige ruzies tussen de verschillende delen van jezelf.

Wanneer je vooruitgaat in de yoga en een deel van het wezen niet wil volgen, dan veroorzaakt dat een onevenwichtigheid.

Als er ergens in je wezen een onvermogen is om de

Kracht te ontvangen, dan werkt dat als een zandkorrel in een radertje.

Uiterlijke oorzaken van ziekte: je zendt jouw vibraties uit en je ontvangt de vibraties van anderen.

Alles is besmettelijk.

Kwaadaardige entiteiten.

De microbe is de materiële uitdrukking van iets levends in de subtiel-fysieke wereld.

Vampiers.

Bewustzijn is meer afdoende dan pakjes geneesmiddelen.

Wanneer het lichaam het besluit genomen heeft te genezen, dan zal het genezen.

Sommige mensen zijn ziek uit ergernis.

Door de druk van het licht en de spirituele kracht herstel je de harmonie.

De kracht van spirituele zuivering is zo constructief dat wat destructief is niet kan blijven bestaan.

29 juli

Er bestaat een niveau waar alle mogelijkheden aanwezig zijn.

Om de gebeurtenissen werkelijk te begrijpen, moet je een universeel bewustzijn hebben.

Er is een bewustzijn waarin je alles tegelijkertijd weet.

Je projecteert je op een scherm, zoals de bioscoop, en dan observeer je (...) en je zet ieder ding op zijn plaats.

Meester zijn van je lot.

5 augustus

Het psychische wezen vormt zich zoals een groeiend kind.

Degenen die zich met hun psychische wezen vereenzelvigd hebben, gaan gedurende het hele leven vooruit en zelfs na de dood.

Als men de gemanifesteerde wereld verlaat, gaat men niet meer vooruit.

Inspiratie is een moment van openheid voor iets dat vanbuiten komt.
De deur openen (voor de inspiratie) wanneer je wilt.

Een voortdurende wisselwerking met de buitenwereld.

Door redelijk te worden groeit men niet meer.

Mentale vooruitgang, vitale vooruitgang.

Degenen die als een kurk op het water drijven.

Het mentale vindt altijd een manier om alles te rechtvaardigen.

Alleen het psychische weet wat het ware is.

De aardigste verontschuldiging: 'Dit is de laatste keer dat ik het doe.'

Om de opwellingen te bestrijden: ten eerste het niet doen.

Hoe de psychische wezens zich incarneren.

De psychische ontwikkeling ontsnapt volledig aan alle denkbeelden van rechtvaardigheid, beloning en straf.

12 augustus

Men moet *worden* wat men wil kennen.

Zich identificeren.

De enige manier om de Godheid te kennen is zich met Hem te identificeren.

Gedachten die enkel en alleen op de Godheid geconcentreerd zijn hopen zich niet op als zandkorrels op een duin.

In de Natuur bestaan alle mogelijkheden.

19 augustus

De Aanwezigheid in het centrum van alles.

Zolang men de enge grenzen voelt, wil men nemen omdat men bang is te verliezen.

Het instinct tot vernielen en bederven is te wijten aan de aanwezigheid van vijandige krachten.

Om nooit door vijandige krachten te worden aangezet moet men een ware held zijn.

Voor degene die vertrouwen in de goddelijke Genade heeft, wordt de terugkeer naar het Licht gemakkelijk.

26 augustus

De ware liefde.

De liefde van dieren.

Er is niets dat de goddelijke liefde zo volledig de rug toekeert als die behoefte aan berekenen en voordeel trekken.

2 september

Godsdienst is altijd een beperking voor de geest.

Iedere kaste is ervan overtuigd dat zij alleen het monopolie heeft voor het maximum aan vooruitgang dat mogelijk is.

De hele evolutieve beweging is een spiraalvormige beweging.

Men moet de natuur ervan overtuigen mee te werken.

9 september

Als het contact met het psychische is gevestigd, kan dat de ergste misdadiger in een ogenblik bekeren.

Een bekeerd vitale is een almachtig instrument.

Het vitale houdt van het buitengewone.

Behandel het vitale met veel tact, maar gehoorzaam het nooit.

16 september

De vastheid in de fysieke wereld: de voor – en nadelen.

Na de dood blijven bepaalde menselijke vermogens in de aardse atmosfeer om zich te manifesteren.

Maar misschien heeft het psychische wezen van

Beethoven zich in een schoenmaker geïncarneerd.

Wanneer een psychisch wezen een bepaalde volmaaktheid heeft bereikt, kan het een wezen van het Bovenmentale aantrekken dat zich in dit psychische wezen incarneert.

Waarom vechten de mensen met elkaar? Dat is misschien hun manier van vooruitgaan.

Voor het goddelijke Bewustzijn is de ontwikkeling van het bewustzijn belangrijk, niet succes of mislukking.

Verruim je bewustzijn en je geheugen zal toenemen.

Jullie bevinden je allemaal in een geweldige zee van vibraties en jullie merken het niet eens.

Als men open zou zijn en gewoon zou inademen.

23 september

De fysieke wereld die iedereen voor de enige werkelijkheid houdt, is alleen maar een beeld.

De slang die zich in haar staart bijt: symbool van het universum waarin de uiterste stoffelijkheid aan het punt van oorsprong van de uiterste fijnstoffelijkheid raakt.

Vanuit occult en spiritueel gezichtspunt is de aarde het geconcentreerde symbool van het universum (...), alles wat getransformeerd moet worden, bevindt zich daar.

30 september

Het gebied waar alle gebeurtenissen uit de geschiedenis van de aarde geregistreerd zijn.

Om met de yoga van Sri Aurobindo te kunnen beginnen, moet men eerst de uiterste grens bereikt hebben van wat de oudere yoga's hebben verwerkelijkt.

De heerschappij van het Bovenmentale loopt op zijn eind.

Over het algemeen blijven degenen die hun spirituele doel hebben bereikt daar steken.

Als je je laat leiden, kun je je doel veel vlugger bereiken.

Blijf een kind, het soepele materiaal dat gevormd kan worden.

Men heeft niet het recht iets van iemand te eisen wanneer hij geen vrije keuze heeft.

Geheugen en herinnering.

De zuiver mentale herinnering vervangen door staten van bewustzijn.

7 oktober

Er is een bepaalde bewustzijnstoestand die overeenkomt met de radicale genezing.

Mentale, vitale en spirituele aspiratie.

Het lichaam heeft een bewustzijn dat heel persoonlijk is.

Het lichaamsinstinct is heel betrouwbaar; het mentale en het vitale verstoren het.

Het is slecht voor kinderen om veel met volwassenen te leven.

Het vertrouwen van het lichaam. Als je verkeerd denkt, werkt dat op je lichaam in.

Als je het geloof in de goddelijke Genade hebt, kun je alle moeilijkheden het hoofd bieden.

De eerste plicht van hen die de verantwoordelijkheid voor anderen dragen, is leren zich met hen te vereenzelvigen.

De rol van het supramentale: de wereld transformeren.

Jezelf leren kennen is het werkterrein dat iedereen gegeven is.
Men kan zich niet volledig isoleren, er is een onderlinge afhankelijkheid.

14 oktober

De formateurs die hebben deelgenomen aan de schepping van de wereld.

Er is niets dat niet God is, het is alleen in wanorde.

Als je het hoe en waarom van het universum wilt begrijpen, moet je je met het universum vereenzelvigen.

Het universum *is* de Godheid, geprojecteerd in de ruimte, en de Godheid *is* het universum in zijn oorsprong: je kunt de Godheid en het universum niet scheiden.

Wanneer je je bewustzijn hebt verenigd met het goddelijke bewustzijn, zijn er geen problemen meer, alles is precies wat het moet zijn.

Men kan zich van alle suggesties bevrijden, maar daarvoor moet men boven ze staan.

De angst voor de dood, de middelen.

Wanneer je je psychische wezen hebt gevonden, heb je ogenblikkelijk het gevoel van onsterfelijkheid.

Angst trekt datgene aan waarvoor je bang bent.

Angst is besmettelijk.

Het gemakkelijkste middel tegen angst: je in de armen van de Godheid nestelen.

21 oktober

Alleen wanneer de wereld getransformeerd zal zijn, zal het Goddelijke in zijn zuiverheid kunnen worden uitgedrukt.

De Godheid drukt zich in iedereen uit naar gelang ieders behoefte.

Boeddhisme van het Noorden en Boeddhisme van het Zuiden.

Over de Rāmāyana en de Mahābhārata.

Om de ware schoonheid te kennen, onafhankelijk van iedere vorm, moet je je boven alle vormen verheffen.

28 oktober

Werkelijke kunst is de uitdrukking van de schoonheid in de materiële wereld.

Om de universele vooruitgang te beschrijven, zou je je een geheel van

spiralen moeten voorstellen die een globe vormen.

Er is niets meer tegenstrijdig aan kunst dan handel.

Onze tijd is heel tegenstrijdig aan de bloei van de kunst.

Verwaandheid is één van de grootste menselijke dwaasheden en het is één van de dingen die je het meest van de goddelijke verwerkelijking verwijderen.

Kunst als een soort 'uitwas'.

Tegenwoordig wordt er geen stuk linnen meer beklad waarop geen handtekening staat.

De Natuur heeft een ontzaglijke kookpot waarin ze haar mengsels maakt.

4 november

Naar aanleiding van het principe van offeren (van dieren of mensen): zelfs als je erin zou toestemmen, zou er maar één toelaatbaar offer zijn, namelijk het offer van jezelf.

De mens, niet de Godheid is een zedenmeester.

Het grootste beletsel in het contact met de Godheid is trots.

Het enig werkelijk belangrijke is de intensiteit van de aspiratie.

Men zegt tegen de Godheid: 'geef, geef...'

Zich bewust worden van de Godheid is de ware bestaansreden van het leven.

11 november

Er is nu helemaal geen goed en kwaad meer: er is evenwicht en verstoord evenwicht.

Het spirituele programma dat Moeder al in 1912 had gemaakt.

De menselijke eigenschappen zijn vervormingen van iets dat er achter schuilt.

Geld is een kracht net als alle andere krachten van de Natuur.

De 'Weg van het midden' is de weg van het evenwicht.

18 november

Over reïncarnaties: alles wat onder de psychische invloed is en met het psychische is vereenzelvigd, blijft bestaan.

De Natuur heeft geen haast.

Het determinisme.

De Genade is juist iets dat het vermogen heeft om het determinisme te veranderen.

De wet niet kennen is geen excuus, zowel voor mensen als in de Natuur.

Zonder de Genade is er geen hoop.

Wij profiteren van alle ervaringen van hen die vóór ons op aarde waren.

We weten niet hoe het zou zijn als alleen de rechtvaardigheid over de wereld zou heersen.

Als je met de eenvoud van een kind een beroep op de Genade doet, dan geloof ik dat ze zal luisteren.

Het geloof dat niet discussieert.

Wat men voor onontbeerlijke behoeften houdt.

25 november

Vertrouwen brengt je in een staat van ontvankelijkheid.

Eén atoom oprechtheid en de hulp komt.

Op een dag besloot 'God' zichzelf te projecteren.

De schepping van de vier eerste emanaties en de schepping van de goden.

Deze wereld is een wereld van vrijheid van keuze.

Als je achter het uiterlijk kijkt, bemerk je dat deze wereld helemaal niet ongelukkig is.

De asoera's, wezens der duisternis.

De asoera die het meeste kwaad doet: 'de Heer van de Leugen', of 'de Heer der Naties'.

Hitler, bezeten medium.

Zelfs in de ergste misdadiger schuilt diep vanbinnen het goddelijke licht.

9 december

Als je aan lelijke dingen denkt, word je omringd door lelijke dingen. Het spirituele ego is veel gevaarlijker dan het gewone.

Voor hen die in het gewone bewustzijn blijven, is het lijden iets heel werkelijks.

Telkens wanneer je aan iets denkt, is het alsof je een magneet in je hand hebt en dat iets naar je toe trekt.

Sommigen hebben geen middel gevonden om hun hoofd te beletten

altijd maar door te werken; wel, laat het zich dan richten op alle goede dingen die kunnen gebeuren.

Het vrijwillige offer van de incarnaties.

16 december

De Yoga: door introspectie datgene in jezelf zoeken dat permanent is.

Het psychische wezen organiseert de omstandigheden van ons leven.

Kunnen wachten, is tijd winnen.

23 december

De psychische kennis wordt niet geformuleerd zoals in het mentale.

Als je concentratievermogen volledig is, dan is er geen probleem dat je niet zou kunnen oplossen.

Het bewuste contact met de verschillende delen van het wezen.

Als het lichaam een bepaalde bewustzijnsbeweging van vooruitgang niet volgt, dan doet dat een ziekte ontstaan.

Het mentale maakt het fysieke meestal ziek.

Men kan zichzelf genezen door gunstige formaties en vermijden dat ongelukken ongunstige gevolgen hebben. De seconde van de keuze.

Er zijn mensen die nooit de gelegenheid tot een ongeluk voorbij laten gaan.

Ze denken er nooit aan dankbaar te zijn wanneer ze gezond zijn.

Mensen die het ongeluk aanbrenge.

30 december

De waarneming van kinderen.

Het belang van de bewustzijnstoestand van de ouders op het moment van de conceptie.

Telkens wanneer je eet, wanneer je ademhaalt, absorbeer je invloeden.

Hoe meer tamasisch je bent, des te meer heb je behoefte aan opwindende omstandigheden en niets maakt wreder dan tamas.

De kinderen hier.

Praat niet zoveel over wat we doen, doe het.

18 Maart 1953

'We zijn ons alleen maar bewust van een onbetekenend gedeelte van ons wezen.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 1)

Welke zijn de onbetekenende gedeelten van ons wezen?

Bijna allemaal.

Er zijn maar heel weinig dingen die niet onbetekenend zijn; al jullie gewone reacties, al jullie gewone gedachten, gewaarwordingen, handelingen en bewustzijnsbewegingen, dat is allemaal heel onbetekenend. Alleen wanneer er af en toe via het psychische wezen een flits van een hoger bewustzijn doorbreekt, wanneer er een opening is voor iets anders, wanneer je in contact bent met je psychische wezen (al is het maar een seconde) dan is dat op zo'n moment niet onbetekenend. Anders herhaalt al het overige zich in miljoenen en miljoenen exemplaren. Jullie manier van zien, jullie manier van doen, al jullie reacties, gedachten en gevoelens, dat is allemaal gewoon. En jullie denken dat jullie buitengewoon zijn; vooral wanneer jullie gegrepen worden door buitengewone gewaarwordingen en gevoelens – die jullie althans buitengewoon vinden – dan menen jullie hoog verheven te zijn en het bovenmenselijke te benaderen. Daar vergissen jullie je deerlijk in. Dat is niets anders dan een gewone toestand, erbarmelijk gewoon. Om iets te vinden dat niet onbetekenend is, moeten jullie dieper in jezelf inkeren en proberen in jezelf te zien.

Je hebt gezegd dat we in een vorig leven bij elkaar waren, maar als we toen geen yoga deden, konden we elkaar dan toch ontmoeten?

Niet noodzakelijkerwijze.

Ik herinner me de omstandigheden waarin ik dit gezegd heb; het was tegen een dame die hier gekomen was en me gevraagd had hoe het kwam dat ze hier gekomen was... Het is waar in het algemeen; wanneer mensen die overal in de wereld verspreid en op grote

afstand van elkaar geboren zijn, door de omstandigheden of door een opwelling ertoe gedreven worden zich hier te verzamelen, dan komt dat bijna altijd doordat ze elkaar in een of ander leven (niet allemaal in hetzelfde) hebben ontmoet en omdat hun psychische wezen heeft gevoeld dat ze tot dezelfde familie behoren. Daarom hebben ze elkaar innerlijk beloofd bij elkaar te blijven en samen te werken. Daardoor komt het dat zelfs als ze heel ver hier vandaan geboren zijn, iets hen dwingt om hier bij elkaar te komen; dat komt door het psychische wezen, het psychische bewustzijn. En alleen naar gelang het psychische bewustzijn sterk genoeg is om de omstandigheden of het leven te regelen, te organiseren, met andere woorden sterk genoeg om zich niet te laten tegenhouden door uiterlijke krachten, door uiterlijke stromingen van het leven, kan men elkaar ontmoeten.

In werkelijkheid is het een diepe waarheid; er zijn grote 'families van wezens' die voor dezelfde zaak werken; ze ontmoeten elkaar in min of meer grote aantallen en komen in een soort groepen op aarde. Het is alsof er in de psychische wereld op bepaalde momenten een ontwaken plaatsvindt, alsof men een heleboel slapende kinderen wakker maakt: 'Het is tijd, vlug, naar beneden!' en dan haasten ze zich. Soms komen ze niet op dezelfde plaats terecht, ze raken verspreid; dan is er innerlijk iets dat hen hindert, dat hen drijft; ze worden om de een of andere reden aangetrokken en dat brengt hen samen. Het komt door iets dat heel diep in het wezen schuilt, dat helemaal niet oppervlakkig is, anders zouden ze de band misschien niet eens bemerken wanneer ze elkaar ontmoeten. Mensen ontmoeten en herkennen elkaar alleen maar naarmate zij zich bewust worden van hun psychische wezen, naarmate zij hun psychische wezen gehoorzamen en erdoor worden geleid; zo niet, dan komt er van alles dat het tegenwerkt, dat het versluiert en afstompt; dan doen zich allerlei belemmeringen voor die hen beletten elkaar diep innerlijk te vinden en werkelijk samen te werken aan het Werk. Ze worden heen en weer geslingerd door de krachten van de Natuur.

Er is maar één oplossing: je psychische wezen vinden. En heb je dat eenmaal gevonden, dan moet je je er krampachtig aan vastklampen, je stap voor stap erdoor laten leiden, wat de hindernis ook moge zijn. Dat is de enige oplossing.

Dat heb ik die dame niet allemaal geschreven, maar ik heb het haar uitgelegd. Ze had me gevraagd: 'Hoe komt het dat ik hier

gekomen ben?’ Ik heb haar verteld dat het zeker niet door beweegredenen van het uiterlijke bewustzijn kwam, het was iets in haar innerlijke wezen dat haar hierheen gedreven had. Alleen was het ontwaken niet sterk genoeg om de rest van haar wezen te overwinnen, en ze is om heel gewone redenen teruggekeerd naar het gewone leven.

Uiterlijk was het iets raars dat haar hier had doen komen. Ze was een jonge vrouw zoals alle anderen. Ze was verloofd geweest, maar niet getrouwd – haar verloofde had met haar gebroken. Ze was erg verdrietig geweest, ze had veel gehuild en dat had haar knappe gezicht bedorven, ze had er veel rimpels door gekregen. En toen het ergste verdriet voorbij was, zag ze er niet meer zo knap uit. Dat vond ze heel vervelend; ze raadpleegde mensen die als beroep hebben je mooi te maken. Die hebben haar parafine-injecties in haar gezicht aangeraden. ‘Daarna hebt u geen rimpels meer.’ Ze hebben haar vet ingespoten en in plaats van de gewenste uitwerking kreeg ze overal vetpuistjes. Ze was wanhopig want nu was ze nòg lelijker. Toen ontmoette ze een kwakzalver die haar vertelde dat er in Engeland geen enkel middel bestond om haar haar knappe gezicht terug te geven. ‘U moet naar India gaan. Daar zijn grote yogi’s die het voor u kunnen doen.’ Daarom was ze hier gekomen. Dat was het eerste dat ze me vroeg: ‘U ziet hoe mijn gezicht geschonden is, kunt U me mijn knappe gezicht teruggeven?’ Ik heb nee gezegd! Toen begon ze me vragen over de Yoga te stellen en dat heeft haar iets gedaan. Op die dag zei ze tegen me: ‘Ik ben naar India gekomen om mijn rimpels kwijt te raken en nu interesseert het me wat U zegt. Waarom ben ik dan eigenlijk gekomen? Dat is niet de werkelijke beweegreden die me hier heeft doen komen.’ Ik heb haar uitgelegd dat er nog iets anders bestaat dan ons uiterlijke wezen en dat het haar psychische wezen was dat haar hier had gebracht. Uiterlijke beweegredenen zijn eenvoudig voorwendsels waarvan het psychische wezen zich bedient om zich te verwerkelijken.

Maar ze was een bewonderenswaardig iemand! Eerst had ze een houding van welwillendheid aangenomen – ze was vol goede wil voor alles en iedereen, tot de grootste schurk toe, ze zag alleen maar de goede kant. Maar tijdens haar verblijf begon haar bewustzijn zich te ontwikkelen en na verloop van tijd zag ze de mensen zoals ze waren. Toen heeft ze op een dag tegen me gezegd: ‘Vroeger, toen ik

onbewust was, dacht ik dat iedereen aardig was, de mensen leken me zo aardig! Waarom hebt U me bewust gemaakt?' Ik heb haar geantwoord: 'Blijf niet op de weg stilstaan. Ga een beetje verder.'

Wanneer je eenmaal met de Yoga begonnen bent, is het beter er tot het einde mee door te gaan.

25 Maart 1953

Je hebt gezegd: 'Je moet waakzaam zijn en de Godheid niet gebruiken als een mooie dekmantel voor de bevrediging van je begeerten.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 6)

Veel mensen houden er bepaalde theorieën op na die hen heel goed van pas komen. Ze zeggen: ‘Alles is het resultaat van de goddelijke Wil.’ Anderen zeggen: ‘De Godheid is overal en in alles en doet alles’, en weer anderen zeggen: ‘Mijn wil is verenigd met de goddelijke Wil, die inspireert mij.’ Nu ja, er zijn veel van dat soort theorieën, en dat zeggen die mensen. Natuurlijk spreekt hun ego hier duidelijk een woordje mee. Ze doen alles wat ze graag willen en zeggen: ‘Het is de Godheid in me die het doet.’ Alles wat er in hun hoofd opkomt is een gevolg van de goddelijke Wil en helemaal geen persoonlijke ingeving. ‘Alles is het resultaat van de goddelijke Wil. Ik ben het niet die iets doet, het is de Godheid die het door mij doet.’ Ze doen alles waar ze zin in hebben. Zulke mensen zijn er veel. Daarom heb ik gezegd: ‘Bedien je niet van de Godheid als een mooie dekmantel voor je begeerten.’

‘Het voornaamste is dat je oprecht bent. Als je niet oprecht bent, begin dan niet aan de Yoga.’

(‘Waarom Yoga’, blz.5)

Oprechtheid is misschien het moeilijkste van alles, en misschien ook het doeltreffendste.

Als je volmaakt oprecht bent, dan ben je zeker van de overwinning. Het is oneindig moeilijk. Oprechtheid betekent: ervoor zorgen dat alle elementen van je wezen, alle bewegingen (of het nu uiterlijke of innerlijke zijn), alle delen van je wezen allemaal één en dezelfde wil hebben om aan de Godheid toe te behoren, om alleen maar voor de Godheid te leven, alleen maar te willen wat de Godheid wil, alleen maar de goddelijke Wil uit te drukken en geen andere bron van energie te hebben dan de goddelijke.

En je zult merken dat er geen dag, geen uur, geen minuut

voorbijgaat waarin je je oprechtheid niet moet intensiveren en verbeteren – waarin je absoluut moet weigeren de Godheid te bedriegen. Het eerste is: jezelf niet te bedriegen. Men weet dat men de Godheid niet kan bedriegen, zelfs de slimste Asoera kan de Godheid niet bedriegen. Maar ook wanneer men dat begrepen heeft, ziet men in het leven dat men zichzelf iedere dag heel vaak probeert te bedriegen zonder het zelfs te weten, spontaan en bijna werktuiglijk. Men geeft altijd een gunstige verklaring van wat men doet, van zijn woorden en daden. Dat komt dus het eerst. Ik heb het niet over zulke enorme stommiteiten als ruzie maken en dan zeggen: ‘Het is de schuld van de ander’, ik heb het over alle kleine dingen van het dagelijks leven.

Ik ken een kind dat zich tegen een deur stootte en die deur een flinke schop gaf! Dat is hetzelfde. Het is altijd de ander die ongelijk heeft, die de fout heeft begaan. Zelfs wanneer je het kind zijn bent ontgroeid, wanneer je een beetje redelijk bent, maak je nog de dwaaste van alle verontschuldigheden: ‘Als hij dát niet had gedaan, had ik dit niet gedaan.’ Dat is precies het tegenovergestelde van wat er moet gebeuren.

Dit is wat ik oprecht zijn noem: als je oprecht bent, dan moet je manier van reageren wanneer je met iemand samen bent, onmiddellijk erin bestaan het ware te doen, zelfs wanneer je met iemand samen bent die dat niet doet. Laten we het voorbeeld nemen van iets dat het meest algemeen voorkomt: iemand die boos wordt. In plaats van dingen te zeggen die kwetsen, zeg je niets, je blijft rustig, kalm en laat je niet door de boosheid besmetten. Je hoeft alleen maar naar jezelf te kijken om te zien of dit gemakkelijk is. Het is iets heel elementairs, een heel klein begin waardoor je kunt weten of je oprecht bent. Ik heb het niet over degenen die iedere besmetting opdoen, zelfs die van het grove grappen maken, en ook niet over degenen die dezelfde domheden uithalen als iedereen.

Ik zeg jullie: als je jezelf met scherpe ogen bekijkt, zul je de onoprechtheden bij honderden in jezelf betrappen, zelfs als je probeert om over het algemeen een houding van oprechtheid te hebben. Jullie zullen zien hoe moeilijk dat is. Ik zeg jullie: als je oprecht bent in alle elementen van je wezen, tot in de cellen van je lichaam, en als je hele wezen integraal naar de Godheid verlangt, dan ben je zeker van de overwinning, maar met minder kom je niet toe.

Ik heb het niet over zulke grofheden als je opwellingen en grillen gehoorzamen en zeggen: 'Ik behoor niet aan mezelf toe, ik behoor aan de Godheid toe; het is de Godheid in me die alles doet, die in me handelt', dat is erg grof. Ik heb het over mensen die wat verfijnder zijn, wat edeler, die een mooie dekmantel over hun begeerten leggen.

Hoeveel dingen zijn er dagelijks, hoeveel gedachten, hoeveel gewaarwordingen hebben jullie die uitsluitend en in een aspiratie op de Godheid gericht zijn? Hoe vaak maken jullie een gebaar in de richting van de Godheid? Ik geloof dat als zoiets één keer per dag voorkomt, het met een krijtje aan de balk mag!

Wanneer ik zeg: 'Als je oprecht bent, ben je zeker van de overwinning', dan bedoel ik de ware oprechtheid: voortdurend de ware vlam zijn die brandt als een offer. Die intense vreugde van alleen maar door en voor de Godheid te bestaan en te voelen dat er niets bestaat zonder Hem, dat het leven geen zin heeft, dat niets nog enig doel heeft, dat niets nog enige waarde heeft, dat niets nog enig belang heeft als er niet die roep, die aspiratie is, die opening voor de allerhoogste Waarheid, voor alles wat wij de Godheid noemen (omdat je nu eenmaal een of ander woord moet gebruiken), die de enige bestaansreden van het universum is. Neem die weg en alles verdwijnt.

1 April 1953

'Eerzucht is het verderf van veel yogi's geweest. Die knagende worm kan zich lang verborgen houden. Velen gaan op weg zonder zich zelfs van zijn aanwezigheid rekenschap te geven. Maar zodra zij vermogens krijgen, komt de eerzucht boven, en des te heftiger, omdat ze er in het begin niet was uitgegoid.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 7)

Wat noem je 'een knagende worm'?

Het is een beeld zoals van een mooie mango, die er vanbuiten zo mooi uitziet, maar wanneer je hem openmaakt, vind je er een parasiet in. Dat komt doordat een vlieg een eitje legde voordat de vrucht zich begon te vormen, vanbuiten is er geen spoor te bekennen. Alles ziet er onschuldig en belangeloos uit. Maar vanbinnen, heel diep vanbinnen is er een grote eerzucht, het verlangen om een bijzondere positie te hebben, door iedereen gerespecteerd te worden... dat wil zeggen: het ego. Dat is de knagende worm; hij houdt zich heel rustig, maar hij is er. Wanneer de macht komt en je, in plaats van je er rekenschap van te geven dat je niets bent, dat je geen enkele verdienste hebt en dat alles wat je moet doen is zo passief mogelijk blijven, jezelf bedriegt en de behoefte voelt dat anderen het ook merken, dan noem ik dat de knagende worm. Die eet alles op wat er vanbinnen is en laat het uiterlijke gaaf.

Je zegt dat men een 'homogeniteit' in het wezen moet vestigen?

Je weet niet wat dat is, iets homogeen, iets dat uit volkomen gelijke delen bestaat? Dat betekent dat het hele wezen onder dezelfde invloed moet staan, hetzelfde bewustzijn, dezelfde neigingen en dezelfde wil moet hebben. We zijn uit allerlei verschillende stukken gevormd. Die worden het een na het ander actief. Al naar gelang het stuk dat actief is, ben je een heel andere persoon, je wordt bijna een andere persoonlijkheid. Je had bijvoorbeeld eerst een

aspiratie, je had het gevoel dat alles alleen maar voor de Godheid bestond – en dan gebeurt er iets, er komt iemand, je moet iets doen, en alles verdwijnt. Je probeert je de ervaring voor de geest te halen, maar zelfs de herinnering van de ervaring is verdwenen. Je bent totaal onder een andere invloed en je vraagt je af hoe dat kon gebeuren. Er zijn voorbeelden van tweevoudige, drievoudige en viervoudige persoonlijkheden die zich absoluut niet van zichzelf bewust zijn... Maar daar heb ik het niet over, ik heb het over iets dat jullie allemaal wel eens is overkomen: je hebt een ervaring gehad en voor een ogenblik voelde je, begreep je dat die ervaring het enig belangrijke was, dat die een absolute waarde had – een half uur later probeer je je die ervaring te herinneren en ze is als rook vervlogen. De ervaring is verdwenen. En toch, een half uur eerder was ze er, en zo sterk... Dat komt doordat je uit verschillende dingen bent samengesteld. Het lichaam is net een zak met een mengsel van grind en parels en alleen de zak houdt alles bij elkaar. Dat is geen homogeen, uniform bewustzijn, maar heterogeen.

Je kunt op verschillende momenten van je leven een verschillende persoon zijn. Ik ken mensen die beslissingen namen, die een sterke wil hadden, die wisten wat ze wilden en op het punt stonden dat uit te voeren. Toen kwam er een kleine ommekeer in hun wezen, een ander deel nam de plaats in en bedierf in tien minuten al het werk. Wat ze in twee maanden hadden opgebouwd, werd allemaal ongedaan gemaakt. Wanneer het eerste deel terugkomt, is het diep verslagen, het zegt: 'Wát!'... Dan moet al het werk langzaam weer van voren af aan worden gedaan. Het is dus duidelijk erg belangrijk om je bewust te worden van je psychische wezen; je moet zo iets als een wegwijzer hebben, of een spiegel waarin alle dingen zich weerspiegelen en zich laten zien zoals ze werkelijk zijn. En dan zet je ze op de een of andere plaats, al naar ze zijn; je begint te verklaren, te organiseren. Dat kost tijd. Hetzelfde deel komt drie of vier keer terug en elk deel dat verschijnt, zegt: 'Zet mij op de eerste plaats; wat de andere doen is niet belangrijk, dat is helemaal niet belangrijk, ik ben het die zal beslissen, want ik ben de belangrijkste.' Ik weet zeker dat als jullie jezelf bekijken, jullie zullen zien dat er niet één onder jullie is die die ervaring niet heeft gehad. Je wilt bewust zijn, je wilt van goede wil zijn, je hebt begrepen, je aspiratie is sterk – alles is stralend, verlicht – maar plotseling gebeurt er iets: een nutteloos

gesprek, wat ongelukkig gekozen lectuur en dat verandert alles. Dan denk je dat je in een illusie leefde, dat je alles vanuit een bepaalde hoek zag.

Zo is het leven. Bij de eerste de beste gelegenheid val je door de mand. Je zegt bij jezelf: 'Nou ja, je kunt niet altijd zo ernstig zijn!' En wanneer het andere deel weer terugkomt, heb je er bitter spijt van. 'Ik was dwaas, ik heb mijn tijd verdaan, nu moet ik weer van voren af aan beginnen!'... Soms is er een slecht gehumeurd en opstandig deel, het maakt zich allerlei zorgen, en een ander deel is progressief, vol overgave. Dat allemaal, het een na het ander.

Er is maar één middel: die wegwijzer moet er altijd zijn, een spiegel die stevig in je gevoelens, in je opwellingen, in al je gewaarwordingen is verankerd. Je ziet ze in die spiegel. Sommige zijn niet erg mooi, niet erg aardig om te zien, andere zijn wel mooi en aardig, en die moeten behouden blijven. Je doet dat zondig honderd keer per dag. En dat is erg leuk. Je trekt een grote cirkel rond de psychische spiegel en schikt er alle elementen omheen. Als er iets niet in orde is, werpt het een soort grijze schaduw op de spiegel; dat is dan een element dat je op een andere plaats moet zetten, dat anders georganiseerd moet worden. Je moet ertegen praten, het doen begrijpen dat het uit die duisternis moet komen. Als je dat doet, verveel je je nooit. Wanneer de mensen niet aardig zijn, wanneer je verkouden bent, wanneer je je les niet kent enzovoort, dan begin je in de spiegel te kijken. Dat is heel interessant. Je ziet de knagende worm. 'Ik dacht dat ik oprecht was!' Helemáál niet! Er gebeurt niets in het leven dat niet interessant is. Die spiegel is heel, heel goed gemaakt. Doe dat twee, drie of vier jaar – soms moet je het twintig jaar doen. Kijk dan na verloop van een paar jaar eens terug naar hoe je bijvoorbeeld drie jaar geleden was. 'Wat ben ik veranderd! Was ik zó?' Dat is erg leuk. 'Kon ik zo praten? Kon ik dát zeggen? Kon ik dát denken? Maar dan was ik geweldig dom! Wat ben ik veranderd!'

Is dat niet leuk?

8 April 1953

'Een van de meest algemene vormen van eerzucht is het idee de mensheid te dienen. Iedere gehechtheid aan dit denkbeeld of aan dit werk is een teken van persoonlijke eerzucht.'

(‘Waarom Yoga’, blz.9)

Waarom zeg je dat dit eerzucht is?

Waarom wil je de mensheid dienen, wat voor idee heb je daarover? Het is eerzucht, het is om een belangrijk mens onder de mensen te worden.

Is dat moeilijk te begrijpen?... Ja, dat zie ik.

De Godheid is overal. Dus als men de mensheid dient, dient men ook de Godheid?

Dat is prachtig! Je kunt net zo goed zeggen: ‘De Godheid is in mijzelf. Als ik mijzelf dien, dan dien ik ook de Godheid!’ (Gelach) De Godheid is inderdaad overal en Hij kan heel goed zijn werk doen zonder jou.

Ik zie wel dat je het niet begrijpt. Heus, als je zou begrijpen dat de Godheid er is, dat Hij in alles is, hoe kun je je dan nog bemoeien met het dienen van de mensheid? Om de mensheid te dienen zou je beter dan de Godheid moeten weten wat er voor haar gedaan moet worden. Weet jij beter dan de Godheid hoe je haar moet dienen?

De Godheid is overal, ja. De dingen zien er niet goddelijk uit... Wat mij betreft, ik zie maar één oplossing: als je de mensheid wilt helpen, valt er maar één ding te doen, namelijk alle delen van jezelf zo totaal mogelijk samenbrengen en jezelf offeren aan de Godheid. Dat is de oplossing. Want op die manier zal tenminste de materiële werkelijkheid die jij vertegenwoordigt, een beetje meer op de Godheid kunnen gaan lijken.

Men zegt dat de Godheid in alle dingen is. Waarom veranderen de dingen dan niet? Omdat de Godheid geen reactie krijgt, er is niets dat op de Godheid reageert. Je moet heel diep in je bewustzijn

zoeken om hem te vinden. Wat wil je doen om de mensheid te dienen? De armen te eten geven? Je kunt wel miljoenen armen voeden – dat zal niets oplossen, het probleem zal hetzelfde blijven. De mensheid nieuwe en betere levensomstandigheden geven? De Godheid is in haar, hoe komt het dan dat die niet veranderen? De Godheid zal de levensomstandigheden van de mensheid beter kennen dan jij. Wie ben jij? Je stelt niets anders voor dan een klein beetje bewustzijn en een klein beetje materie en dat noem je ‘ik’. Als je de mensheid, de wereld of het universum wilt helpen, is het enige dat je moet doen: dat kleine beetje helemaal aan de Godheid geven. Waarom is de wereld niet goddelijk?... De wereld is duidelijk niet in orde en de enige oplossing van het probleem is: om te geven wat jou toebehoort. Geef het totaal, volledig aan de Godheid – niet alleen voor jezelf, maar voor de mensheid, voor het universum. Er is geen betere oplossing. Hoe wil jij de mensheid helpen? Je weet zelfs niet eens wat ze nodig heeft! Misschien weet je nog minder welke macht je dient. Hoe kun je iets veranderen zonder juist jezelf veranderd te hebben?

In elk geval ben je niet machtig genoeg om het te doen. Hoe wil jij een ander helpen als je geen hoger bewustzijn hebt dan hij? Dat is zo’n kinderlijk idee! Het zijn kinderen die zeggen: ‘Ik open een tehuis voor onbehuisden, ik ga een kinderbewaarplaats beginnen, soep uitdelen aan de armen, deze kennis verbreiden, die godsdienst verkondigen...’ Dat komt alleen maar doordat je vindt dat jij beter bent dan de anderen, dat jij beter weet dan zij wat ze moeten zijn of doen. Daar komt de mensheid dienen nu precies op neer. Wil je dat allemaal blijven doen? Het heeft niet veel veranderd. Je begint een ziekenhuis of een school niet om de mensheid te helpen.

Toch heeft dat geholpen, is het niet? Als men alle scholen zou afschaffen...

Ik geloof niet dat de mensheid er gelukkiger door is dan ze voordien was, en ik geloof ook niet dat het veel verbetering heeft gebracht. Het geeft je vooral het gevoel van: ‘Ik ben iets!’ Dát noem ik eerzucht.

Als men tegen dezelfde mensen die bereid zijn om geld voor scholen te geven, zegt dat er een Goddelijk Werk tot stand moet

worden gebracht en dat de Godheid heeft besloten dat op een bepaalde manier te doen, dan weigeren ze iets te geven, zelfs al zijn ze ervan overtuigd dat het wel degelijk het Werk van de Godheid is, omdat het geen erkende vorm van liefdadigheid is – ze hebben niet de voldoening iets goeds te hebben gedaan! Dát noem ik eerzucht. Ik heb het voorbeeld gezien van mensen die in staat waren honderdduizenden roepies te geven om een ziekenhuis te beginnen, want dat geeft hen de voldoening iets groots, iets edels te doen, heel vrijgevig te zijn. Ze roemen zichzelf, dát noem ik eerzucht.

Ik heb een humoristisch iemand gekend die zei: 'De heerschappij van de Godheid zal niet zo gauw komen, want wat zou er dan voor de arme filantropen overblijven? Als de mensheid niet meer zou lijden, dan zouden de filantropen geen werk meer hebben.' Het is moeilijk om daaruit te komen. Toch is het een feit dat de wereld nooit uit de toestand waarin ze verkeert zal komen, tenzij ze zich aan de Godheid geeft. Je kunt alle deugden verheerlijken, ze maken je voldoening groter, met andere woorden: je ego; ze helpen je niet om je werkelijk van de Godheid bewust te worden. De edelmoedige en verstandige mensen in deze wereld zijn het moeilijkst te bekeren, ze zijn erg voldaan over hun leven. Een arme kerel die zijn hele leven stomiteiten heeft begaan, heeft daar onmiddellijk spijt van en zegt: 'Ik ben niets, ik kan niets. Doe met me wat Jij wilt.' Zo'n mens heeft meer gelijk en staat dichterbij de Godheid dan degene die wijs is en vol van zijn eigen wijsheid en ijdelheid. Hij ziet zichzelf zoals hij is.

Een edelmoedig en verstandig iemand die veel voor de mensheid heeft gedaan, is te voldaan om ook maar het minste idee te hebben dat hij zou moeten veranderen. Dát zijn over het algemeen de mensen die zeggen: 'Als ik de wereld had geschapen, had ik het niet zo gedaan, ik zou haar veel beter geschapen hebben', en ze proberen te herstellen wat de Godheid verkeerd heeft gedaan. Volgens hun voorstelling is het allemaal dom en nutteloos... Met zo'n houding kun je niet aan de Godheid toebehoren. Tussen jou en Hem zal er dan altijd het ego staan dat zich bewust is van zijn intellectuele meerwaardigheid, de Godheid beoordeelt en er zeker van is dat het zich niet vergist. Ze zijn er immers van overtuigd dat als zij de wereld hadden gemaakt, ze niet alle domheden hadden uitgethaald die de Godheid heeft begaan! En dat komt allemaal door trots, ijdelheid en zelfgenoegzaamheid; en precies degenen die de mensheid willen

dienen zijn een beetje zo.

Wat denken ze de mensheid te kunnen geven? Helemaal niets! Zelfs als ze hun laatste druppel bloed zouden geven, alle ideeën die ze in hun hoofd hebben, al het geld in hun zak, dan nog zou dat geen mens, die een seconde in de eeuwigheid is, kunnen veranderen. Verbeelden ze zich dat ze de eeuwigheid kunnen dienen? Er zijn zelfs wezens op aarde gekomen die meer verheven waren dan de mensheid, die licht hebben gebracht, die hun leven hebben gegeven en dat heeft niet veel veranderd. Hoe kan dan een mensje, een microscopisch wezen, werkelijk helpen? Dat is trots. Men komt met het argument: 'Als iedereen zijn best zou doen, zou alles goed gaan.' Ik geloof het niet en bovendien is het onmogelijk. Op een bepaalde manier doet alles in het universum zijn best, maar dat is helemaal niets waard. Tenzij alles verandert, zal er niets veranderen. Juist dat 'zijn best doen' moet veranderen. In plaats van onwetendheid, moet er kennis komen en vermogen en bewustzijn, anders zullen we eeuwig in een kringetje rond dezelfde domheid blijven draaien.

Je kunt miljoenen ziekenhuizen openen, dat zal de mensheid niet beletten om ziek te worden. Integendeel, ze zullen alle faciliteiten en iedere stimulans hebben om ziek te zijn. We zijn behept met dit soort ideeën. Dat stelt je geweten gerust: 'Ik ben op de wereld gekomen, ik moet anderen helpen!' Dat is allemaal niets anders dan egoïsme.

Feitelijk is de eerste mens die jou aangaat: jijzelf. Je wilt het lijden verzachten, maar tenzij je het vermogen tot lijden kunt veranderen in een zekerheid gelukkig te zijn, zal de wereld niet veranderen. Ze zal altijd eender blijven, we draaien in een kringetje rond – de ene beschaving volgt op de andere, de ene ramp volgt op de andere. Maar het verandert niet, want er ontbreekt iets, namelijk bewustzijn. Dat is alles.

Nu ja, dat is mijn opvatting. Ik geef jullie die voor wat ze waard is. Als je ziekenhuizen en scholen wilt bouwen, ga je gang; als je dat gelukkig maakt, des te beter voor je. Het is niet erg belangrijk. Toen ik de film 'Monsieur Vincent' zag, was ik erg geïnteresseerd. Hij merkte dat wanneer hij tien armen te eten gaf, er duizenden kwamen. Dát zei Colbert tegen hem: 'Het lijkt wel of je ze doet ontstaan, je armen, door ze te eten te geven!' En dat is niet helemaal onjuist. Nu ja, als het je bestemming is om scholen te stichten en onderwijs te geven, zieken te verzorgen en ziekenhuizen te openen,

dan is dat uitstekend, dan moet je dat vooral doen. Maar je moet het niet ernstig nemen. Het is iets geweldigs dat je doet voor je eigen plezier. Zeg: 'Ik doe het omdat het me plezier doet.' Maar heb het niet over yoga. Het is geen yoga wat je doet. Je gelooft dat je met iets belangrijks bezig bent, dat is alles en je doet het voor je eigen voldoening.

Men zegt dat Rishi Vishwamitra ook een nieuwe wereld heeft geschapen?

Wat heeft hij gedaan, vertel me dat eens? Was hij niet tevreden met deze wereld en heeft hij een andere gemaakt? Waar is die wereld?

Natuurlijk is de eerste gedachte dat men verheven is boven degene die de wereld heeft geschapen, want men vindt dat ze slecht gemaakt is. Dat is mogelijk, je kunt zeggen dat ze slecht gemaakt is. Als jij je verbeeldt dat je het beter kunt dan de Godheid, dan zeg ik niet dat je ongelijk hebt. Ik zeg dat je dan niet kunt beweren dat je niet eerzuchtig bent. Ik zeg niet dat ze ongelijk hebben, ik zeg dat ze eerzuchtig zijn. Iets anders is het niet. Het bewijs is dat de mensen die goed doen, de edelmoedige, deugdzaam en onbaatzuchtige mensen, altijd het moeilijkst te bekeren zijn: hun ego is formidabel. Hun idee van rechtvaardigheid, edelmoedigheid enzovoort is zo enorm dat er geen plaats overblijft voor iets anders, voor de Godheid.

Voordat je werkelijk goed kunt doen, moet je heel diep tot jezelf inkeren en een uiterst belangrijke ontdekking doen, namelijk dat je niet bestaat. Er bestaat maar één iets: de Godheid en zolang je dat niet hebt ontdekt, kun je niet op de weg vooruitgaan. Maar de mensen hebben zo'n hard pantser... Als je een filosofische geest had, zou je jezelf afvragen: 'Wat noem ik mijzelf? Mijn lichaam? Dat verandert de hele tijd, het is nooit hetzelfde. Mijn gevoelens? Die veranderen zó vaak. Mijn gedachten? Die vormen zich onophoudelijk en gaan weer teniet. Dat ben ik niet. Waar is het ik? Wat geeft me het gevoel van mijn continuïteit?' Als je dat oprecht blijft doen, kijk je een paar jaar terug. Dan wordt het nóg verwarrender. Je blijft verder observeren en zegt: 'Het is mijn herinnering.' Maar zelfs als je je herinnering zou verliezen, zou je nog jezelf blijven. Als je dit diepgaand onderzoek oprecht blijft voortzetten, dan komt er een

moment waarop alles verdwijnt en er maar één enkel iets bestaat: de Godheid, de goddelijke Tegenwoordigheid. Alles verdwijnt, lost op, smelt als sneeuw voor de zon... Wanneer je die ontdekking hebt gedaan, merk je dat je niets anders was dan een aantal gewoonten. Degene die aan het woord is, is altijd degene die de Godheid niet kent en zich niet van de Godheid bewust is. In iedereen zijn er honderden en honderden 'ikken' aan het woord en op honderden heel verschillende manieren, onbewuste, veranderende en vervloeiende 'ikken'. Het ik dat vandaag spreekt, is niet dat van gisteren; en als je verder kijkt, is het ik verdwenen. Er blijft er maar één over: dat is de Godheid. Hij is de enige die je altijd eender kunt zien. En tenzij je zo ver bent gekomen...

Als alles van Hem komt, waarom zijn er dan zoveel fouten?

Je moet niet geloven dat alles wat je in je leven overkomt, je vanzelfsprekend door de Godheid wordt gegeven, met andere woorden: dat het Waarheidsbewustzijn je leven leidt. Want als alles van Hem zou komen, dan zou het onmogelijk voor je zijn om je te vergissen.

Hoe komt het dat alles van fouten is doortrokken? Waarom verzetten de dingen zich tegen de Godheid en tegen wat ze zouden moeten zijn?... Omdat er een groot aantal elementen zijn die elkaar kruisen, die zich overal in mengen. De 'willen' kruisen elkaar en de sterkste heeft de overhand. Die complexiteit van normen scheidt een determinisme. Door dit geheel van dingen wordt de goddelijke Wil volledig versluierd. Daarom heb ik hier gezegd (*Moeder neemt haar boek*): 'Je moet alleen alles wat van het Goddelijke komt aanvaarden. Want er zijn dingen die uit verborgen begeerten kunnen voortkomen. De begeerten zijn in het onderbewuste aan het werk en trekken dingen aan die, hoewel je er misschien niet de oorsprong van herkent, toch niet van het Goddelijke komen, maar van vermomde begeerten.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 10)

Als je een hevige begeerte hebt naar iets dat je niet kunt krijgen, dan projecteer je die begeerte buiten je. Zij scheidt zich als een persoonlijkheidje van je af en beweegt zich buiten je in de wereld. Zij doet de ronde, min of meer ver van je verwijderd, en keert dan

naar je terug, misschien wanneer je haar al bent vergeten. Bij mensen die een of andere hartstocht hebben, die iets begeren, vormt die begeerte een soort wezentje, als het ware een vlammetje dat van hen uitgaat. Dat wezentje heeft zijn bestemming. Het beweegt zich in de wereld, misschien heen en weer geslingerd door andere dingen. Hoewel jij het vergeten bent, zal het zelf nooit vergeten dat het een bepaald resultaat teweeg moet brengen... Dagenlang zeg je bijvoorbeeld: 'Wat zou ik graag ergens heen gaan, naar Japan bijvoorbeeld, en veel beleven.' En dan maakt de begeerte zich van je los. Maar omdat begeerten iets heel vluchtigs zijn, ben je deze begeerte die je met zoveel kracht hebt gelanceerd, helemaal vergeten. Je hebt veel redenen om aan andere dingen te denken. En na misschien een jaar of tien keert zij naar je terug en krijg je het resultaat opgediend. Ja, je krijgt het keurig netjes opgediend. Dan zeg je: 'Dat interesseert me niet meer.' Tien of twintig jaar *later* interesseert het je niet meer. Het was een kleine formatie en die heeft zo goed mogelijk haar werk gedaan... Je kunt onmogelijk begeerten hebben zonder dat ze zich verwerkelijken, zelfs al is het maar een heel kleine begeerte. De formatie heeft gedaan wat ze kon; ze heeft veel moeite gedaan, ze heeft hard gewerkt, en jaren later keert ze terug. Net als een bediende die je om een boodschap hebt gestuurd en die zijn best heeft gedaan. Wanneer hij terugkomt, zeg je tegen hem: 'Wat heb je uitgevoerd?' 'Wat ik heb uitgevoerd? Maar meneer, U hebt het toch gewild?'

Je kunt geen enkele sterke gedachte uitzenden zonder dat die zich als het ware als een ballonnetje van je losmaakt. Er worden bepaalde verhalen verteld die niet onwaarschijnlijk zijn, zoals bijvoorbeeld over de gierigaard die aan niets anders dacht dan aan zijn geld; hij had zijn schat ergens verborgen en ging er telkens naar kijken. Na zijn dood bleef hij (dat wil zeggen zijn vitale wezen) als een geestverschijning naar die plek gaan, hij waakte over zijn geld. Niemand kon in de buurt komen zonder dat hem een ongeluk overkwam. Zo gaat dat. Als je gewerkt hebt met een bepaald doel voor ogen, dan verwerkelijkt het zich altijd. Het kan zich zelfs verwerkelijken na je dood. Ja, want wanneer je lichaam heeft opgehouden te bestaan, houdt er geen enkele vibratie op te bestaan. Zij verwerkelijken zich ergens. Dát zei de Boeddha: 'De vibraties blijven voortbestaan, ze blijven duren.' Ze zijn besmettelijk. Ze

zetten hun bestaan voort in anderen, ze dringen bij anderen binnen, en ieder voegt er iets aan toe.

Kan men de wereld helpen met een vibratie van goede wil?

Met goede wil kun je veel dingen veranderen, het moet alleen een uiterst zuivere goede wil zijn, zonder enige vermenging. Het is vanzelfsprekend dat een gedachte die volmaakt zuiver en waarachtig is, haar werk doet als ze de wereld wordt ingezonden, hetzelfde geldt voor een zuiver en waarachtig gebed. Maar waar blijft die volmaakt zuivere en waarachtige gedachte zodra ze door het brein van de mens gaat? Ze wordt beschadigd. Als je door een inspanning van je innerlijke bewustzijn en kennis werkelijk een begeerte in jezelf te boven kunt komen, dat wil zeggen haar kunt vernietigen en opheffen – als je in staat bent om door je innerlijke goede wil, door bewustzijn, door licht en kennis een begeerte te ontbinden, dan zul je ten eerste jezelf honderd maal gelukkiger voelen dan wanneer je die begeerte bevredigd had, en vervolgens zal het een prachtige uitwerking hebben. Jullie kunnen je niet voorstellen wat voor repercussie zo iets in de wereld heeft; dat breidt zich uit, want de vibraties die je in het leven hebt geroepen, blijven zich verbreiden, die vergroten zich als een sneeuwbal. De overwinning die je op je karakter behaalt, hoe klein die ook moge zijn, is een overwinning die in de hele wereld behaald zal kunnen worden. En dat bedoelde ik daarnet nu precies: alles wat uiterlijk wordt gedaan zonder de innerlijke natuur te veranderen – ziekenhuizen, scholen enzovoort – wordt gedaan uit ijdelheid, om zich belangrijk te voelen, terwijl die kleine, onopgemerkte dingen die je in jezelf te boven komt, een oneindig grotere overwinning behalen, hoewel de gevolgen verborgen blijven. Elke beweging in je die vals is en in strijd met de waarheid, is een ontkenning van het goddelijk leven. Je kleine pogingen hebben aanzienlijke gevolgen; je hebt zelfs niet de voldoening die te kennen, maar ze zijn waarachtig en juist zij hebben een onpersoonlijk en algemeen gevolg.

Als je werkelijk iets goeds wilt doen, dan kun je het beste in alle oprechtheid je kleine overwinningen behalen, de ene na de andere; zo doe je voor de wereld het maximum wat je kunt doen.

Zal onze overwinning op de hele wereld kunnen inwerken?

Zij zal niet de *hele* wereld veranderen, want je overwinning is te klein voor de hele wereld. Er zijn miljoenen van zulke overwinningen nodig. Je overwinning is maar heel klein vergeleken met het geheel. Maar ze vermengt zich met andere dingen... Je zou kunnen zeggen dat het is alsof men een *vermogen* om iets te doen in de wereld brengt. Maar er moeten soms eeuwen voorbijgaan voordat het op een doeltreffende manier kan werken; het is een kwestie van proporties. Je kunt het zelfs ervaren met mensen uit je omgeving en dat is veel moeilijker. Je moet helemaal oprecht zijn, je moet het niet doen met het idee dat je een of ander resultaat wilt bereiken, maar omdat je een overwinning wilt behalen. Als je die overwinning behaalt, zal ze noodzakelijkerwijze een uitwerking hebben op de mensen om je heen. Maar als er zich een element van loven en bieden in mengt, als je het ene wilt doen *omdat* je het andere wilt verkrijgen, 'Ik wil mijn gebreken te boven komen, maar dan moet hij ook de zijne te boven komen', dan werkt het niet. Dan maak je er een handeltje van: 'Ik geef dit, maar ik zal dat nemen', dat bederft alles. Dan is er geen zuiverheid en geen oprechtheid, dan is het een handeltje.

Er moet zich niets met je oprechtheid, je aspiratie en je beweegreden vermengen. Je doet de dingen uit liefde voor de Godheid, voor de waarheid en voor de volmaaktheid, zonder enige andere beweegreden en zonder enig ander idee. En dát brengt gevolgen teweeg.

15 April 1953

*Je hebt geschreven: 'Probeer de krachten van het
Goddelijke niet met geweld naar je toe te trekken.'*

(‘Waarom Yoga’, blz. 11)

*Kan men de goddelijke krachten met geweld naar zich
toe trekken?*

Ja, als je een heel sterk beroep op ze doet, als je een heel sterke aspiratie hebt, dan kun je een grote hoeveelheid krachten naar je toe trekken, maar je zult die niet kunnen verwerken, niet in je kunnen opnemen. Het is net als met eten: als je alles wat je op je bord hebt in één hap opslokt, dan veroorzaakt dat indigestie, het verstikt je. Je kunt dat niet verdragen. Als iemand snel vooruit wil gaan, als hij zich haast, dan doet hij een soort beroep en trekt op die manier te aanzienlijke krachten aan, krachten die anders minder gauw gekomen zouden zijn.

Een beetje verborgen eerzucht is al voldoende... Er zijn mensen die de yoga niet om wille van de yoga doen, maar om een resultaat te bereiken, om vermogens te krijgen, om het een of ander te leren.

*Dat betekent dat ze niet oprecht zijn, is het niet? Maar
hoe komt het dat de Godheid antwoordt?*

Geloof je dat de Godheid er een bekrompen menselijk oordeel op na houdt? Je moet geen menselijke denkbeelden op de Godheid projecteren. Als je niet oprecht bent, dan wordt je bewustzijn dof, dát gebeurt er.

Neem bijvoorbeeld iemand die liegt; zijn bewustzijn wordt dof en na een heel korte tijd kan hij waarheid en leugen niet meer van elkaar onderscheiden. Hij ziet beelden en die noemt hij de waarheid. Iemand die slecht is, verliest zijn aspiratie, hij verliest zijn vermogen tot verwerkelijking; hij verliest iedere mogelijkheid tot begrijpen, tot voelen en verwerklijken. Dát is de straf. Je versluiert jezelf, je werpt hindernissen op tussen jezelf en de Godheid. Zó straf je jezelf. De Godheid trekt zich niet terug, je maakt zelf dat je je ontvanke-

lijkheid voor Hem verliest. De Godheid deelt geen beloningen en straffen uit, zo is het helemaal niet.

Wanneer je onoprecht bent, wanneer je van kwade wil bent, wanneer je een verrader bent, dan straf je jezelf onmiddellijk. Onoprechte mensen verliezen zelfs het kleine beetje bewustzijn dat hen had kunnen waarschuwen dat ze slecht werden – ze worden als het ware onbewust. En tenslotte weten ze helemaal niets meer.

Wat noem je 'de basis van gelijkmoedigheid in het uiterlijke wezen'?

(‘Waarom Yoga’, blz. 11)

Een goede gezondheid, een stevig, goed uitgebalanceerd lichaam, wanneer je geen zenuwen hebt als van een klein meisje die bij het minste of geringste geschokt worden, wanneer je goed slaapt en goed eet... Wanneer je werkelijk rustig bent, evenwichtig en heel kalm, dan heb je een stevige basis en kun je een grote hoeveelheid krachten ontvangen.

Als iemand onder jullie ooit spirituele krachten van de Godheid heeft ontvangen, zoals Ananda* bijvoorbeeld, dan weet hij uit ondervinding dat je ze niet kunt bevatten, niet kunt vasthouden tenzij je goed gezond bent. Je begint te huilen, te schreeuwen en je opgewonden te bewegen om te verbruiken wat je hebt ontvangen. Je moet lachen, praten en gesticuleren, anders kun je ze niet vasthouden, je krijgt het benauwd. En door te huilen, te lachen en je opgewonden te bewegen, werp je uit wat je ontvangen hebt.

Om heel evenwichtig te zijn, om te kunnen absorberen wat je ontvangt, moet je heel rustig, heel kalm zijn. Je moet een stevige basis hebben, een goede gezondheid. Je moet een heel stevige basis hebben. Dat is erg belangrijk.

Wat is het verschil tussen uiterlijke en innerlijke gelijkmoedigheid?

Gelijkmoedigheid is iets psychologisch. Het is het vermogen om alle gebeurtenissen, goede of kwade, te verdragen zonder verdrietig,

* Ananda-Gelukzaligheid.

moedeloos, wanhopig of ontsteld te zijn. Wat je ook overkomt, je blijft kalm en vredig.

Uiterlijke gelijkmoedigheid is gelijkmoedigheid in het lichaam. Dat is niet iets psychologisch, maar iets materieels: je hebt een fysieke gelijkmoedigheid, je kunt krachten ontvangen zonder erdoor van streek te raken.

Als je op de weg vooruit wilt gaan, dan zijn ze allebei nodig, en ook nog andere dingen. Mentale gelijkmoedigheid bijvoorbeeld; dat betekent dat er allerlei denkbeelden, zelfs de meest tegenstrijdige, van alle kanten op je af kunnen komen zonder dat je erdoor in de war raakt. Je kunt ze zien en op hun plaats zetten. Dat is mentale gelijkmoedigheid.

22 April 1953

Van het volgende gesprek is alleen maar een korte passage over slaap en dromen bewaard gebleven.

Hoe kan men, wanneer men slaapt, de aard onderscheiden van de dingen die men ziet?

Ze laten een totaal verschillende indruk achter. Om goed te kunnen onderscheiden, moet men zichzelf opvoeden, zijn bewuste wezen ontwikkelen. Maar er zijn allerlei verschillende dingen: er zijn mentale en vitale projecties, net zoals in de bioscoop; dan zijn er de visioenen die je kunt hebben wanneer je uit je lichaam bent getreden en de mentale of vitale regionen bent binnengegaan: het grote verschil is dat die dromen zich als het ware aan je opleggen, je wordt er helemaal door gegrepen....*

En dan is er het onnoemelijk grote aantal onsamenhangende dromen die helemaal niet belangrijk zijn. De hersenen zijn zo iets als een registreertoestel: de dingen komen en slaan honderden cellen aan, elk moet een toetsje aanslaan. De dingen slaan de hersenkronkels aan: een herinnering, een indruk, allerlei kleine herinneringen, dat hangt van je toestand af. Maar je beheerst het; de denkbeelden volgen op elkaar volgens een bepaalde logica; er bestaat ook een mechanisme dat de herinnering in beweging zet door aanstekelijkheid en die beweging voltrekt zich ook volgens een bepaalde logica (wat jij logica noemt). Maar wanneer je slaapt is dat vermogen over het algemeen ook ingeslapen: dan zijn al die celletjes aan zichzelf overgeleverd en de verbindingen – die je kunt vergelijken met de verbindingen tussen elektrische draden – werken niet meer, de dingen komen kris kras, in het wilde weg. Je moet er geen betekenis in zoeken. Het komt door aanstekelijkheid: omdat de ene cel vibreert, vibreert de andere, de ene vibratie wekt de andere. Je logica werkt niet meer. En dan heb je fantastische dromen, absurde dromen.

* Hier ontbreekt een passage.

Het is heel moeilijk om je mentale tot rust te brengen. De meeste mensen worden erg moe wakker, vermoeider dan toen ze insliepen. Je moet leren je hoofd te kalmeren, het blank te maken als een onbeschreven blad en wanneer je dán wakker wordt, voel je je verfrist. Je moet je hele brein ontspannen in een zuivere, blanke stilte; dan heb je de minste dromen.

29 April 1953

Je zegt dat men zijn bewuste wil kan uitoefenen en de loop van zijn dromen veranderen?

Maar natuurlijk, dat heb ik jullie al eens verteld. Als je middenin een droom bent en er gebeurt iets dat je helemaal niet prettig vindt (er is bijvoorbeeld iemand die schreeuwt dat hij je wil doden), dan zeg je: 'Dat kan niet, ik wil niet dat mijn droom zo is', en dan kun je de handeling of de ontkenning veranderen. Je kunt je droom naar verkiezing organiseren. Men regelt zijn dromen. Maar daarvoor moet je je ervan bewust zijn dat je droomt, je moet weten dat je droomt.

Maar die dromen zijn niet erg belangrijk, is het niet?

Ze zijn wel degelijk belangrijk en je moet je bewust zijn van wat er kan gebeuren. Veronderstel dat je een uitstapje in de vitale wereld bent gaan maken; daar ontmoet je wezens die je aanvallen (dat gebeurt er over 't algemeen); als je weet dat het een droom is, kun je heel goed je vitale krachten verzamelen en overwinnen. Dat is een waar feit: door een bepaalde houding, een bepaald woord, een bepaalde manier van zijn, kun je dingen doen die je niet zou doen als je eenvoudig alleen maar droomde.

Als iemand je in je droom doodt, dan geeft dat niets omdat het maar een droom is!

Wát zeg je? Over het algemeen ben je de volgende morgen of kort daarna ziek! Dat is een waarschuwing. Ik ken iemand die in zijn droom een aanval op zijn oog te verduren kreeg, en die een paar dagen later werkelijk zijn oog verloor. Het is me zelf overkomen dat ik tijdens een droom in mijn gezicht geslagen werd, en toen ik 's morgens wakker werd had ik daar een rode plek op mijn voorhoofd en op mijn wang... Iemand die in de vitale wereld een verwonding oploopt, krijgt die onontkoombaar weergegeven in zijn lichaam.

Maar hoe gaat dat? Is er dan een wezen dat het overbrengt?

Ik werd in de vitale wereld geslagen. Het komt van binnenuit. Noch iets noch iemand had ook maar iets van buitenaf aangeraakt. Als je in het vitale een klap krijgt, dan draagt het lichaam daar de gevolgen van. Meer dan de helft van onze ziekten zijn het gevolg van dat soort klappen en dat gebeurt veel vaker dan je denkt. Maar de mensen zijn zich niet bewust van hun vitale wezen en omdat ze niet bewust zijn, weten ze niet dat vijftig procent van de ziekten het gevolg is van wat er in de vitale wereld gebeurt: schokken, ongelukken, gevechten en kwade wil... Uiterlijk wordt dat weergegeven door een ziekte. Als je weet hoe die dingen op het fysieke inwerken, kun je de oorsprong vinden en jezelf in een paar uur genezen.

Hoe komt het dat de symboliek van dromen verschilt naar gelang van tradities, rassen en godsdiensten?

Omdat je een mentale vorm aan je dromen geeft. Als je hebt geleerd dat die of die vorm, die of die mythologische figuur voorstelt, dan zie je die vorm ook en je zegt: 'Het is dat.' Er bestaat in je brein een associatie tussen bepaalde denkbeelden en bepaalde vormen en die zet zich voort in je dromen. Wanneer je je droom weergeeft, dan geef je de uitleg die overeenkomt met wat je hebt geleerd, met wat men je heeft onderwezen, met wat je weet door de mentale voorstelling die je in je hoofd hebt. Overigens heb ik dat een eindje verder uitgelegd met betrekking tot de visioenen van Jeanne d'Arc. (Moeder neemt haar boek en leest voor):

'Als één en hetzelfde wezen zou verschijnen aan een groep die bestond uit christenen, hindoes, boeddhisten en shintoïsten, zou ieder het een andere naam geven; iedereen zou de verschijning totaal verschillend beschrijven en toch zouden ze het allemaal over één en dezelfde manifestatie hebben. Zij die in India de Goddelijke Moeder wordt genoemd, is voor de katholieken de Heilige Maagd en voor de Japanners Kwanon, de godin der Barmhartigheid; en anderen zouden

haar nog weer andere namen geven. Het is dezelfde kracht, dezelfde macht, maar de voorstellingen die ervan worden gemaakt, verschillen naar gelang van de godsdiensten.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 18)

En verder? Jullie zijn niet erg spraakzaam vandaag! Is dat alles?

Je zegt dat de vorming van dromen afhangt van de eigenaardigheden van de persoon?

Iedereen heeft zijn eigen manier om zich uit te drukken, zijn eigen manier van denken, praten, voelen en begrijpen. De persoon wordt gevormd door de combinatie van al die manieren van zijn. Daarom kan iedereen alleen maar begrijpen volgens zijn eigen aard. Zolang je in je eigen natuur bent opgesloten, kun je alleen maar kennen wat er in je bewustzijn is. Alles hangt af van het niveau van de aard van je bewustzijn. Je wereld is beperkt tot wat je in je bewustzijn hebt. Als je een erg beperkt bewustzijn hebt, zul je maar heel weinig begrijpen. Alleen als je bewustzijn heel ruim, heel universeel is, kun je de wereld begrijpen. Als je bewustzijn beperkt is tot je kleine ego, zal heel de rest je ontgaan... Sommige mensen hebben een brein en een bewustzijn kleiner dan een okkernoot – je weet dat een okkernoot op de hersenen lijkt. Welnu, die mensen bekijken de dingen en begrijpen er niets van. Ze kunnen niets anders begrijpen dan wat direct met hun zintuigen in verbinding staat. Voor hen is er alleen maar werkelijk wat ze proeven, wat ze zien, wat ze horen en wat ze aanraken en heel de rest bestaat eenvoudig niet en ze beschuldigen ons ervan dat we teveel verbeelding hebben! ‘Wat ik niet kan aanraken, bestaat niet’, zeggen ze. Het enige antwoord is: ‘Dat bestaat niet *voor jou*, maar er is geen reden waarom het niet voor anderen zou bestaan.’ Bij zulke mensen moet je dit onderwerp maar liever laten rusten; je moet niet vergeten dat hoe beperkter hun bewustzijn is, des te gewaagder hun beweringen zijn.

Hun zelfverzekerdheid is evenredig aan hun onbewustheid; hoe onbewuster men is, des te zekerder men van zichzelf is. De onnozelse mens is altijd de ijdelste. Je onnozelheid is evenredig aan je ijdelheid. Hoe meer je weet... Er komt inderdaad een moment

waarop je er volledig van overtuigd bent dat je helemaal niets weet. Geen minuut of ze brengt je iets nieuws omdat de wereld eeuwigdurend in ontwikkeling is. Als je je daarvan bewust bent, heb je altijd iets nieuws te leren. Maar je kunt je er alleen maar geleidelijk van bewust worden. De overtuiging dat je weet is evenredig aan je onwetendheid en domheid.

Hebben wetenschapsmensen dan een heel beperkt bewustzijn?

Waarom? Niet alle wetenschapsmensen zijn zo. Als je een werkelijke geleerde ontmoet die hard gewerkt heeft, dan zal hij tegen je zeggen: 'Wij weten niets. Wat we vandaag weten, is niets bij wat we morgen zullen weten. De ontdekkingen die we dit jaar doen, zullen het volgend jaar achterhaald zijn.' Een ware geleerde weet heel goed dat er veel meer dingen zijn die hij niet weet dan die hij wel weet. En dat is waar voor alle takken van menselijke activiteit. Ik heb nooit een geleerde die deze naam waardig was ontmoet die trots was. Ik heb nooit een mens van betekenis ontmoet die tegen me zei: 'Ik weet alles.' Degenen die ik ontmoet heb, hebben me altijd verzekerd: 'Alles bij elkaar genomen weet ik niets.' Nadat zo iemand je verteld heeft over alles wat hij heeft gedaan, over alles wat hij heeft verwerkelijkt, zegt hij heel kalm: 'Eigenlijk weet ik niets.'

Er zijn soms mensen die bescheiden willen lijken en daarom zeggen dat ze niets waard zijn, maar ze geloven zelf niet wat ze zeggen.

Er zijn overal in de wereld onoprechte en huichelachtige mensen. Ze moeten het zelf maar weten. Ze gooien de deur dicht voor iedere vooruitgang. Dat is alles.

Is het voor ons die naar school gaan gevaarlijk om te studeren?

Nee, integendeel! Want als je goed begint te studeren, dan ontwaakt je bewustzijn en kun je je beter rekenschap geven van wat je nog ontbreekt. Dat doet me denken aan die mevrouw die, toen ze

geleidelijk bewust werd, tegen me zei: 'Voordat ik u had horen praten, had ik vertrouwen in de mensen, iedereen leek zo vriendelijk, ik was gelukkig. Nu ik alles beter begin te zien en ik bewust word, ben ik mijn gemoedrust kwijt. Het is vreselijk om bewust te worden!' Wat te doen? Nóg bewuster worden. Het is heel verkeerd om maar een beetje te leren. Je moet meer leren tot je aan het punt komt waarop je begrijpt dat je niets weet... Ik heb het met jullie gehad over de neofiet die alles wat hij heeft geleerd aan anderen wil doorgeven, tot op de dag dat hij inziet dat er niet veel door te geven valt. Over het algemeen is iedere religieuze leer hierop gebaseerd. Een heel klein beetje kennis, met nauwkeurige formules die goed geschreven zijn (over het algemeen tamelijk goed geschreven) die zich in het brein kristalliseren en verzekeren: 'Dát is de waarheid.' Je hoeft alleen maar te leren wat er in het boek staat. Dát is even gemakkelijk! Iedere godsdienst heeft een boek – of het nu de catechismus of de Hindoeïstische teksten of de Koran is, kortom alle heilige boeken – en dat leer je uit je hoofd. Men zegt je dat dit de waarheid is en jij bent er zeker van dat het de waarheid is en je blijft je op je gemak voelen. Dat is erg gemakkelijk, je hoeft niet te proberen om het te begrijpen. Degenen die niet hetzelfde weten als jij leven in de leugen en men bidt zelfs voor hen die niet in de 'Waarheid' leven! Dat is een algemeen feit in alle godsdiensten. Maar in alle godsdiensten zijn er ook mensen die beter weten en zulke dingen niet geloven. Ik heb eens zo iemand ontmoet, die tot de Katholieke godsdienst behoorde. Hij was een belangrijke figuur. Ik heb met hem gepraat over mijn eigen kennis en hem gevraagd: 'Waarom gebruiken jullie die methode? Waarom vereeuwigen jullie de onwetendheid?' Hij antwoordde me: 'Het is een politiek van rust. Als we het niet zo zouden doen, zouden de mensen niet naar ons luisteren. Dát is het geheim van de godsdiensten.' Hij vertelde me: 'Er zijn in onze godsdienst, net zoals in de oude initiaties, mensen die weten. Er zijn scholen waar men de oude tradities onderwijst, maar het is verboden om er over te praten. Al die godsdienstige voorstellingen zijn symbolen van iets anders dan wat men de mensen leert. Maar men onderwijst dat niet buiten de eigen kring.'

De reden hiervan is heel edelmoedig en fijngevoelig (volgens hen): 'Als we mensen die weinig hersens hebben – en dat zijn er veel – iets vertellen dat te hoog gegrepen is, te verheven, dan brengt dat hen in

moeilijkheden, ze raken in de war en worden ongelukkig. Ze zullen nooit in staat zijn om het te begrijpen. Waarom hen onnodig te verontrusten? Ze zijn niet in staat om de waarheid te vinden. Maar als je tegen hen zegt: 'Als je dit gelooft, dan zul je naar het paradijs gaan', zijn ze heel gelukkig. Zie je, dat is erg gemakkelijk. Daarom blijft dat maar doorgaan, anders zouden er geen godsdiensten zijn.

Ik zeg jullie dit niet om de ene godsdienst boven de andere te stellen. Maar het is een handelwijze die edelmoedig *lijkt*... Anders zouden er geen godsdiensten bestaan – er zouden meesters en discipelen zijn, mensen die een meer verheven leer zouden hebben en buitengewone ervaring. Dat zou heel goed zijn. Maar de meester is nog niet heengegaan of de kennis die hij bracht, verandert in een godsdienst. Er worden starre dogma's opgesteld, er ontstaan godsdienstige regels en men kan niets anders meer doen dan zich buigen voor de Tafelen der Wet. Toch was dat in het begin niet zo. Er wordt tegen je gezegd: 'Dit is waar, dat is verkeerd. De Meester heeft gezegd...' En korte tijd daarna wordt de Meester een god en zegt men tegen je: 'God heeft gezegd.'

Let wel, ik vertel jullie dit omdat ik weet dat jullie hier allemaal bevrijd zijn van godsdiensten. Als ik iemand voor me had die een godsdienst zou hebben waarin hij zou geloven, dan zou ik tegen hem zeggen: 'Dat is heel goed, behoud je godsdienst, ga er mee door.' Gelukkig voor jullie allemaal hebben jullie er geen. En ik hoop dat jullie er nooit een zullen hebben ook, want het houdt de deur dicht voor iedere vooruitgang.

6 Mei 1953

'Dikwijls ontmoeten mensen elkaar op deze niveaus (het mentale of het vitale) voordat ze elkaar op aarde ontmoeten. Ze kunnen daar bij elkaar komen, met elkaar praten en alle relaties met elkaar hebben die in het fysieke leven bestaan. Sommigen geven zich rekenschap van deze activiteiten, anderen helemaal niet. Sommigen (in werkelijkheid de meesten) zijn zich niet bewust van hun innerlijke wezen en zijn relaties en toch komt de nieuwe persoon, wanneer ze die in de uiterlijke wereld ontmoeten, hun heel bekend, op de een of andere manier vertrouwd voor.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 16)

Dat is erg afhankelijk van de graad van het bewustzijn in het innerlijke wezen. Bij de meeste mensen heerst daar een vermenging in de mentale, vitale en fysieke niveaus; ze zijn zich niet in het minst bewust van wat er gebeurt. Bepaalde mensen zijn dat wel en over het algemeen hebben die dezelfde indruk als jij wanneer je tegen hen zegt: ‘Ik heb het idee dat ik je al eens eerder heb ontmoet, dat ik je al heel goed ken; ik heb het gevoel, hoewel heel vaag.’ Heel weinig mensen zijn voldoende ontwikkeld om te zeggen: ‘Ik heb je onder die of die omstandigheden gezien.’ Toch komt dat wel voor.

En dan zijn er degenen die een heel klein beetje geleerd hebben, die min of meer occultist zijn of die op een kinderlijke manier in reïncarnatie geloven; ze denken dat het zoiets is als het verwisselen van kleren, net als bij poppen die je een andere jurk aantrekt; een klein persoontje heeft zich bekleed met een fysiek omhulsel, dat wil zeggen een lichaam, en wanneer dat kledingstuk wegvalt, gaat het heen en trekt een ander aan, en daarna weer een ander enzovoort. Voor hen is dat zo – men verandert van lichaam zoals men een ander kledingstuk aantrekt. Er zijn zelfs mensen die in alle ernst boeken geschreven hebben over al hun levens vanaf de tijd dat ze een aap waren! Dat is absoluut onzin! Want in negenhonderdnegenennegentig van de duizend gevallen is alles wat na de dood blijft voortbestaan alleen maar de hele kleine psychische formatie die zich in het

centrum van het wezen bevindt; al het overige wordt ontbonden, het valt in stukken uiteen, in kleine stukjes die her en der verspreid worden, de persoonlijkheid bestaat niet meer. Hoe vaak neemt het psychische wezen bewust deel aan wat het fysieke wezen doet?... Ik heb het niet over mensen die de yoga doen en een beetje gedisciplineerd zijn, ik heb het over gemiddelde mensen die een zekere psychische capaciteit hebben in de zin dat hun psychische wezen al voldoende gevormd is om in het leven te kunnen ingrijpen en het te leiden – maar bij bepaalde mensen gaan er jaren en jaren voorbij voordat zich een psychische interventie voordoet. En dan komen ze je vertellen in welk land ze geboren waren en hoe hun vader en moeder waren en het huis waarin ze woonden en het dak van de kerk en het bos ernaast en alle kleine voorvalletjes uit hun leven! Dat is volslagen onzinnig want het is uitgewist, die dingen bestaan niet meer. De herinnering die je wél kunt hebben, is de herinnering aan een bepaald ogenblik in je leven, of aan een bijzondere omstandigheid, aan ‘vitale’ momenten bij wijze van spreken, waarop het psychische wezen plotseling ingrijpt door een innerlijk beroep dat je erop doet of door een absolute noodzaak – plotseling grijpt het psychische wezen in – en dat grift zich in je psychische herinnering. Wanneer je de psychische herinnering hebt, dan heb je de herinnering aan een geheel van omstandigheden op een *moment* van het leven, vooral aan de innerlijke emotie, aan het bewustzijn dat op dat ogenblik werkzaam was. Dan wordt dat in het bewustzijn opgenomen met bepaalde associaties, met alles wat er toen in je omgeving gebeurde, misschien iets dat gezegd werd, een zin die je hoorde; maar het belangrijkste was de zielstoestand waarin je je bevond – die blijft heel duidelijk ingegrift. Die herinneringen zijn als bakens in het psychische leven, dingen die een diepe indruk hebben nagelaten en hebben deelgenomen aan zijn vorming. En wanneer je je psychische wezen constant, ononderbroken en duidelijk in jezelf terugvindt, dan herinner je je dit soort dingen. Je kunt een aantal van zulke herinneringen hebben, maar het zijn flitsen in een bestaan en je kunt niet zeggen: ‘Ik ben die en die geweest, ik heb dat en dat gedaan, ik heette zo en ik was zo.’ Of het betekent dat er op een gegeven moment een geheel van omstandigheden was (wat zelden voorkomt) waardoor je duidelijk genoeg de tijd of de omgeving, het land of een tijdperk kunt vaststellen. Dat kán gebeuren.

Natuurlijk neemt het psychische wezen meer en meer deel en wordt het aantal herinneringen groter. En dan kun je een bestaan nagaan, maar niet alle bijzonderheden ervan. Je kunt zeggen dat het op bepaalde momenten 'zo was' of dat 'ik zo was'. *Momenten*, ja, heel belangrijke momenten van het bestaan... Je moet een wezen hebben dat zich volledig met zijn psychische wezen vereenzelvigd heeft, dat zijn hele bestaan daaromheen heeft georganiseerd, dat zijn hele wezen één heeft gemaakt – alle deeltjes, alle elementen, alle neigingen van het wezen rond het psychische centrum – dat een uniek wezen van zichzelf heeft gemaakt, uitsluitend en alleen op de Godheid gericht; als dán het lichaam wegvalt, blijft dat bestaan. Dan is het een bewust, volledig gevormd wezen dat zich in een ander leven alles wat er is gebeurd precies kan herinneren. Het kan zelfs bewust van het ene leven in het andere overgaan zonder iets van zijn bewustzijn te verliezen. Hoeveel wezens op aarde hebben die staat bereikt? Niet veel, geloof ik. En over het algemeen hebben ze helemaal geen zin om hun avonturen te vertellen.

Er zijn mensen die over het leven van anderen vertellen.

Ja, dat weet ik. Ik weet veel dingen, ik heb alles gehoord wat je maar horen kunt. Ze vertellen en vertellen maar... Ze kijken je aan en zeggen: 'U bent die en die persoon geweest in dát leven en u hebt dat en dat gedaan.' Wel, ik verzeker jullie dat dat niet waar is. Want ik heb de ervaring hoe je kunt weten waar je iemand hebt gezien, wat hij is geweest en hoe dat gaat – het is niet zomaar een verhaaltje zoals je dat in een boek kunt schrijven. Als je het innerlijk van iemand bekijkt, als je juist de psychische wereld kunt waarnemen, wat je in staat stelt het psychische wezen te herkennen daar waar het was, dan kun je ineens een scène, een beeld, een vorm of een woord zien – er is een soort associatie waardoor er zelfs in het huidige wezen van deze persoon bepaalde sympathieën en een aantrekking voor bepaalde dingen overblijven die uit vorige levens stammen. Maar zoals ik al zei, het zijn 'momenten' uit een leven. Je kunt dus die verschillende momenten zien, maar je kunt niet vertellen hoe een heel leven is verlopen.

Ik geloof dat Sri Aurobindo iets heel leuks daarover geschreven heeft, over het aantal Césars dat men heeft herkend, het aantal

grootheden, de Napoléons en alle belangrijke persoonlijkheden, de Shakespeares, alle mensen wier naam in de geschiedenis bewaard gebleven is. Hoeveel zijn er wel niet – honderden en honderden! En ze vertellen je: ‘Ik ben dit geweest, ik ben dat geweest, ik heb dit gedaan’, ofwel komen er in scéances zogenaamde geesten door die tegen je praten. Een groot aantal mensen geeft zich over aan dit vermaak met de ‘geesten’; ze doen aan automatisch schrijven op tafel en houden vooral gesprekken met de geesten. Nu zijn er geesten die erg spraakzaam zijn. Ze verschijnen op veel plaatsen tegelijk, vooral als Napoléon (ik weet niet waarom ze zich in Napoléon gespecialiseerd hebben). Overal komt Napoléon door en vertelt uitzonderlijke verhalen over zijn leven, die over het algemeen heel tegenstrijdig zijn, en misschien worden ze ook nog allemaal overal op hetzelfde moment verteld. Het zijn werkelijk erg actieve lieden. Nu ja, het is vooral komisch – en het is onmogelijk.

In werkelijkheid zijn het kleine entiteiten uit het vitale niveau, een soort wezentjes die gevormd zijn door het uiteenvallen van begeerten die na iemands dood zijn blijven voortbestaan en hun vorm hebben bewaard; fantasieën die als het ware samengeklonterd zijn en proberen om zich te manifesteren, zich te tonen. Soms zijn het wezentjes uit de vitale wereld die niet erg goed gezind zijn; zodra ze mensen zien die zich met zulke dingen als automatisch schrijven en gesprekken met geesten vermaken, komen ze erop af om zich te amuseren. En aangezien ze zich in een domein bevinden van waaruit ze gemakkelijk de gedachten van de mensen kunnen lezen, vertellen ze je heel precies wat je in je hoofd hebt. Ze beantwoorden aan je verwachting. Je wilt een of ander antwoord hebben, ze geven je dat nog voordat je de vraag hebt gesteld. Ze kunnen je precies vertellen dat je het een of ander is overkomen, dat het een of andere familielid... Ze weten het heel goed. Ze zijn uitstekende gedachtenlezers en vertellen je volkomen overtuigende dingen: ‘Ik heb niet gezegd dat ik getrouwd was en drie zoons en vier dochters had. Hoe komt het dat hij dat allemaal weet?’ Omdat je het in je hoofd hebt.

Psychische herinneringen zijn van een heel speciale aard en hebben een wondermooie intensiteit. Maar je kunt er niet zomaar over vertellen... Het zijn onvergetelijke momenten in je leven waarop het bewustzijn intens, stralend, sterk, actief en machtig is, en soms zijn het keerpunten in je bestaan die de koers van je leven

veranderd hebben. Maar je kunt nooit vertellen welke jurk je droeg en met welke heer je in gesprek was en welke burens je had en in wat voor soort landschap je je bevond.

Waarom vergeten we onze dromen?

Omdat je niet altijd in dezelfde omgeving droomt. Het is niet altijd hetzelfde deel van je wezen dat droomt en je droomt ook niet altijd in dezelfde omgeving. Als je een bewuste, directe en ononderbroken verbinding met alle delen van je wezen zou hebben, zou je je alle dromen herinneren. Maar heel weinig delen van het wezen staan in verbinding met elkaar.

Je hebt bijvoorbeeld een droom in het subtiel-fysieke gebied, dat betekent dus heel dicht bij het fysieke. Over het algemeen heeft men die dromen 's morgens vroeg, dat wil zeggen tussen vier en vijf uur, tegen het einde van de slaap. Als je niet plotseling een beweging maakt bij het wakker worden, als je heel rustig, heel onbeweeglijk blijft en een klein beetje opmerkzaam – en geconcentreerd, dan zul je je de droom herinneren omdat de verbinding tussen het subtiel-fysieke en het fysieke tot stand is gebracht – het komt zelden voor dat er geen verbinding is.

Nu, je vergeet je dromen meestal door het feit dat je van een bepaalde toestand waarin je bent wanneer je een droom hebt, overgaat in een andere. Wanneer je slaapt, dan is bijvoorbeeld je lichaam ingeslapen, je vitale is ingeslapen, maar je mentale is nog actief. Dan begint je mentale dromen te krijgen; dat betekent dat de activiteit van het mentale min of meer gecoördineerd is, de verbeelding is heel actief en je ziet van alles, je bent bij buitengewone gebeurtenissen betrokken... Na verloop van tijd kalmeert zich dat en begint het mentale ook in slaap te vallen. Dan wordt het vitale dat aan het uitrusten was, wakker; het verlaat je lichaam en gaat rondwandelen, het gaat hier en daar heen, het doet allerlei dingen, het reageert, soms vecht het, kortom het voedt zich. Het doet van alles. Het vitale is erg avontuurlijk. Het is waakzaam. Wanneer het heldhaftig van aard is, gaat het mensen redden die in de gevangenis zitten of het gaat vijanden vernietigen of het doet wonderbaarlijke ontdekkingen. Maar hierdoor wordt de mentale droom heel ver naar de achtergrond gedreven; hij wordt uitgewist, vergeten. Natuurlijk

kun je je die niet meer herinneren, want de vitale droom neemt zijn plaats in. Maar als je op dat moment plotseling wakker wordt, zul je je die mentale droom nog herinneren. Er zijn mensen die dat hebben ervaren, die precies op bepaalde uren van de nacht wakker werden en wanneer ze plotseling wakker werden, herinnerden ze zich wat ze droomden. Je moet jezelf niet wakker schudden, maar volgens de natuurlijke curve wakker worden, dan herinner je je wat je droomde.

Na verloop van tijd heeft het vitale, dat een lange wandeling heeft gemaakt, er ook behoefte aan om uit te rusten, moe als het is na allerlei avonturen – het trekt zich terug en gaat rusten. Dan wordt er iets anders wakker. Laten we bijvoorbeeld aannemen dat het subtiel-fysieke wezen gaat wandelen. Het zet zich in beweging, het gaat rondlopen, bekijkt de kamers enzovoort: ‘Hé, dat ding stond hier, maar nu staat het daar, en dit ding dat in die kamer was, is nu in deze’ enzovoort. Als je wakker wordt zonder je te bewegen, dan herinner je je die droom. Maar die heeft alle lotgevallen van het vitale ver naar de achtergrond van het bewustzijn gedreven, die zijn vergeten. En dan kun je je je dromen niet meer herinneren. Maar als je geen haast hebt wanneer je wakker wordt, als je niet hoeft op te staan, als je net zo lang kunt blijven liggen als je wilt en zelfs je ogen niet hoeft open te doen, dan laat je je hoofd precies waar het was, en je maakt een soort rustige spiegel vanbinnen en concentreert je daarop. Je krijgt een klein eindje van het staartje van de droom te pakken en dan begin je daar zachtjes aan te trekken zonder je te bewegen. Je blijft heel zachtjes trekken en dan verschijnt er ineens een deel van je droom en daarna nog een. Je gaat de weg terug – het laatste komt het eerste. Je gaat heel voorzichtig de weg terug en plotseling verschijnt de hele droom: ‘Kijk! Ja, zo was het!’ Kom dan vooral niet overeind, verroer je niet; je herhaalt de droom een paar keer bij jezelf – één keer, twee keer, totdat hij tot in alle bijzonderheden duidelijk is. Is dat eenmaal in orde, dan blijf je roerloos liggen, je probeert verder naar binnen te gaan en ineens krijg je het staartje van iets anders beet. Dat is verder weg, vager, maar je kunt het nog net pakken. Dan haak je aan, je houdt het goed vast en trekt, en dan zie je dat alles verandert en je een andere wereld binnengaat, plotseling beleef je een buitengewoon avontuur – dat is een andere droom. Je volgt hetzelfde proces. Je vertelt jezelf de droom één keer, twee keer, totdat je er zeker van bent dat je hem niet meer vergeet. Onder-

tussen blijf je heel rustig. Dan dring je nóg dieper in jezelf door, verder, verder, steeds verder. En dan zie je ineens een vage vorm, je hebt een gevoel van iets, een gewaarwording... een zuchtje, een briesje, een ademtocht; je zegt: 'Hé daar!' Het neemt vorm aan, het wordt duidelijk – en de derde categorie verschijnt. Je hebt veel tijd en veel geduld nodig. Je moet je hoofd en je lichaam heel rustig houden, heel rustig en dan kun je tenslotte het verhaal van je hele nacht vertellen, vanaf het einde tot het begin.

Zelfs zonder deze erg lange en moeilijke oefening om je een droom te herinneren – of het nu de laatste of de middelste is die een diepe indruk heeft nagelaten – moet je bij het wakker worden doen wat ik je heb aangeraden: heel goed oppassen dat je zelfs niet je hoofd op het kussen beweegt, absoluut rustig blijven en de droom terug laten komen.

Sommige mensen hebben geen verbinding tussen de ene zijnstoestand en de andere, er is een soort kleine leegte en dus moeten ze van de ene toestand in de andere overspringen, er is geen weg die zonder enige onderbreking door alle zijnstoestanden heen loopt. Een klein zwart gat, en je herinnert je niets meer. Het is net een kleine afgrond waar je je bewustzijn over uit moet strekken. Om een brug te slaan, heb je veel tijd nodig; dat kost nog meer tijd dan het bouwen van een materiële brug. Er zijn maar heel weinig mensen die dat weten en het willen doen. Ook al hebben ze in hun droom prachtige dingen gedaan, ze herinneren zich daar niets meer van, of soms misschien alleen het laatste wat ze deden – dat is het dichtste bij en het meest fysiek, daar waar het mentale erg rusteloos, erg vermoeid is en al zijn bewegingen ongecoördineerd zijn – die dromen hebben geen enkele betekenis.

Maar er zijn evenveel verschillende nachten en soorten slaap als er verschillende dagen en soorten activiteiten zijn. Er zijn niet veel dagen hetzelfde, iedere dag is anders. Er zijn geen eendere dagen, er zijn geen eendere nachten. Jij en je vrienden doen ogenschijnlijk hetzelfde, maar voor ieder is het heel verschillend. En ook moet iedereen zijn eigen methode hebben.

Waarom zijn geen twee dromen eender?

Omdat alle dingen verschillend zijn. In het universum zijn geen

twee minuten eender en dat zal zo blijven tot het einde van het universum – geen twee minuten zullen ooit eender zijn. En de mensen maar hardnekkig volhouden regels te willen maken. Dit moet gedaan worden en dat niet... Och, je moet ze hun plezier gunnen.

Je had me een heel interessante vraag kunnen stellen: ‘Waarom ben ik vandaag veertien jaar?’ Intelligente mensen zullen zeggen: ‘Omdat je veertien jaar geleden geboren bent.’ Dat is het antwoord van iemand die meent erg intelligent te zijn. Maar er is een andere reden. Die zal ik alleen aan jou vertellen... Ik heb jullie in het diepe gegooid, nu moeten jullie leren zwemmen!

Als men de waarheid in de dingen kan vinden, betekent dat dan dat men de Godheid heeft gevonden?

Zeker! Het geeft niet in wat voor iets, het is de enige manier. Er is niets dat geen eeuwige waarheid in zich draagt, anders zou het niet kunnen bestaan. Het universum zou geen duizendste deel van een seconde kunnen bestaan als het niet een waarheid in zich zou bevatten.

Als men in contact met de Godheid is, wat heeft dat dan voor uitwerking?

Dat is voor iedereen verschillend. We zijn immers voor een feit gesteld: er is een universum, of er is althans een aarde – daarvan zijn we wel zo ongeveer zeker, dat valt niet te betwisten, ben je het daarmee eens?... Heb je je wel eens afgevraagd waarom er een aarde bestaat? Nee. Dat was waarschijnlijk heel verstandig. Ik heb jullie wel eens verteld over die occultist die ik gekend heb. Hij was op zijn manier een wijs mens. Sommigen kwamen hem vragen: ‘Ten eerste: Waarom is er een universum?’ Antwoord: ‘Wat gaat jou dat aan?’ ‘Ten tweede: ‘Waarom is het zoals het is?’ Antwoord: ‘Het is zoals het is. Wat gaat jou dat aan?’ ‘Ten derde: ‘Ik vind het niet bevredigend.’

Heel goed, we beginnen de praktijk te benaderen. Tegen degenen die het universum niet bevredigend vinden, zou ik zeggen: ‘Er valt maar één ding te doen: aan het werk gaan om het te veranderen, een

middel vinden om het anders te maken zodat het goed zal worden. De dingen zijn zoals ze zijn. Waarom zijn ze zo? Misschien zou je het te weten kunnen komen – dat is niet zeker. In ieder geval zijn ze nu eenmaal zo. Het merkwaardige is, dat als je oprecht bent, je zult ontdekken waarom ze zo zijn en hoe dat zo gekomen is: de oorzaak, de oorsprong en het proces. Omdat het één enkel iets is. Er is wat wij de Waarheid noemen: dat is de basis van alles, want als die er niet zou zijn, zou er niets bestaan. Heb je eenmaal de Waarheid gevonden, dan vind je ook de oorsprong en het middel om de oorzaak te veranderen. Je ziet hoe het komt dat het zo is, waarom het zo is en je vindt het middel om het te veranderen. Als je met de Godheid in contact bent, heb je de sleutel tot alles. Dan weet je het hoe en waarom en ken je het proces om alles te veranderen.

Er moet iets gedaan worden; er moet gewerkt worden, dat is zó interessant. Jij vertegenwoordigt een kleine hoeveelheid compacte substantie, daaruit ben je gevormd. Dring daarin door en vind de sleutel. Je hoeft er alleen maar in af te dalen. Je kunt niet zeggen: 'Dat gaat me te boven, dat is te groot voor me.' Dring door tot het innerlijk van je kleine persoontje en je zult de sleutel vinden die alle deuren opent.

13 mei 1953

'Er zijn mensen die, wanneer ze gaan zitten mediteren, in een toestand komen die naar zij menen heel opmerkelijk en heerlijk is.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 20)

Wat is dat voor een toestand?

Wat voor een toestand het ook moge zijn, zij menen dat die heerlijk en opmerkelijk is. Ze hebben een heel goede dunk van zichzelf. Ze vinden dat ze heel opmerkelijke mensen zijn omdat ze rustig kunnen blijven zitten zonder zich te verroeren; en het is heel opmerkelijk dat ze nergens aan denken. Maar over het algemeen is er in hun hoofd een soort kaleidoscoop en dat merken ze zelfs niet eens. Wel, degenen die een ogenblikje kunnen blijven zitten zonder zich te bewegen, zonder te praten en zonder te denken, hebben zeer zeker een heel hoge dunk van zichzelf. Maar zoals ik al zei, als je hen daar uit haalt, als je op de deur klopt en zegt: ‘Er is iemand voor u’, of ‘Mevrouw, uw kind begint te huilen’, dan worden ze kwaad en zeggen: ‘Kijk nou, mijn meditatie is bedorven, helemaal bedorven!’ Ik vertel jullie wat ik met mijn eigen ogen heb gezien. Mensen die hun meditatie heel ernstig opnamen en woedend werden wanneer die werd onderbroken... Zoiets is natuurlijk geen teken van grote spirituele vooruitgang. Ze gaan tegen iedereen te keer omdat ze uit hun gelukzalige meditatie zijn gehaald.

Onder de mensen die mediteren zijn er die kunnen mediteren – ze concentreren zich niet op een idee, ze concentreren zich in een stilte, in een innerlijk schouwen waarin ze, naar ze zeggen, zelfs de vereniging met de Godheid bereiken – dat is uitstekend.

Er zijn anderen, en dat zijn er maar weinig, die aandachtig een denkbeeld kunnen volgen en die proberen te ontdekken wat het precies inhoudt – zoiets is ook goed. Maar meestal komen de mensen in een half slaperige toestand wanneer ze proberen zich te concentreren, in elk geval worden ze erg tamasisch*. Ze worden iets inerts:

* Tamas-inertie

het denken is inert, het voelen is inert, en het lichaam is onbeweeglijk. Ze kunnen uren lang zo blijven want er is niets duurzamer dan inertie! Alles wat ik jullie nu vertel zijn ervaringen van mensen die ik heb ontmoet. En dat zijn juist de mensen die oprecht geloven dat ze iets heel groots hebben gedaan wanneer ze uit hun meditatie komen. Maar ze zijn gewoon afgezakt in de inertie, in het onbewuste. Het aantal mensen dat kan mediteren is maar heel gering. En behalve dat: aangenomen dat je door een grote discipline en jarenlange inspanning bereikt dat je tijdens je meditatie bewust in verbinding komt met de Goddelijke Aanwezigheid; dat is dan duidelijk een resultaat en dat resultaat moet noodzakelijkerwijze een uitwerking hebben op je karakter en op je leven. Maar die uitwerking verschilt van mens tot mens. Er zijn gevallen waarin ze zo radicaal in tweeën gespleten worden dat ze tijdens hun meditatie in contact met de Godheid kunnen komen en de allerhoogste gelukzaligheid van de vereenzelviging met Hem kunnen ervaren en daarna, wanneer ze uit hun meditatie komen en hun leven weer opnemen, de gewoonste mensen kunnen zijn met de gewoonste en soms zelfs meest laag-bijde-grondse reacties. En ik ken ook mensen die heel gewoon worden en bijvoorbeeld allerlei dingen doen die ze niet zouden moeten doen, zoals hun tijd doorbrengen met over anderen te kletsen en alleen maar aan zichzelf te denken, die alle mogelijke egoïstische reacties hebben en hun leven willen organiseren voor hun eigen kleinzielige persoonlijke welzijn, die helemaal niet aan anderen denken en nooit iemand een dienst bewijzen, kortom die over het algemeen nergens notie van hebben. En toch hebben ze tijdens hun meditatie dat contact gehad. Daarom zegt men tegen degenen die ontdekt hebben hoe moeilijk het is om deze bekrompen uiterlijke natuur die men tegelijk met het lichaam heeft aangenomen, te veranderen, hoe moeilijk het is om jezelf te overwinnen, je bewustzijnsbewegingen te veranderen: 'Dat is niet mogelijk, het is niet de moeite waard het te proberen. Toen je op de wereld kwam heb je een stoffelijk lichaam aangenomen – je hoeft niets anders te doen dan het te laten vallen, je voor te bereiden op je vertrek en de wereld de wereld te laten; het enige wat je moet doen is er vandoor gaan zo vlug als je kunt; en als iedereen de benen neemt, dan zal er geen wereld meer zijn en dus ook geen ellende meer.' Dat is logisch! Als men tegen hen zegt: 'Maar misschien is het wel erg egoïstisch wat je doet, er vandoor gaan

en anderen te laten modderen?', dan antwoorden ze: 'Ze hoeven alleen maar te doen wat ik doe. Als iedereen deed wat ik doe, dan zouden ze zich eruit kunnen redden, dan zou er geen wereld en geen ellende meer zijn.' Alsof dat zou kunnen afhangen van de wil van enkelingen die niet eens aan het maken van de wereld hebben deelgenomen! Hoe kunnen ze hopen haar te doen ophouden? Als zij degenen waren die haar gemaakt hadden, dan zouden ze kunnen weten hoe zoiets in z'n werk gaat en proberen haar te niet te doen (hoewel het niet altijd gemakkelijk is te niet te doen wat men heeft gedaan), maar zij hebben haar niet gemaakt! Ze weten niet eens hoe ze gemaakt werd en toch hebben ze de pretentie haar te niet te willen doen omdat zij zich verbeeldde dat ze er vandoor kunnen gaan. Ik denk niet dat dat mogelijk is. Men kan er niet vandoor gaan, zelfs al zou men het proberen. Maar enfin, dat is een ander onderwerp. In elk geval is het voor mij, naar mijn ervaring, die ik lang genoeg gehad heb – (ik houd me nu zo ongeveer drieënvijftig jaar met mensen bezig, met hun yoga en hun innerlijk streven, ik heb er veel gezien en zo'n beetje overal in de wereld) – in elk geval geloof ik niet dat men zichzelf kan transformeren door meditatie. Ik ben zelfs absoluut overtuigd van het tegendeel.

Als je, terwijl je bezig bent met wat je moet doen – wat het ook zij, wat voor werk het ook zij – als je ervoor zorgt dat je, terwijl je ermee bezig bent, niet de Godheid vergeet, als je Hem aanbiedt wat je doet en probeert je zo aan Hem te geven dat Hij al je reacties kan veranderen – in plaats van egoïstisch, kleingeestig, dom en onwetend te zijn, er iets stralends, iets edels van te maken – dan zul je vooruitgegaan zijn. En jij zult niet alleen vooruitgegaan zijn, maar je zult meegeholpen hebben aan de algemene vooruitgang. Ik heb nooit gezien dat mensen die alles loslieten om in een min of meer lege contemplatie te gaan (want die *is* min of meer leeg), ik heb nooit gezien dat die vooruitgaan, of in ieder geval is hun vooruitgang heel gering. Ik heb mensen gezien die er niet de minste pretentie op na hielden de yoga te doen, die alleen maar enthousiast waren over het idee van de aardse transformatie en het neerdalen van de Godheid in de wereld, en die hun kleine beetje werk deden met dit enthousiasme in hun hart terwijl ze zich volledig gaven, zonder voorbehoud, zonder egoïstisch idee van persoonlijk heil; die heb ik prachtig vooruitgang zien maken, werkelijk prachtig. Ze zijn soms bewonderenswaardig.

Ik heb sanyasins* gezien, ik heb mensen gezien die in kloosters leven, ik heb mensen gezien die zich uitgaven voor yogi's, en ik zou niet één van die anderen willen ruilen voor een dozijn van zulke mensen (ik bedoel gezien vanuit het standpunt van wat wij willen doen: proberen te bereiken dat deze wereld niet meer zal zijn wat ze nu is en waarlijk het instrument van de Goddelijke Wil zal worden, met het Goddelijke Bewustzijn). Je kunt de wereld niet veranderen door haar te ontvluchten. Je kunt haar veranderen door bescheiden en nederig je werk in haar te doen, met een vlam in je hart, met iets dat brandt als een offer.

Dus dient meditatie nergens toe?

Nee! Naarmate ze noodzakelijk is, zal ze spontaan komen. Plotse-ling zul je gegrepen worden door iets dat je onbeweeglijk maakt, dat je je doet concentreren in de visie van een idee of van een bepaalde psychologische toestand. Dat grijpt je. Je moet er niet tegenin gaan, dán maak je de nodige vooruitgang. Op zo'n moment zie je, begrijp je iets en een minuut later ga je weer aan het werk met dat iets in je dat je erdoor gewonnen hebt, maar zonder aanmatiging. Ik kan het minste tegen mensen die zich heel bijzonder vinden omdat ze zitten te mediteren. Dat is het gevaarlijkste van alles, want ze worden zó ijdel en zó voldaan over zichzelf dat ze zich alle wegen tot vooruitgang afsnijden.

Er is iets waarover men het altijd heeft, maar dat altijd verkeerd begrepen wordt: de noodzaak tot nederigheid. Men vat het verkeerd op, men begrijpt het verkeerd, en men gebruikt het ook verkeerd. Wees nederig als je het op de ware manier kunt zijn; wees het vooral niet op de verkeerde manier, want dat leidt nergens toe. Maar er is nog iets anders: als je het onkruid ijdelheid kunt uitrukken, dán heb je werkelijk iets gedaan. Maar jullie moesten eens weten hoe moeilijk dat is! Je kunt niets goed doen, je kunt geen enkel goed idee hebben, je kunt geen enkele goede bewustzijnsbeweging hebben, je kunt geen enkele kleine vooruitgang maken zonder innerlijk een hoge borst op te zetten (en je geeft je daar zelfs geen rekenschap van) vol ijdele zelfgenoegzaamheid. Je bent genooddaakt er flink op te

* Sannyasin-bedelmonnik

hameren zodat je het breekt. En dan blijven er nóg restjes over en die beginnen opnieuw de kop op te steken! Je moet je hele leven aan de gang blijven om dit onkruid uit te roeien en nooit vergeten daaraan te werken, want het komt telkens en telkens weer op en zo arglistig dat je gelooft dat het verdwenen is. Je voelt je heel bescheiden, je zegt: 'Ik heb het niet gedaan, ik weet dat het de Godheid is, ik ben niets zonder Hem' en een minuut later ben je zó tevreden over jezelf, gewoon omdat je dat gedacht hebt!

Wat is de goede en wat de verkeerde manier om nederig te zijn?

Dat is heel eenvoudig: wanneer je tegen de mensen zegt dat ze nederig moeten zijn, denken ze onmiddellijk dat ze nederig moeten zijn tegenover andere mensen, en dat is de verkeerde nederigheid. De ware nederigheid is nederigheid tegenover de Godheid, dat betekent het juiste, nauwkeurige en *levende* besef dat je zonder de Godheid niets bent, niets kunt en niets begrijpt, en dat zelfs als je buitengewoon bekwaam en intelligent bent, het niets betekent vergeleken met het Goddelijke Bewustzijn. Dat besef moet je altijd houden, want dan heb je altijd de ware houding van ontvankelijkheid – een nederige ontvankelijkheid die de Godheid geen enkele persoonlijke aanmatiging in de weg legt.

Je hebt gezegd: 'Als je de weg van de overgave volgt, moet je een eind maken aan persoonlijke inspanning, maar dat betekent niet dat je dan ook je wil in het handelen moet opgeven.'

(Waarom Yoga', blz. 18)

Maar als men iets 'wil' doen, dan betekent dat een persoonlijke inspanning, is het niet? Wat is de wil eigenlijk?

Er is een verschil tussen de wil en het gevoel van spanning, van inspanning, van alleen maar op jezelf te rekenen, alleen maar je toevlucht tot jezelf te kunnen nemen, wat persoonlijke inspanning feitelijk betekent; een soort spanning, iets dat heel acuut, soms zelfs

heel pijnlijk is: je rekent alleen maar op jezelf en hebt het gevoel dat als je je niet iedere minuut inspant, alles verloren zal zijn. Dat is persoonlijke inspanning.

Maar de wil is iets totaal anders. Willen is het vermogen om je te concentreren op alles wat je doet, het zo goed mogelijk te doen en er niet mee op te houden voordat je een heel nauwkeurige aanwijzing krijgt dat het afgelopen is. Dat is moeilijk om jullie uit te leggen. Er valt je bijvoorbeeld door een samenloop van omstandigheden een bepaald werk ten deel. Neem bijvoorbeeld een kunstenaar die op de een of andere manier een inspiratie heeft gekregen en besloten heeft om een schilderij te maken. Hij weet best dat als hij geen inspiratie heeft en niet gesteund wordt door andere krachten dan de zijne, hij iets zal maken dat niet veel zaaks zal zijn. Dan zal het eerder op geklad lijken dan op een schilderij. Dat weet hij. Maar er is toe besloten, dat schilderij moet gemaakt worden; er kunnen veel redenen voor zijn, maar dat schilderij moet gemaakt worden. Nu, als hij een passieve houding zou hebben, dan zou hij zijn palet, zijn verf, zijn penselen en zijn linnen nemen, voor zijn ezel gaan zitten en tegen de Godheid zeggen: 'Nu ga je schilderen!' Maar de Godheid doet de dingen niet op die manier. De schilder moet zijn ingrediënten bij elkaar zoeken, alles ordenen, zich op zijn onderwerp concentreren en de vormen en kleuren vinden die het zullen uitdrukken, en hij moet zijn hele wil inzetten om het schilderij steeds beter uit te voeren. Hij moet voortdurend zijn wil gebruiken. Maar hij moet het gevoel blijven houden dat hij open moet zijn voor de inspiratie. Hij zal nooit vergeten dat als hij geen inspiratie heeft het ondanks zijn kennis van de techniek en ondanks de zorg om alles te ordenen, te organiseren, zijn kleuren te prepareren en de vorm van zijn tekening voor te bereiden, een schilderij zal worden zoals er al miljoenen zijn, en dat zal niet erg interessant zijn. Hij vergeet dat niet. Hij probeert, hij tracht te zien, te voelen wat hij wil dat het schilderij zal uitdrukken en op welke manier het moet worden uitgedrukt. Hij heeft zijn kleuren, hij heeft zijn penselen, hij heeft zijn tekening, hij heeft zijn schets gemaakt die hij tot een schilderij zal vergroten en hij doet een beroep op de inspiratie. Sommigen zien zelfs heel duidelijk en nauwkeurig voor zich wat zij moeten doen. Maar de ene dag na de andere, het ene uur na het andere, hebben zij de wil om te werken, om te studeren, om met zorg alles te doen wat gedaan moet worden,

totdat ze de eerste inspiratie zo goed mogelijk weergeven... Zo iemand heeft zijn werk voor de Godheid gedaan, in verbinding met Hem, maar niet op een passieve manier, niet in een passieve overgave, maar in een actieve overgave en met een dynamische wil. Dan is het resultaat over het algemeen iets heel goeds. Nu, het voorbeeld van een schilder is interessant, omdat een schilder die werkelijk een kunstenaar is, in staat is om te zien wat hij gaat doen, hij is in staat om zich in verbinding te stellen met de goddelijke Macht die iedere expressie zowel te boven gaat als haar inspireert. Voor de dichter, de schrijver is het precies eender; voor iedereen die iets maakt is het zo.

Als jullie dat zouden proberen met jullie lessen, geloven jullie niet dat het succes zou hebben?

Twee dagen later nam Moeder tijdens de 'Vrijdaglessen' hetzelfde onderwerp weer op.

Kinderen, als jullie zouden zeggen: 'Wij willen zo volmaakt mogelijke instrumenten worden om de Goddelijke Wil in deze wereld uit te drukken'... Dan moet dit instrument, opdat het volmaakt zal worden, ontwikkeld, opgevoed en onderwezen worden. Je moet het niet een vormloos stuk steen laten. Wanneer je een steen wilt gebruiken om ermee te bouwen, dan moet die eerst in de juiste vorm gehouwen worden; wanneer je van een vormloos klompje een mooie diamant wilt maken, dan moet je dat slijpen. Welnu, dat is hetzelfde. Als je van je brein en je lichaam een mooi instrument voor de Godheid wilt maken, dan moet je het cultiveren, bijlijpen, verfijnen, aanvullen wat eraan ontbreekt, kortom het vervolmaken.

Je gaat bijvoorbeeld naar een les. En als je niet erg goed gehu-meurd bent, zeg je: 'Wat zal dat vervelend zijn!' Laten we aannemen dat het geen erg onderhoudende leraar is (men kan een heel goede leraar zijn, maar niet erg onderhoudend, want dat is niet altijd gemakkelijk... er zijn dagen waarop je geen zin hebt om onderhoudend te zijn), je zou veel liever ergens anders heen zijn gegaan dan naar school. Maar nu ja, je gaat naar je les omdat je nu eenmaal moet, want als je alleen maar zou toegeven aan je grillen, dan zou je nooit enige beheersing over jezelf krijgen, dan zouden je grillen jou beheersen en zou je geen enkele beheersing over jezelf hebben. Je

gaat dus naar je les. Maar als je, in plaats van te zeggen: 'Hè, wat zal ik me vervelen, o jee, dat zal niet erg interessant zijn' enzovoort, zou zeggen: 'Geen minuut in het leven, geen enkele omstandigheid in het bestaan die niet een gelegenheid tot vooruitgang zou kunnen zijn; wat is dan de vooruitgang die ik vandaag kan maken? Ik geef mijn persoonsje helemaal aan de Godheid. Ik wil dat het een goed instrument voor Hem zal zijn om zich uit te drukken en ik wil dat het op een goede dag gereed zal zijn voor de transformatie. Wat zal ik vandaag doen? Ik ga naar die les, het gaat over een onderwerp waar ik niet enthousiast over kan zijn, maar als ik me niet voor dit werk kan interesseren, dan komt dat misschien omdat me iets ontbreekt, omdat er ergens in mijn hersenen een aantal cellen ontbreken. Maar als het zo is, zal ik proberen te vinden wat me ontbreekt; ik ga goed luisteren, me goed concentreren en vooral die beuzelachtigheid, die oppervlakkigheid uit mijn geest verjagen die maakt dat ik me verveel wanneer ik iets niet begrijp. Waarom verveel ik me?... Omdat ik niet vooruitga.' Wanneer je niet vooruitgaat, verveel je je, oud en jong, iedereen – want we zijn op aarde om vooruit te gaan. Als we niet iedere minuut vooruitgaan, wel, dan is het echt vervelend, het is eentonig, het is niet altijd leuk, het is verre van prettig. 'Ik ga dus vandaag ontdekken wat voor vooruitgang ik in die les kan maken; er is iets dat ik niet weet en dat ik kan leren.'

Wanneer je wilt leren, kun je iedere minuut leren. Wat mij betreft, ik heb zelfs geleerd door naar het gebabbel van kleine kinderen te luisteren. Iedere minuut kan er iets gebeuren: iemand kan iets tegen je zeggen, zelfs een idioot kan iets tegen je zeggen waardoor je ineens een vooruitgang kunt maken. Als je eens wist hoe interessant het leven dan wordt! Je kunt je niet meer vervelen, dat is afgelopen, alles is interessant, alles is prachtig, want iedere minuut kun je iets leren, bij iedere stap kun je vooruitgang maken. Wanneer je bijvoorbeeld op straat loopt, en dan in plaats van niet te weten wat je doet, rondkijkt, waarneemt... Ik herinner me dat ik dikwijls op straat moest zijn om boodschappen te doen, iemand te bezoeken, iets te kopen, het doet er niet toe waarvoor... Het is niet altijd prettig om op straat te zijn, maar als je dan begint te observeren en ziet hoe de één loopt en de ander zich beweegt, hoe het licht op een bepaald ding valt, hoe dat boompje daar ineens het hele landschap aardig maakt en hoe honderden dingen glanzen... dan kun je elke minuut iets

leren. En niet alleen dat je iets kunt leren – ik herinner me dat toen ik eens op straat liep, ik een soort verlichting heb gehad omdat er een vrouw voor me liep die werkelijk wist hoe ze moest lopen. Wat was dat mooi! Haar beweging was prachtig! Ik zag dat en ineens zag ik de hele oorsprong van de griekse beschaving, hoe al die vormen in de wereld neerdalen om de schoonheid uit te drukken – en gewoon omdat een vrouw goed kon lopen! Begrijpen jullie – zo wordt alles interessant. En in plaats van naar je les te gaan en domheden uit te halen (ik hoop dat niemand van jullie dat doet, ik ben er zeker van dat degenen die naar mijn les komen nooit domheden op school zullen uithalen, dat het de uitzonderingen zijn die de regel bevestigen. Maar enfin, ik weet dat er jammer genoeg maar al te veel zijn die naar school gaan om alle dwaasheden uit te halen die je maar kunt verzinnen). Als jullie in plaats daarvan naar de les zouden kunnen gaan om vooruit te gaan, iedere dag opnieuw een klein beetje vooruit te gaan – al zou dat er alleen maar in bestaan te begrijpen waarom je leraar je verveelt – dan zou dat prachtig zijn, want ineens zal hij je niet meer vervelen, ineens zul je ontdekken dat hij heel interessant is! Zo werkt dat. Als je het leven zo bekijkt, wordt het iets prachtigs. Het is de enige manier waarop je het interessant kunt maken, want het leven op aarde is een terrein voor vooruitgang, en als we de grootste mogelijke vooruitgang maken, dan profiteren we het meest van ons leven op aarde. En dan voel je je blij. Wanneer je zo goed mogelijk je best doet, ben je blij.

Wanneer men zich verveelt, Moeder, betekent dat dan dat men niet vooruitgaat?

Op dat moment, ja, zeker, zonder enige twijfel; niet alleen dat je niet vooruitgaat, maar je mist ook een gelegenheid om vooruit te gaan. Je bevond je in een samenloop van omstandigheden die je saai, vervelend en stompzinnig leek; wel, als je je verveelt dan betekent dat dat je net zo vervelend bent als de omstandigheden, en dat is het klinkklare bewijs dat je gewoon niet in een toestand van vooruitgang bent. Niets is meer in strijd met de bestaansredenen van het leven dan zo'n golf van verveling die over je heen slaat. Als je je op dat moment een klein beetje inspant, als je bij jezelf zegt: 'Hé, wat moet ik nu leren? Wat brengt me dit alles zodat ik iets leren kan? Welke

voortgang kan ik maken in het mezelf overwinnen? Als je dat bij jezelf zegt, dan zul je zien dat je je een ogenblik later niet meer verveelt. Je zult onmiddellijk geïnteresseerd zijn en je zult vooruitgaan. Het is een banaliteit van het bewustzijn.

In plaats van te proberen hun bewustzijnsniveau te verhogen wanneer ze zich vervelen, verlagen de meeste mensen het; ze worden nog erger dan ze al waren en halen dezelfde stommiteiten uit als iedereen, dezelfde grofheden, dezelfde gemeenheden en dat alles om zich te vermaken. Men raakt verslaafd, men vergiftigt zich, men verknoeit zijn gezondheid, men bederft zijn brein en men zegt grofheden. En dat alles omdat men zich verveelt. Nu, als men in plaats van af te zakken, opgeklommen zou zijn, dan had men van de omstandigheden kunnen profiteren. In plaats van ervan te profiteren, valt men nog een beetje lager dan men al was. Wanneer de mensen in hun leven een grote klap krijgen, een ongeluk (wat de mensen 'ongeluk' noemen – sommige mensen worden door allerlei ongeluk getroffen), dan is het eerste dat ze proberen te doen: vergeten... alsof men al niet gauw genoeg vergeet! Ze doen van alles om maar te vergeten. Wanneer er iets naars gebeurt, willen ze afleiding zoeken – wat ze afleiding noemen, dat wil zeggen domheden begaan, met andere woorden: afzakken naar een lager bewustzijnsniveau, een beetje afzakken in plaats van op te klimmen. Is jullie wel eens iets heel akeligs, iets heel treurigs overkomen? Dan moet je niet afstompen, je moet niet willen vergeten, je moet niet afzakken in het onbewuste; je moet er tot op de bodem doorheen en het licht, de waarheid, de kracht en de vreugde vinden die er achter schuilen en daarvoor moet je sterk zijn en weigeren af te glijden. Maar dat zullen we later wel zien, m'n kinderen, wanneer jullie een beetje groter zijn.

20 mei 1953

Je zegt: 'Zelfs degenen die er vandoor willen gaan, kunnen, wanneer ze aan de andere kant komen, ontdekken dat vluchten per slot van rekening nergens toe dient.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 24)

Wat noem je ‘de andere kant’?

Men zegt de andere kant van de sluier, de andere kant van het bestaan. Het betekent dat je niet meer in het lichaam bent; je bent bijvoorbeeld in het vitale niveau of in het bewuste gedeelte van het vitale. Je wordt je bewust van allebei de kanten en zodoende weet je wat er gebeurt. Sommige mensen treden methodisch uit hun lichaam om de ervaring van de scheiding tussen de twee te ondergaan. Maar je moet weten hoe je dat moet doen, en je moet het niet helemaal alleen doen. Iemand moet erop toezien en over je lichaam waken.

Zijn jezelf geven en je overgeven aan de Godheid niet hetzelfde?

Het zijn twee aspecten van hetzelfde, maar ze zijn niet helemaal eender. Het ene is actiever dan het andere. Ze behoren niet helemaal tot hetzelfde zijnsniveau.

Je hebt bijvoorbeeld besloten je leven aan de Godheid te geven, je neemt dat besluit. Maar ineens gebeurt er iets onaangenaams, iets onverwachts, en dan is je eerste reactie: protesteren. Toch heb je je offer gebracht, je hebt eens voor altijd gezegd: ‘Mijn leven behoort aan de Godheid’, en dan overkomt je ineens iets uiterst onaangenaams (dat kan gebeuren) en iets in je reageert, het wil dat niet. Maar als je werkelijk logisch wilt zijn wat je offer betreft, dan moet je ook deze onaangename omstandigheid aanbieden, er een offer aan de Godheid van maken door oprecht te zeggen: ‘Uw Wil geschiede, als U het zo beslist, dan moet het zo zijn.’ En het moet een vrijwillige en spontane instemming zijn. Dus dat is erg moeilijk.

Zelfs bij het minste of geringste dat niet overeenkomt met wat je verwachtte, met datgene waarvoor je hebt gewerkt, deins je onweer-

staanbaar terug: 'O nee, dat niet!' in plaats van spontaan positief te reageren. Als je je helemaal had overgegeven, als je je volledig had overgegeven, wel, dan gebeurt dat niet, dan ben je in zowel het ene als het andere geval even rustig, even vredig en even kalm. Je hebt misschien gedacht dat iets beter op een bepaalde manier gedaan zou kunnen worden, maar als het anders wordt gedaan, dan is het jou ook goed. Je kunt bijvoorbeeld heel hard gewerkt hebben opdat er iets bepaalds zou gebeuren, je hebt daar veel van je tijd, van je energie en van je wilskracht aan gegeven, en dat alles niet voor jezelf, maar bijvoorbeeld voor een goddelijk Werk – dat is het offer. Laten we aannemen dat, nadat je al dat werk en al die moeite hebt gedaan en je je al die inspanning hebt getroost, het faliekant verkeerd uitkomt, het slaagt niet. Als je je werkelijk hebt overgegeven, zeg je: 'Goed, het is best, ik heb gedaan wat ik kon en zo goed als ik kon, nu heb ik er niets meer over te zeggen, het is aan de Godheid om te beslissen, ik aanvaard volledig wat Hij beslist.' Maar als je niet zo'n diepe en spontane overgave hebt, zeg je bij jezelf: 'Wat! Ik heb me zoveel moeite gegeven om iets te doen dat niet egoïstisch is, dat voor het goddelijke Werk is, en kijk nu eens wat een resultaat, het lukt niet!' Negentig van de honderd keer gaat het zo.

Ware overgave is iets erg moeilijks.

Als je jezelf wilt overgeven, moet je dan toch blijven doen wat je moet doen?

Blijven doen wat je *moet* doen, waarvoor je een duidelijke aanwijzing hebt gekregen dat je het moet doen, dat het gedaan moet worden – of het je nu lukt of niet, of het resultaat is wat je hoopt of verwacht, of niet, dat is helemaal niet belangrijk; je gaat door.

Maar wanneer men het probeert en onbewust een fout maakt, hoe kan men dat dan begrijpen?

Je begrijpt het als je helemaal oprecht bent. Je fout niet begrijpen, betekent altijd dat er ergens een onoprechtheid schuilt. En die is over het algemeen verborgen in het vitale. Wanneer het vitale erin toestemt om mee te werken (wat al een hele stap is), wanneer het besluit zich ook in te zetten, al zijn inspanning en al zijn energie aan

het werk te zullen wijden om het te voltooien, dan is er desondanks ergens diep verborgen een soort – hoe kunnen we dat noemen – een soort hoop dat de dingen goed zullen verlopen en het resultaat gunstig zal zijn. En dat versluiert de volledige oprechtheid. Want die hoop is iets egoïstisch, iets persoonlijks, en het versluiert de volledige oprechtheid. En daarom kun je niet begrijpen. Maar als je helemaal, absoluut oprecht bent, dan voel je, zodra je iets doet dat niet helemaal precies is wat je zou moeten doen, heel duidelijk – niet hevig, maar heel precies, heel duidelijk: ‘Nee, dat niet!’ En als je dan geen gehechtheid hebt, houdt het onmiddellijk op, het houdt ogenblikkelijk op.

Alleen, je hébt gehechtheid, zelfs aan een belangeloos werk. Dat moet je begrijpen. Je hebt je leven gegeven aan een doel dat niet egoïstisch is, maar je hebt toch een ego. En je hebt een bepaalde persoonlijke manier om het werk te doen en je hoopt (om niet te zeggen wenst) dat het een zeker resultaat zal hebben, dat je iets bepaalds zult verkrijgen, dat er iets bepaalds gedaan zal worden. Zelfs voor een werk dat je niet voor jezelf doet, maar dat je op je hebt genomen, hoop je dat het zal slagen, dat je succes zult hebben – niet persoonlijk, maar voor wat je hebt ondernomen, voor het werk waarmee je bezig bent. Wel, dat geeft nu juist dat kleine iets eraan dat heel diep onder alles verborgen is, dat heel kleine iets dat een beetje... niet helemaal rechtuit, een beetje krom, een beetje verdraaid is. En dan begrijp je niet. Maar als dat er niet was, zou je het onmiddellijk weten wanneer je niet precies doet wat je moet doen. Je zou het absoluut heel nauwkeurig weten. Het is een bewustzijns-beweging zo fijn als het duizendste van een millimeter. Ja, die is er en dat is voldoende, je weet: ‘Ik heb me vergist.’ Maar je moet die absolute oprechtheid hebben die maakt dat je tot elke prijs vermijden wilt jezelf te bedriegen; die er eerder alles voor over zou hebben, die eerder alles, alles, alles zou opgeven dan in wat voor illusie ook te leven. Maar dat is erg moeilijk, dat vereist veel tijd en veel werk. Wanneer je iets doet dan zijn die twee, het mentale en het vitale, er altijd bij om te proberen een of ander profijt te hebben van wat je doet, zoals persoonlijke bevrediging, tevredenheid, een hoge dunk van jezelf. Het is moeilijk om jezelf niet te bedriegen.

Hoe kunnen we precies voelen dat we aan de Godheid toebehoren en dat de Godheid in ons werkzaam is?

Je moet niet voelen met je hoofd (want dan denk je het, maar dat is vaag), je moet het voelen met je gevoel. Natuurlijk begin je te willen met je hoofd, want dat begrijpt het eerst. En dan heb je hier (*gebaar naar het hart*) een aspiratie met een vlam die je ertoe drijft het te verwezenlijken. Maar als je werkelijk wilt dat het *het* zal zijn, wel, dan moet je het voelen.

Je doet iets, laten we bijvoorbeeld aannemen dat je oefent in gewichtheffen. En ineens heb je, zonder te weten hoe het is gebeurd, ineens heb je het gevoel dat er een kracht is, oneindig veel groter dan jij, veel groter, veel machtiger, een kracht die het gewicht voor jou opheft. Je lichaam wordt iets dat bijna niet bestaat, er is dat iets dat het gewicht opheft. En wanneer dat je overkomt, dan zul je zien dat je niet meer zult vragen hoe je het moet doen, je zult het weten. Dat komt voor.

Het hangt van de mensen af, het hangt af van wat in hun wezen overheerst. Degenen die denken, hebben plotseling het gevoel dat zij het niet meer zijn die denken, dat er iets is dat veel beter weet, dat duidelijker ziet, dat oneindig stralender, bewuster in hen is, dat de gedachten en woorden ordent – en dan schrijven ze. Maar als ze de volledige ervaring hebben, zijn zij het zelfs niet meer die schrijven, dan is het dat iets dat hun hand neemt en haar doet schrijven. Wel, op dat moment weet je dat het kleine fysieke persoonsje niet meer is dan een nietig, onbetekenend werktuig dat probeert zich zo rustig mogelijk te houden om de ervaring niet te verstoren.

Je moet vooral de ervaring niet verstoren. Als je ineens zegt: ‘Hé, wat is dat vreemd!’...

Hoe kunnen we die toestand bereiken?

Er naar streven, het willen. Proberen om steeds minder egoïstisch te zijn, maar niet in de zin van aardig zijn voor anderen of jezelf wegcijferen, dat niet; steeds minder het gevoel hebben dat je iemand bent, dat je een afgescheiden wezen bent, iets dat op zichzelf bestaat, geïsoleerd van de rest.

En verder gaat het vooral – vooral om die innerlijke vlam, die

aspiratie, die behoefte aan licht. Het is een soort (hoe zal ik het zeggen...) een soort stralend enthousiasme waardoor je wordt gegrepen. Het is een onweerstaanbare behoefte om te versmelten, om je te geven, om alleen nog maar in de Godheid te bestaan.

Op dat moment ervaar je werkelijk je aspiratie.

Maar dat moment moet absoluut oprecht zijn en ook zo integraal mogelijk; het moet niet alleen hier, in je hoofd gebeuren, maar overal, in alle cellen van het lichaam. Het bewustzijn moet die onweerstaanbare behoefte integraal hebben... Die ervaring duurt een bepaalde tijd, dan wordt ze minder totdat ze tenslotte uitdooft. Zoiets kun je niet erg lang volhouden. Maar dan gebeurt het dat je een ogenblik daarna, of een dag daarna, of een tijd daarna plotseling de tegenovergestelde ervaring hebt. In plaats van dat opstijgen te voelen, bestaat dat alles niet meer en voel je de Neerdaling, het Antwoord. Er bestaat niets anders meer dan het Antwoord. Er bestaat niets anders meer dan het goddelijke denken, de goddelijke wil, de goddelijke energie en het goddelijke handelen. En jij, jij bestaat niet meer.

Dat betekent het antwoord op onze aspiratie. Dat kan direct daarna gebeuren – dat is heel zeldzaam, maar het kán gebeuren. Als je de twee gelijktijdig ervaart, dan is dat een volmaakte toestand; over het algemeen wisselen ze elkaar af en ondertussen komen ze elkaar steeds nader tot op het moment waarop ze volledig versmelten. Dan maak je geen onderscheid meer. Ik heb eens een Soefimysticus (die overigens een groot musicus was, een Indiër) horen zeggen dat er voor de Soefies een hogere toestand bestaat dan die van aanbidding, devotie en overgave aan de Godheid, dat die toestand niet het laatste stadium is; het laatste stadium van de vooruitgang is aangebroken wanneer je geen onderscheid meer maakt, je hebt niet meer die aanbidding, die overgave en toewijding. Het is een heel eenvoudige toestand waarin je geen enkel onderscheid meer maakt tussen de Godheid en jezelf. Ze kennen die toestand, die is zelfs in hun boeken beschreven. Het is een algemeen bekende toestand waarin alles heel eenvoudig wordt. Je maakt geen onderscheid meer. Je hebt niet meer die verrukte overgave aan 'iets' dat jou op alle manieren te boven gaat, dat jij niet begrijpt, dat enkel de uitwerking is van je aspiratie, je devotie. Er is geen onderscheid meer. Wanneer de vereniging volmaakt is, is er geen onderscheid meer.

Betekent dat het einde van je eigen vooruitgang?

Er is nooit een einde aan de vooruitgang – er is nooit een einde. Daar kun je nooit een punt achter zetten.

Kan dat gebeuren vóór de transformatie van het lichaam?

Vóór de transformatie van het lichaam?... Het is een bewustzijnsverschijnsel. Het fysieke bewustzijn kan bijvoorbeeld zelfs jaren voordat de cellen veranderen die ervaring hebben. Er is een groot verschil tussen het fysieke bewustzijn (het lichaamsbewustzijn) en het materiële lichaam... De transformatie kost heel veel tijd omdat het nog nooit eerder is gedaan. Zoals ik al zei: die toestand is bekend, ze is door bepaalde mensen verwezenlijkt – door hen die onder de mystici het verst gevorderd, het grootst waren – maar de transformatie van het lichaam werd nog nooit gedaan, door niemand. En het kost vreselijk veel tijd. Sri Aurobindo zei – ik vroeg hem op een dag: ‘Hoeveel tijd zal er nodig zijn om het lichaam te transformeren?’ – hij zei zonder aarzeling: ‘O, zo ongeveer driehonderd jaar.’

Driehonderd jaar vanaf wanneer?

Driehonderd jaar vanaf het moment waarop je het bewustzijn hebt waarover ik het had. (*gelach*)

Nee, de conclusie is dat men zo ver moet komen dat men het leven naar verkiezing kan verlengen; dat men zijn lichaam alleen maar verlaat wanneer men dat wil.

Als men dus besloten heeft om zijn lichaam te transformeren, wel, dan moet men wachten met al het nodige geduld – driehonderd jaar, vijfhonderd jaar, duizend jaar, dat maakt niets uit – de tijd die nodig is voor die verandering. Volgens mij is driehonderd jaar het minimum. Met de ervaring die ik met die dingen heb, geloof ik, om jullie de waarheid te zeggen, dat dat werkelijk het minimum is.

Maar stel het je eens voor. Jullie hebben er nooit over nagedacht wat het betekent, nietwaar? Hoe is je lichaam gebouwd. Op een zuiver dierlijke manier met alle organen en zijn hele functioneren. Je

bent er volkomen van afhankelijk: als je hart ook maar een duizendste van een seconde stilstaat, dan ga je, dan is het afgelopen. Het functioneert allemaal en het functioneert werktuiglijk, zonder je bewuste wil (en dat is maar goed ook, want als jullie het oog zouden moeten houden op dat functioneren, dan zou het al lang geleden verkeerd gegaan zijn!) Dat is er allemaal. Alles is nodig omdat het op die manier georganiseerd werd. Je kunt het niet stellen zonder één orgaan, althans niet helemaal, er is iets in je nodig dat het weergeeft.

De transformatie betekent dat die gehele zuiver materiële ordening vervangen wordt door een ordening van krachtconcentraties van bepaalde soorten vibraties die ieder orgaan vervangen door een bewust energiecentrum dat bewogen wordt door een bewuste wil en geleid door een bewustzijnsbeweging die van boven, uit hogere regionen komt. Geen maag meer, geen hart meer, geen bloedsomloop meer, geen longen meer, geen... Dat verdwijnt allemaal. Maar het wordt vervangen door een geheel van vibraties die weergeven wat die organen symbolisch zijn. Want de organen zijn alleen maar de materiële symbolen van de energiecentra – ze zijn niet de essentiële werkelijkheid; ze geven haar in bepaalde omstandigheden eenvoudig een vorm of ondersteuning. Het getransformeerde lichaam zal dus functioneren door zijn *werkelijke* energiecentra en niet meer door hun symbolische weergave zoals die zich in het animale lichaam ontwikkeld heeft. Dus moet je eerst weten wat je hart in de kosmische energie weergeeft en wat de bloedsomloop en de maag en de hersenen weergeven. Om te beginnen moet je je eerst van dit alles bewust zijn. En daarna moet je de oorspronkelijke vibraties van wat door die organen wordt gesymboliseerd tot je beschikking hebben. En dan moet je langzaam al die energieën in je lichaam verzamelen, en elk orgaan veranderen in een bewust energiecentrum dat de symbolische beweging zal vervangen door de werkelijke... Geloof je dat daarvoor maar driehonderd jaar nodig zal zijn? Ik geloof dat het veel meer tijd zal kosten om een vorm te krijgen met eigenschappen die niet meer precies zullen zijn zoals wij die kennen, maar van een veel hogere orde. Men droomt natuurlijk van een plastische vorm: zoals de uitdrukking van je gezicht verandert met je gevoelens, zal het lichaam veranderen (niet van vorm, het blijft dezelfde vorm) naar gelang van wat je met je lichaam wilt uitdrukken. Het kan heel geconcentreerd worden, heel goed ontwikkeld, heel stralend, heel

wijs, volmaakt soepel, volmaakt elastisch en ook nog licht naar verkiezing. Hebben jullie nooit eens gedroomd dat je je met je voet afzette tegen de grond en zomaar de lucht in vloog? Dan ga je een uitstapje maken. Je stuurt als het ware met je schouders: één rukje en je gaat hierheen, één rukje en je gaat daarheen en tenslotte ga je heel gemakkelijk waarheen je maar wilt; en als je wilt ophouden, dan kom je terug, je treedt weer in je lichaam. Nu, dat moet men met zijn lichaam kunnen doen en ook nog bepaalde dingen in verband met de ademhaling – die zal niet meer door de longen gaan: een ware beweging achter een symbolische beweging en die geeft je dat vermogen tot lichtheid. Je behoort niet meer tot het systeem van de zwaartekracht, daar ontsnap je aan. Enzovoort.*

Er is geen eind aan de verbeelding: lichtend zijn wanneer je wilt, transparant zijn wanneer je wilt. En natuurlijk heeft het gestel geen beenderen meer nodig: je lichaam is geen skelet met een huid en inwendige organen, het is iets anders. Het is geconcentreerde energie die gehoorzaamt aan de wil. Dat betekent niet dat er geen bepaalde, herkenbare vormen meer zullen zijn; de vorm zal veeleer geconstrueerd worden door eigenschappen dan door vaste deeltjes. Het zal, bij wijze van spreken, een praktische of pragmatische vorm zijn: soepel, beweeglijk en licht naar verkiezing, in tegenstelling tot de onveranderlijkheid van de grove materiële vorm.

Wel, om dát te veranderen in wat ik daarnet heb beschreven, zijn driehonderd jaar werkelijk heel weinig, geloof ik. Het lijkt of er veel meer tijd nodig is. Misschien dat door een heel, heel geconcentreerd werk...

Driehonderd jaar met hetzelfde lichaam?

* Volgens Sri Aurobindo is deze 'ware beweging' achter de ademhaling dezelfde als die welke de elektrische en magnetische velden beheerst; ze is wat de oude yogi's *Vajoe* noemden, de Levensenergie... Ademhalingsoefeningen (pranayama) vormen eenvoudig één systeem (onder andere) om beheersing over de *Vajoe* te verkrijgen, waardoor men tenslotte in staat is om aan de zwaartekracht te ontsnappen, wat bepaalde vermogens geeft zoals de oude yogi's die hadden: het vermogen om uiterst zwaar of licht, heel groot of heel klein te worden (*garimā, laghimā, mahinā, animā*). Als bijvoegsel aan dit gesprek publiceren wij een uittreksel uit een onderhoud van Sri Aurobindo met een volgeling die leraar in wis-en natuurkunde was. In dit onderhoud was sprake van die 'ware beweging' achter de uiterlijke bewegingen van de Materie.

Wel, men verandert, het is niet meer hetzelfde lichaam.

Maar wanneer wij, kleine mensen, denken dat we driehonderd jaar met hetzelfde lichaam moeten doen, dan zeggen we: 'M'n hemel, wanneer ik vijftig ben, begint het al te ontbinden, dan moet het na driehonderd jaar wel iets afschuwelijks zijn!' Maar zo is het niet. Als je in driehonderd jaar het lichaam van jaar tot jaar verder vervolmaakt, dan zul je bij het driehonderdste jaar misschien zeggen: 'Ach, ik heb nóg drie of vierhonderd jaar nodig voordat ik ben zoals ik wil zijn!' Als elk jaar dat voorbij gaat een vooruitgang, een transformatie betekent, zou je steeds méér jaren tot je beschikking willen hebben om je meer en meer te kunnen transformeren. Wanneer iets niet helemaal is zoals je het hebben wilt – laten we bijvoorbeeld aannemen dat er van alles wat ik daarnet beschreven heb, zoals plasticiteit of lichtheid of soepelheid of lichtend vermogen niets precies is zoals je het hebben wilt, dan heb je minstens nog tweehonderd jaar nodig voordat het klaar is, maar dan denk je nooit: 'Wát! Moet dat nog tweehonderd jaar duren!' Integendeel, je zegt: 'Ik heb *absoluut* nog tweehonderd jaar nodig voordat het werkelijk klaar is'. En dan, wanneer alles gedaan is, wanneer alles volmaakt is, dan is er geen sprake meer van jaren, want dan ben je onsterfelijk.

Maar er is veel tegenin te brengen. Je kunt zeggen dat een lichaam onmogelijk kan veranderen zonder dat er ook iets in zijn omgeving verandert. Wat voor relaties zul je met andere dingen hebben als je zozeer veranderd bent? En ook met andere mensen? Het schijnt nodig te zijn dat er een heel complex van dingen verandert, althans naar verhouding verandert, voordat je zou kunnen bestaan, voordat je zou kunnen blijven bestaan. Dat maakt alles erg ingewikkeld, want dan is het niet meer een individueel bewustzijn dat het werk moet doen, het wordt een collectief bewustzijn. Dan is het nog veel moeilijker.

(Stilte)

Als we ons niet bewust zijn van alles wat de Godheid in ons doet, gaan we dan niet vooruit?

Je gaat vooruit, maar je bent je niet bewust van je vooruitgang, dus is het geen vrijwillige vooruitgang. Met andere woorden: het is een

voortgang die de Godheid in je teweegbrengt zonder jouw medewerking. Dat kost veel meer tijd. Het gebeurt, maar het kost veel meer tijd. Wanneer je er bewust aan meewerkt, wanneer je bewust precies datgene doet wat je moet doen, dan gaat het veel sneller.

Veel mensen, de overgrote meerderheid van de mensen, is zich zelfs niet bewust van de werking van de goddelijke kracht in hen. Als je hen daarover vertelt, kijken ze je met grote ogen aan en denken dat je niet goed wijs bent, ze begrijpen niet waarover je het hebt. Dat is zo voor de overgrote meerderheid van de mensheid. En toch is het Bewustzijn aldoor aan het werk. Het vormt hen van binnenuit, of ze willen of niet. Maar er zijn ook mensen die zich ertegen verzetten wanneer ze zich ervan bewust worden, die zó dom zijn dat ze in opstand komen en zeggen: 'Nee, nee, ik wil dat *ik* het doe!' Ik, dat wil zeggen een domoor die niets weet. En dan gaat ook dat voorbij. Tenslotte komt er een moment waarop je meewerkt en zegt: 'Wat een geluk!' En dan geef je je, je wilt zo passief en zo ontvankelijk mogelijk zijn om die goddelijke Wil, dat goddelijke Bewustzijn dat aan het werk is, niets in de weg te leggen. Je wordt steeds opmerkzamer, en juist naarmate je steeds opmerkzamer en oprechter wordt, voel je in welke richting, in wat voor beweging dit goddelijke Bewustzijn werkzaam is en geef je je volledig. Dan gaat het rijpingsproces veel sneller. Zo kun je werkelijk in een paar minuten het werk doen dat anders jaren zou vergen. En dat is het doel van de yoga: je kunt het werk in een paar uur doen, in een beperkte, geconcentreerde tijd; je kunt op een andere manier doen wat de Natuur doet – de Natuur zal het werk wel doen, de Natuur zal bereiken dat alles getransformeerd wordt, maar wanneer je ziet hoeveel tijd ze genomen heeft om te doen wat ze tot nu toe heeft gedaan... En als je dat alles dan op een andere manier wilt doen... Tijd betekent voor het goddelijke Bewustzijn weliswaar niet veel, maar voor het bewustzijn hier is het erg lang. Vanuit een bepaald gezichtspunt kun je zeggen: 'Ach wat! Het zal gedaan worden, dat is zeker, dus is het wel goed zo, je moet het alleen maar laten gebeuren!' Maar het gaat niet om het uiterlijke menselijke bewustzijn, dat neemt daar niet aan deel omdat dat nietige bewustzijn dat gevormd werd door het lichaam (het lichaam dat nu op deze manier wordt gemaakt) lang vóór de transformatie verdwenen zal zijn. De voortgang van de Natuur komt immers niet zomaar van de ene eeuw op de andere tot stand.

Als we terugkijken naar hoe de mens drieduizend jaar geleden was, dan kun je niet zien dat er werkelijk zoveel vooruitgang is gemaakt – een beetje, iets; iets dat zich vooral voltrekt in het hoofd dat een beetje beter begrijpt; en dan een soort beheersing over wat de Natuur doet, een begrip van haar processen, men begint te begrijpen hoe ze het doet. En zodra men dat door heeft, begint men in te grijpen. Maar aangezien men niet de ware kennis heeft, is het heel goed mogelijk dat men daarbij stomiteiten kan begaan. Ik weet werkelijk niet wat er zal gebeuren wanneer de mens bijvoorbeeld alle geheimen van de vorming van de materie zal kennen. Ze hebben al een heel goed middel uitgevonden om zichzelf te vernietigen. We zullen wel zien wat er zal gebeuren. Dat is echter maar een hele kleine étappe; het voltrekt zich vooral hier (*gebaar naar het voorhoofd*), met materiële resultaten die erg betrekkelijk zijn.

Hoe moeten we dit bewustzijn oefenen?

Je moet die wil om constant bewust te zijn in je wezen vestigen en dan de mentale wil veranderen in een aspiratie. Die bewustzijnsbeweging moet je hebben. En dan moet je het nooit meer vergeten. Je moet jezelf bekijken, je moet jezelf zien leven en wel met de oprechtheid jezelf niet te willen bedriegen, jezelf nooit te willen bedriegen. O, wat is dat moeilijk! Is het je ooit overkomen dat je spontaan – spontaan, zonder enige inspanning merkt dat je jezelf hebt bedrogen? Ik heb het niet over een uiterlijke reactie die je een schok geeft waardoor je ineens tot jezelf komt en zegt: ‘Verdraaid, wat heb ik nu uitgevoerd?’ Daar heb ik het niet over. Wanneer je iets doet, wanneer je iets voelt, wanneer je iets zegt – neem bijvoorbeeld gewoon de ruzietjes waarvan ik er iedere dag minstens een dozijn te horen krijg, (minstens), onzinnig, ik vraag me af hoe iemand met gezond verstand over zulke dingen ruzie kan maken, heb je je er dan wel eens spontaan rekenschap van gegeven dat je op het moment waarop je iets zegt dat je liever niet had moeten zeggen, dat onzinnig is, werkelijk dom bent – om het zacht uit te drukken. Je vindt altijd een excuus voor jezelf. Je hebt altijd het gevoel dat de ander ongelijk heeft en jij gelijk hebt, en dat je dat die ander maar eens goed moet vertellen anders dringt het nooit tot hem door! Nee? Ik overdrijf een beetje, net alsof je iets onder een microscoop houdt om het een

beetje groter te zien. Maar zo is het. En zolang het zo is, ben je miljoenen mijlen van het ware bewustzijn verwijderd. Als je niet onmiddellijk, ogenblikkelijk een stap terug kunt doen, je in de plaats van de ander kunt stellen, kunt begrijpen waarom hij zo voelt, en je je eigen zwakheid een beetje kunt zien, de twee kunt vergelijken en tot de slotsom kunt komen: 'Natuurlijk, dát is het ware!', dan ben je nog erg ver achter. Wanneer je zoiets spontaan en onmiddellijk kunt doen, wanneer het geen tijd neemt, wanneer het een natuurlijke beweging is, dan kun je tevreden zijn over een kleine vooruitgang die je hebt gemaakt. Hoe vaak per dag heb je die ervaring? Zelfs als het niet tot een openlijke ruzie komt, hoe vaak heb je dan toch die reactie in je hoofd, iets dat als het ware in je hoofd opspringt, in plaats van die gelijkmoedige wijsheid te hebben die op het moment waarop de dingen gebeuren, ze ziet en begrijpt hoe ze gebeuren en waarom – en dat op een manier die onpersoonlijk genoeg is om steeds te kunnen glimlachen en nooit een heftige reactie te hebben, nooit.

En zelfs als je de Waarheid ziet, die ver weg en heel verheven is, de Waarheid die niet verwezenlijkt is en die je wilt verwezenlijken, als je die duidelijk ziet en als je voortdurend het verschil ziet tussen wat waar is en zou moeten zijn en wat verkeerd en verdraaid is en plaats zou moeten maken voor het andere, als je dat duidelijk kunt zien, dan heb je geen reacties meer en kun je zelfs glimlachen om de dingen die je het domst, het meest onzinnig, het meest duister, het meest onwetend, het meest alledaags en grof lijken, omdat je dan de hele weg overziet die je nog moet afleggen opdat Datgene wat daar hoog boven is, hier zal kunnen neerdalen. Als men heftige reacties had gehad, dan zou er allang geen wereld meer zijn. Werkelijk, als de wereld alleen maar zou kunnen bestaan als ze waarachtig was, dan had ze al lang geleden opgehouden te bestaan! Ze is immers tot nu toe nog nooit waarachtig geweest.

Maar als je in dat bewustzijn blijft en toekijkt, dan kun je iets van de Waarheid gaan begrijpen. En dat bewustzijn moet zo totaal zijn, dat zelfs als alles zich tegen je keert, zelfs als er de fysieke beweging is van iemand die je een pak slaag wil geven (je moet je natuurlijk niet laten doden, nee, je moet misschien het noodzakelijke doen om je niet te laten doden) en je zelf in dat volmaakte bewustzijn bent en geen persoonlijke reacties meer hebt, wel, dan garandeer ik je dat

die ander je niet kan doden. Zelfs als hij het zou proberen, zou hij het niet kunnen. Hij zal je geen pak slaag kunnen geven, zelfs al zou hij het proberen. Maar je moet geen enkele trage of verkeerde vibratie hebben, nietwaar, als er ook maar de geringste verkeerde vibratie is, dan opent die de deur, dan laat je het binnen en loopt alles verkeerd. Je moet volledig bewust zijn, je moet de volledige kennis hebben, de volledige beheersing over alles, de duidelijke visie van de Waarheid... en een volmaakte vrede.

Je moet je voortdurend inspannen.

Dat is het.

APPENDIX

Uitreksel uit een gesprek tussen Sri Aurobindo en
een volgeling die leraar wis-en natuurkunde was.

8 Mei 1926

In het Westen zijn de edelste geesten niet gericht op de spirituele waarheid, maar op de wetenschap van de materie. Het domein van de wetenschap is erg beperkt, het omvat alleen maar het meest uiterlijke gedeelte van het fysieke niveau.

En zelfs daar, wat weet de wetenschap werkelijk? Zij bestudeert het functioneren van wetten, stelt theorieën op die onophoudelijk herzien moeten worden, maar niettemin telkens voor het laatste woord van de waarheid worden gehouden! Sinds kort hebben we de atoomtheorie en nu komt de elektronische theorie.

Er zijn bijvoorbeeld twee uitspraken van de moderne wetenschap die bij een occultist een diepere weerklank zouden vinden:

- 1) Atomen bestaan uit systemen die om een middelpunt draaien zoals in het zonnestelsel.
- 2) De atomen van alle elementen bestaan uit dezelfde samenstellende delen. De verschillende eigenschappen worden alleen maar veroorzaakt door een verschillende ordening.

Als deze uitspraken onder hun ware aspect beschouwd werden, zouden ze de wetenschap tot nieuwe ontdekkingen kunnen leiden waarvan men nu nog geen idee heeft en waarnaast de huidige kennis armzalig zou lijken.

Volgens de ervaring van de oude Yogi's was de zintuiglijk waarneembare materie samengesteld uit vijf elementen, *Bhoetani: Prithivi, Apas, Agni (Tejas), Vajoe en Akasha.*

Agni is drievoudig:

- 1) Het gewone vuur, *Djala Agni*;
- 2) Het elektrische vuur, *Vaidyoeta Agni*;
- 3) Het zonnevuur, *Saura Agni*.

De wetenschap is slechts doorgedrongen tot het eerste en tweede van deze soorten vuur. Het feit dat het atoom gelijkenis vertoont met het zonnestelsel zou haar kunnen leiden tot de kennis van het derde.*

Boven *Agni* bestaat *Vajoe* waarover de wetenschap niets weet. Dat ondersteunt alle contacten en iedere uitwisseling. Het is de oorzaak van de zwaartekracht en van de magnetische en elektrische velden. Door *Vajoe* wordt de werking mogelijk gemaakt van *Agni*, het vormende element, de architect van vormen.

Boven *Vajoe* bevindt zich de ether, *Akasha*.

Maar deze vijf elementen vormen slechts het grofste gedeelte van het fysieke niveau. Direct daarachter bevindt zich het fysiek-vitale, het levenselement dat in de materie verborgen is. J. C. Bose komt in zijn experimenten met dat element in aanraking. Daarachter bevindt zich het mentale in de materie. Dit mentale is heel verschillend van dat van de mens, maar blijft een manifestatie van hetzelfde organisatieprincipe. En heel diep zijn nog twee andere niveaus verborgen.

Dit is de occulte kennis van het fysieke niveau. Daarmee verge-

* Het is opmerkelijk te constateren dat we sinds 1926 daadwerkelijk het derde 'vuur' hebben ontdekt, namelijk dat wat met de nucleaire reacties samengaat en dat dit vuur feitelijk de zonnewarmte is waarvan de enorme straling vrijkomt bij de fusie van waterstofkernen en helium (de bethe-cyclus). Het eerste vuur ontstaat door een chemische reactie waarbij moleculen worden vernietigd en zich weer opbouwen zonder dat de samenstellende atomen zelf veranderen. Het tweede vuur ontstaat door de wijzigingen van de perifere niveaus van het atoom, die van de electronen, wijzigingen die de oorsprong zijn van alle electro-magnetische verschijnselen.

leken is de wetenschap ver achter gebleven.

De Hindoe-yogi's die deze ervaring hadden verwerkelijkt, werkten haar niet verder uit om er wetenschappelijke kennis van te maken. Er lagen andere terreinen van kennis en actie voor hen open en ze verwaarloosden wat voor hen het meest uiterlijke aspect van de manifestatie was.

Er is een verschil tussen de wijze van denken van de geleerde en de wijze van denken van een occultist. Degene die deze twee groepen vermogens zou kunnen verenigen, zou de wetenschap ongetwijfeld tot grote vooruitgang brengen.*

* Voor de eerste maal uitgegeven in het tijdschrift 'France-Asie' (No. 83) April 1953.

'Er is in de vereniging met het Goddelijke een staat van bewustzijn waarin je zowel alles wat je leert als alles wat je observeert, kunt genieten, zelfs de meest laag-bij-de-grondse boeken of de meest oninteressante dingen. Je kunt heel armzalige muziek horen – het soort waarvoor je over het algemeen op de vlucht wilt slaan – en zelfs daar een genoeg in vinden, niet in haar uiterlijke vorm, maar in wat er achter is. Je verliest niet het onderscheid tussen goede en slechte muziek, maar je dringt als het ware dwars door zowel de goede als de slechte heen naar wat ze werkelijk uitdrukken. Want er bestaat niets in deze wereld wat niet uiteindelijk zijn waarheid ontleent aan de Goddelijke Waarheid en niet door het Goddelijke wordt ondersteund.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 26)

Wat bevindt zich achter de uiterlijke vorm van muziek?

Muziek is een middel om bepaalde gedachten, bepaalde gevoelens, emoties en aspiraties tot uitdrukking te brengen. Er is zelfs een domein waar al deze bewustzijnsbewegingen bestaan en als je ze van daaruit laat neerdalen, nemen ze een muzikale vorm aan. Een heel goede componist kan met een zekere inspiratie heel mooie muziek componeren omdat hij een goede musicus is. Een slechte musicus kan ook een inspiratie uit een hoog niveau hebben, hij kan iets goeds ontvangen; maar aangezien hij niet de muzikale capaciteiten heeft, is wat hij produceert vreselijk afgezaagd, gewoon en oninteressant. Maar als je daar bovenuit rijst, als je in contact komt met het domein waar zich de oorsprong van de muziek bevindt – van de idee, de emotie en de inspiratie – als je dat bereikt – dan kun je naar dat soort muziek luisteren zonder in het minst gehinderd te worden door de vormen; die afgezaagde muzikale vorm kan daar weer mee verbonden worden omdat de inspiratie van degene die de muziek geschreven heeft daar vandaan kwam. Er zijn natuurlijk gevallen waarin er

geen sprake is van inspiratie, waarin de oorsprong een soort werktuiglijke muziek is. Dat is niet altijd in alle gevallen interessant. Maar ik bedoel dat er een innerlijke conditie is waarin de uiterlijke vorm niet het belangrijkste is; het belangrijkste is de oorsprong van de muziek, de inspiratie uit een hoger niveau; het gaat niet zuiver om de klanken, maar om wat de klanken uitdrukken.

De uitdrukking kan dus niet beter zijn dan de inspiratie?

Er zijn muziekstukken zonder enige inspiratie, dan is het een werktuiglijke muziek. Er zijn heel virtuose musici, dat wil zeggen dat zij de techniek volledig beheersen en bijvoorbeeld de snelste en moeilijkste passages foutloos kunnen spelen. Zij kunnen musiceren, maar het drukt niets uit, het is werktuiglijk. Het betekent niets, behalve dat zij heel vaardig zijn. Het belangrijkste is immers de inspiratie in alles wat je doet; in alles wat de mens scheidt, is de inspiratie het belangrijkste. De uitvoering moet natuurlijk van gelijk niveau zijn als de inspiratie. Om de meest verheven dingen werkelijk goed te kunnen uitdrukken, moet je een uitstekende techniek hebben. Ik wil niet zeggen dat techniek niet noodzakelijk zou zijn, zij is zelfs onontbeerlijk, maar zij is niet het enige dat onontbeerlijk is, zij is minder belangrijk dan inspiratie.

De wezenlijke kwaliteit van muziek hangt af van waar ze vandaan komt, van haar oorsprong.

Wat betekent dat, haar oorsprong?

Haar uitgangspunt. Zoals de bron de oorsprong is van de rivier.

Zijn er veel bronnen voor alle dingen?

Alle fysieke leven heeft het vitale en mentale leven als oorsprong. De mentale en vitale werkelijkheid hebben zelf een andere oorsprong enzovoort. Er kan op aarde niets fysiek gemanifesteerd worden dat niet een hogere Waarheid als oorsprong heeft, anders zou de wereld niet bestaan. Als ze iets vlaks zou zijn dat haar oorsprong in zichzelf heeft, zou ze heel gauw ophouden te bestaan. Het leven blijft voortbestaan omdat er een kracht, een energie is die

tot manifestatie drijft. Anders zou ze zich heel gauw uitputten.

Als alles dat in de fysieke wereld gemanifesteerd wordt, de hoogste Waarheid als oorsprong heeft, wat maakt het dan lelijk wanneer het zich uitdrukt? Waarom zijn er lelijke dingen?

Omdat er krachten zijn die tussen de oorsprong en de manifestatie tussenbeide komen.

Als ik je zou vragen: 'Ken je de waarheid van je wezen?', wat zou je dan zeggen?... Ken je die? Welnu, zo is het met alles. En toch ben jij al een voldoende ontwikkeld denkend wezen dat steeds meer verfijnd werd. Je bent niet meer zoiets als, laten we zeggen een hagedis die over een muur kruipt; en toch ben je niet in staat te zeggen wat de waarheid van je wezen is. En dat is precies het geheim van alle vervormingen in de wereld. Het komt door al de onbewustheid die is ontstaan door het feit dat er een afscheiding van de Oorsprong heeft plaatsgevonden. Die onbewustheid is de oorzaak dat de Oorsprong, die er wel degelijk is, zich niet kan manifesteren. Zij is er en daarom bestaat de wereld. Maar haar uitdrukking is vervormd omdat zij zich manifesteert door de onbewustheid, de onwetendheid en de duisternis heen.

Ik zal dit in het volgende nummer van het Bulletin* proberen uit te leggen. In het kort komt het hierop neer:

Om het universum te scheppen zoals het was, was de Wil een individuele projectie – individueel, begrijp je, een verboddeling, in plaats van een eenheid te zijn die alles bevat, is het een eenheid die uit een onnoemelijk aantal kleine eenheden bestaat die geïndividualiseerd zijn, dat wil zeggen eenheden die zich afgescheiden voelen. En het feit van die afgescheidenheid van alle anderen geeft je het gevoel dat je een individu bent. Anders zou je het gevoel hebben dat je een vloeibare massa bent. Als je bijvoorbeeld in plaats van je bewust te zijn van je uiterlijke vorm en van alles wat in je wezen een afgescheiden individualiteit van je maakt, je je bewust was van de vitale krachten die zich overal bewegen, of van de onbewustheid die aan de basis van alles ligt, zou je het gevoel hebben een bewegende

* Zie 'Les Quatre Austérités' (la tapasyâ de l'amour)

massa te zijn met allerlei tegenstrijdige bewegingen die je echter niet van elkaar zou kunnen scheiden – je zou helemaal niet het gevoel kunnen hebben dat je een individu bent, je zou het gevoel hebben zoiets als een vibratie in een totaliteit te zijn. Wel, de oorspronkelijke Wil was: individuele wezens te vormen die in staat zouden zijn om zich opnieuw bewust te worden van hun goddelijke oorsprong. Als je een individu moet zijn, moet je je door het individualisatieproces afgescheiden voelen. Vanaf het moment dat je afgescheiden bent, ben je afgesneden van het oorspronkelijke bewustzijn, althans schijnbaar, en val je in de onbewustheid. De Oorsprong is immers het enige dat het Leven van het leven is, als je je daarvan afsnijdt, verandert het bewustzijn natuurlijk in onbewustheid. En dan maakt die onbewustheid dat je je geen rekenschap meer kunt geven van de waarheid van je wezen... Het is een proces. Er valt niet over te discussiëren of het nu wel of niet onvermijdelijk was; het is nu eenmaal een feit. Dit formatieproces, dit scheppingsproces is de oorzaak dat de zuiverheid zich niet meer in haar essentie, in haar zuiverheid kan manifesteren, maar alleen via de vervorming door de onbewustheid en onwetendheid. Als je me onmiddellijk geantwoord had: 'Ja, natuurlijk, ik ken de waarheid van mijn wezen!' dan was het afgelopen, dan was er geen enkel probleem meer.

Daarom is er al die lelijkheid, daarom is er dood, daarom zijn er ziekten, daarom is er boosaardigheid, daarom is er lijden. Er is geen ander middel – voor al die dingen bestaat er maar één enkele manier. Het doet zich allemaal voor in verschillende domeinen en met verschillende vibraties, maar de oorzaak is dezelfde. Het is die onbewustheid die is ontstaan door de noodzaak tot individuele formatie. Ik zeg nóg eens: ik bevestig niet dat het onvermijdelijk was. Dat is een ander probleem, dat kunnen we misschien later oplossen; vooralsnog moeten we constateren dat het zo is.

En wat is dan het middel? Omdat dit de oorzaak is, is het enige middel om alles in orde te brengen: weer bewust te worden. En dat is heel eenvoudig, het is heel eenvoudig.

Laten we aannemen dat er in het universum twee tegengestelde en tegenstrijdige elementen zijn, zoals de godsdiensten hebben gepredikt; er was het goede en er was het kwade en er zullen altijd het goede en het kwade zijn, dat zal een conflict, een gevecht en een strijd blijven geven. Wat het sterkste zal zijn, hetzij het goede, hetzij

het kwade, zal overwinnen; als er een beetje meer van het goede is, zal het goede overwinnen, als er een beetje meer van het kwade is, zal het kwade overwinnen; maar de twee zullen altijd bestaan. Als het inderdaad zo was, zou het hopeloos zijn, en dan is het niet meer te zeggen of het moeilijk of gemakkelijk is – het zou onmogelijk zijn. Men zou er niet meer uit kunnen komen. Maar het blijkt niet zo te zijn.

Het blijkt dat er maar één Oorsprong is en die oorsprong is de volmaaktheid van de Waarheid, want die is het enige dat werkelijk bestaat; en door zich te veruiterlijken, door zich naar buiten te projecteren, door zich te versnipperen, brengt ze voort wat wij zien, en ook een menigte kleine breinen, heel aardig, heel briljant, die op zoek zijn naar iets dat ze nog niet te pakken hebben gekregen, maar dat ze te pakken kunnen krijgen omdat wat ze zoeken binnenin hen is. Dat staat vast. Het kan lang of kort duren, maar het zal zeker gebeuren. Het middel ligt in de kern van het kwaad!

Men heeft het allerlei namen gegeven, iedereen heeft het op zijn manier weergegeven al naar gelang van de hoek van waaruit men de ervaring heeft. Alle mensen die de Godheid in zichzelf gevonden hebben, hebben dat op een bepaalde manier gedaan na een bepaalde ervaring en vanuit een bepaalde hoek, en die hoek was voor hen vanzelfsprekend. Maar als ze niet goed op hun hoede zijn, beginnen ze te zeggen: ‘Om de Godheid te vinden, moet je dit of dat doen. Zo is het en die weg moet je volgen’, omdat zij er op die manier in geslaagd zijn. Als je een beetje verder bent, als je wat meer ervaring hebt, geef je je er rekenschap van dat het niet noodzakelijkerwijze zo is, dat het op miljoenen manieren kan worden gedaan... Maar één ding is zeker: wát je vindt is altijd hetzelfde. En het merkwaardige is dat welke weg je ook volgt, welke vorm je het ook geeft, het resultaat altijd eender is. Ze hebben allemaal dezelfde ervaring. Wanneer ze met Dát in aanraking zijn gekomen, is het voor iedereen hetzelfde. Omdat het voor iedereen hetzelfde is, bewijst dat precies dat het Dát is. Als het niet hetzelfde is, dan wil dat zeggen dat ze nog niet met Dát in aanraking gekomen zijn. Wanneer ze met Dát in aanraking gekomen zijn, is het hetzelfde. En Dat kun je alle namen geven die je maar wilt, dat maakt niets uit.

Woorden zijn woorden. In wezen betekenen ze niets, tenzij er iets achter is. Heb je nooit bemerkt dat wanneer je met bepaalde mensen

praat ze niets begrijpen, hoewel je je heel duidelijk uitdrukt; en tegen andere mensen zeg je een paar woorden en ze begrijpen je onmiddellijk. Hebben jullie nooit die ervaring gehad? Nee? Ik heel dikwijls. Bijgevolg is het niet afhankelijk van de uiterlijke vorm, van de woorden die je zegt, maar van de kracht van de gedachte die je in je woorden legt, en hoe groter, sterker, exacter en duidelijker die gedachtekracht is, des te meer heeft wat je zegt een kans om door te dringen tot degenen die in staat zijn om die kracht te ontvangen. Maar als iemand praat zonder erbij te denken, dan kun je over het algemeen moeilijk begrijpen wat hij zegt. Het maakt een soort lawaai, dat is alles. Wanneer je bijvoorbeeld gewend bent met een bepaald iemand te praten, ideeën uit te wisselen en je je mentaal aan elkaar hebt aangepast, met andere woorden, wanneer je de voorzorg hebt genomen te zeggen: 'Wanneer ik dit woord gebruik, bedoel ik er dat mee' en de ander heeft gezegd: 'En wanneer ik dit woord gebruik, bedoel ik er dat mee' enzovoort – wanneer je gewend bent van gedachten te wisselen, wanneer je een contact tussen brein en brein hebt gevestigd – ook al is het niet meer dan dat – dan begrijp je elkaar heel gemakkelijk. Maar met mensen die ergens anders vandaan komen, met wie je nooit hebt gesproken, heb je een ogenblikje nodig om je aan te passen, om je in te stellen, wil je begrijpen wat ze bedoelen met de woorden die ze gebruiken... Waardoor begrijp je elkaar? Juist door die mentale betekenis achter de woorden. Wanneer je met een bepaalde kracht denkt, dan hebben die vibraties een macht en dat voelt men, het woord is niet meer dan een schakel. Je kunt dit ontwikkelen tot het punt waarop je een direct mentaal contact hebt met een minimum aan woorden of zelfs helemaal zonder woorden; maar dan moet je heel sterk geconcentreerd kunnen denken. En zo is het met alles wat je doet. Wanneer het bewustzijn er achter ontwikkeld is, wanneer je het vermogen hebt om je te concentreren, dan kun je van alles doen, en het bewustzijn zal werken.* Het is bepaald niet het lichamelijke mechanisme dat je doet handelen; het mechanisme is alleen maar een

* Op het moment van de publicatie van dit gesprek, in 1968, heeft Moeder er de volgende commentaar aan toegevoegd: 'Het belangrijke is het bewustzijn van de Aanwezigheid te behouden, dat betekent dat de Aanwezigheid concreet moet zijn, en dan is alles wat men zegt en doet – wat men ook moge zeggen of doen – deze Aanwezigheid die zich uitdrukt.'

instrument, meer niet. De dag waarop je dat te pakken krijgt (het is onzichtbaar, maar je kunt het te pakken krijgen), wanneer je dat te pakken krijgt en in je bewegingen opneemt, dan worden die bewust en doe je alles wat je moet doen, goed. De dag waarop je het niet vasthoudt, ontglipt het je als zand tussen de vingers, dan ben je onhandig, je begrijpt niet, je weet niet wat je moet doen. Bijgevolg telt niet het fysieke mechanisme, maar wat er achter is.

Uit welk niveau komt muziek over het algemeen?

Er zijn verschillende niveaus. Er is een hele categorie muziek die uit een hoog vitaal niveau komt en heel boeiend is, een klein beetje (om het niet precies te zeggen) gewoon, en die je op de zenuwen werkt. Die muziek is niet noodzakelijkerwijze onaangenaam, maar ze grijpt je over het algemeen aan in de zenuwcentra. Er is dus muziek die een vitale oorsprong heeft. Er is ook muziek die een psychische oorsprong heeft – die is heel anders. En dan is er muziek die een spirituele oorsprong heeft; die is erg mooi en neemt je helemaal mee, die grijpt je hele wezen aan. Maar als je die muziek goed wilt uitvoeren, moet je in staat zijn om haar door het vitale heen te laten gaan – muziek die uit een hoog niveau komt, kan uiterlijk volkomen vlak zijn als ze niet die intensiteit van de vitale vibratie heeft die haar haar luister en kracht verleent. Ik heb mensen gekend die werkelijk een heel verheven inspiratie hadden, maar toch werd hun muziek erg vlak omdat het vitale zich niet bewoog. Ik moet toegeven dat ze door hun spirituele praktijken hun vitale volkomen hadden doen inslapen – het sliep letterlijk, het deed helemaal niets meer – en de muziek daalde regelrecht in het fysieke neer, en als je ingeschakeld was op de oorsprong van die muziek, zag je dat die heel mooi was, maar uiterlijk had ze geen enkele kracht, ze bestond uit een heel armzalig melodietje, heel ijl; ze had niet de machtige vibratie van harmonie. Als je het vitale in het spel kunt brengen, is het hele vermogen van de vitale vibratie in de muziek aanwezig. Als je er dan die hogere oorsprong in brengt, wordt het geniale muziek.

Voor muziek is het speciaal moeilijk omdat er een tussenpersoon nodig is. En zo is het voor alles, voor literatuur, voor dichtkunst, voor schilderkunst, voor alles wat je doet. De werkelijke waarde van wat je creëert hangt af van de oorsprong van je inspiratie, van het

niveau, de hoogte waarop je haar vindt. Maar de waarde van de uitvoering hangt af van het vermogen van het vitale dat het uitdrukt. Om het een geniale muziek te maken zijn ze allebei nodig. Dat komt heel zelden voor. Over het algemeen is het of het één of het ander, meestal het vitale. En dan is er nog die café chantant – en bioscoopmuziek, een muziek die uiterst vakkundig is en tegelijk uiterst banaal, uiterst laag-bij-de-gronds. Maar aangezien het een uiterst vakkundig gecomponeerde muziek is, raakt ze je in de zonnevlecht, en die muziek herinner je je, die boeit je onmiddellijk en houdt je vast, je kunt je er erg moeilijk van losmaken omdat ze goed geschreven is, het is goed gecomponeerde muziek. Het is een vitale muziek met vitale vibraties, maar wat er achter schuilt, is vreselijk.

Maar stel je voor dat ditzelfde vitale uitdrukingsvermogen samengaat met een inspiratie uit een heel hoog niveau – de hoogst mogelijke inspiratie, wanneer alle hemelen opengaan – dan wordt het iets prachtigs. Er zijn bepaalde passages van César Franck, er zijn bepaalde passages van Beethoven, bepaalde passages van Bach, en er is ook nog muziek van anderen die die inspiratie en kracht heeft. Die inspiratie komt echter maar voor een ogenblik, ze duurt niet. Je kunt niet zeggen dat al het werk van een kunstenaar van dat niveau is. De inspiratie komt als een flits: soms duurt ze lang genoeg en wordt in het hele werk volgehouden, en wanneer dat voorkomt, brengt het dezelfde uitwerking teweeg, met andere woorden: als je aandachtig en geconcentreerd luistert, dan verheft het je plotseling, het verheft al je energieën, het is alsof je hoofd zich als het ware opent en je plotseling de lucht wordt ingeslingerd naar geweldige hoogten en allerlei schitterend licht. Dat brengt in enkele seconden een uitwerking teweeg die je anders met veel moeite pas na jaren yoga kunt verkrijgen. Alleen val je over het algemeen terug omdat er geen basis van bewustzijn is; je hebt de ervaring, en daarna weet je niet eens wat er is gebeurd. Maar als je bent voorbereid, als je juist door yoga je bewustzijn hebt voorbereid en het overkomt je, dan is het bijna iets definitiefs.

Hoe komt het dat er zo'n groot verschil is tussen Europese en Indiase muziek? Komt het door de oorsprong of door de uitdrukking?

Het komt door allebei, maar omgekeerd.

Die heel hoge inspiratie komt in de Europese muziek zelden voor; ze heeft ook zelden een psychische oorsprong, heel zelden. Of ze komt uit een heel hoog niveau, of ze is vitaal. De uitdrukking is bijna altijd – op enkele heel zeldzame gevallen na – een vitale uitdrukking – interessant, machtig. Meestal is de oorsprong zuiver vitaal. Soms komt ze uit een heel hoog niveau, dan is ze prachtig. Soms is de oorsprong van psychische aard, vooral in wat godsdienstige muziek was, maar dat komt niet veel voor.

De Indiase muziek heeft bijna altijd, wanneer het goede musici zijn, een psychische oorsprong; de raga's hebben bijvoorbeeld een psychische oorsprong, die komen uit het psychische niveau. Hoger gaat de inspiratie meestal niet. Maar de Indiase muziek is heel zelden in een sterke vitale kracht gehuld. Haar oorsprong is veeleer innerlijk en intiem. Ik heb veel Indiase muziek gehoord, veel; maar ik heb zelden Indiase muziek gehoord die een vitale kracht had, heel zelden; misschien niet meer dan vier of vijf keer. Maar ik heb heel vaak Indiase muziek gehoord die een psychische oorsprong had; ze wordt bijna regelrecht weergegeven in het fysieke. En dan moet je je werkelijk concentreren en daar ze – hoe moet ik het zeggen – heel dunnetjes, heel ijl is en niet die intense vitale vibratie heeft, kun je er heel gemakkelijk in glijden en teruggaan tot de psychische oorsprong van de muziek. Dat heeft die uitwerking op je, het is een soort extatische trance, zoiets als een intoxicatie. Ze brengt je een beetje in trance. Dus als je goed luistert en je laat gaan, glijd je er zomaar in, je glijdt een psychisch bewustzijn binnen. Maar als je alleen maar in het uiterlijke bewustzijn blijft, dan is ze zo ijl dat ze geen enkele vitale weerklank in je teweegbrengt; ze raakt je helemaal niet. Soms had ze een vitale kracht en dan werd het iets goeds... Ik houd veel van dat soort muziek waarin een thema speels wordt ontwikkeld. Het thema is wezenlijk muzikaal, en dan ontwikkelt het zich met variaties, met ontelbare variaties, en het is altijd hetzelfde thema dat zich op de een of andere manier ontwikkelt. Er waren in Europa musici die werkelijk musici waren, en die hadden dat ook: Bach had het, hij componeerde zulke muziek; Mozart had het, zijn muziek was zuiver muzikaal, hij had niet de bedoeling iets anders uit te drukken, het was muziek terwille van de muziek. Ik vind die manier om een aantal noten te nemen die een bepaalde relatie hebben (je kunt er eindeloos

variaties mee maken) een prachtig middel om tot rust te komen en je heel diep naar binnen te keren. En als je eraan toe bent, geeft het je het psychische bewustzijn: iets waardoor je je terugtrekt van je uiterlijke bewustzijn en je je naar binnen keert.

In wat voor vorm manifesteert muziek zich bij grote componisten? Ik bedoel, komt alleen de melodie of wat wij horen?

Dat hangt van de musicus af. Dat is precies wat ik daarnet zei. Hier in India bestaat bijvoorbeeld de wetenschap omtrent de harmonie bijna niet, dus wordt wat komt, weergegeven door een melodie. Zodra het vitale erbij betrokken raakt, krijgt de muziek een soort harmonische complexiteit. Die geeft haar een zekere rijke volheid die ze anders niet heeft.

Maar is het de melodie die komt?

Nee, het is de muziek en muziek is niet noodzakelijkerwijze een melodie. Ze bestaat uit klanken die met elkaar in relatie staan en die is niet noodzakelijkerwijze melodisch. De melodie maakt deel uit van die reeks klanken.

‘Wanneer je je besluit hebt genomen, wanneer je hebt beslist dat je hele leven aan het Goddelijke zal zijn gewijd, moet je je dat elk ogenblik herinneren en tot in alle bijzonderheden van je bestaan in praktijk brengen. Je moet bij iedere stap voelen dat je het Goddelijke toebehoort, je moet voortdurend ervaren dat het Goddelijke Bewustzijn altijd door je werkt, in alles wat je denkt en doet.’

(‘Waarom Yoga’, blz. 22)

Neemt men in alles de vorm van de Godheid waar wanneer men bewust is?

O, dat wil zeggen dat je in alles een goddelijke vorm verwacht te zien!... Ik weet het niet, dat kan voorkomen. Maar ik heb de indruk

dat daar een heleboel verbeelding bij komt, want zo is het niet. Men verandert van bewustzijn, de *staat* van bewustzijn, de *staat* van waarneming verandert.

Als ik goed begrijp wat je bedoelt, dan verwacht je in iedere persoon een figuur te zien zoals bijvoorbeeld de figuur van Krishna, of de figuur van Christus of van de Boeddha. Dat lijkt me wat kinderlijk. Maar nu ja, ik beweer niet dat zoiets niet kan voorkomen. Ik denk dat het wel kan voorkomen. Maar dan voegt het menselijke bewustzijn veel aan de waarneming toe, want dan zou het juist niet meer zijn zoals ik jullie daarnet heb gezegd: wanneer zij die het goddelijke bewustzijn hebben in contact met de Godheid zijn, is de ervaring eender, wie ze ook zijn, tot welk tijdperk of tot welk land ze ook behoren. Maar als het zou zijn zoals jij zegt, zouden de Hindoes één van hun goden zien, de Europeanen één van hun goden, de Japanners één van hun goden enzovoort. Dan zou het niet meer een zuivere waarneming zijn, dan zou hun eigen mentale formatie er al iets aan toegevoegd hebben. Dan is het niet meer Dat in zijn essentie en zuiverheid dat boven iedere vorm verheven is.

Men kan een waarneming en een heel concrete waarneming van de goddelijke Aanwezigheid hebben, ja. Je kunt een heel persoonlijk contact met de Godheid hebben, ja. Maar niet zo. Het is onbeschrijflijk, behalve voor degenen die de ervaring hebben gehad. Al zou ik er uren over praten, als je de ervaring niet hebt gehad, zouden jullie er niets van begrijpen, het is voor geen uitleg vatbaar. Je kunt het alleen maar begrijpen als je de ervaring hebt gehad .

En wat wil je, wanneer je over iets praat of over iets schrijft, voegt het mentale er noodzakelijkerwijze iets aan toe, anders zou je niet kunnen praten of schrijven. Welnu, die mentale toevoeging heeft gemaakt dat iedereen geprobeerd heeft een verklaring van zijn ervaring te geven; daarom hebben ze zulke dingen gezegd of geschreven als: 'Ik zie beelden van God.' Dat is bij wijze van spreken. Waarover je het hebt, kan voorkomen: ineens kom je in een bepaalde bewustzijnstoestand en zie je een goddelijke Aanwezigheid en die Aanwezigheid neemt een vorm aan die je vertrouwd is; door opvoeding en traditie ben je gewend bepaalde beelden met de Godheid te associëren en die nemen een uiterlijke vorm aan. Maar dat is niet de hoogste essentie van de ervaring; het is de vorm en die geeft de ervaring een soort beperking, hij ontnemt haar haar

universaliteit en een groot deel van haar macht.

Het is duidelijk dat was gebeurd is, gebeuren moest; het had niet kunnen gebeuren als het niet zo had moeten zijn. Zelfs de fouten die we hebben begaan en de tegenslagen die we kregen, moesten er zijn; er was een bepaalde noodzaak voor, ze waren op de één of andere manier nuttig voor ons leven. Maar om de waarheid te zeggen: dergelijke dingen kunnen en moeten niet op een mentale manier worden uitgelegd. Want alles wat gebeurt, is noodzakelijk, niet om enige mentale redenen, maar om ons veel verder te brengen dan alles wat het mentale zich kan voorstellen. En is uitleggen eigenlijk nodig. Het hele universum verklaart elk ding op elk moment en een bepaald iets gebeurt omdat het universum in zijn geheel is wat het is.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 26)

Hoe verklaart het universum op ieder ogenblik het universum?

Dat heb ik niet gezegd. Als je een verklaring van iets wilt hebben, dan verklaart het universum dat iets; alles wordt verklaard door alles, je kunt niets verklaren behalve door het hele universum en het hele universum wordt verklaard door alles... Je kunt het zien: als je alle verklaringen leest die in alle wetenschappen gegeven zijn, als je alle takken van kennis van de mens overziet, dan zie je dat men altijd het ene door het andere verklaart en dat andere door weer een ander en dat andere door nóg weer een ander enzovoort. En zo doet men de ronde door het hele universum om één ding te verklaren. Alleen worden de mensen na verloop van tijd gewoonlijk moe; ze aanvaarden de laatste verklaring en houden zich daaraan. Anders zouden ze, als ze door zouden gaan, de ronde moeten doen langs alles om een verklaring te vinden en ze zouden altijd weer op hetzelfde punt uitkomen. De dingen zijn zo omdat ze zo zijn, omdat ze zo *moesten* zijn, anders zouden ze niet bestaan. De dingen zijn zo omdat ze nu eenmaal zijn zoals ze zijn. Daar is geen twijfel aan. En dat is werkelijk de allerhoogste wijsheid.

Is er geen fysieke wet die alles in het universum zou kunnen verklaren?

Vindt die maar eens, dan zou ik erg blij zijn!

Kan men die vinden door de wetenschap?

Ja, als ze zich in een bepaalde richting ontwikkelt, als ze voldoende vooruitgaat, als ze niet onderweg blijft steken, zullen de geleerden hetzelfde vinden als de mystici hebben gevonden, als de godsdienstige mensen hebben gevonden, als iedereen heeft gevonden, omdat er maar één iets te vinden is, er zijn er geen twee. Er is er maar één. Je kunt een lange weg afleggen, je kunt eindeloos in een kringetje rondraaien en als je dat lang genoeg en onophoudelijk blijft doen, moet je op hetzelfde punt uitkomen. Ben je daar eenmaal dan heb je het gevoel dat er helemaal niets te vinden is. Zoals ik al zei: er is niets te vinden. Dát is de Macht.* Dát is het, dat is alles. Zo is het.

Nog een vraag?

Kan de Godheid zich van ons terugtrekken?

Dat is een onmogelijkheid. Als de Godheid zich van iets zou terugtrekken, dan zou dat immers onmiddellijk in elkaar storten, het

* Later vroeg een volgeling aan Moeder wat ze onder 'Macht' verstond. Moeder antwoordde: 'Ja, ze zullen hetzelfde vinden als de mystici hebben gevonden, als de godsdienstige mensen hebben gevonden, als iedereen heeft gevonden – dat is het, de Macht. Wat men vindt is de Macht. En Dát kan men in wezen noch benoemen noch definiëren. Dat is op het ogenblik de grote onenigheid betreffende Auroville. Ik heb in het 'Handvest' het 'Goddelijke Bewustzijn' gezet (om in Auroville te wonen, moet men de vrijwillige dienaar zijn van het Goddelijke Bewustzijn) dus zeggen ze: 'Dat doet aan God denken.' Ik heb gezegd (*lachend*): 'Mij doet het niet aan God denken'. Sommigen vertalen het door 'het hoogste Bewustzijn', anderen zetten iets anders. Ik ben het met de Russen eens geworden over 'het volmaakte Bewustzijn', maar dat is een benadering... Het is Dát – wat men geen naam kan geven en dat men niet kan definiëren – dat de hoogste Macht is. Dát vindt men: Macht. En de hoogste Macht is alleen maar een aspect, het aspect dat de schepping betreft.' (Zie 'Notes sur le Chemin' 13 en 16 Maart 1968)

zou niet bestaan. Om het duidelijker te stellen: 'Hij is het enige bestaan.'*

Als de Godheid zich zou terugtrekken, dan zou dat betekenen dat Hij zich van het universum zou terugtrekken, er zou geen universum meer bestaan (dat is beeldspraak om het jullie te doen begrijpen, ik heb het over een onmogelijkheid). De mensen kunnen zich van de Godheid terugtrekken en dat doen ze vaak genoeg. Maar dat de Godheid zich van de mensen zou terugtrekken, dat is onmogelijk.

Waarom kan men de goddelijke realisatie en de transformatie niet bereiken door de weg van de muziek of van de kunst of van iets anders te volgen?

Wie heeft je dat gezegd? Weet jij wat er allemaal in je gebeurt? Geloof je niet dat er veel mensen zijn die de Godheid hebben verwerkelijkt, en er nooit iets over gezegd hebben, die het niet eens wisten? Er zijn mensen die erover gesproken hebben – filosofen – het is nu eenmaal hun beroep om uit te drukken wat ze ervaren. Maar er zijn ook mensen die ervaringen hebben gehad en er nooit iets over gezegd hebben; ik weet dat er kunstenaars zijn die zuiver en alleen door hun kunst de goddelijke realisatie hebben bereikt.

Maar wat de transformatie betreft, ik zou blij zijn als jullie me een voorbeeld zouden kunnen laten zien – dan zou ik werkelijk blij zijn. Eén voorbeeld. Wat voor weg men ook volgt, of het nu de religieuze weg is, de filosofische weg, de yogische weg of de mystieke weg, niemand heeft een transformatie verwerkelijkt.

Als de kunst niet tot transformatie leidt, dan is ze niet veel waard.

* Toen dit gesprek werd uitgegeven, heeft de Moeder er het volgende aan toegevoegd: 'Nu zou ik geantwoord hebben: 'Je zou net zo goed kunnen vragen of de Godheid zich van zichzelf zou kunnen terugtrekken!' (*Moeder lacht*). Dat is het ongeluk, als men 'Divin' zegt, begrijpen ze 'God'. Er is niets anders dan *Dat*. Dat alleen bestaat! Wat is *Dàt*? Dat alleen bestaat!' (Zie '*Notes sur le Chemin*', 13 Maart 1968)

** Een volgeling vroeg Moeder hoe het mogelijk is dat men de Godheid verwerkelijkt en het niet weet. Moeder antwoordde: 'Dat is weer hetzelfde. Men zou er aan kunnen toevoegen: 'En die er *mentaal* niets van wisten.' Ze zeiden niet: 'Ik heb de Godheid verwerkelijkt', omdat dat niet overeen kwam met hun mentale opvattingen.

Langs welke weg is men er tot nu toe in geslaagd? Wil je me dat eens vertellen? Noch de filosofie noch de godsdienst noch de yoga. Als de waarde voor je ligt in de verwerkelijking en de transformatie van de wereld – één enkele individuele transformatie bijvoorbeeld – aangenomen dat het mogelijk zou zijn en dat geloof ik niet – dan is er niets dat nog enige waarde heeft, want niets heeft tot nu toe tot de transformatie geleid. Begrijp je.

Ja, dat begrijp ik.

Waarom zeg je dan ineens dat de kunst geen waarde heeft? Niets heeft enige waarde omdat niets tot de transformatie heeft geleid? Maar *alles* helpt. Het hele universum helpt mee aan de transformatie.

Maar kan het voorkomen dat een kunstenaar die het meesterschap in zijn kunst heeft bereikt, zijn werk moet opgeven om zijn leven te transformeren?

Waarom? Voor de transformatie van zijn leven? Wie heeft je dat verteld? Er zijn tal van kunstenaars geweest onder degenen die handenarbeid verrichten die een prachtige bekering hebben ondergaan. Er is het voorbeeld van een schoenmaker die één van de grootste yogi's ter wereld is geworden. Dat is gelukkig niet afhankelijk van wat je doet! Moet je in een oranje gewaad onder een boom gaan zitten mediteren om de Godheid te kunnen verwerkelijken?

Ik begrijp echt niet wat je zegt.

Kan er een ogenblik komen waarop men van werk moet veranderen?

Het doet er niet toe welke weg je neemt, als je die maar oprecht en constant volgt. Je kunt het doel bereiken langs welke weg ook – ik zeg jullie, je kunt schoenen maken en de Godheid vinden. Er zijn verhelderende voorbeelden geweest die onaanvechtbaar zijn. Het doet er niet toe wat je doet. Er zijn talloze voorbeelden van mensen die in tuinen of op het land werkten en de Godheid vonden terwijl ze fysiek aan het werk waren; daarvoor hoefden ze helemaal niet met

hun werk op te houden. Begrijpen jullie het niet? Wat geloof je dan dat men moet hebben? Filosofische kennis?

Nee, dat niet, ik weet niet hoe ik het moet uitdrukken...

Nee, ik begrijp heel goed wat je bedoelt, maar neem me niet kwalijk, het is dwaas.

3 Juni 1953

'Vrijheid en voorbeschikking, vrije wil en determinisme zijn waarheden die tot verschillende bewustzijnsniveaus behoren.'

(*'Waarom Yoga'*, blz.28)

Welke zijn die verschillende bewustzijnsniveaus?

Maar dat heb ik daarna uitgelegd. Alles wat volgt is de verklaring.

Ik heb het al met jullie gehad over de verschillende bewustzijnsniveaus. Wel, op het materiële niveau, het zuiver materiële niveau (gescheiden van het vitale niveau), is het een absoluut mechanisme waardoor alle dingen zich bijgevolg aaneenschakelen; en zoals ik onlangs al zei: als je de oorzaak van iets wilt vinden of als je het resultaat van iets wilt vinden, dan zul je iets anders vinden en nog weer iets anders en zul je het hele universum rondgaan. Zo is het, alles is absoluut werktuiglijk. Alleen kan het vitale niveau in dit zuiver materiële niveau tussenbeide komen en feitelijk doet het dat al in het plantenrijk. Het vitale niveau heeft een totaal ander determinisme, een determinisme dat kenmerkend is voor het vitale. Maar wanneer je het vitale determinisme laat doordringen in het fysieke determinisme, veroorzaakt dat een soort combinatie die alles verandert. En boven het vitale niveau bevindt zich het mentale niveau. Het mentale niveau heeft ook zijn eigen kenmerkende determinisme waardoor alle dingen zich uiterst nauwkeurig aaneenschakelen. Dat is de beweging die je 'horizontaal' zou kunnen noemen. Als je een verticale beweging neemt waarbij het mentale neerdaalt in het vitale en het vitale neerdaalt in het fysieke, dan heb je daar drie determinismen die tussenbeide komen en natuurlijk iets totaal anders veroorzaken. En waar het mentale tussenbeide komt, zal het determinisme noodzakelijkerwijze anders zijn dan waar het dat niet heeft gedaan, dat wil zeggen dat er in het hogere dierlijke leven al een mentaal determinisme is dat ingrijpt en totaal verschillend is van het determinisme van het plantaardige niveau.

Boven deze niveaus bevinden zich andere, boven ieder niveau bevinden zich andere enzovoort. Tot aan het allerhoogste niveau toe. Het allerhoogste niveau is dat van de absolute vrijheid. Als je in staat

bent om in je bewustzijn bij wijze van spreken in een verticale lijn door al die niveaus heen te gaan en op te klimmen tot het allerhoogste niveau en door die verbinding het determinisme van de volmaakte vrijheid te laten neerdalen in de materiële determinismen, dan verander je alles. Door de veranderingen van niveau tot niveau geeft het volledig de schijn van totale vrijheid; de tussenkomst of de neerdaling van het ene niveau in het andere heeft immers voor het andere, het lagere niveau, gevolgen die niet te voorzien zijn. Het hoogste niveau kan de dingen voorzien, maar de lagere niveaus kunnen dat niet. Aangezien de gevolgen dus niet te voorzien zijn, geeft het volledig de indruk van het onverwachte en van vrijheid. En pas wanneer je bewust en ononderbroken op het hoogste niveau blijft, dat betekent in het allerhoogste Bewustzijn, kun je zien dat alles tegelijkertijd absoluut bepaald is, maar door de verstrengeling van die determinismen ook absoluut vrij. In het Plan zijn er geen tegenstrijdigheden meer, in het *Plan zijn* de dingen en ze bestaan in harmonie met elkaar, zonder tegenstrijdigheid.

Kan men niet zeggen wat er op een bepaald moment in de lagere niveaus gebeuren zal?

Dat hangt ervan af. In bepaalde niveaus bevinden zich de bewustzijnen die vormen en formaties maken en proberen die op aarde te laten neerdalen en te manifesteren. Het zijn niveaus waar zich een enorm krachtenspel afspeelt – een spel van krachten die met elkaar strijden om de dingen op de een of andere manier te organiseren. In die niveaus zijn alle mogelijkheden aanwezig, alle mogelijkheden die zich voordoen, maar nog niet tot het besluit gekomen zijn welke zullen neerdalen... Veronderstel een niveau dat vol is van de bedenkzels van mensen die willen dat bepaalde dingen zich op aarde verwerkelijken – ze verzinnen een roman, ze vertellen verhalen, ze veroorzaken allerlei verschijnselen; daar hebben ze plezier in. Het is een niveau van vormgevers en zij bevinden zich daar om allerlei omstandigheden en gebeurtenissen uit te denken – zij spelen met de krachten; ze zijn net schrijvers van een toneelstuk – ze bereiden daar alles voor en dan zien ze wat er gaat gebeuren. Al die formaties staan tegenover elkaar en de sterksten, de best geslaagden, of die het meest volhardend zijn of het voordeel hebben van een gunstige

samenloop van omstandigheden, overheersen. Wanneer ze met elkaar in botsing komen, dan heeft het conflict nog wat anders tot gevolg: men verliest iets, maar men neemt er iets anders voor in de plaats, men maakt een nieuwe combinatie; en dan merkt men plotseling dat die neerdaalt, plof! Als ze met voldoende kracht neerdaalt, brengt ze de atmosfeer van de aarde in beweging en dan combineren de dingen zich. Je kunt het vergelijken met een vuistslag in een hoeveelheid zaagsel, je weet hoe dat gaat, nietwaar? Je slaat heel hard met je vuist in het zaagsel en dat ordent zich dan opnieuw rond je vuist. Zo gaat het. Met zo'n kracht dalen die formaties in de materie neer en alles ordent zich automatisch, werktuiglijk als rond de vuistslag. En dan zie je dat je gebeurtenis zich begint te verwerkelijken, soms met kleine vervormingen die veroorzaakt worden door de weerstand, maar toch zal ze zich uiteindelijk verwerkelijken zoals degene die de geschiedenis daarboven heeft verteld, het min of meer wilde. En als men nu om de een of andere reden alles afweet van de persoon die het verhaal in elkaar gezet heeft, als je precies kunt nagaan op welke manier hij zijn weg baant om de aarde te bereiken, als je ziet hoe een vuistslag op de aardse materie inwerkt, dan kun je zeggen wat er gaat gebeuren – je hebt het dan immers gezien in de hogere wereld en omdat het wat tijd kost om het hele traject af te leggen, zie je de dingen vooruit. Hoe hoger je klimt, des te meer kun je vooruit zien wat er gaat gebeuren. En als je heel hoog klimt, als je nog verder gaat, dan is alles mogelijk.

Het is een ontwikkeling die een grootse en voor jullie onkenbare weg volgt; want alles zal in het universum plaatsvinden, maar in welke orde en op welke manier? Er worden daarboven beslissingen genomen die ons gewone bewustzijn ontgaan en dan is het heel moeilijk om iets te voorzien. Maar ook hiervoor geldt: als je dat niveau bewust kunt binnengaan en daarboven alles zou kunnen meemaken... Hoe kan ik jullie dat uitleggen? Alles is daar op een absolute, statische en eeuwige manier aanwezig, maar dat alles gaat zich ontwikkelen in de materiële wereld, min of meer het een na het ander natuurlijk. In het statische bestaan kan immers alles aanwezig zijn, maar in het worden wordt alles in de tijd, dat wil zeggen het een na het ander. Langs welke weg zal die ontwikkeling verlopen? Daarboven is het domein van de absolute vrijheid... Wie weet of een aspiratie die oprecht genoeg is, een gebed dat intens genoeg is, niet in

staat is om de weg die de ontwikkeling volgt te veranderen?

Dat betekent dat alles mogelijk is.

Nu, men moet voldoende aspiratie hebben en het gebed moet intens genoeg zijn. Maar dat is de menselijke natuur gegeven. Het is één van de wondermooie gaven die de Genade de menselijke natuur gegeven heeft; alleen weet men ze niet te gebruiken.

Dat wil dus zeggen dat als men ondanks de meest absolute determinismen in horizontale lijn boven al die horizontale lijnen uit kan stijgen en het hoogste Punt van bewustzijn kan bereiken, men in staat is om dingen te veranderen die schijnbaar absoluut gedetermineerd zijn. Je kunt dat noemen zoals je wilt – het is een soort combinatie van een absoluut determinisme en een absolute vrijheid. Je kunt ervan maken wat je wilt, maar zo is het.

Ik ben in dat boek vergeten te zeggen (misschien ben ik het niet vergeten, maar had ik het gevoel dat het nutteloos was om het te zeggen) dat al die theorieën alleen maar theorieën zijn, met andere woorden mentale opvattingen die de werkelijkheid alleen maar min of meer figuurlijk weergeven; maar zo is de werkelijkheid helemaal niet. Wanneer je ‘determinisme’ zegt en wanneer je ‘vrijheid’ zegt, dan zeg je alleen maar woorden en dat is allemaal niets anders dan een heel onvolledige, zwakke beschrijving die alleen maar bij benadering weergeeft wat er aan waarheid in jezelf, om je heen en overal aanwezig is; en om het universum te kunnen gaan begrijpen, moet je je mentale formules achter je laten, anders zul je nooit iets begrijpen.

Om de waarheid te zeggen: als je alleen maar een ogenblik, een heel kort ogenblikje in die absoluut oprechte aspiratie of in dat voldoende intense gebed zou leven, zou je meer weten dan door uren mediteren.

‘Het Allerhoogste Bewustzijn geeft de enkeling in het actieve leven van de wereld het gevoel van vrijheid, onafhankelijkheid en initiatief. Deze dingen in hem zijn de instrumenten en pragmatische processen waarvan het zich bedient en waardoor de bewegingen en omstandigheden die elders zijn voorzien en verordend, hier op aarde worden verwerkelijkt.’

(‘Waarom Yoga’, blz. 27/28)

Die 'dingen in hem', dat wil zeggen in de enkeling, zijn het gevoel van vrijheid, onafhankelijkheid en initiatief. Weten jullie wat onafhankelijkheid is? Dat is nu juist de vrijheid om te kiezen. Onafhankelijkheid betekent vrijheid van keuze en initiatief betekent het feit van het kiezen. Eerst voel je dat je vrij bent, en dan voel je dat niemand je kan beletten te kiezen, en tenslotte gebruik je je vrijheid om te kiezen en neem je een besluit. Dat zijn de drie fasen. En die drie fasen: het gevoel dat je vrij bent, het idee dat je je vrijheid gaat gebruiken om te kiezen en daarna de keuze – die drie dingen noem ik de instrumenten en pragmatische processen.

Het spijt me, kinderen, dat het gezegd werd op een manier die nu een beetje te filosofisch is naar mijn smaak. Ik moest een taal spreken die me nu een beetje te ingewikkeld lijkt. Maar het was nu eenmaal zo. Ik heb dus gezegd dat die drie dingen: dat gevoel van vrijheid, die wil om te kiezen en de keuze die men maakt, de processen zijn waarvan de Natuur zich in ons bedient om ons te doen handelen, anders zouden we niet in beweging komen.

Als we niet de illusie hadden dat we vrij zijn en niet die tweede illusie dat we onze vrijheid kunnen gebruiken om te kiezen en niet die derde illusie dat we kiezen, wel, dan zouden we ons niet verroeren. De Natuur geeft ons dus die drie illusies en brengt ons in beweging omdat Ze dat nodig heeft.

Ik heb gezegd dat dit Het met een hoofdletter het Allerhoogste Bewustzijn was, maar feitelijk gaat het om de Natuur en is het een foefje van de Natuur; want het Allerhoogste Bewustzijn houdt er geen foefjes op na, maar de Natuur wel. Het Allerhoogste Bewustzijn dringt eenvoudig met zijn hele bewustzijn overal in binnen (omdat het *het* bewustzijn is) en zo probeert het eenvoudig en zonder foefjes die hele onbewustheid in beweging te brengen op weg naar bewustwording. Het heeft geen foefjes nodig, het is overal, het werkt overal en brengt bewustzijn in de onbewustheid. Wanneer je een lamp aansteekt in een donkere kamer, dan is die kamer niet donker meer zodra je het licht aandoet. Zodra je ergens bewustzijn in brengt, is er geen onbewustheid meer. Dat doet het. Overal waar het onbewustheid ziet, probeert het binnen te komen. Soms zijn de deuren op slot, dan vergt het een beetje meer tijd, maar soms gaan de deuren open en dan stort het zich onmiddellijk naar binnen – de onbewustheid verdwijnt en het bewustzijn komt – zonder dat er een

foefje nodig is of iets dat bemiddelt. Het wordt bewust. Maar de materiële Natuur, de fysieke Natuur is niet zo, die zit vol foefjes. Ze laat je de hele tijd bewegen, zij trekt aan de touwtjes van de marionetten; voor haar zijn jullie niets anders dan harlekijntjes, ze trekt aan de touwtjes en laat je bewegen. Ze laat jullie je allerlei illusies in je hoofd halen, zodat jullie doen wat zij wil, zelfs zonder dat jullie het willen. Het is voor Haar niet nodig dat jullie willen, zij trekt aan de touwtjes en jullie doen het.

Daardoor maken we soms ruzie met elkaar, maar dat zeggen we niet.

Je hebt hier gezegd dat men 'gebonden is door de keten van het Karma,' ('Waarom Yoga', blz.28) maar soms komt het voor dat de Goddelijke Genade in strijd daarmee handelt...

Volledig, de Goddelijke Genade is volledig in strijd met het *karma*. Weet je, ze doet het wegsmelten als sneeuw voor de zon.

Dat heb ik daarnet gezegd. Wat je me daarnet hebt gezegd, is alleen maar een andere manier om het te zeggen. Ik zou in jouw plaats zeggen: 'Kijk, als je een aspiratie hebt die oprecht genoeg is of als je intens genoeg bidt, kun je iets in je laten neerdalen dat alles zal veranderen, alles – het verandert werkelijk alles. Ik kan je een heel klein voorbeeld geven dat uiterst beperkt is, maar waardoor je het goed kunt begrijpen. Een steen valt werktuiglijk; laten we zeggen dat er een dakpan naar beneden valt (als ze losraakt, zal ze vallen, nietwaar). Maar als er nu een determinisme, bijvoorbeeld een vitaal of mentaal determinisme tussenbeide komt van iemand die voorbij gaat en niet wil dat die dakpan valt en zijn hand uitsteekt, dan zal die dakpan op zijn hand terecht komen en niet op de grond. Dan heeft hij dus de bestemming van die steen of die dakpan verandert. Er is een ander determinisme tussenbeide gekomen en in plaats dat die dakpan op iemands hoofd terecht zou komen, valt ze op zijn hand en zal er niemand door gedood worden. Dat is nu de tussenkomst vanuit een ander niveau, de tussenkomst door een bewuste wil die in een min of meer onbewust mechanisme doordringt.

De gevolgen van het karma zijn dus niet rigoureuus?

Nee, helemaal niet. In alle godsdiensten zijn er mensen die dat gezegd hebben, die zulke absolute regels gegeven hebben; ik geloof dat ze dat gedaan hebben om zich in de plaats van de Natuur te stellen en aan de touwtjes te trekken. De mensen hebben altijd dat soort instinct zich in de plaats van de Natuur te willen stellen en aan de touwtjes te willen trekken. Men zegt tegen de mensen: 'Alles wat jullie doen heeft absolute gevolgen'... Op een gegeven moment in de evolutie is die opvatting nodig om de mensen ervan te weerhouden in een volkomen onbewust egoïsme te leven, volslagen onbewust van de gevolgen van wat ze doen. Het ontbreekt niet aan mensen die nog steeds zo zijn, ik geloof dat het de meerderheid is: zij volgen hun opwellingen en vragen zich niet eens af of wat ze gedaan hebben voor henzelf en voor anderen gevolgen zal hebben. Daarom is het goed dat iemand plotseling streng tegen hen zegt: 'Pas op, daar zul je nog heel lang de gevolgen van ondergaan!' En dan zijn er die je komen vertellen: 'Daar zul je in een ander leven voor boeten!' Dat is zulke fantastische onzin... Maar het geeft niet, ook dát kan voor het welzijn van de mensen zijn. Andere godsdiensten zeggen je: 'Als je die zonde begaat, dan ga je voor eeuwig naar de hel!' Stel je voor!... Dan zijn de mensen zo bang dat ze daardoor een beetje weerhouden worden, daardoor denken ze net eventjes na voordat ze aan hun opwellingen gehoorzamen – en dat niet eens altijd, soms komt het nadenken achteraf, een beetje laat.

Het is niet absoluut. Het zijn nog steeds mentale constructies, min of meer oprecht, die de dingen in mootjes snijden, zo, keurig in mootjes, en die zeggen: 'Doe dit of doe dat. Als het dit niet is, zal het dat wel zijn.' 'O, wat is zo'n leven vervelend! Dan worden de mensen radeloos, ze zijn ontzet: 'Is het nu dit of is het dat?' Als ze noch het een noch het ander willen, wat moeten ze dan doen? – Er blijft niets anders over dan naar een hogere verdieping te klimmen. Maar ze moeten de sleutel krijgen om de deur open te maken. Er is een deur voor de trap en ze hebben een sleutel nodig. De sleutel is wat ik jullie daarnet heb gezegd, de aspiratie die oprecht genoeg is of het gebed dat intens genoeg is. Ik zei 'of', maar ik geloof niet dat het 'of' is. Er zijn mensen die meer op het een gesteld zijn dan op het ander, maar er is in allebei een magische kracht, je moet weten hoe je die kunt gebruiken.

Er is in allebei iets heel moois, ik zal het daar op een dag met jullie

over hebben, ik zal jullie vertellen wat er in de aspiratie is en wat er in het gebed is en waarom ze allebei mooi zijn... Sommige mensen hebben een hekel aan bidden (als ze in het diepst van hun hart zouden kijken, zouden ze zien dat het trots is – erger nog, ijdelheid). En dan zijn er degenen die geen aspiratie hebben, die het wel proberen, maar het niet kunnen; dat komt doordat ze geen vurige wil hebben, doordat er niet een vlam van nederigheid in hen brandt.

Ze zijn allebei nodig; om je karma te veranderen heb je een heel grote nederigheid en een heel sterke wil nodig.

Dat is het voor vandaag. Tot ziens, kinderen.

10 Juni 1953

'Aanvallen van vijandige krachten zijn onvermijdelijk; je moet ze beschouwen als beproevingen op de weg en de storm moedig doorstaan. De strijd kan moeilijk zijn, maar wanneer je eruit te voorschijn komt, heb je iets gewonnen, ben je een stap verder gekomen. Het is zelfs noodzakelijk dat de vijandige krachten bestaan; zij maken je besluit sterker, je aspiratie duidelijker. Het is ook waar dat ze bestaan omdat je ze zelf redenen van bestaan geeft. Zolang er iets in je is dat gehoor aan hen geeft, is hun tussenkomst volkomen gerechtvaardigd. Als er niets in je zou zijn dat gehoor aan hen zou geven, als ze geen greep zouden hebben op enig deel van je natuur, zouden ze zich terugtrekken en je met rust laten.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 32)

Wanneer we door vijandige krachten worden aangevallen en we ons eruit redden, waarom worden we dan soms nog eens door diezelfde kracht aangevallen?

Omdat er in het innerlijk nog iets was overgebleven. We hebben gezegd dat de vijandige kracht alleen maar kan aanvallen als er iets in de natuur met haar overeenkomt – hoe weinig het ook moge zijn. Er bestaat een soort affiniteit, er is iets dat met die kracht overeenkomt – er is een verwarring of een onvolkomenheid die de vijandige kracht aantrekt door op haar te reageren. Als de aanval komt, moet je volkomen rustig blijven en haar wegsturen, maar dat houdt niet noodzakelijkerwijze in dat je je hebt ontdaan van dat kleine deel in je dat de aanval heeft toegelaten.

Je hebt iets in je dat die kracht aantrekt; laten we bijvoorbeeld de kracht van neerslachtigheid nemen (dat is een van de dingen die het meest voorkomen) zo'n aanval door een golf van depressiviteit die over je heen slaat; je verliest het vertrouwen, je verliest alle hoop, je voelt dat je nooit iets zult kunnen uitrichten, je bent terneergeslagen. Dat betekent dat er in je vitale iets van egoïstische aard is, zeker een beetje ijdel en dat, om in een goede conditie te blijven, behoefte

heeft aan aanmoediging. Dat werkt voor die krachten als een seintje dat hen laat weten: ‘Jullie kunnen binnenkomen, de deur is open.’ Maar een ander deel van je wezen was waakzaam toen die krachten kwamen; in plaats van hen binnen te laten, zegt het deel dat duidelijk ziet, dat weet, dat vermogen heeft en weerstand biedt: ‘Nee, dat wil ik niet, het is niet waar, ik wil er niets mee te maken hebben!’ en stuurt ze weg. Maar dat betekent nog niet dat je van dat kleine iets in jezelf dat de aanval heeft toegelaten, genezen bent. Je moet heel diep tot jezelf inkeren, je moet aanhoudend aan jezelf werken om de mogelijkheid tot het binnenroepen van die krachten te doen verdwijnen. Zolang je die mogelijkheid niet volledig hebt doen verdwijnen, blijven die aanvallen zich bijna onverwacht voordoen. Je slaat zo’n aanval af – hij komt terug, net als een bal die je tegen een muur gooit en die terugkaatst; je slaat de aanval weer af en hij komt weer terug; tot op het ogenblik waarop er niets meer in je is om die krachten aan te trekken. Dan komen ze niet meer terug.

Bijgevolg is het belangrijkste wanneer je door een vijandige kracht wordt aangevallen, om bij jezelf te zeggen: ‘Ja, die aanval kwam door een kracht van buitenaf, maar er is bepaald iets in mijn aard dat ermee overeenkomt, anders had ze me niet kunnen aanvallen. Zo, ik ga kijken wat er in me is dat die kracht toelaat en ik zal het wegsturen of transformeren of er het licht van het bewustzijn op laten schijnen zodat het zich bekeert of het verjagen zodat het niet meer in me blijft...’ Er bestaat een middel, nietwaar. Wanneer de vijandige kracht komt, wanneer ze aanvalt, dan snelt het deel dat met haar overeenkomt, haar tegemoet. Er vindt een soort ontmoeting plaats. Als je op dat moment in plaats van helemaal overweldigd te zijn en bij verrassing genomen omdat je niet op je hoede was, heel aandachtig observeert wat er in je heeft gevibreerd, (het doet tik, tik, tik, er is iets anders binnengekomen), dan kun je het te pakken krijgen. Op dat moment krijg je het te pakken en zegt: ‘Ga weg jij, met je soortgenoten, ik wil niets meer met jullie te maken hebben!’ Je stuurt die twee samen weg en bent heel duidelijk.

Maar voor zoiets moet je heel waakzaam zijn en een beetje moed hebben in de zin dat je het soms heel hardhandig moet aanpakken en uitrukken – dat doet een beetje pijn – en dan stuur je het samen met de krachten de laan uit. Dan is het afgelopen. Zolang je dat niet hebt gedaan, komt het keer op keer terug; als je niet moedig genoeg of

niet waakzaam genoeg of niet hardnekkig genoeg bent, kruip je bij de vierde of vijfde keer in je schulp, je zegt: 'Dat is te veel, ik heb er genoeg van!' Dan installeert die kracht zich in je, tevreden en voldaan over haar werk; je kunt haar zien lachen, het amuseert haar erg, haar streek is gelukt. Haar nu wegsturen betekent een aanzienlijk werk. Maar als je het andere middel te baat neemt, als je aandachtig oplet: 'Hé, ik zal datgene wat heeft toegelaten dat het gebeurde, te pakken krijgen', dan zie je ergens in jezelf iets dat de kop opsteekt, dat kronkelt, en dat gebeurt als reactie op die kracht die nadert. Dat is het moment om het te pakken te krijgen en het met al het overige eruit te gooien.

Maar wanneer je het eruit gooit, vergaat het niet. Dan kan het toch nog ergens anders heen gaan omdat het in de wereld blijft?

Dat is juist. Het blijft in de wereld en zal zeker ergens anders heen gaan – totdat het iemand op zijn weg vindt die genoeg spirituele en occulte macht heeft om het te vernietigen en dat is erg moeilijk... Je moet heel sterk zijn en over een grote kennis en een heel grote macht beschikken, wil je een bewustzijnsbeweging opheffen die (en dat is het minste wat je ervan kunt zeggen) haar reden van bestaan in de wereld heeft – ik zeg niet dat die gerechtvaardigd is, maar ze heeft haar reden van bestaan. Er zijn van die dingen die je kunt ontbinden – maar als het ergens in de wereld in iemand bestaat, dan kan hij het opnieuw samenstellen. Hetzelfde geldt voor mensen die worden aangevallen door wezentjes uit de vitale wereld, door vijandige entiteiten die zich in hun atmosfeer vestigen om te proberen hen in bezit te nemen, dat wil zeggen in hen door te dringen en zich van hun lichaam en al het overige te bedienen. Een mens kan zich erg moeilijk van die wezentjes ontdoen; dat betekent yoga, een heel, heel zware yoga. Maar iemand die de kennis en het vermogen heeft en hen ziet, kan ze heel goed uit zijn atmosfeer doen verdwijnen en ze vernietigen. Maar als degene die aangevallen is, in zichzelf die geringe affiniteit bewaart waardoor het kon binnendringen, dan zal hij het terugroepen. Ik heb daar verscheidene voorbeelden van gehad.

Ik heb het voorbeeld gehad van iemand die voor driekwart bezeten

was, en op zo'n moment manifesteerde hij een soort macht, een kracht – geen erge goede, maar nu ja, het gaf de indruk van een kracht, een macht en een vermogen. Alleen gaf hij er zich reenschap van dat het slecht was, dat het het kwaad in de kaart speelde, en hij smeekte om ervan bevrijd te worden. De gelegenheid doet zich voor: dat wezen toont zich gescheiden van de persoon die het bezit, je kunt het te pakken krijgen, het wegtrekken en vernietigen. Dan voelt degene die erdoor bezeten was ineens dat hij zo onbeduidend wordt als wat. Hij is het gevoel van macht kwijt, hij voelt dat hij heel gewoon geworden is en zegt: 'Ik heb geen speciale eigenschappen, ik ben niet iemand van betekenis, ik heb geen bijzondere vermogens, ik ben een heel gewoon mens, erger nog, walgelijk alledaags!' Wat doet hij? Hij smeekt erom zijn bezetenheid terug te krijgen. En een paar dagen later vind ik hem weer even bezeten terug.

Dat is werkelijk niet de moeite waard, zulke mensen moet je maar aan hun lot overlaten. Dat is verscheidene keren gebeurd. Die mensen zetten over het algemeen door ijdelheid de deur open voor die krachten, nietwaar: ze wilden groot zijn, machtig, een belangrijke rol spelen, iemand zijn; dat trekt zo'n kracht aan en dan worden ze zo, bezeten. Als je die kracht van hen wegneemt, verdwijnt tegelijkertijd hun hele opmerkelijke capaciteit en ook hun hele zelfvoldane ijdelheid. Ze voelen dat ze heel gewoon geworden zijn en iets heel kleins vanbinnen zegt: 'O! Eerst was het veel beter!'... Voor één zo'n wezen dat je vernietigt, staan er altijd tien klaar om zijn plaats in te nemen. Zo is het. Het is een vreemde taak!

Jullie kennen de geschiedenis van Doerga, nietwaar, die ieder jaar haar titaan moet vernietigen; en ze is altijd gedwongen weer van voren af aan te beginnen. Dat gaat zo door tot aan het einde van de erkende heerschappij van de titanen. Wanneer die uit deze wereld verbannen zullen zijn, zal het niet meer nodig zijn. Maar totdat het zover is, dat wil zeggen zolang ze nuttig zijn om (zoals ik in dit boek heb gezegd) de aspiratie sterker te maken, het bewustzijn te zuiveren, om de oprechtheid van de mensen op de proef te stellen, zullen ze er zijn. De dag waarop het niet meer nodig zal zijn dat de mensen op de proef gesteld worden, wanneer de oprechtheid zuiver zal zijn en op zichzelf zal bestaan, zullen ze verdwijnen. Vanaf die dag zal het voor Doerga niet meer nodig zijn om ieder jaar opnieuw haar strijd te leveren.

Zou het niet beter zijn hen te veranderen?

Ach, m'n kind, dat zou zeker beter zijn, veel beter. Maar dat... Het is een domein waarvan ik een heel grondige ervaring heb; na veertig jaar aanhoudende inspanning heb ik ingezien dat het absoluut onmogelijk is iemand te veranderen tenzij hij het werkelijk, oprecht wil. Als hij zich niet met een absolute oprechtheid zelf aan het werk zet... wel, ik heb dat veertig jaar gedaan, je kunt het vierhonderd jaar doen, dat zal niets uitmaken – hij zal niet in beweging komen. En het karakter van die wezens is zo dat ze volkomen tevreden met zichzelf zijn, ze hebben geen verlangen om te veranderen, ze zijn dat niet in het minst van plan. Onder de wezens die zich met de aarde bezighouden, de asoerische wezens, bevindt zich zelfs nu de grootste van de asoera's die zich nog steeds met de aarde bemoeit – hij is de asoera van de Leugen en noemt zich 'de Heer der Naties' (hij heeft zich een mooie naam gegeven, hij is de Heer der Naties) en je kunt er zeker van zijn dat overal waar iets mis gaat, hij of een van zijn vertegenwoordigers erbij betrokken zijn. Hij is er ook volkomen zeker van dat zijn uur weldra zal hebben geslagen en dat het afgelopen zal zijn met hem, dat hij zal moeten verdwijnen. En hij weigert absoluut te veranderen. Hij is het niet van plan – hij zou immers onmiddellijk al zijn macht verliezen. Dat is onmogelijk. En hij weet dat hij zal verdwijnen. Maar hij kondigt categorisch aan dat hij, alvorens te verdwijnen, zoveel mogelijk zal vernietigen. In de grond van de zaak zou hij er alleen maar in toestemmen te verdwijnen als alles tegelijk met hem zou verdwijnen. Het is jammer voor hem, maar dat is niet mogelijk. Maar hij zal alles doen wat in zijn vermogen ligt om zoveel mogelijk te vernietigen, af te breken, te bederven en te doen ontaarden. Dat is zeker. En daarna: de val. Hij aanvaardt de val onder die voorwaarde. Het is nooit bij hem opgekomen dat hij zich zou kunnen bekeren. Dan zou hij zichzelf niet meer zijn, nietwaar, hij zou zichzelf niet meer zijn.

Er is een groot verschil tussen een menselijk wezen en die wezens uit het vitale domein. Ik heb jullie al vaker gezegd en ik herhaal het: in een menselijk wezen bevindt zich de goddelijke Aanwezigheid en het psychische wezen – in het begin in een embryonaal stadium, maar uiteindelijk als een volledig gevormd, bewust, onafhankelijk en geïndividualiseerd wezen. In de vitale wereld bestaat dat niet. Het is

een speciale genade die de mens, die in de materiële wereld en op de aarde leeft, is gegeven. En daardoor is er geen mens die zich niet zou kunnen bekeren als hij het zou willen, dat wil zeggen dat de mogelijkheid dat hij het zou willen bestaat; en op het moment dat hij het wil, kan hij het doen. Zodra hij het wil, zal hij zeker slagen. Maar die vitale wezens hebben geen psychisch wezen in zich, zij dragen niet de directe goddelijke Aanwezigheid in zich (natuurlijk wel in de Oorsprong, zij daalden regelrecht vanuit het Goddelijke neer, maar dat was bij de Oorsprong, dat is heel lang geleden). Zij hebben geen directe verbinding met de Godheid in zich, ze hebben geen psychisch wezen. En als ze zich zouden bekeren, zou er niets van hen overblijven, want ze zijn volledig uit de tegenovergestelde bewustzijnsbeweging gemaakt, namelijk volledige zelfbevestiging, despotische macht, afgescheidenheid van de Oorsprong en de grootste minachting voor alles wat zuiver, mooi en edel is. Ze hebben niet dat psychische element in zich dat de mens, zelfs de laagste, eerbied doet hebben voor wat mooi en zuiver is; zelfs de laagst gezonken mens heeft ondanks zichzelf, zijn eigen wil ten spijt, eerbied voor wat zuiver, edel en mooi is. Maar die wezens hebben dat niet. Ze zijn er volledig tegen, totaal tegen. Ze hebben er een afkeer van. Voor hen is het iets waaraan je niet moet raken omdat het je vernietigt; je verdwijnt erdoor. Goede wil, oprechtheid, zuiverheid en schoonheid doen je verdwijnen, dus haten ze die.

Daarom zie ik niet hoe je hen zou kunnen bekeren. Wat zou het aanknopingspunt zijn? Ik kan het niet vinden. Zelfs niet bij de grootsten. Dat betekent dat sommige van die wezens pas zullen verdwijnen wanneer de haat zal verdwijnen van de aarde... Men zou me het tegenovergestelde kunnen zeggen. Men zou me kunnen zeggen dat de haat van de aarde zal verdwijnen wanneer zij zullen verdwijnen; maar om de reden die ik jullie daarnet heb verteld, bezit de mens het vermogen om licht te doen ontstaan in plaats van duisternis, schoonheid in plaats van lelijkheid en goedheid in plaats van slechtheid; de asoera heeft dat vermogen niet. Dus zal de mens het werk doen, hij zal veranderen, hij zal zijn aarde transformeren. En hij zal de asoera dwingen naar andere werelden te vluchten of zich te ontbinden. Daarna zal het heel rustig zijn. Zo is het.

Vragen?

Je hebt hier met betrekking tot het mentale gezegd: 'Elk deel van het wezen dat op zijn plaats blijft en de rol speelt die het is toebedeeld, is een hulp; maar zodra het zijn terrein verlaat, wordt het vervormd en bedorven en daardoor verkeerd. De beweging van een vermogen is waar wanneer dit vermogen voor de doeleinden van het Goddelijke in het werk wordt gesteld, de beweging is verkeerd wanneer het vermogen voor zijn eigen bevrediging werkt.'

(‘Waarom Yoga’, blz.31)

Wanneer een deel van het wezen zijn terrein verlaat, waarom wordt het dan vervormd en ontaard?

Ik gebruik het woord ‘terrein’ in de betekenis van plaats en van de rol die men moet spelen. Ieder deel van het wezen heeft zijn plaats in het geheel en moet een bepaalde rol spelen. Als het in plaats daarvan een andere wil spelen, verliest het natuurlijk de eigenschappen die het nodig heeft om zijn ware rol te vervullen en het kan geen andere aannemen, omdat die hem vreemd zijn. Dan wordt het noodzakelijkerwijze vervormd en ontaard. We zeggen hier bijvoorbeeld dat de ware aard van het mentale de rol van vormgever ten opzichte van het handelen is. Er dringt een denkbeeld in het mentale door, het mentale maakt zich er meester van, geeft het een vorm om zich te kunnen verwerkelijken, verandert het in een beweegreden tot handelen en zendt het naar het materiële niveau. Het mentale organiseert het denkbeeld opdat het zich in het handelen zal realiseren. Dat is zijn ware rol en zolang het dat doet en het met zorg doet, vervult het zijn rol, het blijft op zijn plaats en is heel nuttig. Maar als het mentale zich verbeeldt dat het weet, dat het de kennis en denkbeelden niet vanuit een ander deel van het wezen heeft ontvangen, als het zich verbeeldt dat het weet, en als het meent door innerlijke bewustzijnsbewegingen met elkaar te verbinden een kennis te hebben ontdekt, die nooit meer is dan een weerkaatsing van iets anders, en als het die kennis wil opleggen aan het fysieke leven, dan valt het uit zijn rol en wordt een tiran, dat overkomt het vaak genoeg, het is volkomen ontaard en in plaats van de sadhana* te

* Sadhana – het beoefenen van Yoga.

helpen, bederft het die. Je kunt dat gemakkelijk observeren. Je moet natuurlijk het ware functioneren, de activiteiten in jezelf kunnen volgen.

Met het vitale is het precies hetzelfde. Het vitale is bestemd om het nodige élan, de nodige kracht tot verwerkelijking, het enthousiasme en de energie in te brengen opdat het denkbeeld dat door het mentale is gevormd, kan worden doorgegeven naar het lichaam en in handelen verwerkelijkt kan worden. Wel, zolang het vitale zich tot die werkzaamheid beperkt, dat wil zeggen zijn hele energie, zijn hele enthousiasme en zijn hele kracht in het werk stelt om aan dit denkbeeld mee te werken, is het heel goed. Maar als het in plaats daarvan plotseling door een begeerte gegrepen wordt – wat het vaak genoeg overkomt – en het al zijn eigenschappen gebruikt om zijn eigen begeerte te verwerkelijken en niet het hogere denkbeeld dat zich wilde manifesteren, dan verlaat het zijn ware werksfeer, het ontaardt, het vervormt alles en het slaagt erin rampen te creëren.

Soms merken we niet dat de vijandige krachten ons aanvallen. Hoe komt dat?

Je merkt het niet! Dat gebeurt wanneer je niet waakzaam bent, wanneer je niet oplet, wanneer je in beslag genomen wordt door uiterlijke dingen, door alle kleine praktische dingen van het dagelijks leven. Dan kunnen die krachten je aanvallen, in je binnendringen en zich in je nestelen zonder dat je het merkt. Meestal vallen ze je niet rechtstreeks aan, want als ze je rechtstreeks zouden aanvallen, is er een kans dat je het zou voelen (je voelt je ineens slecht op je gemak, dat kan je aandacht trekken). Ze dalen neer in het onbewuste en komen dan op, zo, heel zachtjes, van onderaf. Dan weet je helemaal niet wat je overkomt. Wanneer je het merkt, is het er al, volledig gevestigd, helemaal op z'n gemak.

Soms kan men de vijandige krachten niet onderscheiden van andere.

Dan ben je erg onbewust.

Dat zou maar in twee gevallen kunnen gebeuren: of je bent erg onbewust van de bewustzijnsbewegingen van je wezen – je hebt ze

niet bestudeerd, je hebt ze niet geobserveerd, en je weet niet wat er in je gebeurt – of je bent absoluut onoprecht, dat wil zeggen dat je als een struisvogel je kop in het zand steekt om de werkelijkheid van de dingen niet te zien, je verdringt je observatie en je kennis en je zegt: ‘Het is het niet.’ Maar ik hoop dat er hier van zoiets geen sprake is. Dan komt het omdat je er gewoon niet aan gewend bent jezelf te observeren, doordat je heel onbewust bent van wat er in je gebeurt.

Heb je nooit geoefend in het onderscheiden wat van je mentale komt, wat van je vitale komt en wat van je fysieke komt?... Want het is gemengd; in de uiterlijke verschijning is het gemengd. Als je er niet voor zorgt onderscheid te maken, wordt het een soort soep, dat alles bij elkaar. Dan is het onduidelijk en moeilijk te ontdekken. Maar als je jezelf observeert, zie je na een tijdje dat je bepaalde dingen dáár voelt, zo, alsof ze in je huid waren; bij bepaalde andere dingen heb je de indruk dat je tot jezelf moet inkeren om te zien waar ze vandaan komen; voor weer andere dingen moet je nog dieper in jezelf doordringen of je moet een beetje opklimmen, ze komen uit het onderbewuste. En dan zijn er nog andere dingen waarvoor je diep, heel diep in jezelf moet doordringen om te ontdekken waar ze vandaan komen. Dat is een klein beginnetje.

Je moet gewoon observeren. Je bent in een bepaalde toestand, een toestand die ondefinieerbaar is. Dan moet je die bekijken: ‘Hé, waarom ben ik zo?’ Je gaat eerst na of je koorts hebt of de een of andere ziekte, maar nee, alles is in orde, alles gaat goed, geen hoofdpijn, geen koorts, je maag protesteert niet, je hart functioneert behoorlijk, er mankeert je niets, je bent gewoon. ‘Maar waarom voel ik me dan zo slecht op m’n gemak?’ Dan keer je wat dieper tot jezelf in, dat verschilt van geval tot geval. Soms vind je dadelijk wat het is: hé, er is een klein voorvalletje geweest dat niet prettig was, iemand heeft iets onaardigs gezegd, of je hebt je oefening verknoeid, of je kende je les niet goed en de leraar heeft daar een opmerking over gemaakt. Op het moment zelf heb je er niet veel aandacht aan geschonken, maar later begint het te werken, het laat een pijnlijke indruk na. Dat is het tweede stadium. Daarna, als er niets is gebeurd: ‘Alles is in orde, alles is normaal, alles is gewoon, ik kan niets opmerken, er is niets gebeurd. Waarom voel ik me dan zo?’ Dan begint het interessant te worden, want dan moet je veel dieper tot jezelf inkeren. En dan kan het van alles zijn: de uitdrukking van een

aanval die zich aan het voorbereiden is, wat innerlijke bezorgdheid over een vooruitgang die gemaakt moet worden, of een voorgevoel dat er ergens iets met je in contact is dat niet erg harmonisch is en dat je moet veranderen: iets dat je moet zien, ontdekken en veranderen, waarop je het licht moet laten vallen, iets dat nog steeds diep in jezelf verborgen is en er niet meer zou moeten zijn. Als je jezelf dan zorgvuldig bekijkt, merk je: 'Hé, ik ben nog steeds zo, in dat hoekje zit nog steeds iets dat niet helder is: een beetje egoïsme, een beetje kwade wil, iets dat weigert te veranderen.' Je ziet het dus, je pakt het bij z'n neus of bij z'n oor en houdt het precies in het volle licht: 'Hé daar, jij was je aan het verstoppen! Jij hebt je verstopt, hé? Nou, maar ik heb genoeg van je!' En dan moet het verdwijnen.

Als zoiets in de klas gebeurt, als je je niet op je gemak voelt...

Overkomt je dat wanneer je in de klas bent! Dat betekent dat je niet naar je leraar luistert, anders zou dat niet gebeuren. Als je in de klas tijdens de les zou opletten, zou het je niet kunnen overkomen. Als je eruit zou komen, zou je het voelen, maar niet in de klas. Het betekent dat je aan het dromen was of in je innerlijk leefde of je fantasie de vrije loop liet, maar dat je niet oplette in de klas... Dit is het prachtige, m'n kinderen, wanneer je iets leert, wanneer je studeert, wanneer je op je studie geconcentreerd bent, overkomt zoiets je nooit. Het kan ervóór gebeuren, het kan erna gebeuren, maar het kan niet in die tijd gebeuren. Want als je goed geconcentreerd bent, dan is je hele energie op je studie geconcentreerd en is er niets onaangenaams. Je begrijpt wat je leert en je bent geïnteresseerd in wat je leert.

Soms probeer ik me te concentreren, maar het lukt niet.

Als je het werkelijk niet kunt, dan blijft er niets anders over dan om in jezelf naar de oorzaak te gaan zoeken. En als de leraar je dan een vraag stelt, moet je tegen hem zeggen: 'Het spijt me, ik heb niet geluisterd.'

Je leert niet graag?

Jawel.

Hoe kan het dan gebeuren?

In sommige klassen begrijp ik de les niet goed.

Dan leer je in sommige klassen dus niet graag! Je kunt in het algemeen zeggen: 'Ja, ja, ik leer graag!', maar als je werkelijk graag leert dan is er geen les waarin je niet iets zou kunnen leren. In wat voor les je ook bent, er is beslist altijd iets dat je niet weet, je kunt altijd iets leren. Je bent geen levende encyclopedie! Zelfs als je hetzelfde boek over moet doen (dat gebeurt in sommige klassen, geloof ik) en je zou kunnen zeggen: 'O, ik heb dat boek al gehad, het verveelt me!' dan is dat gewoon omdat je niet wilt leren, want als je het boek herhaalt, betekent dat dat je het de eerste keer niet behoorlijk hebt geleerd en dat je er nu heel goed voor moet zorgen te leren wat je niet geleerd had. Zelfs een grammatikaboek! Ik zeg niet dat grammatikaboeken erg opwindend zijn, maar zelfs een grammatikaboek wordt interessant als je je aan het leren zet, zelfs de meest abstracte grammatikaregels. Je kunt je niet voorstellen hoe leuk het is als je werkelijk wilt leren, als je wilt begrijpen hoe de dingen in elkaar zitten; als je wilt begrijpen in plaats van alleen maar in je herinnering op te nemen, uit je hoofd te leren, als je wilt begrijpen: wat zijn dat voor woorden die daar staan? Naar aanleiding van welk denkbeeld, van welke ware kennis zijn ze daar gezet? Wat geven ze weer? Elke regel is eenvoudig een menselijke mentale formule van iets dat op zichzelf bestaat. Neem welke regel je maar wilt, hij is gewoon ontstaan doordat enkele breinen een poging hebben gedaan om iets dat op zichzelf bestaat op de voor hen meest duidelijke, meest beknopte manier te formuleren. Als je dat iets dan achter die woorden begint te zoeken – het iets dat op zichzelf bestaat en dat dáár achter die woorden is – wat wordt het dan interessant! Het is boeiend, het is meeslepend! Het is alsof je door een wildernis trekt om een nieuw land te ontdekken, alsof je een onderzoekings-tocht naar de Noordpool maakt! Als je zoiets met grammatikaregels doet, verzeker ik je dat niets ter wereld je nog kan vervelen!

Begrijpen in plaats van leren.

Ik geef toe dat dit grote concentratie vereist. Het vraagt een

concentratie die kan dóórdringen, die een gat kan maken in het mentale pantser om er aan de andere kant uit te komen. En daarna wordt het de moeite waard! Je voelt je tegen iets aangedrukt dat koud, star, hard en niet soepel is. Dan concentreer je je, je concentreert je, je concentreert je voldoende totdat... je ineens aan de andere kant bent. Dan kom je uit in een licht en je begrijpt: 'Ha, dat is schitterend! Nu begrijp ik het!' Iets heel kleins geeft je een grote vreugde.

Jullie zien dat je je op school niet hoeft te vervelen.

Op school moeten we een programma in een jaar afmaken. Soms moeten we dat een beetje vlug doen. Voordat je een probleem goed hebt kunnen begrijpen, moet je verder naar het volgende hoofdstuk.

Daarin heb je volkomen gelijk, m'n kind, dat is niet goed. We zullen proberen dat te veranderen, want ik zie eigenlijk geen enkele reden waarom je een boek in één jaar zou moeten afmaken. Dat is volkomen willekeurig. Je zou pas met een hoofdstuk klaar moeten zijn wanneer je het goed begrepen hebt en daarna het volgende nemen enzovoort. Als je ermee klaar bent, ben je ermee klaar, en als je er niet mee klaar bent, dan ben je er niet mee klaar. De waarheid is dat een leraar zich voldoende moeite zou moeten geven om zelf zijn programma in elkaar te zetten in plaats van zijn lessen op een boek te baseren. Hij zou genoeg moeten weten en zich genoeg moeite moeten geven om zijn lessen van dag tot dag voor te bereiden en dan zou hij niet met een onderwerp ophouden voordat – ik zeg niet iedereen het begrepen heeft, want dat is onmogelijk – maar voordat degenen die hij als de interessante elementen van zijn klas beschouwt, het begrepen hebben. Dan neem je het volgende onderwerp. En als het langer duurt, als een bepaald onderwerp zich over twee jaar uitstrekt in plaats van één, of over anderhalf jaar in plaats van twee, dan geeft dat niets, want hij heeft het zelf samengesteld, hij schrijft zijn eigen lesprogramma en hij schrijft het zoals zijn klas het nodig heeft. Dat is mijn opvatting over lesgeven. Nu heeft dat inderdaad zijn moeilijkheden. Maar het is de ware manier om het te doen, want een boek nemen en dat volgen en vooral een boek dat misschien helemaal niet aan de leerlingen is aangepast... ik zeg niet

dat een programma aan iedereen aangepast kan worden, je kunt onmogelijk iedereen tevreden stellen. Maar er zijn leerlingen die zich willen inspannen, met hen moet je je bezighouden. Degenen die lui zijn of in slaap gevallen of traag, die moet je maar aan hun luiheid of slaap of traagheid overlaten. Als ze hun hele leven willen slapen, laat ze dat dan maar doen totdat iets hen hard genoeg door elkaar schudt om ze wakker te maken. Interessant in een klas zijn degenen die werkelijk willen leren, voor hen moet je lesgeven. De tegenwoordige methode om les te geven bestaat uit een soort nivellering: iedereen moet van hetzelfde niveau zijn. Degenen die er bovenuit steken wordt het hoofd afgehakt en degenen die te klein zijn worden van onderaf naar boven geduwd. Maar dat deugt helemaal niet. Men moet zich alleen bezighouden met degenen die er bovenuit steken, de anderen zullen ervan opsteken wat ze kunnen. En ik zie per slot van rekening helemaal niet in dat iedereen hetzelfde zou moeten weten – dat is niet normaal. Maar degenen die willen weten en die kunnen weten, degenen die moeten werken, die moeten zoveel mogelijk voortgeholpen worden om te werken, die moeten steeds nieuw voedsel krijgen. Zij hebben honger, zij moeten gevoed worden... Ach, als ik tijd had, zou ik een klas nemen. Dat zou me erg interesseren, te laten zien hoe het gedaan moet worden. Maar je kunt niet overal tegelijk zijn!

Zo, kinderen, nu is het al erg laat. Goede nacht!

17 Juni 1953

Er is een ware en een verkeerde beweging van het intellect; de ene helpt, de andere hindert de sadhana!

(‘Waarom Yoga’, blz. 31)

Wat is de ware beweging van het intellect?

Wat versta je precies onder intellect? Is het een functie van het mentale of is het een gedeelte van het menselijk wezen? Wat versta je eronder?

Een functie van het mentale.

Een functie van het mentale? Dan is het het gedeelte dat zorg draagt voor de ideeën, bedoel je dat?

Niet voor ideeën, Moeder.

Niet voor ideeën? Voor wat dan wel?

Voor ideeën, maar...

Een gedeelte van het mentale ontvangt de ideeën die in een hoger mentaal niveau gevormd zijn. Maar ik weet het niet, het is een kwestie van definitie en we moeten weten wat je precies bedoelt.

Het intellect geeft vorm aan de ideeën door middel van gedachten, het verzamelt die gedachten en organiseert ze. Er zijn grote ideeën die boven de gewone menselijke mentaliteit verheven zijn en zich in alle mogelijke vormen kunnen hullen. Die grote ideeën willen neerdalen en zich in nauwkeurige vormen manifesteren. Die nauwkeurige vormen zijn de gedachten – dat verstaat men over het algemeen onder intellect, geloof ik: het geeft ideeën vorm door middel van gedachten.

En dan is er nog de organisatie van de gedachten onderling. Daar moet een zekere orde in gebracht worden, anders word je onsamenhangend. En daarna moeten die gedachten gebruikt worden voor het handelen; dat is nog weer een andere beweging.

Om te kunnen zeggen wat de ware beweging is, moet je eerst weten over welke beweging je het hebt. Je hebt een lichaam, nietwaar, en je verwacht niet van je lichaam dat het op zijn hoofd of op zijn handen loopt of zich op zijn buik voortsleept of dat zijn hoofd aan de onderkant zit en zijn benen de lucht in steken. Je geeft elk van je ledematen een speciale bezigheid die er kenmerkend voor is. Dat lijkt je heel natuurlijk omdat het een gewoonte is, de hele kleintjes weten niet wat ze moeten doen, dat leren ze alleen maar langzamerhand. Wel, met de mentale functies is het net eender. Je moet weten over welk gedeelte van het mentale je het hebt, wat zijn kenmerkende functie is, en alleen dan kun je zeggen wat zijn ware beweging is en wat niet. De ware beweging voor het gedeelte dat de leidende ideeën moet ontvangen en in gedachten moet omzetten is bijvoorbeeld om open te zijn voor die leidende ideeën, ze te ontvangen en om te zetten in een gedachte die zo precies, zo juist en expressief mogelijk is. Voor het gedeelte van het mentale dat belast is met de organisatie van al die gedachten onderling opdat ze een samenhangend en goed ingedeeld geheel zullen vormen en geen chaos, bestaat de ware beweging juist in het maken van die classificatie volgens een hogere logica en in een volkomen duidelijke, nauwkeurige en expressieve orde, die telkens wanneer je aan een gedachte moet refereren, kan worden gebruikt zodat je weet waar je haar kunt vinden en je geen uiterst tegenstrijdige dingen bij elkaar brengt. Er zijn mensen met een mentaliteit die niet zo werkt; alle ideeën die opkomen – zelfs zonder dat ze merken wat het idee is – worden weergegeven in verwarde gedachten die in een soort innerlijke chaos blijven. Ik heb mensen gekend die vanuit filosofisch standpunt – hoewel er niets filosofisch in is – de meest tegenstrijdige dingen naast elkaar konden zetten, zoals ideeën over een hiërarchische orde en tegelijkertijd ideeën over de absolute onafhankelijkheid van de enkeling en over het anarchisme, en die twee werden met gelijke sympathie aanvaard en botsten met elkaar in hun hoofd te midden van een waanzinnige wanorde en dat merkten ze zelfs niet eens!... Je kent het gezegde: 'Een goed gestelde vraag is al voor driekwart opgelost'? Stel dus je vraag maar. Waar wil je het over hebben? Ik heb je de helpende hand gereikt, je hoeft die alleen maar te pakken. Waar heb je het over? Wat noem je intellect? Weet je het verschil tussen een idee en een gedachte?

Niet goed.

Ah! Dat is het eerste struikelblok! Kan iemand hier me dat zeggen? (*tegen een kind*) Jij, weet jij het verschil tussen een idee en een gedachte?

Een gedachte is vaag, vager dan een idee.

Nee, het is geen kwestie van een vage gedachte in een vaag mentale en ook niet van een heldere gedachte in een helder mentale.

Je hebt daarnet gezegd dat de ideeën van boven komen en in gedachten worden weergegeven...

Ja, maar hoe komen ze van boven?

Uit de hogere gedeelten van het mentale.

Ja, maar zou je me een idee kunnen geven en de gedachten waarin het wordt weergegeven? Dát vraag ik jullie. Kan iemand me een voorbeeld geven? (*kijkt een volgeling aan*) Hij brandt van verlangen om iets te zeggen. Vertel het ons maar, dan zullen we zien.

De manifestatie van het Goddelijke op aarde is een idee, en de transformatie is de gedachte.

Hé, ben jij een monist? Dit is het principe van het monisme, als ik me niet vergis. Een gedachte van God heeft het universum gemaakt, maar nu zeggen we dat het een idee was in plaats van een gedachte.

Heeft iemand iets interessants te zeggen?

(Een leraar) In de logica wordt er gezegd: 'Sterfelijkheid is een idee' en 'de mens is sterfelijk' is een gedachte.

Hebben jullie nu het verschil tussen een idee en een gedachte begrepen? Het is duidelijk. Het idee wordt door allerlei gedachten weergegeven. Het kunnen de meest tegenstrijdige gedachten zijn, en

het gaat erom ze op een samenhangende manier te organiseren. Ik geloof dat ik jullie al vaker gezegd heb dat tegenstrijdige gedachten met elkaar in overeenstemming blijken te zijn als je hoog genoeg opklimt, als je opklimt naar het idee... We zouden misschien dit spelletje kunnen doen, dat zou heel interessant zijn: We hebben een these, we gaan een antithese vinden en dan de synthese. Wie poneert de these?... Ha, ik stel die onmiddellijk: 'De mens is sterfelijk'. De antithese is: 'De mens is onsterfelijk.' Vinden jullie nu maar eens waar dat met elkaar overeenstemt: de synthese.

Door onwetendheid wordt de mens ervan weerhouden te geloven dat hij onsterfelijk is.

Dat is een wat vage manier om het te zeggen. Je zou het op een meer intellectuele manier kunnen zeggen. Je zou kunnen zeggen: 'In zijn werkelijkheid is de mens onsterfelijk; en vanwege de onwetendheid of de onbewustheid is hij sterfelijk geworden.' Is dat beter? En dan kun je nog een beetje verder gaan: Waarom is hij onsterfelijk? Waarom is hij sterfelijk? En hoe kan hij van sterfelijk onsterfelijk worden?

Welk deel van het wezen het ook moge zijn, of het nu het intellect is of een ander deel, of het nu het mentale is of het vitale of welk deel dan ook, de ware beweging is een dubbele beweging. Ten eerste moet zij de goddelijke Waarheid in haar manifestatie niet onderscheppen en ten tweede moet zij haar helpen zich te manifesteren. Dus een negatieve kant die erin bestaat geen scherm te zijn, niets te onderscheppen, en de doorgang niet te blokkeren voor de goddelijke kracht die zich wil uitdrukken; en anderzijds helder en zuiver genoeg zijn om deze manifestatie te kunnen helpen.

Dat kun je overal op toepassen.

Zo is het. Een andere vraag?

Als de mensen niet zouden sterven, zou hun lichaam dan niet nutteloos worden wanneer ze op leeftijd komen?

O nee! Je ziet het van de verkeerde kant. Als hun lichaam niet zou aftakelen, zouden ze niet kunnen sterven. Juist omdat hun lichaam

aftakelt, sterven ze. Omdat hun lichaam nutteloos wordt, sterven ze. Om niet te sterven, moet hun lichaam niet nutteloos worden. Het is precies het tegenovergestelde. Juist omdat het lichaam aftakelt, steeds meer aftakelt en eindigt in een volledig verval, wordt de dood noodzakelijk. Als het lichaam de beweging van de vooruitgang van het innerlijke wezen zou volgen, als het hetzelfde gevoel van vooruitgang en vervolmaking zou hebben als het psychische wezen, zou het niet hoeven te sterven. Het is helemaal niet nodig dat het jaar na jaar achteruitgaat. Dat is alleen maar een gewoonte van de Natuur. Wat er op dit ogenblik gebeurt, is alleen maar een gewoonte. En dat is nu precies de oorzaak van de dood. Men kan integendeel heel goed voorzien dat die beweging om zich te vervolmaken die aan het begin van het leven aanwezig is, zich in een andere vorm zou kunnen voortzetten. Ik heb jullie al gezegd dat er geen ononderbroken groei wordt voorzien omdat men dan na verloop van tijd de hoogte van de huizen zou moeten veranderen! Maar deze toename in lengte kan veranderen in een toename in volmaaktheid: de volmaaktheid van de vorm. Alle onvolmaaktheden van de vorm kunnen geleidelijk verbeteren, alle zwakheden kunnen worden vervangen door iets dat sterk is en alle onbekwaamheden door bekwaamheden. Waarom zou het niet zo zijn? Je denkt niet zo omdat je gewend bent de dingen anders te zien. Maar er is geen enkele reden waarom dat niet zou gebeuren.

Hebben jullie ooit gezien hoe een boom groeit, een palmboom? Er is er een op de binnenplaats van de ashram (op de binnenplaats bij de samadhi) vlakbij de deur waardoor jullie iedere dag binnenkomen, hebben jullie nooit gezien hoe die groeit? Die boom is zo ongeveer veertig, vijf-en-veertig of misschien vijftig jaar oud, weet je. Kijk eens hoe klein hij is. Ze kunnen veel hoger worden dan een huis. In hun natuurlijke staat en zonder ongelukken, kunnen ze gemakkelijk een paar honderd jaar leven. Hebben jullie nooit gezien hoe dat gaat? Ik zie het van bovenaf, het is heel leuk. Het gebeurt eens per jaar. Eerst zie je een soort bruin bolletje. Dan begint dat bolletje op te zwellen en krijgt een lichtere kleur, minder donker. Langzamerhand zie je dat het gemaakt is uit een grote hoeveelheid ingewikkelde lijntjes die aan het eind naar binnen gebogen zijn, zo, naar zichzelf toe; en dan begint het uit te botten, het loopt uit, het wordt steeds lichter van kleur totdat het groen wordt, een wat licht geelachtig

groen en het bot uit in de vorm van een bisschopskruis. Vervolgens zie je dat het zich vermenigvuldigt en afscheidt; het is nog steeds een beetje bruin, van een wat wonderlijke kleur (bijna zoals die van jullie), zoals een rups. En plotseling is het alsof het een sprongetje maakt, alsof het zich vooruitgooit. Het is heel lichtgroen van kleur en heel teer. Het heeft een verrukkelijke kleur. Het strekt zich uit. Dat duurt een, twee dagen en dan, de volgende morgen zijn er blaadjes. Ik heb die nooit geteld, ik weet niet hoeveel er zijn. Telkens is er een nieuwe reeks blaadjes. Ze blijven heel licht van kleur, ze zijn héél fijntjes. Het zijn net kleine kinderen, met dat heel tere, aardige en gracieuse dat kleine kinderen hebben. Ze maken nog steeds de indruk heel broos te zijn, en inderdaad, als ze een klap krijgen, zijn ze voor het leven bedorven. Ze zijn heel broos, maar verrukkelijk teer. Dat heeft zijn charme en je zegt: 'Há, waarom blijft de Natuur niet zo?' De volgende morgen, plof, ze zijn van elkaar gescheiden; ze hebben een stralend groene kleur, ze zijn prachtig met al hun jeugdige kracht en vermogen en van een schitterend stralend groen. Daar zou het moeten stoppen – maar nee, het gaat door. En dan komt het stof, en de beschadiging door mensen die voorbij lopen. Dan beginnen ze af te vallen, ze worden gelig, maar van een ander soort geel, het geel van de dorheid, totdat ze totaal verdord zijn, en afvallen. Dan worden ze vervangen door de stam. Ieder jaar groeit de stam een beetje. Het duurt een paar honderd jaar voordat de groei tot stilstand komt. Ieder jaar zie je het gebeuren, zie je hem door alle stadia van schoonheid, charme en aantrekkelijkheid heen gaan, en je zegt: 'Há, waarom houdt het hier niet op?' En dan, een minuut later is het anders. Je kunt niet zeggen dat het beter is, het is anders. En zo gaat hij van het een over in het ander, je ziet hem door alle stadia van ontluiken heen gaan. Daarna beginnen de ongelukken en met de ongelukken komt de beschadiging en met de beschadiging de dood.

Zo is het. Maar de ongelukken zijn niet onvermijdelijk. Zelfs wat een dood lijkt te zijn, helpt de groei van de boom. Je ontdoet je ergens van, maar om verder te kunnen groeien en er iets bij te krijgen. Je moet de harmonie en de schoonheid tot het einde toe kunnen bewaren. Er is geen enkele reden waarom je een lichaam zou hebben dat geen reden van bestaan meer heeft omdat het nergens meer voor zou deugen. Nergens meer voor deugen is nu precies wat

het doet verdwijnen. Je zou een lichaam kunnen hebben dat van volmaaktheid tot volmaaktheid gaat. Er zijn veel dingen in je lichaam die je doen zeggen: 'Ach, als het eens zó was. Ach, ik zou willen dat het zó was!' (Ik heb het niet over je karakter want daaraan is zoveel te veranderen; ik heb het alleen maar over je fysieke verschijning). Je bemerkt ergens een disharmonie en je zegt: 'Als die disharmonie zou verdwijnen hoeveel beter zou het dan zijn!'... Maar waarom geloof je niet dat het zo gedaan zou kunnen worden? Als je jezelf volkomen objectief bekijkt – niet met die bepaalde gehechtheid die men voor zijn eigen persoontje heeft, maar volkomen objectief; je bekijkt jezelf zoals je iemand anders zou bekijken en zegt bij jezelf: 'Hé, dit hier is niet helemaal in harmonie met dat daar', en als je jezelf nog aandachtiger bekijkt, wordt het heel interessant. Je bemerkt dat die disharmonie de uitdrukking is van een fout in je karakter. Er is in je karakter iets dat verdraaid is, niet helemaal harmonisch en dat wordt ergens in je lichaam weergegeven. Je probeert het in je lichaam in orde te brengen en dan bemerk je dat je, om terug te gaan tot de bron van de fysieke disharmonie, de fout in je innerlijke wezen zal moeten vinden. En dan ga je aan het werk en het levert resultaat op.

Je weet niet hoe soepel het lichaam is! Vanuit een ander standpunt zou ik zeggen dat het vreselijk star is, en dat het daarom aftakelt. Maar dat komt omdat we niet weten hoe we het moeten gebruiken. We weten niet dat we, als we nog fris zijn als jong groen, een weelderig, prachtig en foutloos ontluiken kunnen willen. Als je in plaats van met een wat ongelukkig gezicht te zeggen: 'Wat een ellende dat mijn armen te mager zijn of dat mijn benen te lang zijn of dat ik geen rechte rug heb of dat mijn hoofd niet helemaal harmonisch is', zou zeggen: 'Het moet anders worden, mijn armen moeten in de juiste verhouding komen, mijn lichaam moet harmonisch zijn en al mijn vormen moeten een hogere schoonheid uitdrukken', dan zul je dat bereiken. En je zult het bereiken als je het weet te doen met de ware wil die volhardend en rustig is, zonder enig ongeduld, die niets geeft om schijnbare mislukkingen, die rustig met zijn werk doorgaat, heel rustig, die blijft willen dat het zo zal zijn, die de innerlijke oorzaak blijft zoeken, die haar wil ontdekken en er energie aan wil werken. Onmiddellijk wanneer je ergens iets zwarts ziet, iets dat er niet prettig uitziet, dat een wat onaangenaam,

walgelijk vlekje maakt, dan pak je het, je rukt het uit, je gooit het weg en je stelt er een aardig lichtje voor in de plaats. En na verloop van tijd merk je: 'Hé, die disharmonie die ik in mijn gezicht had, begint te verdwijnen; dat teken van grofheid, van onbewustheid dat er in mijn uitdrukking was, gaat weg.' En tien jaar later herken je jezelf niet meer. En jullie allemaal hier bestaan uit een nog jonge materie; daar moet je van weten te profiteren – en niet om kleingeestige en dwaze egoïstische redenen, maar uit liefde voor de schoonheid, uit een behoefte aan harmonie. Om het lichaam te laten voortduren, moet het niet vervallen. Het moet niet aftakelen. Het moet in één opzicht winnen: dat het een transformatie moge zijn en geen aftakeling. Zodra er aftakeling plaatsvindt, is er geen mogelijkheid tot onsterfelijkheid.

Waar gaan we na de dood heen?

Ach, m'n kind, daar is een heel boek voor nodig, dat is geen vraag! Goed, dat houden we voor de volgende keer. Ik geloof trouwens dat er een hoofdstuk is dat daarover gaat, als ik me wel herinner. We zullen nog de gelegenheid hebben erover te praten... Ik zeg jullie nu direct één ding: als je op aarde geboren wordt, weet je dan waar je heen gaat? En gaan alle mensen op aarde naar dezelfde plaats? Vertel me dat eens!

Ieder volgt zijn eigen weg. Ieder heeft een andere bestemming. Waarom zou het voor alle mensen eender moeten zijn wanneer ze dood zijn? Voor iedereen is het anders.

Goede nacht!

24 juni 1953

'De wezens uit de vitale wereld zijn naar hun aard machtig, als zij daarbij ook nog kennis hebben, zijn ze dubbel gevaarlijk. Met deze schepsels kun je niets beginnen; je moet ieder contact met hen zorgvuldig vermijden, tenzij je het middel hebt om hen te verpletteren en te vernietigen. Als je door omstandigheden wordt gedwongen met één van hen in aanraking te komen, wees dan heel erg op je hoede voor hun charme. Wanneer vitale wezens zich op het fysieke niveau manifesteren, hebben ze altijd een groot hypnotisch vermogen, want het centrum van hun bewustzijn is in de vitale wereld en niet in de materiële en ze worden niet, zoals menselijke wezens, door het materiële bewustzijn versluierd en nietig gemaakt.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 41/42)

Moeder, je zegt dat die wezens heel machtig zijn. Wat voor macht hebben ze?

De macht die het vitale over de Materie heeft. Feitelijk kun je zonder die vitale macht niets doen. Als er geen vitale macht was, zou de Materie traag en onvast zijn. De vitale macht is wat de mensen over het algemeen in het kort 'macht' noemen.

Kan men de vitale macht vervangen door een hogere macht?

Nee. Het vitale moet getransformeerd worden. Ik heb altijd gezegd dat men zonder het vitale niets kan doen, maar het moet zich bekeren; dat betekent dat het in plaats van een instrument van die wezens te zijn, een instrument van de Goddelijke Wil moet worden. In de fysieke wereld kan men zonder het vitale niets doen. Dat is nu juist de fout van de asceten; omdat ze weten dat het een macht vol begeerten is en met een grote behoefte om zich te verwerkelijken, vernietigen ze haar, ze stompden haar dusdanig af dat ze niet meer bestaat. Alle ascetische methoden zijn ontworpen om het vitale te

vernietigen of af te stompen. Want dat is natuurlijk de gemakkelijkste methode om iedere verbinding met het materiële leven te verbreken; men wordt een soort wezen dat nog erger is dan vegetatief.

In plaats van zijn eigen doeleinden te dienen of een instrument van de antigoddelijke krachten te zijn, moet het vitale een instrument van de Godheid worden en zijn hele macht in dienst van de Godheid stellen. Dat is heel goed mogelijk.

Wanneer we bang zijn, is dat dan te wijten aan de boosaardigheid van die wezens?

Ja, kleintje. Angst is het mooiste geschenk dat die wezens de wereld hebben gegeven. Het is hun eerste geschenk en het machtigste. Door angst houden ze de mensen in hun greep. Eerst doen ze een bewustzijnsbeweging van angst ontstaan; angst verzwakt en zo lever je je geleidelijk uit aan hun macht. En het is niet eens een redelijke angst; het is een soort angst waardoor je gegrepen wordt, je weet niet waarom, er is iets waardoor je begint te beven, iets dat je bang maakt. Je weet niet waarom, er is schijnbaar geen enkele reden. Dat is hun werking.

Wat moet je doen wanneer je bang bent?

Dat hangt ervan af wie je bent. Er zijn veel manieren om jezelf van angst te genezen.

Als je enig contact met je psychische wezen hebt, dan moet je onmiddellijk een beroep daarop doen en alles in het psychische licht weer in orde brengen. Dat is het krachtigste middel.

Wanneer je dit contact met je psychische wezen niet hebt, maar een redelijk mens bent, dat wil zeggen als de beweging van het beredenerende denken in je vrij is, dan kun je dat gebruiken om redelijk met jezelf te praten, zoals je met een kind praat waarbij je uitlegt dat die angst op zichzelf iets verkeerd is en dat, zelfs als er gevaar bestaat, het de grootste stommiteit is om dat bang onder ogen te zien. Als er werkelijk gevaar is, dan is je enige kans je eruit te redden moedig te zijn! Als je ook maar de geringste angst hebt, is het gedaan met je. Door dit beredeneren moet je dus bereiken dat het

deel van je dat bang is ervan overtuigd raakt dat het daarmee moet ophouden.

Als je in de Godheid gelooft en Hem bent toegewijd, is er een heel eenvoudig middel, namelijk te zeggen: ‘Uw Wil geschiede. Niets kan me angst aanjagen, want Gij leidt mijn leven. Ik behoor U toe en Gij leidt mijn leven.’ Dat werkt onmiddellijk. Dat is het doeltreffendste van alle middelen, heus! Het betekent dat je werkelijk de Godheid toegewijd moet zijn. Als je dat bent, werkt het ogenblikkelijk, alle angst verdwijnt onmiddellijk als een droom. En dat boosaardige wezen verdwijnt ook onmiddellijk als een droom, tegelijk met de angst. Je moest eens zien hoe gauw het er vandoor gaat: prrt! Zo is het.

Nu zijn er mensen die een sterke vitale macht hebben en kempahnen zijn. Die kijken onmiddellijk op en zeggen: ‘Hé daar! Er is een vijand, die gaan we verslaan!’ Maar daarvoor moet je kennis hebben en een heel grote vitale macht. Je moet een vitale reus zijn. Dat is niet iedereen gegeven.

Zo zijn er verschillende manieren. Ze zijn allemaal goed, als je maar de manier gebruikt die het beste bij je eigen natuur past.

Als je tijdens de gymnastiek wilt vérspringen en je bent bang, hoe komt dat dan?

O, dat, kinderen, dat hangt ervan af. Je moet onderscheid maken tussen twee heel verschillende dingen die je ieder op een heel verschillende manier moet behandelen.

Als het een vitale angst is, moet je jezelf tot rede brengen en het toch doen. Maar als het een fysiek instinct is, dan moet je ernaar luisteren, want het lichaamsinstinct is heel zeker, als het tenminste niet door het denken of de vitale wil in de war wordt gebracht. Aan zichzelf overgelaten weet het lichaam heel goed wat het wel en niet kan doen. En niet alleen dat, maar zelfs als je op een dag bij iets dat je kunt doen en dat je gewend bent te doen, een soort weerzin voelt, alsof er iets samentrekt, dan moet je het vooral niet doen; dan is het een aanwijzing dat je het om de een of andere reden niet moet doen – een zuiver materiële reden die bestaat uit een gestoord functioneren van het lichaam – je bent op dat moment niet geschikt om het te doen. Dan moet je het niet doen. In zo’n geval is het zelfs geen angst,

het is iets dat zich samentrekt, iets dat ineenkrimpt – het is niet iets in je hoofd, het komt niet overeen met een gedachte zoals: ‘Wat zal er gebeuren?’ Als je brein begint te werken en je zegt: ‘Wat zal er gebeuren’, dan moet je dat verjagen, want dat heeft niets te betekenen; om dat te verjagen moet je je rede en je gezonde verstand gebruiken. Maar als het een zuiver fysieke gewaarwording is, alsof er iets ineenkrimpt, een soort fysieke weerzin, als het lichaam zelf weigert bij wijze van spreken, dan moet je het nooit forceren, nooit, want wanneer je het forceert, gebeurt er over het algemeen een ongeluk. Het kan heel goed een soort voorgevoel zijn dat er een ongeluk gaat gebeuren als je het doet, dat je niet ver zult komen. En in dat geval moet je het niet doen. Je moet er niet de minste eigenliefde in mengen, je moet je er rekenschap van geven dat je op dat moment niet in de goede conditie bent.

Maar als het een vitale angst is, als je bijvoorbeeld een wedstrijd of een toernooi hebt en je die angst voelt: ‘Wat zal er gebeuren?’, dan moet je dat heel gauw verjagen, het heeft niets te betekenen.

Maar soms worden we door luiheid belet om het te doen.

Aha! Als je tamasisch bent, dat is nog weer iets anders. Als je tamasisch van aard bent, moet je een andere methode gebruiken. Je moet je bewustzijn, je wil en je kracht inzetten, je energie verzamelen, jezelf vermannen en een paar klappen met de zweep geven: ‘Klak, Klak! Vooruit!’ Als het luiheid is die je belet om bijvoorbeeld oefeningen aan de trapeze te doen, dan moet je onmiddellijk iets doen dat veel vermoeiender is en zeggen: ‘Zo, wil jij dat niet doen? Goed, je gaat 1500 meter hardlopen!’ of: ‘Ik wil vandaag niet gewicht heffen. Ik ben er niet voor in de goede conditie. Best, ik zal 4000 maal achter elkaar touwtje springen.’

Kan men dezelfde methode ook op de studie toepassen?

Ja, precies. Als je geen zin hebt om je les te leren, dan neem je een boek dat tien keer zo vervelend is, iets droogs, en je dwingt jezelf heel aandachtig te lezen. Er zijn van die boeken die zo zijn, met zo’n vervelende kennis. Wel, als je geen zin hebt om je geschiedenisboek of je aardrijkskundeboek te lezen, die eigenlijk heel gemakkelijk en

onderhoudend zijn, dan moet je in plaats daarvan één van die boeken nemen die jullie gegeven worden (Moeder kijkt een leraar aan: 'Ik durf niets te zeggen, want je leraar is hier!) die uiterst vervelend zijn en jezelf dwingen minstens de helft van het boek te bestuderen. Daarna zal de rest je aantrekkelijk lijken.

Zou het niet goed zijn met het werk door te gaan ook al voel je je lui?

Dat hangt van het werk af; hier komen we op een ander terrein.

Als het werk is dat je voor de gemeenschap doet en niet voor jou persoonlijk, dan moet je het doen, wat er ook gebeurt. Dat is een elementaire discipline. Je hebt dat werk op je genomen, of men heeft het je gegeven en je hebt het op je genomen, bijgevolg heb je het aanvaard, dus in dat geval moet je het doen. Je moet het altijd doen, tenzij je absoluut ziek bent, ziek in de ergste graad en niet in staat om iets te doen. Zelfs als je een beetje ziek bent moet je het doen. Een belangeloos werk geneest je altijd van je persoonlijke kwaaltjes. Als je werkelijk in bed moet blijven zonder iets te kunnen doen, met een hoge koorts of een ernstige ziekte, dan is het natuurlijk iets anders. Maar anders, als je je alleen maar niet lekker voelt: 'Ik voel me niet erg goed, ik heb een beetje hoofdpijn of ik heb een slechte spijsvertering of ik ben erg verkouden, ik hoest', zulke dingen – je werk doen, niet aan jezelf denken, aan je werk denken, het zo goed mogelijk doen, dat brengt je onmiddellijk weer op de been.

In de grond van de zaak is ziekte alleen maar een onevenwichtigheid; en als je het vermogen hebt om een ander evenwicht te vestigen, dan verdwijnt die onevenwichtigheid. Een ziekte is heel eenvoudig altijd, in alle gevallen, zelfs wanneer de dokters je zeggen dat er microben zijn – in alle gevallen een onevenwichtigheid in het wezen; een onevenwichtigheid tussen de verschillende functies, een onevenwichtigheid tussen de krachten.

Hiermee wil ik niet zeggen dat er geen microben zijn; die zijn er – er zijn nog veel meer microben dan men weet. Maar daardoor ben je niet ziek, want die zijn er altijd. Het is nu eenmaal zo dat ze er altijd zijn en dat ze je dagen lang niets doen en dan, ineens, op zekere dag, maakt er één zich van je meester en maakt je ziek – waarom? Eenvoudig omdat je niet je gewoonlijke weerstand had, omdat er

ergens een onevenwichtigheid was, omdat het functioneren niet normaal was. Maar als je door een innerlijk vermogen het evenwicht kunt herstellen, dan is het afgelopen, dan is er geen moeilijkheid meer, de onevenwichtigheid verdwijnt.

Er is geen andere manier om de mensen te genezen. Je wordt genezen wanneer je eenvoudig de onevenwichtigheid ziet en in staat bent om het evenwicht te herstellen. Er doen zich maar twee heel verschillende categorieën voor... Sommigen zijn aan hun onevenwichtigheid gehecht – ze zijn eraan gehecht, ze klampen zich eraan vast, ze willen haar niet laten gaan. Dan kun je proberen wat je wilt; als je het evenwicht herstelt, raken ze het volgende ogenblik opnieuw in een onevenwichtigheid omdat ze *ervan houden*. Ze zeggen: ‘O nee, ik wil niet ziek zijn’, maar innerlijk is er iets dat sterk aan een onevenwichtigheid gehecht is, dat die niet wil laten gaan. Anderen daarentegen houden oprecht van evenwichtigheid en zodra je hen het vermogen geeft om hun evenwicht terug te vinden, is het evenwicht hersteld en zijn ze in een paar minuten genezen. Ze hadden niet genoeg kennis of ze hadden niet genoeg vermogen om de orde te herstellen – want onevenwichtigheid is een wanordelijkheid. Maar als je tussenbeide komt, als je de kennis zou hebben en het evenwicht zou herstellen, zou de ziekte heel natuurlijk verdwijnen; en de mensen die je dat laten doen, genezen. Alleen degenen die je dat niet laten doen, genezen niet, en je kun het zien, ze laten het je niet doen, ze klampen zich aan hun ziekte vast. Ik zeg hen: ‘O, ben je niet genezen? Ga dan maar naar de dokter.’ En het mooiste is dat ze meestal in de dokters geloven, hoewel het net eender werkt! Iedere dokter die een beetje filosofisch is, zal je zeggen: ‘Zo is het; wij scheppen alleen maar de gelegenheid, maar het lichaam geneest zichzelf. Wanneer het lichaam wil genezen, dan geneest het.’ Er zijn lichamen die niet toelaten dat het evenwicht zich herstelt, tenzij men hen een medicijn laat absorberen of iets heel bepaalds doet dat hen de indruk geeft dat men hen een heel nauwkeurige behandeling geeft, heel nauwkeurig en soms moeilijk te ondergaan; dan raken ze ervan overtuigd dat ze zich maar beter in evenwicht moeten brengen, en ze brengen zich weer in evenwicht!

Ik heb een dokter gekend die zenuwarts was en maagkwalen behandelde, en die zei dat alle maagkwalen worden veroorzaakt door een min of meer slechte nerveuze conditie. Hij was een dokter voor

rijke mensen, rijke mensen die niets te doen hadden gingen naar hem toe. Ze kwamen dus en zeiden: 'Ik heb maagpijn, ik kan niets verteren enzovoort, enzovoort. Ze hadden vreselijk veel pijn, ze hadden hoofdpijn, ze hadden... Nu ja, alle verschijnselen. Hij luisterde heel ernstig naar hen. Ik heb een mevrouw gekend die naar hem toe ging en tegen wie de dokter zei: 'O, uw geval is heel ernstig. Maar op welke verdieping woont U? Op de benedenverdieping! Goed. Om uw maagkwaal te genezen, zult u het volgende moeten doen: neem een tros druiven die goed rijp zijn (u ontbijt niet want ontbijten is slecht voor uw maag), u neemt een tros druiven. U houdt die in uw hand, zo, heel zorgvuldig. Dan gaat u naar buiten – niet door de voordeur, u moet nooit door de deur naar buiten gaan! U moet door het raam naar buiten. U zorgt voor een trapje. U gaat door het raam naar buiten. U gaat de straat op en daar eet u, al lopende, bij iedere tweede stap een druif, niet meer, vooral niet meer, anders krijgt u weer maagpijn! Eén druif bij iedere tweede stap. U doet twee stappen en u eet een druif en daarmee gaat u door totdat er geen druiven meer over zijn. U gaat niet naar huis, u gaat door totdat er geen druiven meer over zijn. Het moet een grote tros zijn. Wanneer u daarmee klaar bent, kunt u rustig naar huis gaan. Maar neem geen rijtuig! U gaat te voet anders komt de kwaal weer terug. Ga rustig naar huis en ik garandeer u dat u, als u dat iedere dag doet, na drie dagen genezen zult zijn.' En die mevrouw was inderdaad genezen!

Soms hebben we veel werk. Dan weet ik niet wat ik moet doen.

Veel werk... Werkelijk veel werk?

Veel verschillende soorten werk. Voor onze studie moeten we bijvoorbeeld veel onderwerpen doornemen.

Wat doe je de hele dag van 's morgens tot 's avonds? Hoeveel tijd besteed je aan je toilet, je bad nemen en je aankleden? Ongeveer, niet op de minuut af.

Ongeveer drie kwartier.

Hoeveel tijd besteed je aan eten?

Vijftien minuten.

Iedere keer? Hoeveel keer per dag? Vier? Hoeveel tijd besteed je aan kletsen? Dat weet je niet!

Ik klets niet.

Jij kletst niet! Jij bent buitengewoon, ik zal je op een voetstuk zetten. Je kletst niet?

Ja, ik klets, maar wanneer ik werk heb, klets ik niet.

Ja, en hoeveel uur per dag moet je werken om je huiswerk te maken?

's Morgens sta ik soms om half vijf op.

Om je huiswerk te maken? Je bent nog een beetje slaperig om half vijf, is het niet? Je bent goed wakker?... Nee! En ga je dan meteen aan het werk?

Ja, soms.

Dat is nu precies waar ik heen wil... Als het je lukt je te concentreren terwijl je werkt, dan kun je absoluut in tien minuten doen waar je anders een uur over zou doen. Als je tijd wilt winnen, leer dan je te concentreren. Als je een taak hebt die je een half uur zou moeten kosten – ik zeg niet als je een half uur aan een stuk moet schrijven, dat spreekt vanzelf – maar als je moet nadenken en je je geest maar wat laat drijven, als je niet alleen denkt aan wat je doet, maar ook aan wat je hebt gedaan en aan wat je nog zult moeten doen en aan je andere onderwerpen, dan verlies je daardoor drie keer zoveel tijd als je nodig had om je werk te doen. Wanneer je te veel werk hebt, dan moet je leren je uitsluitend en met een intense aandacht te concentreren op datgene waarmee je bezig bent en dan kun je in tien minuten doen wat je anders een uur zou kosten.

Ik weet het dus niet, zonder een volledige kennis van zaken kan ik niet beslissen of je te veel werk hebt, tenzij je me al je huiswerk brengt dat je moet maken; maar ik geloof niet dat je met werk overstelpt wordt. Ik zeg, ik geloof het niet. Ik bevestig het niet omdat ik niet weet wat alle leraren doen. Maar in ieder geval, als je te veel te doen hebt, moet je des te meer leren je sterk te concentreren en wanneer je iets doet alleen maar daaraan te denken en al je energie te richten op wat je doet. Dan win je minstens de helft van de tijd. Als je me dus zegt: 'Ik heb te veel werk', antwoord ik je: 'Je concentreert je niet genoeg.'

(Een ander kind) Voor een meetkunde vraagstuk komt de oplossing soms vlug, maar soms kost het veel tijd.

Ja, dat is het precies: dat hangt af van de mate van je concentratie. Als je jezelf observeert, zul je dat heel goed merken: de oplossing komt niet doordat het brein vaag is, als in een wolk gehuld, alsof er ergens een mist is, en dan ben je daar als in een droom. Je duwt om te proberen het te vinden en het is alsof je tegen watten duwt, je ziet er niet helder. En dan komt er niets. Je kunt uren in die toestand blijven.

Concentratie bestaat er nu juist uit die wolk te verdrijven. Je verzamelt alle elementen van je intelligentie, je richt ze op één punt en dan probeer je niet eens het actief te vinden; het enige wat je doet is je zo te concentreren dat je niets anders dan het vraagstuk ziet – maar je moet het niet alleen oppervlakkig zien, je moet het ook in zijn diepte zien, zien wat het verbergt. Als het je lukt om al je mentale energieën te bundelen in een punt dat op de uiteenzetting van het vraagstuk is gericht en je daar blijft alsof je een gat in een muur zou maken, dan zal het plotseling komen. En dat is de enige manier. Als je probeert: is het dit, is het dat, is het dit, is het dat?... zul je nooit iets vinden of je zult uren nodig hebben. Je moet een punt van mentale krachten maken dat sterk genoeg is om door de woorden heen te boren en uit te komen op wat er achter schuilt. Er is iets dat je moet vinden – daar moet je op uitkomen.

En het is altijd moeilijk op de dagen dat je een beetje vaag bent. Je bent vaag, je hebt de indruk dat je iets te pakken moet krijgen dat je ontsnapt.

Als het in materieel opzicht onmogelijk is – je hebt natuurlijk niet met monsters te maken. Ik geloof dat je leraren redelijk genoeg zijn en als je hen komt vertellen: ‘Ik heb het niet kunnen doen, ik heb geen tijd gehad; ik heb alles gedaan wat ik kon, ik heb geen tijd gehad’, geloof ik niet dat ze je een standje zullen geven. Maar in negenennegentig van de honderd gevallen is het een soort gedeeltelijke mentale inertie die je het gevoel geeft dat je te veel werk hebt. Als je jezelf observeert, zul je bemerken dat er altijd iets is dat nu eens hierheen trekt, en dan weer daarheen, en dan die vaagheid, alsof je in watten leeft, in een mist: niets is helder.

Het nut van werk is niets anders dan dit: dit mentale vermogen kristalliseren. Want wat je leert (tenzij je het in praktijk brengt door een of ander werk of door verdere studie), minstens de helft van wat je leert zal in de loop van de tijd vervagen, verdwijnen. Maar het zal je één ding laten: het vermogen om je gedachten te kristalliseren, er iets helders, precies, nauwkeurig en georganiseerd van te maken. En dat is het ware nut van werk: de capaciteit om je brein te organiseren. Als je in die bewustzijnsbeweging van vaagheid blijft, in die vervloeiende wazigheid, zul je jaren kunnen werken en het zal je nergens toe dienen; je zult er niet intelligenter uit komen dan je erin ging. Maar als het je lukt, al is het een half uur, je aandacht te concentreren op dingen die heel oninteressant lijken, zoals een grammatikaregel bijvoorbeeld (grammatikaregels zijn van die droge dingen waar ik het over had. Er zijn andere dingen die nog droger zijn, maar grammatikaregels zijn al droog genoeg) als je er een neemt en probeert die te begrijpen – niet uit je hoofd te leren en werktuiglijk toe te passen wat je uit je hoofd hebt geleerd, dat dient nergens toe – maar probeer de gedachte die achter de woorden schuilt te begrijpen: ‘Waarom werd die regel zo geformuleerd?’ – probeer je eigen formule ervoor te vinden, dat is zo interessant. ‘Hé, die mijnheer die die regel heeft gemaakt, heeft haar zo geschreven; maar ik studeer, ik probeer te begrijpen waarom; waarom heeft hij dit woord achter dat gezet en dat woord achter dat andere en waarom heeft hij die regel op zo’n manier gesteld? Omdat hij heeft gedacht dat het de volledigste en duidelijkste manier was om dat iets uit te drukken.’ En dát iets moet je vinden. En wanneer je dat vindt, zeg je ineens: ‘Dát betekent het! Zo moet je het zien, dan is het heel duidelijk!’

Ik zal het jullie uitleggen: Wanneer je hebt begrepen, dan maakt dat een soort kristalletje in je, zoiets als een lichtend puntje. En wanneer je er veel, veel, veel daarvan hebt, begin je intelligent te worden. Daartoe dient het werk – niet alleen maar om je hoofd vol te stoppen met een heleboel dingen die nergens toe dienen.

Waarom ontbreekt bij mensen die wetenschappen studeren de artistieke verbeelding? Zijn die twee aan elkaar tegengesteld?

Niet noodzakelijkerwijze.

In het algemeen?

Ze behoren niet tot hetzelfde domein. Het is precies alsof je wat men in het Engels een 'torchlight' noemt, een lantarentje, in je hoofd had op de plaats van de observatie. Geleerden die een of ander werk willen doen, draaien de lantaarn op een bepaalde manier, ze zetten die altijd zo en de lantaarn blijft daar; ze richten die op de materie, op de bijzonderheden van de materie. Maar mensen met verbeelding richten de lantaarn naar boven, want daar boven is alles, nietwaar, alle inspiratie van artistieke en literaire dingen komt uit een ander domein. Die komt uit een domein dat verfijnder is, veel minder materieel. Zij richten de lantaarn dus naar boven en willen het licht van boven ontvangen. Maar het is hetzelfde instrument. De anderen richten het naar beneden; het is heel eenvoudig een gebrek aan gymnastische vaardigheid. Het is hetzelfde instrument. Het is hetzelfde vermogen van een lichtstraal die ergens op gericht is. Maar omdat men er een gewoonte van heeft gemaakt haar in een bepaalde richting te concentreren, is men niet soepel meer, men verliest de gewoonte om het anders te doen.

Maar je kunt ieder ogenblik allebei doen. Als je met wetenschap bezig bent, draai je het in de ene richting, als je met literatuur en kunst bezig bent, in de andere; maar het is hetzelfde instrument; alles hangt af van de oriëntatie. Als je je kunt concentreren, dan kun je dit vermogen tot concentratie van de ene plaats naar de andere bewegen en het zal in alle gevallen doeltreffend zijn. Als je je met wetenschap bezighoudt, gebruik je het op een wetenschappelijke manier en als je

iets kunstzinnigs wilt doen, gebruik je het op een artistieke manier. Maar het is hetzelfde instrument en hetzelfde vermogen tot concentratie. De mensen beperken zich omdat ze dit gewoon niet weten. Dan roesten de scharnieren, ze draaien niet meer. Anders, als je de gewoonte blijft houden ze te draaien, dan blijven ze draaien. Trouwens, zelfs vanuit een gewoon gezichtspunt is het niet zeldzaam een geleerde te zien die een of andere artistieke bezigheid als tijdverdrijf heeft – en andersom ook. Dat komt omdat ze ontdekten hebben dat het één het ander niet schaadt en dat het hetzelfde vermogen is dat men in beide gevallen kan toepassen.

Vanuit een algemeen gezichtspunt, en vooral vanuit intellectueel gezichtspunt is het vermogen tot aandacht en concentratie in de grond van de zaak het belangrijkste, men moet werken om dat te ontwikkelen. Vanuit het gezichtspunt van het handelen (het materiële handelen) is het de wil; men moet werken om een onverzettelijke wil op te bouwen. Vanuit intellectueel gezichtspunt moet men werken om een concentratievermogen op te bouwen dat door niets aan het wankelen kan worden gebracht. En als je allebei hebt, concentratie en wil, dan zul je een geniaal mens zijn en zal niets je kunnen tegenhouden.

1 juli 1953

'Het menselijk wezen voelt zich thuis en veilig in zijn materiële lichaam; het lichaam is zijn bescherming. Er zijn mensen die een grote minachting voor hun lichaam hebben en denken dat alles veel beter en gemakkelijker zal worden na de dood, zonder lichaam. Maar feitelijk is het lichaam hun schuilplaats, hun vesting; zolang ze daarin verblijven, kunnen de krachten uit de vitale wereld moeilijk een directe greep op hen hebben... Zodra je in een gebied van de vitale wereld komt, verdringen de wezens daaruit zich om je heen om je alles wat je hebt te ontfutselen; ze proberen te pakken te krijgen wat ze kunnen, als prooi om zich te voeden. Als je geen sterk en machtig licht hebt dat vanuit je innerlijke wezen kan schijnen, dan voel je je daar zonder je lichaam alsof je geen jas hebt om je tegen de kou te beschermen of geen huis om te schuilen of zelfs geen huid om je zenuwen te bedekken die naakt aan alle contacten zijn blootgesteld. Er zijn mensen die durven zeggen: 'Wat ben ik ongelukkig in dit lichaam!' en denken dat de dood een bevrijding is. Maar na de dood heb je dezelfde vitale omgeving en loop je dezelfde gevaren die worden veroorzaakt door dezelfde krachten die je ellende tijdens dit leven veroorzaakten... Je moet hier op aarde, in het lichaam zelf een volledige kennis krijgen en leren hoe je volledig gebruik kunt maken van je vermogen. Alleen wanneer je deze kennis en dit vermogen hebt, kun je je vrij en helemaal veilig in alle werelden bewegen.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 44/45)

(Een kind) Na hun dood komen de mensen in de vitale wereld, maar gaan degenen die goed hebben gedaan naar het paradijs?

Waar is je paradijs? Wie heeft je dat geleerd? Is er met je gepraat

over het paradijs, de hel en het vagevuur?... Nee? Helemaal niet? Waar heb je dan dat idee van het paradijs vandaan? Uit welk boek?

Ik heb erover horen praten.

Maar door wie?

Dat herinner ik me niet meer.

Dat is wat de priesters van de godsdiensten de gelovigen over het algemeen vertellen om hen aan te moedigen goed te doen. Het is immers een algemeen bekend feit dat het leven voor de goeden niet gemakkelijker is dan voor de slechten; over het algemeen is het het tegendeel; de slechten slagen beter dan de goeden! Dus zeggen mensen die niet erg spiritueel zijn bij zichzelf: 'Waarom zou ik de moeite nemen om goed te zijn? Het is beter slecht te zijn en een gemakkelijk leven te hebben.' Het is erg moeilijk hen te doen begrijpen dat er verschillende soorten 'goed' zijn en dat het soms misschien de moeite waard is om je in te spannen om goed te zijn. Om dit begrijpelijk te maken voor de minst intelligente mensen zegt men hen: 'Kijk, het is heel eenvoudig. Als je heel gehoorzaam bent, heel lief en onzelfzuchtig, als je altijd goede werken doet en gelooft in de dogma's die wij je leren, wel, dan zal God je naar het paradijs sturen wanneer je sterft. Als je soms van goede wil en soms van kwade wil bent, als je soms het goede doet en soms niet en als je veel aan jezelf denkt en heel weinig aan anderen, dan zal men je wanneer je sterft naar het vagevuur sturen om een andere ervaring te ondergaan. En als je door en door slecht bent, als je altijd anderen kwaad doet, als je allerlei lelijke dingen doet en je je niet bekommert om het welzijn van anderen, en vooral als je niet gelooft in het dogma dat wij je leren, ga je regelrecht naar de hel, en voor eeuwig.'

Dat is één van de aardigste verzinsels die ik ooit gehoord heb; ze hebben de hel verzonnen, en *voor eeuwig*. Dat wil zeggen dat als je eenmaal in de hel bent, het voor eeuwig is. Begrijpen jullie wat dat betekent, eeuwig? – Je zult gemarteld en gebrand worden (in de warme landen word je gebrand, in de koude bevroren) en dat voor eeuwig. Zo. Ik weet niet wie je die leuke dingen heeft geleerd, maar het zijn gewoon verzinsels om de mensen te doen gehoorzamen en

onder controle te houden.

Niet iedere leer is zo. Niet alle godsdiensten zijn zo. Maar enfin, men kan op een poëtische manier, beeldrijk een paradijs beschrijven, want dat paradijs betekent een wondermooie plaats waar het maximum aan vreugde, geluk en comfort heerst... En dan hangt het nog af van de godsdienst waartoe je behoort. Want er zijn paradijzen waar men de tijd doorbrengt met het zingen van God's lof – men doet niets anders dan dat – op den duur moet dat een beetje vervelend zijn!, maar nu ja, men brengt zijn tijd door met muziek te maken en God's lof te zingen. Daarentegen zijn er andere paradijzen waar men van alle mogelijke genoegens geniet; alles waar je tijdens je leven naar hebt verlangd, heb je in het paradijs. Er zijn paradijzen waar men voortdurend in een gelukzalige meditatie verkeert – maar voor mensen die niet erg op meditatie gesteld zijn, moet dat nogal vervelend zijn. Enfin, het hangt ervan af, nietwaar, men heeft van allerlei verzonnen opdat de mensen toch maar vooral graag goed zouden willen zijn en zouden gehoorzamen aan de voorschriften die men hen heeft gegeven.

En de menselijke verbeelding is zo creatief en heeft zo'n vermogen tot het scheppen van vormen dat er in de wereld werkelijk plaatsen zijn zoals die paradijzen. Er zijn ook plaatsen zoals die hellen, er zijn plaatsen zoals die vagevuren. De mens scheidt van a tot z wat hij zich verbeeldt. Als het je lukt het bewustzijn van iemand te verhelderen, dan kun je hem uit die plaatsen halen; anders is hij opgesloten, gevangen door het geloof dat hij tijdens zijn leven had. Je zult me zeggen dat het gelijk staat met een leven, maar het is een volkomen denkbeeldig en uiterst beperkt leven. Het is alleen maar werkelijk voor degenen die zo denken. Zodra je anders denkt, bestaat het niet meer voor je; dan kun je eruit komen. Je kunt iemand uit die plaatsen halen en dan ziet hij onmiddellijk in dat hij in zijn eigen formatie was opgesloten.

De mens heeft een buitengewoon creatief vermogen. Hij heeft een hele serie goden gecreeërd naar zijn beeld, die dezelfde gebreken hebben als hij en die in het groot en met meer macht doen wat hij doet. Die wezens hebben een betrekkelijk bestaan, maar ze hebben een onafhankelijk bestaan, net als je gedachten. Wanneer je een gedachte hebt, een goed gemaakte mentale formatie die zich buiten je begint te bewegen, dan wordt ze een onafhankelijke entiteit,

vervolgt haar weg en doet waarvoor ze geformeerd was. Ze blijft dat onafhankelijk van jou doen. Daarom moet je op je hoede zijn. Als je zo'n formatie hebt gemaakt en ze op weg gegaan is, dan is ze weggegaan om haar werk te doen; en dan ontdek je na verloop van tijd misschien dat het niet zo'n erge gelukkige gedachte was, dat die formatie niet erg gunstig was. Maar nu ze op weg gegaan is, is het erg moeilijk voor jou haar weer te pakken te krijgen. Daarvoor moet je een grote occulte kennis hebben. Ze is vertrokken, ze vervolgt haar weg... Stel dat je in een ogenblik van grote boosheid (ik zeg niet dat jullie dat doen, maar enfin) wanneer je woedend op iemand bent, zou zeggen: 'Kon hem maar een ongeluk overkomen!' Je formatie is vertrokken. Ze is vertrokken en je hebt geen controle meer over haar, ze gaat haar weg en organiseert een of ander ongeluk, ze gaat haar werk doen. En na een tijd komt dat ongeluk. Gelukkig hebben jullie over het algemeen niet voldoende kennis om bij jezelf te zeggen: 'Daar ben ik verantwoordelijk voor!' Maar dat is de waarheid.

Let wel dat dit vermogen om formaties te maken een groot voordeel is wanneer je weet hoe je het moet gebruiken. Je kunt goede formaties maken en als je dat goed doet, zullen ze net eender werken als de andere. Je kunt mensen veel goed doen terwijl je in je kamer blijft zitten – misschien zelfs meer dan wanneer je je uiterlijk veel moeite geeft. Als je juist kunt denken, met kracht, intelligentie en goedheid en als je van iemand houdt en hem heel oprecht, heel diep vanuit je hart goed zou willen doen, dan dóet hem dat veel goed, veel meer dan je denkt. Ik heb het vaak gezegd; bijvoorbeeld tegen hen die hier zijn en vernemen dat een familielid erg ziek is en die kinderlijke opwelling hebben zich er direct heen te willen haasten om de zieke te verzorgen. Ik zeg jullie: tenzij het een buitengewoon geval is en er niemand is die zich om de zieke kan bekommeren (en dan nóg, zelfs in dat geval) als je dan *hier* de juiste houding kunt bewaren en je met liefde en goede wil op de zieke concentreert, als je veel voor hem kunt bidden en heilzame formaties kunt maken, dan zul je hem veel meer goed doen dan wanneer je hem was gaan verplegen, hem te eten had gegeven, hem geholpen had zich te wassen, kortom alles wat iedereen kan doen. Iedereen kan iemand verzorgen. Maar niet iedereen kan goede formaties maken en krachten uitzenden die voor de genezing werken.

Om terug te komen op ons paradijs, het is in ieder geval een kinderlijke deformatie – onwetend of politiek – van iets dat in zekere zin waar is, maar helemaal niet op deze manier... Ik heb jullie dikwijls gezegd en ik kan het niet vaak genoeg herhalen: we zijn niet uit één stuk gemaakt. We hebben vele staten van zijn in ons en iedere staat van zijn heeft zijn eigen leven. Dat alles is in één lichaam bijeengebracht zolang je een lichaam hebt en door dat ene lichaam handelt; dat geeft je de indruk dat het één enkele persoon, één enkel wezen is. Maar er zijn er velen; en er zijn vooral concentraties op verschillende niveaus: net zoals je een fysiek wezen hebt, heb je een vitaal wezen, een mentaal wezen, een psychisch wezen en nog vele andere en alle mogelijke wezens tussen die niveaus in. Maar dat is een beetje ingewikkeld, dat zullen jullie niet kunnen begrijpen. Stel dat je een leven van begeerten, hartstochten en opwellingen zou leiden; dan leef je overheerst door je vitale wezen, maar als je je spiritueel inspant, als je veel goede wil hebt, het verlangen om alles goed te doen, een belangeloosheid en een wil tot vooruitgang, dan leef je overheerst door je psychische wezen. Als je je lichaam verlaat, gaan al die wezens uiteen. Alleen wanneer je een heel ver gevorderde yogi bent en in staat was je wezen rond je goddelijke centrum te verenigen, blijven die wezens met elkaar verbonden. Als je die vereniging niet tot stand hebt kunnen brengen, gaan die wezens op het moment van de dood uiteen; ieder keert terug naar zijn eigen domein. Wat bijvoorbeeld het vitale wezen betreft, scheiden je verschillende begeerten zich van elkaar en jagen ieder voor zich hun verwerkelijking na, volkomen onafhankelijk, want er is geen fysiek wezen meer om ze bij elkaar te houden. Maar als je je bewustzijn verenigd hebt met je psychische bewustzijn, dan zul je wanneer je sterft bewust blijven van je psychische wezen en het psychische wezen keert terug naar de psychische wereld die een wereld van gelukzaligheid is, van blijdschap en vrede, van rust en een toenevende kennis. Als je dat een paradijs wilt noemen, ga je gang, immers, naar de mate waarin je met je psychische wezen vereenzelvigd bent, blijf je je daarvan bewust; je bent ermee verenigd en het is onsterfelijk; het gaat in zijn onsterfelijke domein een gelukzalig leven leiden of er rusten. Als je dat een paradijs wilt noemen, noem het dan maar een paradijs. Als je goed bent, als je je bewust geworden bent van je psychische wezen en daarin leeft, wel, dan zul

je, wanneer je lichaam sterft, met je psychische wezen in een staat van gelukzaligheid uitrusten in de psychische wereld.

Maar als je in je vitale hebt geleefd met al zijn opwellingen, dan gaat iedere opwelling proberen zich hier en daar te verwerklijken. Wanneer bijvoorbeeld een gierigaard die op zijn geld geconcentreerd was, sterft, dan gaat het deel van zijn vitale dat in zijn geld geïnteresseerd was zich daarop fixeren en zal over het geld blijven waken zodat niemand het weg zal nemen. De mensen zien het niet, maar toch is het er en het is erg ongelukkig als er iets met zijn dierbare geld gebeurt. Ik heb een dame goed gekend die een zeker vermogen had en kinderen; ze had vijf kinderen die allemaal verkwistend waren, de een nog erger dan de ander: ze besteedden evenveel zorg aan het verkwisten van het vermogen als zij gedaan had om het bij elkaar te krijgen; ze verspilden het in het wilde weg. Die arme oude dame is, toen ze gestorven was, naar me toe gekomen en heeft me gezegd: 'Ach, nu gaan ze al mijn geld verspillen!' En ze was erg ongelukkig. Ik heb haar een beetje getroost, maar het heeft me veel moeite gekost haar te doen besluiten niet over haar geld te blijven waken zodat het niet verspild zou worden.

Nu, als je uitsluitend in je fysieke bewustzijn leeft (dat is moeilijk omdat je alles welbeschouwd gedachten en gevoelens hebt), maar als je uitsluitend in je fysieke leeft, dan zul je, wanneer het fysieke wezen verdwijnt, tegelijkertijd daarmee verdwijnen, dan is het afgelopen... Er is een geest van de vorm, je vorm heeft een geest die gedurende zeven dagen na je dood blijft voortbestaan. De dokters hebben je dood verklaard, maar de geest van je vorm is levend, en niet alleen levend, maar in de meeste gevallen bewust. Dat duurt zeven of acht dagen en daarna wordt die ook ontbonden – ik heb het niet over yogi's, ik heb het over gewone mensen. Yogi's hebben geen wetten, bij hen is het heel anders, voor hen is de wereld anders. Ik heb het met jullie over gewone mensen, die een gewoon leven leiden; voor hen is het zo.

De conclusie is dus dat als je je bewustzijn wilt bewaren, je het beter kunt centraliseren rond een deel van je wezen dat onsterfelijk is, anders zal het als een vlam in de wind uitdoven. En dat is maar gelukkig ook, want als het anders was, dan zouden er misschien goden of een soort supermensen zijn die hellen en paradijzen zouden scheppen zoals ze dat in hun stoffelijke verbeelding doen, waarin ze

jullie zouden opsluiten; jullie zouden opgesloten zijn in het paradijs of in de hel naar gelang jullie hen behaagd of mishaagd zouden hebben. Dat zou een hachelijke situatie zijn; gelukkig is het niet zo.

Men zegt dat er een god van de dood bestaat, is dat waar?

Ja. Maar ik noem hem een 'geleidegeest van de dood.' Ik ken hem goed. Het is een buitengewone organisatie. Jullie weten niet hoezeer dat georganiseerd is.

Ik geloof dat er veel geleidegeesten van de dood bestaan, ik denk dat er honderden zijn. Ik heb er minstens twee ontmoet. De ene heb ik in Frankrijk ontmoet, de andere in Japan; en ze waren heel verschillend. Dat doet me denken dat er waarschijnlijk verschillende geleidegeesten zijn, al naar gelang de mentale cultuur, de opvoeding, de verschillende landen en verschillende geloofsovertuigingen. Maar er zijn geesten van alle manifestaties van de Natuur; er zijn geesten van het vuur, geesten van de lucht, van het water, van de regen en van de wind; en er zijn geleidegeesten van de dood.

Iedere geleidegeest van de dood, wie hij ook zij, heeft recht op een bepaald aantal doden per dag. Het is werkelijk een fantastische organisatie. Het is een soort verbond tussen de vitale krachten en de krachten van de Natuur. Als hij bijvoorbeeld heeft besloten: 'Dat is het aantal doden waar ik recht op heb', laten we zeggen, vier of vijf of zes, of één of twee personen, dat hangt van de dagen af; als hij heeft besloten dat die of die personen zullen sterven, dan gaat hij zich regelrecht installeren bij de persoon die zal sterven. Maar als het nu zo treft dat je bewust bent (niet de persoon zelf), als je de geleidegeest ziet en hij naar iemand toegaat en je niet wilt dat die persoon zal sterven, dan kun je, als je een bepaalde occulte macht hebt, tegen hem zeggen: 'Nee, ik verbied je hem te nemen.' Dat is voorgekomen, niet één keer, maar verschillende keren, in Japan en hier. Het was niet dezelfde geleidegeest. Dat doet me zeggen dat er veel moeten zijn.

'Ik wil niet dat hij sterft.'

'Maar ik heb recht op een dode.'

'Ga dan maar iemand zoeken die bereid is te sterven.'

Ik heb verscheidene gevallen gezien: soms is het juist een buurman

die plotseling sterft in plaats van de ander, soms is het een kennis en soms een vijand. Er is natuurlijk een of andere relatie, een goede of slechte, van nabuurschap (of iets dergelijks), die uiterlijk de schijn van toeval heeft. Maar het komt door de geleidegeest die *zijn* dode heeft genomen. De geleidegeest heeft recht op een dode en hij zál een dode hebben. Je kunt hem zeggen: 'Ik verbied je deze te nemen', en je kunt het vermogen hebben om hem weg te sturen, dan kan hij niets anders doen dan gaan; maar hij doet geen afstand van wat hem toekomt en gaat ergens anders heen. Er is een andere dode. Met het vuur is het precies eender. Ik heb de geest van het vuur gezien, vooral in Japan; vuur is in dat land immers iets buitengewoons. Wanneer er brand ontstaat, dan branden er tachtig huizen: een hele wijk. Het is iets fantastisch! De huizen zijn van hout en branden als lucifersdoosjes. Je ziet dat een brand ontstaat en dan ineens: pof!... Heb je nooit een lucifersdoosje in brand zien vliegen? Floep! Zo, floep! een, twee, drie, twintig huizen die voor mijn ogen in brand vlogen... Er zijn dus geesten van het vuur. Op een dag lag ik in bed; ik was bezig me te concentreren, mensen te bekijken. Plotseling zag ik een soort wolk van vlammen het huis naderen. Ik keek en zag dat het een bewust wezen was.

'Hé, wat kom jij hier doen?'

'Ik heb het recht het huis te verbranden, brand te stichten.'

'Dat is mogelijk', zei ik, 'maar niet hier.'

En hij heeft me niet kunnen weerstaan. Het is een kwestie van wie de sterkste is. Ik zei: 'Nee, hier kun je niets in brand steken', dat is alles. Vijf minuten later hoor ik geschreeuw: 'Ah!', twee of drie huizen verderop was er een huis in brand gevlogen. Hij was daarheen gegaan omdat ik hem verboden had naar mijn huis te komen. Hij had recht op een huis. Voilá.

Wanneer mensen sterven, begrijpen ze soms dat ze gaan sterven. Waarom zeggen ze de geleidegeest dan niet dat hij weg moet gaan?

O, wel, dat hangt van de mensen af. Er zijn twee dingen noodzakelijk. Ten eerste moet er niets in je wezen zijn, in geen enkel deel van je wezen, dat verlangt te sterven. Dat komt niet vaak voor. Je hebt altijd ergens een *défaitist* in je, iets dat moe is, iets dat een

tegenzin heeft, iets dat er genoeg van heeft, iets dat lui is, iets dat niet wil vechten en dat zegt: Wel, ach, laat het maar afgelopen zijn, des te beter.' Dat is voldoende, je bent dood.

Maar het is een feit: als niets, absoluut niets in je erin zou toestemmen te sterven, dan sterf je niet. Wanneer iemand sterft, is er altijd een seconde, misschien het honderdste deel van een seconde, waarin hij erin toestemt. Als er niet die seconde van toestemming was, zou hij niet sterven.

Ik heb mensen gekend die werkelijk volgens alle fysieke en vitale wetten hadden moeten sterven; en ze weigerden. Ze zeiden: 'Nee, ik zal niet sterven', en ze bleven in leven. Er zijn anderen die helemaal niet hadden hoeven sterven, maar die van het soort zijn dat zegt: 'Ach! Goed! Ja, des te beter, dan zal het afgelopen zijn', en dan is het afgelopen. Zelfs zo weinig, zelfs niet meer dan dat. Je hoeft niet eens een hardnekkig verlangen te hebben, je hoeft alleen maar te zeggen: 'Wel, ja, ik heb er genoeg van!' en het is afgelopen. Zo is het werkelijk. Zoals je zegt, je kunt de dood bij je bed zien staan en hem zeggen: 'Ik wil niets met je te maken hebben, ga weg!' en hij zal weg moeten gaan. Maar over het algemeen zwicht men omdat men moet vechten, omdat men sterk moet zijn, omdat men heel moedig en taai moet zijn en een groot geloof moet hebben in de noodzaak te leven; zoals bijvoorbeeld iemand die heel sterk voelt dat hij nog iets te doen heeft en dat hij het absoluut moet doen. Maar wie is er zeker van dat hij nergens een greintje défaitisme heeft dat toegeeft en zegt: 'Het is goed'?... Daarom is het nodig jezelf tot een eenheid te maken.

Welke weg we ook volgen, welk onderwerp we ook bestuderen, we komen altijd tot hetzelfde resultaat. Het belangrijkste voor een individu is zichzelf te verenigen rond zijn goddelijke centrum; zo wordt hij werkelijk een individu, meester over zichzelf en over zijn lot. Anders is hij een speelbal van krachten die hem heen en weer slingeren als een kurk op een rivier. Hij gaat waar hij niet heen wil gaan, men laat hem doen wat hij niet wil doen en tenslotte gaat hij verloren in een leemte zonder enige kracht om zich te herstellen. Maar als je bewust georganiseerd bent, verenigd rond het goddelijke centrum, erdoor bestuurd en geleid, dan ben je meester van je lot. Dat is de moeite van het proberen waard... Ik vind het in ieder geval verkieslijk meester te zijn in plaats van slaaf. Het is tamelijk onprettig te voelen dat er aan de touwtjes wordt getrokken en dat

men je dingen laat doen of je wilt of niet – dat is volkomen onbelangrijk – maar die je verplicht bent te doen omdat iets aan de touwtjes trekt, iets dat je zelfs niet ziet. Dat is erg vervelend. Enfin, ik weet het niet, ik heb dat erg vervelend gevonden, zelfs toen ik heel klein was. Toen ik vijf was, begon me dat volkomen onverdraaglijk te lijken en heb ik naar een middel gezocht om het anders te laten zijn – zonder dat iemand me iets kon zeggen. Ik kende immers niemand die me had kunnen helpen, en ik had niet de kans die jullie hebben, iemand die jullie kan vertellen: ‘Dát moet je doen.’ Er was niemand om het me te vertellen. Ik moest het helemaal alleen vinden. Ik heb het gevonden. Ik begon toen ik vijf jaar was. En jullie, voor jullie is het lang geleden dat jullie vijf jaar waren...

Voilà.

8 juli 1953

'Het mentale is een instrument tot handelen en formeren, geen instrument tot kennis; het scheidt elk ogenblik vormen. Gedachten zijn vormen en hebben een individueel leven, onafhankelijk van degene die ze heeft gemaakt; zij worden door hem de wereld in gestuurd waar zij zich ontwikkelen om hun reden van bestaan te verwerkelijken. Wanneer je aan iemand denkt, nemen je gedachten een vorm aan en gaan hem opzoeken; en als je je gedachten ondersteunt door je wil, doet de gedachtenvorm die van je is uitgegaan, een poging zich te verwerkelijken.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 46)

Nemen aspiraties en gebeden ook vormen aan net zoals gedachten?

Ja. Ze nemen soms zelfs de vorm aan van de persoon die de aspiratie heeft of het gebed doet – dikwijls. Dat hangt ervan af. Aspiraties nemen soms de vorm aan van datgene waar men naar streeft; maar meestal nemen vooral gebeden duidelijk de vorm aan van degene die bidt.

Wat is het verschil tussen gebed en aspiratie?

Dat heb ik ergens geschreven. Er zijn verscheidene soorten gebeden. Er is het zuiver werktuiglijke, materiële gebed in woorden die geleerd zijn en die men werktuiglijk herhaalt. Dat heeft niet veel te betekenen. En het heeft over het algemeen maar één enkele uitwerking: de persoon die bidt te kalmeren, want als men een gebed verschillende keren herhaalt, dan kalmeren de woorden je tenslotte.

Er is een gebed dat een spontane formulering is om iets waarom men wil vragen heel precies uit te drukken, men bidt om dit of dat, men bidt voor het een of ander; men kan voor iemand bidden, men kan voor een omstandigheid bidden, men kan voor zichzelf bidden.

Er is een gebied waar gebed en aspiratie elkaar ontmoeten, want

sommige gebeden zijn een spontane formulering van een ervaring die men heeft doorleefd; die wellen in hun geheel op uit het innerlijk als iets dat de uitdrukking is van een diepe ervaring en dat voor deze ervaring wil danken of erom vraagt dat zij wordt voortgezet, of dat ook wel om de verklaring ervan vraagt; en dat ligt dicht bij aspiratie. Maar aspiratie formuleert zich niet noodzakelijkerwijze in woorden: of als zij zich in woorden formuleert, is het bijna een invocatie.

Je streeft naar een bepaalde gesteldheid; je hebt bijvoorbeeld iets in jezelf ontdekt dat niet overeenkomt met je ideaal, een bewustzijnsbeweging van duisternis of onwetendheid, misschien zelfs van kwade wil, iets dat niet in harmonie is met wat je wilt verwerkelijken; dan gaat zich dat niet in woorden formuleren, dat wordt als een laaiende vlam, als een offer van een levende ervaring, terwijl je erom vraagt dat die uitgebreid, meer verheven, steeds duidelijker en nauwkeuriger moge worden. Dat kan allemaal *daarna* in woorden gezegd worden als je probeert je de ervaring te herinneren en haar op te schrijven. Maar aspiratie welt altijd op als een laaiende vlam die datgene in zich draagt dat men verlangt te zijn of verlangt te doen of verlangt te hebben. Ik gebruik het woord 'verlangen', maar daarvoor zou je werkelijk het woord aspiratie moeten gebruiken, want het heeft noch de hoedanigheid noch de vorm van een verlangen.

Het is werkelijk als een grote zuiverende, vlammeende wil die in zijn centrum datgene draagt dat erom vraagt verwerkelijkt te worden.

Je hebt bijvoorbeeld iets gedaan waar je achteraf spijt van hebt; het heeft ongelukkige gevolgen, het stuurt iets in de war en er zijn verscheidene mensen bij betrokken. Je kent de reacties van de anderen niet, maar zelf verlang je dat wat gedaan is zich ten goede zal keren en dat, als je een fout hebt gemaakt, je die zult begrijpen en dat het voor jou, wat de fout ook zij, de gelegenheid tot grotere vooruitgang moge zijn, tot grotere discipline, een nieuw opklimmen tot de Godheid, een open deur naar een toekomst die je duidelijker, waarachtiger en intenser verlangt te zijn; dan verzamelt dat alles zich hier (*gebaar naar het hart*) als een kracht en dan welt het op en stijgt in een grote opklimmende beweging en soms zonder een spoor van formulering, zonder woorden, zonder uitdrukking, maar als een laaiende vlam.

Dat is de ware aspiratie. Dat kan zich honderd, duizend keer per

dag voordoen als je in die toestand bent waarin je voortdurend vooruit wilt gaan en meer waar wilt zijn en vollediger in overeenstemming met wat de goddelijke Wil van ons verlangt.

Het gebed is veel uiterlijker, wordt over het algemeen gedaan naar aanleiding van een precies feit en is altijd geformuleerd, want de formulering maakt het gebed. Je kunt een aspiratie hebben en die weergeven in een gebed, maar aspiratie overtreft het gebed op alle mogelijke manieren. Ze is veel nader en als het ware meer zelfvergetend, alleen levend in wat je wilt zijn of doen en in het geven aan de Godheid van alles wat je wilt doen. Je kunt bidden om iets te vragen, je kunt ook bidden om de Godheid te danken voor wat Hij je heeft gegeven en dat gebed is van een veel verhevener hoedanigheid: je kunt het een daad van dankzegging noemen. Je kunt bidden uit dankbaarheid voor de verschijning die de Godheid voor je heeft aangenomen, voor wat Hij voor je heeft gedaan, voor wat je in Hem ziet en om Hem te loven. En dat alles kan de vorm van een gebed aannemen. Het is zeer zeker het meest verheven gebed omdat het zich niet uitsluitend met jezelf bezighoudt, het is geen egoïstisch gebed.

Je kunt ongetwijfeld in alle domeinen een aspiratie hebben, maar het centrum van de aspiratie is in het psychische wezen, terwijl je in alle domeinen kunt bidden en het gebed behoort tot het domein waarin je bidt. Je kunt zuiver fysieke, materiële gebeden doen, je kunt vitale gebeden, mentale gebeden, psychische gebeden en spirituele gebeden doen en elk heeft zijn eigen karakter, zijn eigen waarde.

Er is een bepaald gebed, tegelijk spontaan en belangeloos, dat is als een grootse aanroeping, over het algemeen niet voor jezelf persoonlijk, maar het is wat men een voorspraak bij de Godheid zou kunnen noemen. Het is uiterst machtig. Ik heb ontelbare voorbeelden gehad van dingen die zich door zulke gebeden bijna onmiddellijk verwerkelijkt hebben. Het houdt een groot geloof in, een grote vurigheid, een grote oprechtheid en ook een grote eenvoud van hart, iets dat niet berekenend is, dat niet organiseert, dat niet marchandeert, dat niet geeft met het idee iets terug te krijgen. De meeste mensen geven immers met de ene hand en houden de andere op om iets in ruil te krijgen – de overgrote meerderheid van de gebeden is zo. Maar er zijn andere, zoals ik daarnet heb gezegd, daden van

dankzegging, een soort lofzang, en die zijn heel goed.

Ik weet niet of ik me duidelijk heb gemaakt, maar zo is het.

Om duidelijker te zijn, kunnen we zeggen dat het gebed altijd in woorden wordt geformuleerd, maar de woorden kunnen verschillende waarden hebben naar gelang de toestand waarin men ze formuleert. Het gebed is iets dat geformuleerd is en men kan tegelijk een aspiratie hebben. Maar je kunt moeilijk bidden zonder tot *iemand* te bidden. Bijvoorbeeld degenen die een opvatting van het universum hebben waaruit ze het denkbeeld van de Godheid min of meer hebben verdreven, (er zijn veel van zulke mensen, het hindert hen, het idee dat er iemand is die alles weet, die alles kan en die zo geweldig boven hen verheven is dat het met niets te vergelijken valt, dat is een beetje hinderlijk voor hun eigenliefde, dus proberen ze een wereld te maken zonder Godheid), het is duidelijk dat die niet kunnen bidden, want tot wie zouden ze bidden? Tenzij ze tot zichzelf bidden, wat niet de gewoonte is! Maar je kunt naar iets streven zonder enig geloof in de Godheid te hebben. Sommige mensen geloven niet in het bestaan van een God, maar ze geloven in de vooruitgang. Naar hun opvatting is de wereld voortdurend in vooruitgang en is die vooruitgang onbeperkt en zal zonder ophouden tot een steeds betere wereld leiden. Wel, die mensen kunnen een heel grote aspiratie hebben voor vooruitgang, en daarvoor hoeven ze geen enkel idee van het goddelijk bestaan te hebben. Aspiratie brengt noodzakelijkerwijze een geloof mee, maar niet noodzakelijkerwijze het geloof in een goddelijk wezen; maar het gebed kan niet bestaan als je het niet tot een goddelijk wezen richt. En tot wat bidt men? Men bidt niet tot iets dat geen persoonlijkheid heeft! Men bidt tot iemand die ons kan horen. Als er niemand is om ons te horen, tot wie en hoe zou men dan kunnen bidden? Bijgevolg betekent bidden dat men, zelfs als men het zichzelf niet toegeeft, gelooft in iets dat oneindig boven ons verheven is, dat oneindig machtiger is dan wij en dat ons lot en onszelf kan veranderen als men bidt om gehoord te worden. Dat is het wezenlijke verschil.

De meer intellectuele mensen accepteren de aspiratie en zeggen dat het gebed minder waarde heeft. De mystici zeggen je dat aspiratie heel goed is, maar dat je moet bidden als je werkelijk gehoord wilt worden en je zou willen dat de Godheid naar je luistert, bidden met de eenvoud van een kind, met een volmaakte onschuld,

dat wil zeggen met een volmaakt vertrouwen: 'Ik heb dit of dat nodig, (of het nu een morele behoefte, een fysieke behoefte of een stoffelijke behoefte is) wel, ik vraag je erom, geef het me.' Ofwel: 'Je hebt me gegeven waar ik je om heb gevraagd. Je hebt me concreet ervaringen laten ondergaan die me onbekend waren en die nu iets wondermoois zijn dat ik naar verkiezing kan bereiken; ik ben je oneindig dankbaar en ik doe een gebed van dankzegging om Je lof te zingen en Je te danken voor je tussenkomst.' Zo is het. Bij aspiratie is het niet nodig een aspiratie naar iemand te hebben, tot iemand te richten. Je hebt een aspiratie naar een staat van zijn, naar een kennis, naar een verwerkelijking, naar een bewustzijnstoestand; je streeft naar iets, maar dat is niet noodzakelijkerwijze een gebed; het gebed voegt zich eraan toe.

Het gebed is iets persoonlijks, gericht tot een persoonlijk wezen, dat wil zeggen tot iets – een kracht of een wezen – dat jou kan horen en jou kan antwoorden. Anders kun je niets vragen. Begrijpen jullie?

Wanneer iemand een ander slecht gezind is, hoe werkt dat dan op die persoon?

Net eender. Door een formatie, een mentale formatie. Wanneer iemand erg boosaardig is en jou kwaad wil doen, dan drukt zijn wil zich min of meer uit; soms durft hij het zichzelf niet te bekennen omdat hij zich dan zou schamen, maar het kan spontaan komen. Of anders kan het zijn zoals bij haatdragende mensen, iets dat heel diep in het bewustzijn is gesloten, het is er de hele tijd en activeert hun wrok; en dan zijn er de gewelddadige mensen die willen dat iemand die hen zogenaamd kwaad heeft gedaan of die hen om de een of andere reden ergert, een ongeluk krijgt... Enfin, dat is het, het behoort tot het domein van de formaties; en het is zo sterk dat als je langs iemand loopt die klaarblijkelijk van kwade wil is, je je ineens erg slecht op je gemak voelt.

Nu, als jullie een klein beetje kennis en bewustzijn hebben, kunnen jullie je rekenschap geven van de reden en wanneer men zich rekenschap geeft van de reden, kun je maar één ding doen, zo, (*gebaar*) zoals je een vlieg wegjaagt. Vliegen zijn erg vervelend en komen steeds terug; en met kwade formaties moet je oppassen, die hebben dezelfde gewoonte als vliegen! Je jaagt ze weg, ze komen

terug, je jaagt ze weer weg en ze komen weer terug. Ze denken dat het een spelletje is. Hebben jullie nooit gemerkt dat vliegen dat een spelletje vinden? Heus, als ze weggejaagd worden, komen ze terug. Alleen als je op een gegeven moment boos wordt, als je je kwaad maakt en zo doet (*gebaar*) dan komen ze niet meer terug, zelfs als je ze niet hebt geraakt, ze voelen het. Probeer het maar eens, dan zul je het zien.

Maar een slechte gedachte is een slechte daad. Er zijn mensen die dit niet weten, maar werkelijk, een slechte gedachte is een slechte daad, en als men de gedachte koestert iemand kwaad te willen doen, wel, dan is men even verantwoordelijk voor de ongelukken die hem overkomen als wanneer men gehandeld had. Maar het ongeluk is dat dit niet wordt ingezien en dat men nooit in de slechte gedachten van de mensen tussenbeide komt... Er zijn zelfs mensen die er veel plezier in hebben de slechte gedachten van anderen te veroorzaken. Ik heb mensen gekend (jammer genoeg veel te veel) die als ze iemand iets onaangenaams kunnen zeggen nooit de gelegenheid voorbij laten gaan om hem te vertellen: 'Weet je, iemand heeft dit over je gezegd.' en ook: 'Weet je, die ander heeft dat over jou gezegd.' En dan veroorzaken ze evenveel kwaad als ze gedacht hebben. Soms doen ze het gewoon uit domheid, maar meestal uit ijdelheid, om te doen alsof ze iets weten. Maar diep in het bewustzijn is er iets dat men in het Engels 'mischief-making' noemt, iets dat er veel plezier in heeft wanorde en misverstanden te veroorzaken, burenruzies en onprettige situaties, en dat zich daarin op z'n gemak voelt. Veel mensen hebben een scherpe tong. Men noemt dat in het Frans: 'une langue de vipère', de tong van een adder. Dat is hun grootste plezier. Ze doen veel-veel-veel kwaad. Maar zelfs als men zonder te spreken een sterke gedachte heeft en slecht over mensen denkt, doet men een slechte daad.

Waarom is er kwade wil?

M'n kind, dat is alsof je me vraagt waarom er onbewustheid, onwetendheid en duisternis in de natuur bestaat! Je vraagt me het waarom van de wereld!

Waarom is de wereld zo en niet anders?... Er zijn geleerden die hele dikke boeken over dit onderwerp hebben geschreven. En ieder

legt het op zijn manier uit en in feite verandert het niets. Je kunt me vragen: waarom is er kwade wil? Waarom is er onwetendheid? Waarom is er stompzinnigheid? Waarom is er kwaadaardigheid? Waarom is al het kwaad er? Waarom is de wereld geen erg bekoorlijke plaats?... Alle filosofen leggen het je uit, ieder op zijn manier. De materialisten verklaren het op hun manier, de wetenschappers verklaren het op hun manier – maar niemand vindt het middel om het te boven te komen! En in de grond van de zaak is het enig werkelijk belangrijke (je vraagt me: waarom is er kwade wil?) om juist het middel te vinden opdat er geen kwade wil meer zou zijn. Dat zou de moeite waard zijn. Als je me vraagt: ‘Waarom is er lijden? Waarom is er ellende?’... Wat kan het waarom je schelen, tenzij het een middel zou zijn om de oplossing te vinden? Maar ik geloof het niet want (we hebben dat hier gezegd), als je het waarom zoekt, zul je eenvoudig in jezelf allerlei verklaringen vinden die min of meer nutteloos zijn en nergens toe leiden.

Het is een feit dat het zo *is* nietwaar, en het tweede feit is dat men niet meer wil dat het zo is, en het derde is het middel vinden opdat het er niet meer zal zijn. Dat is ons probleem. De wereld is niet zoals wij menen dat ze zou moeten zijn. Er zijn in deze wereld veel dingen die we niet goedkeuren. Wel, sommige mensen zijn erg gesteld op wat ze ‘kennis’ noemen en die beginnen uit te vorsen waarom het zo is. Op een bepaalde manier is dat heel goed, maar zoals ik al zei: het zou veel belangrijker zijn te zoeken naar wat we moeten doen om het te veranderen. Dat is precies het probleem dat de Boeddha zich gesteld had. Hij is, naar men zegt, net zo lang onder een boom blijven zitten totdat hij de oplossing had gevonden. Maar zijn oplossing is niet erg goed. Men zegt: ‘De wereld is slecht.’ Zijn oplossing is: ‘Laat de wereld verdwijnen.’ ‘Ten bate van wie’, heeft Sri Aurobindo ergens geschreven. De wereld zal dus niet slecht meer zijn omdat ze niet meer zal bestaan? Maar waartoe dient het dat ze niet slecht meer zal zijn, want ze zal niet meer bestaan! Dat is een heel eenvoudige logica. Het is net zoiets als wat degenen zeggen die willen dat de hele wereld terugkeert tot haar Oorsprong. Daarop antwoordt Sri Aurobindo: ‘Je zult de almachtige meester zijn over iets dat niet meer bestaat, een keizer zonder keizerrijk, een koning zonder koninkrijk.’ Voilà... Dat is een oplossing. Maar er zijn andere en betere. Ik geloof dat wij betere hebben gevonden.

Sommigen zeggen dat kwade wil komt door onwetendheid (dat was juist wat de Boeddha meende) en dat als de onwetendheid zou verdwijnen, er geen kwade wil meer zou zijn. Anderen zeggen dat kwade wil door de deling, de afscheiding komt – dat als het universum niet van zijn Oorsprong was afgesneden, er geen kwade wil zou zijn. En anderen zeggen dat kwade wil de oorzaak van alles is, van de afscheiding en van de onwetendheid. En dan rijst de vraag: waar komt die kwade wil vandaan? Als hij aan de oorsprong van alles was, dan was hij *in* de oorsprong van alles. Daar zitten we nu, mijn kinderen. We kunnen er jaren bespiegelingen over houden, we zullen er nooit uit komen. En tenslotte zeggen degenen die het zo ver doordrijven: kwade wil bestaat niet, het is een begoocheling. En dat komt eenvoudig omdat ze halverwege hun beredenering blijven steken, want als ze wat verder door zouden gaan, zouden ze kunnen zeggen: misschien is het een menselijk verzinsel, die kwade wil... Dat is mogelijk!

Hebben dieren geen kwade wil?

Ik geloof het niet. Ik kan het niet met zekerheid zeggen omdat ik niet alle diersoorten ken! Maar ik heb dingen horen vertellen die voor ons monsterlijk lijken en die toch helemaal geen daden van kwade wil zijn. De insectenwereld bijvoorbeeld: van alle diersoorten heeft deze het meest het gevoel voor wat wij boosaardigheid noemen. Maar het zou heel goed kunnen zijn dat dit komt doordat wij ons bewustzijn op hun daden toepassen en daardoor een daad van boosaardigheid en kwade wil zien... De larven van sommige insecten kunnen alleen maar op een levend wezen leven. Ze kunnen zich alleen maar voeden met een levend wezen, dood vlees voedt hen niet. Dus begint het ouder insect dat haar eieren gaat leggen die in larven zullen veranderen, het zenuwcentrum van een ander insect of lager diertje een steek te geven waardoor ze het verlamt en daarna legt ze er voorzichtig haar eieren in op zo'n manier dat als de larven uitkomen ze zich met dat verlamde, maar niet dode dier zullen voeden. Dat is Machiavellistisch, nietwaar? Het is weliswaar niet het gevolg van een beredenering, het is een instinct. Kan men dat kwade wil noemen? Is dat kwade wil?... Het is gewoon het voortplantings-instinct.

Als we zeggen dat deze insecten worden bewogen door de geest van de soort die bewust is en een bewuste wil heeft, kunnen we misschien zeggen dat al die bedenkzels (ik geef jullie dit voorbeeld, maar er zijn veel andere die voor ons menselijk bewustzijn even vreselijk en monsterlijk zijn) dat al die wezens, die vormgevers die die insecten hebben gecreëerd, verschrikkelijke wezens moeten zijn, nietwaar, en een perverse en duivelse verbeelding moeten hebben. Dat is heel goed mogelijk, want men zegt dat de oorsprong van de insecten van vitale aard is, dat de vormgevers van vitale orde zijn, dat betekent dat ze wezens zijn die niet alleen de kwade wil symboliseren, maar in de wereld vertegenwoordigen en ervan leven. Ze zijn zich heel goed bewust van hun kwade wil, die is opzettelijk. De kwade wil van mensen is over het algemeen niets anders dan een reflectie – een nabootsing of een reflectie – van de wil van die wezens uit het vitale, een wil die duidelijk vijandig is aan de schepping en die de dingen zo akelig, zo lelijk, zo pijnlijk en zo monsterlijk mogelijk wil maken. Men zegt dat zij de insecten hebben gecreëerd en daarom zou de soort insecten misschien... Maar ze vertegenwoordigen het kwaad niet opzettelijk, nietwaar, ze worden bewogen door een onbewust instinct, ze doen niet opzettelijk kwaad. Ze doen het omdat het in hun aard ligt. Wat ik kwade wil noem, is in werkelijkheid de wil om kwaad te doen terwille van het kwaad doen, te vernietigen terwille van het vernietigen, te schaden om te schaden en plezier te hebben in het kwaad doen. Dat is kwade wil. Ik geloof dat het egoïsme begint met het ontstaan van het mentale; ik kan het niet met zekerheid zeggen, want men ontdekt steeds nieuwe dingen. Maar alles wat ik van de diersoorten heb gezien, vooral van de hogere dieren, kan het instinct tot behoud zijn, het kunnen gewelddadige daden zijn, duistere en brute reacties, maar is dat werkelijk wat wij kwade wil noemen?... Het is mogelijk. Als iemand me iets kan vertellen dat hij heeft gezien en dat me het tegendeel zou bewijzen, dan ben ik bereid het toe te geven, maar voor het ogenblik – ik heb het niet gezien. Alles wat ik van dieren weet, is dat hun instinct hen drijft en dat ze niet de perversiteit hebben die het menselijke mentale heeft. Ik geloof dat de mens een wezen met kwade wil is geworden door de manier waarop het mentale functioneert en door de directe invloed van het vitale. De Titanen zijn wezens van kwade wil, maar de Titanen zijn wezens uit de vitale

wereld die in de Natuurkrachten worden gemanifesteerd. Zij willen kwaad doen om het plezier van het kwaad doen, vernietigen om het plezier van vernietigen.

Men heeft het bijvoorbeeld altijd over de boosaardigheid van katten die met een muis spelen voor ze die opeten. Kinderen geeft men dat voorbeeld. Maar ik heb katten gezien, ik weet wat ze doen. Het is helemaal niet waar. Ze doen het helemaal niet uit boosaardigheid. Over het algemeen is het zo: de moeder jaagt voor de kleintjes en vangt een muis. Als ze die muis meteen aan de jongen te eten zou geven, zouden ze die niet kunnen eten omdat die hard is en taai en ze kunnen nog geen hard en taai vlees eten. Bovendien is het slecht als het zo is. Dus spelen ze met de muis (het lijkt alsof ze ermee spelen), ze laten hem springen, ze rollen hem, ze vangen hem, ze laten hem rennen en zitten hem achterna totdat het vlees heel zacht geworden is. En dan, wanneer het vlees goed zacht gemaakt is en klaar om gegeten te worden, als het vlees van tevoren een beetje is bewerkt, dan geven ze het aan de jongen die het nu kunnen eten. Maar ze spelen beslist niet met de muis om het plezier van het spel. Ze jagen eerst, zie je, en dan maken ze het eten klaar. Ze hebben geen kachel en geen vuur om het te laten koken en zacht te laten worden. Ze moeten het voorbereiden zodat ze het kunnen eten.

Maar men zegt ook dat de eerste uitdrukking van liefde bij levende wezens het verlangen is om te verslinden. Men wil absorberen, men wil verslinden. Er is een feit dat in de richting wijst van het bewijs dat dit niet helemaal onwaar is: wanneer de tijger zijn slachtoffer vangt of de slang haar slachtoffer, geven het slachtoffer van de tijger en het slachtoffer van de slang zich over in een soort genot te worden opgegeten. Men vertelt over de ervaring van een man die met zijn vrienden in de wildernis was en een beetje was achtergebleven; hij werd gevangen door een tijger – een menseneter. De anderen zijn teruggegaan toen ze merkten dat hij verdwenen was. Ze zagen de sporen en zijn er op af gerend, net op tijd om te verhinderen dat de tijger hem opat. Toen hij een beetje van de schrik was bekomen, zeiden ze dat hij wel een vreselijke ervaring moest hebben gehad. Hij zei: 'Nee! Stel je voor, ik weet niet wat me overkwam, maar zodra de tijger me gevangen had en me over de grond sleepte, had ik een intense liefde voor hem en een groot verlangen dat hij me op zou eten!'

Dat is echt waar, het is geen verzinsel. Het is een ware geschiedenis. Wel, ik heb met mijn eigen ogen gezien... Ik geloof dat ik jullie dat al eens heb verteld: de geschiedenis van het konijntje dat in de kooi van de python werd gezet. Het was in de kooi in de *Jardin des Plantes* in Parijs. Het was tijd voor haar ontbijt. Ik was er toevallig. Men heeft de kooi opengemaakt en het witte konijntje erin gezet. Het was een aardig wit konijntje dat onmiddellijk naar het andere eind van de kooi is gevlucht en beefde als een riet. Het was afschuwelijk om te zien, want het wist heel goed wat er gebeurde, het had de slang gevoeld, het wist het. De slang lag eenvoudig opgerold op haar mat. Ze leek te slapen. Toen strekte ze langzaam haar hals en haar kop uit en begon het konijntje aan te kijken. Ze keek het aan zonder zich te verroeren. Ze keek het alleen maar aan. Ik zag dat konijntje, eerst hield het op met beven, het beefde niet meer, het was niet bang meer. Het was helemaal in elkaar gekrompen, maar nu begon het te bedaren. En toen zag ik dat het zijn kop ophief, de ogen wijd opensperde, de slang aankeek en langzaam, heel langzaam naar haar toe kwam totdat het precies op de goede afstand was. En toen heeft de slang het in één plotselinge beweging – ze heeft geen moeite gedaan, ze heeft zich zelfs niet uitgestrekt, zo, hop, in één beweging gepakt. En toen begon ze het te rollen, het klaar te maken voor haar maaltijd. Het was geen spel. Ze heeft het toebereid. Ze heeft het alle beenderen gebroken, ze heeft het gekraakt; toen heeft ze er een soort lijmachtige substantie over gesmeerd zodat het goed zou glijden. En toen het goed was klaargemaakt, begon ze het langzaam, op haar gemak op te slokken... Maar ze had zich niet de minste moeite gegeven, ze had geen enkele beweging gemaakt behalve de laatste, snel, precies, net genoeg om het te pakken te krijgen toen het vlak tegenover haar was. Het was de ander die naar haar toe kwam.

Enfin, er zijn veel van dat soort dingen in de Natuur. Misschien is er ook wel kwade wil. Maar ik ben er niet helemaal zeker van dat het niet één van de cadeautjes is die de mentale activiteit de mens heeft gegeven. Zodra hij zich heeft afgescheiden van zijn instinct en op een onafhankelijke manier wilde handelen...

Wat is instinct precies?

Het is het bewustzijn van de Natuur. Zij is zich bewust van haar

werking, maar het is geen individueel bewustzijn. Er bestaat een instinct van de soort. Sommigen hebben gezegd dat er zelfs 'geesten van de soort' zijn, bewuste wezens voor iedere soort. Het instinct hangt af van de manier waarop de Natuur werkt. De Natuur is een bewuste kracht die weet wat zij wil, en dat op haar manier doet, weet waar ze heen gaat en de wegen kent, die kiest ze zelf. Voor de mens lijkt dat onsamenhangend omdat zijn bewustzijn te beperkt is; hij kan het geheel niet voldoende overzien – wanneer je alleen maar kleine bijzonderheden of kleine stukjes van de dingen ziet, kun je helemaal niets begrijpen. Maar de Natuur heeft een plan, zij heeft een bewuste wil, zij is een entiteit die volkomen bewust is – je kunt niet zeggen een wezen, want het is niet van dezelfde proportie. Wanneer wij met ons menselijk bewustzijn een 'wezen' zeggen, stellen we ons onmiddellijk een menselijk wezen voor, misschien een beetje of heel sterk vergroot, maar dat op dezelfde manier functioneert. Daarom zeg ik niet dat het een wezen is, maar een bewuste entiteit, een bewuste wil die de dingen bewust en opzettelijk doet en ontzagwekkende krachten tot haar beschikking heeft.

Men zegt ook dat de krachten van de Natuur blind en gewelddadig zijn. Maar dat is helemaal niet zo! Het is de mens die in zijn verhouding tot de Natuur zo oordeelt. Laten we dit voorbeeld nemen. Wanneer er een aardbeving is, verdwijnen er eilanden en worden er miljoenen mensen gedood. Men zegt: 'De Natuur is monsterlijk.' Vanuit het gezichtspunt van de mens is de Natuur monsterlijk. Wat doet ze? Ze veroorzaakt een grote ramp. Maar stel je voor dat je, terwijl je aan het springen of hardlopen bent, of onverschillig wat doet, een harde klap oploopt en je wat je noemt een blauwe plek krijgt die erg zwart wordt. Dat is voor onze cellen hetzelfde als een aardbeving, je vernietigt een geweldig aantal cellen. Het is een kwestie van verhouding. Voor ons, voor ons kleine, voor ons heel kleine bewustzijn lijkt het iets geweldigs, maar eigenlijk is het heel gewoon een kneuzing ergens op aarde (zelfs niet in het universum). We hebben het alleen maar over de aarde. En wat is de aarde? Helemaal niets, een heel kleine speelbal in het universum. Als we het over het universum hebben, is de verdwijning van werelden zo iets als kneuzingen. Het is niets.

Je moet, als je kunt, je bewustzijn verruimen.

Ik heb iemand gekend die zijn bewustzijn wilde verruimen. Hij zei

dat hij een middel had gevonden. Hij ging 's nachts buiten op zijn rug liggen om naar de sterren te kijken en te proberen zich ermee te identificeren en zo een onmetelijke wereld binnen te gaan en het gevoel van proportie, van de orde van de aarde en al haar kleinigheden helemaal te verliezen en ruim te worden als de hemel – je kunt niet zeggen als het universum omdat we daar maar een heel klein stukje van zien, maar ruim als de hemel met alle sterren. En dan vallen al die kleine onzuiverheden weg, weet je, en begrijp je de dingen op heel grote schaal.

Dat is een goede oefening.

Het zijn allebei goede oefeningen. Probeer te vergelijken, nietwaar. Je loopt op een weg, er is een leger van mieren die van het ene nest naar het andere gaan. Je kijkt niet naar de grond, je bent met iemand aan het praten. Heel achteloos zet je de ene voet na de andere en je verplettert honderden mieren zonder het zelfs te merken. Als je een mier was, zou je zeggen: 'Wat een kwaadaardige en beestachtige kracht!' Je loopt gewoon. Je hebt niet opgelet. Maar veronderstel dat er wezens bestaan die zo zijn, voor wie wij hele kleine miertjes zijn. Ze zetten de ene voet na de andere en miljoenen mensen worden gedood. Ze hebben het niet eens gemerkt! Ze hebben het niet opzettelijk gedaan. Ze liepen, dat is alles. Het enige verschil dat je zou kunnen maken (en toch ben ik daar ook niet helemaal zeker van), het enige verschil tussen een mier en een mens is dat een mens in staat is om te denken over wat hem overkomen is en misschien is een mier zich daar niet van bewust? Ik weet er niets van. Ik kan het niet met zekerheid zeggen.

15 juli 1953

Ieder mens heeft zijn stokpaardje, zijn meest geliefde parool; iedereen denkt dat hij vrij is van het een of andere vooroordeel waar anderen aan vast zitten en hij is bereid om zulke denkbeelden als volkomen verkeerd te veroordelen; maar tegelijkertijd beeldt hij zich in dat die van hem helemaal niet iets dergelijks zijn; die zijn voor hem de waarheid, de werkelijke waarheid. Gehechtheid aan een mentale regel is de aanwijzing dat zich nog ergens een blindheid verbergt.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 50)

Is bijgeloof een mentale regel?

Nee, geen regel, maar een mentale formatie. Over het algemeen ligt de oorzaak van een bijgeloof in een ervaring. Er is bijvoorbeeld een bijgeloof in Europa; men zegt: ‘Ga nooit onder een ladder door, er zal je een ongeluk overkomen.’ Waarschijnlijk is iemand onder een ladder doorgelopen, is de ladder gaan glijden en bovenop hem gevallen, en zo begint de geschiedenis. Het kan zijn dat die ervaring zich meermalen heeft herhaald, want als je een ladder verkeerd neerzet en er onderdoor loopt en hij op dat moment valt, dan is dat een ongeluk! Van dit soort bijgeloof zijn er ontelbare voorbeelden. Dat hangt trouwens van de landen af; het is iets heel plaatselijks en je kunt in verschillende landen zelfs het tegenovergestelde bijgeloof vinden. Er zijn landen waar het zien van een zwarte kat het teken is dat jou een ramp zal overkomen. Er zijn andere landen waar het zien van een zwarte kat betekent dat jou iets heel goeds zal overkomen! Alles bij elkaar genomen zul je tot de conclusie komen dat er helemaal niets zal gebeuren. Zo is het. Bijna ieder bijgeloof is het resultaat van een ervaring die volkomen plaatselijk, toevallig en buitengewoon is en tot een mentale regel is verheven. Het is een mentale formatie en geen regel.

Nu zijn er andere gevallen, zoals bijvoorbeeld een groot aantal godsdienstige regels, die enkel en alleen gebaseerd zijn op beginselen van hygiëne, op medische kennis, en die tot godsdienstige regels

verheven zijn omdat dat het enige middel was om ze in acht te doen nemen. Als men je niet zegt dat 'God wil dat je dit of dat doet', dan doe je het niet, dan doen de meeste gewone mensen het niet. Zoiets heel eenvoudigs als je handen wassen voor het eten bijvoorbeeld. In landen met een weinig wetenschappelijke beschaving zijn er mensen die ontdekt hebben dat het waarschijnlijk inderdaad hygiënischer is om voor het eten je handen te wassen! Als ze er geen godsdienstige regel van gemaakt hadden, als ze niet hadden gezegd dat 'God wil' dat men zijn handen wast voor het eten, anders zou men Hem beledigen, dan zouden de mensen gezegd hebben: 'Waarom? Vandaag niet, morgen. Ik heb geen tijd, ik heb haast!' Maar op deze manier hebben de mensen altijd het idee in hun achterhoofd dat hen iets heel naars zal overkomen vanwege Gods boosheid. Dat is ook een bijgeloof, een grof bijgeloof.

Ze doen de dingen omdat het hen gezegd wordt. Er is een hele categorie godsdiensten zoals de chaldeeuwse godsdienst – die het eten van varkensvlees verbiedt. Ze zeggen dat het volkomen onrein is en dat je onrein zult worden als je het eet. De waarheid is dat in die landen (omdat het warme landen zijn) het vlees van het varken vol zit met wormpjes die je met het vlees naar binnen krijgt, zelfs als het gekookt is. Het moet bijzonder lang gekookt worden om de wormen te doden. Als je het gewoon kookt, hebben die wormpjes daar genoeg weerstand tegen en installeren zich in je maag of in je ingewanden en daar gedijen ze en soms doden ze je tenslotte of maken je in ieder geval erg ziek. Die wormen zijn eigen aan dat soort vlees. Als je dat de mensen uitlegt, begrijpen ze het niet; ze hebben geen enkele medische of wetenschappelijke of hygiënische kennis en het interesseert ze helemaal niet: 'O, maar het is niet duur, het is goedkoop vlees, we zullen wel zien wat er gebeurt.' Wat er gebeurt is dat ze na verloop van tijd verschrikkelijke pijn in hun ingewanden zullen krijgen en steeds magerder zullen worden en steeds meer zullen eten, wat volkomen nutteloos is. Ze zullen niet weten wat er is gebeurd, ze zullen gewoon door de wormen opgegeten worden. Maar als je tegen hen zegt: 'Doe dat niet, God zal woedend zijn en je straffen', dan is dat voldoende. Dan zullen ze het niet doen.

Een andere vraag?

'Er wordt gezegd dat je onmiddellijk een massa hindernissen het hoofd moet bieden als je de deur openzet voor yoga... Dat is geen absolute regel; het hangt vooral van de persoon af. Ongunstige omstandigheden komen voor veel mensen om de zwakke punten van hun natuur op de proef te stellen. Gelijkmoedigheid is de onontbeerlijke basis van de yoga; ze moet heel stevig gevestigd zijn voordat je vrij op de weg vooruit kunt gaan. Vanuit dit standpunt zijn alle vervelende dingen vanzelfsprekend proeven die je moet ondergaan. Maar zij zijn ook nodig om de begrenzingen te doorbreken die je mentale constructies om je heen hebben opgetrokken en die je verhinderen je voor het Licht en de Waarheid open te stellen.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 49/50)

Als we met een aspiratie tot het spirituele leven komen, kunnen we dan door de vijandige krachten worden aangevallen?

Iedereen, zonder uitzondering.

Die erg aardig lijken?

Soms, ja. Soms, dat zijn de gevaarlijksten.

Maar hoe kunnen we dat weten?

O, het gemakkelijkste middel is om, als je een goeroe hebt, het hem te vragen. Dat ligt binnen ieders bereik. Geloof in je goeroe hebben, is voldoende, het hem gaan vragen – hij zal het je zeggen, want hij weet het.

Als je geen goeroe hebt, is het wat moeilijker, want die krachten zijn erg handig; ze nemen niet de schijn aan van een ramp, van ellende of van boosaardigheid, omdat je het dan onmiddellijk zou weten, je zou je niet laten overvallen; over het algemeen nemen ze de verschijning aan van een vriend. Als je heel oprecht bent, merk je al gauw een paar kleine aanwijzingen, zoals kleine suggesties om je

ijdelheid te bevredigen, of om twijfel in je te wekken, of om je een beetje onbewust te maken van wat je precies moet doen – hele kleine dingen. Als je heel oprecht bent, kijk je daar doorheen; vooral als je waakzaam genoeg bent om je niet te laten bedriegen door complimenten of pogingen die je aanmoedigen in de bevrediging van je eigenliefde. De dingen die juist je ijdelheid een beetje aanmoedigen, die zijn het zekerste teken; iets dat je doet denken: ‘Eigenlijk ben ik nog niet zo kwaad. Alles wat ik doe, doe ik goed. Mijn poging is heel verdienstelijk. Mijn oprechtheid is boven iedere blaam verheven’ enzovoort. Je wordt meer en meer voldaan, en dan kun je er zeker van zijn. Maar zelfs dat neemt niet altijd die vormen aan. Er zijn ook andere dingen, het hangt van de mensen af. Voor de één is het zo, voor de ander wekken ze ideeën van grootheid: ‘Als ik zo doorga, zal ik een grote yogi worden. Ik zal grote vermogens hebben. Ik zal goede werken doen. Wat zal ik de Godheid goed dienen, wat zal hij tevreden over me zijn!’ Dat is erg gevaarlijk. Het tegenovergestelde hiervan bestaat ook: ‘Eigenlijk deug ik misschien nergens voor. Is het de moeite waard dat ik een poging doe? Er zal niets goeds uit voortkomen. Ben ik tot het spirituele leven in staat? Waarschijnlijk zal ik nooit iets bereiken. Ik doe afstand van tastbare dingen voor een droom die niet te verwerkelijken is. En wat ben ik eigenlijk? Een stofje. Loont het de moeite een poging te doen om de Godheid te vinden? Ik zal waarschijnlijk helemaal niets vinden en al mijn pogingen zullen tevergeefs zijn.’ Dat is zelfs veel gevaarlijker. Ik zou honderden van zulke voorbeelden kunnen aanhalen.

Er is maar één iets dat je werkelijk kan redden en dat is een contact, zelfs het geringste contact met je psychische wezen; als je de *hechtheid* van dat contact hebt gevoeld. En dan zet je wat er van deze persoon of die omstandigheid komt daar tegenover en je ziet of het goed is of niet. Zelfs als je voldaan bent – in ieder opzicht – zelfs als je bij jezelf zegt: ‘Eindelijk heb ik de vriend gevonden die ik wilde hebben. Ik ben in de beste omstandigheden van mijn leven’ enzovoort, zet dat dan tegenover het contact met je psychische wezen en je zult zien of het zijn heldere kleur bewaart of dat er ineens een licht onbehagen komt – niet groot, niet iets dat veel lawaai maakt, alleen maar een licht gevoel van onbehagen. Je bent er niet meer zo zeker van dat het is zoals je dacht. Dan *weet* je: je moet altijd luisteren naar dat kleine stemmetje. Dát is de waarheid en dan zal de ander

je geen last meer kunnen bezorgen.

Als je met een oprechte aspiratie tot het spirituele leven komt, overvalt je soms een lawine van onaangename dingen: je maakt ruzie met je beste vrienden, je familie schopt je het huis uit, je verliest wat je gelooft gewonnen te hebben... Ik heb iemand gekend die naar India was gekomen met een grote aspiratie en na zich lang te hebben ingespannen om kennis te verwerven en zelfs om yoga te doen. Het is heel lang geleden. In die tijd droeg men horlogekettingen met kleine dingetjes eraan. Die mijnheer had een gouden potloodje dat zijn grootmoeder hem gegeven had en waaraan hij gehecht was als aan het dierbaarste ter wereld. Het was aan zijn ketting bevestigd. Toen hij ontscheepte in een van de havens – in Pondicherry, of misschien ergens anders in India of in Colombo. Ik geloof dat het Colombo was – men ontscheepte in bootjes en die bootjes brachten je naar het strand. En zo moest hij van de trap van het schip in het bootje springen. Hij stapte verkeerd, wist zich zo goed en zo kwaad als het ging vast te grijpen, maar maakte een bruuske beweging en het gouden potloodje viel in zee. Het ging regelrecht de diepte in. Die mijnheer had daar eerst veel verdriet van, maar toen heeft hij bij zichzelf gezegd: ‘Kijk, dat is het resultaat van India, men bevrijdt me van mijn gehechtheden...’ Voor heel oprechte mensen neemt het die vorm aan. In de grond van de zaak zijn lawines vervelende dingen altijd voor oprechte mensen. Mensen die niet oprecht zijn, krijgen dingen met de aardigste, helderste kleuren om hen goed te bedriegen, en uiteindelijk om hen te laten ontdekken dat ze zich vergist hebben. Maar als je veel moeilijkheden hebt, dan bewijst dat dat je al een bepaalde graad van oprechtheid hebt bereikt.

Hier heb je gezegd: ‘Wanneer je je tot de Godheid wendt, moet je schoon schip maken met alle mentale opvattingen; maar in plaats daarvan projecteren de mensen over het algemeen al hun opvattingen op de Godheid en willen dat de Godheid daaraan gehoorzaamt.’

(‘Waarom Yoga’, blz. 51)

Ja, iedereen doet dat – de hele tijd, voortdurend. Als de Godheid niet is zoals jij denkt dat hij moet zijn, wel, dan is hij niet de

Godheid. Als hij niet doet wat jij wilt, als hij niet handelt zoals jij denkt dat hij zou moeten handelen, als hij niet het karakter heeft dat jij hem toeschrijft, dan is hij niet de Godheid. 'Ik erken je als de Godheid als je precies doet wat ik wil dat je zult doen!' Natuurlijk ben je niet oprecht genoeg om het te zeggen, maar zo is het. Ik zou je miljoenen voorbeelden kunnen geven – geen honderden, maar miljoenen. En er is er niet één onder jullie die het niet onbewust doet. Het is een regel, nietwaar, men zegt: 'Ja, ik ben volkomen bereid me aan de Godheid te onderwerpen en zijn wil te doen, zijn tegenwoordigheid en zijn handelen te erkennen, *onder voorwaarde* dat het zo en zo zal zijn, dat hij zo zal denken, dat hij zo zal voelen, dat hij zo zal handelen' enzovoort. Bij de eerste de beste gelegenheid zal ik jullie dat door een klein voorbeeldje laten zien. Het zal niet op zich laten wachten, het zal zich één dezer dagen voordoen. Voilà.

'De macht van het geld is nu onder invloed of in handen van krachten en wezens uit de vitale wereld. Daardoor zie je nooit aanzienlijke sommen geld naar de zaak van de waarheid gaan. Het gaat altijd de verkeerde weg op, want het is in de klauwen van de vijandige krachten en één van hun belangrijkste middelen om hun greep op de aarde te behouden. De vijandige krachten hebben een machtig, volledig en zorgvuldig georganiseerd beslag op de macht van het geld gelegd en het is één van de moeilijkste opgaven om ook maar iets uit deze compacte organisatie los te maken. Telkens wanneer je probeert een beetje geld aan zijn tegenwoordige beheerders te onttrekken, moet je een verbitterd gevecht leveren.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 43)

Hoe is de situatie van het geld nu? Hebben die wezens nog steeds een grote macht over het geld?

Ja, dat blijft zo. Dat blijft zo, het is er niet beter op geworden. Trouwens, de voorwaarde die vervuld moet worden, is niet vervuld.*

* In een vroeger gesprek (1 Maart 1951) had Moeder gezegd dat de voorwaarde die vervuld moest worden om de macht over het geld te krijgen was: meester te worden over de seksuele impuls in de mensheid.

Dus kan men niet verwachten dat het beter zou zijn. Vanmorgen nog heb ik me beklaagd (nu ja, beklaagd, dat is bij wijze van spreken, om me te doen begrijpen), ik zei bij mezelf: 'Om te doen wat wij willen doen, hebben we veel geld nodig – veel, nietwaar, niet maar een beetje – toch ontbreekt het niet aan geld in de wereld. Er zijn zelfs mensen die zoveel hebben dat ze niet weten wat ze ermee moeten doen. Maar het komt nooit in hen op het voor het goddelijke Werk te geven... Ze kunnen niet zeggen dat ze het niet weten, want wanneer je wilt weten is er altijd een middel om het te weten te komen. Wanneer je het idee krijgt: 'Ik wil mijn geld op de nuttigste manier besteden', (de nuttigste manier, niet alleen maar de manier die mijnheer of mevrouw vanuit hun standpunt als de nuttigste beschouwen), wel, dan kun je die manier altijd vinden. Over het algemeen (er zijn uitzonderingen), over het algemeen stellen de mensen die veel geld hebben een voorwaarde: het moet hen op z'n minst enige bevrediging geven. Het moet een verdienste zijn – ze geven, maar ze moeten er iets door winnen. Als het geen zakenlieden zijn en als ze hun geld niet geven om er meer door te verdienen, als het bijvoorbeeld filantropen zijn die geld willen geven om de mensheid vooruit te helpen, dan willen ze altijd min of meer bewust (maar over het algemeen heel bewust) dat hun dat roem brengt, een soort bevrediging van hun eigenliefde. Ze geven geld om een school te stichten: die school zal hun naam dragen. Ze bouwen ergens een monument: men zal moeten zeggen dat mijnheer die en die het geld ervoor gegeven heeft enzovoort... Er was een tijd waarin ik bezig was 'Golconde'* te bouwen; er waren mensen die me benaderden of anderen stuurden om me te zeggen: 'Ik ben bereid u zoveel of zoveel te geven, maar dan zult u in een kamer een marmeren plaat moeten aanbrenge waarop staat: 'Deze kamer is gebouwd dank zij de gift van mijnheer die en die.' Toen heb ik gezegd: 'Het spijt me, ik kan marmeren platen voor u maken, maar daarmee zal ik mijn souterrain plaveien.' Zo is het.

Er zijn uitzonderingen, zoals op alle regels. Maar enfin, ik kan niet zeggen dat het geld spontaan, vrij en zonder inspanning daarheen gaat waar men er de nuttigste dingen mee kan doen, nee. Het maximum aan goede wil is het geld te geven voor iets dat men goed

* Een van de gastenverblijven van de Ashram

begrijpt (dat ook gemakkelijk te begrijpen is), om een ziekenhuis te bouwen bijvoorbeeld, of een crèche voor kleine kinderen te openen. Dat zijn allemaal goede werken die de mensen begrijpen. Maar als men tegen hen zegt dat men het menselijke bewustzijn wil veranderen of dat men een nieuwe wereld wil scheppen, o, dan is het eerste wat ze zeggen: 'Neem me niet kwalijk, maar praat me niet over God, want als God het werk doet, wel, dan is het God die u de middelen zal geven, en dan hebt u onze hulp niet nodig.' Ik heb mensen tegen me horen zeggen: 'Als u God op aarde vertegenwoordigt, dan kunt u doen wat u wilt; het is helemaal niet nodig voor ons u iets te geven.' En hoevelen onder jullie zijn vrij van dit idee (van een bijsmaak van dit idee): de Godheid is almachtig, dus kan de Godheid doen wat hij wil?

Dat is het eerste argument, dat is de theorie. De Godheid is almachtig, hij kan doen wat hij wil, dientengevolge heeft hij van niemand hulp nodig. En als je het denkbeeld dat de Godheid in deze wereld werkelijk almachtig is en altijd doet wat hij wil, ver genoeg doordrijft, dan zeg ik dat hij het grootste monster is in het universum; want iemand die almachtig is en de wereld maakt zoals ze is, met een glimlach toekijkend hoe de mensen lijden en ellendig zijn en die dat heel goed vindt, wel, die noem ik een monster. Over die dingen dacht ik na toen ik vijf jaar was! Ik zei bij mezelf: 'Het is niet mogelijk, wat men daar leert is niet waar!' Nu, aangezien jullie een wat filosofischer geest hebben, zal ik jullie leren hoe je uit de moeilijkheid kunt komen. Maar eerst zullen jullie moeten begrijpen dat het een kinderlijk idee is. Ik doe gewoon een beroep op jullie gezonde verstand. Jullie maken van je God een persoon, omdat je het zo beter begrijpt. Jullie maken van hem een persoon. En verder heeft die persoon iets georganiseerd (de aarde, dat is te groot, dat is moeilijk te begrijpen, zeg maar: iets, het doet er niet toe wat) en dat iets heeft die persoon georganiseerd met de volledige macht om precies te doen wat hij wil. En in dat iets – dat hij heeft gemaakt met de volledige macht om te doen wat hij wil – is er onwetendheid, stompzinnigheid, kwade wil, angst, jaloezie, trots, boosaardigheid en ook lijden, ziekte, verdriet en allerlei pijn; en er zijn veel mensen die niet kunnen zeggen dat ze per dag misschien meer dan een paar minuten geluk kennen, voor het overige is het een kleurloze toestand die voorbij gaat als een doods iets – en dat noemen jullie een

schepping!... Ik noem dat zoiets als een hel! En degene die dat vrijwillig heeft gemaakt en het niet alleen maar heeft gemaakt, maar het bekeek en zei: 'Ha, dat is heel goed', zoals men in verschillende godsdienstige boeken vertelt dat hij na de wereld gemaakt te hebben zoals ze is, haar de zevende dag bekeek en heel tevreden was over zijn werk en is gaan uitrusten... Wel, dat, nee! Dat noem ik geen God. Of anders moet je doen zoals Anatole France en zeggen dat God een demiurg is en de verschrikkelijkste van alle wezens. Maar er is een middel om de moeilijkheid te boven te komen. (*Tegen een kind*) Weet jij het middel? Zeker, je weet het! Jullie zullen zien dat al die opvattingen en het idee dat jullie hebben, gebaseerd zijn op een zeker iets, op een entiteit die jullie God noemen en een wereld die jullie zijn schepping noemen, en jullie geloven dat die twee verschillende dingen zijn, de ene heeft het andere gemaakt en het andere is onderworpen aan de ene en is de uitdrukking van wat de ene heeft gemaakt. Kijk, dat is nu de eerste fout. Als jullie diep zouden kunnen voelen dat er geen scheiding is tussen dat iets dat jullie God noemen en dat iets dat jullie de schepping noemen – als jullie zouden kunnen zeggen: 'Het is precies hetzelfde', en als jullie zouden kunnen voelen dat wat jullie God noemen (misschien is het alleen maar een woord), dat wat jullie God noemen lijdt, wanneer jullie lijden, dat hij onwetend is wanneer jullie onwetend zijn en dat hij door deze schepping heen zichzelf langzamerhand, stap voor stap terugvindt, zich verenigt met zichzelf, zich verwerkelijkt, zich uitdrukt en dat het helemaal niet iets is dat hij op een eigenmachtige manier gewild heeft of op een autocratische manier heeft gemaakt, maar dat het de toenemende, zich meer en meer ontwikkelende uitdrukking is van een bewustzijn dat zich tegenover zichzelf objectiviteit... Dan is er niets anders meer dan het gevoel van een collectieve opmars naar een meer totale verwerkelijking, een zich bewust worden en kennen van zichzelf – niets anders dan dat – een progressief zich bewust worden en kennen van zichzelf, dat het Eerste Bewustzijn integraal in een totale eenheid zal weergeven.

Dat verandert het probleem.

Alleen is het wat moeilijk te begrijpen; jullie moeten nog een beetje verder vooruitgaan. In plaats van als een klein kind te zijn dat knielt, zijn handen vouwt en zegt: 'Mijn God, ik bid je, maak me heel lief zodat ik nooit mijn moeder verdriet doe'... Dat is natuurlijk

erg gemakkelijk, en heus, ik kan niet zeggen dat het slecht zou zijn. Het is heel goed. Er zijn alleen kinderen bij wie het niet werkt omdat ze zeggen: 'Waarom zou ik Je vragen me lief te maken? Je zou me lief moeten maken zonder dat ik het Je zou hoeven vragen. Anders ben Jij niet lief!' Het is heel goed wanneer je eenvoudig van hart bent en niet veel nadenkt, maar wanneer je begint te denken wordt het moeilijker. Als je iemand naast je zou hebben om tegen je te zeggen: als je in plaats daarvan, in plaats van een kaars aan te steken, te knielen en je handen te vouwen, een vlam in je hart zou aansteken en een sterke aspiratie zou hebben naar 'iets dat mooier, waarachtiger, edeler en beter is dan alles wat ik ken. Ik vraag dat ik morgen al die dingen begin te kennen, dat ik alles wat ik niet kan doen, begin te doen – en iedere dag een beetje meer.' En dan, als je een beetje observeert, als je om de een of andere reden veel ellende in de wereld hebt gezien, als je vrienden hebt die ongelukkig zijn of familieleden die lijden, of je hebt wat voor moeilijkheden ook, dan vraag je dat het bewustzijn zich in zijn geheel moge verheffen tot die volmaaktheid die zich moet manifesteren, en dat die hele onwetendheid die de wereld zo ongelukkig heeft gemaakt, veranderd moge worden in een verlichte kennis, en dat al die kwade wil verlicht moge worden en zich moge veranderen in goede wil. En voor zover je het kunt, voor zover je het begrijpt, wens je dat met je hele hart; en heus, dat kan de vorm aannemen van een gebed. Je kunt vragen – vragen aan wat? – vragen aan degene die weet, vragen aan degene die kan, vragen aan alles dat beter en machtiger is dan jij zelf, te helpen opdat het zo moge worden. En wat zouden die gebeden mooi zijn!

Mijn kinderen, over vijf jaar zal ik jullie lessen in spiritueel leven geven. Ik geef jullie vijf jaar om je voor te bereiden. Wat ik jullie nu zeg, is alleen maar een klein beetje, zoiets als een kaarsje aansteken om jullie een idee te geven wat licht is. Maar ik wil graag dat we allemaal zo ver komen dat we niet meer eindeloos alle onzin herhalen en steeds maar weer opnieuw vertellen, die men zegt wanneer men zich tot iets anders wendt dan het gewone leven. Net zoals ik hier in dit boek gesproken heb over de verwarring die er bestaat tussen het ascetisme en het spirituele leven,* zal ik het met jullie hebben over

* Neem bijvoorbeeld het algemene bijgeloof dat over de hele wereld geldt, namelijk dat ascetisme en spiritualiteit één en hetzelfde zijn. Wanneer je over iemand

de verwarring die er bestaat tussen wat men God noemt en wat ik de Godheid noem. Dat is voor later.

Het is tien voor half tien, tijd om op te houden.

De volgende keer zullen we het hebben over gezondheid en ziekte, en ik zal alle mensen beschamen die met ijzeren ketenen aan hun ziekte geklonken zijn en haar niet willen laten gaan. Ik zal hen beitels geven om hun ketenen te verbreken.

praat als over een spiritueel mens, stelt het merendeel van de mensen zich voor dat hij niet eet, de hele dag doodstil zit, of heel armoedig in een hutje woont nadat hij alles wat hij bezat heeft weggegeven zonder iets voor zichzelf te houden. Dat is het beeld dat negennegentig van de honderd mensen voor de geest komt wanneer je over een spiritueel mens praat; voor hen is armoede en onthouding van alles dat aangenaam of gerieflijk kan zijn, het enige geldende bewijs van spiritualiteit. Dat is een mentale constructie die vernietigd moet worden, wil je vrij zijn om de spirituele waarheid te zien en te volgen... Zodra je je ervan hebt ontdaan, ontdek je iets dat veel hoger en groter is dan je bekrompen ascetische regel, je vindt een totale opening die het wezen volledig vrij laat. Als je iets moet hebben, aanvaard je het; als hetzelfde iets van je weggaat, laat je het met dezelfde bereidheid gaan. De dingen komen en je neemt ze, de dingen gaan en je weerhoudt ze niet, en je blijft altijd dezelfde glimlachende sereniteit behouden, of je ze nu neemt of laat gaan.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 50/51)

22 juli 1953

'Je moet twee factoren in overweging nemen. Wat van buiten komt en ook wat voortkomt uit de innerlijke gesteldheid. De innerlijke toestand wordt een oorzaak voor ziekte wanneer er een weerstand of een verzet is of wanneer een deel van het wezen niet op de bescherming reageert. Soms is er zelfs iets dat de vijandige krachten bijna vrijwillig binnenroept. Een heel kleine beweging van dien aard is al genoeg; ogenblikkelijk storten de vijandige krachten zich op je en hun aanval uit zich meestal als een ziekte.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 52)

'Of wanneer een deel van het wezen niet op de bescherming reageert'. Wat betekent dat, Moeder?

Ik heb jullie dat uitgelegd. Wat begrijp je niet?

Ik heb de betekenis van de woorden begrepen, maar ik begrijp niet waarom het zo is.

Omdat ik zeg: 'een deel van het wezen'? Begrijp je wel wat 'onder bescherming staan' betekent? Begrijp je ook 'aan de bescherming onttrekken'? Als je iets doet dat ermee in strijd is; als je bijvoorbeeld door de Godheid beschermd wordt en op een gegeven moment een gedachte van twijfel, kwade wil of verzet hebt, onttrek je je onmiddellijk aan de bescherming. De bescherming is om je heen werkzaam om te verhinderen dat de vijandige krachten op je af komen of dat er een ongeluk gebeurt; dat wil zeggen dat als je aan bewustzijn verliest, de bescherming verhindert dat dit gebrek aan bewustzijn onmiddellijk een slecht resultaat veroorzaakt. Maar als je je aan de bescherming onttrekt en niet de hele tijd waakzaam bent, zul je òf door de vijandige krachten worden aangevallen òf er zal een ongeluk gebeuren.

Maar degenen die niet bewust zijn?

Degenen die niet bewust zijn? Maar ik heb bovendien gezegd dat ik het niet over gewone mensen had. Ik heb het niet over gewone mensen, die staan niet onder een speciale bescherming. Gewone mensen verkeren in gewone omstandigheden. Zij hebben geen speciale bescherming die over hen waakt, ik heb dat niet voor hen gezegd. Zij volgen de gewone wetten van het leven en men kan hen de dingen niet op dezelfde manier uitleggen... Jij dacht aan iedereen? Dat het voor iedereen zo is? Het is alleen voor mensen die yoga doen, het is niet voor iedereen.

Kan men een ziekte krijgen door angst?

Ja. Ik heb iemand gekend die zo bang was, dat hij cholera kreeg. Er was cholera in het huis naast hem en die persoon was zo bang dat hij ook cholera kreeg en zonder enige andere reden, er was geen andere reden waarom hij die ziekte kreeg, het kwam enkel en alleen door angst. En dat is iets heel algemeen; bij een epidemie komt het in de meeste gevallen daardoor. Angst zet de deur open en dan krijg je de ziekte. Degenen die geen angst hebben, kunnen zich vrij bewegen, die krijgen over het algemeen geen ziekte. Maar nog eens, zoals ik daar ('Waarom Yoga', blz. 54) al gezegd heb: je hebt misschien geen angst in het mentale bewustzijn, je hebt misschien zelfs geen angst in het vitale, maar wie heeft er geen angst in het lichaam? Maar heel weinig mensen.

Om het lichaam van angst te genezen, heb je een strenge discipline nodig. De cellen zelf beven. Alleen door discipline, door yoga kun je die angst overwinnen. Maar het is een feit dat je door angst van alles kunt krijgen, zelfs een ongeluk. En vanuit een bepaald gezichtspunt is alles besmettelijk, nietwaar? Ik heb iemand gekend die door angst een wond kreeg toen hij de wond van iemand anders zag. Dat is hem werkelijk overkomen.

Wat is het verschil tussen mentale, vitale en fysieke angst?

Als je je bewust bent van de beweging van je mentale, van de beweging van je vitale en van de beweging van je fysieke, weet je het.

Mentaal is het heel eenvoudig: het zijn de gedachten. Je begint te

denken dat er bijvoorbeeld die ziekte heerst en dat die ziekte erg besmettelijk is en dat je haar misschien zult krijgen, en dat het vreselijk zal zijn als je haar krijgt en wat moet je doen om haar niet te krijgen?... En dan begint het mentale te beven: wat zal er morgen gebeuren? enzovoort.

Vitaal voel je het. Je voelt het in de gewaarwordingen. Plotseling word je warm en dan koud en je begint te transpireren of je krijgt allerlei onaangename verschijnselen. En dan voel je hoe je het hart in de keel klopt en ineens heb je koorts en daarna wordt de bloedsomloop trager en word je koud.

Fysiek, dat... Wanneer je de twee andere angsten niet meer hebt, kun je de fysieke angst bemerken. Over het algemeen zijn de andere twee veel bewuster. Ze overdekken de fysieke angst. Maar wanneer je geen mentale angst en geen vitale angst meer hebt, dan bemerk je haar. Zij is een eigenaardige kleine vibratie die de cellen binnenkomt en die beginnen dan te beven. Maar de cellen, dat is niet zoiets als een hart dat sneller klopt. Het is in de cellen zelf, dat beven, die lichte huivering. En dat is heel moeilijk te beheersen. Maar het kán beheerst worden.

Ik weet zeker dat de meesten onder jullie dit hebben gevoeld; wanneer je bijvoorbeeld een oefening doet die je niet dikwijls hebt gedaan of die je voor het eerst doet; het is zoiets als hele lichte vibraties die al je cellen overvallen. En dan verlies je natuurlijk de volledige beheersing over je lichaam. Het lichaam reageert niet meer op de Kracht. Wanneer je je wil wilt inschakelen om iets te doen, dan veroorzaakt dat in het lichaam een soort weerstand en onvermogen. Alleen merk je dat over het algemeen niet omdat de mentale angst of dat vitale terugdeinzen waarvan je je heel duidelijk bewust bent, meer je aandacht trekt, terwijl je je niet erg bewust bent van de weerstand die in het lichaam ontstaat. Over het algemeen doet zich in alle sporten (athletiek en bij alle wedstrijden) een bepaald verschijnsel voor: je hebt bij je vrienden wel eens gemerkt dat sommigen iets veel beter doen dan gewoonlijk, en dat anderen, die het gewoonlijk heel goed doen, op dat moment bijna niet in staat zijn om het te doen. Ze doen het veel minder goed. Dat hangt van die kleine vibraties af. Je verliest de volledige beheersing. Je wil heeft niet meer de volledige beheersing over je lichaam omdat het vibreert, het reageert op andere krachten dan de jouwe... Ik heb het natuurlijk

niet over degenen die in de war raken of die een vitale hebben dat ondersteboven is. Met hen valt er niets te beginnen. Voor hen is het beter het niet te proberen. Ik wil hiermee zeggen dat degenen die een zekere beheersing over zichzelf hebben, die getraind zijn, nietwaar, maar die het op dat moment van de wedstrijd niet zo goed kunnen als gewoonlijk, het niet zo goed doen door een gebrek aan ontvankelijkheid van het lichaam dat die lichte huivering in de cellen heeft waarvan je je niet bewust bent, maar die een obstructie is. Dat verhindert het de Kracht volledig te ontvangen.

Zijn ziekten beproevingen in de yoga?

Beproevingen? Helemaal niet.

Wordt je met opzet een ziekte gegeven opdat je vooruit zou kunnen gaan? Zo is het zeker niet. Dat is te zeggen, je kunt het omdraaien: er zijn mensen die zo'n voortdurende aspiratie hebben en zo'n totale goede wil dat ze alles wat hen overkomt, aannemen als beproevingen op de weg om vooruitgang te maken. Ik heb mensen gekend die zodra ze ziek werden, dat zagen als een bewijs van de goddelijke Genade om hen te helpen vooruit te gaan. Ze zeiden bij zichzelf: dit is een goede vingerwijzing, ik zal de oorzaak van mijn ziekte ontdekken en de nodige vooruitgang maken. Ik heb zulke mensen gekend en die gingen prachtig vooruit. Er zijn daarentegen anderen die verre van zoiets te gebruiken, zich erdoor in de verdrukking laten brengen. Zoveel te erger voor hen. De ware houding wanneer je ziek bent, is te zeggen: 'Er is iets niet in orde. Ik zal eens kijken wat dat is.' Je moet nooit denken dat de Godheid je met opzet een ziekte heeft gegeven, want dan zou hij werkelijk een heel gemene Godheid zijn!

Er zijn toch microben in het water?

Die mensen zijn in zo'n fysieke, mentale en vitale toestand dat het genoeg is om een ziekte te krijgen zelfs zonder water te drinken, dat verzeker ik je. Hun hele wezen is voortdurend in disharmonie, hun hele fysieke wezen. Ik wil niet zeggen innerlijk, innerlijk zijn ze misschien heel goed – maar degenen die heel goed zijn, zijn tegen alles bestand.

Ik heb precies het tegenovergestelde gezien. Ik heb in dit land hier mensen van een dorp gezien die niets anders te drinken hadden dan water dat geen water meer was, maar modder. Ik heb het met mijn eigen ogen gezien. Het was een gelige modder waarin de koeien zich gewassen hadden en het overige hadden gedaan en waar de mensen doorheen hadden gewaad nadat ze door de straat hadden gelopen. Ze gooiden hun vuilnis erin, alles was erin.

En ik heb die mensen dus gezien. Ze gingen erin, het was gele modder en een eindje verder, aan het eind, was er een klein beetje water – het was geen water, het was gelige modder, zoals ik al zei. Ze bogen zich er overheen en schepten het in hun handen en dronken het. Er waren erbij die het water niet eens een bezinksel lieten vormen. Sommigen wisten wat je erin moest doen, ze kenden de kruiden die nodig zijn om het water een bezinksel te laten vormen en als je het dan lang genoeg laat staan, wordt het wat helderder. Maar er waren er ook die helemaal niets wisten en het dronken zoals het was. En toen kwam ik te weten dat er juist een cholera-epidemie in de omtrek was; ik zei: ‘Leven er nog mensen in dit dorp hier, met zulk water?’ Men antwoordde me: ‘We hebben geen enkel geval van cholera.’ Ze waren immuun, ze waren eraan gewend. Maar als er één onder hen per ongeluk cholera had opgelopen, waren ze waarschijnlijk allemaal gestorven, want dan was de angst gekomen en door de angst zouden ze geen weerstand meer gehad hebben, want het waren arme, ongelukkige mensen. Maar de morele conditie van die mensen is verschrikkelijk, veel erger dan hun fysieke conditie – de morele conditie.

Er zijn sadhoes, weet je, die uit heiligheid smerige levensomstandigheden aanvaarden. Ze wassen zich nooit, ze doen niets wat de hygiëne vereist. Ze leven in een werkelijk smerige toestand – en ze zijn vrij van iedere ziekte. Waarschijnlijk omdat ze geloof hebben en het opzettelijk doen. Hun moraal is prachtig... Ik heb het over oprechte mensen. Ik heb het niet over hen die doen alsof. Zij hebben geloof. Ze denken niet aan hun lichaam, ze denken aan het leven van hun ziel. Ze hebben geen ziekten. Sommigen komen in een toestand waarin een arm of een been of een deel van het lichaam door hun ascetische houding helemaal is verstijfd. Ze kunnen zich niet meer bewegen; iedereen zou in zo'n toestand doodgaan; zij blijven leven omdat ze geloof hebben en omdat ze het opzettelijk doen, omdat het

iets is dat ze zichzelf hebben opgelegd.

Dientengevolge is de morele conditie veel belangrijker dan de fysieke. Als je in een milieu leeft waar men schoon is en je zou drie dagen geen bad nemen, zou je ziek worden. Dat is niet om jullie te zeggen geen bad te nemen! Want wij willen geen sadhoes zijn, wij willen yogi's zijn. Dat is niet hetzelfde. En wij willen dat ons lichaam aan de yoga deelneemt. Dus moeten we doen wat nodig is om het in een goede conditie te houden. Maar enfin, het is om jullie te zeggen dat de morele conditie veel belangrijker is dan de fysieke.

Trouwens, als het in plaats van die mensen die uit ascetisme hun lichaam beschadigen, die zich pijnigen, iemand anders zou zijn die het deed, dan zou iedereen moord en brand schreeuwen, protesteren en zeggen dat hij een monster is. Maar ze doen het zelf. En ze verdragen het heel goed omdat ze het zichzelf hebben opgelegd – maar ze hebben tegelijk de hovaardigheid uit aspiratie voor het goddelijke leven iets heel ‘opmerkelijks’ te hebben gedaan.

Geen andere vragen?

Wel, ik heb jullie onlangs gezegd dat ik het met jullie wilde hebben over ziekte; ik heb er vandaag aan gedacht en aantekeningen gemaakt... Want men kan me zeggen dat er microben zijn, en dan dat er mensen zijn die niet aan ziek worden denken en toch ziekten krijgen; maar de gedachte is niet de enige factor, verre van dat. Enfin, ik zal proberen jullie nu de aantekeningen die ik heb gemaakt, uit te leggen. (*Moeder kijkt haar papier door*)

Ik heb jullie eerst gezegd dat een ziekte zonder uitzondering – zonder uitzondering – de uitdrukking is van een verbreking van het evenwicht. Maar er zijn veel soorten verbrekingen van het evenwicht... Ten eerste heb ik het alleen maar over het lichaam, ik heb het niet over zenuwziekten van het vitale of over mentale ziekten. Dat zullen we later zien. We hebben het alleen over dit arme kleine lichaam. En ik zeg dat alle, alle ziekten, welke het ook moge zijn (en ik reken er zelfs ongelukken bij) door verbreking van het evenwicht komen. Dat wil zeggen dat als al je organen, als alle ledematen en alle delen van je lichaam met elkaar in harmonie zijn, je volmaakt gezond bent. Maar zodra zich waar dan ook de minste of geringste onevenwichtigheid voordoet, ben je direct een beetje ziek of wat erger ziek of heel erg ziek ofwel overkomt je een ongeluk. Dat gebeurt altijd wanneer er een innerlijke onevenwichtigheid is.

Maar aan het evenwicht van het lichaam moet je ook het evenwicht van het vitale en het mentale toevoegen. Om allerlei dingen te kunnen doen en immuun te zijn, en zonder dat je een ongeluk overkomt, moet je evenwicht drievoudig zijn – mentaal, vitaal en fysiek – en niet alleen in elk van de delen, maar ook in alle drie ten opzichte van elkaar... Als jullie een beetje wiskunde hebben gedaan, zal men jullie verteld hebben hoeveel combinaties dat kan maken en wat voor moeilijkheid dat oplevert. Dáár ligt de sleutel van het probleem. Want de combinaties zijn ontelbaar en dus zijn de oorzaken van ziekte ook ontelbaar en ook de oorzaken van ongelukken. Enfin, om het begrijpelijk te maken zullen we proberen ze in te delen.

Ten eerste zijn er vanuit het standpunt van het lichaam – alleen van het lichaam – twee soorten onevenwichtigheid: een functionele en een organische. Ik weet niet of jullie het verschil tussen de twee weten. Je hebt organen, en verder heb je alle delen van je lichaam: zenuwen, spieren, beenderen en de rest. Als nu een orgaan uit zichzelf uit zijn evenwicht is, dan is het een organische onevenwichtigheid en zegt men tegen je: dat orgaan is ziek of het is misschien slecht gebouwd of het is misvormd of er is een ongeluk mee gebeurd. Maar het orgaan is ziek. Het orgaan kan echter in een heel goede conditie zijn, al je organen kunnen in een heel goede conditie zijn en toch doet zich een ziekte voor omdat ze niet behoorlijk functioneren: er is een functionele onevenwichtigheid. Je kunt een heel goede maag hebben, maar ineens gebeurt er iets mee en functioneert hij niet behoorlijk meer; of je lichaam kan uitstekend zijn, maar er gebeurt iets mee en het functioneert niet meer behoorlijk. Dan heb je een ziekte door een functionele onevenwichtigheid, niet door een organische.

Over het algemeen genezen ziekten die ontstaan zijn door een functionele onevenwichtigheid sneller en veel gemakkelijker dan de andere. De andere... die zijn ernstiger – soms worden ze zelfs heel ernstig. Dit zijn dus al twee domeinen die je moet kennen en bekijken, maar als je je lichaam een beetje kent en gewend bent zijn functioneren te observeren, dan kun je zien tot welk soort je onevenwichtigheid behoort.

Wanneer je jong bent en een normaal leven leidt, is de onevenwichtigheid meestal functioneel. Maar er zijn van die arme mensen

die om de een of andere reden een ongeluk hebben gehad of bij wie zich vóór hun geboorte een onevenwichtigheid heeft voorgedaan. Die hebben iets te dragen dat veel moeilijker te genezen is (niet dat het ongeneeslijk zou zijn; theoretisch is niets ongeneeslijk), maar het wordt moeilijker.

Goed, wat zijn nu de oorzaken van een onevenwichtigheid? Zoals ik jullie daarnet al zei, zijn er ontelbare oorzaken omdat er ten eerste al de innerlijke oorzaken zijn, dat wil zeggen de persoonlijke, en ten tweede de uiterlijke oorzaken, dat wil zeggen de dingen die van buiten op je af komen. Dat maakt al twee belangrijke categorieën.

De innerlijke oorzaken.

We hebben gezegd: je hebt hersenen, longen, een hart, een maag, een lever enzovoort. Als elk zijn plicht doet en normaal functioneert, en als ze allemaal op een gegeven moment met elkaar overeenstemmen en op de juiste manier functioneren (let wel, het is erg ingewikkeld. Als jullie aan dat alles zouden moeten denken, ben ik erg bang dat het niet altijd goed zou gaan! Gelukkig heeft het ons bewuste denken niet nodig), maar laten we aannemen dat ze goed met elkaar in harmonie zijn, goede vrienden, dat ze het volkomen met elkaar eens zijn, en elk zijn functie, zijn beweging op het juiste ogenblik vervult, in overeenstemming met de andere, niet te vroeg en niet te laat, niet te sterk en niet te zwak, enfin, alles gaat goed en je voelt je uitstekend. Veronderstel nu dat er één onder hen om de een of andere reden in een slecht humeur is: het werkt niet met de nodige energie en niet op het juiste moment, het staakt een beetje. Je moet niet geloven dat het alleen ziek zal worden; met het hele gestel zal het verkeerd gaan en je zult je helemaal niet lekker voelen. En als er per ongeluk een vitale onevenwichtigheid is, dat wil zeggen een teleurstelling, een te hevige emotie, een te grote hartstocht of iets anders dat je vitale van streek brengt, komt dat er ook nog bij. En als bovendien je gedachten ronddolen en je sombere ideeën begint te krijgen en verschrikkelijke dingen begint te formuleren en rampzalige formaties gaat maken, dan word je vast en zeker ziek... Jullie zien de complicatie, nietwaar, iets heel kleins kan verkeerd gaan en zo, door inwendige besmetting tot iets heel ernstigs leiden. Het is dus belangrijk onmiddellijk te controleren. Je moet bewust zijn: bewust van het functioneren van je organen, je rekenschap geven van de gene die zich niet goed gedraagt en het meteen zeggen wat het

moet doen om zichzelf er bovenop te brengen. Je moet ze een lesje geven zoals je kleine kinderen een lesje geeft (ik zal jullie dat later uitleggen). Als ze ongezonde fantasieën beginnen te krijgen (werkelijk, dat is de gelegenheid om het ze te zeggen), dan moet je tegen ze zeggen: 'Nee, zo moet je niet doen, het is anders!' Laten we bijvoorbeeld stellen dat je hart als een razende tekeer begint te gaan. Dan kalmeer je het, je zegt dat dát geen manier van doen is en tegelijkertijd (enkel en alleen om het te helpen), haal je diep, heel regelmatig en ritmisch adem, dat wil zeggen dat de longen het hart gaan leiden en het leren behoorlijk te functioneren. Enzovoort. Ik zou jullie ontelbare voorbeelden kunnen geven. Goed, we zeggen dus dat er een onevenwichtigheid is tussen de verschillende delen van het wezen, een gebrek aan overeenstemming in hun functioneren. Dat heb ik jullie daarnet verteld. En dan de inwendige conflicten. Dat zijn ruzies. Er zijn inwendige ruzies tussen de verschillende delen van jezelf. Laten we aannemen dat er een orgaan is dat behoefte heeft aan rust (dat komt heel dikwijls voor) en een ander dat activiteit wil, en de twee tegelijkertijd. Hoe ga je dat in der minne schikken? Ze beginnen ruzie te maken. Als je doet wat het ene wil, protesteert het andere! En dan moet je de middenweg vinden om ze tot overeenstemming te brengen. En als je dan soms bij het fysieke ook nog het vitale en het mentale voegt (ik heb het niet over het speculatieve mentale en ook niet over het onafhankelijke vitale, ik heb het over de vitale en mentale delen *van het lichaam*, omdat er een fysiek-vitale en een fysiek-mentale is; er bestaat een fysiek-mentale en dit fysiek-mentale is het ergste van allemaal, dat gaat altijd maar door en je hebt de grootste moeite het te stoppen, het gaat maar door, het gaat maar door, het gaat maar door), nu, als er tussen hen, tussen het mentale, het vitale en het fysieke onenigheden zijn, dan heb je een slagveld, en dat slagveld kan de oorzaak worden van alle mogelijke ziekten. Ze vechten hevig met elkaar. De ene wil iets, de andere wil het niet; ze maken ruzie en je bent in een soort inwendige maalstroom. Dat kan je koorts bezorgen (dat doet het over het algemeen) of je wordt gegrepen door een inwendig huiveren en je hebt geen controle meer. Want de belangrijkste oorzaak van lichamelijke ziekten is dat het lichaam ongerust begint te worden; het begint meer en meer, meer en meer te beven en je voelt dat je er niet meer in slaagt het evenwicht te herstellen, het ontsnapt aan je

controle. In zulke gevallen moet je weten waarover de onenigheid gaat, wat de reden van de onenigheid is en vinden hoe je die lieden in jezelf tot overeenstemming kunt brengen. Dat zijn allemaal functionele stoornissen, onevenwichtigheden. Er zijn andere onevenwichtigheden die min of meer deel uitmaken van wat je daarnet zei. Je hebt een aspiratie in je (ik heb het nu over mensen die een yoga doen, of die in ieder geval weten wat het spirituele leven is en proberen de weg te gaan), er is een deel van je wezen – in het mentale of in het vitale of soms zelfs in het fysieke – dat het goed begrepen heeft, dat een grote aspiratie en een bijzondere aanleg heeft, dat de krachten goed ontvangt en grote vooruitgang maakt. En dan zijn er andere die niet kunnen, er zijn er die niet willen (dat is natuurlijk erg slecht), maar er zijn andere die wel willen, maar niet kunnen, die niet het vermogen hebben, die niet klaar zijn. Dan is er dus iets dat opklimt en iets dat niet beweegt. Dat scheidt een verschrikkelijke onevenwichtigheid. En die wordt over het algemeen weergegeven door een of andere ziekte, want je bent in een toestand van zo'n innerlijke spanning tussen iets dat niet kan of dat zich vastklampt, dat niet wil bewegen, en iets dat wel wil. Dat veroorzaakt een verschrikkelijk onaangenaam gevoel en daar komt over het algemeen een ziekte uit voort.

Nu kan ook het tegenovergestelde, ongeveer het tegenovergestelde het geval zijn. Dat wil zeggen dat het hele wezen in beweging is, vooruitgaat, vordert in een toenemende evenwichtigheid en opmerkelijke vooruitgang maakt. Je hebt het gevoel in een uitstekende conditie te zijn, alles gaat goed, je voelt je zeker, je ziet jezelf al roemrijk op de weg gevorderd... plof, een ziekte! Dan zeg je: 'Wat! Ik was in zo'n goede conditie en kijk nu eens, nu word ik ziek! Dat is niet rechtvaardig.' Maar dat komt omdat je niet helemaal bewust bent. Een klein deel van het wezen wilde niet in beweging komen. Over het algemeen is het iets in het vitale; soms is het een of andere kleine mentale formatie die er niet mee instemt te volgen; soms is het heel gewoon iets in het lichaam dat heel traag is of helemaal niet van plan om in beweging te komen, dat wil dat de dingen voor altijd blijven zoals ze zijn. Het trekt achteruit, het scheidt zich opzettelijk af en dat veroorzaakt natuurlijk, zelfs al is het iets heel kleins, zo'n onevenwichtigheid in het wezen dat je ziek wordt. En dan zeg je bij jezelf: 'Dat is nu echt jammer, het ging zo

goed, dit is niet rechtvaardig! De goede God is werkelijk niet aardig! Toen ik zo vooruitging, had Hij me moeten verhinderen ziek te worden!' Zo is dat.

Nu is er nóg iets. Je doet de yoga zo goed als in je vermogen ligt. Men heeft je gezegd: 'Open je, je zult de Kracht ontvangen.' Men heeft je gezegd: 'Heb vertrouwen en goede wil en je zult beschermd zijn.' En inderdaad, je bent in het Bewustzijn gedompeld, je bent in de Kracht gedompeld, je bent in de Bescherming gedompeld en je ontvangt dat alles naarmate je vertrouwen hebt en je openstelt. Het helpt je gezond te blijven en de kleine inwendige onevenwichtigheden te verwerpen, de orde te herstellen als dat nodig is en je te beschermen tegen lichte aanvallen of ongelukjes die je hadden kunnen overkomen. Maar als er ergens in je wezen – of in je lichaam, in je vitale, in je mentale, in verscheidene delen of zelfs in één enkel deel – een onvermogen is om de kracht die neerdaalt te ontvangen, dan werkt dat als een zandkorrel in een radertje. Een mooie machine die goed loopt, weet je, alles gaat goed, en dan gooi je er een beetje zand in (het is niets, één korreltje) en ineens is alles bedorven en staat de machine stil. Ergens een klein gebrek aan ontvankelijkheid, iets dat de Kracht niet kan ontvangen, dat volledig gesloten is (als je het bekijkt, wordt het als het ware ergens een zwart puntje, iets dat zo hard is als steen: de Kracht kan er niet in doordringen, het weigert haar te ontvangen of het kan niet of het wil niet) en dat veroorzaakt direct een grote onevenwichtigheid. En dat iets dat opklom, nietwaar, dat zo prachtig aan het ontluiken was, voelt zich ziek en soms juist wanneer je in een normale evenwichtigheid was. Je was gezond, alles ging goed, je had nergens over te klagen. Op een dag had je een nieuw idee begrepen, je had een nieuwe impuls gekregen, je had een sterke aspiratie en je ontving een grote kracht en je had een prachtige ervaring, een mooie ervaring die innerlijke deuren voor je opende, die je een kennis gaf die je eerder niet had; toen was je er zeker van dat alles goed zou gaan... De volgende morgen ben je ziek. Dan zeg je: 'Alweer? Dat is onmogelijk! Dat moest niet gebeuren!' Maar het was gewoon wat ik daarnet zei: een zandkorreltje. Er was iets dat niet kon ontvangen en dat veroorzaakt onmiddellijk een onevenwichtigheid. Zelfs iets heel kleins is al voldoende en je wordt ziek. Je ziet dat er redenen zijn, veel redenen, ontelbare redenen! Want al deze redenen combineren zich tot een buitengewone complexiteit en

om een ziekte te kunnen genezen, moet je haar oorzaak vinden, niet haar microben. Want het blijkt dat (excuseer me, ik hoop dat hier geen dokters aanwezig zijn) het blijkt dat wanneer zich microben voordoen, ze prachtige middelen ontdekken om de microben te doden, maar die middelen genezen bepaalde mensen en maken anderen veel zieker! Niemand weet waarom... Misschien weet ik waarom. Omdat de ziekte een andere oorzaak had dan een louter fysieke, er was een andere, de fysieke was alleen maar een uiterlijke uitdrukking van een andere wanorde en tenzij je daar de vinger op legt, tenzij je die wanorde ontdekt, zul je de ziekte nooit kunnen voorkomen. Om die wanorde te ontdekken moet men een diepgaande occulte kennis hebben, en ook een grondige kennis van het innerlijke functioneren van iedereen.

Enfin, we hebben heel in het kort, heel snel alle innerlijke oorzaken bekeken. Nu zijn er uiterlijke oorzaken die het ingewikkelder maken. Als je in een volmaakt harmonisch milieu zou verkeren waar iedereen totaal en volkomen van goede wil was, zou je zeker niemand anders dan jezelf de schuld kunnen geven. Maar de moeilijkheden van binnen bevinden zich ook buiten je. Je kunt in zekere mate een innerlijk evenwicht vestigen, maar je leeft in een omgeving die vol onevenwichtigheden is. Tenzij je jezelf opsluit in een ivoren toren (wat niet alleen moeilijk is, maar ook niet altijd aanbevelenswaardig), ben je verplicht te ontvangen wat van buiten komt. Je geeft en je ontvangt; je ademt in en je absorbeert. Dan doet zich dus een vermenging voor en daarom kun je zeggen dat alles besmettelijk is, want je leeft in een toestand van voortdurende vibraties. Je zendt jouw vibraties uit en je ontvangt de vibraties van anderen, en die vibraties zijn van een heel ingewikkelde orde. Er zijn (we zeggen dat om de taal te vereenvoudigen) mentale vibraties, vitale vibraties, fysieke vibraties en nog veel andere. Je geeft, je ontvangt; je geeft, je ontvangt. Het is een voortdurend spel. Zelfs als we aannemen dat er geen kwade wil is, is er noodzakelijkerwijze besmetting. En zoals ik daarnet al zei, alles is besmettelijk – alles. Je kijkt naar het gevolg van een ongeluk: je absorbeert een bepaalde vibratie. En als je overgevoelig bent en je bovendien bang bent of een afkeer hebt (dat is hetzelfde, afkeer is de morele uitdrukking van een fysieke angst) kan het ongeluk zich fysiek in je lichaam weergeven. Natuurlijk zal men je zeggen dat mensen die zulke reacties

hebben in een toestand van nerveuze onevenwichtigheid verkeren. Dat is het niet helemaal. Het zijn mensen met een overgevoelig vitale, dat is alles. En dat is niet altijd een bewijs van minderwaardigheid, integendeel! Want naarmate je spiritueel vooruitgaat, ontstaat een bepaalde overgevoeligheid van de zenuwen, en als je zelfbeheersing niet tegelijkertijd met je gevoeligheid toeneemt, kunnen je allerlei onaangename dingen overkomen.

Er is jammer genoeg veel kwade wil in de wereld; en onder al die verschillende soorten kwade wil zijn er geringe die voortkomen uit onwetendheid en domheid, er zijn sterke die voortkomen uit kwaadaardigheid, en er zijn geweldige die het gevolg zijn van antigoddelijke krachten. Dit bevindt zich allemaal in de atmosfeer (ik zeg dit niet om jullie bang te maken, want je moet natuurlijk nergens bang voor zijn – maar het is er toch) en die dingen vallen je aan, soms opzettelijk, soms onopzettelijk. Onopzettelijk, dan komt het door andere mensen: anderen worden aangevallen, ze weten het niet, ze geven het door zonder het zelfs te merken. Zij zijn de eerste slachtoffers. Zij geven de ziekte door aan anderen. Maar er zijn opzettelijke aanvallen. We hadden het onlangs over mentale formaties en boosaardige mensen die mentale formaties maken om je kwaad te doen, die ze opzettelijk maken om kwaad te doen. En dan zijn er degenen die een stap verder gaan. Er bestaat een afgedwaalde, ontaarde occulte kennis die men zwarte magie noemt; dat is iets waarmee je je nooit moet inlaten. Jammer genoeg zijn er mensen die zich er uit pure boosaardigheid mee inlaten. En je moet niet geloven dat het inbeelding is of bijgeloof, het is echt. Sommige mensen weten hoe ze magie moeten bedrijven en ze doen het ook, en door hun magie verkrijgen ze heel afschuwelijke resultaten... Het spreekt vanzelf dat je, als je niet bang bent, als je onder de bescherming blijft, er tegen gevrijwaard bent. Maar er is een 'als', er is een voorwaarde, en als je die niet steeds vervult, kunnen je heel onaangename dingen overkomen. Zolang je in een toestand vol kracht, vol zuiverheid bent – dat wil zeggen van onoverwinnelijkheid – valt wat iemand tegen je onderneemt automatisch op hem terug, zoals wanneer je een tennisbal tegen een muur slaat: die komt naar je terug; op precies dezelfde manier komt het naar hen terug, soms met grotere kracht. Ze worden gestraft door hetzelfde waardoor ze gezondigd hebben. Maar dat hangt natuurlijk af van degene tegen

wie ze hun magie bedrijven, van zijn innerlijke kracht en zuiverheid... Ik ben die dingen tegengekomen, veel van zulke gevallen. Om het te weerstaan moet je, zoals ik al zei, een strijder in het vitale zijn, dat wil zeggen een spirituele strijder in het vitale. Al degenen die oprecht een yoga doen, moeten dat worden, en als ze dat worden, zijn ze er helemaal tegen gevrijwaard. Maar één van de voorwaarden om het te worden, is nooit kwade wil of lelijke gedachten voor anderen te hebben. Want als je een boosaardig gevoel of een kwade wil of een slechte gedachte hebt, daal je af naar hun niveau en wanneer je op hun niveau bent, kun je hun slagen krijgen.

Nu, zonder tot dit uiterste te gaan, er zijn in de fysieke atmosfeer, in de aardse atmosfeer, grote hoeveelheden kleine entiteiten die je niet ziet omdat je visie te beperkt is, maar die zich in jouw atmosfeer bewegen. Sommige zijn heel aardig en andere heel kwaadaardig. Over het algemeen zijn deze kleine wezentjes het product van de desintegratie van vitale wezens – het krioelt ervan – en ze doen een heleboel onaangename dingen. Er zijn er ook die erg aardige dingen doen: ik geloof dat ik jullie al eens het verhaal heb verteld van die kleintjes die me aan mijn sari trokken om me te waarschuwen dat mijn melk bijna aan de kook was en dat ik moest gaan kijken om te zorgen dat ze niet overkookte. Maar ze zijn niet allemaal zo aardig. Sommige halen graag lelijke streken uit, gemene streken. En meestal zitten zij achter een ongeluk. Ze houden van ongelukken, ze houden van de werveling van krachten rond een ongeluk; een massa mensen, weet je, dat is heel amusant. En dan, dat geeft hen voedsel, want in de grond van de zaak voeden ze zich met de menselijke vitaliteit die door emoties en opwinding buiten het lichaam geprojecteerd wordt. Dan zeggen ze: alleen maar een ongeluk, ja, dat is heel leuk, veel ongelukken!...

Als er een groep van zulke wezentjes is, kunnen ze met elkaar botsen, want onder elkaar hebben ze geen erg vreedzaam leven: met elkaar botsen en vechten, elkaar vernietigen en in stukken houwen enzovoort. En dat is de oorsprong van microben. Dat zijn krachten van desintegratie. Zelfs in hun gedeelde vorm blijven ze levend en dat is de oorsprong van ziektekiemen en microben. Bijgevolg hebben de meeste microben een kwade wil achter zich, en dat maakt hen zo gevaarlijk. En tenzij je de hoedanigheid van de kwade wil kent en erop kunt inwerken, loop je negenennegentig procent kans dat je het

echte en algehele geneesmiddel niet zult kunnen vinden. De microbe is een heel materiële uitdrukking van iets levends in de subtiel-fysieke wereld en daardoor komt het dat diezelfde microben (zoals ik daar gezegd heb) die altijd om je heen en in je zijn, je jarenlang niet ziek maken en dan maken ze je ineens wel ziek.

Er is een andere reden. De oorsprong en ondersteuning van de microben ligt in een disharmonie, een ontvankelijkheid van het wezen voor de vijandige kracht. Ik zal jullie een verhaal vertellen. Ik weet niet of ik het jullie al eens verteld heb, maar ik ga het jullie nu vertellen omdat het jullie een illustratie zal geven.

Ik was in Japan, het was in het begin van Januari 1919, in de tijd dat er in heel Japan een vreselijke griep woedde die honderdduizenden mensen doodde. Het was één van die epidemieën die bijna nooit voorkomen. In Tokyo waren er iedere dag honderden en honderden nieuwe gevallen. De ziekte gaf het volgende beeld te zien: ze duurde drie dagen en op de derde dag stierf men. En er stierven zoveel mensen dat men ze zelfs niet kon cremeren, weet je, dat was onmogelijk, er waren er te veel. Als men op de derde dag niet doodging, was men op de zevende dag helemaal genezen; een beetje moe, maar enfin, helemaal genezen. Er heerste paniek in de stad, want er zijn in Japan heel zelden epidemieën; het zijn heel zindelijke, zorgvuldige mensen die een heel goede moraal hebben. Ziekten komen heel zelden voor. Maar dit was zomaar gekomen, als een ramp. Er was een verschrikkelijke angst; je zag de mensen bijvoorbeeld op straat lopen met een maskertje over hun neus, een maskertje om de lucht die ze inademden te zuiveren zodat die niet vol van de microben van de ziekte zou zijn. Het was een algemene angst. Nu, ik woonde bij iemand die niet ophield me lastig te vallen: 'Maar wat is die ziekte? Wat steekt er achter die ziekte?' Om haar niet te krijgen, omgaf ik me gewoon met mijn kracht, mijn bescherming, dacht er niet meer aan en ging door met mijn werk. Er gebeurde niets en ik dacht er niet aan. Maar voortdurend: 'Wat is het? O, ik zou zo graag willen weten wat er achter die ziekte zit. Kunt u me niet zeggen wat die ziekte is, waarom die ziekte er is?' enzovoort. Op een dag werd ik naar het andere eind van de stad geroepen door een jonge vrouw die ik kende en die me aan vrienden wilde voorstellen of me iets wilde laten zien; ik herinner me niet goed meer waar het om ging, maar enfin, ik moest met de tram de hele

stad door. En ik zat in de tram en zag al die mensen met maskertjes over hun neus, en dan was er die voortdurende angst in de atmosfeer, een suggestie – en ik begon me af te vragen: ‘Werkelijk, wat is die ziekte? Wat steekt er achter die ziekte? Wat voor krachten zijn er in die ziekte?...’ Ik ben in dat huis aangekomen, heb er een uur doorgebracht, en ben weer teruggegaan. En ik ben thuis gekomen met een geweldige koorts. Ik had de ziekte opgelopen. Ze overviel je zomaar, zonder voorbereiding, ogenblikkelijk. Ziekten die ontstaan door ziektekiemen en microben hebben over het algemeen een paar dagen nodig: ze komen, er is een kleine innerlijke strijd die je wint of verliest; als je die verliest, krijg je de ziekte, dat is niet ingewikkeld. Maar in dit geval: je krijgt een brief, je maakt de enveloppe open en plof! het volgende ogenblik heb je koorts. Goed, ’s avonds had ik een verschrikkelijke koorts. Men riep de dokter (ik heb hem niet geroepen), men riep de dokter die me zei: ‘Ik moet u absoluut dit medicijn geven.’ Het was één van de beste medicijnen tegen de koorts, hij had er maar een beetje van (al hun voorraden waren uitgeput, iedereen nam het). Hij zei: ‘Ik heb nog een paar pakjes, die zal ik u geven.’ ‘Doet u geen moeite, geef ze me niet, ik zal ze niet innemen. Houdt u ze voor iemand die erin gelooft en ze zal innemen.’ Hij kreeg er genoeg van: ‘Het is niet de moeite waard dat ik hier kom!’ Toen zei ik: ‘Misschien is het niet de moeite waard!’ En ik ben in mijn bed gebleven met mijn koorts, een hevige koorts. De hele tijd vroeg ik me af: ‘Wat is die ziekte? Waarom is die ziekte er? Wat steekt er achter die ziekte?...’ Tegen het eind van de tweede dag lag ik alleen in mijn kamer toen ik duidelijk een wezen zag, gedeeltelijk onthoofd, in een militair uniform (of het overblijfsel van een militair uniform) dat me benaderde en zich plotseling op mijn borst stortte, zo, met dat halve hoofd, om mijn kracht te absorberen. Ik keek goed en toen bemerkte ik dat ik bezig was dood te gaan. Hij trok al het leven uit me weg (ik moet erbij zeggen dat de mensen binnen drie dagen stierven aan longontsteking). Ik was absoluut aan mijn bed gekluisterd, onbeweeglijk, in een diepe trance. Ik kon niet meer bewegen en hij trok. Ik dacht: nu is het afgelopen. Toen heb ik een beroep gedaan op mijn occulte macht, ik heb een zware strijd geleverd en het is me gelukt hem weg te sturen, hij kon niet meer blijven. Toen ben ik wakker geworden.

Maar ik had het gezien. En ik had geleerd, ik had begrepen dat de

ziekte haar oorsprong had in wezens die uit hun lichaam waren geslingerd.

Ik had dat gezien tijdens de Eerste Wereldoorlog, tegen het eind van de Eerste Wereldoorlog toen de mensen in loopgraven leefden en door bombardementen gedood werden. Ze waren volkomen gezond, helemaal gezond en in één seconde werden ze uit hun lichaam geslingerd, onbewust van het feit dat ze dood waren. Ze wisten niet dat ze geen lichaam meer hadden en probeerden in anderen het leven te vinden dat ze niet meer in zichzelf konden vinden. Dat wil zeggen dat ze veranderd waren in een ontelbare hoeveelheid vampiers. Ze zogen de mensen uit. Bovendien trad er een ontbinding op van de vitale krachten van degenen die ziek werden en stierven. Men leefde in een soort kleverige, dikke nevel die uit dat alles was samengesteld. En degenen die de nevel absorbeerden, werden ziek en genazen over het algemeen, maar degenen die door een dergelijk wezen werden aangevallen stierven onherroepelijk, ze konden dat niet weerstaan. Ik weet wat ik aan kennis en macht nodig had om het te weerstaan. Het was onweerstaanbaar. Dat betekent dat ze stierven als ze werden aangevallen door een wezen dat een centrum van die werveling van kwade krachten was. En er moeten er veel geweest zijn, een groot aantal. Ik heb dat allemaal gezien en ik heb het begrepen. Toen men me kwam opzoeken, heb ik gevraagd me alleen te laten. Ik ben rustig in mijn bed gebleven en ik heb twee, drie dagen doorgebracht met mijn bewustzijn, in absolute rust en concentratie. Daarna kwam een vriend van ons (een heel goede Japanse vriend) me opzoeken en zei: 'Ah! Je bent ziek geweest? Dan is het waar wat ik dacht... Stel je voor, sinds twee of drie dagen is er geen enkel nieuw geval van de ziekte in de stad en de meeste mensen die ziek waren, zijn genezen en het aantal doden is bijna te verwaarlozen, en nu is het helemaal afgelopen. Men beheerst de ziekte.' Toen heb ik verteld wat me was overkomen en hij is het iedereen gaan vertellen. In de kranten heeft men er zelfs artikelen over gepubliceerd.

Wel, bewustzijn is meer afdoende dan pakjes geneesmiddelen, dat is zeker! De toestand was kritiek. Stel je voor, er waren hele dorpen waar alle mensen gestorven waren. Er was een dorp in Japan, niet groot, maar toch met meer dan honderd mensen, en het bleek dat door een eigenaardig toeval één van de inwoners van het dorp een

brief moest ontvangen – de besteller ging er alleen maar heen als er brieven waren natuurlijk, het was een dorp ver weg op het platteland. Hij is er op uitgegaan: er lag sneeuw, het hele dorp was ondergesneeuwd... en er was geen enkel levend wezen meer! Zo was het. Zo'n soort epidemie was het. En Tokyo was ook zo; maar Tokyo was een grote stad, daarom gebeurde alles daar niet op dezelfde manier. En zo werd de epidemie tot staan gebracht. Dat is mijn verhaal.

Nu, dat brengt ons natuurlijk tot het geneesmiddel. Alles goed en wel, we hebben nu de kennis; dus ten eerste: hoe te verhinderen dat ziekten zich voordoen, en ten tweede: wanneer een ziekte zich voordoet, hoe haar te genezen.

Je kunt gewone middelen proberen en soms lukt dat. Dat komt over het algemeen voor wanneer het lichaam ervan overtuigd is dat je het de omstandigheden hebt gegeven waarin het gezond moet zijn: het heeft het besluit genomen gezond te zijn en het geneest. Maar als je lichaam niet de wil heeft, als het niet het besluit genomen heeft om te genezen, dan kun je proberen wat je wilt, het zal niet genezen. Dat weet ik ook uit ondervinding. Want ik heb mensen gekend die in vijf minuten genezen konden worden, zelfs van een ziekte die als heel ernstig werd beschouwd, en ik heb mensen gekend die geen dodelijke ziekte hadden, maar haar zo onverzettelijk vasthielden dat ze dodelijk werd. Het was onmogelijk hun lichaam ervan te overtuigen dat het de ziekte moest laten gaan.

Dat is het punt waarop je heel zorgvuldig moet zijn en jezelf met veel onderscheidingsvermogen moet bekijken om dat kleine deel in jezelf te ontdekken dat – hoe moet ik het zeggen – er plezier in heeft om ziek te zijn. O, er zijn veel redenen. Sommige mensen zijn ziek uit ergernis, sommige mensen zijn ziek uit wrok, sommige mensen zijn ziek uit wanhoop, sommige mensen... En het zijn geen grote bewustzijnsbewegingen, het is een hele kleine beweging in het wezen. Je bent verontwaardigd, je zegt: 'Ze zullen zien wat er gaat gebeuren, ze zullen de gevolgen zien van wat ze me hebben aangedaan! Laat ze maar komen! Ik zal ziek worden.' Men zegt zoiets niet openlijk bij zichzelf, want anders zou men zichzelf een standje geven, maar er is ergens iets dat zo denkt.

Wanneer je de kleine of grote wanorde, de disharmonie hebt ontdekt, moet je dus twee dingen doen. Ten eerste hebben we

gezegd dat die disharmonie een soort trilling en een gebrek aan vrede in het fysieke wezen, in het lichaam teweegbrengt. Het is een soort koorts, zelfs als het geen echte koorts is, is er een lichte, gelocaliseerde soort koorts, sommige mensen worden rusteloos. Het eerste dat je dus moet doen, is jezelf tot rust brengen, in een totaal vertrouwen de vrede, de rust en de ontspanning in dat hoekje (niet noodzakelijkerwijze in het hele lichaam) brengen. Daarna kijk je wat de oorzaak van de wanorde is. Je kijkt. Er zijn er veel, maar enfin, je probeert bij benadering de oorzaak van deze wanorde te vinden, en door de druk, de aandrang van het licht en de kennis en de spirituele kracht herstel je de harmonie, het goede functioneren. En als het zieke deel ontvankelijk is, als het geen hardnekkige weerstand biedt, kun je in een paar seconden genezen.

Dat is niet altijd het geval. Er is soms, zoals ik al zei, een kwade wil: je staakt min of meer, enfin, je wilt dat de ziekte gevolgen heeft. Dan kost het een beetje meer tijd. Maar als je niet van bijzondere kwade wil bent, werkt de Kracht na een bepaalde tijd: na een paar minuten of een paar uur of op z'n hoogst na een paar dagen genees je.

Nu, in een geval van speciale aanvallen van vijandige krachten wordt het ingewikkeld, want je hebt niet alleen te maken met de lichaamswil (let wel dat ik niet het argument accepteer van degenen die me zeggen: 'Maar ik wil helemaal niet ziek zijn!'), want je bewustzijn zegt altijd dat het niet ziek wil zijn, je moet wel niet goed wijs zijn om te zeggen: 'Ik wil ziek zijn', maar het is niet je bewustzijn dat ziek wil zijn, het is een deel van je lichaam, of hoogstens een deel van het vitale dat dwarsboomt en ziek wil zijn, en tenzij je heel oplettend observeert, zul je het niet bemerken). Maar ik zeg dus dat de situatie ingewikkeld wordt als er een aanval en een druk achter zit van vijandige krachten die je werkelijk kwaad willen doen. Je kunt de deur geopend hebben door een spirituele fout: door een bewustzijnsbeweging van ijdelheid, van woede, van wrok of van gewelddadigheid; ook al is het alleen maar een bewustzijnsbeweging die komt en gaat, kan het de deur openen. Er zijn altijd ziektekiemen die op de loer liggen en alleen maar op een gelegenheid wachten; daarom moet je heel zorgvuldig zijn. Maar enfin, om de een of andere reden is de invloed door het schild van de bescherming heen gedrongen en werkt om de ziekte aan te moedigen zo erg mogelijk te

worden. Dan is het eerste middel niet helemaal voldoende. In dat geval moet je er nog iets aan toevoegen: je moet er de Kracht van de spirituele zuivering aan toevoegen, die is zo absoluut, zo volkomen constructief dat alles wat ook maar in het minst destructief is niet kan blijven bestaan. Als je de Kracht tot je beschikking hebt of als je om haar kunt vragen en haar kunt verkrijgen, dan richt je haar op die plek en dan vlucht de vijandige kracht over het algemeen onmiddellijk, want als ze zich in die Kracht bevindt, lost ze op, ze verdwijnt, want geen enkele kracht tot desintegratie kan in die Kracht blijven bestaan; bijgevolg verdwijnt de desintegratie, ze verdwijnt. Ze kan in een constructieve kracht worden veranderd, dat is mogelijk, of ze kan gewoon oplossen en tot niets gereduceerd worden. En daarmee is niet alleen de ziekte genezen, maar de mogelijkheid dat de ziekte terugkomt, is verwijderd. Je bent voor altijd van de ziekte genezen, ze komt niet meer terug. Zo is het.

Nu, we hebben dat alles in grote trekken gezien; over de bijzonderheden zou je hele boeken kunnen schrijven. Ik heb jullie alleen de algemene uitleg gegeven.

Volgens de oorzaken die je ons hebt verteld, zou men altijd ziek moeten zijn!

Maar in het gewone leven zijn de mensen bijna altijd ziek, behalve een paar die ontsnappen om redenen van een andere orde die ik een andere keer zal uitleggen. Er zijn weinig mensen die niet de hele tijd min of meer ziek zijn. Maar als je zelf in het gewone leven een vertrouwen, een goede wil, een soort zekerheid hebt, het soort innerlijke vertrouwen, zoals de meeste kinderen dat misschien hebben (ik weet het niet, want eigenlijk zijn degenen die we hier zien nogal bijzonder), maar enfin, ze hebben vertrouwen in het leven, ze zijn jong en hebben het gevoel dat ze het hele leven voor zich hebben; er ligt maar heel weinig achter hen, ze hebben alles voor zich. Dat geeft hen een soort vertrouwen, het helpt hen uit de moeilijkheden.

Anders weet ik het niet, in het gewone leven heb ik heel weinig mensen gekend die zich er niet over beklaagden ten minste één klein fysiek kwaaltje te hebben dat ze altijd met zich mee droegen... Jullie

kennen waarschijnlijk het toneelstuk van Jules Romain: 'Dokter Knock', waarin hij zegt dat een gezond mens een zieke is die van zijn ziekte onkundig is. Dat is over het algemeen waar. Wanneer je genoeg werk doet om je niet de hele tijd met jezelf bezig te houden, merk je het niet, maar het is er.

29 juli 1953

Moeder, je hebt ons eens gezegd dat alles wat ons overkomt van tevoren was bepaald. Wat betekent dat?

Dat is bij wijze van spreken. Dat komt omdat ik niet alle woorden tegelijk kan zeggen om iets uit te drukken, nietwaar, ik moet ze de een na de ander zeggen. Anders, als je alle woorden tegelijk zegt, zou dat veel lawaai maken en niemand zou er iets van begrijpen! Wel, als je probeert om het universum te verklaren, doe je wat je doet wanneer je spreekt: je zegt het ene iets na het andere. Maar om de waarheid te zeggen zou je alles in één klap moeten zeggen. Dus wat te doen?... Omdat je dit herhaalt, heb ik het waarschijnlijk ergens gezegd... ik moet ook het tegendeel gezegd hebben! Maar als je het zo zegt, dat alles wat gebeurt van tevoren was bepaald, is het in jouw bewustzijn van tijd alsof je zou zeggen: gisteren was bepaald wat vandaag zal gebeuren; dit jaar wordt bepaald wat het volgend jaar zal gebeuren. Zo geeft zich dat in je bewustzijn weer – natuurlijk, want zo zien we, zo denken we, zo begrijpen we en vooral zo praten we, zo drukken we ons uit. Maar zo is het niet!

Sommigen hebben deze onwerkelijkheid zo duidelijk bemerkt dat ze gevoeld hebben dat er geen reden was waarom ze niet terug zouden gaan in plaats van vooruit, want terug in de tijd, vooruit in de tijd en de tegenwoordige tijd, alles wat we op die manier uitdrukken, bestaat allemaal tegelijkertijd. Het bestaat op verschillende niveaus. Als ik je zeg: 'Wat je overkomt, was van tevoren bepaald', zou ik ook kunnen zeggen: 'Wat hier gebeurt, was elders al gebeurd', dat zou even waar zijn en even verkeerd, omdat het onmogelijk in woorden is uit te drukken.

Ik zal jullie een voorbeeld geven waardoor jullie het misschien zullen begrijpen. Ik weet niet meer precies wanneer het was: het moet waarschijnlijk ergens in het jaar 1920 geweest zijn (misschien eerder, misschien in 1914-'15, maar ik geloof het niet, het was ergens in het jaar 1920). Op een dag – ik mediteerde iedere dag met Sri Aurobindo: hij zat aan één kant van een tafel, ik aan de andere; op de veranda – en op een dag ben ik in de meditatie (hoe moet ik het zeggen) heel hoog opgeklommen, heel diep gegaan of uit mezelf

getreden (je kunt zeggen wat je wilt, het kan niet beschrijven wat er gebeurde, het is allemaal bij wijze van spreken) en ik ben in een omgeving of in een bewustzijnstoestand gekomen waarin ik tegen Sri Aurobindo zei, zo maar, heel gewoon: 'India is vrij.' Dat was in 1920. Toen heeft hij me een vraag gesteld: 'Hoe?' Ik antwoordde hem: 'Zonder strijd, zonder gevecht en zonder revolutie; de Engelsen zullen uit zichzelf vertrekken omdat de toestand van de wereld zodanig zal zijn dat ze niets anders zullen kunnen doen dan weggaan.'

Het was *gedaan*. Ik heb de toekomstige tijd gebruikt toen hij me de vraag stelde, maar daar waar ik het had gezien, zei ik India *is* vrij, het was een feit. Nu, India was op dat moment niet vrij, het was 1920. Toch was het er, het was *gedaan*. En het is in 1947 gebeurd. Dat wil zeggen dat ik het vanuit het uiterlijke fysieke gezichtspunt zeventwintig jaar van tevoren heb gezien. Maar het was *gedaan*.

Heb je Pakistan ook kunnen zien?

Nee, want de bevrijding had zich zonder Pakistan kunnen voltrekken. Als men naar Sri Aurobindo had geluisterd, zou er geen Pakistan geweest zijn. Wel, uiterlijk ziet het eruit alsof het tijd kost, maar feitelijk is het zo.

Moeder, als je een of andere ramp ziet aankomen, kun je die dan proberen te veranderen?

Dat hangt af van de aard van de gebeurtenis. Er zijn veel dingen... Dat hangt ook af van het niveau waarop men ziet... Er bestaat een niveau waar alle mogelijkheden aanwezig zijn en in dat niveau is er, daar alle mogelijkheden er zijn, ook de mogelijkheid om die mogelijkheden te veranderen. En als men in dat niveau een ramp ziet, dan kan men ook de macht hebben die te verhinderen. In andere gevallen kan men geen enkele invloed op de gebeurtenissen uitoefenen, ook al wordt men gewaarschuwd. En ook dat hangt af van het niveau waarin men ziet.

Er is me een dergelijk geval verteld, waarin het zien de gebeurtenis verhinderde. Een Amerikaanse heer had zijn intrek genomen in één van de grote hotels in Amerika waarin liften zijn (je gaat niet langs de

trap naar beneden, je neemt de lift om naar boven of naar beneden te gaan). 's Morgens vroeg, voordat hij wakker werd, had hij een droom die hij zich goed herinnerde. Hij had een jongen gezien, gekleed als de jongen die de lift bediende en die hetzelfde gebaar maakte als zo'n jongen maakt om je te beduiden dat je kunt instappen. Hij was er. En toen zag hij na dat gebaar in plaats van de lift een lijkwagen! Dat wil zeggen zo'n rijtuig... o, jullie moeten dat hier af en toe gezien hebben, rijtuigen om de doden naar het kerkhof te brengen; als men ze niet cremeert, brengt men ze daarheen met een draagbaar en zwarte draperieën enzovoort... Er was dus zo'n rijtuig, een lijkwagen om doden te vervoeren. En de jongen gaf hem een teken om in de lijkwagen te stappen. Toen hij uit zijn kamer kwam, stond die jongen daar bij de lift om hem naar beneden te brengen; precies dezelfde jongen, hetzelfde gezicht, hetzelfde costume en hetzelfde gebaar. Hij herinnerde zich de lijkwagen – en hij is niet in de lift gestapt. Hij zei: 'Nee, nee' en liep naar beneden. En voordat hij beneden was, hoorde hij een verschrikkelijk lawaai: de lift stortte neer en alle mensen die erin waren, waren dood. Dank zij die droom was hij er niet in gegaan, hij had het begrepen.

Bijgevolg kun je in zo'n geval, wanneer je het visioen hebt, de ramp verhinderen. Er zijn andere gevallen, zoals ik al zei, waarin je eenvoudig gewaarschuwd wordt. Je wordt gewaarschuwd. Dat wordt in de grond van de zaak gedaan opdat je je innerlijk kunt voorbereiden op wat moet gebeuren, opdat je de juiste innerlijke houding kunt aannemen om de gebeurtenis het hoofd te bieden. Het is als een les om je te zeggen: 'Dit moet je leren.' Je kunt de gebeurtenis niet veranderen, maar je kunt je houding veranderen en je innerlijke reactie: in plaats van een verkeerde reactie te hebben, een verkeerde houding ten opzichte van de ervaring die zich voordoet, heb je de goede en kun je zoveel mogelijk voordeel behalen uit wat er is gebeurd.

In beide gevallen hangt het absoluut af van het niveau waarin je ziet. Wanneer je je nachten beheerst, en je je bewust bent van je slaap en je dromen, ofwel van je visioenen, zie je ook het verschil tussen beide: wat je gegeven wordt als een waarschuwing opdat je tussenbeide kunt komen, en wat je gegeven wordt als een raad opdat je de juiste houding kunt aannemen ten opzichte van wat gaat gebeuren. Het is altijd een les, maar niet altijd dezelfde les. Soms

kun je er met je wil op inwerken; soms moet je de innerlijke les leren die de gebeurtenis je zal geven, zodat je ervoor gereed bent en de gebeurtenis het gunstigste gevolg zal hebben. Voor alles wat je ziet is het precies eender, er zijn honderden soorten visioenen en dromen en elk brengt je de les die hij je moet brengen.

Neem bijvoorbeeld het feit dat mensen ziek worden of dat hen een ongeluk overkomt. Wel, of ik het nu zelf zie of van buiten gewaarschuwd word doordat iemand het me zegt – het is niet voor ieder geval hetzelfde. Er zijn gevallen waarin ik, wanneer ik gewaarschuwd word, zie dat het is om tussenbeide te komen en dat ik het volle vermogen heb om het gevolg te veranderen, dat wil zeggen de persoon die ziek is te genezen. Er zijn andere gevallen waarin ik zie dat ik niet tussenbeide moet komen. Dan is het bijvoorbeeld voor die persoon de tijd waarop hij zijn lichaam moet verlaten: hij zal zijn lichaam verlaten. Maar dan moet ik, als ik dat weet, voor die persoon en voor zijn omgeving doen wat nodig is opdat die gebeurtenis zijn maximum aan weldadige uitwerking zal hebben of het minimum aan schadelijke uitwerking – dat hangt van de omstandigheden af.

Sommige gebeurtenissen behoren tot een universele noodzakelijkheid en die kun je niet veranderen. Sommige gebeurtenissen worden nog afgewogen en er moet nog over beslist worden of ze naar de ene of de andere kant zullen overhellen. Het gaat erom dat je de waarneming hebt, niet alleen helderziende, maar ook volkomen onpartijdig en onpersoonlijk, er mag geen spoor van voorkeur bij zijn. Als je dus in die volmaakte toestand bent – je kunt niet zeggen van neutraliteit, het is geen neutraliteit: het is een toestand waarin het bewustzijn onbeweeglijk is als een spiegel – , dan zie je daarin de hoedanigheid van wat gebeurt, je kunt de dingen zien waarover beslist is, zodat ze niet kunnen veranderen en de dingen die nog worden afgewogen en die je kunt veranderen.

Eerlijk gezegd is de situatie voor elke gebeurtenis anders. Sommige kunnen geheel en al veranderen, omkeren; sommige kunnen een aanzienlijke verandering ondergaan, andere alleen maar een geringe, een kleine verandering, maar die een aanzienlijk gevolg heeft, en nog weer andere zijn onvermijdelijk: ze zijn zoals ze zijn; als je zou proberen er tegenin te gaan, zou je met je hoofd tegen een muur lopen; het zou nergens toe dienen. Het gaat erom dat inzicht te hebben, te weten tot welk domein de gebeurtenis behoort, en niets

anders te willen dan wat *moet* zijn.

Ik zou jullie honderden voorbeelden van verschillende gevallen kunnen geven.

Iets schijnt bijvoorbeeld volledig bepaald te zijn: het zal zo zijn. Maar je hebt innerlijk een wil die oprijst, een vlam die ontbrandt, een sterke aspiratie die in overeenstemming is met een hogere Wil en die leg je de gebeurtenis op. En dan doet zich een soort combinatie voor: wat moest gebeuren, zal zich voltrekken, maar met iets anders dat tegelijkertijd komt en de aard ervan verandert. Dat gebeurt heel dikwijls bij gebeurtenissen die belangrijk voor de aarde zijn. Wanneer bijvoorbeeld een geheel van bewegingen, omstandigheden en krachten-combinaties tot de absolute noodzaak van een oorlog leidt, kun je door een beroep te doen op een andere kracht, de duur, de gevolgen en soms zelfs de aard van de oorlog veranderen, maar je kunt de oorlog niet verhinderen. Ik zou jullie meer van zulke voorbeelden van algemene aard kunnen geven.

Ik heb jullie onlangs naar aanleiding van de ‘geleidegeest’ van de dood verteld wat je door een innerlijke werking kunt doen om de Dood te verhinderen naar een bepaalde persoon te gaan. Maar dan gaat hij naar iemand anders. Je kunt hem de dode waarop hij recht heeft, niet ontnemen. Ik heb jullie dat uitgelegd. Er zijn andere gevallen waarin je op een wat kinderlijke manier zou kunnen zeggen: ‘De Dood was nog niet gewaarschuwd’ en dus kun je zonder gevolgen zijn buit in de wacht slepen. Maar dat gebeurt niet altijd. Er zijn gevallen waarin men dat doet. Maar als je het zo zegt, lijkt het kinderlijk als een sprookje. Toch komt het overeen met iets in het geheel van de omstandigheden, het hangt af van de manier waarop de omstandigheden zich ontwikkelen.

Ik zou jullie willen laten begrijpen dat het probleem uiterst ingewikkeld en subtiel is en dat je soms de richting van de beweging een beetje kunt veranderen; andere keren kun je de beweging omkeren; weer andere keren kun je alleen maar de gevolgen en de innerlijke houding ten opzichte van de beweging veranderen. En de mensen zien al die dingen natuurlijk op een heel simplistische manier en geven dat weer in hun gebed tot God; in het ene geval zeggen ze: ‘God heeft me gegeven wat ik Hem heb gevraagd’, in het andere geval: ‘Hij heeft het me geweigerd!’ En dat is dat. Zo begrijpen ze het, maar dat is alleen maar domheid. Om te weten hoe het gebeurt,

moet je een algemeen, collectief bewustzijn hebben zo ruim als de aarde. Dat is het minimum. Om het werkelijk te begrijpen moet je een universeel bewustzijn hebben. Dan kun je je er rekenschap van geven. Ik heb dat ergens gezegd in wat ik vandaag heb gelezen; ik heb gezegd dat alle dingen onderling afhankelijk zijn en dat er geen 'begin' en geen 'einde' is. Waar plaats je het begin? *... Om dat te begrijpen moet je het aan de aarde gebonden bewustzijn overstijgen en in een universeel bewustzijn komen. Dan kun je het begrijpen.

Maar wij zijn genoodzaakt – ik herhaal wat ik aan het begin heb gezegd – wij zijn genoodzaakt de dingen achter elkaar te zeggen. Wij zeggen: 'Toen het universum begon. Toen de schepping begon... Ze begint zo... Dit heeft zich voorgedaan en *daarna* heeft zich dat voorgedaan en daarna is er dit gebeurd en daarna is er dat gebeurd...' Wij zeggen het een na het ander, maar eerlijk gezegd is het helemaal niet zo. Vanuit een bepaald gezichtspunt is het dwaasheid, maar wij kunnen niet anders. Ik kan niet alle woorden tegelijk zeggen. Dus laten onze bewustzijnstoestand en de middelen waarover wij beschikken om ons uit te drukken ons dingen zeggen die vanuit het gezichtspunt van de absolute kennis dwaasheden zijn. Maar het is een benadering. Onze dwaasheid is een benadering en wordt minder dwaas wanneer wij ons er rekenschap van geven dat het alleen komt doordat wij ons niet anders kunnen uitdrukken. Wij zijn genoodzaakt de dingen in een volgorde te zeggen, maar ze zijn er allemaal tegelijk.

En voor de meeste mensen is het niet alleen een kwestie van zeggen, maar van weten. Zij kennen de dingen alleen maar de een na de ander, voelen ze nog meer zo en leven ze nog meer zo. Maar er is een bewustzijn waarin je alles tegelijkertijd weet, alles tegelijkertijd begrijpt, alles tegelijkertijd kunt uitdrukken en alles tegelijkertijd

* Als je vanuit een bepaald bewustzijnsniveau naar de dingen kijkt, zal de enkeling niet alleen een instrument en waarnemingsapparaat lijken, maar een schepper. Kijk je evenwel vanuit een ander en hoger niveau dan zul je zien dat het maar zo lijkt. In de ontwikkeling van het universum is alles wat er gebeurt het gevolg van alles wat eraan vooraf ging. Hoe denk je dat één wezen kan worden gescheiden van het integrale spel van de manifestatie of één beweging van de hele massa bewegingen? Waar zou je de oorsprong of het begin van iets plaatsen? Het hele spel is één sterke keten, iedere schakel is onmerkbaar aan de andere geklonken. Er kan niets uit de keten worden teruggenomen, niets kan op zichzelf worden verklaard alsof het een oorsprong en een begin zou zijn. ('*Waarom Yoga*', blz.55)

kunt leven. Maar hoe dat te doen? Hier is het niet zo!

En je probeert dus de twee staten van bewustzijn zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen, zie je, zodat zelfs terwijl we uiterlijk leven op de manier waarop we gedwongen zijn te leven (omdat de fysieke wereld zo is en ons fysieke bewustzijn zo is) we tegelijkertijd het andere Bewustzijn zo dicht kunnen benaderen dat we, terwijl we de dingen volgens de materiële wetten en op de materiële manier doen, toch niet in ons bewustzijn uit het oog verliezen dat het alleen maar een benadering is, een weergave, en niet het Iets zelf.

Moeder, ik begrijp de vraag niet die hier gesteld is: 'Als onze wil alleen maar de uitdrukking of echo van de universele wil is, welke plaats blijft er dan over voor het persoonlijk initiatief? Is de enkeling alleen een instrument om de universele bewegingen te registreren? Heeft hij geen enkel creatief vermogen?'

(‘Waarom Yoga’, blz. 55)

O, ik ook niet. Toen men me deze vragen stelde had ik de grootste moeite ze te beantwoorden, want ze vielen volkomen buiten mijn begrip van de dingen. Juist toen ik de vraag had gelezen, had ik zin om jullie te zeggen: ‘Het spijt me erg, maar degene die die vraag heeft gesteld, was in haar denken en bewustzijn verschrikkelijk verward en haalde alles door elkaar.’ Want er zijn hier drie dingen door elkaar gehaald.

Ten eerste weet ik niet wie haar gezegd had dat onze wil niets anders is dan de uitdrukking of de echo van de universele Wil... Misschien had ik eerder ergens gezegd dat er maar één Wil is en dat die zich in het individuele bewustzijn weergeeft, of meer nog misvormd wordt en dat men deze Wil voor zijn eigen wil houdt. Ik moet zoiets gezegd hebben, en dat onze wil werkelijk onze eigen wil wordt door het feit dat hij zich afscheidt van de oorspronkelijke universele Wil en dat hij zo misvormd wordt dat hij helemaal niet meer op die Wil lijkt. Dat moet haar door het hoofd gespeeld hebben en toen heeft ze gevraagd of onze wil niets anders is dan de uitdrukking of de echo van de universele Wil.

Wat voor plaats blijft er over voor het individuele initiatief?... Dat wil zeggen: wat kan de enkeling doen? Kan hij zeggen: ‘Ik heb

beslist. Ik heb dat beslist?’ Dan de tweede vraag – maar die begrijp ik helemaal niet: ‘Is de enkeling alleen maar een instrument om de universele bewegingen te registreren?’... Wat betekent dat? Ik begrijp niet erg goed wat ze bedoelde. Een instrument om te registreren? Een grammofoon, waarschijnlijk, ja, om de universele bewegingen te registreren... Om te beginnen zijn er heel weinig mensen die in staat zouden zijn om de universele bewegingen te registreren. Over het algemeen registreren ze niets anders dan de bewustzijnsbewegingen van hun beperkte milieu, van henzelf en van wat hen omringt. En dan komt er nog een derde idee bij: ‘Heeft hij geen enkel vermogen tot scheppen?’ Dat is nog weer iets anders. Maar ik heb geantwoord (misschien begreep ik op dat moment beter wat ze bedoelde dan nu!), ik heb haar geantwoord, want in het vervolg van de tekst praat ik over drie dingen. Ik heb gezegd dat een individu alleen maar een schepper kan worden als hij in zijn bewustzijn opstijgt tot het hoogste Bewustzijn dat de oorsprong van alles is, waar zich de oorsprong van alles bevindt. Dat wil zeggen dat als hij zich vereenzelvigd met het scheppende Bewustzijn, hij natuurlijk het scheppende Bewustzijn *is*, hij wordt het. Als hij zich vereenzelvigd, dan vereenzelvigd hij zich.*

Wat bezorgde je zoveel moeite in de vraag? Wat begreep je niet?

De hele vraag.

De hele vraag? En nu, begrijp je het nu?... Niet goed? Ik heb je gezegd dat je het niet begreep omdat het een vermenging was; in één vraag zijn drie verschillende ideeën inbegrepen. Dat brengt natuurlijk verwarring teweeg. Maar op zichzelf zijn ze heel waarschijnlijk wat ik je daarnet heb uitgelegd. Dat wil zeggen dat men een volkomen onwetend en verstopt bewustzijn heeft en dat men ervan overtuigd is dat men de oorzaak en het gevolg, de oorsprong en het resultaat van zichzelf is, dat men gescheiden is van alle anderen,

* ‘Als één wezen in staat zou zijn op die manier een gedachte, een gevoel, een handeling of wat ook te scheppen, zou hij de schepper van de wereld zijn.

Alleen als de enkeling in zijn bewustzijn opklimt tot het Grotere Bewustzijn dat de oorsprong van alle dingen is, kan hij een schepper worden; hij kan alleen maar een beweging doen ontstaan door zich te vereenzelvigen met de bewuste Macht die de uiteindelijke bron van alle bewegingen is.’ (*‘Waarom Yoga’, blz. 55*)

afgescheiden, met een beperkte macht om op anderen in te werken en een iets groter vermogen om door anderen in beweging te worden gezet of op de invloed van anderen te reageren. Zo denkt men gewoonlijk – zoiets is het, nee? Hoe voel jij dat? Wat voor idee heb jij van jezelf? En jij? En jij?...

Jullie hebben daar nooit over nagedacht? Jullie hebben jezelf nooit bekeken om te zien wat voor idee je van jezelf hebt? Nooit over nagedacht? Nee? Hoe je jezelf voelt? Kan niemand me dat zeggen? Jij, vertel jij het me eens? Nooit geprobeerd te begrijpen hoe je je voelt? Ja. Nee? Wat is dat vreemd! Nooit over nagedacht hoe zich bijvoorbeeld besluiten in je voltrekken, waar die vandaan komen? Wie laat je eerder het ene iets beslissen dan het andere? En wat voor relatie is er tussen je besluiten en je daden? En in hoeverre heb je de vrijheid van keuze tussen het ene en het andere? En in hoeverre voel je dat je de keuze hebt om dit of dat, of dat of iets anders te doen, of helemaal niets?... Had je daarover nagedacht? Is er iemand onder de leerlingen hier die daarover nagedacht heeft? Nee? Niemand heeft zich dat afgevraagd? Jij? Jij?...

Zelfs als je erover denkt, zul je er misschien niet op kunnen antwoorden.

Je kunt het niet verklaren?

Nee.

Is het moeilijk te verklaren? Zelfs zoiets eenvoudigs als zien waar in je bewustzijn een wil die van buiten komt jouw wil ontmoet (wat je jouw wil noemt, die van binnenuit komt), waar de twee zich samenvoegen en in welke mate die van buiten inwerkt op die van binnen en die van binnen inwerkt op die van buiten? Hebben jullie nooit geprobeerd dat te ontdekken? Heeft het jullie nooit onverdraaglijk geschenen dat een wil die van buiten komt een inwerking zou kunnen hebben op de jouwe? Nee?

Ik weet het niet.

O, ik stel erg moeilijke problemen aan de orde! Maar kinderen, dit

hield me bezig toen ik vijf jaar was!.. Dus dacht ik dat het jullie sinds lang had beziggehouden.

Men heeft tegenstrijdige willen in zichzelf.

Ja, veel. Dat is één van de eerste ontdekkingen. Er is één deel dat dit wil; en dan, op een ander ogenblik wil je dat; en dan, op een derde moment wil je weer wat anders. En dan is er zelfs dit: iets dat wil en iets anders dat nee zegt. Hé? Maar dat moet je nu precies vinden als je ook maar in het minst orde in jezelf wilt scheppen. Waarom projecteer je jezelf niet op een scherm, zoals in de bioscoop, en dan kijk je hoe je je beweegt. Dat is zo interessant!

Dat is de eerste stap.

Je projecteert jezelf op een scherm en dan observeer je en zo zie je alles wat beweegt en hoe het beweegt en wat er gebeurt. Je maakt een klein diagram, dan wordt het heel interessant. En dan, wanneer je na verloop van tijd eraan gewend bent dat te bekijken, kun je een stap verder gaan en een besluit nemen. Of een nog grotere stap: je begint te organiseren, te schikken, je neemt dat alles en zet ieder ding op zijn plaats, je organiseert het op zo'n manier dat je een rechtlijnige beweging begint te krijgen die een innerlijke betekenis heeft. En dan word je je bewust van je richting en kun je zeggen: 'Heel goed, zo zal het zijn. Mijn leven zal zich zo ontwikkelen, omdat dat de logica van mijn wezen is. Nu heb ik dat allemaal in me in orde gebracht, ieder ding is op zijn plaats gezet, en dus vormt zich heel natuurlijk een centrale gerichtheid. Ik volg die richting. Nog een stap verder en ik weet wat me zal overkomen, want ik beslis dat zelf...' Ik weet niet, ik vertel jullie dat, het leek mij geweldig interessant, het interessantste ter wereld. Er was niets, niets anders dat me meer interesseerde dan dat.

Het is me overkomen... Ik was vijf of zes of zeven jaar (toen ik zeven was, was het heel serieus geworden) en ik had een vader die van het circus hield en die me kwam zeggen: 'Kom met me mee, ik ga zondag naar het circus.' Ik zei: 'Nee, ik doe iets dat veel interessanter is dan naar het circus gaan.' Of vriendinnetjes kwamen me uitnodigen om mee te gaan naar een bijeenkomst waar we samen zouden spelen, ons samen zouden amuseren. 'Nee, ik amuseer me hier veel meer...' En dat was helemaal oprecht. Het was geen aanstellerij,

voor mij was het zo, het was waar. Niets ter wereld was leuker dan dat.

En ik ben er zo van overtuigd dat als iemand dat op die manier zou doen, met die frisheid en oprechtheid, hij tot opwindende resultaten zou komen... Projecteer dus alles op een scherm tegenover je en kijk wat er gebeurt. De eerste stap is alles te weten wat er gebeurt, en dan moet je niet proberen je ogen te sluiten voor iets dat je niet zo mooi lijkt! Je moet ze wijd open houden en alles voor dat scherm plaatsen. Dan wordt het een heel interessante ontdekking. En de volgende stap is dat je begint te zeggen: 'Aangezien dat alles in me gebeurt, waarom zou ik dat dan niet daar zetten, en dan dat daar, en dat daar, en waarom zou ik er niet iets logisch van maken dat een zin heeft. Waarom zou ik dat iets dat de weg blokkeert, die tegenstrijdige willen, niet verzetten? Waarom niet? En wat stelt dat in het wezen voor? Waarom is het daar? Als het dáár werd gezet, zou het me dan niet helpen in plaats van me te schaden?' Enzovoort.

En langzamerhand, langzamerhand zie je duidelijker, en dan zie je waarom je zo bent samengesteld, wat het is dat je te doen hebt – *dat waarvoor je geboren bent*. En omdat alles zich zo ordent dat dat iets zal gebeuren, wordt de weg heel natuurlijk helemaal recht en kun je van tevoren zeggen: 'Zo zal het gebeuren.' En wanneer er dingen van buiten komen om te proberen dat alles in de war te brengen, zul je kunnen zeggen: 'Nee, dit aanvaard ik omdat het helpt; dat weiger ik omdat het schadelijk is.' En na verloop van een paar jaar houd je jezelf in toom zoals je een paard aan de teugel houdt: je doet wat je wilt, zoals je het wilt en je gaat waarheen je wilt.

Het lijkt me de moeite waard. Ik geloof dat dat het interessantste is.

Moeder, wat is dat kleine scherm?

Dat scherm? Dat is het psychische bewustzijn.

En dat spel?*

* In het universele spel zijn de meesten onwetende instrumenten, net als acteurs die niets weten, die als marionetten worden bewogen. Anderen zijn bewust en die spelen hun rol, wetend dat het een spel is. Enkelen, die de universele bewegingen volledig kennen en zich ermee hebben vereenzelvigd, stemmen er toch in toe zich te bewegen

Spel? Dat is het spel van het centrale bewustzijn. Dat is precies het bewustzijn dat de oorsprong is van het psychische wezen. En dan is het nog maar een kleine stap om in te zien hoe dat psychische bewustzijn het unieke, hoogste Bewustzijn moet reflecteren en weergeven. En dan is het klaar. Die laatste stap wordt heel gemakkelijk.

Maar dat geheim ontdek je aan het eind. En wanneer je het ontdekt, is er geen strijd meer, omdat je de strijd al van tevoren hebt gestreden, je hebt alles geordend; dan voltrekt zich de gebeurtenis in één enkele beweging en op een manier die zo eenvoudig, zo natuurlijk en rechtlijnig mogelijk is, zonder enige reactie.

Ik geloof dat de wijzen uit het verleden dat bedoelden toen ze zeiden: 'Ken uzelf.' Niets anders. Maar in plaats van je naar binnen te keren alsof je een blinddoek voor je ogen hebt en je neus of je voorhoofd te stoten tegen iets hards om te ontdekken dat het hard is of dat het een muur is of een gesloten deur of een obstructie of een kwade wil; in plaats van dat alles heb je, om jezelf te leren kennen, geen jaren van ervaringen en allerlei ongeluk en min of meer onaangename omstandigheden meer nodig. Je doet rustig je werk, zoals ik heb gezegd.

Toen ik het deed was er geen bioscoop, dus kon ik wat ik deed niet met een bioscoop vergelijken – er waren nog geen bioscopen – , maar objectiveren wat er in het innerlijk is, is precies dat projecteren op een scherm. En een scherm dat heel wit en heel strak is, dat niet vervormt. Als het scherm niet heel strak en wit zou zijn, zou je beeld vertroebeld worden, je zou niets meer kunnen zien. Wel, dat is precies hetzelfde. Het scherm moet heel wit, heel strak, heel schoon en heel zuiver zijn. Dan zie je de dingen zoals ze zijn.

Je hebt veel oprechtheid nodig, een beetje moed en doorzettingsvermogen, en een soort mentale nieuwsgierigheid, weet je, weetgierigheid, je probeert te weten, je bent geïnteresseerd, je wilt graag leren. Graag willen leren moet in je aard liggen. Het niet kunnen verdragen je tegenover iets te bevinden dat grijs is, helemaal vertroebeld en waarin je niets duidelijk kunt zien en dat je een heel

---

alsof ze iets apart zouden zijn, fragmenten van het geheel. Er zijn veel stadia tussen de onwetendheid en deze volledige kennis, veel manieren om aan het spel mee te doen.' (*'Waarom Yoga'*, blz. 57)

onaangenaam gevoel geeft omdat je niet weet waar te beginnen of waar te eindigen en wat van jou is en wat niet van jou is en wat beslist is en wat niet beslist is – wat is dat voor een soort brij die je jezelf noemt en waarin de dingen in elkaar verward zijn en op elkaar inwerken zonder dat je het zelfs merkt? Je vraagt je af: ‘Waarom heb ik dat gedaan?’ Je weet er niets van. ‘En waarom heb ik dat gevoeld?’ Daar weet je ook niets van. En je bent geprojecteerd in een wereld buiten je die als een mist is en je bent geprojecteerd in een wereld in je die een ander soort mist voor je is, nog ondoordringbaarder, waarin je leeft als een kurk die in het water is gegooid, en de golven nemen hem mee en gooien hem op en hij valt terug en rolt verder. Dat is een tamelijk onaangename toestand. Ik weet het niet, mij lijkt het onaangenaam.

Duidelijk zien, duidelijk je weg zien, zien waar je heen gaat, waarom je daarheen gaat, hoe je daarheen gaat en wat je zult doen en wat voor relatie je hebt met de anderen. Dat is een probleem dat zo geweldig interessant is – het is interessant – en ieder ogenblik kun je weer nieuwe dingen ontdekken! Je werk is nooit af.

Er is een moment, er is een bepaalde bewustzijnstoestand waarin je het gevoel hebt dat het hele gewicht van de wereld op je drukt en dan heb je ook nog oogkleppen voor en weet je niet waar je heen gaat, maar er is iets dat je voortduwt. Dat is werkelijk een heel onaangename toestand. Er is een ander moment waarop je je hebt hersteld en je kunt zien wat daarboven is en dat word je; dan bekijk je de wereld als vanaf de top van een hele, hele hoge berg, en je ziet alles wat er beneden gebeurt, en dan besluit je welke weg je moet kiezen en volgen. Dat is een toestand die wat aangenamer is. En dat is werkelijk de waarheid, *daarvoor* ben je op aarde, is het niet. Alle individuele wezens en alle kleine bewustzijnsconcentraties zijn geschapen om dat werk te doen. Het is de bestaansreden van het leven: er in slagen volledig bewust te worden van een bepaalde totaliteit van vibraties die een individueel wezen voorstellen en daar orde in brengen en je weg vinden en die volgen.

Aangezien de mensen het niet weten en het niet doen, geeft het leven hen hier een klap: ‘O, dat doet pijn!’, en dan daar een klap: ‘O, dat doet me pijn!’ En zo gaat het de hele tijd, de hele tijd hebben ze hier of daar pijn. Ze lijden, ze schreeuwen, ze kermen. Maar het komt heel eenvoudig door deze reden, er zijn geen andere; het komt

doordat ze dat werkje niet gedaan hebben. Als iemand hen geleerd had dat werk te doen toen ze heel klein waren en ze het zonder tijdverlies gedaan hadden, hadden ze glorieus door het leven kunnen gaan en in plaats van te lijden, waren ze de almachtige meesters van hun lot geweest.

Dat wil niet zeggen dat alles noodzakelijkerwijze aangenaam zou worden, zo is het helemaal niet. Maar de reactie die je op de dingen hebt, wordt de ware reactie en in plaats van te lijden, leer je; in plaats van ongelukkig te zijn, maak je vooruitgang.

Alles welbeschouwd geloof ik dat jullie daarom hier zijn; opdat iemand jullie kan zeggen: 'Probeer dat maar. Het is de moeite waard om te proberen.' Eigenlijk zou je het moeten zeggen als de kinderen heel klein zijn. Maar tenzij het in hun bewustzijn is ontwaakt, begrijpen ze het niet. Toch kan het met hele jonge hersenen gedaan worden; want als je vijf jaar bent, heb je nog niet veel hersenen: je hebt vooral het gevoel dat er leegten zijn, dat je veel dingen zou moeten weten, maar je weet ze niet. De hersenen zijn nog niet gevormd. Het bewustzijn is er, volledig bewust, stralend helderziende, alles is er; maar er zijn leegten en dan probeer je te trekken, maar er komt niets. Dat gebeurt wanneer je heel klein bent. Maar als je ermee doorgaat, ordenen de ideeën zich langzamerhand, beetje bij beetje, naarmate ze komen, en in plaats van een chaos te zijn die je later in orde moet brengen, ordent het zich naarmate het zich vormt. Dat is een groot voordeel.

Enfin, jullie zijn allemaal nog erg jong. Jullie kunnen het proberen. Probeer iedere dag jezelf vijf minuten – niet meer – te bekijken, te zien wat er van binnen gebeurt. Dat is zo interessant!

5 augustus 1953

Gaat het psychische wezen altijd vooruit?

Er zijn in het psychische wezen twee heel verschillende soorten vooruitgang. De ene bestaat uit zijn vorming, zijn samenstelling en organisatie. Want het psychische wezen begint met alleen maar een goddelijk vonkje te zijn in het binnenste van het wezen, en uit deze vonk komt geleidelijk een bewust, onafhankelijk wezen voort dat zijn eigen actie en zijn eigen wil heeft. Het psychische wezen is oorspronkelijk alleen maar een vonk van het goddelijke Bewustzijn en door zijn opeenvolgende levens bouwt het een bewuste individualiteit op. Het is een vooruitgang die lijkt op die van een opgroeiend kind. Het is iets dat gevormd wordt; bij de meeste mensen is het psychische wezen gedurende een hele lange tijd een wezen dat bezig is zich te vormen. Het is geen volledig geïndividualiseerd, volledig bewust wezen dat meester is over zichzelf en het heeft zijn reïncarnaties nodig, de ene na de andere, om zich te vormen en helemaal bewust te worden.

Maar dit soort vooruitgang komt tot een eind. Er komt een tijd waarin het psychische wezen volledig gevormd, volledig geïndividualiseerd en volledig meester over zichzelf en zijn lot is. Wanneer zo'n wezen, of één van die psychische wezens dat die toestand heeft bereikt zich in een menselijk wezen incarneert, maakt dat een heel groot verschil: zo'n mens wordt bij wijze van spreken vrij geboren. Hij is niet zoals gewone mensen gebonden aan de omstandigheden, aan de omgeving, aan zijn oorsprong en zijn atavisme. Hij komt in de wereld om vrijwillig iets tot stand te brengen, om een werk te volbrengen, een zending te vervullen. En vanuit dit gezichtspunt is zijn groeiproces afgesloten, dat wil zeggen dat het voor hem niet meer onontbeerlijk is om opnieuw in een lichaam geboren te worden. Tot zover is reïncarnatie onvermijdelijk, want door reïncarnatie ontwikkelt hij zich, juist in het fysieke leven en in een fysiek lichaam ontwikkelt hij zich geleidelijk en wordt zo een volledig bewust wezen. Maar is hij eenmaal volledig gevormd, dan is hij vrij in die zin dat hij zich naar verkiezing kan incarneren of niet. Dan komt een bepaald soort vooruitgang dus tot stilstand.

Maar als dit volledig gevormde wezen een instrument voor het goddelijke Werk wil worden, als het in plaats van in zijn eigen domein in een psychische gelukzaligheid uit te rusten, een werker op de aarde verkiest te zijn om mee te helpen aan de voltooiing van het goddelijke Werk, moet het een nieuwe vooruitgang maken, een vooruitgang in het vermogen tot werk, in de organisatie van zijn werk en in de uitdrukking van de goddelijke Wil. Er is dus een ogenblik waarop er iets verandert. Zolang het psychische wezen in de wereld verblijft, zolang het verkiest voor de Godheid te werken, zal het vooruitgaan. Alleen wanneer het zich terugtrekt in de psychische wereld en ervan afziet of weigert zich voor het goddelijke Werk in te zetten, kan het in een statische toestand blijven, bezijden iedere vooruitgang. Want, zoals ik al zei, de vooruitgang bestaat alleen op aarde, in de fysieke wereld; ze bestaat niet overal. In de psychische wereld is er een soort gelukzalige rust; men blijft wat men is, zonder enige beweging.

Maar voor mensen die zich niet bewust zijn van hun psychische wezen?

Ze zijn genoodzaakt vooruit te gaan, of ze willen of niet.

Het psychische wezen zelf gaat in hen vooruit en zij zijn er zich niet van bewust. Maar zelf zijn ze genoodzaakt vooruit te gaan. Dat wil zeggen dat ze een curve volgen. Zij volgen een stijgende lijn in het leven. Het is dezelfde vooruitgang als van een groeiend kind; er komt een tijd waarop het op het toppunt van zijn groei is en tenzij het dan van vooruitgang verandert, tenzij de zuiver fysieke vooruitgang een mentale vooruitgang, een psychische vooruitgang en een spirituele vooruitgang wordt, zal hij de curve langs neergaande lijn volgen, en daarna zal er een ontbinding plaats hebben en zal het niet langer meer bestaan.

Juist omdat er in de fysieke wereld geen eeuwigdurende en bestendige vooruitgang is, is er een groei, een neergang en een ontbinding. Want alles wat niet vooruitgaat, gaat achteruit; alles wat geen vooruitgang maakt, gaat achteruit.

Dat is juist wat er fysiek gebeurt. De fysieke wereld heeft niet geleerd oneindig vooruit te gaan: ze komt tot een bepaald punt, dan wordt ze het vooruitgaan moe of is in deze samenstelling niet in staat

om vooruit te gaan, en tenslotte gaat ze niet meer vooruit en begint na verloop van tijd te ontbinden. Degenen die een zuiver fysiek bestaan leiden, komen tot een zeker hoogtepunt en daarna glijden ze heel snel af langs neergaande lijn. Maar nu, met de algemene collectieve menselijke vooruitgang, is er achter de fysieke vooruitgang een vitale vooruitgang en een mentale vooruitgang, en wel zodanig dat de mentale vooruitgang heel lang kan voortduren zelfs nadat de fysieke vooruitgang afgelopen is, en door die mentale vooruitgang handhaaft men een soort opklimmen lang nadat het fysieke heeft opgehouden vooruit te gaan.

En dan zijn er degenen die yoga doen, die zich bewust worden van hun psychische wezen en zich ermee vereenzelvigen, die deelnemen aan zijn leven; en die gaan tot hun laatste snik vooruit, weet je. En zelfs na de dood, wanneer ze hun lichaam verlaten hebben onder voorwendsel dat het niet langer meer kon voortduren, staan ze niet stil, ze blijven vooruitgaan.

Door het onvermogen van het lichaam om zich te transformeren, om vooruit te blijven gaan, gaat het achteruit en wordt het tenslotte steeds gevoeliger voor innerlijke onevenwichtigheden, tot op de dag dat zich zo'n onevenwichtigheid voordoet dat het zijn evenwicht en zijn gezondheid niet meer kan herstellen. Dat zullen we de volgende week zien. Alleen in het zuiver spirituele leven – dat wat buiten het hele fysieke en aardse bestaan is, het mentale inbegrepen – alleen in het zuiver spirituele leven is er geen vooruitgang. Men bereikt een statische toestand en is buiten alle bewustzijnsbewegingen van vooruitgang. Maar tegelijkertijd is men ook buiten de manifestatie. Wanneer men die toestand bereikt, behoort men niet meer tot de manifestatie, men verlaat de gemanifesteerde wereld. Om niet meer vooruit te gaan, moet men de gemanifesteerde wereld verlaten, want de twee zijn identiek: manifestatie betekent vooruitgang en vooruitgang betekent manifestatie.

Veel mensen denken en schrijven door inspiratie. Waar komt die vandaan?

Veel mensen! Dat is geweldig. Ik wist niet dat er zoveel waren...
En?

Dichters, wanneer ze gedichten schrijven...

Ah! Inspiraties komen uit heel verschillende regionen. Sommige inspiraties kunnen heel materieel zijn, sommige inspiraties kunnen vitaal zijn, sommige inspiraties komen uit allerlei niveaus van het mentale, en heel, heel zelden komen er inspiraties uit het hogere mentale of uit een nog hoger niveau. Alle inspiraties komen niet uit dezelfde omgeving. Geïnspireerd zijn betekent dus niet noodzakelijkerwijze dat je een hoger wezen bent... Je kunt ook geïnspireerd worden tot het begaan van veel domheden!

Wat betekent 'geïnspireerd'?

Dat betekent iets ontvangen dat buiten je is, dat niet in je was; je openen voor een invloed die zich buiten je bewuste individuele wezen bevindt.

Feitelijk kun je ook de inspiratie krijgen om een moord te begaan! In landen waar men moordenaars onthoofd, waar men hun hoofd afhakt, veroorzaakt dat een erge ruwe dood die het vitale wezen uitwerpt, die het niet de tijd geeft om zich te ontbinden om het lichaam te verlaten – het vitale wezen wordt gewelddadig uit het lichaam geworpen, met al zijn opwellingen – en over het algemeen gaat het zich vestigen in één van degenen die erbij aanwezig zijn, mensen die het ten dele afgrijselijk vinden, ten dele een ongezonde nieuwsgierigheid hebben. Dat veroorzaakt de opening en zo dringt het binnen. De statistieken hebben bewezen dat de meeste jonge moordenaars zeggen dat ze de impuls hebben gekregen toen ze de dood van een andere moordenaar bijwoonden. Dat was een 'inspiratie', maar van een afschuwelijk soort.

In de grond van de zaak is het een ogenblik waarop je je openstelt voor iets dat niet in je persoonlijke bewustzijn was, dat van buiten komt, dat zich in je stort en je iets laat doen. Dat is de ruimste formulering die je ervan kunt geven.

Wanneer de mensen zeggen: 'O, dat is een geïnspireerde dichter', betekent dat over het algemeen dat hij iets van heel hoog heeft ontvangen en dat op een opmerkelijke manier uitdrukt. Maar je zou moeten zeggen dat hij een inspiratie van heel hoge kwaliteit heeft.

Komt dat niet wanneer je wilt, Moeder?

Wanneer je wilt? Over het algemeen niet omdat men het mechanisme van zijn wezen niet kent en omdat men de deuren niet naar verkiezing kan openen.

Het is één van de dingen die men kan doen; het is één van de dingen die men je in de yoga al heel gauw leert te doen: de deur te openen wanneer je wilt. Het is het gevolg van de meditatie of van de concentratie of van de aspiratie – al die processen zijn er om ergens een deur te openen.

En over het algemeen probeert men de deur juist te openen voor het hoogste, niet voor van alles en nog wat. Want de andere ontvankelijkheid heeft men jammer genoeg altijd... Je kunt onmogelijk helemaal opgesloten zijn in een ivoren toren – en ik geloof trouwens dat het niet erg gunstig zou zijn. Als je helemaal in jezelf opgesloten zou zijn, zou je onmogelijk vooruit kunnen gaan. Dan kun je niets anders doen dan reorganiseren wat er in je is. Stel je voor dat je zoiets als een dichte globe bent, helemaal dicht, en dat er geen enkele verbinding met de buitenwereld is – je projecteert niets, je ontvangt niets, je bent opgesloten – je hebt een bepaald aantal bewustzijns-elementen, bewegingen en vibraties (noem het zoals je wilt) en het is alsof dat alles samen met je bewustzijn de inhoud vormt van een bal. Je hebt geen enkele relatie met de buitenwereld, je bent je alleen maar bewust van jezelf. Wat kun je dan doen?... De organisatie van binnen veranderen; dat kun je doen, door die organisatie te veranderen kun je veel doen. Maar het is daartoe beperkt. Het is een soort innerlijke vooruitgang, maar er is geen enkele werkelijke vooruitgang met betrekking tot de krachten buiten je. Na verloop van tijd zul je uitermate beperkt zijn, je zult heel moe van jezelf worden: de elementen die in je zijn wenden en keren, wenden en keren – niet erg leuk.

Je exterioriseert je de hele tijd en de hele tijd breng je iets terug door je exteriorisatie; het is net als iets dat poreus is : een kracht gaat eruit en een andere kracht komt binnen. Er zijn zulke pulsaties. En daarom is het zo belangrijk de omgeving te kiezen waarin je leeft, want er is een soort voortdurende wisselwerking tussen wat je geeft en wat je ontvangt. Mensen die zich in allerlei activiteiten erg naar buiten projecteren, ontvangen meer. Maar ze ontvangen op het-

zelfde niveau, op het niveau van hun activiteit. Kinderen bijvoorbeeld, die jong zijn, die altijd beweeglijk zijn, altijd schreeuwen, altijd hollen en springen (het komt heel zelden voor dat ze zich rustig houden, behalve wanneer ze slapen, en dan nog), die verbruiken veel en ontvangen veel. Over het algemeen verbruiken ze vitale en fysieke energie en ontvangen ze vitale en fysieke energie. Ze krijgen voor het grootste deel terug wat ze verbruikt hebben. Daarom is het heel belangrijk dat ze in een omgeving zijn waarin ze, nadat ze verbruikt hebben of terwijl ze verbruiken, iets terugkrijgen dat op z'n minst van gelijke kwaliteit is als dat van hen; het moet niet van mindere kwaliteit zijn.

Wanneer je in je bewegingen niet meer dat soort gulheid in het verbruiken hebt, ontvang je ook minder; en dat is één van de redenen – één van de belangrijkste redenen – van de stilstand in de fysieke vooruitgang. Dat komt omdat men zuinig wordt, men probeert niet te verspillen; het mentale komt tussenbeide: 'Je moet oppassen, je moet je niet vermoeien, niet teveel doen' enzovoort. Wanneer het mentale tussenbeide komt, vermindert de fysieke ontvankelijkheid voor een groot deel. Tenslotte groeit men niet meer – door redelijk te worden groeit men niet meer!

Maar de ontvankelijkheid opent zich voor andere niveaus. Bij mensen die in een wereld van begeerten en hartstochten leven, wordt de vitale ontvankelijkheid soms veel groter en neemt voor henzelf en voor hun omgeving heel onaangename proporties aan. En dan zijn er degenen die in een mentaal bewustzijn leven; hun mentale ontvankelijkheid neemt sterk toe. Al degenen die mentaal iets produceren, die studeren, die in een mentale activiteit leven, kunnen een onbepaalde vooruitgang maken als hun mentale activiteit constant is. Het mentale in de mens houdt niet op te functioneren, zelfs wanneer het fysieke instrument slechter wordt. Als er bijvoorbeeld een hersenbeschadiging is, kan het zijn intelligentie niet meer materieel manifesteren, maar niets verhindert het mentale zelf onafhankelijk van het instrument vooruit te gaan, zijn ontwikkeling voort te zetten. Het is een wezen met een oneindig langere levensduur dan het fysieke. Het is nog jong wanneer je fysiek al oud bent. Alleen als je er niet voor zorgt je hersenen in goede conditie te houden, als er ongelukken mee gebeuren en zich beschadigingen voordoen, kun je je niet meer uitdrukken. Maar het mentale op

zichzelf ontwikkelt zich verder. En degenen die voldoende fysieke evenwichtigheid hebben, bijvoorbeeld degenen die zich aan geen enkel soort uitspatting hebben overgegeven, die hun lichaam nooit misbruikt hebben, die zich niet vergiftigd hebben zoals de meeste mensen – degenen die niet gerookt hebben, geen alcohol gedronken en de rest –, houden hun hersenen verhoudingsgewijs in een goede toestand en zij kunnen tot het eind van hun leven vooruitgaan, zelfs in hun uitdrukking. Ze verliezen alleen het vermogen om zich uit te drukken wanneer ze de laatste jaren van hun leven bereikt hebben en zich op een bepaalde manier in zichzelf terugtrekken. Maar het mentale blijft vooruitgaan.

Het vitale is van nature onsterfelijk. Maar het is niet georganiseerd en in zijn normale toestand is het in een staat van grote opwinding, van hartstochten en tegenstrijdige impulsen. Met dat alles richt het zichzelf te gronde. Maar de elementen blijven bestaan. Een begeerte, een hartstocht is iets heel levends dat heel lang blijft voortbestaan, zelfs onafhankelijk van het wezen dat ze... ik moet eerder zeggen 'ondergaat' dan vormt, want het zijn dingen die je ondergaat, die zich van buitenaf op je werpen als een storm die zich van je wezen meester maakt en je meesleurt, tenzij je heel rustig houdt, heel onbeweeglijk, heel rustig, alsof je je vastklampt aan iets in je wezen dat heel stevig en onbeweeglijk is en je de storm voorbij laat gaan wanneer die woedt – die woedt, maar je moet je niet verroeren, je moet je niet bang laten maken of je laten schokken of van streek laten brengen, je moet heel onbeweeglijk blijven en weten dat het stormen zijn die voorbijgaan. En wanneer de storm over is, dan is hij over, dan verdwijnt hij; dan kun je diep ademhalen en je gewone evenwicht herstellen; dan is er een minimum aan schade aangericht. In zulke gevallen lopen de dingen meestal goed af.

Maar er zijn mensen die als een kurk op het water drijven en alle richtingen uit geworpen worden en er niet in slagen zichzelf weer meester te worden en zich te verdedigen en dan kan er van alles gebeuren. Zij kunnen in een maalstroom raken en dan, hup, zijn ze verzvolgen. Er blijft niets over.

Dat is alles?

Er zijn mensen die domheden begaan...

Ja.

En ze weten dat ze dom doen, maar het mentale rechtvaardigt het niet, het geeft geen enkele ondersteuning of veronschuldiging of beredeneringen of verklaringen. Wat is dat voor een toestand?*

Wat dat voor een toestand is? Mensen die weten dat ze domheden begaan, die zich daarvan bewust zijn, maar die zichzelf niet kunnen beletten ze te doen omdat hun mentale niet genoeg kracht heeft om ze te verhinderen?... Maar het mentale heeft nooit genoeg kracht om ze te verhinderen. Want het mentale is een instrument dat gemaakt is om alles van alle kanten te bekijken. Hoe kun je dan verwachten een wil te hebben die sterk genoeg is om een opwelling te weerstaan wanneer het mentale die eerst van de ene kant bekijkt en dan van de andere? En dan zegt het: 'Eigenlijk is het zo, en waarom zou het ook niet zó zijn?' En waar blijft je wil dan?

Zoals ik daar al gezegd heb,** het vindt altijd een manier om alles te verklaren, alles te rechtvaardigen en voor alles fraaie redenen te geven.

Alleen het psychische wezen heeft de kracht om tussenbeide te komen. Als je mentale in verbinding is met je psychische wezen, als het de invloed van het psychische wezen ontvangt, is het sterk genoeg om de weerstand te organiseren. Het weet wat het ware is en wat het verkeerde; en als het weet wat het ware is en als het van goede wil is, zal het de weerstand organiseren, het zal strijd leveren en de overwinning behalen. Maar dat is de enige voorwaarde: het moet in verbinding staan met het psychische wezen.

Want zelfs de mooiste theorieën, zelfs als je mentaal veel weet en je bewonderenswaardige principes hebt, is dat niet sterk genoeg om een wil te creëren die een opwelling zou kunnen weerstaan. Op een bepaald ogenblik ben je vast besloten, je hebt beslist dat het zo zal zijn – dat je bijvoorbeeld iets bepaalds niet zult doen; dat is besloten, je zult het niet doen. Maar hoe komt het dan dat je het plotseling (je

* 'Gewoonlijk heeft dit fysiek-mentale een soort verbond met het lagere vitale bewustzijn en zijn bewegingen; wanneer het lagere vitale blijk geeft van bepaalde begeerten en opwellingen, komt het meest materiële mentale het te hulp om die te rechtvaardigen en door allerlei uitleggingen, veronschuldigungen en drogredenen te ondersteunen.' ('Waarom Yoga', blz. 58)

** Zie bovenstaande aanhaling.

weet niet hoe noch waarom noch wat er is gebeurd) helemaal niet meer hebt besloten! En dan vind je onmiddellijk een uitstekende reden in jezelf om het te doen... Onder de vele verontschuldigen is er één soort dat altijd wordt gebruikt: 'Wel, als ik het deze keer doe, dan zal ik er tenminste van overtuigd zijn dat het heel slecht is en zal ik het niet meer doen, en zal het de laatste keer zijn.' Dat is de aardigste verontschuldiging die je jezelf altijd geeft: 'Dit is de laatste keer dat ik het doe. Deze keer doe ik het om heel goed te begrijpen dat het slecht is en dat je zoiets niet moet doen, en ik zal het niet meer doen. Dit is de laatste keer.' Telkens is het de laatste keer! En je begint opnieuw.

Er zijn natuurlijk mensen die minder heldere ideeën hebben en bij zichzelf zeggen: 'Waarom zou ik het eigenlijk niet willen doen? Dit zijn theorieën en principes die niet waar kunnen zijn. Als ik die opwelling heb, wie zegt me dan dat die opwelling niet beter is dan een theorie?...' De laatste keer, dat gaat voor hen niet op. Ze aanvaarden het als iets heel natuurlijks.

Tussen deze twee uitersten is alles mogelijk. Maar het gevaarlijkste van alles is te zeggen: 'Wel, deze keer doe ik het nog omdat dat me ervan zal zuiveren. Daarna zal ik het niet meer doen.' En dan is de zuivering nooit voldoende.

Het is alleen voldoende wanneer je besloten hebt: 'Wel, deze keer zal ik proberen om het niet te doen, en ik zal het niet meer doen, ik zal mijn hele kracht aanwenden en het niet doen.' Zelfs als je een heel klein succesje hebt, is het al veel. Geen groot succes, een heel klein succes, een heel gedeeltelijk succes: je voert niet uit waar je zin in hebt; maar de aandrang, de begeerte, de hartstocht is er nog, en die maakt de deining van binnen, maar uiterlijk weersta je die: 'Ik zal het niet doen, ik zal me niet verroeren, zelfs al zou ik me aan handen en voeten moeten binden, ik zal het niet doen.' Dat is een gedeeltelijk succes – maar het is een grote overwinning, want daardoor zal het de volgende keer een beetje beter gaan. Dat wil zeggen dat je, in plaats van alle hevige hartstochten in jezelf te houden, kunt beginnen ze een beetje te kalmeren. En je zult ze eerst langzaam en met moeite kalmeren. Ze zullen lang blijven, ze zullen terugkomen, ze zullen je in beroering brengen, ze zullen je lastig vallen, ze zullen je een grote afkeer geven, dat alles, maar als je je goed zult verzetten en bij jezelf zult zeggen: 'Nee, ik zal niets uitvoeren; wat het me ook

moge kosten, ik zal het niet uitvoeren; ik blijf onbeweeglijk', dan verzwakt het, beetje bij beetje verzwakt het en dan kun je beginnen de tweede houding te leren: 'Nu wil ik dat mijn bewustzijn boven deze dingen staat. Er zullen nog veel gevechten zijn, maar als mijn bewustzijn erboven staat, zal er langzamerhand een tijd komen waarop het niet meer terug zal keren.' En dan komt er een tijd waarop je voelt dat je helemaal vrij bent; je merkt het niet eens meer, en dat is het. Het kan veel tijd kosten, het kan vlug komen: dat hangt af van de karaktersterkte, van de oprechtheid van de aspiratie. Maar zelfs als mensen die maar een beetje oprecht zijn, zich dwingen dit proces te volgen, zullen ze slagen. Het kost tijd. Ze zullen slagen in het eerste proces: niet te manifesteren. Alle krachten op aarde hebben de neiging zich te manifesteren. Het zijn krachten die komen met het doel zich te manifesteren, en als je een hindernis opwerpt en de manifestatie weigert, kunnen ze proberen om een bepaalde tijd tegen de hindernis te vechten, maar op de lange duur zullen ze moe worden en daar ze zich niet gemanifesteerd hebben, zullen ze zich terugtrekken en je met rust laten.

Je moet dus nooit zeggen: 'Ik zal eerst mijn gedachten zuiveren, mijn lichaam zuiveren, mijn vitale wezen zuiveren, en dan zal ik daarna mijn handelen zuiveren.' Dat is de gewone volgorde, maar die slaagt nooit. De afdoende volgorde is van buitenaf te beginnen: 'Eerst doe ik het niet, en daarna verlang ik er niet meer naar, en daarna houd ik mijn deur helemaal dicht voor alle opwellingen; ze bestaan niet meer voor me, ik blijf nu buiten deze dingen.' Dat is de werkelijke volgorde, de afdoende volgorde. Ten eerste het niet doen. En dan zul je er niet meer naar verlangen en daarna zal het volledig uit je bewustzijn verdwijnen.

Wanneer het psychische wezen op het punt staat in de wereld te komen, kiest het dan van tevoren de vorm die het zal aannemen?

Dat is een interessante vraag. Dat hangt ervan af.

Zoals ik daarnet al zei, zijn er psychische wezens die zich aan het vormen zijn en bezig zijn vooruit te gaan; helemaal aan het begin kunnen die over het algemeen niet veel kiezen, maar wanneer ze een bepaalde graad van bewustzijn en ontwikkeling hebben bereikt (over het algemeen wanneer ze nog in een fysiek lichaam zijn en een

bepaalde hoeveelheid ervaringen hebben gehad) beslissen ze op dat moment wat hun volgende ervaringsterrein zal zijn.

Ik kan jullie voorbeelden geven die een beetje uiterlijk zijn. Een psychisch wezen heeft het bijvoorbeeld nodig de ervaring van gezag, van macht te ondergaan om te weten wat voor reacties dat meebrengt en hoe je die op de Godheid kunt richten: leren wat een leven van macht je kan bijbrengen. Ze hebben zich in een koning of een koningin geïncarneerd. Ze hebben over een bepaalde macht beschikt en gedurende die tijd hun ervaringen opgedaan, nu hebben ze het eind van dit ervaringsterrein bereikt. Nu weten ze wat ze wilden weten, ze gaan weg, ze gaan hun lichaam verlaten dat onbruikbaar is geworden, en gaan zich voorbereiden op de volgende ervaring. Wel, op dat moment, wanneer het psychische wezen nog in het lichaam is en gezien heeft wat het heeft geleerd, beslist het over de volgende keer. En soms zijn het bewustzijnsbewegingen van actie en reactie: omdat het een heel ervaringsterrein heeft bestudeerd, heeft het nu nodig het tegenovergestelde ervaringsterrein te bestuderen. En heel dikwijls kiest het een leven dat tegenovergesteld is aan wat het heeft gehad. Dus voordat het weggaat, zegt het: 'De volgende keer zal ik me in dat domein incarneren.'...

Laten we bijvoorbeeld aannemen dat het psychische wezen zo'n staat van ontwikkeling heeft bereikt dat het de kans zou willen hebben aan het fysieke lichaam te werken om het geschikt te maken bewust in verbinding met de Godheid te komen en het te transformeren. Het gaat dus dit lichaam verlaten waarin het macht, gezag en handelend optreden heeft gehad, dit lichaam dat het voor zijn ontwikkeling heeft gebruikt. Het zegt: 'De volgende keer zal mijn incarnatie in een neutraal milieu zijn, noch slecht noch aanzienlijk, waar het niet nodig zal zijn om (hoe het te zeggen) een erg uiterlijk gericht leven te hebben, waarin het noch grote macht noch grote ellende zal hebben.' Helemaal neutraal, weet je, een leven dat het midden houdt. Het kiest dat. Het gaat terug naar zijn eigen psychische wereld voor de noodzakelijke rust, om de opgedane ervaringen te assimileren en zich voor te bereiden op de toekomstige ervaring. Het herinnert zich natuurlijk zijn keuze en, alvorens weer af te dalen wanneer het zijn assimilatie beëindigd heeft, wanneer het tijd is om terug te komen, om op aarde neer te dalen, kan het vanuit dat domein de materiële dingen niet zien zoals wij die zien, nietwaar, ze

verschijnen voor hem in een andere vorm. Maar toch zijn de verschillen te voorzien – de verschillen van milieu, de verschillen van activiteit van het milieu zijn heel zichtbaar, heel waarneembaar. Het kan een totale of globale visie hebben. Het kan kiezen. Soms kiest het het land; wanneer het een bepaald soort opvoeding, cultuur en invloed wil, kan het van tevoren zijn land kiezen. Soms kan het dat niet, soms kiest het alleen maar zijn milieu en het soort leven dat het zal leiden. En dan kijkt het van bovenaf, voordat het neerdaalt, naar de soorten vibraties die het wil; het ziet ze heel duidelijk. En het is alsof het de omgeving zag waarin het zal neerkomen. Maar het is een benadering door het feit dat er een andere voorwaarde nodig is: niet alleen zijn keuze, maar ook een ontvankelijkheid van beneden en een aspiratie. Er moet in het milieu dat het heeft gekozen iemand zijn, over het algemeen de moeder (soms beide ouders, maar de moeder is het meest onontbeerlijk) die een aspiratie of een ontvankelijkheid heeft, iets dat passief en open genoeg is, of die een bewuste aspiratie heeft voor iets hogers. En dat ontsteekt voor het psychische wezen een lichtje. Als er in die massa die voor hem het milieu vertegenwoordigt waarin het geboren wil worden, onder invloed van de projectie van zijn wil, een lichtje begint te ontbranden, dan weet het dat het daarheen moet gaan.

Dat is noodzakelijk. Dat maakt de verschillen in maanden of dagen, misschien niet zozeer in jaren; enfin, dat schept een onzekerheid en dat maakt dat het niet precies van tevoren kan zeggen: 'Op die datum, op die dag, op dat moment zal ik geboren worden.' Het is nodig voor hem een ontvankelijkheid te vinden. Wanneer het die ziet, stort het zich naar beneden. Wat er gebeurt is ongeveer het volgende: het is niet precies zo, maar het lijkt er erg op. Het stort zich in een onbewustheid, want de fysieke wereld, zelfs het menselijke bewustzijn, hoe het ook zij, is heel onbewust vergeleken met het psychische bewustzijn. Het stort zich dus in een onbewustheid. Dat is alsof het op zijn hoofd viel. Dat versuft het. En dan weet het over het algemeen, op enkele heel, heel zeldzame uitzonderingen na, heel lang niets. Het weet niet meer waar het is noch wat het doet noch waarom het daar is, helemaal niets. En het is erg moeilijk om zich uit te drukken, vooral in een baby die geen hersens heeft, nietwaar; het zijn hersenen in wording die nauwelijks gevormd zijn en het heeft geen elementen om zich te manifesteren. Daarom komt het heel

zelden voor dat een kind onmiddellijk het buitengewone wezen manifesteert dat het bevat... Het komt voor. Dat zijn van die dingen die je hoort vertellen. Het komt voor, maar over het algemeen is er een zekere tijd nodig. Het ontwaakt maar heel langzaam uit zijn verdoving en geeft er zich rekenschap van dat het daar is om een reden en door een keuze. En dat valt over het algemeen samen met de intensieve mentale opvoeding die je volledig afsluit voor het psychische bewustzijn. Dan zijn er een heleboel omstandigheden, gebeurtenissen van allerlei aard, emoties, allerlei dingen nodig om de innerlijke deuren te openen, opdat men zich weer zal gaan herinneren dat men eigenlijk uit een andere wereld is gekomen en dat men om een nauwkeurige reden is gekomen.

Anders, als alles normaal zou verlopen, zou het heel snel, heel snel een verbinding kunnen krijgen. Als het het geluk heeft iemand te vinden die een beetje kennis heeft, en als het in plaats van in een wereld van onwetendheid neer te komen, op een beetje kennis stoot, dan zou het heel snel gedaan worden.

Maar de psychische wil en de psychische ontwikkeling ontsnappen volledig aan alle algemene denkbeelden van rechtvaardigheid, van beloning en straf zoals de mensen die begrijpen. Er zijn godsdiensten, er zijn filosofieën die je allerlei verhalen vertellen die heel eenvoudig de toepassing van menselijke denkbeelden over rechtvaardigheid op de onzichtbare wereld zijn en dat zijn stomiteiten. Want zo is het helemaal niet; het denkbeeld van beloning en straf zoals de mens dat begrijpt, is onzin. Dat is helemaal niet van toepassing op alle innerlijke werkelijkheden, helemaal niet. Ga je dus eenmaal de werkelijke spirituele wereld binnen, dan wordt dat allemaal werkelijk onzin. Want zo is het helemaal niet.

Een groot aantal mensen komt me vragen: 'Wat heb ik toch in een vorig leven gedaan dat ik nu in zulke moeilijke omstandigheden ben, dat me zoveel ellende overkomt?' En meestal moet ik hen zeggen: 'Maar zie je dan niet dat het een zegen voor je is, een genade. En dat je in een vorig leven misschien daarom gevraagd hebt, opdat je een grotere vooruitgang zou kunnen maken'... Dat zijn heel gangbare ideeën: 'O, ik ben ziek. O, mijn lichaam is in een slechte conditie, wat heb ik gedaan? Welke misdaad heb ik in een ander leven begaan dat er in dit...' Dat is kinderlijk.

Zo, tot ziens, m'n kinderen.

12 Augustus 1953

Hoe kun je iemands karakter kennen door in zijn ogen te kijken?

Niet alleen door in zijn ogen te kijken: ik ken iemands karakter door identificatie.

Uiterlijk zijn de ogen, zo je wilt, zoiets als deuren of ramen: sommige zijn open, dan ga je binnen, je gaat heel diep naar binnen en dan kun je alles zien wat daar gebeurt. Andere zijn maar ten dele open, ten dele dicht; en andere hebben een sluier, een soort gordijn; en dan zijn er andere die een hangslot hebben, die op slot zijn – deuren die zo goed dicht zijn dat je ze niet kunt openen. Enfin, dat is al een aanwijzing, dat geeft een aanwijzing over de graad van het innerlijke leven, van de oprechtheid en doorzichtigheid van het wezen. En dan ga ik door die open deuren naar binnen en identificeer me met de persoon daarbinnen. Dan zie ik wat hij ziet, begrijp wat hij begrijpt, denk wat hij denkt en ik zou kunnen doen wat hij doet (maar over het algemeen onthoud ik me daarvan!) en zo kom ik te weten hoe de mensen zijn. En er is niet veel tijd voor nodig; het gaat heel vlug. Het kan zelfs gedaan worden door middel van een foto, maar minder goed. Een foto is een momentopname, een minuut van iemands leven; als je veel foto's zou hebben... Maar enfin, zelfs met een foto kun je een tamelijk nauwkeurig idee krijgen als je er wat meer tijd voor neemt. Maar *alle* kennis is kennis door identificatie. Dat wil zeggen dat je moet *worden* wat je wilt kennen. Je kunt gissen, je kunt uitdenken, je kunt afleiden, je kunt beredeneren, maar je kent niet.

Dan is het dus iets heel moeilijks voor mensen?

Nee, waarom?

Je kunt leren je te identificeren. Je moet het leren. Het is onontbeerlijk als je uit je ego wilt komen. Want zolang je in je ego bent opgesloten, kun je geen vooruitgang maken.

Hoe moet je het doen?

Er zijn veel methoden. Ik zal jullie er één vertellen.

Toen ik in Parijs was, ging ik vaak ergens heen waar allerlei soorten bijeenkomsten werden gehouden, en waar mensen kwamen die allerlei spiritueel (zogenaamd spiritueel) en occult onderzoek deden. Op een keer had men me uitgenodigd een jonge vrouw te ontmoeten (ik geloof dat ze Zweedse was) die een methode tot kennen had gevonden, een methode om dat te leren. En toen heeft ze ons dat uitgelegd. We waren met z'n drieën of vieren (haar Frans was niet erg goed, maar ze was heel overtuigd) en ze zei: 'Kijk, je neemt een voorwerp of je maakt een teken op een schoolbord, of je neemt een tekening – het is niet belangrijk, je doet wat het gemakkelijkste voor je is. Veronderstel bijvoorbeeld dat ik een tekening voor jullie maak.' Ze had een schoolbord. Ze maakte een soort semi-meetekundige tekening. 'Nu gaan jullie voor die tekening zitten en concentreren je hele aandacht op die tekening – op die tekening daar op het bord. Jullie concentreren je, concentreren je zonder iets anders in je bewustzijn toe te laten. Jullie ogen zijn op de tekening gevestigd en wenden zich er niet meer van af. Jullie zijn als het ware door de tekening gehypnotiseerd. Jullie kijken (en toen deed ze zo, ze keek), jullie kijken, jullie kijken en kijken... Ik weet het niet, het vraagt meer of minder tijd, maar voor iemand die het gewend is, gaat het tamelijk vlug. Jullie kijken, kijken en kijken, jullie *worden* die tekening waar jullie naar kijken. Er bestaat niets anders meer in de wereld dan die tekening, en dan, plotseling, ga je over naar de andere kant; en wanneer je overgaat naar de andere kant, ga je een nieuw bewustzijn binnen en weet je.

We hebben erg gelachen, want het was vermakelijk.

Maar het is heel waar, het is een uitstekende manier om te oefenen. Natuurlijk kun je in plaats van een tekening of een voorwerp, bijvoorbeeld een idee nemen, een paar woorden. Je hebt een probleem waardoor je in beslag wordt genomen, je weet de oplossing van het probleem niet; je objectiveert het probleem in je mentale, je brengt het op de meest precieze, op de zo nauwkeurig en bondig mogelijke manier onder woorden en dan concentreer je je, je spant je in; je concentreert je alleen op die woorden en zo mogelijk op het denkbeeld dat ze weergeven, dat wil zeggen op je probleem – je concentreert je, concentreert je, concentreert je tot er niets anders meer bestaat. Het is waar dat je plotseling het gevoel hebt dat zich

iets opent – en je bent aan de andere kant. De andere kant van wat?... Het betekent dat je een deur van je bewustzijn hebt geopend, en dan heb je onmiddellijk de oplossing van je probleem. Dat is een uitstekende methode om te leren hoe je je moet identificeren.

Je bent bijvoorbeeld met iemand samen. Die persoon zegt je iets, jij zegt het tegengestelde (zoals dat gewoonlijk gebeurt, gewoon om in de contramane te zijn) en jullie beginnen te discussiëren. Natuurlijk leidt het nergens toe, behalve tot een ruzie als je een lelijk karakter hebt. Maar als je in plaats daarvan, in plaats van in je eigen mentale idee of in je eigen woorden te blijven, bij jezelf zegt: ‘Wacht eens, ik zal proberen te zien waarom hij me dat heeft gezegd. Waarom heeft hij me dat gezegd?’ En je concentreert je: ‘Waarom, waarom, waarom?’ Je bent daar, zo, aan het proberen. De ander praat door, nietwaar, heel tevreden omdat je hem niet tegenspreekt! Hij praat vlot en is er zeker van dat hij je overtuigd heeft. Dan concentreer je je meer en meer op wat hij zegt, en met het gevoel dat je langzamerhand door de woorden heen in zijn hoofd doordringt. Wanneer je in zijn hoofd doordringt, kom je plotseling zijn manier van denken binnen, en stel je voor, dan begrijp je waarom hij zo tegen je praat! En als je wat vlug van begrip bent, en je dat wat je zojuist hebt begrepen, stelt naast datgene wat je al eerder had begrepen, heb je de twee manieren samen en dan kun je de waarheid vinden die de twee verzoent. Dan heb je werkelijk vooruitgang gemaakt. En dat is de beste manier om je denken te verruimen.

Als je een discussie begint, zwijg dan direct, ogenblikkelijk. Je moet zwijgen, niets meer zeggen, en dan proberen het te zien zoals de ander het ziet – dat zal je jouw manier om het te zien niet doen vergeten, helemaal niet. Maar je kunt de twee samenbrengen. En dan zul je echt vooruitgang gemaakt hebben, een werkelijke vooruitgang.

Het is voor alles hetzelfde. Wat je ook samen met andere mensen doet, als je het niet met elkaar eens bent, zie dat dan als een goddelijke genade, als een mooie gelegenheid die je gegeven wordt om vooruit te gaan. En het is eenvoudig: in plaats van hier, aan deze kant te zijn, ben je daar, aan de andere kant, in plaats van jezelf te bekijken, dring je in de ander door en bekijkt hem. Je moet een klein beetje voorstellingsvermogen hebben, een klein beetje meer beheersing over je gedachten en je bewustzijnsbewegingen. Maar dat is niet

erg moeilijk. Wanneer je het een beetje geprobeerd hebt, bemerk je na verloop van tijd dat het heel gemakkelijk is.

Je moet niet kijken en je mentale inspannen terwijl je bij jezelf zegt: 'Waarom is het zus of zo? Waarom doet hij dit of waarom doet hij dat?' Dan zul je nooit iets bereiken. Je zult het niet begrijpen. Je zult je allerlei verklaringen inbeelden die waardeloos zullen zijn en je niets zullen leren, behalve om bij jezelf te zeggen: 'Die persoon is dom, of hij is kwaadaardig', dingen die nergens toe leiden. Maar als je alleen maar die kleine beweging maakt en je in plaats van hem te bekijken als iets dat je vreemd is, probeert in hem door te dringen, en als je in hem doordringt, in dat kleine hoofd daar tegenover je, dan bevind je je plotseling aan de andere kant, je bekijkt jezelf en je begrijpt heel goed wat hij zegt – alles is duidelijk, het waarom, het hoe, de reden en het gevoel achter alles... dat is een ervaring waarvoor je honderdmaal per dag de gelegenheid hebt.

Eerst zal het je niet erg goed lukken, maar als je volhoudt, zul je er tenslotte prachtig in slagen. Dat maakt het leven veel interessanter. En bovendien is het een werk dat je werkelijk vooruitgang laat maken, omdat het je uit je kleine pantser haalt, waarin je goed opgesloten bent en waarin je je tegen alles stoot. Zoals vlinders die tegen het licht vliegen, weet je... Ieders bewustzijn is zo, het stoot zich hier tegen en daar tegen, want het zijn dingen die er vreemd aan zijn. Maar als je, in plaats van je te stoten, er binnen gaat, dan begint het deel van jezelf te worden. Je verruimt je, je kunt vrij ademhalen, je hebt genoeg ruimte om je te bewegen, je stoot je niet, je gaat er binnen, je dringt erin door, je begrijpt. En je leeft op veel plaatsen tegelijkertijd. Dat is heel interessant, je doet het automatisch.

Wanneer je bijvoorbeeld een boek leest dat je erg interesseert, een prachtige roman met opwindende avonturen, wanneer je er helemaal in bent, dan vergeet je soms dat het tijd is voor je klas of zelfs tijd om te gaan eten of om naar bed te gaan. Je bent helemaal geabsorbeerd in wat je leest. Wel, dat is een identificatieverschijnsel. En als je dat met een zekere volmaaktheid doet, kun je van tevoren weten wat er gaat gebeuren. Er is een moment waarop je, wanneer je helemaal in het verhaal geabsorbeerd bent, kunt weten (zonder dat je probeert ernaar te zoeken) waar de schrijver je heen leidt, hoe hij zijn geschiedenis zal ontvouwen en tot zijn conclusie zal komen. Want dan heb je je geïdentificeerd met het scheppende denken van de

schrijver. Je doet het min of meer goed, zonder te weten dat je het doet, maar dit zijn identificatieverschijnselen.

Er zijn in Parijs derde – of vierderangs theaters waar sensationele drama's worden gespeeld. Het zijn theaters in de volksbuurten. Ze zijn niet voor intellectuelen, maar voor de grote massa, en alle elementen zijn uiterst dramatisch en aangrijpend. Wel, de mensen die daar heen gaan zijn meestal heel eenvoudig en ze vergeten helemaal dat ze in een theater zijn. Ze identificeren zich met het stuk. Er gebeuren bijvoorbeeld zulke dingen: op het toneel bevindt zich de verrader die achter een deur verborgen is, en de held komt op, die natuurlijk niet weet dat de verrader daar verborgen is en dat hij gedood zal worden. Dan zijn er mensen die helemaal boven zitten (men noemt dat de engelenbak) en schreeuwen: 'Kijk uit! Hij zit daar!' (*gelach*) Dat is niet één keer gebeurd, dat gebeurt honderden keren, spontaan. Ik heb zo'n stuk gezien, dat 'Le Bossu' heette, geloof ik; enfin, het was een heel sensationeel drama en het werd gespeeld in het Théâtre de la Porte Saint-Martin. Er was in dat stuk een kamer. Je zag op het toneel een grote kamer met daarnaast een klein kamertje en... ik herinner me de geschiedenis niet meer, maar in dat kamertje was een knop en als je daarop drukte kwam het plafond van de grote kamer neer op de mensen die daar waren en verpletterde hen onontkoombaar!... En men was gewaarschuwd, er waren al mensen die erover gepraat hadden, het was al doorgegeven. En nu was er een verrader die zich in het kleine kamertje verborgen had en de list met de knop kende, en dan was er de held die opkwam met andere mensen, en toen begonnen ze te redetwisten en men wist dat het plafond zou neerkomen... Ik heb niets gezegd, ik herinnerde me dat ik in het theater was, ik wachtte erop te zien hoe de schrijver het gedaan zou krijgen zijn held te redden (want het was duidelijk dat hij hem niet zomaar voor de ogen van iedereen kon laten doden!) Maar de anderen waren helemaal niet in zo'n toestand. Er waren toeschouwers die schreeuwden: 'Kijk uit! Het plafond!' Zo was het.

Dat zijn identificatieverschijnselen. Het gebeurt alleen onwillekeurig. En het is zelfs één van de methoden die men tegenwoordig gebruikt om zenuwziekten te genezen. Wanneer iemand niet kan slapen, niet kan uitrusten omdat hij te zenuwachtig en opgewonden is en zijn zenuwen ziek en verzwakt zijn door een overmaat aan rusteloosheid, dan zegt men hem bijvoorbeeld voor een aquarium te

gaan zitten – een aquarium, dat is erg aardig, nietwaar, een aquarium met mooie vissen, goudvissen, zich op een ligstoel te installeren en te proberen nergens aan te denken (vooral niet aan zijn zorgen) en naar de vissen te kijken. Dan kijkt hij hoe de vissen bewegen, komen en gaan, zwemmen, glijden, zich wenden, elkaar ontmoeten, elkaar voorbijgaan, elkaar eindeloos achtervolgen, en hoe het water zachtjes beweegt en de vissen voorbijglijden. Na een tijdje leeft hij het leven van de vissen: hij komt en gaat, hij zwemt, glijdt en speelt. En na een uur zijn zijn zenuwen in een uitstekende conditie en is hij helemaal uitgerust.

Maar de voorwaarde is dat je niet aan je zorgen moet denken, je moet alleen naar de vissen kijken.

Kan men op die manier de Godheid bereiken?

Weet je, de enige manier om de Godheid te kennen is zich met hem te identificeren. Er is geen andere manier, er is er maar één, één enkele manier. Dus als je dit identificatieproces eenmaal meester bent, kun je je identificeren. Je kiest dus het object voor je identificatie, je wilt je identificeren met de Godheid. Maar zolang je niet weet hoe je je moet identificeren, zullen er altijd duizend en één dingen tussen komen en je hierheen trekken, daarheen trekken en je versnipperen, en je zult je niet met Hem kunnen identificeren. Maar als je geleerd hebt je te identificeren, hoeft je je identificatie alleen maar te oriënteren, haar te plaatsen waar je wilt en dan vol te houden tot je een resultaat hebt verkregen. Als je je vermogen tot identificatie meester bent, zal het heel gauw komen. Ja, het zal heel gauw komen. Ramakrishna zei dat het kan variëren van drie dagen tot drie uur of drie minuten. Drie dagen voor de mensen die heel langzaam zijn, drie uur voor degenen die een beetje vlugger zijn en drie minuten voor degenen die eraan gewend zijn.

Drie dagen voor heel langzame mensen?

Voor heel langzame mensen. Men vroeg hem: 'Hoeveel tijd is er nodig om je met de Godheid te identificeren?' Dit heeft hij geantwoord.

En dat zijn drie dagen zonder iets te doen!

Nee, niet zonder iets te doen! Het is niet nodig niets te doen alleen maar om je met de Godheid te identificeren. Het is duidelijk dat je niet drie dagen onbeweeglijk kunt blijven zitten zonder iets te doen – je zou al een buitengewone graad van volmaaktheid bereikt hebben als je dat zou kunnen doen, al je behoeften vergeten en drie dagen lang onbeweeglijk blijven. Nee, dat bedoelde hij niet; hij bedoelde het denken enkel en alleen op de Godheid geconcentreerd te houden. En hij deed het in drie minuten. En hij heeft het voor die persoon gedaan om hem te laten zien, om hem te bewijzen dat het waar was wat hij zei. Het nam hem niet meer dan drie minuten.

Wat de ervaring verhindert, is precies het gebrek aan oefening in concentratie, en ook het gebrek aan gerichtheid van de wil, in het Engels zegt men: 'one-pointedness'. Je 'wilt' een minuut, twee minuten; tien minuten, een kwartier, een uur, en daarna wil je een heleboel andere dingen... Je 'denkt' er een paar seconden aan en dan denk je aan duizend andere dingen. Dan zal het natuurlijk een eeuwigheid duren. Want je kunt er zelfs niets aan toevoegen: als het zich zou kunnen ophopen zoals zandkorrels, als je bij iedere gedachte die je de Godheid schenkt ergens een korreltje zand zou deponeren, dan zou dat na een bepaalde tijd een berg maken. Maar zo is het niet, het blijft niet. Het heeft geen uitwerking. Het hoopt zich niet op, je kunt er niets aan toevoegen, de hoeveelheid doen toenemen – je kunt in intensiteit vooruitgaan, in kwaliteit vooruitgaan. Je kunt leren het innerlijk te doen, ja, maar dat telt alleen maar op die manier. Het hoopt zich niet op zoals zandkorrels op een duin. Anders zou het voldoende zijn heel handig te worden en te zeggen: 'Ik zal de Godheid iedere dag minstens een dozijn gedachten schenken.' En dan heb je na verloop van tijd door zulke beetjes een heuvel... Zo kinderen, het is al bijna tien uur. Maar als iemand nog een heel interessante vraag heeft?... Jij? Zeg het maar.

Ik heb een vraag.

Heel interessant?

Voor mij is het interessant. Men zegt dat er heel intel-

ligente mensen zijn en anderen die gek zijn. Hoe komt dat?

Waarom? Maar m'n kind, er komt van alles voor in de Natuur! Geen twee dingen zijn hetzelfde. In de Natuur bestaan alle mogelijkheden: alles wat je kunt verzinnen en honderd miljoen keer meer. Je merkt dus dat er intelligente mensen zijn en mensen die dat niet zijn. En dan zijn er anderen die onevenwichtig zijn. En bovendien bestrijkt je observatie een heel beperkt terrein. Maar je kunt zeggen dat dat allemaal bestaat en dat er ook nog honderden duizenden miljoenen andere dingen bestaan en dat er in de wereld geen twee dingen eender zijn. Ik geloof niet dat je je iets zou kunnen voorstellen dat niet ergens bestaat. Dat is precies wat de Natuur het meest amuseert – ze probeert alles, ze doet alles, ze maakt alles, ze neemt alles uit elkaar, ze maakt alle mogelijke combinaties en ze blijft die veranderen, omwerken en overdoen en het is een eeuwigdurende beweging van alle mogelijkheden die elkaar opvolgen, met elkaar botsen, door elkaar heen gaan, zich combineren en uit elkaar vallen. Geen twee minuten van het leven op aarde zijn eender. En sinds hoe lang bestaat de aarde?... Erg knappe mensen zullen het je misschien bij benadering kunnen zeggen. En hoe lang zal ze nog voortbestaan?... Dat zullen ze je misschien ook zeggen: cijfers met veel nullen, zoveel nullen dat je er niet uit wijs zult worden. Maar het zal nooit twee maal hetzelfde zijn, en geen twee ogenblikken zullen aan elkaar gelijk zijn. Als je dingen vindt die op elkaar lijken, dan is dat alleen maar schijn. Er zijn geen twee dingen eender en er zijn geen twee momenten identiek. En dat gaat zo ver terug dat je het niet kunt berekenen. En het reikt zo ver in de toekomst dat je het niet kunt berekenen. En het zal nooit tweemaal hetzelfde zijn. Je kunt me dus niet vragen waarom dit bestaat en dat bestaat!... Je zou me willen vragen waarom? Weet je, ze heeft veel meer verbeelding dan jij, de Natuur. Ze verzint de hele tijd nieuwe dingen. Het moet zo zijn want het verandert de hele tijd en alle combinaties zijn altijd nieuw; geen twee seconden van het universum zijn identiek. Ze heeft veel verbeelding. Heb je daar nooit over nagedacht?... Ken jij twee momenten die werkelijk eender zijn? Nee. Je weet best dat je vandaag niet bent zoals je gisteren was en dat je morgen niet zult zijn zoals je vandaag bent. En dat je, als je alleen maar... laten we zeggen

tien jaar teruggaat, jezelf helemaal niet meer zou herkennen. Je weet zelfs niet meer wat je dacht, aangenomen dat je iets dacht!

Er is dus geen probleem. Alles wat je kunt doen is proberen het ervaringsterrein dat je gegeven is en dat uiterst beperkt is, te onderzoeken om alle mogelijkheden te zien. En je zou kunnen beginnen ze te noteren; dan zou je zien dat het onmiddellijk een heel dik boekwerk zou worden, alleen maar op dat kleine ervaringsterrein dat het jouwe is!

En wat ben je?... een seconde in de eeuwigheid!

Zo.

19 augustus 1953

'De beweging van de liefde is niet beperkt tot menselijke wezens en misschien is zij in andere werelden dan de menselijke minder vervormd. Kijk naar de bloemen, kijk naar de bomen. Wanneer de zon ondergaat, ga dan eens even onder de bomen zitten en stel je in verbinding met de Natuur; je zult voelen hoe zich uit de aarde, uit de diepste wortels van de bomen, door de vezels opstijgend tot aan de hoogste takken, de aspiratie verheft van een intense liefde en een intense behoefte – de behoefte aan iets dat licht brengt en geluk geeft, een smeken om de terugkeer van het licht dat is verdwenen. Dat rijst op als een dankzegging waarin de diepste dankbaarheid gepaard gaat met een vurig gebed. Dat verlangen is zo zuiver en zo spontaan dat, als je deze beweging in de bomen kunt voelen, je eigen wezen zich ook zal verheffen in een vurige smeekbede om de vrede, het licht en de liefde die zich hier op aarde nog niet hebben gemanifesteerd.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 68)

De bomen streven naar het licht. Wat voor licht?

De zon, m'n kind. Heb je nooit gezien hoe de bladeren zich dichtvouwen wanneer de nacht aanbreekt, zodra de zon achter de horizon verdwijnt?

Kunnen bomen een aspiratie hebben naar iets anders?

Wat bedoel je met ‘iets anders’? Welke openingen er voor een boom mogelijk zijn?

Een mens te worden?

Een mens? Maar ze weten niets van de mens! Zoals de mens ernaar streeft een god te worden?... Ik heb dieren gekend die ernaar

streefden een mens te worden, maar die leefden met mensen. Katten en honden bijvoorbeeld die heel intiem met mensen samenleefden, hadden werkelijk een aspiratie. Ik heb een kat gehad die erg, erg ongelukkig was dat hij een kat was, hij wilde een mens zijn. Hij is voortijdig doodgegaan. Hij mediteerde, hij deed beslist op zijn manier een sadhana, en toen hij gestorven was, heeft een deel van zijn vitale wezen zich zelfs in een mens geïncarneerd. Het kleine psychische element dat in het centrum van zijn wezen aanwezig was, ging direct over in een mens, maar zelfs wat bewust was in het vitale van de kat is in een mens overgegaan. Maar dat zijn nogal buitengewone gevallen.

Je zegt dat stenen misschien ook liefde hebben?*

Dat is mogelijk.

Hoe kan men dat te weten komen?

Men kan het voelen. Er is een bepaalde bewustzijnstoestand waarin men deze goddelijke Liefde overal waar zij zich bevindt waarneemt, en men voelt niet zo'n groot verschil tussen schepselen als het fysiek lijkt. De dingen die wij levenloos noemen, hebben veel meer aspiratie dan je denkt. Veel meer. Stenen hebben ook een soort spontaan gevoel voor wat hoger, edeler en zuiverder is, en hoewel ze het op geen enkele manier kunnen uitdrukken, voelen ze het, het treft hen op een andere manier.

Zelfs dingen, zelfs voorwerpen en zelfs stenen hebben een vreemde ontvankelijkheid die het gevolg is van deze Aanwezigheid. Er zijn stenen die, als je weet hoe je het moet doen, krachten kunnen opladen. Ze kunnen krachten opladen, die vasthouden en doorgeven. Je kunt stenen nemen (wat men edelstenen noemt) en er krachten in concentreren en dan houden ze die vast. En die krachten worden

* De liefde is universeel en eeuwig; zij manifesteert zich altijd en is in haar essentie altijd identiek. Zij is een goddelijke kracht; de vervormingen die we in haar uitdrukking zien, zijn te wijten aan haar instrumenten. De liefde manifesteert zich niet alleen in de menselijke wezens, zij is overal. Je vindt haar beweging in de planten, misschien zelfs in de stenen; in de dieren kun je haar aanwezigheid gemakkelijk herkennen.' ('Waarom Yoga', blz. 65)

heel langzaam, heel geleidelijk uitgestraald. Maar als je weet hoe je het moet doen, kun je zo'n hoeveelheid opladen dat die bij wijze van spreken eindeloos kan voortduren.

Dienen die krachten ergens toe wanneer ze van zulke stenen uitgaan?

Ja, zeker wel! De steen kan de kracht bijna onbeperkt vasthouden. Er zijn van die stenen die als verbinding kunnen dienen. Sommige stenen kunnen als batterij dienen. Sommige stenen kunnen een kracht tot bescherming bevatten. Dat is heel opmerkelijk, m'n kind. Je kunt in stenen (vooral in amethysten) een kracht tot bescherming opladen en die kracht beschermt werkelijk degene die de steen draagt. Dat is heel interessant, ik heb het ervaren. Ik heb iemand gekend die zo'n steen had die geladen was met het vermogen tot bescherming, en het was wondermooi wanneer hij die droeg... Er zijn stenen die gebruikt kunnen worden om omstandigheden te voorspellen. Bepaalde mensen kunnen in die stenen gebeurtenissen lezen die op komst zijn. Stenen kunnen boodschappen dragen. Het vereist natuurlijk een bekwaamheid van beide kanten: van één kant een bekwaamheid in concentratie die groot genoeg is; van de andere kant een bekwaamheid in waarnemen en direct lezen zonder heel nauwkeurige woorden te gebruiken. Ze kunnen als batterij dienen en dat betekent dat ze de Oorsprong van de kracht zelf in zich dragen, anders zouden ze niet ontvankelijk zijn. Een dergelijke kracht is de oorsprong van kristallisaties – zoals bergkristallen bijvoorbeeld, die zulke prachtige patronen vormen, zo totaal harmonisch, en dat komt door één enkel iets: die Aanwezigheid in het centrum. Men ziet het niet omdat men geen innerlijke gevoeligheid heeft, maar neemt men eenmaal de krachten van de liefde achter de dingen direct waar, dan ziet men dat het overal dezelfde zijn. Zelfs in gemaakte voorwerpen; men kan gaan begrijpen wat ze zeggen.

Nog iets anders?

Moeder, wanneer men je bloemen brengt, hoe geef je ze dan een betekenis?

Aan bloemen? Maar dat gaat op dezelfde manier, door in contact

te komen met de aard van de bloem, haar innerlijke waarheid. Dan weet je wat ze voorstelt.

Moeder, je hebt ons eens gezegd dat je ons het verschil zou vertellen tussen wat je 'de Godheid' noemt en wat wij God noemen.

O, maar ik heb jullie gezegd dat het voor veel later zou zijn, voor over een paar jaar. Ik heb gezegd dat jullie er oud genoeg voor moeten zijn. Ik heb zelfs de leeftijd genoemd. Ik herinner me niet meer welke, maar de hersenen moeten een beetje meer voorbereid zijn om het te kunnen volgen.

'Alle ontarding van deze grote goddelijke macht wordt veroorzaakt door de duisternis, de onwetendheid en het egoïsme van haar beperkte instrumenten. De liefde, de eeuwige kracht, kent geen hebzucht, geen begeerte, geen zucht naar bezit, geen persoonlijke gehechtheid; in haar zuivere beweging is zij het zoeken naar de vereniging van het Zelf met het goddelijke, een absoluut zoeken dat met niets anders rekening houdt. De goddelijke liefde geeft zich en vraagt niets. Wat de mensen ervan hebben gemaakt, daar praten we maar liever niet over; ze hebben haar in iets lelijks en weerzinwekkends veranderd. En toch brengt het eerste contact met de liefde, zelfs voor de mensen, een weerschijn van haar zuiverste wezen met zich mee; voor een ogenblik zijn zij in staat zichzelf te vergeten; voor een ogenblik wekt de aanraking van de goddelijke liefde alles wat edel en mooi is. Maar de menselijke natuur neemt weer snel de overhand, vol onzuivere eisen, altijd iets terugvragend voor wat wordt gegeven, een handeltje makend van wat een belangeloos geven zou moeten zijn, luidkeels de bevrediging eisend van lagere begeerten, ontarend en besmeurend wat goddelijk was.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 66)

Waarom willen mensen altijd iets in ruil ontvangen wanneer ze iets geven?

Omdat ze in zichzelf opgesloten zijn.

Ze voelen hun beperking en denken dat ze om te groeien, om toe te nemen, en zelfs om te overleven, het nodig hebben dingen van buiten te nemen, want ze leven in het bewustzijn van hun persoonlijke beperking. Voor hen maakt wat ze geven een gat en dat gat moet dichtgestopt worden met iets dat ze ontvangen!... Dat is natuurlijk een vergissing. De waarheid is dat als ze, in plaats van opgesloten te blijven binnen de enge grenzen van hun persoonsje, hun bewustzijn zo zouden kunnen verruimen dat ze zich niet alleen binnen hun enge grenzen met de anderen kunnen identificeren, maar ook uit deze begrenzing kunnen komen, er boven uit kunnen gaan, en zich overal verspreiden, zich verenigen met het enige Bewustzijn en alle dingen worden, de enge grenzen op dat moment zouden verdwijnen, maar niet eerder. En zolang men de enge grenzen voelt, wil men nemen omdat men bang is te verliezen. Men verbruikt en men wil terugkrijgen. Daardoor komt het, m'n kind. Want als men in alle dingen verspreid was, als alle vibraties die komen en gaan de behoefte zouden uitdrukken in alles op te gaan, zich te verruimen, te groeien, niet door binnen zijn enge grenzen te blijven, maar door uit die begrenzing te komen en zich tenslotte met alles te identificeren, dan zou men niets meer te verliezen hebben, want men zou alles bezitten. Men weet het alleen niet. En omdat men het niet weet, kan men het niet. Men probeert te nemen, op te hopen, op te hopen, op te hopen, maar dat is onmogelijk, men kan niet ophopen. Men moet zich identificeren. En het kleine beetje dat men geeft, wil men terugkrijgen: men schenkt een goede gedachte, men verwacht erkentelijkheid, men geeft wat genegenheid, men verwacht die ook van anderen... want men is niet in staat om de goede gedachte in alle dingen te zijn, de genegenheid en tederheid in alle dingen te zijn. Men heeft het gevoel zó te zijn: helemaal afgesneden en begrensd, en men is bang alles te verliezen wat men heeft, want dan zou men verarmen. Maar als men in staat is om zich te identificeren, heeft men geen behoefte meer om aan te trekken. Hoe meer men zich verspreidt, des te meer heeft men. Hoe meer men zich identificeert, des te meer wordt men. En dan geeft men in plaats van te nemen. En hoe meer men geeft, des te meer groeit men.

Maar daarvoor moet men in staat zijn om uit de begrenzing van zijn kleine ego te komen. Men moet geïdentificeerd zijn met de

Kracht, geïdentificeerd zijn met de Vibratie in plaats van met zijn ego.

Dat is erg moeilijk, maar men kan het bereiken.

Waarom wordt er gezegd dat het gemakkelijker is slechte dingen te doen dan goede?

Het wordt gezegd, maar het is niet altijd waar en het hangt van de mensen af. Ik heb mensen gekend (niet veel, maar enfin...) voor wie het onmogelijk was iets slechts te doen. Alles in hun natuur verzette zich tegen het idee kwaad te doen; de spontane beweging van hun wezen was daar volledig tegen. Dat is zeldzaam, maar enfin, het bestaat.

Dat komt omdat de wereld in de toestand waarin ze nu is, nog voor het grootste gedeelte onder de invloed van vijandige krachten is, vooral van de vitale kracht die dynamisch is en je over het algemeen doet handelen. Die is voor het grootste gedeelte onder de invloed van het vijandige vitale, dat wil zeggen van krachten die graag kwaad doen, vernielen en bederven; die wil om de dingen te bederven: wanneer men iets moois ziet, voelt men, in plaats van het te bewonderen, ervan te houden, gelukkig te zijn, te willen dat het zich ontwikkelt en vooruitgaat (wat de ware goddelijke beweging is) een soort razernij, een woede, men wil vernielen, men wil bederven. Dat is de beweging van vijandige krachten. Jammer genoeg is zij bij veel mensen, zelfs bij kinderen spontaan... het instinct tot vernielen en bederven. Dat is de aanwezigheid van vijandige krachten. En het zijn krachten die direct van de vitale wereld komen en zich op aarde incarneren in het menselijke bewustzijn en soms ook in het dierlijke bewustzijn. Het is de haat tegen wat mooi en zuiver, wat goed en waar is. Het is de haat tegen de goddelijke Aanwezigheid, en natuurlijk met deze haat de wil om te vernielen, stuk te maken, te bederven, te misvormen en lelijk te maken. Eén stap verder en het is de wil om te doen lijden. En dat komt allemaal door de invloed van vijandige krachten die heel spontaan handelen in het onbewuste, het onderbewuste en het semi-bewuste. Alleen een verlicht en zuiver bewustzijn kan zich daartegen verzetten en hen beletten te handelen. Maar de toestand van de wereld is zodanig dat het een voortdurend gevecht is. Maar heel weinig mensen kunnen aan deze greep

ontsnappen. Over het algemeen heeft iedereen een klein hoekje in zichzelf – soms heel klein, soms groter, soms helemaal onbewust, soms een beetje bewust, soms hovaardig en heel bewust – dat graag wil vernielen, dat graag wil bederven. En de toestand van de wereld is zodanig dat wanneer men zich daarin laat gaan, men geholpen wordt door een stormloop van krachten die op de gelegenheid wachten, die wachten op het ogenblik om zich te kunnen manifesteren, die de medewerking van de mens nodig hebben om zich te kunnen manifesteren, en die haar zoeken. Zodra de gelegenheid zich voordoet, storten ze zich erop en projecteren een geweldige hoeveelheid energie. En dus voelt men zich sterker zodra men kwaad begint te doen. Daarom is het gemakkelijker. Maar als je erop wilt inwerken, als je weigert een instrument van die krachten te worden, moet je hard vechten, heel sterk, heel rechtschapen, heel zuiver, heel oprecht en vooral niet egoïstisch zijn. Je moet niet in je schulp kruipen en nooit bang zijn. En dat is niet gemakkelijk. Dat wil zeggen dat de wereld in zo'n toestand is dat je een held moet zijn om nooit door vijandige krachten te worden aangezet – de krachten der duisternis, de krachten van vernieling, kwaadaardigheid en haat – een ware held die niet bang is voor slagen en niets vreest, die nooit in zijn schulp kruipt en geen zelfmedelijden heeft, wat zo verachtelijk is. Dat is het. Om geen kwaad te doen, geen kwaad te denken, geen kwaad te willen, nooit, onder geen enkele omstandigheid, moet je een held zijn... Dat is niet altijd gemakkelijk, een held te zijn. De dagen waarop je moe bent, de dagen waarop je zin hebt om uit te rusten, je niet in te spannen, glijdt je af, glijdt alles af. Het is verschrikkelijk glad. Het is gladder dan op een kindersleetje. Je glijdt af, je glijdt af, zo, in een wervelwind. En pas wanneer je helemaal beneden bent, bemerk je dat je bent afgegleden. Dan moet je weer opklimmen. Dat is niet altijd gemakkelijk.

Maar voor degene die vertrouwen in de Goddelijke Genade heeft, wordt de terugkeer naar het Licht gemakkelijker.*

* Deze laatste zin werd door Moeder toegevoegd in september 1969 toen dit gesprek voor het eerst gepubliceerd werd.

26 augustus 1953

'De liefde is een kracht van de hoogste orde die het eeuwige Bewustzijn van zich heeft doen uitgaan naar een trage en duistere wereld om deze wereld en haar wezens terug te brengen tot het Goddelijke. In haar duisternis en onwetendheid had de materiële wereld het Goddelijke vergeten. De liefde daalde neer in de duisternis; zij wekte allen die daar sliepen; zij opende de verzegelde oren en fluisterde: 'Er bestaat iets dat de moeite waard is ervoor wakker te worden en om voor te leven: de liefde!' En met het ontwaken tot de liefde kwam er in de wereld de mogelijkheid naar het Goddelijke terug te keren. Door de liefde verheft de schepping zich tot het Goddelijke en als antwoord buigen de goddelijke liefde en haar genade zich over de schepping om haar te ontmoeten.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 70)

Waar komt de liefde vandaan?

Waar de liefde vandaan komt? Van de oorsprong van het universum. Dat zeg ik daar trouwens. Dat zeg ik. Ik zeg dat de liefde een kracht van de hoogste orde is die het eeuwige Bewustzijn van zich heeft doen uitgaan om haar de wereld in te zenden. Daar komt de liefde vandaan.

(Moeder neemt het laatste Bulletin van augustus 1953 en leest een passage uit de 'Quatre Austérités'.)

Dit beantwoordt je vraag:

'De liefde is in haar essentie de vreugde van de identiteit; zij vindt haar allerhoogste uitdrukking in de gelukzaligheid van de vereniging. Tussen deze twee bevinden zich alle fasen van haar universele manifestatie.'

Eerst is ze de vreugde van de identiteit. Er moet al iets zijn dat bewust kan worden van de identiteit, en dat is juist de liefde. Dan

komt de manifestatie van de liefde. En in haar allerhoogste vorm, wanneer zij terugkeert naar haar Oorsprong door alle fasen van haar manifestatie heen, wordt zij de gelukzaligheid van de vereniging. Want het gevoel van vereniging komt als gevolg van het gevoel van scheiding. De doortocht door het hele gemanifesteerde universum geeft het gevoel van scheiding van de Oorsprong; en de terugkeer tot de Oorsprong is de gelukzaligheid van de vereniging, dat wil zeggen dat de twee dingen die gescheiden waren zich opnieuw verenigen. En het is nog steeds de Liefde; het is de Liefde na de grote kringloop van de manifestatie. Wanneer zij terugkeert tot haar Oorsprong, wordt zij de gelukzaligheid van de vereniging. (*Moeder leest de passage uit de 'Quatre Austérités' verder voor*):

'Aan het begin van deze manifestatie is de Liefde, in de zuiverheid van haar oorsprong, samengesteld uit twee bewegingen, twee elkaar aanvullende polen van het streven naar de volledige versmelting. Enerzijds is er de allerhoogste aantrekkingskracht en anderzijds de onweerstaanbare behoefte tot een absoluut geven van zichzelf. Geen andere beweging kon beter een brug slaan over de afgrond die zich opende in het individuele wezen toen het bewustzijn zich afscheidde van zijn oorsprong en onbewustheid werd.

Wat in de ruimte was geprojecteerd, moest tot zichzelf worden teruggebracht, zonder echter het universum dat zo geschapen was, te vernietigen. Daarom kwam de Liefde plotseling tevoorschijn, de onweerstaanbare macht tot vereniging.

Zij heeft boven de duisternis en de onbewustheid zweefd, zij heeft zich verspreid, zij is verstoven in het hart van de onpeilbare nacht; en vanaf dat moment begon het ontwaken en opklimmen, de langzame vorming van de materie en haar eindeloze vooruitgang...'

Dat is het antwoord op je vraag. Het betekent dat hoe hoog je ook klimt, je aan de oorsprong de Liefde zult vinden. Maar niet wat de mensen liefde noemen.

Moeder, wat is dat voor soort liefde die zegt: 'Als jij van mij houdt, zal ik van jou houden?'

Als jij van mij houdt, zal ik van jou houden? Dat is nu precies de manier waarop de mensen praten! 'Als jij van mij houdt, houd ik van jou, als jij niet van mij houdt, houd ik niet van jou.' Dat is nu helemaal de menselijke uitdrukking van liefde. En het gaat nog verder, ze passen het ook toe op hun relatie met de Godheid; ze zeggen tegen de Godheid: 'Als jij doet wat ik wil, zal ik zeggen dat je van me houdt, en zal ik van jou houden. Maar als je niet doet wat ik wil, zal ik helemaal niet denken dat je van me houdt, en ik zal zeker niet van jou houden.'

Zo is het. Dat wil zeggen dat het een handeltje wordt.

Maar 'als je niet van me houdt, zal ik toch van jou houden?'

Dat begint al beter te worden!

En het is nóg beter je niet af te vragen of men wel of niet van je houdt, dat moet je absoluut onverschillig laten. En dát begint de ware liefde te worden: je hebt lief omdat je liefhebt, maar helemaal niet omdat je liefde beantwoordt wordt of omdat de ander van jou houdt. Al die voorwaarden, dat is geen liefde. Je hebt lief omdat je niet anders kunt dan liefhebben. Je hebt lief omdat je liefhebt. Je bekommert je helemaal niet om wat zal gebeuren; je bent volkomen voldaan door het gevoel van je liefde. Je hebt lief omdat je liefhebt.

Al het overige is een handeltje, dat is geen liefde.

Er is trouwens één ding zeker: vanaf het ogenblik dat je de werkelijke liefde hebt, stel je je geen vragen meer. Het lijkt je heel kinderlijk en belachelijk en onbetekenend om die vraag te stellen. Vanaf het moment dat je de werkelijke liefde hebt, heb je de volledige volheid van de vreugde en de verwerkelijking, en heb je helemaal geen behoefte aan enige beantwoording. Je bent de liefde, dat is alles. En je hebt de volledige bevrediging van de liefde. Er is helemaal geen behoefte aan wederkerigheid.

Ik zeg jullie, zolang er in het mentale of in de gevoelens of in de gewaarwordingen die berekening is, zolang er een min of meer erkende berekening is, is het een handeltje en geen liefde.

Kun je dat niet begrijpen?... Ik hoop dat het op een dag zal komen! Al het overige is precies wat de mensen van de liefde hebben gemaakt. En het is bovendien niet erg aardig en leidt tot allerlei dingen die nog minder aardig zijn, zoals bijvoorbeeld jaloezie en afgunst, en bij heftige naturen leidt het zelfs tot haat. Het begint met iets kleins: de behoefte als je liefhebt, dat datgene of degene die je liefhebt, weet dat hij wordt bemind. Zelfs in de relatie met de Godheid: je houdt van de Godheid, maar je bent erop gesteld dat de Godheid weet dat je hem liefhebt! Dat is het begin van de val! Je denkt zelfs niet aan het ware iets. Het komt zelfs niet in je op.

Je denkt niet – je hebt lief, dat is alles. Je hebt lief en je bent in de volheid van de liefde en de intense vreugde van de liefde, en dat is alles.

Het is een lange, lange, lange weg van wat de mensen ‘liefde’ noemen naar de ware liefde – een lange weg.

Ik heb het niet eens over alle weerzinwekkende vormen die zij in het gewone menselijke bewustzijn aanneemt: ik heb het met jullie over de beste condities, over de liefde in haar beste, zelfs meest belangeloze vorm. Ik weet het niet, als je de mensen ondervraagt, zou ik wel eens het percentage willen weten van degenen die zich niet eens om wederkerigheid bekommeren. Eenvoudig dat. Niet van degenen die zeggen: ‘Als jij van mij houdt, houd ik van jou’, dat is helemaal onder aan de ladder, helemaal onderaan, bijna in het gat... Er is een nog lagere sport: ‘Houd van me en dan zal ik zien of ik van jou houd.’ Dan heb je met walgelijke mensen te maken. Ik heb het alleen maar over de behoefte aan wederkerigheid: dat is de eerste stap op de ladder die naar beneden gaat.

Enfin, jullie zullen dat op een dag begrijpen. Jullie zijn nog erg jong.

Wat voor liefde hebben de dieren voor de mensen?

Ongeveer dezelfde als mensen die weinig intellectueel zijn voor de Godheid hebben. Ze bestaat uit bewondering, vertrouwen en een gevoel van veiligheid. Bewondering: het lijkt je werkelijk iets heel moois. En het is niet beredeneerd: een bewondering door het hart bij wijze van spreken, spontaan. Honden hebben dat bijvoorbeeld in

hoge mate. En dan vertrouwen – dat is soms natuurlijk met andere dingen vermengd: met het gevoel van behoefte en afhankelijkheid, want die persoon zal me te eten geven wanneer ik honger heb, zal me een schuilplaats geven wanneer het slecht weer is en zal voor me zorgen. Dat is niet de mooiste kant. En dan vermengt zich dat jammer genoeg (en ik geloof – ik vind dat het volledig de schuld van de mensen is) met een soort angst; een gevoel van afhankelijkheid en een soort angst voor iets dat veel sterker is, veel bewuster, veel... dat je kwaad kan doen en je hebt geen kracht om je te verdedigen. Het is jammer, maar ik geloof dat het vooral de schuld van de mensen is.

Maar als de mensen werkelijk de liefde van de dieren zouden verdienen, zou zij bestaan uit een gevoel van opgetogenheid en een gevoel van veiligheid. Dat is iets heel moois, het gevoel van veiligheid: iets dat in staat is om je te beschermen, je alles te geven wat je nodig hebt en waar je altijd een schuilplaats kunt vinden.

De dieren hebben een heel rudimentair mentale. Ze worden niet voortdurend door gedachten gekweld zoals de mensen. Ze hebben bijvoorbeeld een spontane dankbaarheid voor een daad van goedheid jegens hen, terwijl de mensen achtennegentig keer van de honderd beginnen te beredeneren en zich af te vragen wat voor belang men er bij zou kunnen hebben om goed te zijn. Dat is één van de grote ellenden van de mentale activiteit. De dieren zijn daar vrij van en wanneer je ze goed doet, zijn ze je daar spontaan dankbaar voor. En ze hebben vertrouwen. Hun liefde bestaat dus daaruit en verandert in een heel sterke gehechtheid, een onweerstaanbare behoefte om in je nabijheid te zijn.

Er is nog iets anders. Als de baas een goede baas is en het dier trouw, dan is er een uitwisseling van psychische en vitale krachten, en een uitwisseling die voor de dieren iets prachtigs wordt, die hen een intense vreugde geeft. Wanneer ze graag heel dicht bij je willen zijn, zoals wanneer je ze vasthoudt, dan zijn ze innerlijk geroerd. Ze voelen de kracht die je hen geeft – de kracht van genegenheid, van tederheid en van bescherming, dat alles – en dat doet een sterke gehechtheid in hen ontstaan. Bij bepaalde hogere dieren zoals honden, olifanten en zelfs paarden, doet dat gemakkelijk een heel opmerkelijke behoefte aan toewijding ontstaan (die niet gedwarsboomd wordt door de beredeningen en argumenten van het mentale), spontaan en in wezen heel zuiver, iets heel moois.

Het mentale functioneren van de mens heeft in zijn rudimentaire vorm, zijn eerste manifestatie, veel dingen bedorven die daarvóór veel mooier waren.

Als de mens opklimt tot een hoger niveau en zijn intelligentie goed gebruikt, dan kunnen de dingen natuurlijk een veel grotere waarde krijgen. Maar tussen de twee is er een overgang waarin de mens dat meest gemene en laag-bij-de-grondse gebruik van zijn intelligentie maakt; hij maakt er een instrument tot berekening, overheersing en bedrog van en dat is heel lelijk. Ik heb in mijn leven dieren gekend die ik als heel superieur aan een groot aantal mensen beschouwde, omdat juist dat walgelijke berekenen, die behoefte aan bedriegen en profiteren bij hen niet bestaat. Er zijn dieren die dat krijgen – ze krijgen het door het contact met de mensen – maar er zijn er ook die het niet hebben.

De belangeloze bewustzijnsbeweging zonder berekening is één van de mooiste vormen van het psychische bewustzijn in de wereld. Maar hoe hoger men de ladder van de mentale activiteit beklimt, des te zeldzamer die wordt. Want met de intelligentie komen de sluwheid en handigheid, de verdorvenheid en berekening. Wanneer bijvoorbeeld een roos ontluikt, doet ze dat spontaan, om de vreugde mooi te zijn en zoet te geuren, haar hele levensvreugde uit te drukken, en ze berekent niet, ze heeft er niet het minste voordeel van; ze doet het spontaan in de vreugde te zijn en te leven. Neem nu de mens, wel, op heel weinig uitzonderingen na, probeert hij vanaf het moment dat zijn mentale actief wordt, voordeel uit zijn schoonheid en handigheid te trekken; hij wil dat het hem iets brengt, de bewondering van de mensen of zelfs nog veel walgelijker dingen. Vanuit het psychische gezichtspunt is de roos dus superieur aan de mensen.

Alleen wanneer je een sport hoger klimt en bewust doet wat de roos onbewust doet, is het veel mooier. Maar het moet hetzelfde zijn: een spontaan ontluiken van schoonheid zonder berekening, eenvoudig om de vreugde te zijn. Kleine kinderen hebben dat soms (soms, niet altijd). Jammer genoeg leren ze al heel jong onder invloed van hun ouders en omgeving berekenend te zijn.

Maar die behoefte om voordeel te trekken uit wat men heeft of doet, is werkelijk één van de lelijkste dingen ter wereld. En het is één van de dingen die het meest verbreid zijn, en wel zo verbreid dat het bij de mens bijna spontaan is. Er is niets dat de goddelijke liefde zo

volledig de rug toekeert als dat, die behoefte aan berekenen en voordeel trekken.

Hebben bloemen liefde?

Dat is hun vorm van liefde, dat ontluiken. Wanneer je een roos ziet ontluiken in de zon, dan is het ongetwijfeld als een behoefte om haar schoonheid te geven. Alleen is het voor ons bijna onbegrijpelijk, want ze denken niet bij wat ze doen. Een mens verbindt altijd dit vermogen om zichzelf iets te zien doen met alles wat hij doet, dat wil zeggen dat de mens over zichzelf denkt, hij denkt over zichzelf wanneer hij iets doet. De mens weet dat hij iets doet. Dieren denken niet. Het is helemaal niet dezelfde vorm van liefde. En bloemen zijn om zo te zeggen niet bewust: het is een spontane beweging, geen bewustzijn dat zich van zichzelf bewust is, helemaal niet. Maar er werkt een grote Kracht door dat alles heen; het grote universele Bewustzijn en de grote kracht van de universele Liefde maken dat alle dingen in schoonheid ontluiken. Dat heb ik daar ook geschreven. (*Moeder hervat haar voorlezen van de 'Quatre Austérités'*)

'Is de liefde, in een afgedwaalde en verduisterde vorm niet verbonden met iedere aandrang van de fysieke en vitale natuur, zoals de opwelling tot beweging en groepering, en wordt zij niet heel merkbaar in het plantenrijk?'

Kristallen die zich in de materie vormen, gehoorzamen al aan een beweging van liefde, weet je; maar dat wordt heel merkbaar in het plantenrijk, bij bomen en planten. Het is de behoefte aan groeien om meer licht te krijgen. Al die bomen die altijd omhoog groeien (ze groeien altijd omhoog, de kleinen proberen de groten in te halen en de groten proberen nog hoger te groeien; als je twee planten bij elkaar zet, zullen ze allebei proberen een richting te vinden die hen zoveel mogelijk licht geeft) – het is de behoefte aan groeien om meer lucht, meer licht en meer ruimte te krijgen.

(*Moeder leest verder voor*):

'Bij de bloemen is het de gave van hun schoonheid en geur in een liefdevol ontluiken; en is vervolgens bij de dieren de liefde niet aanwezig achter honger en dorst, achter de behoefte aan toeëigening, aan uitbreiding en voortplanting – in het kort achter alle begeerte, bewust of niet; en de hogere soorten hebben een toewijding vol zelfopoffering van het wijffe voor haar jongen...'

...die bij de mens de moederliefde wordt. Het enige verschil is dat ze zich van zichzelf bewust is. En bij dieren is ze soms zelfs zuiverder dan bij mensen. Er zijn voorbeelden van toewijding, zorg en zelfverloochening bij dieren voor hun jongen, die absoluut prachtig zijn. Het is alleen spontaan en niet overwogen, het wordt niet gedacht; het dier denkt niet bij wat het doet. De mens denkt. Soms bederft dat de bewustzijnsbeweging (soms – meestal), soms kan het haar een hogere kwaliteit geven, maar dat is zeldzaam. Er is in de menselijke bewustzijnsbewegingen minder spontaneïteit dan in de dierlijke.

Ik had een kat, en de eerste keer dat ze jongen had, wilde ze er niet bij vandaan. Ze at niet, ze bevredigde geen enkele van haar natuurlijke behoeften. Ze bleef daar, geketend aan haar jongen, hen beschermend en voedend; ze was zo bang dat hen iets zou overkomen. En het was volkomen ondoordacht en spontaan. Ze weigerde van ze weg te gaan zo bang was ze dat hen iets kwaads zou kunnen overkomen – uit instinct. En dan, toen ze groter werden, de moeite die ze zich gaf om hen op te voeden! Dat was prachtig. En een geduld! En hoe ze hen leerde van de ene muur op de andere te springen en voedsel te vangen; met wat voor zorg ze de dingen één keer, tien keer, zo nodig honderd keer herhaalde. Ze werd nooit moe tot het kleintje gedaan had wat zij wilde. Een bijzondere opvoeding. En ze leerde hen langs de huizen te wandelen door de rand van de muren te volgen, hoe ze moesten lopen om niet te vallen. En wat ze moesten doen om van de ene muur op de andere te komen wanneer er een ruimte tussen twee muren was. De kleintjes waren erg bang omdat ze het gat zagen, en ze weigerden te springen omdat ze bang waren (het was niet te ver voor hen, maar er was dat gat en ze durfden niet) en toen sprong de moeder, zij ging naar de andere kant en riep hen: kom, kom! Ze verroerden zich niet, ze beefden. Toen

sprong ze terug en hield een redevoering voor hen, ze gaf hen tikjes met haar poot en likte hen, maar ze verroerden zich niet. Ze sprong. Ik heb haar dat meer dan een half uur zien doen. Maar na een half uur vond ze dat ze hen genoeg geleerd had en toen is ze achter degene gaan zitten die ze duidelijk als de verst gevorderde, de bekwaamste beschouwde, en gaf hem met haar kop een duw. Toen sprong dat kleintje uit instinct. En toen hij eenmaal gesprongen had, sprong hij opnieuw en sprong en sprong...

Weinig moeders hebben dat geduld.

Zo kinderen. Is dat alles? Niets meer?... Goede nacht!

'Iedere religie kan hetzelfde verhaal vertellen. De aanleiding tot haar ontstaan is het op aarde komen van een grote wereldleraar; hij is de incarnatie van een goddelijke waarheid en probeert haar te openbaren; maar de mensen maken zich ervan meester, drijven er een handeltje mee en maken er als het ware een politieke organisatie van. De religie is door hen voorzien van een regering, een beleid en wetten, geloofsbelijdenissen en dogma's, regels en voorschriften, riten en ceremoniën, die de aanhangers worden opgelegd, allemaal absoluut en onschendbaar. Net als de Staat beloont een dergelijk geconstrueerde religie de getrouwen en bestraft degenen die in opstand komen of afdwalen, de ketters en afvalligen. Het eerste en belangrijkste geloofsartikel van deze gevestigde en formele religies is altijd: 'Mijn religie heeft de hoogste, de enige waarheid; alle andere zijn onwaar of in ieder geval minderwaardig'...

Deze houding is natuurlijk voor de religieuze mentaliteit; maar juist dat maakt religie zo tegengesteld aan het spirituele leven. De geloofsartikelen en dogma's van een religie zijn producten van het mentale en als je je daaraan vasthoudt en jezelf opsluit in een vastgestelde gedragscode, dan ken je de waarheid van de geest niet, die zich vrij en ruim voorbij alle codes en dogma's bevindt – en kun je die ook niet kennen. Wanneer je stil blijft staan bij een religieuze geloofsbelijdenis en je daaraan bindt en haar voor de enige waarheid ter wereld houdt, houd je tegelijkertijd de vooruitgang en ontplooiing van je innerlijke wezen tegen.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 73-74)

Als iemand een godsdienst belijdt en er goed voor geschikt is, kan hij dan verder gaan en de identificatie met de Godheid bereiken?

Dat is onmogelijk.

Godsdienst is altijd een beperking voor de geest.

Als iemand een spiritueel leven heeft onafhankelijk van zijn mentale formaties en de begrenzingen waarbinnen hij leeft, laat dat spirituele leven hem bij wijze van spreken dwars door de grondbeginselen van de religie heen gaan om over te gaan naar iets hogers. Maar zijn toewijding moet van binnen komen en niet formeel zijn. Als ze uitsluitend formeel is, is de beperking zo groot dat hij niet verder kan gaan.

Er zijn mensen die noodzakelijkerwijze hun godsdienst moeten opgeven, willen ze niet in hun vooruitgang worden tegengehouden. Maar degenen met een mentale activiteit die praktisch nihil is, die zich niets afvragen, die gewoon in hun hart een intense devotie hebben en een behoefte om zich te geven aan iets dat oneindig boven hen verheven is, voor die mensen komt het er niet op aan of ze een godsdienst hebben of niet. Het komt op hetzelfde neer. Maar als men aan vormen gehecht is, kan men nooit verder gaan.

Het is moeilijk om zo ver te gaan, tenzij het mentale vrij is en in het licht leeft. Dat is een van de tamelijk, maar niet absoluut onontbeerlijke voorwaarden. Maar enfin, er zijn mensen die geen enkel mentaal vermogen hebben en klakkeloos wat voor dogma ook aanvaarden; ze voelen dat niets hen kan verhinderen het innerlijke vuur te hebben dat hen in verbinding met de Godheid zal brengen. Maar over het algemeen hebben ze geen mentaal leven; dat is heel beperkt.

Zijn de kasten belangrijk in het spirituele leven?

De kasten? Wat hebben die met het spirituele leven te maken? Absoluut niets. Dat is gewoon een sociale organisatie, anders niet.

Men zegt dat de brahmanen verder gevorderd zijn in het dienen van de Godheid.

Men zegt zoveel.

Het spirituele leven hangt niet van dergelijke overwegingen af, helemaal niet. Zekere sociale deugden hangen ervan af en enkel en alleen omdat er in bepaalde milieus speciale tradities betreffende de

opvoeding bestaan en omdat de ene soort opvoeding beter is dan de andere. Maar dat is alles. Wat de kwestie van het niet vermengen van bloed betreft, dat is een onderwerp voor discussie. Want als je bijvoorbeeld verschillende soorten honden neemt (neem me niet kwalijk, ik wil geen onbehoorlijke vergelijking maken), enfin, als een hond van een bepaald ras is en je heel zorgvuldig het type zuiver houdt, geen enkele vermenging toelaat, dan wordt hij hoe langer hoe dommer, terwijl een straathond van een gemengd ras die soms vanuit fysiek oogpunt een monster is – hij is lelijk, hij is voortgekomen uit de kruising van twee soorten – vanuit het oogpunt van intelligentie over het algemeen veel hoger ontwikkeld is. Dus zelfs in zulke gevallen kan men niet zeggen... Huwelijken in kleine gemeenschappen die binnen de kaste ontstaan en waarin men geen enkele vermenging toelaat, lopen over het algemeen uit op een toenemende geleidelijke vermindering van de intelligentie van de soort. Het is geen selectie, eerder het tegendeel. Er zijn nieuwe vermengingen nodig om nieuwe soorten te doen ontstaan die in staat zijn om vooruitgang te manifesteren... Vanuit sociaal oogpunt is het heel verdedigbaar, en het is heel gemakkelijk en eenvoudig, het scheidt kaders die juist een gemakkelijker organisatie toelaten, maar dat is de hele waarde ervan.

Maar ik geloof dat het voor kasten hetzelfde is als voor landen. Iedere kaste is ervan overtuigd dat zij alleen het monopolie heeft voor het maximum aan vooruitgang dat mogelijk is. En als je de mensen hoort praten! Zelfs de paria's zijn vol minachting voor de anderen en menen dat zij boven hen verheven zijn.

'Iemand die zich aan een bepaald geloof houdt, of één of andere waarheid heeft ontdekt, is altijd geneigd te denken dat hij alleen de volle en volledige waarheid heeft gevonden. Zo is de menselijke natuur! De mensen schijnen een mengsel van leugens nodig te hebben om zich op de been te houden en hun weg te gaan. Als de visie van de waarheid hun plotseling werd gegeven, zouden zij onder het gewicht verpletterd worden.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 75)

Komen de mensen de Godheid steeds nader?

Dat is moeilijk te zeggen. Het is logisch dat de hele schepping de Godheid steeds meer nader moet komen, omdat dat haar uiteindelijke doel is. Maar feitelijk is het een eigenaardige beweging, want men doet drie stappen vooruit en twee terug; men doet twee stappen vooruit en één opzij! Het zal dus heel lang duren voordat het eind bereikt wordt. Zo ziet het eruit. Er is een groot verschil tussen het algemene principe, de theorie in haar totaliteit, los van de milleniums, zonder in het minst rekening te houden met het aantal jaren (geen jaren, ik zeg millenniums en duizenden eeuwen), een groot verschil tussen dat en de praktische feiten. Men kan zeggen dat de hele schepping voorwaarts gaat naar de vereniging met haar Schepper, maar er is het feit dat ten eerste de hele evolutieve beweging een spiraalvormige beweging is. Vervolgens zijn er in die spiraal ontelbare punten, en op ieder punt wordt een verticale vooruitgang bereikt. Maar men moet helemaal rondgaan om weer op hetzelfde punt uit te komen, maar een beetje hoger... En gedurende al die tijd die je doorbrengt met andere dingen te doen, met andere punten te verwerkelijken, is het alsof je dat eerste punt bent vergeten. Dat wordt als volgt in de geschiedenis van de mensheid weergegeven:

Er is een prachtige beschaving die uit wetenschappelijk oogpunt, uit artistiek oogpunt, zelfs uit politiek oogpunt, uit het oogpunt van organisatie en uit sociaal oogpunt allerlei buitengewone dingen voortbrengt. Er waren zulke mooie beschavingen zoals bijvoorbeeld de beschaving die een soort occulte herinnering heeft nagelaten aan een continent dat India met Afrika zou hebben verbonden en waarvan geen spoor meer over is gebleven (tenzij bepaalde mensensrassen het overblijfsel van die beschaving zouden zijn). Er zijn zulke beschavingen die plotseling verdwijnen, en daarna is er een hele geschiedenis vol... duisternis, onbewustheid en onwetendheid, van heel primitieve rassen die zo dicht bij de dieren schijnen te staan dat men zich afvraagt of er werkelijk enig verschil is. Dan is er temidden van allerlei wanorde een grote leemte in de duisternis. En dan, plotseling, duikt er een beschaving op van een nog hoger niveau, met grotere deugden, een grotere verwerkelijking... alsof al die uren in de nacht, van werk in de nacht de Materie hadden voorbereid opdat ze iets hogers zou kunnen uitdrukken. Daarna weer een andere duisternis, een vergetelheid: de aarde wordt opnieuw barbaars, duister, onwetend en smartelijk. En plotseling, een paar duizend jaar

later, komt er een nieuwe beschaving...

Als je dat van benedenaf bekijkt, vraag je je af: 'Waar is de vooruitgang?' Want het verdwijnt altijd, het stort ineen; of het verziekt en gaat volledig ten onder – en wordt vergeten. En de mensheid wordt opnieuw iets heel gewoons, amorf, krioelend in het halfdonker. En dan is er opeens weer een verlichting. En als je middenin de verlichting bent, zeg je: 'Nu moeten we ons goed houden. Nu is het het juiste, nu moeten we niet meer vallen'...

Tot nog toe is men altijd teruggevallen.

We zullen zien.

Zal er opnieuw een terugval zijn?

Dat heb ik niet gezegd, m'n kind. Ik heb niets gezegd, ik zei: 'We zullen zien.'

Ik geloof dat het in de grond van de zaak een beetje van ieder van ons en van onze aspiratie afhangt. Als iedereen doet wat nodig is en het maximum van wat hij kan doen, dan is er een kans dat men een gestabiliseerde toestand bereikt waarin de opwaartse beweging zich zal voltrekken zonder de noodzaak iets te vernietigen om opnieuw te kunnen beginnen.

Het is niet onvermijdelijk, maar tot nog toe is het altijd zo geweest, en ik weet niet of de Natuur er in de grond van de zaak niet veel plezier in heeft...

Het blijkt dat we moeten steunen op wat de Natuur heeft gedaan, want zij is het die tot dusver aan het werk is geweest. Maar tegelijkertijd keuren we haar manier van doen niet goed. Dat schept dus een klein intern conflict (in de familie, als ik het zo mag zeggen), maar dat maakt de dingen wat moeilijk, omdat ze er niet van houdt dat men haar manier van zijn stoort. En toch, als men doet wat zij wil, zal het altijd dezelfde geschiedenis blijven, dan zal er altijd iets moeten verdwijnen en opnieuw beginnen, want dat is haar vermaak. Men moet haar dus kunnen verhinderen schade aan te richten. Maar als er toevallig een goed middel zou worden gevonden om haar belangstelling te wekken en te maken dat zij meewerkt, dan zou het met haar medewerking mogelijk zijn te slagen.

Feitelijk is alles wat nodig is haar te doen begrijpen dat de dingen op een andere manier dan de hare gedaan kunnen worden. En daar

ze verder een wonderbaarlijke vindingrijkheid heeft (zoals jullie kunnen zien) en werkelijk een fantastische verbeelding...Je hoeft alleen maar dieren te bekijken of te fotograferen: als je dat bekijkt en het muisje vergelijkt met de giraffe of de olifant met de kat, al die dieren die er vroeger waren en al die dieren die er nu nog zijn met grillige, zonderlinge vormen – wat een fantasie, wat een ongelofelijke fantasie! Als jullie alle dieren die op aarde zijn hadden moeten creëren, zouden jullie dat erg moeilijk gevonden hebben! Nu jullie ze zien, lijkt het jullie heel natuurlijk.... Ik heb onlangs een plaatje gezien van een giraffe die heel hoog uit een boom vruchten plukte. Ik zei: ‘Wat een fantasie moet je hebben om zoiets te vinden, een dier met een hals die lang genoeg is om tot boven in een boom te reiken om de vruchten te kunnen eten!’ Dat is wonderbaarlijk. En alles is zo. Het lijkt ons heel natuurlijk omdat we er altijd mee geleefd hebben, maar je moet werkelijk een genie zijn...

Wel, die persoon die een genie is en tegelijkertijd het vermogen heeft om alles wat zij fantaseert te verwerkelijken, houdt er niet erg van dat men zich met haar zaken bemoeit! Ze zegt: ‘Ben jij in staat om te doen wat ik doe?’

Men moet haar ervan overtuigen dat men niets van wat ze doet wil verstoren, maar dat men eenvoudig iets meer wil bijdragen. Er is maar één manier om haar te overtuigen: het doen. Zolang het een aspiratie is, glimlacht ze, ze kijkt eens en zegt: ‘Laten we eens zien, laten we eens zien, wat gaan jullie doen?’ Maar ik geloof dat ze, wanneer het gedaan zal zijn, zal zeggen: ‘Het is goed.’

Er is dus maar één manier: het doen.

9 September 1953

'Telkens wanneer er een heel klein beetje van de goddelijke waarheid en de goddelijke kracht neerdaalt om zich op aarde te manifesteren, verandert er iets in de aardse atmosfeer. Allen die er ontvankelijk voor zijn, krijgen door het contact met deze neerdaling een inspiratie, een begin van inzicht. Als ze in staat zouden zijn om wat ze hebben ontvangen te bevatten en juist uit te drukken, zouden ze zeggen: 'Er is een grote kracht neergedaald; ik ben ermee in contact en ik zal jullie vertellen wat ik ervan begrijp.' Maar de meesten van hen kunnen dat niet omdat hun mentale te klein is. Zij worden verlicht, als het ware bezeten en roepen: 'Ik heb de goddelijke waarheid; ik heb haar helemaal en volledig ontvangen.' ...

'Het ene goddelijke bewustzijn werkt hier op aarde in al deze wezens en bereidt door al deze manifestaties zijn weg voor. Tegenwoordig is het machtiger dan ooit op aarde werkzaam. Er zijn mensen die er op een bepaalde manier en in zekere mate door zijn aangeraakt; maar zij vervormen wat zij ontvangen, zij maken er iets van zichzelf van. Anderen voelen het contact, maar kunnen de kracht niet verdragen en verliezen onder de druk hun verstand. Maar een klein aantal heeft het vermogen om te ontvangen en de kracht te verdragen en zij zullen de kennis ontvangen, haar instrumenten, haar uitverkoren middelaars worden.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 75/78)

Hoe kiest de goddelijke kracht het instrument waarin zij zich wil manifesteren?

Door affiniteit. Want in het goddelijke domein is de kwaliteit, de aard van het bewustzijn zichtbaar. Het heeft een speciale vibratie, een speciaal licht en dat kan waargenomen worden. En wanneer er dus een affiniteit is (soms alleen maar een affiniteit, soms een

identiteit, dat hangt van de mate van volmaaktheid van het wezen af), dan gaat de Kracht daarheen. Men ziet degenen die nog in een vormingsproces verkeren, maar van wie het psychische voldoende ontwikkeld is; men ziet hun vibraties, men ziet hun wezen en naar aanleiding daarvan wordt de graad van manifestatie vastgesteld, de nauwkeurige lijn van de manifestatie, de belangrijkheid en de omstandigheden ervan.

Dat alles behoort tot de innerlijke visie.

Maar kan het voorkomen dat het instrument het niet begrijpt, omdat de mens in wie de kracht zich manifesteert soms het hoofd verliest en de Kracht niet kan bevatten?

Dat kan gebeuren, alles is mogelijk. Maar over het algemeen... Ik heb jullie dat onlangs verteld toen ik het met jullie had over de reïncarnatie van psychische wezens. Ik heb jullie gezegd dat ze vanuit hun domein een bepaalde vibratie zien, een bepaald licht en dan weten ze dat ze daarheen moeten gaan. Maar wanneer ze afdalen, worden ze meestal onbewust en verliezen hun vermogens, tenminste voor een ogenblik. Tenslotte zullen ze zich herstellen. Maar dat herstellen kost tijd, dat komt naarmate men vooruitgaat, door achtereenvolgende verlichtingen.

Wat maakt over het algemeen de snelste vooruitgang, het vitale of het mentale?

Dat hangt van de mensen af. Bij degenen die een sterker vitaal wezen hebben, is het het vitale, en bij degenen met een sterker mentaal wezen is het het mentale. Je bedoelt in dezelfde persoon? Dat hangt absoluut af van wie van de twee het meest actief en het sterkste is. Op wat voor manier? In ieder wezen is de combinatie verschillend, je kunt dus geen algemene regel maken en zeggen hoe het moet zijn. Je kunt zeggen dat het in een bepaald soort gevallen zo is en in een ander soort gevallen weer anders.

Maar om de waarheid te zeggen geloof ik niet dat men een erg grote vooruitgang zou kunnen maken als de twee niet met elkaar in overeenstemming zijn, als de een de ene kant uit trekt en de ander de

andere kant uit. Dat zal altijd moeilijk zijn. En over het algemeen is het beter dat het mentale zich het eerst bekeert, want het mentale moet de macht hebben om de andere delen van het wezen te organiseren.

(Moeder zwijgt en kijkt onverwachts de leerlingen aan)

Iemand hier heeft zojuist een mentale formatie gestuurd die... zo je wilt de vorm heeft aangenomen van een blauw papier waarop iets geschreven was. Het is neergedwarreld en op één van jullie terecht gekomen. Dus zou ik graag willen weten of er iemand plotseling een opzienbarend antwoord heeft ontvangen?... Niemand?... Ik kon niet zien op wie van jullie omdat het is neergedwarreld... *(stilte)* Niets aan te doen. Maar het is op één van jullie gevallen. Het zag eruit als een blauw papier, het had de vorm aangenomen van een blauw papier, en er was een heel interessant antwoord op. Niemand heeft iets ontvangen? Er is niet plotseling een idee in je hoofd opgekomen? Nee?

(niemand antwoordt)

Als het vitale zich niet bekeert en het mentale overtuigd is?

Wel, dan breng je je leven door met twisten met jezelf! De ene trekt je één kant uit en de andere probeert een goede leidsman te zijn, maar je luistert niet naar hem. En dan voel je je heen-en-weer geslingerd. Je weet wat je zou moeten doen en je doet het niet. Je weet wat je niet moet doen en je doet het. En omdat je domheden begaat, heb je er spijt van. Er zijn dus twee dingen, je bent ongelukkig om twee redenen: ten eerste om de domheden die je hebt begaan, en ten tweede door de spijt die je ervan hebt. Dat is een wat pijnlijke situatie.

Kan men het vitale niet bekeren?

Het vitale bekeren? Zeker kan men dat. Het is een moeilijke taak, maar men kan het doen. Als men het niet zou kunnen doen, zou er geen hoop zijn. Maar over het algemeen is het mentale niet voldoende. Want ik heb veel mensen gekend die helder zagen, die heel goed begrepen, die mentaal helemaal overtuigd waren, die zelfs heel

opmerkelijke dingen konden beschrijven en zeggen, die anderen heel goed uitstekende lessen konden geven, maar hun vitale haalde alle mogelijke streken uit en luisterde helemaal niet naar dat alles. Het zei: 'Het kan mij niet schelen wat je allemaal zegt, ik ga mijn eigen weg!'

Het is alleen maar mogelijk als het contact met het psychische is gevestigd; dat kan bekeren – het doet er niet toe wie, zelfs de ergste misdadiger – en in een ogenblik. Dat zijn van die verlichtingen die je grijpen en je volledig binnenstebuiten keren. Daarna gaat het goed. Men kan kleine aanpassingsmoeilijkheden hebben, maar het gaat goed. Maar het mentale is erg prekerig, dat is zijn aard; het houdt redevoeringen en preken, net zoals in de kerken. Dan wordt het vitale over het algemeen ongeduldig en antwoordt het mentale niet erg beleefd: 'Je verveelt me! Wat je zegt is heel goed voor jou, maar voor mij gaat het niet op.' Of wanneer het mentale begiftigd is met speciaal opmerkelijke vermogens en het vitale van een wat hogere kwaliteit is, kan het op zijn best zeggen: 'O! Wat is dat mooi wat je zegt (dat gebeurt soms), maar zie je, ik kan het niet doen; het is erg mooi, maar dat is te hoog gegrepen voor me.'

Maar dat vitale is een merkwaardig schepsel. Het is een wezen van hartstochten, van enthousiasme en natuurlijk van begeerten; maar het kan bijvoorbeeld heel goed enthousiast worden voor iets moois, het kan iets dat groter en edeler is dan hetzelf bewonderen en voelen. En als er werkelijk iets heel moois in het wezen gebeurt, als zich een buitengewoon waardevolle beweging voordoet, wel, dan kan het enthousiast worden, en het is in staat om zich met een totale toewijding te geven – met een edelmoedigheid die je bijvoorbeeld niet in het mentale of in het fysieke domein vindt. Het heeft die volheid in het handelen die juist komt door zijn vermogen om enthousiast te worden, om zonder voorbehoud op te gaan in wat het doet. Helden zijn altijd mensen met een krachtig vitaal wezen, en wanneer het vitale enthousiast wordt voor iets, is het geen redelijk wezen meer, maar een strijder; het gaat helemaal op in wat het doet en het kan buitengewone dingen doen omdat het niet berekenend is, het beredeneert niet, het zegt niet: 'Ik moet voorzorgen nemen, ik moet dit niet doen en dat niet doen.' Het is niet voorzichtig, het maakt zich warm voor iets, zoals men zegt, het geeft zich helemaal. Daarom kan het prachtige dingen doen als het op de juiste manier

wordt geleid. Het bekeerde vitale is een almachtig instrument. En soms wordt het bekeerd door iets buitengewoon moois, moreel of materieel. Wanneer het bijvoorbeeld getuige is van een scène van totale zelfopoffering, van een geven van zichzelf zonder berekening – één van die dingen die zo bijzonder zeldzaam zijn, maar prachtig mooi – dan kan het zich daarvoor warm maken, het kan gegrepen worden door de eierzucht hetzelfde te doen. Het begint met eierzucht en het eindigt met toewijding.

Er is maar één iets waarvan het vitale een afschuw heeft, dat is een saai, eentonig, grauw leven zonder stijl en zonder waarde. Als het daarmee wordt geconfronteerd, valt het in slaap, het wordt traag. Het houdt van uiterst hevige dingen, dat is waar; het kan uiterst kwaadaardig zijn, uiterst wreed, uiterst edelmoedig, uiterst goed en uiterst heldhaftig. Het zal altijd extreem zijn en het kan de ene kant of de andere kant kiezen, al naar de wind waait.

En als je dat vitale in een slechte omgeving brengt, zal het de slechte omgeving imiteren en uiterst slechte en gewelddadige dingen doen. Als je het in de tegenwoordigheid brengt van iets prachtig moois, van iets dat edelmoedig, groots, edel en goddelijk is, kan het zich daar ook warm voor maken, al het andere vergeten en zich helemaal geven. Het zal zich vollediger geven dan welk ander deel van het wezen ook, omdat het niet berekenend is. Het volgt zijn hartstochten en enthousiasme. Wanneer het begeerten heeft, zijn die begeerten hevig, willekeurig, en het houdt helemaal geen rekening met wat goed of kwaad is voor anderen, dat kan het niets schelen. Maar wanneer het zich aan iets moois geeft, berekent het ook niet, het zal zich helemaal geven zonder erbij te denken of het hem goed of kwaad zal doen. Het is een heel kostbaar instrument.

Het is als een volbloed paard: als het zich laat leiden, zal het alle wedrennen winnen, het zal overal als eerste aankomen. Als het ongetemd is, zal het de mensen vertrappen en schade aanrichten en zijn eigen benen of zijn nek breken. Zo is het. Het gaat erom te weten naar welke kant het zich zal keren. Het houdt van buitengewone dingen – buitengewoon slecht of buitengewoon goed, maar het houdt van het buitengewone. Het houdt niet van het gewone leven; dan wordt het saai, het wordt half levenloos. En als je het in een hoek opsluit en zegt: 'Houd je rustig', dan zal het daar blijven en steeds meer iets worden dat verschrompelt en tenslotte een soort mummie

wordt: er zit geen leven meer in, het is uitgedroogd. En dan zul je niet meer de kracht hebben om te doen wat je wilt doen. Je zult mooie ideeën hebben en uitstekende bedoelingen, maar je zult geen energie hebben om ze uit te voeren.

Beklaag je dus niet als je een krachtig vitaal wezen hebt, maar je moet sterke teugels hebben en het strak houden, dan gaat het.

Komen depressies van het vitale?

O ja! Alle beroerdigheid, depressies, moedeloosheid, afkeer en woede, dat komt allemaal van het vitale. Het vitale verandert liefde in haat, het vitale kweekt een geest van wraak, van wrok, van kwade wil en de behoefte tot vernielen en schade berokkenen. Het vitale ontmoedigt je wanneer de dingen moeilijk zijn of wanneer ze niet naar zijn smaak zijn. En het heeft een buitengewoon vermogen tot staken! Wanneer het niet tevreden is, verstopt het zich in een hoekje en verroert zich niet meer. En dan heb je geen energie meer, je hebt geen kracht meer, je hebt geen moed meer, je wil is als...als een plant die verwelkt. Alle ergernis, afkeer en woede, alle wanhoop, verdriet en drift, dat komt allemaal van die mijnheer. Omdat het energie in actie is.

Het hangt er dus van af tot welke kant het zich wendt. En ik zeg jullie, het is erg gewend te staken. Dat is zijn machtigste wapen: 'Aha! Je doet niet wat ik wil, best, ik verroer me niet meer, ik houd me koest.' En het doet dat bij het minste of geringste. Het heeft een erg slecht karakter, het is erg lichtgeraakt en erg haatdragend – het heeft een erg slecht karakter. Want ik geloof dat het zich heel bewust is van zijn macht, en het voelt heel goed dat als het zich helemaal geeft, niets de beweging van zijn kracht zal kunnen weerstaan. En zoals alle invloedrijke mensen, is het aan het loven en bieden: 'Ik zal je mijn energie geven, maar dan zal jij moeten doen wat ik wil. Als je me niet geeft wat ik je vraag, wel, dan trek ik mijn energie terug.' En dan zul je zo plat zijn als een dubbeltje. Het is heus waar, zo gebeurt het.

Het is moeilijk te reguleren. Maar wanneer je erin slaagt het te temmen, dan heb je natuurlijk iets machtigs in handen voor de verwerkelijking. Want het vitale kan stormenderhand de grootste hindernissen nemen. Het vitale is in staat om een idioot intelligent te

maken – het is de enige die dat doen kan. Als je in vuur raakt om vooruitgang te maken, als het vitale het in zijn hoofd zet dat je vooruit zult gaan, dan kan zelfs de grootste idioot intelligent worden! Ik heb het gezien, ik heb het niet van horen zeggen; ik heb het gezien, ik heb mensen gezien die saai waren, dom en niet in staat om te begrijpen, die niets begrepen – je kon hen maanden lang iets uitleggen en het drong niet tot hen door, het was alsof je het tegen een stuk hout had – en dan, ineens, werd hun vitale gegrepen door een hartstocht; ze wilden gewoon iemand een plezier doen of iets verwerkelijken, en daarvoor moesten ze begrijpen, ze moesten weten, dat was noodzakelijk; wel, ze hebben alles in beweging gezet, ze hebben hun ingeslapen mentale aangespoord, ze hebben energieën gebracht in alle hoeken waar geen energie was, en ze hebben begrepen, ze zijn intelligent geworden. Ik heb iemand gekend die praktisch niets wist en niets begreep, en die, wanneer het mentale zich in beweging zette en de hartstocht voor vooruitgang hem gegrepen had, prachtige dingen begon te schrijven. Ik heb ze in handen gehad. En wanneer de beweging zich terugtrok, wanneer het vitale staakte (want soms staakte het, het trok zich terug), werd die persoon opnieuw absoluut dom.

Het is natuurlijk erg moeilijk een voortdurend contact te vestigen tussen het meest uiterlijke fysieke bewustzijn en het psychische bewustzijn, en oef! het fysieke bewustzijn is van zeer goede wil, het is heel regelmatig, het probeert erg, maar het is langzaam en log, en het kost veel tijd, het is moeilijk in beweging te brengen. Het vermoeit zich niet, maar het spant zich niet in; het vervolgt rustig zijn weg. Het uiterlijke bewustzijn in contact brengen met het psychische kan eeuwen nemen. Maar om de een of andere reden bemoeit het vitale zich ermee. Het wordt gegrepen door een hartstocht. Het wil dat contact (om de een of andere reden, die niet altijd een spirituele reden is), maar het wil dat contact. Het wil het met al zijn energie, al zijn kracht, al zijn hartstocht en al zijn enthousiasme, in drie maanden is het gedaan.

Dat is het dus, zorg er goed voor, behandel het met veel tact, maar gehoorzaam het nooit. Want het zal je meeslepen in allerlei noodlottige ervaringen. En als je er op de een of andere manier in slaagt het te overtuigen, dan zul je met reuzenschreden vooruitgaan.

16 September 1953

‘De kracht die neerdaalt in iemand die een yoga doet en hem helpt bij zijn transformatie, werkt op veel manieren en de gevolgen verschillen naar de aard van degene die haar ontvangt en het werk dat moet worden gedaan. In het begin bespoedigt zij in het wezen de transformatie van alles dat klaar is om te veranderen. Als het open en ontvankelijk is in het mentale, begint het mentale door de aanraking van de macht van de yoga snel vooruit te gaan. Dezelfde snelle verandering kan zich in het vitale bewustzijn voltrekken als het klaar is, of zelfs in het lichaam. Maar in het lichaam werkt de transformerende kracht van de yoga alleen maar tot een zeker punt, want de ontvankelijkheid van het lichaam is beperkt. Het meest materiële niveau van het universum verkeert nog steeds in een toestand waarin de ontvankelijkheid sterk is vermengd met weerstand. Een snelle vooruitgang van een deel van het wezen, die niet wordt gevolgd door een gelijkwaardige vooruitgang van de andere delen, veroorzaakt een disharmonie in de natuur, ergens een ontwrichting; en overal waar iets uit zijn verband raakt, kan dat zich uiten door een ziekte. De aard van de ziekte hangt af van de aard van de ontwrichting.’

(‘Waarom Yoga’, blz. 80/81)

Waarom is de ontvankelijkheid van het lichaam beperkt?

Omdat het lichaam in de fysieke wereld een zekere vastheid moest hebben, anders zouden de dingen zich met elkaar vermengen. Als je lichaam bijvoorbeeld zo fijn en soepel zou zijn dat het in de tegenwoordigheid van iemand anders plotseling zou gaan smelten, dan zou dat vervelend zijn! Of als de lichamen van mensen die elkaar naderen, zich zouden vermengen, dan zou dat tamelijk onaangenaam zijn! Daarom was er een grotere concentratie, een soort vastheid in de kracht om de ene individualiteit van de andere te scheiden – het is

om werkelijk te scheiden. En juist die vastheid verhindert het lichaam zo snel vooruit te gaan als het zou kunnen en moeten doen. En naarmate men groter wordt, naarmate men zijn normale lengte en constitutie bereikt, wordt men nog stijver. Kinderen hebben de soepelheid van de groei, ze zijn de hele tijd, de hele tijd aan het veranderen, ze zijn zichtbaar aan het veranderen. Zolang ze jong en in de groei en in ontwikkeling zijn, hebben ze een bepaalde soepelheid in zich, maar wanneer je de veertig voorbij bent en je, zoals meestal in het leven, erbij gaat zitten en denkt dat je je doel bereikt hebt en de vruchten van je inspanningen kan gaan plukken, dan word je eerst zo droog en hard als een stuk hout en tenslotte zelfs als een steen. En omdat het lichaam zich helemaal niet meer kan aanpassen aan de beweging van de innerlijke transformatie, komt het moeizaam vooruit, het veroudert en kan er geen gelijke tred mee houden. Dan verdort het.

Gaat het innerlijke wezen na de dood nog vooruit?

Dat hangt helemaal van het geval af. Ieder geval is anders. Er zijn mensen – bijvoorbeeld schrijvers, musici en kunstenaars – mensen die op intellectuele hoogten hebben geleefd, die het gevoel hebben dat ze nog iets moeten doen, dat ze niet hebben afgemaakt wat ze hadden ondernomen, dat ze het doel dat ze zichzelf hadden gesteld, niet hebben bereikt; die zijn bereid in de atmosfeer van de aarde te blijven voor zover ze dat kunnen, met een zo groot mogelijke coherentie, en dan proberen ze zich in andere menselijke lichamen te manifesteren en vooruit te gaan. Ik heb veel van zulke gevallen gezien, ik heb het heel interessante geval gezien van een musicus die pianist was (een heel waardevolle pianist). Hij had handen die een wonder waren van bekwaamheid, van precisie, van nauwkeurigheid, van kracht, van snelheid van beweging, kortom heel opmerkelijk. Die man is betrekkelijk jong gestorven met het gevoel dat als hij was blijven leven, hij in zijn muzikale expressie vooruit was blijven gaan. En de intensiteit van zijn aspiratie was zodanig dat zijn fijnstoffelijke handen hun vorm hebben behouden zonder zich op te lossen, en telkens wanneer hij iemand ontmoette die een beetje ontvankelijk en passief, en een goed musicus was, gingen zijn handen over in de handen van degenen die speelden – de persoon die op dat moment

speelde, kon goed spelen, maar gewoon; maar op dat moment werd hij gedurende de tijd dat hij aan het spelen was niet alleen een virtuoos, maar een bewonderenswaardig kunstenaar. De handen van de ander bedienden zich van hem. Ik ken dat verschijnsel. Ik heb hetzelfde gezien bij een schilder: daar waren het ook de handen. Hetzelfde voor bepaalde schrijvers, daar was het het brein dat een tamelijk nauwkeurige vorm bewaarde en het brein binnendrong van degene die ontvankelijk genoeg was, en hem plotseling buitengewone dingen liet schrijven, oneindig mooier dan alles wat hij tevoren had geschreven. Ik heb gezien dat iemand door zoiets gegrepen werd. Ik heb het gezien bij een componist – niet iemand die uitvoerend musicus was, maar die componeerde zoals Beethoven, Bach en César Franck (maar César Franck was ook uitvoerend musicus). Muziek componeren is een heel cerebrale bezigheid. Ook daar kwam het brein van een groot musicus in contact met iemand die bezig was een opera te schrijven en het liet hem prachtige dingen componeren en op papier alle partijen organiseren. Hij was bezig een opera te componeren (en zoiets is uiterst ingewikkeld voor de uitvoerende musici die in de muziek de gedachten van de componist moeten oproepen) en die man (ik kende hem) had, wanneer hij de formatie ontving, een onbeschreven blad papier voor zich en dan begon hij te schrijven; ik heb hem zo notebalken vol zien schrijven, en daarna cijfers, op een groot, heel groot vel papier, en toen hij onderaan gekomen was, was de orkestratie van de ouverture klaar (bijvoorbeeld voor een bepaalde acte). Orkestratie betekent aan elk van de instrumenten bepaalde regels muziek toewijzen. En hij deed het gewoon op een stuk papier, louter en alleen door dat prachtige mentale vermogen. En dat was niet enkel het zijne: het kwam van een muzikale geest die zich in hem incarneerde... Terwijl ik er was, heb ik hem voor m'n ogen zo'n bladzijde zien schrijven, hij had er ongeveer een half uur of drie kwartier voor nodig. En hij had zo'n reputatie dat zelfs grote, heel bekende musici hem hun werken brachten opdat hij ze zou orkestreren. Hij deed het beter dan wie ook, en zo, op papier – hij had het niet nodig het te horen, hij had niets nodig. Naderhand werd het geprobeerd en het was altijd heel goed. Er waren zoveel violen, zoveel celli, zoveel alten, al de instrumenten... sommige speelden dit, andere speelden dat, weer andere speelden wat anders of, soms speelden ze allemaal samen en

soms was het de een na de ander (het is erg ingewikkeld, het is niet iets eenvoudigs). Al spelend, al luisterend of zelfs lezend (soms nam hij de partituur en las die), wist hij welke noten moesten worden toebedeeld aan welk instrument, welke noten door een ander instrument gespeeld moesten worden enzovoort. En hij had heel duidelijk het gevoel dat er iets in hem kwam en hem hielp.

Wanneer die wezens die zich willen manifesteren opnieuw geboren worden, behouden ze dan datzelfde verlangen?

Nee, dat is niet hetzelfde. Het is niet het hele wezen, het is een speciaal vermogen dat in de aardse atmosfeer blijft, dat niet weggaat, dat die niet verlaat, dat in de aardse atmosfeer blijft om zich verder te manifesteren. Maar het psychische wezen kan heel goed terugkeren naar de psychische wereld en het psychische wezen incarneert zich. Ik heb jullie onlangs uitgelegd dat het psychische wezen meestal voordat het een fysiek lichaam verlaat, besluit wat zijn volgende incarnatie zal zijn, het milieu waarin het geboren zal worden en wat voor werk het zal hebben, want het heeft een bepaald ervaringssterrein nodig. Dan kan het voorkomen dat de grootste schrijvers of de grootste musici zich een andere keer incarneren in een of andere stommerik bijvoorbeeld. Dan zeg je: 'Wat! Dat kan niet!' Natuurlijk gebeurt het niet altijd zo, maar het kan. Er was een geval waarin het tegenovergestelde gebeurde: het was een violist, de meest bewonderenswaardige van de eeuw... (*Moeder probeert zich zijn naam te herinneren*)... hè, ik wist zijn naam en nu is die verdwenen – die was teruggekomen en weer verdwenen. Hoe heette hij?... Ysaye! Hij was een Belg en violist, werkelijk de meest bewonderenswaardige van die tijd. Die man had heel beslist een reïncarnatie van Beethoven in zich. Misschien geen reïncarnatie van zijn hele psychische wezen, maar in ieder geval van zijn muzikale capaciteit. Hij had het voorkomen, het hoofd van Beethoven. Ik heb hem gezien, ik heb hem gehoord (ik kende hem niet, ik wist niets, ik was bij een concert in Parijs en men gaf het concert in D. Majeur), ik zag hem het podium opkomen om te spelen en ik zei: 'Vreemd, zoals die man op Beethoven lijkt, werkelijk net het portret van Beethoven!' Toen begon het, met een enkele streek, drie, vier noten... Alles was veranderd, de atmosfeer

was veranderd. Alles werd absoluut prachtig. Drie noten, en met een macht, een grootsheid, dat was zo prachtig, niets bewoog meer, men wachtte. En hij heeft het van het begin tot het eind op een absoluut unieke manier gespeeld, met een begrip dat ik bij geen enkele violist heb aangetroffen. En toen heb ik gezien dat het muzikale genie van Beethoven in hem was... Maar misschien heeft het psychische wezen van Beethoven zich in een schoenmaker geïncarneerd, of in wie ook, men weet het niet! Het wilde een ander soort ervaring hebben.

Want wat ik in die man heb gezien, was een formatie die tot de aardse wereld behoorde en die mentaal-vitaal was; en daar Beethoven zijn hele mentale, vitale en fysieke wezen rond zijn muzikale begaafdheid had gedisciplineerd, had het zijn vorm behouden, het was levend en het had zich precies zoals het was in die man gereïncarneerd – maar niet noodzakelijkerwijze het psychische wezen van Beethoven. In zijn eerste leven had het psychische wezen van Beethoven die wezens gevormd, het psychische wezen had ze rond het muzikale scheppende vermogen gedisciplineerd; maar het is helemaal niet zeker dat het psychische wezen daar gebleven is toen hij gestorven is. Volgens de gewone regels moest het psychische wezen terugkeren naar de psychische wereld. Maar die formatie was gevormd en had zijn eigen leven, onafhankelijk en op zichzelf bestaand. Ze was gevormd om zich op een bepaalde manier te manifesteren en ze is gebleven om zich te manifesteren. En zodra ze een geschikt instrument vond, drong ze daar binnen om zich te manifesteren.

Kan een psychisch wezen zich in twee lichamen incarneren?

Dat is helemaal niet zo eenvoudig... Het psychische wezen is het resultaat van de evolutie, dat wil zeggen van de evolutie van het goddelijke Bewustzijn dat zich in de Materie heeft verspreid en dat de Materie langzamerhand heeft opgeheven en zich doen ontwikkelen om terug te keren naar het Goddelijke. Het psychische wezen werd geleidelijk via alle incarnaties door dit goddelijke centrum gevormd. Er komt een moment waarop het een soort volmaaktheid heeft bereikt, de volmaaktheid van zijn groei en vorming. En daar

het een aspiratie heeft om te verwerkelijken, om een grotere volmaaktheid te bereiken ten einde het goddelijke nog beter te manifesteren, trekt het over het algemeen een wezen van de involutie aan, dat wil zeggen één van de entiteiten die behoren tot wat Sri Aurobindo de 'Overmind' noemt (het Bovenmentale) en die zich dan in dat psychische wezen komt incarneren. Dat kan één van die entiteiten zijn die de mensen over het algemeen goden noemen, een of andere godheid. En wanneer deze vermenging zich voltrekt, wordt het psychische wezen natuurlijk verheerlijkt en neemt deel aan de aard van dat wezen dat zich in hem heeft geïncarneerd. En dan heeft het het vermogen om emanaties te maken. Die wezens hebben het vermogen om emanaties te maken, dat wil zeggen dat ze een deel van zichzelf buiten zichzelf projecteren en dat wordt onafhankelijk en gaat zich in andere wezens incarneren. Er kunnen zich niet alleen twee, maar drie, vier of vijf emanaties voordoen, dat hangt van de gevallen af, maar het kan gebeuren. Dat betekent dat men dezelfde oorsprong heeft, psychisch-goddelijk zouden we kunnen zeggen. En wanneer er veel emanaties zijn, dan voelen de verschillende personen zich over het algemeen dat wezen, en terecht, want ze dragen iets van die godheid in zich – het is alsof een deel van de godheid zich buiten hem geprojecteerd heeft en in een ander wezen onafhankelijk is geworden. Het is geen splitsing, het is een soort zelfprojectie. (*Keert zich tot het kind dat de vraag heeft gesteld*) Splitsing geeft het idee dat wat gesplitst wordt een deel van zijn vermogen heeft verloren; als je je lichaam in tweeën snijdt, blijft er voor jou maar de helft over; maar als je het vermogen hebt om iets uit je te emaneren, dan blijf je heel, zoals je bent, en tegelijkertijd is er een andere Tara in een andere persoon... Begrijp je? Zo is het.

Toen de handen van de pianist in de handen van iemand anders overgingen, kon toen degene die de handen gezonden had, spelen?

Ik begrijp het niet. De 'handen' was wat er van de pianist die dood was in de atmosfeer van de aarde bleef. Die handen die absoluut gevormd waren, die bewuste en levende, onafhankelijke entiteiten geworden waren, gingen over in de stoffelijke handen omdat ze werkelijk piano wilden spelen. Maar wanneer ze speelden, speelden

ze door de handen van de ander die een goede pianist kon zijn, maar een genie werd zolang die handen daar waren.

Ik dacht dat de ander in leven was!

Dat de ander nog in leven was? Welke ander? De eerste?...O!
Nee! (*gelach*)

Je hebt gezegd: 'De hele wereld is bezig aan een progressieve transformatie'.* Maar waarom vechten de mensen dan met elkaar?

Dat is misschien hun manier van vooruitgaan! (*gelach*) Je gaat niet altijd op een schijnbaar harmonische manier vooruit. Allen die een yoga doen, weten dat het niet iets is dat altijd in vrede en harmonie gaat, dat er soms innerlijke gevechten zijn, dat je slag moet leveren tegen vijanden binnenin je die je willen verhinderen vooruit te gaan. Dat betekent oorlog. Wel, wanneer de hele aarde vooruitgaat en er dingen zijn die weerstand bieden en niet in beweging willen komen, dan levert men soms strijd en dat betekent oorlog. Je moet niet geloven dat vooruitgang bestaat uit zitten mediteren! Er moeten moeilijkheden overwonnen worden. Overwinnen, wat betekent dat? Vechten tegen iets. Wanneer je vecht dan betekent dat oorlog. Er zijn kleine oorlogen, er zijn grote oorlogen. Maar wat is een oorlog van de mensen op aarde als die bijvoorbeeld gezien wordt door Titanen voor wie de mensen niet groter zijn dan mieren?... Wanneer je naar een oorlog tussen mieren kijkt, dan vind je die heel natuurlijk. Je kunt die zelfs met belangstelling bekijken, glimlachen en zeggen: 'Kijk, de mieren zijn met elkaar aan het vechten.' Wel, voor de titanische krachten van het universum is het vechten van mensen op aarde zo iets als een oorlog tussen mieren, het heeft niets

* De werking van de yogakrachten versnelt enerzijds de beweging tot transformatie in die delen van het wezen die gereed zijn om de kracht die aan het werk is, te ontvangen en op haar te reageren. Op die manier wint de yoga tijd. De hele wereld is bezig aan een progressieve transformatie; door de yoga-discipline te volgen, bespoedig je dit proces in jezelf. Het werk dat volgens de gewone methode jaren zou vergen, kan door yoga in een paar dagen, of zelfs in een paar uur worden gedaan.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 81)

te betekenen. Je moet niet oordelen volgens de dimensies van het menselijke bewustzijn... De Natuur is voor de mensen iets monsterlijks. Alle krachten waarover ze beschikt, alle bewegingen die ze schept, zijn zó gedacht. En wij weten alleen maar wat er op aarde gebeurt! Door een enigszins speculatieve kennis weet men direct of indirect wat er in de rest van het universum gebeurt; maar dat zijn conflicten tussen krachten, dat is een krachtenspel dat in verhouding tot het menselijke bewustzijn ontzagwekkend is. Het zijn dingen die ten opzichte van de levensduur van de mens bijna eeuwig duren. Het is dus onmetelijk in de tijd, het is onmetelijk in de ruimte en voor het menselijke bewustzijn bijna onbegrijpelijk. Maar de menselijke dimensies en de menselijke bewegingen staan tot die krachten werkelijk ongeveer in dezelfde verhouding (misschien zelfs minder) als het bewustzijn van een wereld krioelende mieren tot ons; dat is hetzelfde. Er zijn Scandinavische legenden – Zweedse en Noorse – over die ontzaglijke universele Titanen die zo zijn. En men vertelt die natuurlijk zo dat kinderen het kunnen begrijpen. Ze zeggen dat er twee Titanen op een of andere top in het universum (geen aardse) zaten; en toen heeft er één Titaan gezucht. Daarna gingen er duizend jaar voorbij en toen vroeg de ander: ‘Waarom zucht je?’ Weer gingen er duizend jaar voorbij en toen zei de eerste: ‘Ik verveel me!’ En nog eens duizend jaar gingen voorbij... Zo proberen ze er een idee van te geven. Waarschijnlijk hadden de Titanen een paar honderd jaar nodig om te zeggen: ‘Ik verveel me!’ Het is een kwestie van verhoudingen!

Kan men door yogische krachten niet verhinderen dat het lichaam stijf wordt?

Dat kan. Wanneer je gymnastiek doet, is dat dan niet om je lichaam minder stijf te maken? En je gaat vooruit: wat je het eerste jaar niet kunt doen, kun je na een paar jaar wel doen. Sommige mensen bereiken een bijna totale lenigheid, zoals bijvoorbeeld degenen die asana's doen. Je kunt een bijna volledige lenigheid bereiken. Maar als een gewoon mens zou proberen die oefeningen te doen, zou hij iets breken. Wel, zo is het. Mentaal is het hetzelfde. Door gymnastiek word je lenig. Het is een kwestie van discipline, van ontwikkeling.

Veronderstel dat iemand in dit leven probeert om heel intelligent te worden, maar in het volgende leven als een stommerik geboren wordt, waartoe dienen dan al zijn inspanningen?

Nee. Ik heb er wat kort over gesproken, maar zo is het niet. Zijn psychische wezen is geen stommerik! Laten we bijvoorbeeld aannemen dat het psychische wezen de ervaring heeft gehad van iemand die een schrijver was en zijn ondervindingen kon weergeven in boeken en redevoeringen. Zo kon het door de associaties en omstandigheden van dat leven een heel ervaringsterrein bestrijken. Maar er ontbreekt hem een ervaringsterrein. Het zegt bijvoorbeeld: 'Ik heb met mijn brein geleefd, met de reacties van een intellectueel op het leven, nu wil ik met mijn gevoel leven.' Want deze intellectuele overactiviteit vermindert over het algemeen de gevoelscapaciteit in het leven. Om dus een ander ervaringsterrein, een ander ontwikkelingsterrein te hebben, doet het afstand van zijn intellectuele hoogte; het is geen genie meer, geen geniaal schrijver, het wordt een gewoon mens, maar met een opmerkelijk hart, heel goed, heel edelmoedig. Ik heb 'idiot' gezegd, maar dat is een kwestie van vergelijking. Het is bijvoorbeeld niet zeldzaam dat een psychisch wezen dat het maximum van zijn ontwikkeling heeft bereikt, na de ervaringen van een regerende gezagsdrager te hebben ondergaan (van alles dat het leven van een keizer of een koning kan brengen), onbekend in het leven wil kunnen werken, zonder de hele tijd gehinderd te worden door de praal die bij het regeren hoort, en dat het heel goed kan kiezen om in een heel gewoon milieu geboren te worden, een gewoon burgerlijk milieu en in absoluut onbeduidende omstandigheden, zodat het de onbekendheid kan hebben die het in staat zal stellen te werken zonder gehinderd te worden door alle noodzakelijkheden die voortvloeien uit het vertegenwoordigen en regeren, uit het feit dat men aan het hoofd van een land staat. Als je het vanuit een bepaald gezichtspunt bekijkt, zeg je: 'Wat! Wat betekent die tuimeling?'

Het is geen tuimeling, het is het probleem vanuit een andere hoek en een ander gezichtspunt onder ogen zien.

Voor het bewustzijn (ik bedoel het ware bewustzijn, het goddelijke bewustzijn), is succes of mislukking hetzelfde, beroemdheid of

middelmatigheid is hetzelfde. De ontwikkeling van het bewustzijn is belangrijk. En bepaalde omstandigheden die de mensen heel gunstig lijken, kunnen voor de ontwikkeling van het bewustzijn heel ongunstig zijn... Jullie kunnen jezelf bekijken. Als je ervoor zorgt van jezelf op de hoogte te blijven, verval je natuurlijk niet in die fout. Maar in het gewone denken, met de gewone reacties beoordelen jullie alles naar succes en mislukking, maar dat is de laatste manier om te oordelen, want het is de meest kunstmatige en uiterlijke en absoluut het tegendeel van de waarheid. Zoals het menselijk leven nu is georganiseerd, staat de werkelijke waarde niet één op de miljoen keer op de voorgrond of wordt erkend. Over het algemeen is er altijd een beetje komedie nodig. Wanneer iemand succes heeft, veel succes, wat voor succes ook en op welk terrein ook, kun je er altijd van op aan dat er ergens een beetje komedie bij komt.

Wat betekent komedie?

Men zegt dat van toneelspelers die komedie spelen en zich daarbij aanstellen, maar men gebruikt het woord ook wanneer men het over iemand heeft die zijn eigen waarde overschat, die meer toont dan hij heeft, laat zien wat hij niet heeft en die er vooral op gebrand is gewaardeerd te worden – dat is voor hem het belangrijkste, gewaardeerd te worden.

Hoe kan men het geheugen doen toenemen?

Verruim je bewustzijn en je geheugen zal toenemen. Het geheugen van het bewustzijn is een veel hoger soort dan het werktuiglijke geheugen van het brein. Ik heb jullie dat onlangs uitgelegd; ik heb jullie gezegd dat het werktuiglijke geheugen van het brein kan vergeten – kan verwarren en vervormen – maar als je in staat bent om opnieuw de bewustzijnstoestand in je te vestigen waarin je op een gegeven moment was, dan heb je opnieuw precies dezelfde ervaring. En dat is de enige ware herinnering. En dat hangt helemaal af van de ontwikkeling van je bewustzijn.

Je hebt gezegd: 'In het meest materiële niveau is de ontvankelijkheid sterk vermengd met weerstand.' Wat voor weerstand is dat?

Heb jij geen weerstanden in je lichaam, nee? Wanneer je een oefening wilt doen, kun je dan met je lichaam doen wat je wilt? En wanneer je probeert om gezond te zijn, gehoorzaamt je lichaam dan altijd? En wanneer je je les wilt leren, volgt je brein dan zonder moeilijkheden?... Dát is weerstand, het is alles wat weigert om vooruit te gaan. En ik geloof dat de hoeveelheid weerstand jammer genoeg veel groter is dan de hoeveelheid ontvankelijkheid. Je moet hard werken om ontvankelijk te worden. Jullie weten niet – het is iets dat jullie misschien eens zullen weten, dat men jullie misschien eens zal zeggen, dat men jullie misschien zal kunnen doen begrijpen – jullie kunnen je geen voorstelling maken van de ontzaglijke stroom van krachten binnen jullie bereik. Over het algemeen voelen jullie het niet eens. En wanneer jullie het wel voelen, is er iets in jullie dat ineenkrimpt omdat het te veel is en het een soort instinctieve angst in de cellen oproept; en als jullie die stroom ontvangen, dan gooien jullie meer dan driekwart er weer uit als uit een overvolle vaas. Hij vloeit er uit omdat jullie hem niet kunnen vasthouden. Ik heb een aanzienlijke hoeveelheid mensen ontmoet die zich erover beklagen dat ze niets ontvingen, dat wil zeggen dat ze niet beschikten over de krachten die ze nodig hadden. Dat kwam omdat ze helemaal niet in staat waren om ze te ontvangen; er was honderdduizend keer meer kracht dan ze konden ontvangen! Zo is het. Jullie bevinden je allemaal in een geweldige zee van vibraties en jullie merken het niet eens omdat jullie niet ontvankelijk zijn. Er is zo'n weerstand in jullie dat als iets erin slaagt binnen te dringen, driekwart van wat binnenkomt er gewelddadig uitgegooid wordt omdat jullie het niet kunnen bevatten... Ik praat er over het algemeen niet over, maar omdat we het nu over dit onderwerp hebben, zeg ik het jullie. En misschien zal ik jullie er op een dag voorbeelden van geven. Het is fantastisch. Neem bijvoorbeeld eenvoudig het bewustzijn van krachten zoals de kracht van de liefde, de kracht van begrip of de scheppingskracht (voor alles is het hetzelfde, de kracht die beschermt, de groei-kracht, dat allemaal, en het vermogen tot vooruitgang, voor alles); neem het Bewustzijn, eenvoudig het bewustzijn dat alles omgeeft, dat alles doordringt, dat overal is, dat in alles is... wel, dat wordt bijna gevoeld als een geweld dat zich wil opleggen aan het wezen dat het niet kan ontvangen of verdragen. En dan heb ik het over het beste geval. Maar er is in iedereen een min of meer groot gedeelte, min of

meer belangrijk, dat nog niet van goede wil is, dat net op de grens van kwaadwilligheid is, en dat niet wil, tot geen enkele prijs, en dat alles wat er is, verwerpt. Maar als men open zou zijn en gewoon zou inademen – dat is alles, niets anders dan dat – dan zou men het Bewustzijn inademen, het Licht, het Begrip, de Kracht, de Liefde en al het overige. En dat wordt allemaal op aarde verspild, omdat de aarde nog niet gereed is om het in zich op te nemen. Voilà.

23 September 1953

'Ieder punt van het lichaam is symbolisch voor een innerlijke beweging; er is daar een wereld van heel verfijnde contacten. Maar dat is een ingewikkeld onderwerp waar veel over te zeggen valt en we kunnen hier nu niet in bijzonderheden treden. Het bepaalde deel van het lichaam dat ziek wordt, duidt de aard aan van de innerlijke wanorde die is ontstaan; het geeft de oorsprong van de ziekte aan, het is een teken van haar oorzaak. Het onthult ook de aard van de weerstand die het wezen verhindert in zijn geheel met dezelfde snelheid vooruit te gaan. Het geeft de behandeling en de genezing aan. Als je volledig kon begrijpen waar de schoen wringt, als je kon vinden wat er heeft ontbroken aan je ontvankelijkheid en je dat deel zou kunnen openen voor de kracht en het licht, zou je in één ogenblik de verstoorde harmonie kunnen herstellen en zou de ziekte onmiddellijk verdwijnen.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 83)

Waarom is 'ieder punt van het lichaam symbolisch voor een innerlijke beweging'?

Omdat de hele fysieke wereld het symbool is van universele bewegingen. Ons lichaam is dus het symbool van onze innerlijke bewegingen. De hele wereld, de hele fysieke wereld is als een kristallisatie – ze is een materialisatie, een kristallisatie van de bewegingen op andere niveaus van het universum. Het is als een eindresultaat, als een projectie op iets dat het beeld behoudt, dat het beeld vasthoudt. Daarom is het op ieder punt hetzelfde als in het hele materiële universum.

Het materiële is een niveau, nietwaar?

Ja, het is een eindresultaat. Er is een toenemende materialisatie en een afnemende materialisatie en het fysieke niveau is in het centrum;

het is als een scherm waarop alle vibraties die optreden, geprojecteerd en vastgehouden worden als op een scherm – het is een beeld, een beeld van alles wat gebeurt. Wij nemen het waar omdat het iets is dat voltooid is, het is iets concreets. Het is alsof je het hele universum zou zien als een beweging van kracht en alsof die beweging van kracht geprojecteerd zou worden totdat ze een scherm ontmoet en op dat scherm een beeld maakt, en dat beeld op het scherm is de fysieke wereld. Het is niets anders dan een beeld. De fysieke wereld, die iedereen voor de enige werkelijkheid houdt, is alleen maar een beeld. Ze is het beeld van alles wat gebeurt in wat wij 'het onzichtbare' noemen. Het wordt zichtbaar voor ons omdat er een scherm tussen komt dat de vibraties tegenhoudt en dat veroorzaakt een beeld. Als er geen scherm zou zijn, zouden de vibraties verder gaan en zou er niets gezien worden. En toch zouden alle bewegingen bestaan. Maar voor ons zouden ze onzichtbaar zijn als dat scherm er niet was dat de vibraties tegenhoudt.

Voor het gewone bewustzijn is alleen het beeld waar, en wat zich daarachter afspeelt, is min of meer problematisch, maar in het ware bewustzijn is alles wat zich achter of voor het scherm afspeelt het ware, en wat men uiterlijk ziet is alleen maar een beeld, dat wil zeggen een projectie op een scherm van iets dat volkomen onafhankelijk bestaat. Wel, ons lichaam stelt een klein fragmentje voor in dit geheel van beelden dat geprojecteerd wordt en dat fragmentje drukt precies alle vibraties uit van de innerlijke toestand die overeenkomt met dit puntje dat ons lichaam is.

Wat is de oorzaak van ziekte bij dieren?

Ik denk dat er, precies zoals bij de mensen, net zoveel oorzaken zijn als er ziekten zijn. Het zijn misschien psychologische bewegingen, want de dieren hebben psychologische bewegingen. Het zijn misschien ongevallen, want er is een heel domein van ongevallen. De geleerden zeggen feitelijk dat alle ziekten, en zelfs de dood, altijd ongelukken zijn. Het is geen normale toestand. Voor de dieren is het misschien zo, en het komt misschien ook door een psychologische conditie.

Voor dieren die met de mens leven is dat beslist een feit. Wat ze erdoor gewonnen hebben, de stakkerds, is dat ze even gevoelig en

onevenwichtig als de mensen geworden zijn, zonder hun intelligentie te hebben! Dieren hebben bijvoorbeeld een heel betrouwbaar instinct; als je een koe in een wei zet waar alle mogelijke grassen zijn – goede en slechte en zelfs giftige – dan zal zij nooit het slechte en giftige gras aanraken. Nooit. Ze kiest met het puntje van haar tong feilloos wat goed is en de rest laat ze staan. Maar als je dat gras maait en het goede met het slechte gras vermengt en dat in haar ruif doet, zal ze alles opeten en zich vergifigen, want ze heeft een soort vertrouwen – een vaag vertrouwen – dat ze wat je in haar ruif doet op kan eten, en zo verliest ze haar instinct.

Dieren in hun natuurlijke staat eten nooit te veel, ze eten naar ze honger hebben, en als er voedsel overblijft en ze niet willen dat een ander dier dat opeet, verstoppen ze het, ze begraven het; ze verstoppen het heel zorgvuldig zodat ze het terug kunnen vinden wanneer ze honger hebben. Maar een dier dat met de mens leeft, verliest dat instinct en zal niet alleen alles wat je hem geeft opeten, maar ook alles wat binnen zijn bereik gelaten wordt. Ik heb een tijd in een stadje in Zuid-Frankrijk gewoond; daar was een kruidenier die geiten hield, en hij had een geit die erg gulzig geworden was. Hij had net een vat met stroop ontvangen – weten jullie wat stroop is? Hoe noemen jullie dat hier? Het is ruwe suiker: 'jaggery'. Hij had een vat 'jaggery' ontvangen en het opengemaakt – hij had het deksel er afgehaald en vergeten het vat dicht te doen. En die geit liep daar juist rond. De geit heeft gedacht dat het iets heel lekkers moest zijn, omdat het binnen haar bereik was gelaten! Ze begon te eten en vond het werkelijk voortreffelijk. En daar ze haar instinct verloren had, is ze doorgestaan tot ze letterlijk dood neerviel omdat ze te veel gegeten had. Wel, een wild dier zou zoiets nooit doen. Dat zijn de weldaden van de omgang met de mens!

Geen vragen?

Dan laten we dit onderwerp rusten. Het schijnt dat die dame* zich heel erg met ziekte bezighield.

Je hebt gezegd dat deze fysieke wereld de projectie is van onzichtbare werelden. Waarom moeten de goddelijke Emanaties dan in de fysieke wereld komen om haar te

* Degene die de vragen stelde uit 'Waarom Yoga'.

transformeren? Ze hoeven het werk alleen maar in de onzichtbare niveaus te doen, dan zal de projectie goed zijn.

Dat is een belangrijke vraag... Ken je het beeld dat men soms van het universum geeft: een slang die zich in haar staart bijt? Dat neemt men als symbool van het oneindige, van het universum. Wel, het is een feit. Er bestaat in de schepping een progressieve, een steeds groter wordende materialisatie... Maar we zouden een ander beeld kunnen nemen (ik neem een beeld dat het bij benadering weergeeft), het universum is een cirkel, of eerder een bol (maar laten we een cirkel zeggen, dat maakt het uitleggen gemakkelijker), en er is een geleidelijke neerdaling vanaf het meest fijnstoffelijke tot aan het meest materiële. Maar het meest materiële blijkt te grenzen aan het punt van oorsprong van het meest fijnstoffelijke. Als je dus het beeld begrijpt, dan begrijp je dat in plaats van de hele ronde te doen om de materie te veranderen, het veel gemakkelijker is het rechtstreeks te doen, omdat de twee uitersten elkaar raken – de uiterste fijnstoffelijkheid en de uiterste stoffelijkheid raken elkaar omdat het een bol is. Dus in plaats van dat allemaal te doen (*Moeder maakt een cirkel*), is het veel beter om dit te doen (*Moeder raakt het uiterste materiële eind van de cirkel aan*). Psychologisch is het feitelijk zo. De rest zal daar heel natuurlijk uit volgen. Als dat is gedaan (*Moeder raakt datzelfde uiterste materiële eind aan*), zal de rest vanzelf in orde komen. En het is niet eens zo! Het is precies om het werk te vergemakkelijken dat alles in één punt is geconcentreerd of geconcretiseerd, zodat in plaats van zich in de oneindigheid uit te moeten breiden om de dingen te veranderen, men precies op één punt kan werken dat als symbool van het hele universum dient. En vanuit occult gezichtspunt is de aarde, die uit astronomisch gezichtspunt helemaal niets is (in de onmetelijkheid van de astronomische hemelen is de aarde iets absoluut oninteressants en onbelangrijks), maar vanuit occult en spiritueel gezichtspunt is de aarde het geconcentreerde symbool van het universum. Want het is veel gemakkelijker om op één punt te werken dan in een verwaterde onmetelijkheid. Alle mensen die werken, weten dat. Wel, voor het gemak en de noodzaak van het werk werd het hele universum symbolisch geconcentreerd en verdicht in een zandkorrel die de aarde heet. En

daarom is ze het symbool van alles; alles wat veranderd moet worden, alles wat getransformeerd moet worden en alles wat bekeerd moet worden, bevindt zich *daar*. Dat betekent dat als men zich op dit werk concentreert en het *daar* doet, al het overige automatisch zal volgen, anders zou er geen eind zijn – en geen hoop.

Maar daardoor komt het ook dat dit punt bijzonder slecht lijkt! Omdat alles er geconcentreerd is. En het kan ook bijzonder goed zijn. Want de twee zijn er altijd, de twee tegengestelden zijn er samen. Het beste grenst altijd aan het slechtste en het slechtste grenst aan het beste (dat hangt af van welke kant je het bekijkt). Maar door het slechtste kun je het beste vinden, en door het beste kun je het slechtste transformeren – de twee werken en reageren op elkaar... Het is gepubliceerd in het 'Bulletin': 'De Slechte Persoon'.* Er wordt altijd gezegd dat alle sterren een donkere dubbelganger hebben en alle planeten een lichtgevende. Op de occulte manier zegt men dat er een lichtgevende aarde is. Dat is allemaal de ervaring van de lichtgevende aarde. Sri Aurobindo heeft die ervaring beschreven.

Welke ervaring?

Een ervaring die ik heb gehad en aan Sri Aurobindo heb geschre-

DE 'SLECHTE PERSOON'

* Wat je zegt over de 'slechte persoon' interesseert me zeer, want het beantwoordt aan mijn onveranderlijke ervaring dat iemand die heel begaafd is voor het werk, altijd of bijna altijd – men moet misschien in dit domein geen al te starre universele regels maken – een wezen bij zich heeft dat aan hem gebonden is en soms op een deel van die persoon lijkt, en dat precies tegenstrijdig is aan wat hij centraal vertegenwoordigt in het werk dat moet worden gedaan.

Of wel, als dat wezen er niet aan het begin is, als het niet aan zijn persoonlijkheid gebonden is, komt er een soortgelijke kracht in zijn atmosfeer zodra hij iets begint te verwerkelijken. Het schijnt zijn rol te zijn weerstand te bieden, hem te laten struikelen, slechte omstandigheden te creëren; kortom hem te confronteren met het hele probleem van het werk waaraan hij begonnen is. In de occulte economie der dingen lijkt het alsof het probleem alleen maar opgelost zou kunnen worden als het voorbestemde instrument de moeilijkheid tot de zijne zou maken. Dat zou veel dingen verklaren die oppervlakkig gezien erg verbijsterend lijken'. (Sri Aurobindo, 'Letters on Yoga', Cent. Vol. 24, p. 1660)

ven, en hij heeft me geantwoord dat het een ervaring was uit de vedische tijd, een ervaring die zich heeft voltrokken in de lichtgevende dubbelganger van de aarde... Het zal wel eens ergens gepubliceerd worden.*

* De ervaring waar Moeder het over heeft, had op 26 november 1915 plaats en werd beschreven in haar 'Prières et Méditations'. Sri Aurobindo's antwoord aan de Moeder dateert van 31 december 1915 en werd later gepubliceerd in '*Sri Aurobindo on Himself and the Mother*', blz. 777.

30 September 1953

'Er is een niveau in het mentale waar de herinnering aan alle dingen wordt bewaard en altijd blijft bestaan. In dit domein worden alle mentale bewegingen die tot het leven op aarde behoren, geregistreerd en bewaard. Degenen die in staat zijn om naar dit gebied te gaan, kunnen, als zij er de moeite voor nemen, er alles leren en te weten komen wat ze willen. Maar dit gebied moet in geen geval voor één van de niveaus van het supramentale worden gehouden. En toch moet je, wil je alleen maar dit niveau bereiken, het lawaai van het fysiek-mentale of het materieel-mentale doen zwijgen: je moet alle gewaarwordingen opzij zetten en de gewone bewegingen van het denken, wat die ook zijn, doen ophouden; je moet loskomen van het vitale en je bevrijden van de slavernij aan het lichaam. Alleen zo kun je dit gebied binnengaan en er zien. Maar als je voldoende belangstelling hebt om de nodige moeite te doen, kun je naar dat gebied gaan en er lezen wat in de herinnering van de aarde is opgetekend.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 89)

Je hebt gezegd dat om naar het gebied te gaan waar alle bewustzijnsbewegingen van het mentale die tot het leven op aarde behoren, geregistreerd zijn en bewaard worden, je 'het lawaai van het fysiek-mentale of het materieel-mentale tot zwijgen moet brengen... en de gewone bewegingen van het denken moet laten ophouden.' Maar we hebben de hele dag iets te doen.

Nee, alleen op dat moment. Niet voortdurend.

Maar als je vergeet, Moeder? We moeten werken: om twee uur moet je dit doen en om half elf moet je dat doen, als je vergeet...

Nee, je begrijpt het niet. Om naar dat gebied te gaan moet je, op

het moment dat je er heen gaat het mentale volkomen stil kunnen maken (en alle andere dingen doen die ik heb gezegd), maar alleen maar om er heen te gaan. Je besluit bijvoorbeeld: 'Nu ga ik dat hoofdstuk van de geschiedenis van de aarde lezen.' Je installeert je gemakkelijk in een ligstoel, je vraagt de mensen je niet te storen, je keert je naar binnen, je laat je denken volkomen ophouden, en je stuurt je mentale boodschapper naar dat gebied... Het verdient de voorkeur iemand te hebben die je er heen zal kunnen leiden, want anders zou je je in de weg kunnen vergissen en ergens anders heen gaan! En dan ga je. Het lijkt op een heel grote bibliotheek met heel, heel veel vakjes. Je vindt het vakje dat overeenkomt met de kennis die je wilt krijgen. Je drukt op een knop en het gaat open. Je vindt er een soort rol in, een mentale formatie die zich voor je ontrolt als een perkament, en je leest. Dan noteer je wat je hebt gelezen en daarna kom je rustig met je nieuwe kennis terug in je lichaam en als je kunt, vertaal je fysiek wat je hebt gevonden en dan sta je op en hervat je gewone leven... Het kan tien minuten duren, het kan een uur duren, het kan een half uur duren, dat hangt van je vermogen af, maar zoals ik al zei, het is belangrijk de weg te weten zodat je je niet kunt vergissen.

Waarom doet men dat niet in plaats van boeken te lezen?

Omdat heel weinig mensen het kunnen doen, maar veel mensen kunnen boeken lezen (er zijn er niet veel die ze begrijpen, maar er zijn er veel die ze kunnen lezen!) En dit is nog moeilijker dan een boek te begrijpen.

Als men dat kinderen zou leren wanneer ze heel jong zijn?

Het is mogelijk dat het op een gunstige manier het lezen van boeken zou vervangen!

Alles wat op aarde gebeurd is – sedert het begin van de aarde tot nu toe, alle bewegingen van het mentale zijn daar precies opgeschreven, allemaal. Als je dus nauwkeurige inlichtingen over iets nodig hebt, hoef je er alleen maar heen te gaan, je vindt je weg. Het is een heel merkwaardige plaats: het is alsof het uit kleine cellen is

gemaakt, uit loketkastjes; en door stralen te volgen en een soort... hoe moet ik het zeggen? Er zijn zulke bibliotheken. Hé, ik heb een beeld gezien dat men ons in de film heeft getoond, dat was de afbeelding van een bibliotheek in New York. Zo is het ongeveer gerangschikt. Het is een dergelijke ordening... Daarom interesseerde het me. Maar in plaats van boeken, zijn het een soort vierkantjes, ze zijn allemaal gesloten. Je drukt op een knop en het gaat open. En dan komt er een soort rol uit die je openmaakt en kunt lezen – alles, alles wat over een onderwerp is opgeschreven. Er zijn miljoenen en miljoenen van zulke kastjes. En gelukkig kun je in het mentale naar beneden gaan, je kunt naar boven gaan, en je kunt helemaal naar boven gaan. Je hebt geen ladder nodig!

Hoe leest men? Zoals men boeken leest?

Ja. Het is een soort mentale waarneming. Daarmee komt het overeen. Je ziet de hele beschrijving of de inlichtingen (dat hangt ervan af wat het is) heel, heel goed. Soms zijn het afbeeldingen; dan is het alsof er een afbeelding bewaard is. Soms is het een verhaal. Soms is het eenvoudig een antwoord op een vraag. Alle mogelijke en voorstelbare dingen die mentaal geregistreerd zijn, bevinden zich daar. Je kunt er ook veel verbeteringen vinden (precies van feiten die in boeken zijn vermeld en die niet juist zijn). En je hoeft niet te lopen of te klimmen: je stuurt heel gewoon iets dat een geconcentreerd mentaal bewustzijn is en dat er rondwandelt en het ding aanraakt. Maar als je, terwijl je dat doet, niet volledig los bent van het functioneren van je eigen brein, dan ben ik bang dat je zult zien wat je in je eigen hoofd hebt! In plaats van iets te zien zoals het is, maak je misschien een wandeling in je eigen brein en zie je alleen maar wat zich daar bevindt – dat is een gevaar. Je moet je hersenen absoluut tot zwijgen kunnen brengen en volkomen los zijn, je moet niet (je zoekt bijvoorbeeld de oplossing van een probleem), je moet niet de oplossing die je waar of beter of voordelig lijkt al in je hoofd hebben. Dat moet er niet zijn. Je moet absoluut een onbeschreven blad zijn, zonder iets. En zo ga je, met een heel oprechte aspiratie om de waarheid te weten te komen, maar zonder er bij voorbaat van uit te gaan dat het zus of zo zal zijn, want anders zul je alleen maar je eigen formatie zien. De eerste voorwaarde is dat je hoofd volledig

stil blijft gedurende de tijd dat je observeert.

En om zekerder te zijn (maar daarvoor moet je volledig getraind zijn, je moet een heel goede opleiding hebben gehad), om er helemaal zeker van te zijn dat je duidelijk verslag doet van je verworven kennis zonder iets te vervormen, is het beter te vertellen wat je ziet en wat je leest (we zeggen lezen, maar eigenlijk is het wat je waarneemt), het te vertellen naarmate je het waarneemt en het iemand anders te laten opschrijven. Ik herhaal: je ligt rustig op je ligstoel, onbeweeglijk en volkomen rustig, en vanuit je hoofd stuur je een boodschapper uit. Iemand zit naast je en wanneer je in dit gebied bent aangekomen, het deurtje geopend hebt en het manuscript (of hoe je het noemen wilt) eruit haalt, begin je, in plaats van alleen maar te lezen met je ogen die weggegaan zijn, te beschrijven wat je ziet. Je neemt de gewoonte aan te spreken, en terwijl je dáár waarneemt, spreek je hier. Je vertelt precies over je tocht door die onmetelijke zalen, en dat je op die plaats bent aangekomen en dat die plek een merkje heeft dat het teken is van wat je wilde weten. Dan open je het kastje en haalt de rol eruit en begint te lezen. En je leest hardop. En degene die naast je zit, noteert wat je leest. Zo is er geen gevaar dat het veranderd zal worden wanneer je terugkomt; want voor het deel van je wezen dat zich op het ogenblik van de ervaring daar bevindt, is het heel duidelijk en nauwkeurig, maar wanneer je terugkomt in de materiële wereld zoals die is, dan ontgaat je bijna altijd iets en dat ontgaat je niet wanneer je direct spreekt op het ogenblik waarop je aan het werk bent... Dat zijn veel voorwaarden die vervuld moeten worden, het is niet zo gemakkelijk als een boek uit de bibliotheek nemen en dat lezen. Dat is binnen het bereik van iedereen. Het andere is een beetje moeilijker te verwirkelijken.

*Wat is de relativiteitstheorie?**

* 'Hoewel het in het algemeen en in zekere zin waar kan zijn dat een yogi alles weet en alle vragen zou kunnen beantwoorden vanuit het juiste gezichtspunt van zijn visie en bewustzijn, volgt daar toch niet uit dat er geen enkel soort vragen zou zijn waarop hij niet zou willen of kunnen antwoorden. Een yogi die de directe kennis heeft, de kennis van de werkelijke waarheid van de dingen, zou er weinig zin in hebben, of het misschien moeilijk vinden om te antwoorden op vragen die volledig thuis horen op het gebied van de menselijke mentale constructies.

(*Moeder wendt zich tot een volgeling die wiskundige is*) Pavitra, wil jij dat deze kinderen uitleggen?

Pavitra: *Dat betekent dat de beschrijving van het universum verandert met degene die het waarneemt – om het in één zin te zeggen.*

Is dat alles! Waarom wordt er zoveel drukte gemaakt over die ontdekking?

Pavitra: *Het is een revolutie, Moeder!*

Een revolutie? Dat wat men ziet, afhangt van degene die ziet? O! Zo...

Pavitra: *Vanuit het oogpunt van de natuurwetenschappen hangt wat men meet af van het fysieke universum.*

Natuurwetenschappen, ja. Om het universum te meten, meet iedereen het op zijn manier.

Pavitra: *Maar ter aanvulling heeft men ontdekt, dat er zich iets achter bevindt dat onafhankelijk is van de waarnemer.*

Aha! men heeft dat ‘ontdekt!’ (*gelach*) Een nog grotere revolutie... (*luid gelach*) Goed.

Misschien zou hij geen problemen of moeilijkheden willen of kunnen oplossen die hem zouden worden voorgelegd en die alleen betrekking zouden hebben op de illusie van de dingen en hun verschijning. Zijn kennis functioneert niet in het mentale; als je hem zo'n soort dwaze mentale vraag zou stellen, zou hij waarschijnlijk niet antwoorden. De veel verbreide opvatting dat je hem iedere onwetende vraag kunt stellen alsof hij een super-schoolmeester zou zijn en hem allerlei inlichtingen kunt vragen over het verleden, het heden en de toekomst en dat hij stellig zal antwoorden, is heel dom. Dat is even onzinnig als van een spiritueel mens te verwachten dat hij heldendaden en wonderen zal verrichten die het laag-bij-de-grondse uiterlijke mentale bevredigen en het met open mond van verbazing laten staan.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 88)

Moeder, je hebt gezegd* dat er veel niveaus zijn tussen het mentale en het supramentale en dat als een gewoon mens met één van die niveaus in contact zou komen, hij verblind zou worden. Aangezien de mensen in zo'n weinig ontwikkelde staat verkeren, waarom spreken we dan over het neerdalen van het supramentale niveau in plaats van over het neerdalen van de tussenliggende niveaus?

Om een heel eenvoudige reden. Omdat de hele materiële, fysieke wereld, de hele aarde (laten we de aarde nemen) tot nu toe geregeerd werd door krachten en het bewustzijn uit wat Sri Aurobindo de Overmind, het Bovenmentale noemt. Zelfs wat de mensen God noemen is een kracht, een macht die uit het Bovenmentale komt, en het hele universum was onder de heerschappij van het Bovenmentale. Om het Bovenmentale te bereiken, moet men door veel tussen-niveaus en maar heel weinig mensen kunnen het bereiken zonder verblind te worden. Maar Sri Aurobindo heeft gezegd dat nu de tijd van de 'rule' (*het is beslist moeilijk om Frans te spreken!*) van de heerschappij van het Bovenmentale op zijn eind loopt en vervangen zal worden door de heerschappij van het Supramentale. Allen die spirituele ervaringen hebben gehad en de Godheid hebben ontdekt en zich met hem verenigd hebben, die weten allen wat het is, het Bovenmentale. Maar Sri Aurobindo zegt dat er voorbij het Bovenmentale iets is en dat het nu de beurt van dat iets is om de aarde te regeren – zich op aarde te manifesteren en de aarde te regeren. Daarom is het onnodig om over het Bovenmentale te praten, want veel mensen hebben er al over gesproken en het ervaren, terwijl dit iets nieuws is dat zich op een nieuwe manier op de aarde zal manifesteren en waarvan nog niemand zich bewust is

* De mensen geloven te gemakkelijk dat zij zijn opgeklimmen tot gebieden die helemaal goddelijk zijn, wanneer ze alleen maar een klein beetje boven het gemiddelde niveau zijn uitgestegen. Er bevinden zich talloze gradaties, veel stadia en veel tussen-niveaus tussen het gewone menselijke mentale en het supramentale. Als een gewoon mens met alleen maar één van deze tussen-niveaus in direct contact zou komen, zou hij al verdoofd en verblind raken; hij zou zich verpletterd voelen onder het gewicht van de onmetelijkheid en zijn evenwicht verliezen; en toch is dat niet het supramentale.'

(‘Waarom Yoga’, blz 89)

geweest. Dat is de reden. De oude verslagen – het ontbreekt niet aan mensen die de ervaring hebben gehad of beschreven of aan boeken die over dit onderwerp zijn geschreven. Het is onnodig om nog eens te herhalen wat anderen hebben gezegd. Sri Aurobindo is gekomen om iets nieuws te zeggen. En juist omdat de mensen er niet toe kunnen komen de ervaringen die ze gehad hebben en waar men met hen over gesproken heeft, achter zich te laten, proberen zij die kracht die Sri Aurobindo het Supramentale heeft genoemd te identificeren met hun ervaring van de tussenliggende werelden, het Bovenmentale inbegrepen. Omdat ze niet kunnen bevatten dat er iets anders zou kunnen zijn... Sri Aurobindo heeft altijd gezegd dat zijn yoga begint waar de oude yoga's eindigen; dat om zijn yoga te kunnen verwerklijken men eerst de uiterste grens bereikt moet hebben van wat de oudere yoga's hebben verwerklijkt, dat wil zeggen de gewaarwording van de Godheid, de vereniging en vereenzelviging met de Godheid. Maar Sri Aurobindo zei dat die Godheid de Godheid van het Bovenmentale was, die ten opzichte van het menselijke bewustzijn al iets volkomen onvoorstelbaars is omdat men, zelfs om zover te komen door verscheidene niveaus heen moest gaan en men in die niveaus een verblindend licht gewaar werd.

Er zijn wezens in het vitale die, als ze aan de mensen zouden verschijnen, of om het nauwkeuriger te zeggen: telkens wanneer ze aan de mensen zijn verschenen door de mensen voor de allerhoogste God werden gehouden – vitale entiteiten! We zullen dat een vermomming noemen, zo je wilt, maar een heel geslaagde vermomming, want degenen die zo'n wezen zagen, waren er volledig van overtuigd dat ze de allerhoogste Godheid hadden gezien. En toch waren het alleen maar wezens uit het vitale. En die entiteiten uit het Bovenmentale, de goden uit het Bovenmentale, zijn ten opzichte van onze mensheid ontzagwekkende entiteiten. Wanneer de mensen met hen in contact komen, zijn ze werkelijk... 'bewijderd' (eigenaardig, ik denk in het Engels), verbijsterd.

Maar er is een soort genade die maakt dat men van de ervaringen van anderen kan profiteren. Dat is net zoiets als bij het wetenschappelijk onderwijs. Als iedere geleerde om tot een nieuwe ontdekking te komen alle experimenten die in het verleden zijn gedaan opnieuw zou moeten doen, als hij alles wat anderen hadden ontdekt weer zou moeten nagaan, dan zou hij daar zijn hele leven aan moeten besteden

en zou er geen tijd meer overblijven voor een nieuwe ontdekking! Nu heeft men dat allemaal niet meer nodig: je slaat een boek open en je ziet de resultaten en van daaruit kun je verder gaan. Wel, Sri Aurobindo heeft hetzelfde willen doen. Hij vertelt je waar je de resultaten kunt vinden van wat anderen vóór hem hebben ontdekt – de ervaringen die ze hebben gehad en de resultaten – en waar men zich bevindt: waar men zich historisch gezien in de spirituele geschiedenis van de wereld bevindt. En dan neemt hij je vandaar mee, en nadat de basis stevig is gelegd, laat hij je de berg hoger bestijgen.

Dan zou men in deze Ashram alleen maar mensen moeten hebben die het bovenmentale niveau al hebben bereikt? In plaats daarvan....

Ik wil het niet hebben over degenen die hier in het begin waren, over wat ze wel en niet wisten en over hun ervaring. Maar jullie allemaal, m'n kinderen, op welke leeftijd zijn jullie hier gekomen? Dat was geen leeftijd waarop je het Bovenmentale verwerkelijkt.

Als je mensen zoals Vivekananda bijvoorbeeld om je heen zou hebben, zou je werk gemakkelijker zijn, is het niet? In plaats van zulk ruw materiaal te hebben zoals wij zijn. (gelach)

Misschien zouden ze weerbarstiger geweest zijn!... Want het is veel moeilijker om iemand te overtuigen die al een verwerkelijking heeft. Hij meent boven iedere vooruitgang verheven te zijn.

Niet noodzakelijkerwijze. Degene die de ervaring heeft gehad, is niet noodzakelijkerwijze het verst gevorderd. Er ontbreekt een element van eenvoud, van bescheidenheid en de soepelheid die voortkomt uit het feit dat men nog niet volledig is ontwikkeld. Naarmate men groeit, kristalliseert er zich iets in de hersenen; ze worden hoe langer hoe onveranderlijker; en tenzij je je erg inspant, verstar je tenslotte. Dat gebeurt over het algemeen met de mensen, vooral met degenen die een poging tot verwerkelijking hebben gedaan en daarin zijn geslaagd, of met degenen die geloven dat ze het doel hebben bereikt. Het was in ieder geval hun persoonlijke doel. Dat hebben ze bereikt, ze zijn erin geslaagd. Het is gedaan, ze

blijven daar, ze bepalen zich daartoe en zeggen: 'Dat is dat'. En ze doen niets meer. Daarna kunnen ze nog tien, twintig of dertig jaar leven, ze zullen geen vin meer verroeren. Ze zijn daar en ze blijven daar. Zulke mensen missen alle soepelheid die nodig is om verder te kunnen gaan en vooruitgang te maken: ze zijn vestad. Ze zijn goede objecten om in een museum te zetten, maar niet om het werk te doen. Ze zijn net staaltjes om te laten zien wat kan worden gedaan, maar geen elementen om meer te doen. Ik erken dat ik voor mijn werk liever iemand heb die heel weinig weet, die niet al te veel pogingen in het werk heeft gesteld, maar die een grote aspiratie heeft en veel goede wil en die die vlam in zich voelt, die behoefte aan vooruitgang. Hij kan heel weinig weten en nog minder verwerkelijkt hebben, maar als hij dat in zich heeft, dan is het goed materiaal waarmee men heel ver kan gaan, veel verder. Want men moet de weg weten (het is hetzelfde als met jouw bibliotheek), je moet weten welke weg je moet gaan. Om een berg te bestijgen of om naar een onbekend land te gaan, zoek je meestal in het leven iemand die er geweest is, een gids, en je vraagt hem je te leiden. Dat is hetzelfde. Als je je laat leiden, kun je je doel veel vlugger bereiken dan iemand die zich erg inspant, die zijn eigen weg heeft gevonden en over het algemeen tamelijk trots op zichzelf is, die in ieder geval het gevoel heeft geslaagd te zijn, het doel dat hij zich gesteld had, bereikt te hebben – en hij stopt, hij verstart en verroert zich niet meer. Natuurlijk, in het begin waren er hier geen kinderen, we namen geen kinderen aan, we weigerden alle kinderen. Pas na de oorlog hebben we kinderen aangenomen. Maar ik heb er geen spijt van dat we ze aangenomen hebben. Want ik geloof dat er onder de kinderen die niets weten, veel meer materiaal voor de toekomst is dan onder de volwassenen die denken dat ze alles weten.... Ik weet niet of jullie veel over beeldhouwkunst weten? Om een beeld te maken, neem je klei en die maak je nat; de klei moet een heel fijn poeder zijn en dat maak je nat en dan maak je er een pasta van. Je houdt het steeds vochtig en maakt je beeld of wat het ook moge zijn. Wanneer het klaar is, wordt het gebakken, zodat het niet meer kan bewegen. En op dat moment – inderdaad *op dat moment* – kan het niet meer bewegen. Als je iets wilt veranderen, moet je het breken en een ander maken. Want zoals het is, kan het niet meer bewegen, het is hard en onbeweeglijk als steen... In het leven is iets dergelijks het

geval. Als je ergens in geslaagd bent, moet je daarna niet gekristalliseerd, verhard en onbeweeglijk blijven. Want anders moet het verbrijzeld worden, in stukjes gebroken, anders kun je er niets meer mee doen.

Zolang je zo kleiachtig blijft, heel zacht en heel soepel, nog niet gevormd en je je er niet van bewust bent dat je gevormd wordt, kun je iets doen. En zolang je een kind bent... dat is een gezegende staat. Ik zei het gisteren: kinderen hebben maar één idee en dat is groot worden en ze weten niet dat wanneer ze groot zullen zijn, ze driekwart verloren zullen hebben van hun waarde, die erin bestaat iets te zijn dat nog ontwikkeld, gevormd kan worden, iets dat soepel is, dat vooruitgaat, dat niet in stukjes gebroken hoeft te worden om vooruitgang te maken. Er zijn mensen die op die manier helemaal rondom de berg moeten gaan, van beneden tot boven en die een heel leven nodig hebben om de top te bereiken. Er zijn anderen die de weg weten, de kortste weg die je kunt nemen en waarlangs je rechtstreeks naar de top kunt gaan. En als ze eenmaal boven zijn, zijn ze nog heel jeugdig en vol energie en kunnen de horizon zien en de volgende berg. De anderen daarentegen zijn zich ervan bewust dat ze een belangrijk werk hebben gedaan door in de rondte te gaan, in de rondte te gaan en hun hele leven te besteden om de top te bereiken. Maar jullie, m'n kinderen, men probeert hier jullie helemaal van beneden mee te nemen en met de kabelbaan naar boven te laten gaan, de kortste weg. En wanneer jullie op de top zullen zijn, zullen jullie de ruimte tegenover jullie zien en zullen jullie de berg kunnen kiezen die jullie willen bestijgen.

En haasten jullie je vooral niet geen kind meer te zijn! Je moet je hele leven een kind blijven, voor zover je het kunt, zolang je het kunt. Wees gelukkig, blij en tevreden een kind te zijn, en blijf een kind, het soepele materiaal dat gevormd kan worden.

Voilà.

Kun je iemand die al een vooruitgang heeft gemaakt, niet veranderen? Kan men mensen die oud worden veranderen?

Dat kan, dat kan. Het wordt gedaan. Het kan, maar het is veel moeilijker, en hoe meer ze ervan overtuigd zijn dat ze iets bereikt

hebben, des te moeilijker het is. Het kan gedaan worden, het is gedaan, maar het is veel moeilijker. En soms kost het meer tijd.

Waarom werden er vóór de oorlog geen kinderen aangenomen?

Ach, m'n kinderen, dat is heel eenvoudig. Omdat waar kinderen zijn, men zich met weinig anders dan met hen kan bezighouden. Kinderen zijn wezens die alle aandacht opeisen. Alles moet voor hen georganiseerd worden, alles moet geregeld worden met het oog op hun welzijn en het leven verandert volledig van aanzien. De kinderen zijn de belangrijkste personages. Wanneer zij er zijn, draait alles om hen. En de hele organisatie van de Ashram is volledig veranderd. Daarvóór was het heel anders. Ten eerste was er een soberheid die je niet aan kinderen kunt opleggen. Er is een eenvoud en soberheid van leven die je aan volwassenen kunt opleggen, omdat men tegen hen zegt: 'Graag of niet. Als je het niet kunt verdragen of als het je niet bevalt, kun je weggaan. Zo moet het zijn. Als je dat niet wilt, kun je vertrekken, de deur is altijd open.' Maar een kind.... Wat voor recht heb je om van een kind dingen te eisen die niet met zijn groei overeenkomen? Willen kinderen een keuze kunnen maken, dan moeten ze een zekere rijpheid hebben bereikt. Je kunt ze niet dwingen een keuze te maken voordat ze het vermogen tot kiezen hebben. Je moet hen heel gewoon alles geven wat ze nodig hebben. Dat verandert het leven totaal. En ik wist dat heel goed. Ik had al ervaren hoe een leven van enkelingen of van een groep enkelingen is of hoe een leven is waarin kinderen zijn opgenomen. Het is absoluut, totaal verschillend. Men heeft niet het recht iets van iemand te eisen wanneer hij geen vrije keuze heeft; en zolang iemand niet gevormd is, zolang hij niet een zekere rijpheid heeft bereikt, kun je hem niet laten kiezen. Wanneer men die rijpheid bereikt, dan kiest men. En de kinderen hier zijn niet uit zichzelf gekomen. De meesten van jullie waren nog maar een paar turven hoog – hoe oud waren jullie toen jullie hier gekomen zijn?... Je kunt niet tegen ze zeggen: 'Je hebt gekozen, dus graag of niet: of je doet het of je gaat weg.' Men heeft hen meegebracht, dus heeft men de plicht hen te geven wat ze nodig hebben; en de behoeften van kinderen zijn helemaal niet dezelfde als die van volwassenen. Het is veel ingewikkelder.

Nu zijn de dingen anders omdat men nu niet meer tegen de mensen zegt: 'Je komt om een yoga te doen'; men zegt tegen hen: 'Je komt hier om te proberen te leren onder welke voorwaarden het aardse leven verbeterd kan worden.' Dus men komt en studeert. Wanneer men denkt dat men weet wat men wilde leren, gaat men weg. Het is niet hetzelfde. En het is niet dezelfde voorwaarde als wanneer je hier komt met één enkel duidelijk doel, zoals het Goddelijke in je fysieke leven te realiseren en wanneer niets anders ter wereld meer telt dan dat. Om te kunnen kiezen moet je op z'n minst de elementen van de keuze een klein beetje kennen. En daarvoor moet je een bepaalde innerlijke vorming hebben, een bepaalde ontwikkeling. En die heb je beslist niet wanneer je vijf jaar bent – behalve sommigen; sommigen onder jullie (zelfs meer dan je zou geloven) wisten heel goed waarom ze kwamen, hoewel ze het niet onder woorden konden brengen. Ze voelden het heel intens. En wanneer de ouders probeerden hen weg te halen, weigerden ze hardnekkig en zeiden: 'Nee, nee, ik wil hier blijven!' Zelfs op vijfjarige leeftijd, hoewel ze met hun hoofd niet konden weten waarom, omdat de hersenen niet gevormd waren. Maar het psychische bewustzijn was er, en ze voelden het. Wel, die kinderen zijn van oneindig veel beter materiaal dan mensen met een hoofd dat al voor driekwart werd afgestompt door het onderwijs dat men hen in gewone scholen had gegeven, en die als ze hier komen er volledig van overtuigd zijn dat ze veel weten, dat ze van het leven op de hoogte zijn. Hun karakter is gevormd en ze hebben veel slechte gewoonten aangenomen. Voilà.

Zijn herinnering en geheugen hetzelfde?

Niet noodzakelijkerwijze. Geheugen is een mentaal verschijnsel, zuiver mentaal. Herinnering kan een bewustzijnsverschijnsel zijn. Je kunt je herinneren in alle domeinen van je wezen: je kunt je herinneren in het vitale, je kunt je herinneren in het fysieke, je kunt je herinneren in het psychische en je kunt je ook mentaal herinneren. Maar geheugen is een zuiver mentaal verschijnsel. Ten eerste kan het geheugen vervormen, het kan ook uitgewist worden, je kunt vergeten. Het bewustzijnsverschijnsel is heel precies: als je het bewustzijn terug kunt brengen in de staat waarin het was toen bepaalde dingen gebeurden, komen die dingen terug precies zoals ze waren. Het is

alsof je hetzelfde moment opnieuw doorleeft. Je kunt het één keer, tien keer, honderd keer doorleven, maar je doorleeft het bewustzijnsverschijnsel. Het verschilt sterk van de herinnering aan een feit dat je ergens in je hersens grift. En als de cerebrale associaties ook maar in het minst defect raken (want er zijn veel dingen in je hersenen en ze zijn een heel gevoelig instrument), als er ook maar het minste defect is, dan wordt je herinnering vervormd. En dan vormen zich leemten en je vergeet. Maar als je een bepaalde bewustzijnstoestand in jezelf kunt terugbrengen, dan komt die precies eender terug. Nu kan het ook voorkomen dat een herinnering zuiver mentaal is en dat ze een voortgezette hersenactiviteit is, maar dat is een mentale herinnering. En men heeft herinneringen in gevoelens, herinneringen in gewaarwordingen.

Onlangs heb je gezegd: 'Om je geheugen te doen toenemen, moet je je bewustzijn verruimen.' Is dat voor herinnering hetzelfde?

Ik wilde zeggen dat het verschijnsel geheugen vervangen moet worden door een bewustzijnsverschijnsel. Ik weet niet in wat voor betekenis ik onlangs het woord geheugen heb gebruikt. Dat kan alleen maar in die betekenis zijn.

Geheugen bij het studeren.

Wel, ja, dat is het. Dat wilde ik zeggen: het zuiver mentale geheugen vervangen door bewustzijnsstaten. Dat is precies wat ik wilde zeggen. Want als je probeert iets uit je hoofd te leren, kun je er zeker van zijn dat je het na een tijd vergeet. Ofwel zijn er leemten: je herinnert je één ding en een ander herinner je je niet. Maar als je een bepaalde kennis met een bewustzijnsverschijnsel hebt verbonden, kun je dat altijd terugbrengen en de kennis zal net eender terugkomen.

Voilà. Dag kinderen.

7 October 1953

'De methode waarmee je het meeste succes zult hebben, hangt af van het bewustzijn dat je hebt ontwikkeld en van het karakter van de krachten die je in het spel kunt brengen. Je kunt leven in het bewustzijn van een radicale genezing en dan zal de kracht van je innerlijke formatie de uiterlijke verandering brengen. Of, als je de kracht die in staat is om het vereiste tot stand te brengen, kent en ziet en als je weet hoe je haar moet hanteren, kun je haar roepen en haar concentreren op de plaatsen waar haar werking nodig is en dan zal zij zelf de verandering brengen. Ofwel kun je je moeilijkheden voorleggen aan het Goddelijke en vragen je te genezen, waarbij je je hele vertrouwen in het goddelijke vermogen stelt.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 91/92)

Wat is dat 'bewustzijn van de radicale genezing?'

Dat betekent niet dat er een speciaal bewustzijn van de radicale genezing bestaat. Het betekent: 'Leven in een bewustzijnstoestand die overeenkomt met de radicale genezing.' Hoe moet ik dat uitleggen?... Je hebt in jezelf een voorstelling of een beeld of een formatie die in zichzelf alle noodzakelijke verbindingen en elementen verwerkelijkt opdat de genezing zal kunnen bestaan en totaal zal zijn. Dat heet 'het bewustzijn van de totale genezing' hebben. Dat betekent niet dat er een bewustzijnstoestand zou zijn die op zichzelf een radicale genezing is en dat als je dat bewustzijn verkrijgt, je de genezing verkrijgt. Zo is het niet. Heb je het verschil begrepen?

'Bij sommige mensen beweegt de aspiratie zich op het mentale niveau of op het vitale; anderen hebben een spirituele aspiratie. Het hangt van de kwaliteit van de aspiratie af welke kracht haar beantwoordt en wat voor werk zij komt doen. Wanneer je je leeg maakt tijdens je meditatie, dan schept dat een innerlijke stilte; dat betekent niet dat je niets meer bent of dat je een ongevoelige, dode massa bent geworden. Wanneer je je leeg maakt,

dan is dat een uitnodiging aan datgene wat het komt vullen. Het betekent dat je een ontspanning toelaat in het aandringen van het bewustzijn op realisatie. De aard van het bewustzijn en de mate waarin je gewend bent aandrang uit te oefenen, bepalen niet alleen welke krachten je in het spel brengt, maar ook de manier waarop zij zullen werken; of zij zullen helpen en vervulling zullen brengen ofwel zullen falen, of zelfs of zij zullen hinderen en schadelijk zullen zijn.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 93)

Wat is het verschil tussen mentale aspiratie, vitale aspiratie en spirituele aspiratie?

Op welke manier je streeft in het mentale en in het vitale of spirituele?

Een mentale aspiratie betekent dat het vermogen tot denken er bijvoorbeeld naar streeft kennis te krijgen, of het vermogen zich duidelijk uit te drukken, of heldere ideeën te krijgen, logisch te kunnen beredeneren. Je kunt naar veel dingen streven: dat alle mentale eigenschappen, alle mentale vermogens zullen toenemen en in dienst van de Godheid gesteld worden. Dat is een mentale aspiratie.

Of je kunt een aspiratie in het vitale hebben; als je begeerten hebt of verdriet, stormen en innerlijke moeilijkheden, dan kun je ernaar streven vrede te krijgen, helemaal onpartijdig te zijn, zonder begeerten en zonder voorkeur, een goed, volgzaam instrument te zijn zonder persoonlijke grillen, altijd ter beschikking van de Godheid. Dat is een vitale aspiratie.

Je kunt ook een fysieke aspiratie hebben: dat het lichaam moge voelen dat het een soort evenwicht moet verkrijgen waarin alle delen van het wezen goed uitgebalanceerd zullen zijn, en dat je het vermogen moge hebben om ziekte op een afstand te houden of snel te overwinnen als ze door kwaadwilligheid is binnengedrongen, en dat het lichaam altijd normaal en harmonisch moge functioneren, in volmaakte gezondheid. Dat is een fysieke aspiratie.

Een spirituele aspiratie betekent dat je een intense behoefte hebt je met de Godheid te verenigen; je helemaal aan de Godheid te

geven, niet buiten het goddelijke Bewustzijn te leven, dat de Godheid in je integrale wezen alles voor je moge zijn, en je de behoefte moge hebben aan een bestendige gemeenschap met Hem, aan het gevoel van zijn aanwezigheid, aan zijn leiding in alles wat je doet, en aan het in harmonie brengen van alle bewustzijnsbewegingen van je wezen. Dat is een spirituele aspiratie.

Moeder, komt aspiratie van het psychische wezen?

Niet noodzakelijkerwijze. Ieder deel van het wezen kan zijn eigen aspiratie hebben.

Hoe kan het fysieke een aspiratie hebben, want het mentale denkt immers?

Zolang het mentale denkt, is je fysieke iets dat voor driekwart inert is en geen eigen bewustzijn heeft. Er bestaat een eigen fysiek bewustzijn, een bewustzijn van het lichaam; het lichaam is zich van zichzelf bewust, en het heeft zijn eigen aspiratie. Zolang men aan zijn lichaam denkt, is men niet in zijn fysieke bewustzijn. Het lichaam heeft een bewustzijn dat heel persoonlijk is en helemaal onafhankelijk van het mentale. Het lichaam is zich volkomen bewust van zijn eigen functioneren of van zijn eigen evenwicht of verstoorde evenwicht en als er ergens een wanorde is, wordt het zich daar heel nauwkeurig van bewust en (hoe zal ik het zeggen) het is ermee in verbinding en voelt het heel nauwkeurig, zelfs als het zich niet uiterlijk manifesteert. Het lichaam is er zich van bewust of zijn hele werking harmonisch is, goed uitgebalanceerd, heel regelmatig, functionerend zoals het moet; het heeft dat soort volheid, een gevoel van volheid, van vreugde en kracht – zoiets als de vreugde om te leven, te handelen en zich te bewegen in een evenwicht vol leven en energie. Of anders kan het lichaam zich ervan bewust zijn dat het door het vitale en mentale slecht behandeld wordt, en dat zijn eigen evenwicht daardoor wordt geschaad en het lijdt daaronder. Dat kan een volledige verstoring van het evenwicht in hem teweegbrengen. Enzovoort.

Men kan zijn fysieke bewustzijn zozeer ontwikkelen dat, zelfs als men helemaal uitgetreden is, zelfs als het vitale het lichaam helemaal

verlaat, het lichaam een persoonlijk, onafhankelijk bewustzijn heeft, dat het in staat stelt zich te bewegen en allerlei heel eenvoudige dingen te doen zonder dat het vitale erbij is, helemaal onafhankelijk. Het lichaam kan leren spreken; het mentale en vitale kunnen zich buiten hem bevinden, ver weg zijn, elders bezig zijn, maar door de band die hen met de materie verbindt, kunnen zij zich nog uitdrukken door een lichaam waarin zich geen mentale of geen vitale meer bevindt en dat toch kan leren spreken en herhalen wat de anderen zeggen. Het lichaam kan bewegen – ik wil niet zeggen dat het tot aanzienlijke krachtsinspanningen in staat zou zijn, maar het kan bewegen. Het kan heel eenvoudige kleine dingen doen. Het kan bijvoorbeeld schrijven, het kan leren schrijven, zoals het kan leren spreken. Het spreekt; dat gaat (hoe moet ik het zeggen) wat langzaam, wat moeizaam, maar het kan duidelijk spreken, duidelijk genoeg om het te kunnen verstaan. En toch kunnen het mentale en het vitale helemaal vertrokken zijn, volledig uitgetreden. Er bestaat een lichaamsbewustzijn.

En wanneer men dat lichaamsbewustzijn ontwikkeld heeft, kan men heel duidelijk de tegenstelling van de verschillende soorten bewustzijn waarnemen. Wanneer het lichaam iets nodig heeft en het zich bewust is van wat het nodig heeft, en het vitale iets anders wil en het mentale nog weer iets anders, dan kan het heel goed tot een twistgesprek tussen hen leiden, tot tegenstrijdigheden en conflicten. En men kan heel goed onderscheiden wat het evenwicht van het lichaam is en wat het lichaam op zichzelf nodig heeft, en op welke manier het vitale tussenbeide komt en dat evenwicht meestal verstoort en de ontwikkeling schaadt omdat het onwetend is. En wanneer het mentale erbij komt, dan schept het, door zijn denkbeelden en normen, zijn principes en regels, zijn wetten en de rest te introduceren, nog weer een andere wanorde die wordt toegevoegd aan de wanorde tussen het vitale en het fysieke, en daar het niet precies rekening houdt met de behoeften van het lichaam, wil het doen wat iedereen doet. Mensen hebben een veel zwakkere en labielere gezondheid dan dieren omdat hun mentale tussenbeide komt en het evenwicht verstoort. Als het lichaam aan zichzelf wordt overgelaten, heeft het een heel zeker instinct. Aan zichzelf overgelaten zal het lichaam bijvoorbeeld nooit iets eten dat het zal schaden. En het zal slapen wanneer het behoefte heeft om te slapen

en handelen wanneer het behoefte heeft om te handelen. Het lichaamsinstinct is een heel betrouwbaar instinct. Het vitale en het mentale verstoren het: het ene door zijn begeerten en grillen en het andere door zijn principes, dogma's, denkbeelden en wetten. En jammer genoeg wordt dat zo feilloze lichaamsinstinct in de beschaving zoals de mensen haar opvatten en door de opvoeding die de kinderen wordt gegeven, volledig teniet gedaan: de rest overheerst. En natuurlijk gebeurt het volgende: men eet dingen die schadelijk zijn, men rust niet uit wanneer men er behoefte aan heeft of men rust te veel uit wanneer het niet nodig is of men doet dingen die men niet moet doen en men bederft zijn gezondheid volledig.

Moeder, wanneer kinderen in iets geïnteresseerd zijn, willen ze soms niet gaan slapen, wat moet men dan doen? Een paar minuten eerder zeiden ze dat ze slaap hadden, en dan gaan ze spelen en zeggen dat ze niet naar bed willen.

Je moet ze niet laten spelen wanneer ze slaap hebben. Dat is nu precies de inmenging van het vitale. Een kind dat niet te veel met volwassenen leeft (het is slecht voor kinderen om veel met volwassenen te leven), een kind dat aan zichzelf wordt overgelaten, zal, wat hij ook moge doen, spontaan slapen op het moment waarop het nodig is dat hij slaapt. Maar wanneer kinderen gewend zijn om met volwassenen te leven, nemen ze alle gewoonten van de volwassenen over. Vooral wanneer men tegen hen zegt: 'O, dit kun je niet doen omdat je klein bent! Wanneer je groot zult zijn, zul je het kunnen doen. Dat kun je niet eten omdat je klein bent, wanneer je groot zult zijn, zul je het kunnen eten. Zo laat moet je gaan slapen omdat je klein bent...' Dan krijgen ze natuurlijk het idee dat ze tot elke prijs groot moeten worden of lijken!

'De intensiteit van je geloof zou kunnen betekenen dat het Goddelijke al heeft besloten te doen wat je vraagt. Een onwankelbaar geloof is het teken van de aanwezigheid van de goddelijke wil, een bewijs van wat zal zijn.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 92)

Zijn dynamisch geloof en een groot vertrouwen niet hetzelfde?

Niet noodzakelijkerwijze. Je moet weten van welke kwaliteit het geloof is en van welke kwaliteit het vertrouwen. Want als je bijvoorbeeld gewoon leeft, in heel normale omstandigheden – zonder buitensporige denkbeelden en een deprimerende opvoeding – wel, dan heb je gedurende je hele jeugd en over het algemeen zo ongeveer tot je dertigste, een absoluut vertrouwen in het leven. Als je bijvoorbeeld niet omgeven bent door mensen die, zodra je verkouden bent, ondersteboven raken en naar de dokter hollen en je medicijnen geven, als je in een gewoon milieu bent en iets krijgt – een ongeluk of een lichte ziekte – dan is er in het lichaam die zekerheid, dat absolute vertrouwen dat alles goed zal gaan: ‘Het is niets, het gaat voorbij. Het gaat zeker voorbij. Morgen of over een paar dagen zal ik weer helemaal in orde zijn. Het zal zeker genezen’, wat het ook moge zijn dat je hebt opgelopen. Dat is de normale toestand van het lichaam. Een absoluut vertrouwen dat het het hele leven voor zich heeft en dat alles goed zal gaan. En dat helpt geweldig. Je geneest negen van de tien keer, je geneest bijzonder snel met dit vertrouwen: ‘Het is niets, wat is het eigenlijk? Het is alleen maar een ongeluk, het gaat voorbij, het is niets.’ En er zijn mensen die dit heel lang, heel lang bewaren, een soort vertrouwen dat hen niets kan gebeuren. Ze hebben het leven nog helemaal voor zich, en niets kan hen gebeuren. En wat hen zal overkomen, heeft geen enkel belang; alles zal noodzakelijkerwijze goed gaan, ze hebben het hele leven voor zich. Als je in een milieu leeft waar men ziekelijke denkbeelden heeft en men je voortdurend rampspoedige en catastrofale dingen vertelt, kun je natuurlijk verkeerd gaan denken. En als je verkeerd denkt, werkt dat op je lichaam in. Anders kan het lichaam zoals het is, dit vertrouwen tot zijn veertigste, vijftigste jaar bewaren – dat hangt van de mensen af, sommigen weten hoe ze een normaal en evenwichtig leven moeten leiden. Maar het lichaam is vol vertrouwen in zijn leven. Alleen wanneer het denken komt en zoals ik al zei, allerlei ziekelijke en ongezonde verbeelding meebrengt, verandert dat alles. Ik heb zulke gevallen gezien: kinderen die dat soort ongelukjes hadden die voorkomen wanneer ze hollen en plezier maken; ze dachten er zelfs niet aan en

het ging onmiddellijk over. Ik heb andere gezien met familie die het er, zodra ze het konden begrijpen, bij hen ingehamerd hadden dat alles gevaarlijk is, dat er overal microben zijn, dat ze heel erg moesten oppassen, dat de minste verwonding rampzalig kan worden en dat ze er absoluut zorgvuldig voor moesten waken dat zich niets ernstigs zou voordoen... Dan moet je hun wondjes verbinden, je moet ze wassen met een desinfecterend middel, en ze vragen zich af: 'Wat gaat er met me gebeuren? O! Ik krijg misschien tetanus, een koorts door infectie...' Natuurlijk verlies je in zulke gevallen het vertrouwen in het leven en het lichaam ondervindt daar heel erg de nawerking van. Driekwart van zijn weerstandsvermogen verdwijnt. Maar in normale, natuurlijke omstandigheden weet het lichaam dat het goed gezond moet zijn, en het weet dat het het vermogen heeft om te reageren. En als er iets gebeurt, dan zegt het tegen dat iets: 'Het is niets, het gaat weg, bemoei je er niet mee, het is afgelopen.' En het gaat weg. Dat is absoluut vertrouwen.

Nu, je hebt het over een 'dynamisch geloof'. Een dynamisch geloof is iets anders. Als je het geloof in de goddelijke genade hebt, dat de goddelijke genade over je waakt en dat wat er ook moge gebeuren, de goddelijke genade er is, wakend over je, dan kan men dat zijn hele leven en voor altijd bewaren; daarmee kun je alle gevaren doorstaan, alle moeilijkheden het hoofd bieden, en niets verroert zich, want je hebt het geloof en de goddelijke genade is met je. Dat is een oneindig sterkere, meer bewuste en duurzame kracht, die niet afhankelijk is van de toestand van je fysieke gestel, die van niets anders afhankelijk is dan van de goddelijke genade alleen en die dus steunt op de Waarheid en die door niets aan het wankelen kan worden gebracht. Dat is héél anders.

Soms vragen kinderen waarom we hier zijn. Wat moeten we hen dan antwoorden?

Dat hangt van hun leeftijd af, m'n kind, en van wat ze zijn. Dat hangt af van hun oprechtheid. Je kunt niet iedereen hetzelfde antwoord geven. Maar vragen de hele kleintjes dat soms?... Vragen de hele kleintjes waarom ze hier zijn?

Niet de hele kleintjes: Poernima. Taroetala.

Die leeftijd is al de leeftijd waarop je vragen stelt en twijfelt. Als de hele kleintjes dat vragen, dan is dat prachtig. Dan hoef je hun alleen maar iets heel eenvoudigs te antwoorden: 'M'n kinderen, het is omdat het de goddelijke wil is. De goddelijke genade maakt dat jullie hier zijn. Wees gelukkig, wees rustig, wees vredig, vraag niets, alles zal goed gaan.' En wanneer ze groter zijn, beginnen ze al te redeneren, dan is het niet meer zo goed, niet meer zo gemakkelijk. Maar dat hangt af, zoals ik al zei, van hun intelligentie, van hun openheid. Sommigen zijn voorbestemd, die zijn hier omdat ze hier moeten zijn. Wat hen betreft is het gemakkelijk. Je hoeft hen alleen maar te zeggen: 'M'n kinderen, het is omdat jullie behoren tot een toekomst die wordt opgebouwd en zij wordt hier opgebouwd.' Voor hen is het inderdaad heel eenvoudig. Sommigen zijn hier omdat hun ouders hier zijn, om geen enkele andere reden. Dan is het moeilijk om hen dat te zeggen, tenzij je eenvoudig zegt: 'Omdat je vader en moeder hier zijn.'

Maar hoe kunnen we dat begrijpen?

Ah! Dat hangt van jezelf af.

Het eerste is: leren kennen door identiteit. Dat is onontbeerlijk wanneer je de verantwoordelijkheid voor anderen hebt. De eerste onontbeerlijke stap om te leren andere mensen te leiden, is te weten hoe je in hun mentale moet komen om hen te kennen – niet je gedachten projecteren, je voorstellen wat ze zijn, maar uit jezelf treden en in hen ingaan, weten wat daar gebeurt. Op die manier ken je hen omdat je hen bent. Wanneer je in anderen alleen maar jezelf kent, dan betekent dat dat je niets weet. Je kunt je helemaal vergissen. Je stelt je voor dat het dit of dat is – je oordeelt naar de schijn of anders naar een mentale voorkeur en naar vooroordelen, dat wil zeggen dat je niets weet. Maar er is een toestand waarin je zelfs geen behoefte hebt om te weten, om te proberen te weten hoe iemand is: je kunt niets anders dan voelen hoe hij is, want hij is een projectie van jezelf. En tenzij je weet hoe je dat moet doen, kun je nooit doen wat voor mensen nodig is – tenzij je voelt zoals zij voelen, denkt zoals zij denken en in staat bent om in hen te treden alsof je hen zelf was. Dat is de enige manier. Als je probeert met je kleine actieve mentale te weten, zul je nooit iets weten. Of je bekijkt de

mensen en zegt: 'Hé, hij doet dit zo en dat zo, bijgevolg moet hij zo zijn.' Dat is onmogelijk.

Bijgevolg is de eerste plicht van hen die verantwoordelijkheid dragen – bijvoorbeeld degenen die tot taak hebben kinderen van anderen op te voeden, die de zorg voor anderen hebben, vanaf regeerders tot leraren en instructeurs – hun eerste plicht is leren zich met de anderen te vereenzelvigen, te voelen zoals zij doen. Dan weet je wat je moet doen. Je bewaart je innerlijke licht, je houdt je bewustzijn waar het moet zijn – heel hoog, in het licht – en tegelijkertijd vereenzelvig je je, en zo voel je hoe ze zijn, hoe hun reacties zijn, hoe hun gedachten zijn, en dat houd je voor het licht dat je hebt. Dan slaag je erin heel goed te bedenken wat je voor hen moet doen. Je zult tegen iedereen zeggen wat hij nodig heeft om te horen, je zult met iedereen doen wat hij nodig heeft om te kunnen begrijpen. En daarom is het een wondermooie genade de verantwoordelijkheid voor een bepaald aantal mensen te hebben, want dat verplicht je de meest essentiële vooruitgang te maken. En ik moet er gauw bij zeggen dat in negenennegentig van de honderd gevallen de mensen het niet doen. En dat is nu precies de reden dat alles zo slecht gaat. Vooral degenen die de verantwoordelijkheid hebben om een land te regeren – dat is het laatste waar ze aan denken! Ze zijn integendeel erg bezorgd om toch vooral hun manier van zien en hun manier van voelen te behouden, en zij onthouden zich er meedogenloos van zich rekenschap te geven van de behoeften van degenen die zij regeren. Maar enfin, men kan zien dat het resultaat niet veel zaaks is; tot op heden is het duidelijk dat men niet kan zeggen dat regeringen opmerkelijke instellingen zijn geweest. Op alle niveaus is het hetzelfde: er zijn kleine regeringen, er zijn grote regeringen. Maar de wetten zijn dezelfde, voor allen. En tenzij je, wanneer je les geeft, in staat bent om de algehele atmosfeer in je op te nemen, de vibraties die om de mensen zijn bijeen te brengen, te verzamelen en dat alles jezelf voor te houden en je er rekenschap van te geven wat je kunt doen met die materie (de vibraties die je kunt verspreiden, de krachten die je kunt geven, welke ontvangen zullen worden, welke in hen opgenomen zullen worden), tenzij je dat doet, zul je meestal je tijd verdoen, jullie ook. Om ook maar het minste werk te kunnen doen, moet je veel vooruitgang maken.

‘Het supramentale interesseert zich niet op dezelfde manier voor mentale dingen als het menselijk mentale. Het interesseert zich op zijn eigen manier voor alle bewegingen van het universum, maar vanuit een ander gezichtspunt en met een andere visie. De wereld ziet er voor het supramentale heel anders uit dan zijn gewone verschijning. Er is een ommekeer van gezichtspunt. Alles wat van daaruit wordt waargenomen, lijkt heel anders dan het voor het mentale lijkt en dikwijls zelfs tegengesteld. De dingen hebben een andere betekenis; hun aspect, hun beweging en hun proces, alles wat met hen te maken heeft, wordt met andere ogen bekeken. Alles wat hier op aarde gebeurt, wordt door het supramentale gevolgd: de bewegingen van het mentale en ook die van het vitale en het materiële; het hele spel van het universum heeft zijn grootste belangstelling, maar op een andere manier.’

(‘Waarom Yoga’, blz. 90)

Waarvoor interesseert het supramentale zich?

Het interesseert zich voor de transformatie van de wereld – voor de neerdaling van krachten in de materiële wereld en voor haar transformatie, voor haar voorbereiding zodat zij de supramentale krachten zal kunnen ontvangen. En het is zich bewust van het verschil tussen de wereld zoals zij is en de wereld zoals zij zou moeten zijn. Ieder ogenblik ziet het de kloof tussen wat is en wat zou moeten zijn, tussen de waarheid en de leugen die zich uitdrukt. En het behoudt steeds die visie van de Waarheid die over de wereld zweeft zodat ze kan neerdalen en zich kan manifesteren zodra er een kleine opening is. En wat voor een gewoon bewustzijn heel natuurlijk lijkt, is voor het supramentale over het algemeen een spel van duistere, onwetende en totaal onbewuste krachten. Het vindt dat helemaal niet natuurlijk. Het vindt dat een afschuwelijk ongeluk en probeert het uit alle macht te verhelpen. Het zoekt, het kijkt, en als er ergens een ontvankelijkheid is, intensiveert het zijn werking. Het ziet de mensen niet in hun uiterlijke verschijning, maar als min of meer ontvankelijke en min of meer duistere of verlichte vibraties, en overal waar het

een licht ziet projecteert het zijn kracht opdat die zijn volledige uitwerking moge hebben. En het ziet een ieder niet als een pion op een schaakbord, een klein, duidelijk afgebakend persoonlijkheidje, maar het ziet hoe de krachten binnenkomen, weggaan, bezig zijn, zich bewegen en alle wezens doen bewegen en hoe de vibraties werken. Het ziet de opklimmende vibraties die tot vooruitgang leiden en de vibraties die je steeds verder de duisternis in slepen, die je doen afzakken. En soms komt er iemand naar je toe met pasklare woorden, die hij over het algemeen uit boeken heeft geleerd, maar enfin, woorden van aspiratie en goede wil, en hij wordt beantwoord met een barse bejegening en men zegt hem dat hij moet proberen oprecht te zijn – hij begrijpt het niet. Dat komt omdat de kracht ziet dat het niet oprecht is – de Kracht ziet de woorden niet, hoort de woorden niet en ziet zelfs niet de denkbeelden in het hoofd, maar ziet alleen maar de staat van bewustzijn, of de staat van bewustzijn oprecht is of niet. Er zijn andere gevallen waarin de mensen heel frivool en dom lijken en zich bezighouden met dingen zonder enig belang, en plotseling helpt men hen, bemoedigt hen en behandelt hen als kameraden of als vrienden omdat men diep onder dat alles een oprechtheid, een aspiratie ziet blinken, die uiterlijk een kinderlijke vorm kan hebben, maar die er is, en soms heel zuiver. En dan doet men voor hen veel dingen die de mensen niet begrijpen omdat ze de werkelijkheid achter de verschijning niet kunnen zien. Daarom zeg ik dat het supramentale zich op een heel andere manier interesseert, dat het op een heel andere manier ziet, dat het op een heel andere manier weet.

Is het niet belangrijker jezelf te leren kennen in plaats van te proberen anderen te leren kennen?

Heel belangrijk, van kapitaal belang! Het is trouwens het werkterrein dat iedereen gegeven is. Je moet begrijpen dat iedereen – het geheel van substantie dat je uiterlijke en innerlijke lichaam uitmaakt, de totale substantie waaruit je wezen vanaf het uiterlijke tot het innerlijke gebouwd is, een werkterrein is; het is alsof men zorgvuldig een aantal vibraties had verzameld, opgehoopt en tot je beschikking gesteld zodat je er volledig aan zou kunnen werken. Het is als het ware een werkterrein dat voortdurend tot je beschikking is: dag en

nacht, wanneer je wakker bent of slaapt, de hele tijd – niemand kan je dat ontnemen, het is prachtig! Je kunt weigeren het te gebruiken (zoals de meeste mensen doen), maar je hebt een massa die getransformeerd moet worden in handen, volledig tot je beschikking, die je gegeven is opdat je zou leren er aan te werken. Het belangrijkste is dus om daarmee te beginnen. Je kunt niets met anderen doen, tenzij je in staat bent om het met jezelf te doen. Je kunt nooit iemand een goede raad geven, tenzij je in staat bent eerst jezelf een goede raad te geven en die op te volgen. En als je ergens een moeilijkheid ziet, is de beste manier om die te veranderen haar eerst in jezelf te veranderen. Als je een tekortkoming in iemand ziet, kun je er zeker van zijn dat die in jezelf aanwezig is, en dan begin je het in jezelf te veranderen. En wanneer je het in jezelf veranderd zult hebben, zul je veel kracht hebben om het in anderen te veranderen. Het is iets prachtigs, de mensen geven zich geen rekenschap van de oneindige genade dat dit universum op zo'n manier is georganiseerd dat er een verzameling van substantie is, vanaf de meest materiële tot aan de hoogste spirituele, en dat het allemaal verzameld is in wat men een kleine persoonlijkheid noemt, maar dat ter beschikking staat van een centrale Wil. Dat is jouw werkterrein, niemand kan het je afnemen, het is je eigen bezit. En in de mate waarin je er aan zult kunnen werken, zul je aan de wereld kunnen werken. Maar alleen in die mate. Overigens moet je meer voor jezelf doen dan voor anderen.

Is het mogelijk anderen te kennen voordat men zichzelf kent?

Niets is onmogelijk. Je kunt niet zeggen dat het niet mogelijk zou zijn. Maar als je onbewust bent van de bewustzijnsbewegingen in jezelf, is het ongetwijfeld een anomalie eerst van die bewustzijnsbewegingen in anderen bewust te zijn. Dat is een anomalie. Het kan voorkomen. Er kunnen mensen zijn die zo gedecentraliseerd zijn dat ze gevoeliger zijn voor anderen dan voor zichzelf. Maar over het algemeen gaan die voor een beetje ziekelijk door. Het geeft hen geen erg groot innerlijk evenwicht, ze hebben geen kompas. Er zijn mensen die geen kompas hebben, ze zijn als een kurk op de golven, ze gaan hierheen, dan weer daarheen, de ene kant uit, dan de andere. Ze hebben geen richtlijn in hun bewustzijn... Dat is geen

benijdenswaardige toestand. Ik geloof echt niet dat het mogelijk is iemand te helpen, tenzij je eerst jezelf hebt geholpen. Als je onbewust bent, hoe wil je dan bewustzijn in anderen brengen! Dat lijkt me een nogal moeilijk op te lossen probleem. De mensen doen dat over het algemeen, maar dat is geen reden om het goed te keuren. En juist daardoor gaat alles zo slecht, geloof ik. Het is net als degenen die anderen ruzie zien maken en zich erop werpen en nog harder gaan schreeuwen dan zij om te zeggen: 'Houd je mond!'

Je hebt gezegd dat aan ieder individu een probleem gegeven is om op te lossen. Dus moet ieder mens individueel op aarde leven, want als hij collectief leeft, heeft hij ook de moeilijkheden van de collectiviteit; het is niet alleen zijn eigen moeilijkheid.

Ja. Maar het blijkt dat de mens een sociaal dier is en dus instinctief groepen vormt. Daarom hebben degenen die snel vooruit wilden gaan en zich niet sterk genoeg voelden, zich teruggetrokken in de eenzaamheid. Dat is de reden, de rechtvaardiging van de asceet die de eenzaamheid in trekt, want hij probeert zich van de wereld af te snijden. Alleen... er is een 'maar'. Je kunt dat fysiek in zekere mate, tot een zeker punt doen, je afsnijden van de fysieke natuur – niet helemaal. Men heeft bijvoorbeeld bemerkt dat asceten die in een bos onder een boom gingen zitten, na heel korte tijd uiterst geïnteresseerd waren in alle dieren die in het bos leven: dat is de behoefte aan fysieke relaties met andere levende wezens. Het is mogelijk dat sommigen die behoefte niet hebben, maar het is een tamelijk algemene regel.

Maar daar houdt de solidariteit niet op. Er is een vitale solidariteit en een mentale solidariteit die je niet kunt verhinderen. Er is ondanks alles (hoewel de mensen veel meer geïndividualiseerd zijn dan de dieren), een geest van de soort. Er zijn collectieve suggesties die zich niet in woorden hoeven uit te drukken. Er zijn allerlei atmosferen waaraan men niet kan ontsnappen. Het is zeker (ik weet dat uit ervaring), het is zeker dat er een graad van individuele volmaaktheid en transformatie is die zich niet kan verwerklijken zolang de mensheid in haar geheel niet een bepaalde vooruitgang heeft gemaakt. En dat gebeurt in opeenvolgende graden. Er zijn

dingen in de Materie die niet getransformeerd kunnen worden, tenzij het geheel van de Materie een bepaalde graad van transformatie heeft ondergaan. Men kan zich niet volledig isoleren. Het is niet mogelijk. Men kan het werk doen, men kan kiezen: er zijn mensen die verkozen hebben naar een eenzaam oord te gaan en te proberen in zichzelf het ideaal dat ze voor ogen hadden, te verwerkelijken. Over het algemeen zijn ze tot een zeker punt gekomen en zijn daar gestopt, ze konden niet verder gaan. Historisch is het zo. Ik zei onlangs: 'Er zijn misschien mensen op aarde die ik niet ken, die buitengewone dingen hebben verwerkelijkt', maar juist omdat ze zich van de aarde hebben afgezonderd, kent de aarde hen niet. Dat is eenvoudig om te zeggen dat er niets onmogelijk is. Het lijkt twijfelachtig, dat is alles wat ik kan zeggen. Maar zelfs als je je fysiek isoleert, is het onmogelijk het vitaal en mentaal te doen. Er is de sterke atmosfeer van de aarde waarin je geboren bent, en er is zoiets als de geest, de genius van de menselijke soort; wel, deze genius moet een zekere mate van volmaaktheid bereikt hebben voordat men verder kan gaan. Niet dat men moet wachten totdat iedereen het heeft gedaan, nee; maar het is alsof het geheel een zeker niveau moet bereiken voordat men een aanloop kan nemen en verder kan gaan... Zeker, het individu zal de massa altijd vooruit zijn, daar is geen twijfel aan, maar er zal altijd een verhouding en een relatie bestaan.

Op welk niveau zijn de mensen het meest één?

Bedoel je 'het meest onderling afhankelijk'?

Nee, ik bedoel een algemene wil.

Een algemene wil? Je moet de dingen niet verwarren. Als je het hebt over de goede wil tussen de mensen, dan is dat in het psychische, daar is geen twijfel aan. Maar er is een soort vitale onderlinge afhankelijkheid die nogal aanzienlijk is, groter dan de fysieke, geloof ik. De eerste grote wereldoorlog is bijvoorbeeld het resultaat geweest van een ontzaglijke neerdaling van krachten uit de vitale wereld (vijandige krachten uit de vitale wereld) in de materiële wereld. Zelfs degenen die zich bewust waren van deze neerdaling en die dus gewapend waren om zich ertegen te verdedigen, hebben de

gevolgen ervan moeten verduren. De wereld, de hele aarde heeft er de gevolgen van moeten verduren. Uit vitaal gezichtspunt was er een algemeen verval, zou ik zeggen, een verval dat zelfs onvermijdelijk was voor degenen die zich ervan bewust waren waar die kracht vandaan kwam, waar dat verval vandaan kwam en die er dus bewust tegen konden vechten – ze hebben niet kunnen verhinderen dat zich bepaalde gevolgen in de aardse atmosfeer voordeden. De mensen weten natuurlijk niet wat hen is overkomen; alles is sedert de oorlog veel slechter geworden, dat is alles wat ze zeiden. Dat is alles wat ze konden constateren. Het morele niveau was bijvoorbeeld erg afgezaakt. Dat was gewoon het resultaat van een ontzaglijke neerdaling van krachten uit de vitale wereld: krachten van wanorde, krachten van corruptie, krachten van verval, krachten van vernietiging, krachten van geweld en krachten van wreedheid.

Waarom die neerdaling?

Misschien was het een reactie want er daalde een andere kracht neer die haar werk wilde doen en die krachten wilden dat misschien niet – het verstoorde hun gewoonten. Het is als een regering die bang is dat ze omvergeworpen wordt en met geweld tussenbeide komt om haar macht te behouden.

14 October 1953

'Als het Goddelijke, dat louter liefde is, de bron van de schepping is, waar komt dan al het kwaad vandaan dat zo overvloedig op aarde aanwezig is?'

'Alles komt van het Goddelijke; maar de Allerhoogste heeft de wereld niet direct uit zichzelf doen uitgaan; er is een bewuste macht van hem uitgegaan, die zich via een neerdalende reeks gradaties heeft verspreid, waarbij zij door veel tussenpersonen is heengegaan. Veel scheppers, of liever formateurs, vormgevers, hebben aan de schepping van de wereld deelgenomen. Zij zijn bemiddelende tussenpersonen en ik noem ze liever formateurs dan scheppers, want ze hebben de materie alleen maar vorm gegeven, haar karakter, haar aard. Zij waren talrijk; sommigen hebben harmonische en weldadige dingen gevormd, anderen slechte en boosaardige. Sommigen zijn ook eerder vervormers geweest want zij zijn tussenbeide gekomen in wat door anderen goed was begonnen en hebben het bedorven.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 97)

Je zegt: 'Veel scheppers, of liever formateurs, vormgevers, hebben aan de schepping van de wereld deelgenomen.' Wie zijn die vormgevers?

Dat hangt ervan af. Men heeft hen veel namen gegeven. Alles is trapsgewijs gedaan en door allerlei wezens: in iedere staat van zijn zetelen entiteiten, individualiteiten en persoonlijkheden, en elk heeft een wereld om zich heen geschapen of heeft bijgedragen aan de vorming van bepaalde wezens op aarde. De laatste scheppers zijn die van de vitale wereld, maar er zijn wezens van het Bovenmentale, wat Sri Aurobindo de *Overmind* noemt, die geschapen hebben, die vorm gegeven hebben, die emanaties hebben uitgezonden, en die emanaties hebben emanaties uitgezonden enzovoort. Ik bedoelde dat de goddelijke Wil niet rechtstreeks op de Materie heeft ingewerkt om de wereld de vorm te geven die ze hebben moest, hij is door lagen heen gegaan, bij wijze van spreken, door niveaus van de wereld, zoals

bijvoorbeeld het mentale niveau – zoveel wezens uit het mentale zijn vormgevers en hebben deelgenomen aan de vorming van bepaalde wezens die zich op aarde hebben geïncarneerd. In het vitale niveau gebeurde hetzelfde.

Volgens een traditie is de hele insectenwereld bijvoorbeeld het resultaat van vormgevers uit de vitale wereld, en daarom zien ze er, wanneer je ze onder de microscoop vergroot, zo duivels uit. Hebben jullie dat onlangs bekeken, toen men jullie de microben in water heeft laten zien? De afbeeldingen waren natuurlijk gemaakt om te amuseren, om indruk op de verbeelding te maken, maar ze zijn gebaseerd op werkelijke vormen die zo vergroot zijn dat ze eruit zien als monsters. Bijna de hele insectenwereld is een wereld van microscopische monsters die, als ze grote afmetingen zouden hebben, heel schrikwekkend zouden zijn. Daarom zegt men dat entiteiten uit de vitale wereld, wezens uit het vitale er plezier in gehad hebben om ze te scheppen, er plezier in gehad hebben om al die onmogelijke beesten te vormen die het leven van de mensen zo onaangenaam maken.

Zijn die tussenpersonen ook van de Goddelijke Macht uitgegaan?

Door tussenpersonen, ja, niet rechtstreeks. Die wezens hebben geen rechtstreekse verbinding met de Godheid, (er zijn uitzonderingen, ik bedoel over het algemeen), het zijn wezens die in verbinding staan met andere wezens, die in verbinding staan met weer andere wezens, die in verbinding staan met nog weer andere wezens enzovoort.

Als ze uit de Godheid zijn voortgekomen, waarom zijn ze dan slecht?

Slecht? Ik geloof dat ik jullie dat al eens heb uitgelegd: niet onder de directe invloed van de Godheid blijven en niet de beweging volgen van schepping of uitbreiding zoals de Godheid die wil, is genoeg; deze verbreking van het contact is genoeg om de ergste wanorde te veroorzaken, namelijk die van verdeeldheid. Zelfs de meest verlichte, de machtigste wezens kunnen besluiten hun eigen beweging te

volgen in plaats van de goddelijke beweging te gehoorzamen. En hoewel ze zelf heel prachtig kunnen zijn en ze door de mensen voor de Godheid zelf gehouden zouden worden als ze hen zouden zien, kunnen ze, omdat ze hun eigen wil volgen in plaats van in harmonie met het universum te werken, de bron zijn van erg groot kwaad, van erg grote wanorde en erg grote obstructies in de massa. De vraag is slecht gesteld, nietwaar, ik heb daarnet gelachen toen ik de vraag las.*

Het is een kinderlijke manier van spreken. Die persoon zegt: 'Als God alles is in de wereld, waarom zijn er dan slechte dingen in de wereld?' Als ze me dat gezegd had, zou ik haar eenvoudig geantwoord hebben: er is niets dat niet God is, het is alleen in wanorde. Men moet proberen dat te verhelpen. God is niet alleen liefde. Hij is alle dingen, en als dat ons – ons – heel slecht lijkt, dan komt dat omdat het niet goed gerangschikt is. Er zijn juist van die bewegingen geweest waar ik het over had.

Men kan vragen waarom dat is gebeurd. Het is bepaald niet het mentale dat kan zeggen waarom het is gebeurd, nietwaar. Het is gebeurd, dat is alles. In de grond van de zaak is het enige dat ons aangaat dat het is gebeurd. Het is misschien een ongeluk bij het begin... Als men het feit vanuit een filosofisch standpunt bekijkt, dan is het duidelijk dat het universum waarin wij leven een beweging is temidden van veel andere bewegingen, en dat die beweging een wet gehoorzaamt die haar eigen is (en die bij de andere misschien niet dezelfde is), en als het de Wil was dat de wereld gebouwd zou worden op het beginsel van keuze, van de vrijheid van keuze, dan kan men niet verhinderen dat zich wanordelijke bewegingen voordoen totdat de kennis komt en een helder licht op de keuze werpt. Als je vrij bent om te kiezen, kun je ook slechte dingen kiezen, niet noodzakelijkerwijze goede, want als het van tevoren was bepaald, zou het geen vrije keuze meer zijn. Wanneer men die vragen stelt, antwoordt alleen het mentale, zie je, en het verkleint het probleem, het brengt het terug tot een min of meer elementaire mentale formule, maar dat komt alleen maar heel vaag en oppervlakkig en onvoldoende overeen met de werkelijkheid van de dingen.

* Als het Goddelijke, dat louter liefde is, de bron van de schepping is, waar komt dan al het kwaad vandaan dat zo overvloedig op aarde aanwezig is?

Om te kunnen begrijpen, moet je worden. Als je het hoe en waarom van het universum wilt begrijpen, moet je je met het universum vereenzelvigen. Dat is niet onmogelijk, maar het is niet erg gemakkelijk, vooral niet voor kinderen.

Die vraag was één van de meest kinderlijke die ze gesteld heeft – heel kinderlijk: ‘Als Hij rechtvaardig is, waarom is er dan onrechtvaardigheid? Als Hij goed is, waarom is er dan kwaad? Als Hij liefde is, waarom is er dan haat?’ Maar Hij is alles! Dus Hij is niet alleen maar dit of dat, of alleen, uitsluitend dit – Hij is alles. Dat betekent dat men, om juister te zijn, zou moeten zeggen dat Hij alles is. Er zijn denkbeelden over de schepping die heel wijd over de aarde verbreed zijn en gedurende lange tijd min of meer door het menselijk denken zijn aangenomen, en die zo simplistisch zijn! Er is ‘iets’ (om de waarheid te zeggen, men weet niet wat) en dan is er een God die dat iets een vorm geeft en daarmee de wereld scheidt. Wel, als je er zulke denkbeelden op na houdt, dan heb je het volste recht om tegen die God te zeggen: ‘Nou, je hebt me een wereld geschapen! Ze is wat moois, die wereld van jou!’ Hoewel hij volgens het verhaal na zeven dagen werk verklaard heeft dat het heel goed was – maar het is goed voor hem. Misschien vond hij het erg leuk, maar wij die in de wereld leven, wij vinden haar helemaal niet goed! Het komt in de grond van de zaak doordat de opvatting en de manier om het te zeggen heel kinderlijk zijn. Het is net als de geschiedenis van de pottenbakker die zijn pot vormt – die God is een menselijk wezen, ontzaglijk in proportie en macht, maar hij lijkt wonderlijk veel op een mens. Het is de mens die God naar zijn beeld maakt, niet God die de mens naar zijn beeld maakt! Telkens wanneer men een vraag stelt die onvolledig of kinderlijk is, is het dus onmogelijk om die werkelijk te beantwoorden, want de vraag is verkeerd gesteld. Je zegt, je bevestigt iets. Maar met welk recht bevestig je dat? Omdat je dat bevestigt, concludeer je: ‘Daar dit zo is, hoe komt het dan dat het zo is?’ Maar jij zegt dat ‘dit zo is!’ Dat betekent niet dat het zo is.

Er is maar één enkele, unieke oplossing van het probleem en wel geen onderscheid te maken tussen God en de oorsprong van het universum. Het universum *is* de Godheid, geprojecteerd in de ruimte, en de Godheid *is* het universum in zijn oorsprong. Het is hetzelfde, van welke kant je het ook bekijkt. En je kunt ze niet scheiden. Deze opvatting staat lijnrecht tegenover die van de ‘scep-

per' en zijn 'werk'. Maar praten over de schepper en zijn werk is heel gemakkelijk, het maakt verklaringen heel gemakkelijk en de leer heel elementair. Maar het is niet waar. En dan zeg je: 'Hoe komt het dat God, die almachtig is, heeft toegelaten dat de wereld zo is?' Maar dat is je eigen opvatting! Dat komt omdat je je midden in een geheel van omstandigheden bevindt die je onaangenaam lijken, dus projecteer je dat op de Godheid en zegt tegen hem: 'Waarom heb je zo'n wereld gemaakt?' – 'Ik heb haar niet gemaakt. Je bent het zelf. En als je opnieuw Mijzelf wordt, zul je niet meer zo voelen. Je voelt zoals je doet omdat je niet meer mijzelf bent.' Dit zou hij je kunnen antwoorden. En het is een feit dat wanneer je erin slaagt je bewustzijn te verenigen met het goddelijke bewustzijn, er geen probleem meer bestaat. Alles lijkt heel natuurlijk en eenvoudig en heel goed en precies wat het moet zijn. Maar wanneer je jezelf afsnijdt van de oorsprong en je je tegenover Hem stelt, gaat alles werkelijk slecht, niets kan goed gaan!

Maar als je om een logica vraagt die tot het uiterste gaat, dan vraag je hoe het komt dat de Godheid heeft toegelaten dat delen van hemzelf zich van Hem hebben afgescheiden en dat deze hele wanorde werd geschapen. Dat kun je zeggen. En dan zal ik je antwoorden: 'Als je dat wilt weten, kun je je beter met de Godheid vereenzelvigen, want dat is de enige manier om te weten waarom Hij deze dingen heeft gedaan.' Je kunt het niet weten door Hem mentaal te ondervragen, want je mentale kan het niet begrijpen. En ik herhaal: wanneer je deze vereenzelving bereikt, zijn alle problemen opgelost. En dat gevoel dat de dingen niet goed zijn en dat ze anders zouden moeten zijn, komt juist omdat er een goddelijke wil is tot een bestendige ontwikkeling in een voortdurende vooruitgang en omdat de dingen die waren, plaats moeten maken voor de dingen die zullen zijn, en die beter zullen zijn dan de andere waren. En de wereld die gisteren goed was, is het de volgende morgen niet meer. De hele wereld die voor een bepaalde tijd absoluut harmonisch en volmaakt kon lijken, wel, die is nu tegenstrijdig, ze is niet meer harmonisch, want wij hebben de opvatting en zien de mogelijkheid van een betere wereld. Als we haar heel goed zouden vinden, zouden we niet meer doen wat we moeten doen, dat wil zeggen ons inspannen opdat ze beter wordt.

Er komt een tijd waarin al die opvattingen zo kinderlijk lijken! En

dat komt enkel en alleen omdat men in zichzelf is opgesloten. Wil je met het bewustzijn dat het jouwe is, dat als een zandkorrel in de onmetelijkheid is, de onmetelijkheid leren kennen en beoordelen? Dat is onmogelijk. Je moet eerst uit jezelf komen, je met de onmetelijkheid verenigen en dan kun je gaan begrijpen wat ze is, maar niet eerder. Je projecteert je bewustzijn – wat je bent, de gedachten die je hebt, het vermogen tot begrijpen dat je hebt – je projecteert dat op de Godheid en dan zeg je: ‘Dat is allemaal verkeerd!’ Ik begrijp het best. Maar er is geen enkele mogelijkheid tot weten tenzij je je vereenzelvigd. Ik zie bijvoorbeeld niet hoe een druppel water je zou kunnen vertellen wat de oceaan is. Zo is het.

‘Wanneer je een menselijk lichaam aanneemt, aanvaard je tegelijkertijd een massa suggesties, denkbeelden, gevoelens, associaties, allerlei gevoelens van aantreking en afkeer, alle angsten die tot de mensheid behoren.’

(‘Waarom Yoga’, blz. 95)

Wanneer men een menselijk lichaam aanneemt, is het dan nodig om de suggesties van angst te aanvaarden?

Het lijkt er meer op dat het onvermijdelijk is dan noodzakelijk!... Men merkt niet eens dat men ze aanvaardt. We hebben onlangs gezegd dat wanneer een psychisch wezen in een lichaam treedt, het is alsof het op zijn hoofd valt – het is gedurende een bepaalde tijd een beetje verdoofd. Gedurende die tijd is het dus onder invloed van die suggesties, zonder het zelfs te weten... Maar vanaf het moment dat het ontwaakt, kan het zich daarvan terugtrekken, het is helemaal niet nodig om ze te aanvaarden. Men moet alleen weten dat het suggesties zijn. Men moet in staat zijn om zich los te maken van het zuiver menselijke bewustzijn, het lichaamsbewustzijn. En als je ze eenmaal van bovenaf kunt beschouwen, kun je je heel goed van die suggesties bevrijden. Je kunt je van alle suggesties bevrijden, maar daarvoor moet je boven ze staan. Als dat niet mogelijk was, zou het onmogelijk zijn om yoga te doen.

Maar jullie geven je er geen rekenschap van, het is iets dat steeds doorgaat. Er is bijvoorbeeld die ontzaglijke collectieve suggestie van

de dood. Maar hoe kun je je van dat idee bevrijden, tenzij je in staat bent om in jezelf een onsterfelijk bewustzijn te creëren? Schep je eenmaal dat onsterfelijke bewustzijn in jezelf, dan kun je vrij zijn van de suggestie, maar anders is het niet mogelijk. Jullie geven je er geen rekenschap van omdat jullie er heel gewoon in leven – jullie zijn vol van de bewustzijnsbewegingen en ideeën die tot het menselijk ras behoren, die helemaal niet van jullie persoonlijk zijn. Jullie geven je er geen rekenschap van omdat ze heel nauw met jullie bewustzijn verbonden zijn. Maar vanaf het ogenblik waarop je je van dit menselijke bewustzijn kunt bevrijden en een domein binnengaat waar bijvoorbeeld het leven in het lichaam bijna een toeval wordt – het kan hier zijn, het kan daar of daar zijn – ben je niet meer aan het lichaam gebonden. Je bekijkt het en zegt: ‘Het is bijna een toeval’, (misschien is het een keuze, maar meestal is het toeval). Vanaf dat moment ben je niet meer gebonden, want je bent je bewust in een wezen dat niet meer zuiver, uitsluitend menselijk is. Maar tot dat ogenblik geven jullie je er zelfs geen rekenschap van. Jullie zijn niet in staat om je er rekenschap van te geven. En als je in het zuiver mentale domein komt, zijn daar zulke sterke ideeën; bijvoorbeeld dat het oneindige niet in het eindige kan zijn, dat wat begint, zeker ook een einde zal hebben – zulke denkbeelden, die bewonderenswaardig helder lijken en toch dwaasheden zijn. Maar het behoort allemaal tot de collectieve menselijke mentaliteit, en niets is moeilijker dan het mensen die menen dat zij verstandig zijn, uit het hoofd te krijgen... Jullie hebben je die vragen misschien nog niet gesteld omdat jullie nog geen filosofie studeren, maar wanneer jullie daar aan toe zijn, zullen jullie het zien. En het zal jullie verteld worden als onsterfelijke waarheden waaraan niet valt te tornen. En toch is het onzin. Ik zou op een dag willen... (*wendt zich tot Nolini*) Heb je hier de ‘Advent’? Die tekst van Sri Aurobindo staat in de ‘Advent’. Op een dag zullen we die samen vanuit het Engels in het Frans vertalen. Hij heeft een bewonderenswaardige opmerking gemaakt over de logica en de rede*... En jullie zijn zelf nooit op het idee gekomen dat

* Misschien gaat het om de volgende Aphorisme van Sri Aurobindo, die wordt aangehaald in het tijdschrift de ‘Advent’ van augustus 1953: ‘De logica is de ergste vijand van de Waarheid, net zoals het farizeërdom de ergste vijand is van de deugd, want de één is niet in staat om zijn eigen dwalingen te zien, en de ander zijn eigen onvolmaaktheden.’
(‘Thoughts and Aphorisms’, Nr. 45)

het collectieve suggesties zijn, en dat je daarvan af moet komen – niet alleen dat het jullie geen slavernij lijkt, maar het lijkt jullie een verlichting. Nou, helemaal niet!

Moeder, soms zijn we erg bang. Wat moeten we dan doen?

Dat hangt af van de aard van de angst. Is het een angst zonder reden of is het een angst gebaseerd op een oorzaak? Want het middel verschilt.

Ze is gebaseerd op een oorzaak.

Ah!.. Wanneer iemand ziek is, bijvoorbeeld, ben je bang de ziekte op te lopen...

Nee, wanneer iemand gestorven is.

En je bent bang om dood te gaan.

Er zijn twee middelen. Er zijn er veel, maar enfin, er zijn er twee. In ieder geval is het de aangewezen weg een dieper bewustzijn te gebruiken. Eén middel bestaat erin te zeggen dat het iets is dat iedereen overkomt (laten we het op dat niveau nemen), het is iets dat iedereen overkomt en dus zal het vroeger of later gebeuren en er is geen reden om bang te zijn, het is iets heel normaal. Jullie kunnen daar nog een denkbeeld aan toevoegen, namelijk dat de ervaring (niet die van jullie, maar juist de collectieve menselijke ervaring) leert dat wanneer de omstandigheden dezelfde zijn, absoluut identiek, mensen in het ene geval sterven en in het andere niet – waarom? En als je het nog wat verder doortrekt, zeg je bij jezelf dat het, alles welbeschouwd, moet afhangen van iets dat volledig buiten je bewustzijn ligt – en uiteindelijk sterf je wanneer je moet sterven. Dat is alles. Wanneer je moet sterven, sterf je, en wanneer je niet moet sterven, sterf je niet. Zelfs als je in doodsgevaar verkeert, zul je niet sterven als het niet je tijd is om te sterven. En zelfs als je buiten ieder gevaar bent, zal een prik in je voet voldoende zijn om te sterven – er zijn mensen die aan een speldeprik in hun voet gestorven zijn omdat hun tijd gekomen was. Bijgevolg heeft angst geen zin. Wat je kunt doen is een bewustzijnstoestand bereiken waarin je zult zeggen: 'Het

is zo, wij aanvaarden het feit omdat het erkend schijnt te zijn als een onvermijdelijk feit. Maar ik hoef me niet te kwellen, want het zal me alleen overkomen wanneer het me moet overkomen. Dus hoef ik niet bang te zijn, want wanneer het me niet moet overkomen, zal het me niet overkomen en wanneer het me moet overkomen, zal het me overkomen. En daar het me onvermijdelijk zal overkomen, is het beter dat ik er niet bang voor ben; integendeel, men moet aanvaarden wat heel natuurlijk is.' Dat is een heel verbreid middel, dat wil zeggen dat het veel wordt gebruikt.

Er is een ander middel dat een klein beetje moeilijker, maar ik geloof beter is, namelijk bij jezelf te zeggen: 'Dat lichaam ben ik niet', en te proberen in jezelf het deel te vinden dat werkelijk jezelf is – totdat je je psychische wezen hebt gevonden. En wanneer je je psychische wezen hebt gevonden – heb je ogenblikkelijk, begrijpen jullie – het gevoel van onsterfelijkheid. En je weet dat wat gaat of komt, alleen maar een tijdelijk nut heeft: 'Ik ga niet huilen om een paar schoenen die ik weggegooid heb omdat ze vol gaten zitten! Wanneer mijn schoenen versleten zijn, gooi ik ze weg en ik huil niet.' Wel, het psychische wezen heeft dit lichaam aangenomen omdat het dat moest gebruiken om zijn werk te doen, maar wanneer het ogenblik is aangebroken om het lichaam te verlaten, dat wil zeggen wanneer je het achter moet laten omdat het om de een of andere reden nergens meer voor deugt, dan laat je het achter en je bent niet bang. Het is iets heel natuurlijks – en je doet het zonder de minste spijt, dat is alles.

En vanaf het moment dat je in je psychische wezen bent, heb je dat gevoel, spontaan en moeiteloos. Je zweeft boven het fysieke leven en hebt het gevoel van onsterfelijkheid. Wat mij betreft, ik beschouw dit als het beste middel. Het andere is een intellectueel middel, waarbij je je gezonde verstand en je logica gebruikt. Dit middel is een diepe ervaring die je altijd kunt terugvinden op het moment waarop je het contact met je psychische wezen terugvindt. Het is werkelijk een interessant verschijnsel, want het is automatisch: op het moment dat je in verbinding bent met je psychische wezen, heb je het gevoel van onsterfelijkheid, van altijd geweest te zijn en altijd te zullen zijn, eeuwig. En wat komt en gaat, bestaat dan uit toevaligheden van het leven. Het is niet belangrijk. Dit is het beste middel. Het andere is als de gevangene die goede redenen vindt om zijn

gevangenis te aanvaarden. Dit is als degene voor wie geen gevangenis meer bestaat.

Nu moeten jullie ook weten dat er nog een derde middel is, maar daarvoor moet je een geweldige yogi zijn. Het bestaat erin te weten dat de dood niet iets onvermijdelijks is, dat het een ongeluk is dat zich tot op heden altijd heeft voltrokken (het lijkt er in ieder geval op dat het zich tot op heden altijd heeft voltrokken). En wij hebben het in ons hoofd gehaald en onze wil erop gericht om dat ongeluk te overwinnen en te boven te komen. Maar dat is zo'n verschrikkelijke, ontzaglijke strijd tegen alle wetten van de Natuur, tegen alle collectieve suggesties en alle aardse gewoonten, dat je, tenzij je zoiets als een eerste klas strijder bent die nergens bang voor is, beter niet aan dat gevecht kunt beginnen. Je moet een absoluut onverschrokken held zijn omdat je bij iedere stap en elke seconde strijd moet leveren tegen alle gevestigde dingen. Dat is niet bepaald gemakkelijk. En zelfs individueel is het een strijd tegen jezelf omdat (ik geloof dat ik dat al eens gezegd heb) als je wilt dat je fysieke bewustzijn in een toestand zal zijn die de fysieke onsterfelijkheid toelaat, je zó vrij moet zijn van alles wat nu het fysieke bewustzijn vertegenwoordigt, dat het een strijd is van iedere seconde. Alle gevoelens, alle gewaarwordingen, alle gedachten, alle reflexen, alle aantrekking en alle afkeer, alles wat bestaat, alles wat het weefsel van ons fysieke leven uitmaakt, moet overwonnen, getransformeerd en bevrijd worden van alle gewoonten. Dat is een gevecht van iedere seconde tegen duizenden, miljoenen tegenstanders. Tenzij je jezelf een held voelt, is het beter het niet te proberen. Want die oplossing, wel... Ik weet het niet, ik geloof dat men mij deze vraag al eens heeft gesteld: 'Is iemand er al in geslaagd?' Om de waarheid te zeggen, weet ik het niet, want ik heb die persoon niet ontmoet... Ik heb niet het gevoel dat men er tot nu toe in is geslaagd. Maar het is mogelijk. Alleen, hij of zij die het heeft gedaan, heeft het niet bekend gemaakt, in ieder geval niet tot nu toe.

De twee andere oplossingen zijn veilig en binnen jullie bereik. Nu is er een middeltje dat heel, heel gemakkelijk is. Omdat het eenvoudig is gebaseerd op je eigen gezonde verstand... Je moet jezelf een beetje observeren en tegen jezelf zeggen dat wanneer je bang bent, het is alsof de angst datgene waarvoor je bang bent aantrekt. Als je bang bent voor een ziekte, is het alsof je die ziekte aantrekt.

Als je bang bent voor een ongeluk, is het alsof je het ongeluk aantrekt. Als je jezelf een beetje observeert of om je heen kijkt, zul je bemerken dat het altijd zo is. Als je dus een heel klein beetje gezond verstand hebt, zeg je: 'Bang zijn voor iets is stompzinnig, want het is precies alsof ik dat iets een seintje geef om naar me toe te komen. Als ik een vijand had die me wilde doden, zou ik niet naar hem toe gaan om hem te zeggen: 'Weet je, ik ben het die je wilt doden!' Zoiets is het. Dus omdat angst verkeerd is, zullen we die niet hebben. En als je zegt dat je haar met je rede niet kunt verhinderen, dan bewijst dat dat je geen enkele beheersing over jezelf hebt, en dat je er een beetje aan moet werken jezelf te leren beheersen. Dat is alles.

O, er zijn veel middelen om jezelf van angst te genezen, maar in de grond van de zaak vindt ieder zijn eigen middel dat goed is voor hem. Er zijn mensen tegen wie je alleen maar hoeft te zeggen: 'Uw angst is een zwakheid' en onmiddellijk zullen ze als middel vinden angst te verachten, want ze hebben een afschuw van zwakheid. Tegen anderen zeg je: 'Angst is een suggestie van vijandige krachten, ze moet afgeslagen worden zoals je vijandige krachten afslaat', dat heeft een heel goede uitwerking. Voor iedereen is het anders. Maar je moet eerst weten dat angst heel verkeerd is. Angst is iets heel verkeerd, ze is zoiets als een oplosmiddel, een zuur. Als je een druppel ervan ergens op laat vallen, dan vreet het in de substantie in. De eerste stap is om niet toe te laten dat je angst zou kunnen hebben. Dat is de eerste stap. Ik heb mensen gekend die zich beroemden op de angst die ze hadden. Die zijn ongeneeslijk. Ze zeiden heel natuurlijk: 'O, stel je voor, ik was zò bang!' En wat dan nog! Dat is niets om je op te beroemen. Met zulke mensen kun je niets beginnen.

Maar enfin, wanneer je erkent dat angst niet goed is noch gunstig noch edel noch waardig voor een enigszins verlicht bewustzijn, dan begin je ertegen te vechten. En ik zeg: het middel dat goed is voor de een, is niet goed voor de ander, je moet je eigen middel vinden. Het hangt van iedereen zelf af. Angst is ook iets verschrikkelijk collectiefs en besmettelijks – je loopt haar nog gemakkelijker op dan de besmettelijkste ziekte. Je ademt een atmosfeer van angst in en ogenblikkelijk ben je bang zonder zelfs te weten waarom of hoe, helemaal niets, gewoon omdat er een atmosfeer van angst was. De paniek bij ongelukken is niets anders dan een atmosfeer van angst die

zich over iedereen verbreid. En het is heel goed te genezen. Er zijn talrijke gevallen geweest waarin mensen een paniek plotseling tot staan brachten, eenvoudig omdat ze de suggestie weigerden en er tegenin konden gaan door een tegenovergestelde suggestie. Voor mystici is de beste genezing om zodra je begint te voelen dat je ergens bang voor bent: aan de Godheid denken en zich in zijn armen nestelen of aan zijn voeten en Hem helemaal verantwoordelijk laten voor alles wat je overkomt, van binnen, van buiten, overal – dan houdt de angst onmiddellijk op. Dat is het middel van de mystici. Dat is het gemakkelijkste van alle middelen. Maar niet iedereen heeft de genade een mysticus te zijn.

Soms zijn er krachten in ons verborgen die we niet kennen. Als je een bepaald werk moet doen, hoe kun je dan weten of je in staat bent om het te doen?

Hoe je te weten kunt komen of je in staat bent om het te doen of niet – PROBEREN. Dat is het beste. En als je niet onmiddellijk slaagt, volhouden. En je moet weten dat als er een neiging, een heel sterke neiging in je opkomt om iets te doen, het betekent dat dit werk iets met je te maken heeft en dat je in staat bent om het te doen. Maar je kunt vermogens hebben die zo goed verborgen zijn dat je lang moet graven voordat je ze vindt. Je moet je dus niet bij de eerste nederlaag laten ontmoedigen, je moet doorgaan.

21 October 1953

*Wanneer een echte kunstenaar zich concentreert en het
Goddelijke in zichzelf ziet, kan hij dan zijn kunst
gebruiken om het Goddelijke uit te drukken?*

En waarom niet? Ten eerste, wie noem je een kunstenaar? Een schilder, een beeldhouwer? Is dat alles? Wat anders? Welke betekenis geef je aan het woord 'kunstenaar'? Aan wie denk je wanneer je het over een kunstenaar hebt? Aan een schilder of een beeldhouwer?

Iemand die kan tekenen.

Ja, een schilder, een tekenaar, dat is hetzelfde. Aan een schilder, een beeldhouwer, dat is alles? Niet aan een musicus of een schrijver of... Ik vraag je dat omdat het antwoord verschillend is naar gelang de gevallen...

Ik had aan een tekenaar gedacht.

Er waren bijvoorbeeld in de Middeleeuwen – ze bestaan nu nog, maar er waren al in de Middeleeuwen mensen die gebrandschilderde ramen maakten, afbeeldingen met gekleurd glas van verschillende vormen. In de kerken, in de kathedralen waren er altijd gebrandschilderde ramen. In plaats van gewone ramen waren er gekleurde glasruiten die tekeningen voorstelden. Het is prachtig materiaal, want de zon schijnt er doorheen (in ieder geval het volle licht), die ramen waren transparant; daarom leek het alsof de kleuren uit zichzelf zo stralend waren. Met die uitgesneden stukken gekleurd glas van verschillende vorm en kleur maakten die mensen tekeningen, afbeeldingen. Dat was inderdaad een kunst. In alle kathedralen, in de grote kerken waren er gebrandschilderde ramen; sommige waren wondermooi. Ze beeldden bijvoorbeeld het leven van een heilige uit, of gebeurtenissen uit het leven van Christus, of...al dit soort dingen.

Dus, wat is je vraag? Stel die eens duidelijk?

Of men het Goddelijke zelf kan uitdrukken?

Of men het Goddelijke zelf kan uitdrukken, in kunst? Maar waarin kun je het uitdrukken? Ik bedoel, wat noem je precies 'het Goddelijke uitdrukken'? In woorden? In leringen? In boeken? Of hoe? Wie heeft het Goddelijke volledig in de materiële wereld uitgedrukt? Alleen wanneer de materiële wereld getransformeerd zal zijn, zal het Goddelijke in al zijn zuiverheid kunnen worden uitgedrukt. En ik zie niet wat voor verschil er kan zijn tussen kunst en een andere activiteit. Het is iets dat het vermogen heeft er in op te gaan, maar niet helemaal, en dat (hoe moet ik het zeggen?) een instrument voor vormgeving blijft. En ik zie niet in wat voor verschil dat maakt, wat de vorm ook moge zijn. Als men het Goddelijke in woorden kan uitdrukken, kan men het ook uitdrukken in kleuren, kan men het uitdrukken in geluiden, kan men het uitdrukken in vormen. Maar in geen enkel geval is de uitdrukking volmaakt, omdat de vereniging niet volmaakt is. Maar wanneer de wereld getransformeerd zal zijn en het Goddelijke zich zal kunnen manifesteren zonder vervormd te worden, zal de uitdrukking volmaakt zijn. Maar vooralsnog zijn alle uitdrukkingen van hetzelfde niveau. Geen enkele is beter dan een andere. De ene wijze van uitdrukken (ik bedoel op zichzelf) is niet beter dan de andere. Er is altijd *iets* van de menselijke persoonlijkheid, van het wezen in de vorm dat datgene dat moet worden uitgedrukt beperkt of vervormt.

Kunst is precies een activiteit als alle andere. Eerlijk gezegd was ik te beleefd om dat tegen die dame* te zeggen, maar ik dacht 'Waarom maak je dat onderscheid, het is allemaal hetzelfde.' Begrijp je wat ik bedoel?

Wanneer men zich met de Godheid vereenzelvigd, ziet men Hem dan in de vorm die men denkt dat Hij heeft?

Over het algemeen wel. Het komt heel zelden voor – tenzij je in staat bent om de mentale formatie in jezelf absoluut te vernietigen – het komt heel zelden voor Hem volkomen objectief te zien. Trouwens, Sri Aurobindo zei altijd dat de relatie met de Godheid afhangt van wat je wilt dat ze zal zijn. Iedereen streeft naar een bepaalde

* Degene die de vraag stelde in het gesprek van 28 juli 1929, dat Moeder bij het begin van deze les heeft voorgelezen.

vorm van relatie en voor iedereen neemt de relatie die vorm aan.

Wat is het dan werkelijk?

Waarschijnlijk iets dat totaal aan vormen ontsnapt of dat alle vormen kan aannemen. Er zijn geen grenzen aan de uitdrukking van de Godheid. Hij kan zich uitdrukken zonder vorm en Hij kan zich uitdrukken in alle vormen. En Hij drukt zich in iedereen uit naar gelang ieders behoefte. Want zelfs als iemand voldoende onpersoonlijk geworden is om zich volledig met de Godheid te kunnen vereenzelvigen, zal hij het op dat moment niet kunnen uitdrukken. En zodra hij in een toestand is waarin hij het kan uitdrukken, zal er iets van de beperkte persoonlijkheid tussenbeide komen, en moet de ervaring daar doorheen gaan. Het ogenblik van de ervaring is één ding en de uitdrukking van die ervaring een ander. Het kan gelijktijdig zijn; er zijn mensen die op het ogenblik dat ze de ervaring hebben, in een of andere vorm uitdrukken wat ze ondervinden. Dan is het gelijktijdig. Maar dat neemt niet weg dat datgene wat de ervaring in al haar zuiverheid heeft en datgene wat haar uitdrukt twee enigszins verschillende wijzen van zijn uitmaken. En dat verschil is voldoende om naar waarheid te kunnen zeggen dat het onmogelijk is om de Godheid te kennen, tenzij men Hem wordt.

Wat betreft Hem uitdrukken, is er altijd een discrepantie: de uitdrukking veroorzaakt altijd dat het zó wordt (*gebaar van verlagings van niveau*) wat ook de wijze van uitdrukken moge zijn.

Er blijft maar één terrein over waar de ervaring nog niet in haar totaliteit heeft plaats gevonden, dat is het zuiver materiële terrein. En men vraagt zich af of, wanneer het goddelijke Bewustzijn in het lichaam zal neerdalen de transformatie werkelijk niet voldoende zal zijn om een integrale uitdrukking mogelijk te maken... Maar dat, dat behoort nog tot de toekomst; het is nog niet gedaan. En zolang het niet is gedaan, kan men het niet weten. Want zelfs in de meest verheven mentale uitdrukking komt er iets tussenbeide door het fysieke lichaam. Wil de inspiratie bijvoorbeeld op papier komen, dan moet zij ondanks alles door heel materiële vibraties heen die haar kunnen veranderen. Maar als die vibraties zelf getransformeerd worden, dan is het mogelijk dat de uiterlijke expressie absoluut identiek is aan de innerlijke; dat wil zeggen dat de lichamelijke

manifestatie werkelijk een manifestatie van de goddelijke essentie zal worden.

Is dat alles?

Zijn de gebeurtenissen in de Mahabarata en de Ramayana niet waar?

Waar, in welke betekenis? Of het werkelijk zo op aarde gebeurd is? Hanoeman en de apen en de?... (*gelach*) Ik kan het je niet zeggen! Ik heb de indruk dat het symbolisch is, dat wanneer je het bijvoorbeeld over Hanoeman hebt, hij de evolutieve mens voorstelt, en dat Rama het involutieve wezen is, degene die van boven komt. Maar...

Wat noem je een involutief en een evolutief wezen?

Het evolutieve wezen is voortgekomen uit de dieren, en het andere is een wezen uit hogere werelden en dat, toen de aarde werd gevormd, zich op aarde heeft gematerialiseerd, het komt niet van beneden, het is van boven gekomen. Maar in het evolutieve wezen bevindt zich het centrale licht dat de oorsprong is van het psychische wezen, dat zich tot een psychisch wezen zal ontwikkelen, en wanneer het psychische wezen volledig is gevormd, komt er een moment waarop het zich kan verenigen met een wezen van een hoger niveau dat zich in hem kan incarneren. Dan is dat wezen van boven dat in een psychisch wezen neerdaalt een involutief wezen – een wezen van het Bovenmentale of van elders.

Nog meer vragen?

Was de goochelaar van Anatole France een kunstenaar?

Ik weet het niet. Dat hangt af (dat was precies wat ik Paroel vroeg) dat hangt af van de definitie die je het woord kunstenaar geeft.

Als je het mij vraagt, geloof ik dat allen die iets artistieks voortbrengen kunstenaars zijn. Het hangt ervan af hoe je een woord gebruikt, wat je er in legt. Je kunt er in leggen wat je wilt. Er zijn bijvoorbeeld in Japan tuinmannen die niets anders doen dan de vorm van bomen corrigeren zodat ze in het landschap een mooi beeld

vormen. Door allerlei inkepingen, stutten enzovoort, verbeteren ze de vorm van de bomen. Ze geven ze een bepaalde vorm opdat iedere vorm precies zal zijn wat ze in het landschap moet zijn. Men plant een boom in een tuin op precies de juiste plaats, en bovendien geeft men er de vorm aan die men wil opdat hij goed in het geheel zal passen. En het lukt ze om prachtige dingen te maken. Je hoeft alleen maar een foto van een tuin te nemen: het is werkelijk een schilderij, het is zó goed. Wel, ik noem zo iemand een kunstenaar. Je kunt hem een tuinman noemen, maar hij is een kunstenaar... Al degenen die een ontwikkeld en zeker gevoel hebben voor harmonie in al haar vormen, en voor de harmonie van alle vormen onderling, zijn noodzakelijkerwijze kunstenaars, wat ze ook produceren.

Je was nog niet klaar met ons over Rama en Hanoeman te vertellen.
(gelach)

Was ik nog niet klaar? Welja, ik heb gezegd... O! Omdat hij vroeg wat voor verschil er is tussen een involutief en een evolutief wezen? Maar dat is voldoende. Als je dat eenmaal weet, heb je de sleutel tot de hele geschiedenis. Trouwens, ik weet niet of er één enkele authentieke tekst van de Ramayana bestaat of dat er veel teksten zijn. Want ik heb verschillende versies gehoord. Er zijn verschillende versies, nietwaar? Vooral van twee heel belangrijke feiten (*Moeder wendt zich tot Nolini*) betreffende het eind: de nederlaag en de dood van Ravana en dan de dood van Sita. Ik heb dat door verschillende pandits op heel verschillende manieren horen vertellen, met verschillende betekenissen. Sommigen die, als ik het zeggen mag, heel, heel, heel orthodox waren, hebben me bepaalde dingen verteld volgens hun denkwijze, en anderen die niet orthodox waren, hebben me iets heel anders verteld. Dus ik weet niet of er verscheidene teksten zijn of dat het hun eigen interpretatie was.

(Nolini) Er zijn verscheidene teksten. Er is een tekst van het Noorden en een tekst van het Zuiden.

Ah! Zoals bij het Boeddhisme. De mensen uit het Zuiden en de mensen uit het Noorden hebben een heel verschillende verbeelding.

De mensen uit het Zuiden zijn over het algemeen meer star, is het niet... Ik weet het niet, maar voor het Boeddhisme is het Boeddhisme van het Zuiden heel star, het laat geen enkele soepelheid toe in het interpreteren van de tekst. En het is een Boeddhisme van een verschrikkelijke gestrengheid waarin ieder denkbeeld over de Godheid in welke vorm ook volledig is afgeschaft. Maar het Boeddhisme van het Noorden is een orgie van goden. Weliswaar zijn dat vroegere Boeddha's, maar tenslotte zijn ze in godheden veranderd. En dat is het Boeddhisme dat zich in China heeft verbreid en van China is het naar Japan gegaan. Je komt een Boeddhistische tempel in Japan binnen en je ziet... Er is een tempel met meer dan duizend Boeddha's, allemaal gebeeldhouwd – duizend figuren die rond de centrale Boeddha zitten; ze waren overal in het rond, de hele achterste muur van de tempel was bezaaid met beelden; kleine, grote, dikke, magere, vrouwen, mannen – er was daar een heel panthéon, geweldig, en het waren een soort goden. En dan waren er helemaal onderaan kleine wezentjes die allerlei vormen hadden, waaronder die van dieren, en dat waren de vromen. Het was... het was een orgie van beelden. Maar het Boeddhisme van het Zuiden heeft de soberheid van het Protestantisme: er mogen geen beelden zijn. En bovendien bestaat er geen goddelijk Bewustzijn. Je komt ter wereld door begeerte, in een wereld van begeerten en door begeerte op te geven verlaat je de wereld en de schepping en keer je terug naar het Nirvana – zelfs het niets is te concreet. Er is geen Schepper in het Boeddhisme. Dus ik weet het niet; het Boeddhisme van het Zuiden is in het Pali geschreven en het Boeddhisme van het Noorden in het Sanskriet. En natuurlijk is er een Tibetaans Boeddhisme dat in het Tibetaans is geschreven en een Chinees Boeddhisme dat in het Chinees is geschreven en een Japans Boeddhisme in het Japans. En ik geloof dat ze heel, heel verschillend van elkaar zijn. Goed... Waarschijnlijk moeten er verscheidene versies van de Ramayana zijn. En nog meer versies van de Mahabharata – het is ongelooflijk!

(Nolini) Van de Ramayana ook.

En later heeft men er teksten aan toegevoegd.

Heeft de Mahabharata bestaan, Moeder?

Ik veronderstel dat er iets heeft bestaan. In al die dingen is er 'iets' dat waar is, en verder wat men ervan gemaakt heeft. Dat zijn twee heel verschillende dingen. Maar in alle godsdiensten, overal, is het hetzelfde: er is iets, er bestaat iets, en daarna heeft men er iets heel anders van gemaakt. Dat is het verschil tussen Geschiedenis en legende – maar de geschiedenis is zelf een legende.

Als hetzelfde verhaal, zelfs als het heel objectief wordt opgevat, verscheidene keren wordt herhaald, dan verandert het; en na duizenden jaren is het dus helemaal verdraaid. Wat zijn de originele teksten van de Mahabharata – ik bedoel de eerste teksten die als origineel zijn erkend? Het werd gedurende een hele lange tijd mondeling doorgegeven, nietwaar, dus kun je je voorstellen hoe dat veranderd kan zijn. Het waren heel lang mondelinge overleveringen. Maar wie heeft de eerste versie geschreven?

(Nolini) Vyāsa

Ah!

(Nolini) Eerst waren het 36.000 verzen. Nu zijn het er meer dan een of twee Lakh.*

O, O! Dat is toegenomen. Van 36.000, dat is erg aangedikt! Maar de Gita, heeft die verscheidene versies?

(Nolini) Nee.

Maar de Gita maakt deel uit van de Mahabharata.

(Nolini) Ja.

Is de Ramayana moderner?

(Nolini) Nee.

Stamt die uit dezelfde periode?*** En weet men wie de schrijver daarvan is?

* Lakh – honderdduizend.

** Feitelijk is de Ramayana ouder.

(Nolini) Valmiki.

Ja, en die is niet zoveel veranderd.

(Nolini) Niet zoveel. Niet zoveel als de Mahabharata.

Maar er zijn verschillen. Eén traditie zegt dat Ravana vrijwillig gestorven is; dat hij vrijwillig de rol van Asoera gekozen heeft en dat hij vrijwillig gestorven is om zijn 'verblijf' buiten de Godheid te verkorten. Toen hij gestorven is, is hij in Rama opgegaan, zeggend dat hij zich zo spoediger met hem kon verenigen. Welke versie is dat? Is het de orthodoxe of niet?

(Nolini) Het is allemaal orthodox!

Het is orthodox. Het idee is (het is een idee, nietwaar) dat de Asoeras gekozen hebben Asoeras te zijn omdat ze door de Godheid zullen worden vernietigd en zo sneller zullen terugkeren, zich sneller met de goddelijke essentie zullen verenigen dan de goden en de wijzen die een grote ronde van werken moeten maken voordat ze naar de Godheid kunnen terugkeren. Maar de Asoeras, die verkozen hebben heel slecht te zijn, zullen veel sneller vernietigd worden en veel sneller terugkeren. Het is een opvatting! (*gelach*)

Zo heb ik ook twee versies gehoord (maar zoals ik al zei, de ene was van een ruimdenkend iemand en de andere van een uiterst orthodox iemand) van het einde van Sita; de één zei dat Sita verkozen had door de aarde te worden verzwolgen om zo haar onschuld te bewijzen; terwijl de heel orthodoxe zei dat ze juist verzwolgen werd omdat ze niet onschuldig was! (*gelach*)

Er zijn bloemen uit de hemel gevallen, is het niet?*

Ah, dat is nog weer een andere geschiedenis... Ik heb de Ramayana gehoord van een man die zich Pandit noemde; hij was de zoon van een pandit en was naar Parijs gekomen om rechten te studeren.

* Volgens de teksten schijnt het dat er na de verdwijning van Sita bloemen uit de hemel zijn gevallen als bewijs van haar onschuld.

Maar hij was orthodox gebleven, zo orthodox als iemand maar zijn kan, het was ongelooflijk! Hij had een Ramayana die in het Engels vertaald was, met afbeeldingen, en die liet hij me zien. Toen heeft hij mij de geschiedenis verteld. En toen hij aan het eind gekomen was, heeft hij me dat verteld en ik vroeg: 'Wat wilt u daarmee zeggen?' Hij antwoordde: 'Voor een Indiër is een vrouw onrein als ze in het huis van een andere man geleeft heeft, ook al is het maar een paar uur, begrijpt u.' O, het is vreselijk!... Dus omdat ze onrein was, werd ze verzwolgen... Ik herinner me hem, hij was klein van stuk. Hij was van een familie uit Bonbay – niet Bombay, maar enfin, uit die streek. Hij was een Goedjerati. Ik geloof dat hij Goedjerati sprak.

En de andere versie heb ik gehoord van iemand die Shastri heette. Hij was een andere pandit. Dat was in Japan.

Dat is alles. Geen vragen?... Jij?... Zeg het gauw, het is laat.

Je hebt ergens geschreven dat de schoonheid universeel is en dat je universeel moet zijn om haar te zien en te herkennen.

Ja. Ik bedoel dat je een universeel *bewustzijn* moet hebben om haar te zien en te herkennen. Als je in een plaatselijk bewustzijn leeft, dat wil zeggen een nationaal bewustzijn (het bewustzijn van een land), dan is wat mooi is in het ene land niet mooi in een ander land. Het gevoel voor schoonheid is anders. Ik kan jullie een grappig verhaal vertellen. Ik kende in Parijs de zoon van de koning van Dahomay, (hij was een neger – de koning van Dahomay was een neger) en de zoon was naar Parijs gekomen om rechten te studeren. Hij sprak Frans als een Fransman. Maar hij was een neger gebleven, nietwaar. En men vroeg hem (hij vertelde ons altijd allerlei verhalen uit zijn studentenleven) iemand vroeg hem waar ik bij was: 'Wanneer je zult trouwen, met wie zul je dan trouwen?' 'Met een meisje uit mijn land natuurlijk, alleen die zijn mooi.'... (*gelach*) Voor mensen die geen neger zijn, is de schoonheid van de negers een beetje moeilijk te zien! Hij was volkomen spontaan. Hij was er volledig van overtuigd dat het onmogelijk was dat iemand anders zou kunnen denken... 'Alleen de vrouwen van mijn land zijn mooi.'

Het is overal hetzelfde. Alleen degenen die een beetje een artistieke smaak ontwikkeld hebben, die veel gereisd en veel gezien

hebben, hebben hun bewustzijn verruimd en zijn niet meer zo bekrompen. Maar het is erg moeilijk om iemand uit de speciale smaak van zijn ras te halen – ik heb het nu zelfs niet over een land, ik heb het over een ras. Dat is erg moeilijk. Het is heel diep in het onderbewuste verborgen en het komt bij je op zelfs zonder dat je het merkt, helemaal spontaan, heel natuurlijk. Zelfs op dit punt: de vrouw van jouw ras is altijd veel mooier dan de vrouw van andere rassen – spontaan, een spontane smaak. Dàt bedoel ik. Je moet je daarboven verheffen. Ik heb het niet eens over mensen die vinden dat alles wat buiten hun familie of kaste valt, heel lelijk en erg slecht is. Ik heb het niet over zulke mensen. Ik heb het niet eens over degenen voor wie het ene land veel mooier is dan het andere. En toch zijn dat mensen die zich al boven heel gewone denkbeelden hebben verheven. Ik heb het niet eens over een kwestie van ras... Het is erg moeilijk, je moet heel diep, heel diep tot jezelf inkeren, tot in het onderbewuste – en zelfs verder – om de wortel van die dingen te ontdekken. Daarom moet je, als je het gevoel voor de schoonheid op zich wilt hebben – dat helemaal onafhankelijk is van de verschillende smaken, van de smaak van het menselijk ras – een universeel bewustzijn hebben. Hoe kun je het anders hebben? Je zult altijd voorkeuren hebben. Zelfs als het geen actieve en bewuste voorkeuren zijn, zijn het onderbewuste voorkeuren, instincten. Om dus de ware schoonheid te kennen, onafhankelijk van iedere vorm, moet je je boven alle vormen verheffen. En heb je haar eenmaal boven alle vormen gekend, dan kun je haar herkennen in wat voor vorm ook, zonder onderscheid. En dat wordt heel interessant. Voilà. Dag kinderen.

28 October 1953

'Werkelijke kunst is een geheel en een ensemble; zij is één en vormt één geheel met het leven. Je kunt iets van deze innige en harmonische verbondenheid constateren in het oude Griekenland en het oude Egypte; want daar hadden schilderijen, standbeelden en kunstvoorwerpen hun plaats en hun reden van bestaan in het bouwplan van een openbaar gebouw; ieder onderdeel was een deel van het geheel en droeg bij tot de harmonie van het geheel. In Japan is het net zo; zo was het althans nog voor kort, vóór de invasie van utilitair en praktisch modernisme. Een zuiver Japans huis is een wondermooi artistiek geheel; ieder ding is er precies op zijn plaats; er is niets te veel, maar ook niets te weinig. Alles hoort zo bij elkaar dat je de indruk hebt dat ieder ding precies is wat het moest zijn; en het huis zelf is prachtig aangepast aan de omringende natuur. Ook in India waren de schilderkunst, de beeldhouwkunst en de bouwkunst verenigd in één integrale schoonheid, in één enkele gecoördineerde beweging van aanbidding van het Goddelijke.'

(*'Waarom Yoga'*, blz. 103/104)

Moeder, ik heb niet begrepen wat je hebt gezegd: 'Werkelijke kunst is een geheel en een ensemble; zij is één en vormt één geheel met het leven.'

Wat ik heb gezegd? Niets anders dan dat werkelijke kunst de uitdrukking is van de schoonheid in de materiële wereld; en in een wereld die helemaal veranderd is, dat wil zeggen die volledig de goddelijke werkelijkheid uitdrukt, moet de kunst dienen als iets dat deze goddelijke schoonheid in het leven openbaart en onderwijst; dat wil zeggen dat een kunstenaar in staat zou moeten zijn om in gemeenschap met God te treden en de inspiratie te ontvangen welke vorm of vormen de goddelijke schoonheid in de Materie moeten uitdrukken. En als de kunst dat doet, kan zij een instrument zijn tot verwerkelijking van de schoonheid en kan zij tegelijkertijd onder-

wijzen wat de schoonheid moet zijn, dat wil zeggen dat kunst een element in de opvoeding zou moeten zijn om de mensen, jong en oud, te helpen hun smaak te ontwikkelen, en dat is onderricht in ware schoonheid, dat wil zeggen de essentiële schoonheid die de goddelijke waarheid uitdrukt. Dit is de bestaansreden van de kunst. Tussen dit en wat gedaan wordt, is er nu nog een groot verschil, maar dit is de ware bestaansreden van de kunst.

Begrepen? Een beetje!

Waarom zijn de hedendaagse schilders niet zo goed als die uit de tijd van Leonardo da Vinci?

Omdat de evolutie zich spiraalsgewijze voltrekt. Ik heb dat uitgelegd*. Ik heb gezegd dat de kunst sedert het begin van de laatste eeuw tot in het midden ervan helemaal verzakelijkt, duister en onwetend geworden was. Ze was heel commercieel geworden en ver verwijderd van de ware betekenis van kunst. En natuurlijk kwam de artistieke geest niet tot uiting! Hij moest lelijke vormen volgen en probeerde toch zich te manifesteren om de degeneratie van de smaak die zich voordeed tegen te gaan. Maar natuurlijk ging het zoals met alle bewegingen van de Natuur in de mens: omdat sommigen tot het ene uiterste gegaan waren, gingen anderen tot het andere. En omdat sommigen een slaafse copie van het leven maakten, (zelfs dat niet; destijds noemde men dat 'een fotografische visie van de dingen', maar nu kan men dit niet meer zeggen, want de fotografie is zoveel vooruitgegaan dat men haar onrecht zou aandoen door dat te zeggen, nietwaar. De fotografie is iets artistieks geworden; men kan dus een schilderij niet bekritisieren door te zeggen dat het fotografisch is; men kan het ook niet meer 'realistisch' noemen, omdat er een realistische school bestaat die helemaal niet zo is). Maar de kunst was conventioneel, kunstmatig en zonder werkelijk leven, dus was de reactie precies het tegenovergestelde, en iets dat even absurd was; de kunst moest namelijk niet meer het fysieke leven uitdrukken, maar het mentale leven of het vitale leven. En toen zijn al die scholen ontstaan zoals het Kubisme en andere, die scheppingen maakten die cerebraal waren. Maar in de kunst overheerst niet het hoofd, maar het gevoel

* 'Waarom Yoga', blz. 105.

voor schoonheid. Ze hebben ongerijmde en belachelijke en afschuwelijke dingen gemaakt. Nu zijn ze nog verder gegaan, maar dat komt door de oorlogen – met iedere oorlog daalt er een wereld in ontbinding op aarde neer en dat veroorzaakt een soort chaos. Sommigen vinden dat natuurlijk heel mooi en bewonderen het erg.

Ik begrijp wat ze willen doen, ik begrijp het heel goed, maar ik kan niet zeggen dat ik vind dat ze het goed doen. Alles wat ik kan zeggen is dat ze het proberen.

Maar het is misschien (in al zijn afschuwelijkheid, vanuit een bepaald gezichtspunt), het is misschien beter dan wat ze in dat tijdperk van intense en praktische burgerlijkheid maakten: de eeuw van Victoria, of in Frankrijk het Tweede Keizerrijk. Men begint dus vanuit een punt waarop er een harmonie was, en men beschrijft een curve, en met die curve verlaat men die harmonie helemaal en komt men in een algehele duisternis; daarna klimt men op, en wanneer men zich op één lijn bevindt met de oude realisatie in de kunst, dan ontdekt men de waarheid die in die realisatie school, maar met de noodzaak iets uit te drukken dat meer compleet en bewuster is. Maar terwijl men de cirkel beschrijft, vergeet men dat de kunst de uitdrukking is van vormen en men probeert met een minimum aan vormen ideeën of gevoelens uit te drukken (ik geloof dat we in de bibliotheek van de Universiteit reproducties van moderne schilders hebben). Maar als men nog een beetje verder gaat, zal men ontdekken dat dit idee en die gevoelens die ze willen uitdrukken en die ze heel onhandig uitdrukken, als men op hetzelfde punt van de spiraal terugkeert (alleen een beetje hoger), het embryo van een nieuwe kunst zijn, die een kunst zal zijn van schoonheid en die niet alleen het materiële leven zal uitdrukken, maar ook zal proberen haar ziel uit te drukken.

Enfin, zo ver zijn we nog niet. Maar het is te hopen dat men het gauw zal bereiken.

Voilà.

Waarom ontwikkelt de evolutie zich spiraalsgewijs in plaats van in een voortdurende vooruitgang?

Het is een voortdurende vooruitgang. Maar als je het in een rechte

lijn zou doen, zou je maar een enkel deel bestrijken – de wereld is een globe, ze is geen lijn.

Als ze een cylinder was!

Zelfs bij een cylinder is er een deel dat je totaal zou ontgaan als je alleen maar een rechte lijn zou maken. Deze spiraalsgewijze beweging is juist om te proberen alles in het verschijnsel van de evolutie op te nemen, zodat er niet alleen maar één ding vooruitgaat, terwijl andere dingen achterblijven. Al naar gelang het centrum waar de vooruitgang is geconcentreerd, lijkt men zich van één ding te verwijderen en in iets anders te komen. Maar per slot van rekening zal men, wanneer men bewust zal evolueren, niet het ene vergeten om het andere te doen. Wat zo schadelijk is, is het vergeten; dat wil zeggen dat wanneer men bezig is om een realisatie te bereiken, men alle andere vergeet, of ze raken op de achtergrond, ze hebben geen intensiteit meer. Maar dat is een menselijk tekort dat verbeterd kan worden – het moet verbeterd worden.

Gaat alles wat vooruitgaat samen in een spiraal of gescheiden?

Ik vrees dat het niet erg harmonisch is, want de wereld lijkt me vrij chaotisch! Als het verloop werkelijk volledig georganiseerd was, zou het een harmonische ontwikkeling zijn, en als men zou kunnen zien waar men heen gaat – als je de lijnen kunt overzien van wat al gedaan is, dan kun je die lijnen verlengen en zien wat zal komen... Maar vooralsnog is dat alleen maar weggelegd voor een élite. En de massa volgt de beweging, en alle bewegingen zijn niet homogeen en gelijktijdig – bepaalde dingen kunnen niet zo snel op één lijn geplaatst en in beweging gezet worden als andere. En een heel klein verschil is al voldoende om een enorm verschil in de beweging te maken.

Er is een aanzienlijk aantal spiralen die elkaar kruisen en de indruk geven van tegenstrijdigheid. Als men de beweging van de universele vooruitgang in haar geheel kon volgen, zou men zien dat er zo'n groot aantal spiralen zijn die elkaar kruisen dat men tenslotte helemaal niet meer weet of men voor – of achteruit gaat. Want op

hetzelfde moment zijn er dingen die stijgen en andere die terugvallen in de duisternis en dat is allemaal niet absoluut onafhankelijk van elkaar. Er is een soort coördinatie en wel zo goed dat je, in plaats van het op te vatten als zo'n spiraal, zou denken aan globale spiralen. Als je het zou kunnen beschrijven, zou het geheel van al die spiralen een geweldige globe vormen. En de ogenblikken waarop die spiralen elkaar kruisen zijn momenten van vooruitgang. Maar voordat de vooruitgang samenhangend en totaal zal worden, moet er een innerlijke organisatie van het leven zijn die zal verschillen van die van de Natuur en die geordend zal zijn volgens een plan. Het plan van de Natuur bestaat alleen maar uit aspiratie, een besluit en een doel. En de weg volgt de impulsen van iedere minuut en lijkt heel grillig – allerlei probeersels, achteruitgang, tegenstrijdigheden, vooruitgang en afbraak van wat al gedaan is; het is zo'n chaos dat men er niets van begrijpt. Zij lijkt iemand die de dingen in een opwelling doet, die bepaalde impulsen verbreidt en weer vernietigt, die met andere dingen opnieuw begint enzovoort. Ze maakt, ze maakt ongedaan, ze maakt opnieuw, ze maakt het weer ongedaan, ze mengt, ze vernietigt en bouwt – en dat allemaal tegelijkertijd. Het is onbegrijpelijk. En toch heeft ze beslist een plan, en ze beweegt zich naar een bepaald doel dat voor haar heel duidelijk, maar voor het menselijke bewustzijn heel versluierd is... Het is erg interessant. Als men zoiets in elkaar zou kunnen zetten, zou dat een idee geven: een globe, gemaakt van spiralen die elkaar kruisen en verschillende kleuren hebben, en elke spiraal vertegenwoordigt een aspect van de schepping van de Natuur. En die aspecten zijn gemaakt om elkaar aan te vullen – maar tot nu toe is er eerder onderlinge competitie dan samenwerking, en het lijkt alsof ze altijd iets moet vernietigen om er iets anders van te maken, wat een verschrikkelijke verspilling is en een nog grotere wanorde. Maar als dat allemaal in zijn geheel werd gezien, zou het uiterst interessant zijn. Want het is de uiterst ingewikkelde kruising in alle mogelijke richtingen, van een spiraalvormige stijging.

Nu zou men op je vraag ook iets anders kunnen antwoorden. (Wat ik daarnet heb gezegd, geldt net eender voor de kunst: zij volgt ook een evolutie en op andere momenten benadert ze het op een grotere hoogte). Maar er is iets anders en wel een sociaal gezichtspunt: er is een tijdperk, zoals bijvoorbeeld het tijdperk van Lodewijk XIV, dat

beheerst werd door het gevoel voor artistieke schepping, en dat gevoel schijnt in die tijd een soort gewaarwording van schoonheid te hebben gegeven; maar daarna heeft de sociale evolutie andere behoeften en denkbeelden doen ontstaan, en sedert meer dan een eeuw triomfeert nu het commercialisme in de wereld, en niets is meer tegenstrijdig aan kunst dan handel. Het is juist het tot gemeengoed maken van iets wat buitengewoon zou moeten zijn. Het betekent dat iets wat alleen door een élite begrepen kon worden, binnen het bereik van iedereen wordt gebracht. En daar we ons in een tijd van mechanisatie en commercialisme bevinden, is het een tijd die tegenstrijdig is aan de bloei van de kunst. En daardoor komt het waarschijnlijk dat de kunst, die niet in de noodzakelijke omstandigheden verkeert om tot volle bloei te komen, een uitweg probeert te vinden en het mentale en vitale domein betreedt om zich uit te drukken. Dat is de reden. Wanneer de tijd gekomen zal zijn om dit mercantilisme bij wijze van spreken af te schudden, te verwerpen en te ontwakken tot een mooiere werkelijkheid, zal de kunst ook herboren worden in een bewustzijn van grotere harmonie.

Is zelfgenoegzaamheid een beletsel in de kunst?

Ja, ze is zelfs een beletsel voor de intelligentie. Zelfgenoegzaamheid is een van de grootste menselijke dwaasheden. Er is een heel groot verschil tussen geloven in wat gedaan kan worden, de wil om dat te verwerkelijken en de zekerheid omtrent de mogelijkheden die in de schepping open zijn (en ook de zekerheid dat die mogelijkheden verwerkelijkt zullen worden), en zelfgenoegzaamheid; dat zijn twee dingen die elkaar volledig de rug toekeren. Ervan overtuigd zijn dat niets onmogelijk is als je er de tijd, de energie, de wil, het vertrouwen, de oprechtheid en al het overige in steekt, is heel noodzakelijk, maar op de een of andere manier tevreden met jezelf zijn is altijd, zonder uitzondering, een dwaasheid. En het is één van de dingen die het meest van de goddelijke verwerkelijking verwijderd, want het maakt je belachelijk. En tegelijkertijd is het één van de dingen die het meest tegengesteld is aan de goede wil van de Natuur, want de Natuur lacht je ogenblikkelijk uit. Je wordt onmiddellijk iets belachelijks. Want in de grond van de zaak is er geen mens die uit zichzelf iets zou zijn. Hij is alleen maar een

mogelijkheid die door de Godheid is geschapen, en die alleen maar door de Godheid ontwikkeld kan worden, die alleen maar door de Godheid bestaat, en die alleen voor de Godheid zou moeten leven. En ik zie daarin geen plaats voor zelfgenoegzaamheid, want aangezien we uit onszelf niets anders zijn dan wat de Godheid van ons maakt en we niets anders kunnen doen dan wat de Godheid door ons wil doen, zie ik niet wat voor voldoening je daarin kunt hebben. Je kunt alleen maar het gevoel van volmaakte onmacht hebben. Maar de keerzijde ervan is erg slecht. Iedere staat van bewustzijn heeft zijn keerzijde – en eigenlijk is het dezelfde ijdelheid die je doet zeggen: ‘Ik kan niets, ik deug nergens voor, ik ben niet in staat tot wat dan ook.’ Dat is de keerzijde van: ‘Ik kan, ik ben groot, ik heb allerlei vermogens in me.’ Dat is hetzelfde. Het ene is de schaduw en het andere het licht, maar ze zijn precies gelijk – het ene is niet beter dan het andere. En als je je er werkelijk van bewust was dat je helemaal niets bent, dan zou het je niet kunnen schelen om te weten hoe je bent. Dat zou al iets zijn. Maar werkelijk, ik zeg jullie in alle oprechtheid, en ik heb lang genoeg ervaring in het leven, ik weet niets dat bespottelijker is dan mensen die zelfgenoegzaam zijn. Het is werkelijk belachelijk. Ze maken zich volslagen belachelijk. Sommige van zulke mensen kwamen Sri Aurobindo opzoeken en vertelden hem over alles waartoe ze in staat waren, alles wat ze hadden gedaan en alles wat ze zouden kunnen doen, alles wat ze verwezenlijkt hadden, en Sri Aurobindo keek hen heel ernstig aan en antwoordde: ‘O, u bent te volmaakt om hier te zijn. Het is beter dat u weggaat.’

‘Zo is ook de muziek in wezen een spirituele kunst; zij is altijd verbonden geweest met het godsdienstige gevoel en het innerlijke leven. Maar ook zij werd van haar werkelijke betekenis afgebracht; zij is onafhankelijk geworden, zichzelf genoeg, een uitwas in de kunst zoals operamuziek bijvoorbeeld. Het grootste deel van wat er aan muziek wordt gecomponeerd, is van dit soort en op z’n best alleen maar technisch interessant.

Ik wil niet zeggen dat zelfs operamuziek niet als uitdrukkingmiddel van een hogere kunst zou kunnen dienen; want wat de vorm ook moge zijn, zij kan voor een verheven doel worden gebruikt. Alles hangt van de zaak

zelf af, wat zich er achter bevindt en hoe het wordt gebruikt; er is niets dat niet in dienst van de goddelijke doeleinden kan worden gesteld. Net zo goed als wat dan ook het kan doen voorkomen dat het van het Goddelijke komt, terwijl het alleen maar tot het soort 'uitwassen' behoort.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 105)

Wat versta je onder 'het soort uitwassen'?

Weet je niet wat een paddestoel is? Hoe paddestoelen groeien? Paddestoelen groeien overal en schijnen geen deel uit te maken van een aanplant. Het is het idee van een soort spontane groei die zijn wortels niet in het geheel van de schepping heeft. Het zijn dingen die geen deel uitmaken van een geheel, het is alsof ze er niet bij horen. In plaats van paddestoelen had ik boomparasieten kunnen zeggen. Er zijn boomparasieten, weet je, zoals maretak op eiken bijvoorbeeld; ik heb ze hier op bepaalde bomen gezien. Ik heb planten gezien die in de boom groeiden, die aan de boom waren vastgehecht, die van het leven van de boom leefden, die niet hun eigen leven, hun eigen wortels hadden, die hun voedsel niet rechtstreeks uit de aarde haalden – ze hechtten zich vast aan een andere plant, alsof ze zich van het werk van anderen bedienden. De anderen werken om het voedsel te verkrijgen en zij hechten zich aan hen vast en leven ervan. Werkelijk net zoals parasieten op dieren leven.

Ik weet het niet, ik dacht dat ik meer in bijzonderheden was getreden. Maar voor degenen die weten, heb ik er genoeg over gezegd... In de Oudheid, ik bedoel tijdens de mooie tijdperken zoals bijvoorbeeld in Griekenland of zelfs de Italiaanse Renaissance (maar in Griekenland en Egypte veel meer), bouwde men openbare gebouwen die een publiek nut hadden. Ook bouwden ze in Griekenland en in Egypte meestal een soort heiligdommen waarin ze hun goden installeerden. Wel, ze probeerden iets te maken dat een geheel was, mooi op zichzelf, compleet. En daarin gebruikten ze de architectuur, dat wil zeggen het gevoel voor de harmonie van lijnen, en de beeldhouwkunst om aan de architectuur het detail van de expressie toe te voegen, en de schilderkunst om die expressie te voltooien. Maar het hing allemaal samen en vormde een gecoördi-

neerde eenheid en die eenheid was het monument dat men schiep. De beeldhouwkunst maakte deel uit van het gebouw en de schilderkunst maakte deel uit van het gebouw. Het waren geen aparte dingen die daar aangebracht waren zonder dat men wist waarom – ze maakten deel uit van het hele ontwerp. En wanneer ze bijvoorbeeld een tempel opleverden, was die een geheel waarin bijna alle kunstuitingen verenigd waren in één enkele wil om de schoonheid uit te drukken die ze wilden uitdrukken, dat wil zeggen een bekleding voor de godheid die ze wilden aanbidden. Alle mooie tijdperken in de kunst waren zo. Maar in de tijd die nog niet helemaal modern is (het eind van de vorige eeuw), was ze iets commercieels geworden, een handel. Men maakte schilderijen om ze te verkopen – men maakte een schilderij op een stuk linnen, deed er een lijst omheen, en dan hing men dat schilderij hier, of een ander schilderij daar, zonder enige nauwkeurige reden, of men maakte een beeldhouwwerk dat het een of ander voorstelde en zette het maar ergens. Het had niets te maken met het huis waarin het zich bevond. Het hield helemaal geen verband met elkaar. De dingen konden op zich mooi zijn, maar ze hadden geen zin. Het was geen samenhangend geheel dat iets wilde uitdrukken; het was een demonstratie van talent, van bekwaamheid en van het vermogen om te schilderen of te beeldhouwen. Zo had ook de architectuur in die tijd geen nauwkeurige betekenis. Men bouwde niet met het idee de kracht uit te drukken die men in dat gebouw wilde belichamen; de architectuur was geen uitdrukking van een aspiratie of van iets verheffends of de uitdrukking van de luister van de godheid die men er wilde installeren. Het waren heel gewoon uitwassen. Men zette hier een huis en daar een huis, men maakte dit, men maakte dat, schilderijen, beeldhouwwerken en allerlei voorwerpen. Wanneer je een huis binnenkwam, zag je, zoals ik al zei, een beeldhouwwerk hier, een schilderij daar en vitrines met een heleboel eigenaardige voorwerpen die niets met elkaar te maken hadden. En waarom? Om een soort uitstalling te maken, om kunstvoorwerpen te tonen die niets met kunst en schoonheid te maken hadden. Maar om te voelen in hoeverre dat stuitend was, moet je de diepe zin van de kunst begrijpen. Wanneer je in die tijd en in dat milieu hebt geleefd, lijkt het je heel natuurlijk – maar het is niet natuurlijk. Het is een commerciële vervorming.

Er is maar één rechtvaardiging en wel er een middel tot opvoeding

van te maken. Dan wordt het een museum. Als je een museum inricht, heb je een historische proeve van alles wat men gemaakt heeft. Zo geeft men je een historische kennis van de dingen. Maar een museum is niet iets moois op zichzelf, verre van dat! Voor een kunstenaar is het iets erg stuitends. Uit het oogpunt van opvoeding is het heel goed, omdat men er in één enkele omgeving voorbeelden van allerlei dingen bij elkaar heeft, en zo kun je leren, kennis opdoen. Maar uit het oogpunt van schoonheid is het afschuwelijk.

En daarna is er een poging geweest tot herstel (aan het begin van deze eeuw bijvoorbeeld, ik heb het over de eerste jaren van deze eeuw), een poging om wat men 'decoratieve kunst' noemde te maken, dat wil zeggen om te proberen weer tot een visie van een geheel te komen, om wanneer men een huis inrichtte een gecoördineerd geheel te scheppen waarin de dingen zich op een bepaalde plaats bevonden omdat ze daar moesten zijn en waarin ieder voorwerp niet alleen zijn reden van bestaan had, maar ook precies op zijn plaats was en niet verplaatst kon worden. Men maakte een eenheid, een geheel. Dat was dus al een beetje beter. Men deed zijn best. Hier (in India) is het heel anders omdat er een kunsttraditie is die gebleven is, het hele land is vol dingen die gemaakt zijn in de mooie tijd van de artistieke geschiedenis van het land. Men leeft te midden van die dingen. Men heeft heel weinig de terugslag ondergaan van wat er in de rest van de wereld is gebeurd, vooral in Europa. Alleen die delen van India die wat al te veel verengelt zijn, hebben het gevoel voor schoonheid verloren. Er zijn bepaalde scholen in Bombay, scholen van kunstenaars, die verschrikkelijk zijn. En daarna is er die poging geweest van de School van Calcutta om de Indiase kunst te doen herleven. Maar dat was alleen maar op heel kleine schaal. Uit het oogpunt van kunst zijn de dingen die het meest binnen jullie bereik liggen, de oude creaties, de oude tempels en de oude schilderijen. Dat was allemaal heel goed. En dat werd gemaakt om een geloof uit te drukken. En het werd gemaakt met het gevoel voor eenheid, zonder wanorde.

Jullie hebben die beweging van de kunst waarover ik het heb, die ontstaan is in de Europese cultuur, hier heel weinig gevolgd, men heeft er niet veel van gemerkt – een klein beetje, maar niet veel. Hier zijn de meeste scheppingen (dat is een heel goed voorbeeld), de meeste werken, ik geloof zelfs bijna alle mooie werken, niet gesig-

neerd. Al die schilderijen in de grotten, die beeldhouwwerken in de tempels zijn niet gesigneerd. Men weet helemaal niet wie die heeft gemaakt. En men deed het niet met het idee een naam voor zichzelf te maken, zoals tegenwoordig. Men was een groot beeldhouwer, een groot schilder, een groot architect, en dat was alles; er was geen sprake van je naam overal op aan te brengen en het met veel misbaar in de kranten aan te kondigen zodat niemand het zou kunnen vergeten! In die tijd deed de kunstenaar wat hij moest doen zonder zich er om te bekommeren of zijn naam voor het nageslacht bewaard zou blijven of niet. Alles werd gedaan in een aspiratie om een hogere schoonheid uit te drukken, en vooral met het idee de godheid die men opriep een gepaste woning te geven. In de kathedralen van de Middeleeuwen was het hetzelfde, en ik geloof dat daar de namen van de kunstenaars die al die schoonheid hadden geschapen, ook niet bewaard gebleven zijn. Als er enkele bewaard zijn gebleven, dan is dat heel zeldzaam en is de naam toevallig bewaard gebleven. Maar tegenwoordig wordt er geen stuk linnen beschilderd of beklad waarop geen handtekening staat om je te vertellen: mijnheer Dinges heeft dat gemaakt!

Men zegt dat er een synthese van de Westerse en Oosterse kunst gemaakt zou kunnen worden.

Ja. Je kunt van alles een synthese maken als je maar hoog genoeg opklimt.

Wat zal er uit voortkomen?

Als het nodig is, zal het gebeuren. Maar eigenlijk zijn dat dingen die bezig zijn zich te voltrekken. Want het voordeel van de moderne tijd en juist van dat lelijke commercialisme is dat nu alles vermengd wordt: de dingen van het Oosten gaan naar het Westen, de dingen van het Westen naar het Oosten, en zo beïnvloeden ze elkaar. Vooralsnog scheidt dat een verwarring, een soort potpourri. Maar er zal een nieuwe expressie uit voortkomen – het zal niet zo lang duren voordat zich dat verwerkelijkt. Men kan zich niet vermengen zoals de volkeren zich nu vermengen zonder dat dit een wederkerige uitwerking teweegbrengt. Zo hebben bijvoorbeeld de Westerse volkeren

met hun hebbelijkheid te veroveren, en die allerlei landen in de wereld hebben veroverd, heel sterk de invloed ondergaan van de landen die ze veroverd hebben. In de Oudheid, toen Rome Griekenland veroverde, heeft zij de invloed van Griekenland veel sterker ondergaan dan wanneer zij haar niet veroverd zou hebben. En alles wat de Amerikanen nu maken is vol met Japanse dingen, en misschien geven ze zich daar niet eens rekenschap van. Maar sedert ze Japan bezet hebben, zie ik dat de weekbladen die uit Amerika komen, vol staan met Japanse dingen. Men voelt nu zelfs de invloed van Japan in bepaalde details van voorwerpen die men uit Amerika krijgt. Dat gebeurt automatisch. Het is heel vreemd, er treedt altijd een soort evenwicht op. Degene die de materiële overwinning behaalt, wordt overwonnen door de geest van degene die hij heeft overwonnen. Dat is wederkerig. Hij heeft een materiële overwinning behaald, hij bezit materieel, maar de geest van degene die overwonnen is, bezit de overwinnaar.

Dus, door almaar te vermengen... De wegen van de Natuur zijn traag, duister en ingewikkeld. Ze besteedt erg veel tijd aan iets dat waarschijnlijk door de middelen van de geest veel sneller, veel gemakkelijker en zonder verspilling gedaan zou kunnen worden. Er is tegenwoordig een verschrikkelijke verspilling in de wereld. Maar het gebeurt. Ze heeft haar eigen manier om de mensen met elkaar te vermengen.

Gebeurt het expres?

Niet op de manier waarop de mensen 'expres' begrijpen. Maar het is beslist de uitdrukking van een bedoeling en een doel waarheen men op weg is. Maar alles hangt af van de proportie van het bewustzijn. Voor de mens lijkt het verward omdat hij alleen maar de details kan zien en het lijkt een verschrikkelijk tijdverlies, want voor hem is het begrip tijd beperkt tot de levensduur van zijn persoon. Maar de Natuur heeft de eeuwigheid voor zich. En het kan haar helemaal niet schelen te verspillen, want ze is als iemand die een ontzaglijke kookpot heeft: ze gooit er van alles in en maakt er een mengsel van, en als dat niet lukt, gooit ze het er allemaal uit omdat ze weet dat ze met dezelfde dingen een ander mengsel kan maken. Zo is het. Niets gaat verloren, omdat het steeds opnieuw wordt gebruikt,

en zo gaat het voortdurend. Het wordt gemaakt, het wordt teniet gedaan, het wordt binnenste buiten gekeerd – wat maakt het haar uit het honderdduizend keer te proberen als ze daar zin in heeft. Want er wordt niets verspild, behalve haar werk. Maar haar werk is haar plezier. Zonder werk zou ze niet bestaan.

Het is een plezier voor haar, niet voor de mensen.

Nee, zeker, ik ben het helemaal met je eens. Ik vind het een wat te wreed vermaak.

Voilà.

4 November 1953

Voor het begin van de les sprak Moeder een paar minuten over 'de bol met de spiralen' die de kinderen gemaakt hadden om een idee te geven van wat ze onlangs had uitgelegd.

...De bol wordt alleen maar aangeraakt door een gedeelte van de curve, de rest ontwikkelt zich van binnen. Het kan niet gemaakt worden. Deze is ondoorzichtig. Maar het was... in het centrum van die bol kruisen alle spiralen zich.

Wat jullie daar hebben gemaakt, de manier waarop het is gedaan, maakt het vlak. Het is vlak. Zoals ik het heb gezien werd de kant aangeraakt door een onderdeel van de curve. Iedere curve heeft een gedeelte van de kant als onderdeel.* En je zag duidelijk de kleuren en je kon er doorheen kijken... Ik geloof dat jullie het meetkundig zouden kunnen doen. De hele oppervlakte wordt in beslag genomen door een onderdeel van de curve van de spiraal.

Pavitra: Bevinden die spiralen zich aan de oppervlakte van de bol of van binnen?

Nee, die spiralen zijn van binnen.

Dus naar het centrum toe.

Ze kruisen elkaar. Hun richting is zodanig dat de hele bol wordt gevormd door onderdelen van iedere spiraal.

Is het hele binnenste van de bol gevuld met spiralen?

Het hele binnenste was natuurlijk vol spiralen. Maar omdat er geen substantie was (er waren alleen maar spiralen) kon je er doorheen kijken. Ze waren niet zo samengevoegd dat ze een ondoorzichtige massa vormden. En je kon ze volgen: het waren schitterende kleuren, ze waren stralend. Je kon de lijn van binnen volgen. En je

* Moeder bedoelt dat de hele oppervlakte van de bol is samengesteld uit de snijpunten van ontelbare spiralen die zich van binnen onttollen.

moest de gevolgtrekking maken dat er ontelbare waren.

*Naderden ze elkaar in het binnenste door steeds kleinere
curven te maken?*

Niet zo regelmatig dat alle beginpunten in het centrum waren. Het waren geen series spiralen die bij het beginpunt begonnen en zich naar het centrum toe bogen.

*En vanuit het centrum opnieuw begonnen naar de
buitenkant toe?*

Nee, helemaal niet. Het eindpunt was niet hetzelfde als het beginpunt. Enfin, van veraf gezien gaf het een beetje die indruk. Het was veel ingewikkelder dan dat. En dan waren er niet van die doffe dingen.

Moeder, wat stellen de kleuren voor?

Je hebt daar drie kleuren groen en een enkele blauwe. Die is blauw, maar blauwgroen. Er zijn twee bruine, een zwarte en een grijze, twee rode... Die kleuren zijn doods, nietwaar. Je kunt ze een speciale betekenis geven.

Er was geen zwart.

Na het voorlezen van het gesprek van 4 augustus
1929 over 'opoffering' en 'overgave'.

*'... Het is waar dat het spirituele leven de unieke essentie
in allen openbaart; maar het onthult ook de oneindige
verscheidenheid. Het werkt aan de verscheidenheid in de
eenheid en aan de volmaaktheid in deze verscheiden-
heid. De moraal maakt een kunstmatig model, in
tegenstelling tot de afwisseling van het leven en de
vrijheid van de geest. Zij scheidt een onveranderlijk en
beperkt mentaal beeld en vraagt van iedereen zich
hieraan te houden. Alle mensen moeten eraan werken*

dat zij dezelfde eigenschappen krijgen en dezelfde ideale natuur. De moraal is niet goddelijk en komt niet van het Goddelijke; zij is door de mens gemaakt en is alleen maar menselijk. Als haar basis vestigt zij een strakke verdeling tussen goed en kwaad, maar dat is een willekeurig denkbeeld. Zij neemt dingen die betrekkelijk zijn en wil die opleggen als iets absoluuts; maar dit goed en kwaad verschilt naar gelang van het klimaat, het tijdperk en het land.'

(‘Waarom Yoga’, blz. 112)

Waarom offerde men vroeger mensen in de tempels?

Ik begrijp de vraag niet goed. Waarom zouden ze het niet doen! Er is niet veel verschil tussen het doden van een geit en het doden van een mens. Ik weet het niet. In ieder geval kan er een groot verschil zijn tussen wat voor het nageslacht is bewaard gebleven en wat zich werkelijk heeft voorgedaan. Wanneer men het over offeren heeft, was het misschien alleen maar symbolisch. Men zegt dat bepaalde godsdiensten de mensen bij duizenden hebben vermoord. Dat is mogelijk, het is hetzelfde instinct tot vernietigen. En dat waren bepaalde godsdiensten die de neiging tot vernietiging hadden.

Nu zijn er veel gevallen, en als je vraagt waarom de mensen materiële offeranden brachten, zou je er eerst zeker van moeten zijn. Wat mij betreft, ik ben er niet zeker van. Het is mogelijk. Het hangt ervan af hoe je het leven bekijkt. In ieder geval, als je je het recht aanmatigt om je van het bestaan van een ander te bedienen om de Godheid een offer te brengen, dan is dat, als je het vanuit een bepaald standpunt bekijkt, een tamelijk lelijke houding. Ik zei al bij het begin dat ik niet inzie waarom je een verschil zou maken tussen het een of andere dier en een menselijk dier. Het is iets heel eigenaardigs.

In de meeste godsdiensten was het, geloof ik, zoals het hier nog is in de plaats waar er een tempel staat van een Kali zonder hoofd* – het is iets heel obscuurs en onwetends. Het komt door een ongezonde vrees voor een monsterlijke godheid die of bloed of kracht of

* Ter ere van wie men ieder jaar een hoeveelheid kippen slacht.

onverschillig wat nodig heeft om tevreden gesteld te worden en geen kwaad te doen. En dat komt allemaal door angst en een opvatting van de Godheid die monsterlijk is. Maar zelfs als je erin zou toestemmen, zou er maar één toelaatbaar offer zijn, namelijk het offer van jezelf. Als je de Godheid iets wilt offeren, dan zie ik niet in met welk recht je een ander het leven beneemt, of het nu een menselijk wezen is of een dier om dat in jouw plaats te offeren. Als je wilt offeren, dan moet je jezelf offeren, niet de anderen. En daar de beweging zelf lelijk, obscuur en onbewust genoeg is, zie ik niet in waarom er zoveel verschil zou zijn tussen het offeren van een geit en het offeren van een mens. Vanuit het oogpunt van de geit is het een onverdraaglijk idee – als men een geit zou vragen waarom...

De mensen hebben wonderlijke ideeën over hun belangrijkheid in de wereld en over de respectievelijke waarden van hun persoon. Het maakt niet veel verschil. Als je zegt: 'Je hebt niet het recht een ander het leven te benemen', dan is dat verdedigbaar. Maar breng dan geen offer. Of als je wilt offeren, offer dan jezelf; als je gelooft dat er een verschrikkelijke God is die het nodig heeft dat je hem bloed geeft of ik weet niet wat, vitale krachten om hem tevreden te stellen, doe het dan. Maar met welk recht beneem je anderen het leven om het hem te geven? Dat is een onduldbare tirannie. Zelfs al zouden het alleen maar al die kippen zijn die men doodt. Maar ik geloof dat dat een andere reden heeft – en wel dat de mensen er een smulpartij van maken! Het is gewoon een gelegenheid om een aanzienlijke hoeveelheid voedsel te verorberen.

Ik weet het niet, voor mij maakt het niet veel verschil.

Is het mogelijk de goddelijke Aanwezigheid te voelen zelfs wanneer je een slechte atmosfeer om je heen hebt, een mentale en vitale verwarring?

Op voorwaarde dat de atmosfeer niet in jezelf is! Want dát is moeilijk! En dan nog! Er zijn veelvuldige voorbeelden geweest van mensen die een meer dan dubieus leven leidden en die openbaringen hebben gehad. Er is het voorbeeld van een dronkaard die in zijn dronkenschap plotseling een contact met de Godheid had – dat trouwens zijn bestaan veranderde en, dat moet ik toegeven, hem belette ooit nog te drinken. Maar op het moment waarop hij de

openbaring van de goddelijke Aanwezigheid had, was hij in een staat van dronkenschap. Ik geloof niet – daar komen we weer op hetzelfde terecht – ik geloof niet dat de Godheid een zedenmeester is. De mens, niet de Godheid, is een zedenmeester. Als het juist zo treft dat er precies op dat ogenblik een samenloop van omstandigheden is en er in het wezen een opening is, dan manifesteert zich de Godheid, die altijd aanwezig is. Maar de wijze of de heilige die heel zelfingenomen is met zijn eigen belangrijkheid en waarde, en vol trots en ijdelheid is, heeft niet veel kans dat de Godheid zich in hem zal manifesteren, want er is geen plaats voor de Godheid om zich uit te drukken! Er is alleen maar plaats voor de belangrijke persoonlijkheid van de wijze en zijn morele waarde.

Er is natuurlijk een toestand waarin je volmaakt zuiver, volmaakt wijs en in verbinding met de Godheid kunt zijn. Maar dat betekent dat je een bepaalde graad van volmaaktheid hebt bereikt en het gevoel van je persoonlijke belangrijkheid en persoonlijke waarde hebt verloren. Ik geloof dat dat het belangrijkste is. Het grootste beletsel in het contact met de Godheid is trots en het gevoel van persoonlijke waarde, persoonlijke vermogens en persoonlijke macht – de persoon wordt heel vol, zo vol dat er geen plaats voor de Godheid is.

Nee, het enig werkelijk belangrijke is de intensiteit van de aspiratie. En die intensiteit van de aspiratie komt onder allerlei omstandigheden.

Er zijn twee dingen die je niet met elkaar moet verwarren: bepaalde noodzakelijkheden (die uitsluitend noodzakelijkheden zijn als je de volledige beheersing over de fysieke materie wilt bereiken), en morele denkbeelden. Dat zijn twee heel verschillende dingen. Je kunt je er bijvoorbeeld van onthouden je lichaam te vergiftigen of je hersenen af te stompen of je wil teniet te doen, omdat je meester over je fysieke bewustzijn wilt worden en je lichaam wilt kunnen transformeren. Maar als je die dingen alleen maar doet omdat je denkt dat je daardoor morele verdiensten verwerft, leidt het nergens toe, tot helemaal niets. Want daar gaat het niet om. Je doet het om zuiver praktische redenen: om bijvoorbeeld dezelfde reden waarom je niet gewoon bent vergif in te nemen omdat je weet dat dat je vergiftigt. En dan, er zijn heel langzaam werkende vergiften die de mensen nemen (ongestraft denken ze, omdat de uitwerking zo

langzaam is dat ze die niet gemakkelijk kunnen onderkennen), maar als je wilt bereiken dat je volledig meester wordt over je fysieke activiteiten en het licht in de reflexen van je lichaam wilt kunnen brengen, moet je je van die dingen onthouden – niet om morele redenen, maar om heel praktische redenen, uit het oogpunt van de verwerkelijking van de yoga. Je moet het niet doen met het idee dat je er verdiensten mee verwerft; en omdat je er verdiensten mee zult verwerven, zal God heel tevreden zijn en zich in je komen manifesteren! Zo is het helemaal niet, helemaal niet! Misschien voelt Hij zich zelfs dichterbij iemand die fouten heeft gemaakt, die zich bewust is van zijn fouten, zijn zwakheid voelt en er ernstig naar streeft daar van af te komen. Hij voelt zich misschien dichterbij hem dan bij iemand die nooit fouten heeft gemaakt en voldaan is over zijn uiterlijke superioriteit over andere mensen. Het maakt in ieder geval niet veel verschil. Oprechtheid, spontaneïteit en intensiteit van de aspiratie, dát maakt veel verschil – de behoefte, die behoefte die over je komt en die zo sterk is dat niets anders ter wereld meer telt.

Zoals ik ergens anders heb gezegd met betrekking tot overgave en offeren: als je iets betreurt, betekent het dat je niet in een spirituele staat van bewustzijn bent. Als je het betreurt dat je je begeerten niet kunt bevredigen, betekent het dat je begeerten minstens even belangrijk, zo niet belangrijker zijn dan datgene waar je naar streeft. Je kunt zeggen: ‘De begeerten zijn iets waarvan ik me helemaal bewust ben, maar als ik mijn begeerten opgeef met het idee de Godheid in mij te bereiken, ben ik er niet zeker van dat ik erin zal slagen, dus noem ik dat een opoffering.’ Maar ik noem het een handeltje! Dat is handel drijven met de Godheid. Je zegt tegen hem: ‘Gelijk oversteken. Ik geef je de vreugde die ik heb in de bevrediging van mijn begeerten, jij moet me in ruil daarvoor de vreugde geven van jou in me te voelen, anders is het niet rechtvaardig!’ Dat is geen geven van jezelf, dat is een handeltje.

Ik heb dit zo vaak, zo vaak gehoord: ‘Ik heb zoveel dingen opgeofferd, ik heb me zo ingespannen, ik heb me zoveel moeite gegeven, en kijk nu eens, ik heb er niets voor in ruil gekregen.’ ‘Geen wonder’, is alles wat ik kan antwoorden.

Kan een erg trots iemand een grote aspiratie hebben?

Waarom niet? Een erg trots iemand kan klappen krijgen en verstandig worden; wanneer hij een klap krijgt, kan hem dat een beetje wakker schudden! Dan heeft hij een aspiratie. En als het iemand is met een sterk karakter en die macht heeft, dan is zijn aspiratie krachtig.

En zonder klappen te krijgen?

Dat kan voorkomen. Maar in zo'n geval zal het erg vermengd zijn. In alle gevallen zal het erg vermengd zijn – alles is altijd vermengd. Het duurt lang voordat de dingen ophelderen. Je kunt waar dan ook beginnen, in wat voor toestand en in wat voor omstandigheid ook. Je kunt altijd beginnen. Maar het kost in bepaalde gevallen erg veel tijd. Want de vermenging is dusdanig dat je bij iedere stap vooruit, een halve stap achteruit doet. Maar daar is geen reden voor. Aangezien het bewust worden van de Godheid de ware bestaansreden van het leven en van het individuele bestaan is, kan dat eigenlijk waar dan ook en op welk moment ook opwellen. Bij de minste of geringste gelegenheid komt het plotseling op. Als je volledig voldaan bent, is dat natuurlijk een beletsel, omdat je in je bevrediging in slaap valt. Maar dat kan niet voortduren. In het leven, in de wereld zoals zij nu is, kan een egoïstische bevrediging, een persoonlijke bevrediging niet voortduren en zolang zij voortduurt, ja, kun je verharden, helemaal niet meer streven. Maar dat blijft niet.

Iets anders?...

Heeft niemand meer iets te zeggen?...

Tot ziens dan, m'n kinderen, welterusten!

11 November 1953

Moeder maakt aanstalten om de eerste bladzijden van 'Quelques Paroles' voor te lezen.

De eerste teksten werden in 1912 geschreven. Velen van jullie waren toen nog niet geboren.

Het was een groepje van ongeveer twaalf mensen die eens per week bij elkaar kwamen. Er werd een onderwerp gegeven en men moest voor de volgende week het antwoord voorbereiden. Ieder bracht zijn werk mee. Meestal bereidde ik ook een stukje voor, en aan het eind las ik dat voor. Dat staat hier geschreven – niet alles, alleen die eerste twee. Daarna was het iets anders. De andere zijn verschenen in 'Paroles d'Autrefois'.

Er waren vier bijeenkomsten. De eerste bijeenkomst had als onderwerp: welk doel moet bereikt, welk werk moet gedaan worden en wat is het middel om het te bereiken? En hier is mijn antwoord:

(Moeder leest de tekst van 7 Mei 1912) *'Het algemene doel dat bereikt moet worden is de komst van een progressieve universele harmonie...'*

Dat is het Supramentale.

In die tijd kende ik Sri Aurobindo niet en hij had nog niets geschreven.

'Volmaakte vertegenwoordigers op aarde worden van de eerste manifestatie van het Ondenkbare in zijn drie wijzen van zijn, zijn zeven attributen en twaalf eigenschappen...'

'Wat noem je de 'drie wijzen van zijn, de zeven attributen en de twaalf eigenschappen?'

Dat herinner ik me niet meer. De drie gevormde wijzen van zijn – Liefde, Licht en Leven die overeenkomen met Satchidananda. De zeven attributen... Ik heb ergens een lijst. Volgens een oude traditie is de wereld zeven keer geschapen, dat wil zeggen dat ze de eerste zes keer teruggekeerd is in de Schepper. Dat is het idee van het *pralaya**.

* Het einde van een wereld, dat voorafgaat aan een nieuwe schepping.

Men zegt dat het zes keer heeft plaats gehad en dat wij nu de zevende schepping zijn en dat deze de laatste is. Zij is het die zal blijven voortbestaan en ze is de 'schepping van het Evenwicht'. Ik heb al die scheppingen ook ergens genoteerd, het is opgeschreven. Ik weet hun volgorde niet meer. Er zijn opeenvolgende scheppingen geschapen volgens die speciale wijze van zijn die onvolmaakt werd bevonden en die werden teruggevoerd naar de Oorsprong, herschapen en teruggevoerd naar de Oorsprong – en zo zes scheppingen. En het is een progressieve volgorde. Wanneer je die volgorde kent, begrijp je het grondbeginsel van iedere schepping. Wel, die traditie zei dat het grondbeginsel van onze laatste schepping, nu, het beginsel van het 'Evenwicht' is en dat zij de laatste is. Het betekent dat de wereld niet meer terug zal keren in het *pralaya* en dat er een eeuwigdurende vooruitgang zal zijn. En het is de schepping van het Evenwicht.

Bijgevolg is er nu helemaal geen goed en kwaad meer; er is wat in evenwicht is en wat niet in evenwicht is. Er is verstoord evenwicht en er is evenwicht. Dat is alles. En wat ik daar gezegd heb, was daarop gebaseerd.

De twaalf eigenschappen, dat is nog iets anders. Die heb ik ook ergens genoteerd. Opdat de wereld zal kunnen voortbestaan, moet zij door middel van die twaalf eigenschappen, die daar allemaal aanwezig zijn, een volmaakt evenwicht van al haar elementen verwerklijken. En dan zal dat een wereld zijn die, terwijl ze onbepaald vooruit zal gaan, voortdurend in harmonie zal zijn en bijgevolg niet ontvankelijk voor vernietiging.

'...Opnieuw tot de wereld het eeuwige woord te spreken onder een nieuwe vorm die is aangepast aan de huidige staat van haar mentaliteit. Dit zal de synthese van alle menselijke kennis zijn.'

Je zegt hier 'het eeuwige woord'.

Ik gebruik 'woord' in de betekenis van waarheid. Er is een eeuwige Waarheid, die eeuwig waar is, maar zich uitdrukt in nauwkeurige vormen, en die nauwkeurige vormen zijn veranderlijk, onbestendig, zij kunnen vervormd worden; en om de waarheid te vinden, moet je altijd teruggaan naar de oorsprong, die is... men kan die het eeuwige

woord noemen, dat wil zeggen het scheppende Woord. Dat is een Waarheid die eeuwig is, die zich door alle mogelijke woorden en ideeën manifesteert. Ik gebruik 'woord' in een literaire betekenis – het is wat ergens anders het scheppende Woord wordt genoemd. Het is de oorsprong van alle woorden en gedachten.

Ik heb 'het doel dat bereikt moet worden' niet begrepen.

Het doel dat bereikt moet worden? Wat heb ik gezegd? Het is het tot harmonie brengen van de aarde, geloof ik, niet?

'Wat de aarde betreft, is het middel om dat doel te bereiken de verwerkelijking van de eenheid van de mensheid door het ontwaken in allen en de manifestatie door allen van de innerlijke Godheid die één is.

Met andere woorden: eenheid scheppen door het koninkrijk Gods dat in allen is, te vestigen.

Bijgevolg is het nuttigste werk om te doen:

1) Voor ieder individueel: zich bewust worden van de goddelijke Aanwezigheid in zich en zich daarmee vereenzelvigen.

Ja, begrijp je het niet? Ik heb het al vijftigduizend maal gezegd, niet? Ha, begrijp je het nu? (*gelach*)

2) De individualisatie van staten van zijn die tot dusver nooit in de mens bewust werden, en dientengevolge de aarde in verbinding brengen met een of meerdere universele krachtbronnen die nog voor haar verzegeld zijn.'

'De individualisatie van staten van zijn die tot dusver nooit in de mens bewust werden', dat wil zeggen dat er boven elkaar liggende staten van bewustzijn zijn, en dat er nieuwe regionen zijn die nog nooit op aarde zijn gemanifesteerd, en die Sri Aurobindo supramentaal heeft genoemd. Dat is het, het was hetzelfde idee. Dat wil zeggen dat men de diepten of hoogten van de schepping moet ingaan, die nooit op aarde zijn gemanifesteerd, en zich daarvan bewust moet worden en ze op aarde moet manifesteren. Sri Aurobindo heeft dat

het Supramentale genoemd. Ik zeg eenvoudig dat het staten van bewustzijn zijn die nog nooit in de mens bewust werden (dat wil zeggen dat de mens er zich tot dusver nog nooit van bewust was). Men moet zich ermee vereenzelvigen, het vervolgens in het uiterlijke bewustzijn brengen, en in het handelen manifesteren. En ik voeg eraan toe (juist wat ik voorzag – ik wist niet dat Sri Aurobindo het zou doen, maar ik voorzag dat het gedaan moest worden):

3) *‘Tot de wereld het eeuwige woord te spreken onder een nieuwe vorm die is aangepast aan haar huidige mentaliteit.’*

Dat wil zeggen de Allerhoogste Waarheid, de Harmonie. Het was het hele programma van wat Sri Aurobindo heeft gedaan en de methode om het werk op aarde te doen, en ik had dat in 1912 voorzien. Ik heb Sri Aurobindo in 1914 voor de eerste keer ontmoet, dat wil zeggen twee jaar later, en ik had het hele programma al gemaakt.

4) *‘Collectief, de ideale maatschappij vestigen in een plaats die geschikt is voor het ontluiken van het nieuwe ras, dat van de ‘Zonen van God’.*

Waar had je besloten de Ashram te stichten?

Waar ik had besloten dat te doen?... Ik had helemaal niets besloten! Ik had gewoon gezegd dat het gedaan moest worden. Ik had niet het minste idee, behalve dat ik een groot verlangen had om naar India te gaan. Maar ik wist niet eens dat het met iets overeenkwam. Ik had helemaal niets besloten. Ik had die toestand en wat gedaan moest worden, gewoon gezien.

Daarna komen de kinderen terug op het gesprek van 4 augustus 1929:

‘De gewone morele denkbeelden maken onderscheid tussen een vrijgevig en een gierig mens. En in een

bepaalde maatschappij wordt de gierigaard gelaakt en geminacht, terwijl de vrijgevige mens wordt geacht vanwege zijn onzelfzuchtigheid en zijn sociale nuttigheid, hij wordt geprezen om zijn deugd. Maar vanuit het spirituele gezichtspunt bevinden zij zich allebei op hetzelfde niveau: de vrijgevigheid van de één en de gierigheid van de ander zijn vervormingen van een hogere waarheid, van een groter goddelijk vermogen. Er is een vermogen dat in zijn goddelijke beweging de krachten, de dingen en alles wat het op alle niveaus, vanaf het meest materiële tot het meest spirituele, bezit, vrij uitdeelt, verspreidt en projecteert. Achter de vrijgevige mens en zijn vrijgevigheid bevindt zich een ziel-type dat deze beweging uitdrukt; het is een vermogen tot verspreiden, tot op grote schaal uitdelen. Er is een ander vermogen dat in zijn goddelijke beweging, vanaf het meest materiële niveau tot het hoogste, de krachten, de dingen en alles wat het kan bezitten, verzamelt, op-hoopt, vergaart en opstapelt. De mens die van gierigheid wordt beschuldigd, was als instrument van deze laatste beweging geschapen. Beide typen zijn belangrijk; beide zijn nodig in de verwerkelijking van het geheel; de beweging die aantrekt en concentreert is niet minder nuttig dan de beweging die verspreidt en verstrooit.'
(‘Waarom Yoga’, blz. 113/114)

Wat versta je onder ‘ziel-type’?

Welke zin is het? (*Moeder bekijkt de tekst*) Ah, dat is de geest van de soort; net zoals we gezegd hebben dat achter iedere diersoort de geest van de soort schuilt, is er achter ieder soort mens een geest van de soort. Dat noem ik ziel-type. Het is een ziel-type dat in staat is zich te ontwikkelen, maar dat onvernietigbaar is.

Het ziel-type komt individueel of als groep overeen met het *dharma* van de dingen. Soms noemt men het ook de waarheid van de dingen, van ieder ding.

Is vrijgevigheid een vervorming van de waarheid?

Ja, alle menselijke eigenschappen zijn vervormingen van een waarheid die er achter schuilt. Alles wat jullie eigenschappen of gebreken noemen, is altijd een vervorming van iets dat er achter schuilt, en dat noch dit noch dat is, maar iets anders. Maar ergens anders zeg ik trouwens welke waarheid zich achter de vrijgevigheid bevindt, namelijk de beweging van krachten die zich verspreiden. Maar opdat de krachten zich zouden kunnen verspreiden, moeten ze zich eerst concentreren. Er is een soort pulserende beweging: de krachten concentreren zich en verspreiden zich, dan concentreren ze zich weer en verspreiden zich weer... Maar als je altijd wilt verspreiden zonder ooit te concentreren, heb je na verloop van tijd niets meer om te verspreiden. Voor de krachten – alle krachten – is het hetzelfde. Ik heb trouwens ergens geschreven (of liever gezegd, ik zal het binnenkort schrijven) dat geld een kracht is, het is niets anders dan dat. En daarom heeft niemand het recht om het persoonlijk te bezitten, want het is alleen maar een kracht net als alle andere krachten van de Natuur en het universum. Als je licht als een kracht beschouwt, zal niemand ooit op het idee komen om te zeggen: ‘Ik bezit het licht’ en het willen opsluiten in zijn kamer en het aan niemand anders willen geven! Nu, wat geld betreft is men zo afgestompt, dat men zich verbeeldt dat het iets is dat men kan bezitten en voor zichzelf kan houden alsof het hen toebehoorde en men er iets persoonlijks van kan maken. Het is precies hetzelfde. Ik heb het natuurlijk niet over geld in de hoedanigheid van papier, want dat is zoals het licht dat je in een lamp hebt. Je kunt de lamp bezitten en dan zeg je: ‘Dat is mijn licht.’ Geld, jouw bankbiljetten, jouw geldstukken, dat is jouw geld. Maar dat is niet het geld. Het geld is de kracht die er achter schuilt, het ruilvermogen. Dat behoort aan niemand toe. Dat behoort aan iedereen. Dat leeft alléén maar als het circuleert. Als je het wilt ophopen, bederft het. Het is net alsof je water in een vat zou willen sluiten en altijd bewaren; na verloop van tijd zal je water volkomen bedorven zijn. Met geld is het net eender. En de mensen hebben dat nog niet begrepen. Later zal ik er over schrijven.

Het zal niet altijd zo blijven.

Wanneer men gierig is met betrekking tot materiële dingen...

Gierig met betrekking tot *alle* dingen – er bestaat ook een gierigheid met betrekking tot spirituele dingen. Er zijn gierigaards die alle krachten voor zichzelf willen houden en ze nooit geven. Maar ik heb jullie daarnet de waarheid gezegd: om het vermogen te hebben te verspreiden, moet je het vermogen hebben opeen te hopen. Als je alleen maar een van de twee hebt, schept dat een onevenwichtigheid. En dan wordt het gierigheid of verkwisting. Je moet beide hebben in een ritmisch uitgebalanceerde beweging – het evenwicht waarover we het daarnet hadden. Want het zou gemakkelijk genoeg te bewijzen zijn dat het tegenwoordig het evenwicht is waar het om gaat: men moet hier noch daar zijn – wat de Boeddha ‘de weg van het midden’ noemde. De weg van het midden is de weg van het evenwicht. En dan moet je hetzelfde kunnen doen als wanneer je op het slappe koord loopt met een stok om je evenwicht te bewaren.

Maar de vrijgevigste mens ter wereld zou niets kunnen geven als hij niet eerst in bezit had gehad. Als hij het niet opeengehoopt heeft, heeft iemand anders het voor hem gedaan. Maar als hij niets in zijn zak heeft, kan hij niets uitdelen! Dat is duidelijk. En het vermogen tot opeenhopen is even belangrijk als het vermogen tot uitdelen. Alleen wanneer die twee dingen egoïstisch worden, worden ze vervormd, helemaal vervormd, en verliezen alle waarde.

Voilà, m'n kinderen.

18 November 1953

'In reïncarnatie wordt niet het uiterlijke wezen opnieuw geboren, dat wat gevormd is door de ouders, het milieu en de omstandigheden – het mentale, het vitale en het fysieke – alleen het psychische wezen gaat van lichaam tot lichaam. Het is dus logisch dat noch het mentale noch het vitale wezen zich vorige levens kunnen herinneren of zichzelf kunnen herkennen in het karakter of de manier van leven van die of die persoon. Alleen het psychische wezen kan zich herinneren, en wanneer je je bewust wordt van je psychische wezen, kun je tezelfdertijd nauwkeurige indrukken hebben van je vorige levens. Het is trouwens voor ons veel belangrijker om onze aandacht te vestigen op wat we willen worden dan op wat we zijn geweest.'

(2 April 1935 'Quelques Paroles')

Als het mentale, het vitale of het fysieke zich niet reïncarneren, maar alleen het psychische wezen, is de vitale of mentale vooruitgang die je hebt gemaakt dan niets waard in een ander leven?

Alleen maar in de mate waarin die vooruitgang die delen dichterbij het psychische gebracht heeft, dat wil zeggen in de mate waarin de vooruitgang erin bestaat alle delen van het wezen achtereenvolgens onder de psychische invloed te brengen. Want alles wat onder de psychische invloed is en met het psychische is vereenzelvigd, blijft bestaan, alleen dat blijft bestaan. Maar als je het psychische het centrum van je leven en bewustzijn maakt, en als je je hele wezen daaromheen organiseert, dan komt je hele wezen onder de invloed van het psychische, wordt ermee verenigd en kan blijven voortbestaan – als het nodig is dat het blijft voortbestaan. Als je het lichaam dezelfde beweging zou kunnen geven – dezelfde bewustzijnsbewegingen van vooruitgang en hetzelfde vermogen tot opklimmen dat het psychische wezen heeft – zou het voor het lichaam niet nodig zijn tot ontbinding over te gaan. Maar dat is nu juist de moeilijkheid.

Alleen wat in contact met het psychische is, blijft voortbestaan en

alleen wat kan voortbestaan, kan zich herinneren, want het overige verdwijnt, wordt opgelost in kleine stukjes die elders gebruikt worden – zoals het lichaam tot stof wordt teruggebracht en elders gebruikt. Het wordt weer aarde, de planten gebruiken de aarde, de mensen eten de planten. Zo gaat het. En dan keert het weer terug tot de aarde en begint opnieuw. Dat is de manier waarop de Natuur vooruitgaat. Om vooruit te gaan maakt ze heel veel vormen, en dan, wanneer het haar niet meer belangrijk of noodzakelijk lijkt, breekt ze die af, gebruikt alle elementen, chemische of andere, opnieuw en maakt er weer iets anders van en zo verandert het de hele tijd, het komt en gaat. En ze vindt het best, want ze ziet ver vooruit, haar werk strekt zich uit over eeuwen en een klein menselijk leven is niets, alleen maar een zuchtje in de eeuwigheid. Ze neemt dus, ze modelleert; ze neemt er een bepaalde tijd voor, het amuseert haar, ze vindt het heel goed; en wanneer het niet meer zo goed is, breekt ze het af – ze neemt alles en vermengt het, begint weer een andere vorm, maakt iets anders. En misschien gaat de hele materie vooruit door dit proces, dat klaarblijkelijk erg lang duurt – het is mogelijk – altijd zo, vermengend, afbrekend, weer vermengend, weer afbrekend. Eigenlijk is het alsof er een heleboel kleine voorwerpen worden gemaakt, die vervolgens weer vernietigd worden, weer verpulverd om er ander speelgoed van te maken, en dan wordt dat weer afgebroken en wordt er weer iets anders van gemaakt. Telkens wordt er iets aan toegevoegd opdat het zich goed zal vermengen. Op een dag zal er misschien iets uit voortkomen. In elk geval heeft ze geen haast. En wanneer wij haast hebben, zegt ze: ‘Waarom heb je zo’n haast? Eens zal het zeker gebeuren. Je hoeft je niet ongerust te maken, het zal zeker gebeuren, wacht maar rustig af.’ Dan zeggen wij tegen haar: ‘Maar ik wacht niet!’ ‘Ah! Dat komt doordat je dat iets dat komt en gaat ‘ik’ noemt. Als je het bewustzijn – het ene en eeuwige en goddelijke bewustzijn – , als je dat ‘ik’ zou noemen, zou je alles zien, zou je overal bij zijn. Niemand belet je dat te doen! Het komt alleen maar doordat je je hiermee (*Moeder wijst op het lichaam*) vereenzelvigd. Je hoeft alleen maar op te houden je daarmee te vereenzelvigen.’

‘Rechtvaardigheid is het strikt logische determinisme van de bewegingen van de universele Natuur. Ziekten zijn

dit determinisme toegepast op het materiële lichaam. De medische geest, zich baserend op deze onontkoombare rechtvaardigheid, legt zich erop toe voorwaarden te scheppen die logischerwijze tot een goede gezondheid moeten leiden. De 'moraal' werkt op dezelfde manier in het sociale bestel, en tapasya in het spirituele domein.

Alleen de goddelijke Genade heeft het vermogen om tussenbeide te komen en de loop van de universele rechtvaardigheid te wijzigen.

Het grootse werk van de Avatar is de goddelijke Genade op aarde te manifesteren. Volgeling van de Avatar zijn, is een instrument van de goddelijke Genade worden. De Moeder is de grote schenkster – door identiteit – van de goddelijke Genade met een volmaakte kennis – door identiteit – van het absolute mechanisme van de universele rechtvaardigheid.

En door haar bemiddeling roept iedere oprechte en vertrouwensvolle aspiratie naar de Godheid als antwoord de tussenkomst van de Genade op.

Wie kan voor U staan, Heer, en in alle oprechtheid zeggen: 'Ik heb nooit een fout gemaakt.' Hoeveel keer per dag maken we fouten tegen Uw werk, en altijd komt de Genade en wist ze uit!

Wie zou er zonder de onophoudelijke tussenkomst van Uw Genade niet dikwijls onder de onontkoombare valbijl van de wet der universele rechtvaardigheid gekomen zijn?

Iedereen hier vertegenwoordigt een onmogelijkheid die opgelost moet worden, maar daar voor Uw goddelijke Genade alles mogelijk is, zal Uw werk zowel in de bijzonderheden als in zijn geheel, dan niet de voltooiing zijn van alle onmogelijkheden die getransformeerd worden in goddelijke realisaties...'

15 januari 1933

Wat betekent: 'Rechtvaardigheid is het strikt logische determinisme van de bewegingen van de universele Natuur...?'

Je kent de wet van het determinisme, niet? Hebben jullie helemaal geen filosofie gestudeerd? (*Wendt zich tot een leraar*) Pavitra, leg hen uit wat het determinisme is. Probeer kort en duidelijk te zijn.

Pavitra: *'Ik geloof dat het determinisme dit is: wanneer zich iets voordoet, heeft het altijd dezelfde uitwerking.'*

Als het hetzelfde is. Op voorwaarde dat het identiek hetzelfde is. Zijn er twee dingen in het universum identiek? Nee.

Nolini: *'Dezelfde oorzaak heeft dezelfde uitwerking.'*

Ja. Dezelfde oorzaak heeft dezelfde uitwerking. Dat is het beginsel waarop de wetenschap is gebaseerd. Maar ik heb het woord hier op een wat meer algemene en tegelijkertijd nauwkeuriger manier gebruikt. Ik bedoel dat ieder ding (hetzelfde of niet) altijd een uitwerking veroorzaakt, en dat die uitwerking een andere uitwerking veroorzaakt, en dat die andere uitwerking nog weer een andere uitwerking veroorzaakt enzovoort – een oorzaak veroorzaakt altijd een uitwerking en iedere uitwerking wordt de oorzaak van een andere uitwerking enzovoort, eindeloos. En rechtvaardigheid betekent dus dat, zoals Nolini zei, eenzelfde oorzaak automatisch eenzelfde uitwerking veroorzaakt. Je kunt dus geen woord zeggen, geen beweging maken, zonder dat het de oorzaak is van iets anders. En dat andere is de oorzaak van weer iets anders. En dat alles volgt werktuiglijk en stipt op elkaar – dat is de universele rechtvaardigheid.

Een daad heeft altijd een gevolg en dat gevolg leidt tot een ander gevolg enzovoort. En het is absoluut onontkoombaar. Dat is de universele rechtvaardigheid. Je hebt een slechte gedachte, ze heeft een resultaat. En dat resultaat heeft weer een ander resultaat. En je kunt er niet aan ontsnappen, behalve door tussenkomst van de Genade. De Genade is juist iets dat het vermogen heeft om dat alles te veranderen. Maar *alleen* de Genade kan het veranderen. Het is een wet die zo streng en verschrikkelijk is, dat je er, als je er eenmaal onder valt, niet meer onderuit kunt. En vanaf het moment dat je op aarde bent, val je er onder. Het hele aardse bestaan is zo, is zo gemaakt. Alles wat je doet, alles wat je zegt, alles wat je denkt en

alles wat je voelt, heeft een gevolg. En dat gevolg leidt tot een ander gevolg enzovoort. Als je je op een meer praktisch standpunt wilt stellen, kun je voorbeelden nemen en zeggen: 'Als je dit doet, zal het automatisch dat veroorzaken.' Als je bijvoorbeeld in de maatschappijen die door de mens zijn georganiseerd, een misdaad begaat, zul je gestraft worden voor je misdaad. Als je in je eigen bewustzijn een fout maakt, zul je lijden door de fout die je hebt gemaakt. En in de wet zoals de mens die heeft gemaakt, wordt altijd gezegd dat de wet niet kennen geen excuus is. Als je de wet niet kent, word je gestraft. Als je een fout maakt zonder te weten dat het een fout is, beschermt dat je niet, je wordt gestraft. Nu, in de Natuur is het hetzelfde. Als je vergif inneemt zonder te weten dat het vergif is, zal het je evengoed vergiftigen. Begrijpen jullie?... Behalve als de Genade tussenbeide komt. En daar de Genade almachtig is, kan ze alles veranderen. Dat heb ik uitgelegd. Maar zonder de Genade is er geen hoop. Want onwetendheid is het blijvende kenmerk van de mensheid.

Ik dacht er vandaag aan hoeveel jammerlijke, ontzettende ervaringen er nodig zijn geweest voordat de mens wist hoe hij de dingen in de Natuur kon gebruiken. Het is mogelijk dat er een Genade is geweest die hem de dingen instinctief heeft laten vinden; maar als hij zijn les moest leren... Ik heb daaraan gedacht omdat er een bepaald aantal vruchten aan een boom zit: er zijn goede vruchten en vergiftige, dat staat niet op de boom geschreven! Nu is er altijd iemand om je te zeggen: 'Nee, eet die niet, die zal je vergiftigen.' Maar als er niemand was om het je te zeggen, hoe zou je het dan weten? Door hem te eten en jezelf te vergiftigen. En dan zal iemand anders van je ervaring profiteren.

Ik dacht eraan omdat bepaalde vruchten voortreffelijk zijn wanneer ze rijp zijn; ze zijn heel voedzaam, ze zijn uiterst nuttig. Maar als ze niet rijp zijn, vergiftigen ze je. En het is dezelfde vrucht. Neem bijvoorbeeld de avocado ('butterfruit', geloof ik), neem de avocado – als je een onrijpe eet (je zult die niet eten, want het smaakt heel akelig), maar als je een onrijpe avocado eet, zal het je radicaal vergiftigen, maar hij is voortreffelijk zodra hij rijp is. Nu zijn er in bepaalde landen zoals Zuid-Amerika en bepaalde delen van Afrika, bomen die zo hoog groeien als de hoogste mangoboom. En alle vruchten hangen er op dezelfde manier aan. Iemand die langs zo'n boom komt zonder hem te kennen, die niets weet en niemand heeft

om hem te waarschuwen, neemt zo'n vrucht, snijdt hem open, eet hem op en gaat dood. Dan komt er een maand later iemand anders, alle vruchten zijn rijp; hij neemt ervan, eet ervan en vindt ze heel voedzaam – het is voortreffelijk, het is heerlijk. En dan zegt men tegen hem: 'Maar hoe kan dat, je hebt van die vruchten gegeten en de ander is gestorven...'. Hoeveel ervaringen zijn er nodig om te leren dat het komt doordat de één de onrijpe vrucht heeft gegeten en de ander de rijpe. En wanneer hij onrijp is, is hij schadelijk, en wanneer hij rijp is, is hij goed.

En wij profiteren van alle ervaringen van hen die vóór ons op aarde waren. Maar als we in een land zouden komen, waarvan we niets zouden weten en we alles zelf zouden moeten leren, zouden we heel onprettige ervaringen hebben. Er zijn nog andere van zulke vruchten, dit is niet de enige, er zijn er veel. De vijf bijvoorbeeld – als een vijf onrijp is en je raakt aan het witte sap dat eruit komt, dan is dat verschrikkelijk, je krijgt je mond vol puisten en wordt heel ziek en je krijgt die zweren ook in je maag. Maar wanneer de vijf rijp is en je ervoor oppast het witte sap niet aan te raken, is ze een volmaakt voedsel. Ik zou jullie een groot aantal van zulke voorbeelden kunnen geven. Maar nu weten we het omdat men het ons heeft verteld. Degenen die het ons hebben verteld, hebben het van anderen geleerd. Maar de allereerste die de ervaring heeft opgedaan, die dat alles heeft geleerd, al die dingen van de Natuur?... Er zijn er veel, er zijn ontelbare dingen in de Natuur. Kijk, neem de plantaardige Natuur – we weten er nu nog steeds niet alles van. Sommige mensen zeggen je bijvoorbeeld: 'In de buurt van de ziekte is er in de Natuur altijd het middel; de Natuur heeft dat zo geregeld.' Ik weet niet of het strikt zo is, maar in ieder geval werkt het op een bepaalde manier, dat is waar. Men zegt bijvoorbeeld dat als een slang ergens haar hol heeft, je er zeker van kunt zijn dat je daar vlakbij een plant zult vinden die je zal genezen als ze je bijt. Maar welke plant? Er zijn er veel, en wie zal het je leren? Er zijn mensen die bij volle maan de bergen in gaan en kruiden verzamelen die ziekten genezen die over het algemeen als ongeneeslijk worden beschouwd. Hoe hebben ze dat geleerd? Wie heeft de ervaring gehad?

En paddestoelen...

Ah, ja, dat is hetzelfde. Je hebt naast elkaar, vlak naast elkaar, een paddestoel die uitstekend voedsel is en een paddestoel die je onmiddellijk naar de andere wereld helpt. We trekken voordeel uit bijeengegaarde kennis. En ik moet zeggen dat veel van die kennis verloren moet zijn gegaan; en wijzelf ook, we kunnen ontdekkingen doen, maar we zorgen er niet altijd voor ze te noteren en voor anderen toegankelijk te maken.

En de Natuur is een bijna oneindig terrein voor studie en ontdekkingen.

Pavitra: Hoeveel mensen die springstoffen hebben ontdekt, zijn omgekomen en hoevelen hebben ongelukken gehad...

Dàt is de mens, het is zijn eigen schuld. Als hij zich daar niet mee bemoeid had, zou hem dat niet overkomen zijn.

Hij is er misschien toevallig op gestoten, zonder het te weten, zonder het opzettelijk te doen.

Maar het blijft springstof. Het is altijd de schuld van een ander, niet?

Degenen die scheikunde hebben gestudeerd en toevallig springstoffen hebben ontdekt.

Als ze niet wisten wat het was, ja. Je neemt bijvoorbeeld een beetje kaliumchloraat, dat er onschuldig, wit, aardig, gekristalliseerd en mooi uitziet. Maar dan begin je er uit alle macht met een hamer op te slaan en ineens ontploft het. Ja, zo is het.

Niemand heeft ooit geweten en niemand zal waarschijnlijk ooit weten hoeveel verschillende soorten planten er op aarde zijn. Maar wanneer je een lijst maakt van het aantal planten dat de mensen kennen en gebruiken, dan is die belachelijk klein. Ik geloof dat toen ik in Japan was, de Japanners me vertelden dat de Europeanen maar driehonderdvijftig verschillende plantensoorten eten, terwijl zij er meer dan zeshonderd gebruiken. Dat is een aanzienlijk verschil. Ze plachten te zeggen: 'O, wat verspillen jullie je voedsel! De Natuur

brengt oneindig meer voort dan jullie weten: jullie verspillen dat alles!' Hebben jullie nooit (niet hier, maar in Europa) bamboescheuten gegeten?... Hebben jullie scheuten van de palm gegeten? Of van de kokospalm? Je kunt een heerlijke salade maken van kokospalm-scheuten, dat is zeker. Alleen doodt dat de boom. Voor een salade doodt men een boom. Maar wanneer een cycloon bijvoorbeeld honderden kokospalmen velt, dan is de enige manier om de ramp te gebruiken alle scheuten te eten en een heerlijke schotel te maken. Hebben jullie nooit scheuten van de kokospalm gegeten? Mij heeft het niet verbaasd, ik heb bamboescheuten gegeten die nog niet boven de grond waren gekomen, zoiets als asperges, in Japan is het een heel klassieke sehotel. En hun bamboes zijn veel malser dan de bamboes hier. Hun bamboes zijn heel mals en hun scheuten zijn heerlijk.

Enfin, zo is het. Het schijnt dat men in Europa maar driehonderdvijftig verschillende planten uit het plantenrijk weet te gebruiken, terwijl ze er in Japan zeshonderd en meer gebruiken. Maar als de mensen het wisten, zouden ze misschien niet van honger sterven, in ieder geval niet degenen die op het platteland leven, Voilà.

In ieder geval is het zo. We weten niet hoe het zou zijn als alleen de rechtvaardigheid over de wereld zou heersen. Maar ik geloof dat het niet erg vrolijk zou zijn! Want zoals ik al zei, er is geen enkel mens die voor de Heer kan staan en zeggen: 'Ik heb nooit een fout gemaakt.' En wanneer ik zeg een fout gemaakt, dan is onwetendheid geen excuus, want onwetend vuur aanraken of wetend, het verschil ligt alleen in de stomheid om vuur aan te raken terwijl je weet, want je kunt voorzorgen nemen. Raak je vuur aan uit onwetendheid, zonder te weten, dan brand je je erg. En dan kun je niet tegen de Natuur zeggen: 'O, ik had me niet moeten branden, want ik wist niet dat het brandt.' Het brandt, niemand zal naar je luisteren.

Komt de Genade tussenbeide door een beroep dat men op haar doet?

Wanneer men een beroep op haar doet? Ik denk van wel. In ieder geval niet uitsluitend en alleen. Maar zeker, ja, als je gelooft in de Genade en een aspiratie hebt en doet als een klein kind dat naar zijn moeder holt en tegen haar zegt: 'Moeder, geef me dat', als je met die eenvoud een beroep op haar doet, als je je tot de Genade wendt en

tegen haar zegt: 'Geef me dat', dan geloof ik dat ze luistert. Behalve als je haar iets vraagt dat niet goed voor je is, dan luistert ze niet. Als je haar iets vraagt dat kwaad doet of ongunstig is, luistert ze niet.

Wat is de oorzaak van die uitwerking? Wat is de oorzaak van het beroep?

Misschien was men voorbestemd om een beroep op haar te doen. Dat wil zeggen wat was er eerst, de kip of het ei? Ik weet niet of de Genade je de Genade doet roepen of dat de Genade komt omdat ze geroepen wordt. Dat is moeilijk te zeggen.

Eigenlijk is het heel goed mogelijk dat het geloof datgene is wat het meest ontbreekt. Er is altijd een hoekje in het denken dat twijfelt en discussieert. Dat bederft alles. Alleen wanneer je in een absoluut kritieke situatie bent, wanneer het denken zich er rekenschap van geeft dat het niets vermag, absoluut niets, dat het absoluut stompzinnig en onmachtig is, en als je dan, op dat moment de aspiratie hebt naar een hogere hulp, dan heeft de aspiratie juist de intensiteit die voortkomt uit wanhoop, en dat heeft een uitwerking. Maar als je denken blijft discussiëren, als het zegt: 'Ja, ja, ik heb ernaar gestreefd, ik heb gebeden, maar God weet of het het juiste ogenblik is en of het zal gebeuren en of het mogelijk is', wel, dan is het afgelopen, dan werkt het niet. Dat is een van de meest gangbare dingen. Men zegt tegen de mensen: 'Als je in de yoga vooruit wilt gaan, moet je geen begeerten hebben.' Men gaat zelfs een beetje verder en zegt: 'Je moet geen behoeften hebben.' Men gaat nòg wat verder en zegt: 'Vraag nooit iets aan de Godheid.' Wel, ik weet het niet, maar in negenennegentig van de honderd gevallen is de reactie van de mensen: 'Ah! Als ik niet vraag, zal ik niet krijgen wat ik nodig heb.' Ze zien niet dat ze de hele beweging aan de wortel aantasten! Ze hebben geen geloof. 'Ik heb dat nodig'...

Ik heb het niet eens over het denkbeeld van behoefte, want dat is volkomen willekeurig. Ik kende een Hollandse schilder – die trouwens hier gekomen is en een portret van Sri Aurobindo heeft gemaakt (het schijnt dat dat portret nog bestaat). Die Hollandse schilder deed een yoga. En toen zei hij op een dag tegen me: 'O, ik geloof dat ik overal buiten kan. Ik geloof werkelijk dat je je behoeften tot een minimum kunt terugbrengen. Maar toch heb ik een

tandenborstel nodig.' Ik had toen nog niet in India gewoond, anders zou ik tegen hem gezegd hebben: 'Er zijn miljoenen mensen die nooit een tandenborstel hebben gehad en die volkomen schone tanden hebben. Dat is niet de enige manier om je tanden schoon te houden.' Maar op dat moment was hij ervan overtuigd dat men overal buiten kan, behalve zijn mond schoon houden. En voor hem betekende zijn mond schoon houden een tandenborstel hebben. Dat geeft een heel nauwkeurig beeld van wat er in de mensen omgaat. Ze klampen zich ergens aan vast en denken dat het een behoefte is. En het is beslist totale onwetendheid, want er bestaat misschien een noodzaak je mond schoon te houden (het lijkt in elk geval tamelijk noodzakelijk), maar die associatie van een tandenborstel met de noodzaak een schone mond te hebben, is volkomen willekeurig. Want het is nog niet zo erg lang geleden dat men tandenborstels heeft uitgevonden.

Er was nog iemand anders die tegen me zei: 'O, ik kan absoluut buiten alles.' We hadden het erover een voetreis te maken met een minimum aan bagage op de rug (wanneer je die veertig of vijftig kilometer per dag mee moet dragen, probeer je het gewicht van je rugzak zoveel mogelijk te beperken), we bespraken dus wat we aan het allernodigste in de rugzak moesten doen. Hij zei mijn tandenborstel. Iemand anders zei dat hij een stuk zeep nodig had (over het algemeen draait het om zulke eenvoudige kleine dingen). Maar hoeveel mensen zijn er hier die nooit zeep gebruikt hebben en dat verhindert hen niet schoon te zijn! Er zijn andere manieren om schoon te worden. Zo is het. Men houdt vast aan heel bekrompen denkbeelden en denkt dat ze onontbeerlijke behoeften zijn. En dan, als je een beetje de wereld rondreist, bemerk je dat wat voor jou een behoefte is, voor anderen iets is dat ze zelfs niet kennen, dat ze nooit in hun leven hebben gezien, dat niet bestaat en geen enkel belang heeft. Bijgevolg is het niet onontbeerlijk. Het is alleen maar het resultaat van een opvoeding en een leven in een bepaald milieu. Die dingen zijn volkomen betrekkelijk, en niet alleen betrekkelijk, maar voorbijgaand.

Voilà.

25 November 1953

Je hebt gezegd: 'De goddelijke Genade kan alleen maar voor ons handelen en ons helpen in verhouding tot ons vertrouwen in haar.' ('Quelques Paroles')

Als iemand geen vertrouwen in de Godheid heeft, maar hem heel oprecht roept wanneer hij in moeilijkheden, in gevaar is, wat gebeurt er dan met hem?

Hoe kan hij roepen? De twee dingen zijn tegenstrijdig met elkaar. Als hij geen vertrouwen heeft, zal hij niet eens aan de Godheid denken! Hij zal er niet aan denken te roepen. Dat is tegenstrijdig. Hij denkt er juist alleen maar aan in verhouding tot zijn vertrouwen...

Je hebt hier gezegd: 'Glimlachen tegen een vijand is hem ontwapenen.' Wat wil glimlachen zeggen? Men moet niet glimlachen tegen een vijand!

Men moet niet!... Wat ik hier heb gezegd, is een ervaring. Het is de aantekening van een ervaring die ik op een algemene manier heb uitgedrukt. Maar als er op een gegeven moment iemand komt met de afschuwelijkste bedoelingen en je glimlacht tegen hem, dan is hij volkomen ontwapend, hij kan niets meer doen. Maar je moet oprecht glimlachen. Je moet geen grimas maken en geloven dat... (*gelach*). Ik neem 'glimlach' in een nogal absolute betekenis. Het betekent dat als je genoeg meester over jezelf kunt zijn en boven de dingen kunt staan in een bewustzijn dat heel verheven is en de dingen van bovenaf kunt bekijken – dan doet zelfs wat voor het menselijke bewustzijn het vreselijkste en meest dramatische lijkt, je glimlachen als om een kinderspel. En dan, wanneer je in dat bewustzijn bent waarin je over alles kunt glimlachen (omdat je de oorzaken van alles begrijpt en ook ziet hoe de krachten in alle dingen werken), als je in dat bewustzijn kunt zijn en kunt glimlachen om wat er gebeurt, dan veranderen de dingen onmiddellijk van aard. Maar het is geen uiterlijk en sociaal glimlachje: het psychische wezen moet glimlachen.

Helpt de Godheid niet als men Hem niet roept?

Zo is het niet helemaal... Het goddelijke Bewustzijn werkt altijd, overal en op dezelfde manier. De goddelijke Genade is overal werkzaam, en in alle omstandigheden op dezelfde manier. Enzovoort. Maar al naar gelang van je persoonlijke houding schep je in jezelf de voorwaarden om te ontvangen wat er gedaan wordt of niet. En het vertrouwen – juist het vertrouwen in de Waarheid, het vertrouwen in de Genade, het vertrouwen in de goddelijke Kennis – dat brengt je in de staat van ontvankelijkheid waarin je die dingen kunt ontvangen. Maar als je geen vertrouwen hebt... Je kunt toch proberen om iets te ontvangen – er zijn bijvoorbeeld mensen die een soort uitdaging lanceren, ze dagen de Godheid uit, ze zeggen tegen hem: ‘Ziehier de situatie, ik verkeer in deze omstandigheden waar ik me, naar het lijkt, niet uit kan redden, het is onmogelijk om eruit te komen. Maar als de Godheid me uit de verlegenheid helpt, zal ik vertrouwen in hem hebben.’ Er zijn veel van zulke mensen, ze formuleren het niet zo, maar velen voelen en denken op die manier. Nu, het is de ergste van alle mogelijke toestanden. Het laat je over het algemeen volledig in een gat vallen. Het is precies het verschijnsel dat het meest tegengesteld is aan vertrouwen. En het is een heel laag-bij-de-gronds handeltje op de koop toe: ‘Als jij dit voor mij doet, dan zal ik er vertrouwen in hebben dat je bestaat. Ik zal eens proberen uit te vinden of je werkelijk bestaat en of je bent wat ze zeggen. Doe dit, we zullen zien of je erin slaagt. Dan zal ik vertrouwen in je hebben.’ Veel mensen doen dat, zelfs ongemerkt. Een groot aantal mensen zegt: ‘Hoe kan ik vertrouwen in de Godheid hebben? Ik heb zo’n beklagenswaardig en ongelukkig leven!’ Dat betekent dat ze het goddelijke Bewustzijn beperken tot hun kleine persoonlijke behoeften.

Als je vertrouwen hebt, komt de hulp dan automatisch?

Zelfs één atoom oprechtheid is al voldoende, ze komt. En als je werkelijk heel oprecht roept (niet roepen en tegelijk zeggen: ‘We zullen wel eens zien of het zal lukken’ – dat is natuurlijk geen erge goede voorwaarde), maar als je heel oprecht roept en het antwoord heel oprecht nodig hebt, dan wacht je en het komt *altijd*. En als je je

mentale kunt laten zwijgen en je een beetje kalm kunt zijn, merk je zelfs de komst van de hulp en welke vorm ze aanneemt.

Waar komen de goden vandaan?

Dat betekent? ‘Waar vandaan komen’, betekent wat? Wat hun oorsprong is? Wie hen gevormd heeft?... Maar alles, alles komt van de enige oorsprong, de Allerhoogste, de goden ook. Er bestaat een heel oude traditie die dit zegt. Ik zal het jullie vertellen zoals je het aan kinderen vertelt, zo zullen jullie het begrijpen.

Op een dag besloot ‘God’ zichzelf te projecteren, zich te objectiveren om de vreugde te hebben zichzelf tot in bijzonderheden te kennen. Toen emanerde hij eerst zijn bewustzijn (dat wil zeggen dat hij zijn bewustzijn manifesteerde), waarbij hij dat bewustzijn de opdracht gaf een universum te verwerkelijken. Dat bewustzijn begon met vier wezens van zich te doen uitgaan, vier persoonlijkheden die werkelijk heel verheven waren, wezens van de hoogste Werkelijkheid. Het waren het wezen van het Bewustzijn, het wezen van de Liefde (liever gezegd van de Ananda), het wezen van het Leven en het wezen van het Licht en de Kennis – maar Bewustzijn en Licht zijn hetzelfde. Dus: Bewustzijn, Liefde en Ananda, Leven en Waarheid – Waarheid dat is het juiste woord. En natuurlijk waren ze uiterst machtig, weet je. Zij waren wat in die traditie de eerste emanaties worden genoemd, dat wil zeggen de eerste formaties. En elk werd zich heel bewust van zijn eigenschappen, van zijn macht, zijn vermogens en zijn mogelijkheden en plotseling vergat ieder op zijn eigen manier dat hij alleen maar een emanatie en een incarnatie van de Allerhoogste was. En toen is er het volgende gebeurd: toen het Licht of het Bewustzijn zich afscheidde van het goddelijke Bewustzijn, dat wil zeggen toen het begon te denken dat het het goddelijke Bewustzijn was en dat er niets anders bestond dan hij zelf, is het plotseling duisternis en onbewustheid geworden. En toen het Leven dacht dat alle leven in hemzelf was en dat er niets anders bestond dan zijn leven en dat het helemaal niet afhankelijk was van de Allerhoogste, is zijn leven dood geworden. En toen de Waarheid dacht dat zij alle waarheid inhield en dat er geen andere waarheid bestond dan zij zelf, is die Waarheid leugen geworden. En toen de Liefde of de Ananda ervan overtuigd was dat zij de allerhoogste Ananda was en

dat er niets anders bestond dan zij zelf en haar gelukzaligheid, is zij lijden geworden. En zo is de wereld, die zo mooi moest zijn, zo lelijk geworden. Toen dat Bewustzijn (je kunt dat de goddelijke Moeder, het Allerhoogste Bewustzijn noemen) dat zag, was ze erg ontstemd, nietwaar, ze zei bij zichzelf: 'Dit is werkelijk niet geslaagd!' Toen is ze teruggekeerd tot de Godheid, tot God, de Allerhoogste en heeft Hem gevraagd om haar te hulp te komen. Ze zei tegen Hem: 'Kijk eens wat er is gebeurd! Wat moet er nu aan gedaan worden?' Hij zei: 'Begin opnieuw, maar zorg ervoor dat het niet zulke onafhankelijke wezens worden! Ze moeten met jou in contact blijven, en door jou met mij.' En zo heeft ze de goden geschapen, die heel gehoorzaam waren en niet zo trots, en die de wereld begonnen te scheppen. Maar daar de anderen eerst gekomen waren, ontmoetten de goden hen bij iedere stap. En zo is de wereld veranderd in een slagveld, een plaats van oorlog, van gevechten, lijden, duisternis en al het overige, en voor iedere nieuwe schepping moesten de goden vechten met de anderen, die eerst uit de Godheid waren voortgekomen. Ze waren hen vóór geweest en hadden zich in de materie gestort en al die wanorde veroorzaakt en de goden moesten die verwarring herstellen. Daar komen de goden vandaan. Ze zijn de tweede reeks emanaties.

Moeder, zijn de vier eersten toevallig veranderd of opzettelijk?

Nee. Wat is toeval?

Men vertelt ook – dat is het vervolg van de geschiedenis, of liever gezegd het begin – dat de Godheid wilde dat zijn schepping een vrije schepping zou zijn. Hij wilde dat alles wat van hem uitgaat absoluut onafhankelijk en vrij zou zijn om zich in vrijheid, niet onder dwang, met hem te kunnen verenigen. Hij wilde niet dat ze verplicht zouden zijn om hem trouw te zijn, verplicht om bewust te zijn, verplicht om gehoorzaam te zijn. Ze zouden het spontaan moeten doen, in de wetenschap en de overtuiging dat het veel beter was. Deze wereld werd dus geschapen als een wereld van totale vrijheid, vrijheid van keuze. En daardoor heeft iedereen elk ogenblik de vrije keuze – maar met alle gevolgen van dien. Als je juist kiest, dan is het goed, maar als je verkeerd kiest, wel, dan gebeurt er wat er gebeuren moet – en dat is dus gebeurd!

Het verhaal kan ook in een meer occulte en spirituele zin begrepen worden. Maar het is zoals met alle verhalen over het universum, als je ze zo wilt vertellen dat de mensen ze begrijpen, worden het kinderverhalen. Maar als je de waarheid achter de symbolen kunt zien, begrijp je alles. Zelfs met wat ik jullie heb verteld, wat een verhaaltje voor kinderen lijkt, zelfs zo kun je, als jullie hebben begrepen wat ik heb gezegd en de betekenis hebben begrepen van wat ik heb gezegd, het geheim van de dingen te weten komen.

Sommige tradities zeggen dat het een 'ongeluk' was, in de zin dat het anders had kunnen zijn. Maar zo is het gebeurd. Het is waar, het is zo gebeurd. Het was alleen heel begrijpelijk dat elk van die elementen die zijn oorsprong had in de Allerhoogste en toen heel dicht bij de Emanatie, bij de Oorsprong was, noodzakelijkerwijze het bewustzijn van zijn goddelijkheid en superioriteit in zich droeg, want het is geen schepping die gemaakt is met iets dat vreemd is aan de Godheid; zij is eenvoudig de Godheid die zich heeft geëmaneerd, alsof hij zichzelf bekeek – hij objectiveert zich om zich bewust te worden van alles wat hij is – in plaats van in een innerlijke statische toestand van concentratie te zijn waarin alles ongemanifesteerd is, projecteert hij het buiten zichzelf 'om te zien', alsof hij alles wat in hem is wilde zien, dat wil zeggen de oneindigheid aan mogelijkheden. Alles was dus mogelijk. Het is zo gebeurd – het had anders kunnen gebeuren. Niets zegt ons trouwens dat er naast ons universum zoals het is, geen andere bestaan die zo verschillend zijn dat er geen enkele relatie tussen het ene universum en het andere kan bestaan. Het kan heel goed zijn dat ons universum niet de enige projectie van de Godheid is. De onze is die zoals wij haar kennen; er kunnen andere zijn die in een veel minder ongelukkige toestand verkeren dan deze! Ze is trouwens alleen maar uiterlijk ongelukkig. Als je achter het uiterlijk kijkt, bemerk je dat ze helemaal niet ongelukkig is. Het is alleen maar een manier van zien.

'Telkens wanneer we een beslissende stap in de spirituele vooruitgang doen, proberen de onzichtbare vijanden van de Godheid altijd wraak te nemen en als ze de ziel geen kwaad kunnen doen, treffen ze het lichaam. Maar al hun pogingen zijn tevergeefs en zullen tenslotte

worden overwonnen, want de goddelijke Genade is met ons.'

(‘Words of the Mother’, 1949 Ed. blz. 215)

Wie zijn die ‘onzichtbare vijanden van de Godheid’?

Dat zijn die vier personages die natuurlijk talloze emanaties hebben gemaakt, die andere emanaties hebben gemaakt, die formaties hebben gemaakt. Dat zijn er dus miljoenen en miljoenen en miljoenen, en zij hebben onder elkaar bepaalde gewoonten aangegenomen en ze hebben de logica daaraan vast te houden en ze willen nog steeds niet dat er andere regels heersen dan de hunne. In India noemt men hen asoera’s, wezens der duisternis. Ze zijn zo door een soort logica. Ze zijn begonnen met verkeerd te doen en ze gaan ermee door. Nu moet ik wel zeggen dat sommigen onder hen van mening veranderen. Daar wordt ook in de Gita over gesproken, ik geloof dat er wordt gesproken over degenen die zich zullen bekeren en over degenen die de bekering absoluut weigeren, die er de voorkeur aan geven eerder te verdwijnen, vernietigd te worden, dan te worden bekeerd. En zo is het. Sommigen zijn van de ene soort, anderen van de andere.

Wie zijn ‘de anderen’ die zich bekeerd hebben?

Hè, weet je dat? Je hebt een goed geheugen. Er is er één die zich bekeerd heeft en zelfs meewerkt, hij is degene van het Bewustzijn en het Licht.

Als hij bekeerd is moet de moeilijkheid vanzelf verdwijnen.

Natuurlijk, maar zijn macht blijft. Het wordt een formidabel wezen.

Je hebt gezegd dat het Bewustzijn veranderde in onbewustheid. Maar wanneer het Bewustzijn zich bekeerd heeft, moet de onbewustheid toch verdwijnen?

Het wordt weer bewustzijn en licht – het wordt weer wat het was.

Is het dat niet opnieuw geworden?

Maar ik heb een minuut geleden gezegd dat toen hij onbewustheid en duisternis is geworden, hij ontelbare formaties heeft gemaakt – emanaties, formaties, creaties. En zijn bekering houdt niet in dat de hele rest volgt. Ze gehoorzamen diezelfde wet van vrijheid, van vrije keuze. Ze kunnen zich bekeren of niet. Sommigen bekeren zich, anderen weigeren. En ik geloof dat er inderdaad veel meer zijn die weigeren.

Maar degene die de meeste schade aanricht is de ‘Heer van de Leugen’. Hij is werkelijk de grootste hindernis in het universum, die voortdurende ontkenning van de Waarheid. En hij heeft een heel sterke greep op de aardse wereld, op de materiële wereld. Degenen die hem hier op aarde zien, zien hem bovendien als een absoluut wonderlijk en prachtig wezen. Hij noemt zich de ‘Heer der Naties’, en hij verschijnt geweldig, stralend en machtig en heel indrukwekkend... In de geschiedenis was hij de inspirator van bepaalde Staatshoofden en hij roept zich uit als de Heer der Naties, omdat hij de volkeren regeert. Het is zeker dat hij oorspronkelijk de organisator van de twee laatste oorlogen is. Bij die gelegenheid heeft hij zich gemanifesteerd als de Heer der Naties. En bovendien heeft hij verklaard dat hij zich nooit zal bekeren. En hij weet dat zijn eind zal komen – natuurlijk zal hij proberen dat zo lang mogelijk uit te stellen. En hij heeft verklaard dat hij alles wat hij kan vernietigen, zal vernietigen voordat hij zelf vernietigd wordt. We kunnen alle mogelijke rampen verwachten.

In februari heb je een boodschap gegeven die zei: ‘Een nieuw licht zal op aarde gloren,’ en kort daarna, op 5 maart 1953 is Stalin gestorven. Wijst dat ergens op?

Dat zou werkelijk een gering resultaat zijn! De dood van Stalin heeft jammer genoeg niet veel aan de tegenwoordige wereld veranderd, net zo min als de dood van Hitler. Daar is wel iets meer voor nodig. Want het is als met de moordenaar die wordt geëxecuteerd: op het moment waarop zijn hoofd wordt afgehakt, blijft zijn geest

achter en wordt buiten hem geprojecteerd. Dat is een vitale formatie en die neemt de wijk in een van de welwillende toeschouwers, die ineens een misdadig instinct in zich voelt. Er zijn veel van zulke mensen, vooral heel jeugdige misdadigers die men heeft ondervraagd en die dit hebben gezegd. Het veel voorkomende antwoord is: 'Het heeft me gegrepen toen ik zag dat die en die persoon terechtgesteld werd.' De dood van de een of ander dient nergens toe. Het dient nergens toe – het gaat ergens anders heen. Het is maar een vorm. Het is alsof je iets heel slechts doet terwijl je een bepaald hemd draagt en het hemd dan weggooit en zegt: 'Nu zal ik nooit meer kwaad doen.' Je gaat door met een ander hemd aan.

Als het leven veranderd is in de dood, waarom gaat het dan zelf niet dood?

Omdat het daar wel voor oppast! Het is heel juist wat je zegt, maar het past er wel voor op zich op aarde te incarneren. En in de vitale wereld is er geen dood, die bestaat daar niet. Die bestaat in de materiële wereld, en het past er heel goed voor op om zich te incarneren.

Was Stalin voorbestemd om te zijn wat hij was?

Stalin? Ik ben er niet helemaal zeker van dat hij een menselijk wezen was... In de zin dat ik niet geloof dat hij een psychisch wezen had. Of hij had er misschien een – in alle materie, in alle atomen bevindt zich een goddelijk centrum – maar ik bedoel een bewust, gevormd en geïndividualiseerd psychisch wezen. Ik denk het niet. Ik geloof dat hij een directe incarnatie van een wezen uit de vitale wereld was. En dat was het grote verschil tussen hem en Hitler. Hitler was gewoon een mens en als een mens had hij een heel zwak hoofd en was hij erg sentimenteel – hij had een bewustzijn als van een kleine ambachtsman (sommigen hebben gezegd: een schoenmakertje), enfin, handwerksmanneltje of een schoolmeestertje, zoiets, een heel gering bewustzijn, en uiterst sentimenteel, wat men in het Frans 'fleur bleue' noemt, heel zwak. Maar hij was bezeten. Hij had een middelmatig karakter – hij was heel middelmatig. Hij was een medium, een heel goed medium – het heeft hem overigens

tijdens een spiritistische séance gegrepen: op dat moment werd hij gegrepen door die crises die men epileptisch noemde. Ze waren niet epileptisch; het waren crises van bezetenheid. Op die manier had hij dat soort macht, die trouwens niet erg groot was. Maar als hij iets van die macht wilde weten, ging hij naar zijn kasteel en ‘mediteerde’, en hij deed werkelijk een heel intens beroep op wat hij zijn ‘god’ noemde, zijn allerhoogste god, die de Heer der Naties was. En alles leek hem prachtig. Het was een wezen... het was klein – het verscheen hem in een zilveren kuras met een zilveren helm en een gouden pluim! Hij was ‘prachtig’! En in zo’n verblindend licht dat de ogen hem nauwelijks konden aanschouwen en de glans verdragen. Natuurlijk verscheen hij niet fysiek – Hitler was een medium, hij zag. Hij had een bepaalde helderziendheid. En bij die gelegenheden had hij zijn crises; hij rolde over de grond, schuimbekte en beet in de tapijten, hij bevond zich in een verschrikkelijke toestand. De mensen om hem heen wisten dat. Nu, dat wezen is de ‘Heer der Naties’. En het is zelfs niet de oorspronkelijke Heer der Naties, maar een emanatie van de Heer der Naties en een machtige emanatie.

Als het zou verkiezen te verdwijnen, zou dat een verlies van kracht voor de Godheid betekenen?

Wat? Wat vertel je me nu! Waarheen verdwijnen? Wat noem je verdwijnen? Waarheen verdwijnen? Ken je de geschiedenis van de Ramayana? Wat heeft Ravana gekozen? Weet je dat? Goed, dat is wat kiezen om te verdwijnen heet: dat betekent dat hij geen individualiteit meer heeft.

Er wordt niet verteld wat er van Ravana na zijn dood geworden is.

Wordt dat niet verteld? Het is mij wel verteld. Er wordt gezegd dat Ravana gekozen heeft in de Allerhoogste te verdwijnen en dat hij volkomen in Hem is opgegaan, dat wil zeggen dat hij zijn individualiteit verloor, dat hij niet meer een afgescheiden wezen was, dat hij terugkeerde tot de Oorsprong – hij is opgegaan in de Allerhoogste. En zelfs voordat hij dit deed, had hij die rol gekozen, zijn rol van vijandige kracht, omdat de weg veel korter is dan voor degenen die

vroom zijn en gehoorzaam. Je gaat veel sneller omdat de Godheid op een dag besluit dat het nu wel genoeg is en je vernietigt. Hij kan niet uit de Godheid verdwijnen, want alles is goddelijk! Hij kan zijn individualiteit verliezen, dat wil zeggen zich versmelten met, opgaan in de Allerhoogste.

Niets verdwijnt trouwens, de vorm verdwijnt, maar de samenstellende elementen blijven. Alles is eeuwig omdat alles de Godheid is, en niets kan uit de Godheid verdwijnen omdat alles goddelijk is. Maar de vormen verdwijnen. En door die vereenzelviging met de vorm krijg je de indruk van dood; maar de samenstellende elementen zijn eeuwig omdat alles eeuwig is. De vorm verdwijnt.

Dus, sommige van die wezens geven er de voorkeur aan volledig opgelost te worden en zo totaal in de oneindigheid, in de eenheid te verdwijnen (dat wil zeggen dat ze hun persoonlijk bewustzijn verliezen, ze hebben geen persoonlijk bewustzijn meer, ze bestaan niet meer als een persoonlijk bewustzijn), ze doen dat liever dan een persoonlijk bewustzijn te hebben dat zich aan de Godheid geeft, en daardoor bewust en persoonlijk onsterfelijk wordt. Ze lossen liever op en geven er de voorkeur aan persoonlijk te verdwijnen dan zich te bekeren, dat wil zeggen zich te geven.

Waarom?

Uit trots, veronderstel ik. Het is altijd trots. In de grond van de zaak is het vanaf het begin trots – bijna alle godsdiensten hebben dat gezegd. Het is trots, dat wil zeggen een soort bewust zijn van hun macht en belangrijkheid.

Je hebt gezegd dat die vier emanaties delen van de Allerhoogste waren. Hoe kunnen ze dan een ander bewustzijn hebben dan Hij?

Een ander bewustzijn? Maar er is geen ander bewustzijn! Het principe zelf van emanatie is een objectivering van een deel van hemzelf dat potentieel de eigenschappen van de emanator behoudt. Maar als die emanatie wordt gemaakt (zoals ze gemaakt worden) met de wil de vrijheid van keuze te geven, zoals ik al zei, dan kunnen die emanaties ofwel die vrijheid en onafhankelijkheid volgen, ofwel de

verbinding met de emanator blijven behouden, daar er immers vrijheid van keuze is. Die macht en kracht die ze in zichzelf bevatten zijn voldoende om hen het gevoel van hun belangrijkheid en vermogen te geven. Als ze kiezen om niet vrijwillig in verbinding te blijven, in een verbinding van overgave aan de Allerhoogste, als ze kiezen om de hoeveelheid macht en bewustzijn en kracht die ze bevatten op een onafhankelijke manier te gebruiken om te doen wat ze moeten doen, dan snijden ze zich door dat feit af van hun oorsprong – maar dat verhindert niet dat de samenstellende elementen van hun wezen elementen zijn die tot de Oorsprong behoren. En daarom is er, zelfs als ze zich vrijwillig afsnijden, diep in het bewustzijn een onverwoestbare band. Dat is de band van de identiteit. Maar aangezien ze geëmaneerd werden met die essentiële eigenschap van vrijheid van keuze, zijn ze in de uiterlijke manifestatie vrij om te kiezen of het anders te doen. Daarom schuilt er zelfs in de ergste misdadiger, ergens diep van binnen het goddelijke licht. Ik denk dat jullie die passage van Vivekananda hebben gelezen waarin hij zegt dat je tegen de misdadiger moet zeggen: (ik weet de woorden niet precies) ‘Ontwaak, ontwaak, wezen des lichts en schijn!’

Toen ik daarnet tegen jullie zei dat ik jullie de geschiedenis zou vertellen zoals je die aan kinderen vertelt, was dat juist omdat ik het heb verteld alsof het een materiële geschiedenis was. En zo verteld, wordt het een verhaal voor kinderen. Maar je moet die dingen in hun eigen domein zien, dat een spiritueel domein is en geen materieel domein. De dingen spelen zich daar niet af zoals het hier zou gebeuren.

Maar trouwens, wel zeker! Wat hier gebeurt, is symbolisch hetzelfde, in die zin dat het kind dat geboren wordt niets anders is dan een stukje van zijn moeder, zelfs materieel, volledig materieel, want gedurende bijna – gedurende een paar uur, ongeveer twee dagen volledig, en wat minder, maar nog heel merkbaar gedurende minstens twee maanden – is die stoffelijke band zo groot dat het werkelijk aanvoelt als een fysieke materiële verlenging van jezelf, maar buiten jezelf. Dat is het element van emanatie. Wel, dat verhindert niet dat kinderen, wanneer ze opgroeien, volledig onafhankelijk van hun ouders worden en soms uiterst verschillend, maar oorspronkelijk is het vanaf het begin hetzelfde. Het is gewoon

dezelfde materie, absoluut dezelfde, gewoon geprojecteerd, dat is alles.

En bij de emanaties doet zich hetzelfde verschijnsel voor, maar in plaats van op een materieel niveau, voltrekt zich dat op het hoogste spirituele niveau. En wat hier gebeurt, is een symbool van wat daarboven gebeurt.

Wel, komt het nooit bij jullie op te zeggen: 'Hoe komt het dat dit kind, dat een moeder en een vader heeft die zo goed, zo rechtvaardig, zo edelmoedig en zo waarheidslievend zijn, hoe komt het dat hij zo gemeen is?' Je kunt je daarover verwonderen, maar het blijkt niet iets onmogelijks te zijn. Nu, dat is hetzelfde. Eigenlijk hangt alles af van de innerlijke constitutie van het wezen. Geen twee wezens zijn eender, geen twee constituties zijn eender. En alles hangt af van de innerlijke organisatie, van de integrale organisatie van het wezen, van de orde waarin de elementen zijn georganiseerd en van hun innerlijke verbinding – net zoals de uiterlijke vorm verschilt omdat de cellen niet op dezelfde manier zijn georganiseerd. Maar omdat het een verschijnsel is dat jullie steeds zien, temidden waarvan jullie geboren zijn, dat jullie iedere dag zien, lijkt het jullie heel natuurlijk. Maar het is hetzelfde. Het lijkt jullie heel natuurlijk dat een kind van zijn moeder en vader verschilt – toch is het hetzelfde. En in een emanatie van de Allerhoogste is er om te beginnen een deel noodzakelijkerwijze anders dan het geheel, hoewel het potentieel het geheel kan bevatten, maar het geheel wordt niet uitgedrukt. En daar het geheel niet wordt uitgedrukt, is het noodzakelijkerwijze anders dan het geheel, want de innerlijke organisatie is anders.

Ik geloof dat dit voldoende is.

We zijn bijna met filosofie begonnen.

Tot ziens, m'n kinderen.

9 December 1953

'We zijn altijd omringd door de dingen waaraan we denken.'

(*'Quelques Paroles'*)

Dat is erg belangrijk.

Als jullie aan lelijke dingen denken, worden jullie door lelijke dingen omringd.

'Het is niet gemakkelijk zich van zijn ego te ontdoen. Zelfs nadat we het in het materiële bewustzijn hebben overwonnen, ontmoeten we het opnieuw, vergroot, in het spirituele bewustzijn.'

(*'Quelques Paroles'*)

Hoe kan iemand zijn ego in het spirituele bewustzijn ontmoeten?

Er is een spiritueel ego, zoals er een fysiek, vitaal en mentaal ego is. Er is een spiritueel ego. Er zijn mensen die zich erg hebben ingespannen om al hun egoïsme en beperkingen te overwinnen en die een spiritueel bewustzijn hebben bereikt; en daarin zijn ze erg ijdel en voelen zich belangrijk en minachten degenen die niet in dezelfde conditie zijn als zij. Enfin, alles wat in het ego belachelijk en lelijk is, herkrijgen ze daar. Zo zijn er velen, heel velen. Ze hebben overwonnen wat er in het fysieke of vitale bewustzijn was, maar juist de inspanning die ze hebben gemaakt om zichzelf te overwinnen en die overwinning die ze hebben behaald, geven hen het gevoel van hun uiterst grote belangrijkheid. Dan doen ze gewichtig en laten zich gelden.

Dat komt zo vaak voor, dat je het niet eens merkt.

Ik heb dit niet begrepen: 'De zogenaamde krachten van de Natuur zijn niets anders dan de uiterlijke activiteiten van wezens die in geen verhouding staan tot de mens

door hun dimensies en de machten waarover zij beschikken.'

Niet begrepen?... Neem bijvoorbeeld de wind die waait: geleerden zullen je zeggen: 'Dat zijn manifestaties van Natuurkrachten en het wordt veroorzaakt door dit of dat verschijnsel.' Ze zullen het hebben over warmte en koude, hoog en laag enzovoort en ze zullen zeggen: 'Dat is de oorzaak dat de wind waait, het zijn luchtstromingen die zich in de atmosfeer voordoen.' Maar dat is het niet. Er bevinden zich entiteiten achter. Maar die zijn zo geweldig groot dat hun vorm ons ontgaat. Het is net alsof je een mier zou vragen om de vorm van een mens te beschrijven – ze zou het niet kunnen, nietwaar? Ze ziet hoogstens het topje van je pink en loopt over je voet – dat is een grote reis, en ze zou niet kunnen zeggen hoe de vorm van een mens er uitziet. Wel, dat is ongeveer hetzelfde. Die krachten die wind, regen, aardbevingen enzovoort veroorzaken, zijn manifestaties – noem het gebaren zo je wilt – van bewegingen van bepaalde wezens die zo ontzettend groot zijn dat we nauwelijks een stukje van hun voet zien en ons geen rekenschap kunnen geven van hun afmeting.

Toch is het spirituele ego beter dan het gewone ego, is het niet?

Het is veel gevaarlijker dan het gewone! Want je merkt niet dat het het ego is. Wanneer je uiterlijk egoïstisch bent, weet je het niet alleen, maar anderen maken het je nog duidelijker, en de omstandigheden bewijzen het je ieder ogenblik. Maar aangezien je daar mensen ontmoet die jou jammer genoeg erg respecteren, merk je niet eens dat je geweldig egoïstisch bent.

Heel gevaarlijk. Spirituele ijdelheid is veel ernstiger dan fysieke ijdelheid.

Kun je dan met het ego de Godheid verwerkelijken, Moeder?

Niet op het moment waarop je je met Hem verenigt. Het is duidelijk dat het ego op dat moment verdwijnt. Maar die toestand blijft niet voortduren. Of we kunnen het in elk geval op een andere

manier zeggen: degenen die hun ego meebrengen, kunnen dat bewustzijn niet lang behouden. Terwijl ze de ervaring hebben, worden ze zich weer van zichzelf bewust. Dat is het ergste. Ze zien zichzelf de ervaring hebben en bewonderen zichzelf. En ze hebben het gevoel dat ze buitengewone wezens zijn, heel verheven boven anderen, en dan wordt het iets beklagenswaardigs.

Hier heb je gezegd: 'Dat Gij beslisse over mijn leven of dood, over mijn geluk of smart, mijn vreugden of mijn lijden, alles wat van U zal komen, zal welkom zijn.'

(‘Quelques Paroles’)

Geeft de Godheid lijden of smart?

Wel kleintje, weet je wat deze tekst is: het is het gebed van Radha tot Krishna. En het is zo'n personificatie van goddelijke krachten dat je menselijke gevoelens op de Godheid moet projecteren om je te kunnen uitdrukken. Om het in zijn ware vorm te begrijpen is er een lange uitleg nodig, en dan is het niet meer artistiek – het wordt dogmatisch of in elk geval paedagogisch. Het wil duidelijk maken dat alles in de Godheid is en dat alles goddelijk is. En als je je bewustzijnstoestand verandert en je met de Godheid vereenzelvigd, verandert noodzakelijkerwijze de aard van de dingen. Je bemerkt bijvoorbeeld dat wat pijn of verdriet of ellende lijkt, integendeel voor de Godheid de gelegenheid is om je dichter te benaderen en dat je daaruit een vreugde kunt putten die misschien nog groter is dan de vreugde die je bij iets bevredigends ondervindt. Je moet het alleen zo begrijpen, in die geest en met dat bewustzijn, want anders, als je het in de gewone zin opvat, is het lijnrecht in tegenstelling met het principe dat alles goddelijk is.

Hetzelfde iets, precies dezelfde vibratie leidt tot een intense vreugde of een grote wanhoop, al naar gelang van de manier waarop ze wordt ontvangen en waarop je haar beantwoordt, precies dezelfde vibratie, al naar gelang van de bewustzijnstoestand waarin je bent. Er is dus niets waarvan je zou kunnen zeggen: het is een ongeluk. Er is niets wat je lijden zou kunnen noemen. Je bewustzijnstoestand veranderen is alles wat nodig is. Dat is alles. Maar (ik heb dat ergens geschreven, maar ik weet niet meer waar) als je erin zou slagen je

bewustzijnstoestand te veranderen en als je in die toestand van gelukzaligheid zou komen, kun je zien hoe anderen bezig zijn ruzie te maken, met elkaar te redetwisten, ongelukkig te zijn, te lijden en zich ellendig te voelen, en zelf voel je dat alles zo harmonisch, zo prachtig, zo heerlijk en zo prettig is en je zegt: 'Waarom doen ze niet zoals ik?' Maar jammer genoeg is niet iedereen gereed om dat te doen! En voor hen die in het gewone bewustzijn blijven, is het lijden iets heel werkelijks.

Er zijn ook mensen die er niet veel zin in hebben om helemaal alleen gelukkig te zijn en die het opgeven van die volmaakte gelukzaligheid aanvaarden om anderen te helpen een beetje verder op de weg vooruit te komen.

De houdingen in de wereld – de houdingen ten opzichte van deugd – zijn heel subjectief. En wat de een lukt, lukt de ander niet. En ieder moet zijn eigen weg volgen. Daarom is het altijd moeilijk om tegen mensen te zeggen: 'Doe zoals ik.' Dat zeggen alle goeroes over het algemeen: 'Doe zoals ik en je zult het doel bereiken.' Alles wat je kunt zeggen is: 'Doe zoals ik en je zult zijn zoals ik.'

(*Stilte*)

O, ik wilde jullie een vraag stellen. We hebben bij het begin gezegd: 'We worden omringd door datgene waaraan we denken.' Begrijpen jullie goed wat dat betekent? (*richt zich tot een kind*) Telkens wanneer je aan iets denkt, is het alsof je een magneet in je hand hebt en dat iets naar je toe trekt, begrijp je? Sommige mensen hebben de heel, heel slechte gewoonte om altijd aan alle mogelijke rampen te denken en zijn voortdurend bang voor de ellende die hen binnenkort zal overkomen. Ik ken veel van zulke mensen, er zijn er hier een paar. Het is alsof die mensen een magneet in hun handen hebben om ongelukken aan te trekken, niet alleen voor zichzelf, maar ook voor anderen. Dat legt een zware verantwoordelijkheid op hen. En als je jezelf niet kunt beletten de hele tijd ergens aan te denken – sommigen hebben een hoofd dat almaar doorwerkt en hebben geen middel gevonden om het te stoppen – wel, waarom laat je je gedachten dan niet een goede wending nemen in plaats van een slechte? Als je hoofd eenmaal begint te werken, laat het dan aan alle goede dingen denken die kunnen gebeuren. Als het maar door moet

draaien en door moet draaien, wel, laat het dan naar de goede kant draaiën! Dat betekent dat je in plaats van te zeggen wanneer iemand ziek is: ‘Wat gaat er gebeuren, misschien zal het heel ernstig worden, en als het die ziekte is... en een ongeluk gebeurt zo gauw’, als je in plaats daarvan denkt: ‘O, het is niets, ziekten zijn uiterlijke illusies die wat diepere vibraties weergeven die je niet ziet, daarom praat je er niet over, maar dat is het. En die diepere vibraties kunnen wat in wanorde is gebracht weer in orde komen brengen. En die onevenwichtigheid, die ziekte of dat nare iets dat gebeurd is, wel, dat zal door de Genade geabsorbeerd worden en verdwijnen, er zal geen spoor van overblijven, behalve van de prettige en fijne dingen.’ Zo kun je door blijven denken... De mensen hebben er altijd behoefte aan dat hun gedachten maar doorwerken, maar doorwerken en doorwerken, maar laat ze dan een goede wending nemen, je zult zien dat dat een uitwerking zal hebben. Je kunt bijvoorbeeld zo denken: dat ik steeds beter zal leren, dat ik steeds beter zal weten, dat ik steeds gezonder zal worden en dat alle moeilijkheden zullen verdwijnen en dat de slechte mensen aardig en goed zullen worden en dat de zieke mensen zullen genezen en dat de huizen die gebouwd moeten worden, gebouwd zullen worden en dat de dingen die moeten verdwijnen, zullen verdwijnen om plaats te maken voor betere dingen en dat de wereld voortdurend vooruit zal gaan en dat er aan het einde van die vooruitgang een totale harmonie zal zijn enzovoort, ga zo maar door... Je kunt eindeloos doorgaan. Maar dan zul je allerlei aardige dingen om je heen en rond je hoofd hebben. Degenen die de atmosfeer waarnemen, zien een soort inktvlekken, zoals een inktvis die met zijn vangarmen probeert om je mentale in de war te brengen – in plaats daarvan zul je gelukkige formaties zien of licht of zonnestrallen of misschien mooie beelden, dat alles. Je zult mooie dingen zien – er zijn schilders die dat doen en ze vangen altijd gedachten op.

Moeder, je hebt gezegd: ‘Iedere meditatie zou een nieuwe openbaring moeten zijn, want in iedere meditatie gebeurt er iets nieuws.’ Is men zich na de meditatie bewust van wat er is gebeurd?

Maar dat is juist wat ik zeg: let op en wordt bewust. Als je heel erg

aandachtig bent, word je bewust. Je moet heel geconcentreerd, heel aandachtig zijn, dan word je bewust.

Moeder, lijden komt door onwetendheid en pijn, maar wat is de aard van het lijden en van de pijn die de goddelijke Moeder voor haar kinderen voelt – de goddelijke Moeder in Savitri?

Omdat ze deel heeft aan hun aard. Ze is op aarde neergedaald om deel te hebben aan hun aard. Want als ze geen deel zou hebben aan hun aard, zou ze hen niet verder kunnen brengen. Als ze in haar allerhoogste bewustzijn zou blijven waar geen lijden is, in haar allerhoogste kennis en bewustzijn, zou ze geen enkel contact met de mensen kunnen hebben. Daarom moet ze de menselijke vorm en het menselijke bewustzijn aannemen, om met hen in contact te kunnen komen, maar ze blijft in verbinding met haar eigen werkelijke allerhoogste bewustzijn. En door de twee samen te verbinden, kan ze degenen die in dat andere bewustzijn zijn vooruit laten gaan. Maar als ze hun bewustzijn niet aan zou nemen, als ze hun smart niet zou lijden, zou ze hen niet kunnen helpen. Haar lijden is geen lijden uit onwetendheid, het is een lijden door identiteit. Het komt doordat ze dezelfde vibraties die zij hebben, heeft aanvaard om met hen in contact te kunnen komen en hen uit de toestand waarin ze verkeren, te halen. Als ze niet met hen in contact zou komen, zou ze helemaal niet opgemerkt worden of zou niemand haar uitstraling kunnen verdragen!... Dat is in allerlei vormen gezegd, in allerlei godsdiensten, en er wordt heel vaak over het goddelijke Offer gesproken, maar vanuit een bepaald oogpunt is het waar. Het is een vrijwillig offer, maar het is waar. Een staat van volmaakte kennis, volmaakte gelukzaligheid en volmaakte macht opgeven om de staat van onwetendheid van de uiterlijke wereld te aanvaarden om haar uit die onwetendheid te kunnen halen. Als die toestand niet zou worden aanvaard, zou er geen enkel contact zijn. Er zou geen enkele verbinding mogelijk zijn. Dat is de reden voor de incarnaties. Anders zou er geen enkele noodzaak voor zijn. Als het goddelijke bewustzijn en de goddelijke kracht direct zouden kunnen werken vanuit de plaats of de staat van hun volmaaktheid, als ze direct op de materie zouden kunnen inwerken en haar transformeren, zou er geen enkele

noodzaak bestaan om een menselijk lichaam aan te nemen. Het zou voldoende geweest zijn om met het volmaakte bewustzijn vanuit de wereld van de Waarheid op het bewustzijn in te werken. Feitelijk werkt dat misschien wel, maar zo langzaam dat, wanneer er die poging is om de wereld vooruit te laten gaan, om haar sneller een stap voorwaarts te laten doen, men de menselijke natuur moet aannemen. Door het menselijke lichaam aan te nemen, moet men gedeeltelijk de menselijke natuur aannemen. Maar in plaats van zijn bewustzijn te verliezen en het contact met de Waarheid te verliezen, behoudt men dit bewustzijn en deze Waarheid. En door de twee te verbinden, kan men nu juist dat soort alchemie van de transformatie teweegbrengen. Maar als men de materie niet zou beroeren, zou men niets voor haar kunnen doen.

Heeft Savitri voorzien wat ze ging doen?

Ze heeft het gezegd. Heb je het niet gelezen? Er is haar zelfs gezegd dat ze alleen zou zijn. En ze zei: 'Ik ben bereid om alleen te zijn.' Heb je het niet gelezen? Het staat in wat ze het vorig jaar hebben voorgedragen.*

Wist ze dat ze de 'Moeder der Smarten', de 'Moeder der Macht' zou ontmoeten?

Ze wist het. Hij heeft van a tot z gezegd dat ze alles wist wat er zou gebeuren. Dat is duidelijk geschreven. Ze zegt tegen elk van hen: 'Ik zal u brengen wat u ontbreekt.' Bijgevolg weet ze het. Anders zou ze het niet zeggen. Als ze het niet wist, hoe zou ze het dan kunnen zeggen?

*In 'Savitri' zegt de 'Moeder der Smarten':
'Wanneer de wereld in een laatste slaap verzinkt,
zal ook ik misschien in stille, eeuwige vrede slapen.'*

O dat, dat is het menselijke bewustzijn. Het is het menselijke

* Sri Aurobindo, Savitri VI, I Cent. Ed. 29, blz. 503-521. Voordracht op 1 December 1952 van de laatste bladzijden van 'The word of Fate', waarin Savitri haar keuze bekend maakt.

bewustzijn. Het menselijke bewustzijn heeft het idee dat wanneer alle lijden zal zijn afgelopen 'ik zal uitrusten'. Daar heeft Sri Aurobindo het over. Wanneer er die aspiratie voor een soevereine vrede is, heb je het gevoel dat als er een *pralaya* zou zijn en de wereld zou verdwijnen, er tenminste vrede zou zijn. Maar de zin zelf is tegenstrijdig, want als er een *pralaya* was, zou er geen vrede meer te voelen zijn – er zou helemaal niets meer zijn!

Dat is juist een van de tegenstrijdigheden van het menselijke bewustzijn: 'Zolang de wereld zal bestaan en er lijden zal zijn, zal ik met de wereld lijden. Maar als de wereld ooit zal worden opgenomen in de vrede, zal verdwijnen in de vrede van het Onbestaande, dan zal ook ik uitrusten.' Het is een dichterlijke manier om te zeggen dat zolang er ellende in de wereld is, ik met de wereld zal lijden. Alleen wanneer dat zal ophouden, zal het ook voor mij ophouden.

Wat zal de 'Moeder der Smarten' dan doen? Wat kan ze anders doen?

Ze zal de 'Moeder der Gelukzaligheid' worden.

Savitri vertegenwoordigt het bewustzijn van de Moeder, is het niet?

Ja.

Wat vertegenwoordigt Satyavan?

Hij is de Avatar, nietwaar, Hij is de incarnatie van de Allerhoogste.

16 December 1953

Moeder, je hebt gezegd: '...Er worden veel methoden aanbevolen om die waarneming (van het psychische wezen in ons) te verkrijgen en om tenslotte de vereenzelving (met het psychische wezen) te bereiken. Sommige methoden zijn psychologisch, sommige religieus, sommige zelfs werktuiglijk.'

(‘Education’, blz. 4)

Kun je een paar voorbeelden geven?

Werktuiglijk, dat zijn de asana's, de Hathayoga. Die worden met die bedoeling gedaan. Religieus, dat is voor hen die in een bepaalde godsdienst geloven en bidden en religieuze ceremoniën verrichten. Wanneer je in een godsdienst gelooft – het doet er niet toe welke – dan onderwerp je je aan de discipline van de godsdienst en je bidt en vraagt. Je volgt de discipline naar wat onderwezen wordt en je blijft je houden aan het geloof van de godsdienst. De psychologische methode is Yoga. Door introspectie datgene in jezelf zoeken dat permanent, dat onveranderlijk is. Dat is het.

'Dat je doel verheven en veelomvattend moge zijn, edelmoedig en belangeloos.'

(‘Education’, blz.1)

Wat betekent dat?

Vraag je wat dat betekent? Verheven?... Er zijn bijvoorbeeld mensen die zich ten doel stellen rijk te worden en er zijn er die zich ten doel stellen een geneesmiddel voor een ziekte te vinden. Degene die rijk wil worden, is duidelijk egoïstischer en meer laag-bij-de-gronds dan degene die een geneesmiddel tegen een ziekte wil vinden. Dan zijn er mensen die als doel in het leven hebben om een comfortabel en rustig bestaan op te bouwen met een gezin en kinderen en die het beste willen wat er op de wereld is. Dat is een tamelijk laag-bij-de-gronds doel, in ieder geval heel gewoon. Dan zijn er mensen die de verbetering van de hele maatschappij nastreven

of die studeren om nieuwe ontdekkingen te doen, zoals mijnheer en mevrouw Curie bijvoorbeeld die het radium hebben ontdekt. Dat is een meer verheven doel. 'Belangeloos' betekent dat het niet voor je eigen kleine persoonlijke voordeel, voor je persoonlijke genoegen is, maar enkel en alleen om anderen te helpen. Het meest verheven doel is natuurlijk je met de Godheid te verenigen en zijn Werk te volbrengen, maar dat is helemaal bovenaan de ladder. In dit eerste hoofdstuk heb ik er wel voor gezorgd niets van dien aard te zeggen, want ik heb het voor iedereen geschreven, zelfs voor mensen die geen begrip hebben van mystiek. Maar enfin, het spreekt vanzelf dat de ontdekking van de Godheid in jezelf en de vereniging met Hem en het volbrengen van zijn werk het meest verheven en belangeloze doel is, en het minst egoïstische.

Welke adjectieven heb ik gebruikt?

Verheven en veelomvattend, edelmoedig en belangeloos.

Ja, veelomvattend dat is iets dat niet beperkt is tot het kleine zuiver persoonlijke bewustzijn en zijn kleine zuiver egoïstische voordelen, iets dat een geheel omvat – dat kan een groep, een volk, een continent of de hele aarde zijn. Voor de mens is een werking die haar invloed op de hele aarde heeft, zeker een veelomvattende werking.

Daarna heb je gezegd: 'Zo zal je leven waardevol worden voor jezelf en anderen.'

Ja. Als je nutteloos bent, is het niet waardevol, als je nuttig bent, wordt het waardevol. Er is niets walgelijker dan je bezig te houden met alle kleine bijzonderheden van een bekrompen persoonlijk bestaan. Je voelt je leeg, hol en nutteloos. Je hebt geen enkele interesse in het leven. Veel mensen zijn opgesloten in hun kleine gezinnetje en als de baby hoest, maken ze zich uren ongerust, als het eten niet goed gekookt is, maken ze ruzie of als mijnheer zijn betrekking kwijt is en bezig is een andere te zoeken, klaagt hij: 'Hoe moet ik mijn gezin onderhouden?' Dat is een bestaan als van een aardworm in een holletje.

Is het psychische bij iedereen altijd zuiver of moet het zuiver gemaakt worden?

Het is altijd zuiver. Maar het is min of meer geïndividualiseerd en onafhankelijk in zijn werking. Wat in het wezen psychisch is, is per definitie altijd zuiver, want het is het deel van het wezen dat in verbinding staat met de Godheid en de waarheid van het wezen uitdrukt. Maar het kan als een vlammetje in de duisternis van het wezen zijn of het kan een wezen zijn van licht en bewustzijn, volledig gevormd en onafhankelijk. Tussen de twee bestaan alle mogelijke gradaties.

Is het over het algemeen versluierd?

Dat komt door het uiterlijke bewustzijn dat niet met hem in verbinding staat want het is naar buiten gericht in plaats van naar binnen gekeerd – het leeft in alle uiterlijke lawaai en bewegingen, in wat het ziet, in wat het doet en in wat het zegt, in plaats van op het innerlijk gericht te zijn, in de diepten van het wezen te schouwen en te luisteren naar de innerlijke inspiraties.

Heeft het psychische macht?

Macht? Over het algemeen leidt het psychische het wezen. Men weet daar niets van omdat men zich niet van het psychische wezen bewust is, maar over het algemeen is dat het wat het wezen leidt. Als je heel aandachtig bent, bemerk je het. Maar de meeste mensen hebben er geen idee van. Wanneer ze bijvoorbeeld in hun uiterlijke onwetendheid besloten hebben om iets te doen en alle omstandigheden zich zo ordenen dat ze in plaats daarvan iets anders doen, beginnen ze te schreeuwen, te keer te gaan, in woede uit te barsten tegen het lot en te zeggen (het hangt af van wat ze geloven, van hun geloof) dat de Natuur slecht is of hun lot ongelukkig of God onrechtvaardig of onverschillig wat – het hangt af van wat ze geloven. Maar meestal is het precies de omstandigheid die het gunstigst was voor hun innerlijke ontwikkeling. Als je je psychische wezen vraagt om je te helpen een aangenaam leven te leiden, geld te verdienen, kinderen te hebben die de trots van de familie zullen zijn enzovoort,

zal je psychische wezen je natuurlijk niet helpen! Maar het zal alle omstandigheden voor je scheppen die nodig zijn opdat iets in je zal ontwaken zodat de behoefte om je met de Godheid te verenigen in je bewustzijn zal ontstaan. Soms heb je mooie plannen gemaakt en als die geslaagd zouden zijn, zou je meer en meer vastgeroest zijn in je uiterlijke onwetendheid en je kleingeestige, stompzinnige en doellose activiteit. Maar als je een goede schok krijgt en de betrekking die je wilt hebben, je wordt geweigerd, als het plan dat je gemaakt had in duigen valt en je je helemaal tegengewerkt voelt, die teleurstelling soms een deur voor je opent naar iets dat waarachtiger en diepgaander is. En wanneer je een beetje ontwaakt bent en terugkijkt, zeg je, als je ook maar een beetje oprecht bent: 'Ik had geen gelijk – de Natuur of de goddelijke Genade of mijn psychische wezen heeft het gedaan.' Het psychische wezen heeft het georganiseerd.

Is het de wil van het psychische dat het wezen met de godheid vereenzelvigd zal worden?

Ja, zeker. Het is de wil van het psychische. Dat is ook zijn reden van bestaan. Daarom is het er. In het mentale en soms zelfs in het fysieke en het vitale, ontwaken bepaalde activiteiten tot de invloed van het psychische zonder dat ze het weten. Daardoor stemmen deze delen met het psychische in en beginnen ook te streven naar de goddelijke kennis en de vereniging en relatie met de Godheid.

Hoe manifesteert het psychische de waarheid?

Heb ik gezegd dat het de waarheid manifesteert?

'We geven het psychologische centrum van ons wezen de naam 'het psychische', het is de zetel in ons van de hoogste waarheid van ons bestaan, dat het vermogen heeft die waarheid te kennen en te manifesteren.'

(*'Education'*, blz. 3)

O, de waarheid van ons wezen – niet de Waarheid zonder meer. De waarheid van het wezen, dat wil zeggen de centrale bestaansreden van een leven. Het is inderdaad het psychische wezen dat de

omstandigheden organiseert zodat de waarheid van het wezen zich zal kunnen uitdrukken of het oppervlakkige uiterlijke wezen ertoe gebracht zal worden zich naar binnen te keren, geen enkele steun van buiten te zoeken bijvoorbeeld en zich naar binnen te keren om steun te krijgen; het vindt de steun van het psychische wezen.

‘Het lichaam heeft een opmerkelijk aanpassings – en uithoudings vermogen. Het is geschikt om zoveel meer dingen te doen dan men gewoonlijk denkt. Als het, in plaats van door onwetende en despotische meesters geregeerd te worden, beheerst wordt door de centrale waarheid van het wezen, zou men verbaasd staan over alles waartoe het in staat is. Kalm en rustig, sterk en evenwichtig, zal het ieder moment de inspanning kunnen leveren die ervan gevraagd wordt, want het zal geleerd hebben rust te vinden in actie en door contact met de universele krachten de energieën die het bewust en nuttig verbruikt, te herkrijgen.’

(‘Education’, blz. 10)

Hoe kan men ‘rust hebben in actie?’

Het komt door een soort zekerheid van de innerlijke keuze. Je streeft naar iets, maar als je tegelijkertijd weet dat de aspiratie verhoord zal worden en op de best mogelijke manier zal worden beantwoord, dan vestigt dat een rust in het wezen, een rust in zijn vibraties. Maar als er twijfel en onzekerheid is, als je niet weet wat je naar het doel kan leiden en of je dat ooit zult bereiken, of er een manier is enzovoort, je onrustig wordt en dat schept over het algemeen een kleine maalstroom rond je wezen die het verhindert het ware iets te ontvangen. Maar als je een rustig geloof hebt, als je weet terwijl je streeft dat geen aspiratie (geen oprechte natuurlijk) ooit onbeantwoord blijft, kun je rustig blijven. Je streeft zo vurig als je kunt, maar je vraagt je niet zenuwachtig af waarom je niet onmiddellijk krijgt waar je om vraagt. Je kunt wachten. Ik heb ergens gezegd: ‘Kunnen wachten, is tijd winnen.’ Dat is volkomen waar. Want wanneer je opgewonden wordt, verlies je al je tijd: je

verliest je tijd, je energie en je bewegingen. Rustig, kalm en vredig zijn, met een geloof dat wat waar is zal gebeuren, en dat als je het laat gebeuren, het veel sneller zal gebeuren. In die vrede gaan de dingen veel beter.

23 December 1953

Als het 'voor het mentale onmogelijk is om kennis te vinden' ('Education', blz. 6) welk deel van het wezen vindt dan kennis?

Je moet opgenomen worden in de kennis die tot het supramentale domein behoort.

Maar om haar te laten neerdalen?

Telkens wanneer iets die kennis aantrekt (en klaarblijkelijk gereed is om haar te ontvangen), komt ze.

Daalt ze niet in het mentale neer, Moeder?

Ja, ze daalt neer in het mentale. In een hoger deel van het mentale ofwel in het psychische. Je kunt de psychische kennis hebben – hoewel die van een andere aard is en niet geformuleerd wordt zoals in het mentale. Het is een soort innerlijke zekerheid die je het ware op het juiste moment en op de juiste manier laat doen, zonder dat het nodig is door beredeneren of een mentale formatie heen te gaan.

Je kunt bijvoorbeeld handelen met een volmaakte kennis van wat gedaan moet worden en zonder tussenkomst – zonder de minste tussenkomst van het beredenerende mentale. Het mentale is stil, het kijkt eenvoudig en luistert om de dingen te registreren, het werkt niet.

Hier heb je gezegd: 'Kennis behoort tot een domein dat veel verhevener is dan dat van het menselijke mentale, en dat zich zelfs boven het gebied van de zuivere ideeën bevindt.'

(*'Education'*, blz. 6)

Wat versta je onder 'zuivere ideeën', Moeder?

We hebben dat al eens gezegd, en niet zo lang geleden. Zuivere ideeën worden door heel veel gedachten weergegeven. Eén idee kan

veel gedachten doen ontstaan en kan op veel verschillende manieren uitgedrukt worden; en toch blijft het wat het is.

Soms kijken we strak naar één punt; op dat moment vergeet je alles, en als er lawaai is, raak je in de war. Wat is dat voor een toestand?

Concentratie! Dat is precies het principe van concentratie. Kun je dat spontaan doen?

Ja, dikwijls.

Wel, wel, dat is heel goed.

Ja, maar wat ik op dat moment heb gedacht, kan ik niet meer te pakken krijgen, Moeder.

Ah! Als men je er onverhoeds uithaalt, verdwijnt de gedachte?

Ja.

Dat komt doordat je in een bewustzijnstoestand komt die anders is dan je gewone bewustzijnstoestand en waarschijnlijk is de band tussen de twee niet erg goed tot stand gebracht. Dat kost tijd. Het is alsof je een brug moet bouwen. Anders maak je plotseling een sprong van de ene of de andere kant, en terwijl je springt, vergeet je wat er was, je laat de ervaring die je gehad hebt achter. Maar als je het methodisch doet, dat wil zeggen als je er iedere dag een bepaalde tijd voor neemt en tien of vijftien minuten mediteert om het contact tussen dat en het uiterlijke leven tot stand te brengen, slaag je er na verloop van tijd in en herinner je je, en dat wordt heel nuttig. Het is heel nuttig. En als je concentratievermogen volledig is, dan is er geen probleem dat je niet zou kunnen oplossen – ik bedoel geen meetkundig probleem (*gelach*), ik bedoel problemen over hoe je je leven moet leiden, over beslissingen die je moet nemen, psychologische problemen die opgelost moeten worden. Geen enkel probleem kan dit concentratievermogen weerstaan.

Het is inderdaad heel gemakkelijk om een punt te nemen: je

vestigt je blik gestaag op het punt en wel zo dat je op een gegeven moment het punt wordt. Je bent niet meer iemand die naar het punt kijkt, je bent het punt. En als je krachtig en rustig genoeg doorgaat zonder dat iets je stoort, kun je je plotseling tegenover een deur bevinden die opengaat en kom je aan de andere kant. En dan heb je de openbaring.

Sinds wanneer doe je dat? Is je dat altijd overkomen? Of is het kort geleden?

Ik weet het niet.

Weet je het niet? Misschien deed je het en merkte het niet!

Ik wist het niet.

Maar doe je het naar verkiezing? Neemt het je zomaar te pakken, grijpt het je?

Ja.

Ah, dat is misschien ook een van de redenen waarom je het je niet herinnert.

(Een ander kind) Moeder, wanneer je naar het gebied van de kennis gaat, moet je dan eerst door de tussenliggende gebieden?

Tussenliggend? Als je het door een methodische discipline doet, dan moet je over het algemeen van het ene niveau naar het andere gaan, zie je. Je ontwaakt in een bepaald niveau en dan kom je tot rust en ontwaakt in een ander niveau enzovoort. Als je het zo doet, herinner je je alles omdat je het met je bewuste wil doet en getuige bent van de werking. Die bewustzijnsbewegingen om je wezen tot rust te brengen om ergens binnen te kunnen gaan en te zien wat daar gebeurt, en de bewustzijnsbeweging van het aantekeningen maken van wat er gebeurt en van het je voorbereiden op een hogere opening, dat alles brengt een bewust contact tussen de verschillende delen van je wezen tot stand, en dan kun je

ervaringen hebben zonder iets te vergeten en naar verkiezing bovendien.

Maar er zijn bijvoorbeeld weinig ontwikkelde mensen die plotse-ling een vermogen krijgen en ergens in het hogere mentale of in het psychische wezen of in een ander deel van het wezen een directe ervaring hebben. Daar zijn veel redenen voor: het kan het resultaat van vorige levens zijn, het kan een bewustzijnsverschijnsel van dit leven zijn, het kunnen vele dingen zijn. Maar wil het zijn volledige nut hebben, dan moet het in ieder geval gedaan worden met de wil het voor je vooruitgang te gebruiken en je bewust te worden van de verschillende delen van je wezen om naar beste vermogen te kunnen doen wat je moet doen. Ik heb mensen gekend die absoluut onwetend en onontwikkeld waren, maar die een gave tot visioenen hadden, en een opmerkelijke gave: men bracht ze in trance en ze zagen bewonderenswaardig en beschreven het – ze konden zien en alles wat ze zagen beschrijven terwijl ze het zagen. Maar wanneer ze uit die toestand kwamen, waren ze absoluut gewone mensen zonder enige ontwikkeling en intelligentie. Maar toch was het een bewonderenswaardige gave. Dat betekent dat er mensen zijn die vanuit spiritueel en zelfs intellectueel oogpunt de grootste vooruitgang kunnen maken en toch in hun uiterlijke leven schijnbaar heel gewoon zijn. Er zijn anderen – ik heb mensen gekend die een absoluut prachtige spirituele realisatie hadden, die voortdurend in de goddelijke Aanwezigheid leefden en toch nooit in hun leven een visioen hadden gehad! En ze beklagden zich daarover... Het is een kwestie van temperament, van bestemming en waarschijnlijk van het werk dat je moet doen, want het is duidelijk dat je niet alles kunt doen – dat is fysiek onmogelijk. Bijgevolg moet je kiezen.

Wanneer het lichaam ziek wordt, worden het mentale en vitale dan ook ziek?

Niet noodzakelijkerwijze. Ziekten (ik heb jullie dat uitgelegd) komen over het algemeen door een ontwrichting tussen de verschillende delen van het wezen, door een soort disharmonie. Wel, het kan bijvoorbeeld heel goed gebeuren dat het lichaam een bepaalde bewustzijnsbeweging van vooruitgang niet heeft gevolgd, dat het achtergebleven is en dat de andere delen van het wezen daarentegen

voortuitgegaan zijn, en dan doet die onevenwichtigheid, die verstooring van de harmonie, de ziekte ontstaan, en het mentale kan in een heel goede toestand zijn en het vitale ook. Er zijn mensen die jaren ziek zijn geweest – die vreselijke en ongeneeslijke ziekten hadden – en die hun mentale vermogen bewonderenswaardig helder hebben gehouden en mentaal voortuitgingen. Er is een franse dichter, een hele goede dichter, Sully Prudhomme genaamd, die dodelijk ziek was; en in die tijd schreef hij zijn mooiste gedichten. Hij bleef uiterst vriendelijk, beminnelijk en mild – beminnelijk tegen iedereen – en toch ging zijn lichaam te gronde. Dat hangt van de mensen af. Er zijn daarentegen anderen die niets meer waard zijn zodra ze de geringste ziekte hebben; alles, van hoog tot laag, is uit zijn evenwicht. Voor iedereen is de combinatie anders.

Men zegt dat er een relatie is tussen het fysieke en het mentale. Als het niet goed gaat met het mentale, wat dan?

Maar zeker is er een relatie tussen het fysieke en het mentale! Zelfs meer dan een relatie; het is een hele nauwe band want het mentale maakt het fysieke meestal ziek. In ieder geval is het de belangrijkste factor.

En als het niet goed gaat met het lichaam?

Dat hangt van de mensen af, zoals ik al zei. Er zijn mensen wier mentale volkomen uit zijn evenwicht raakt zodra er maar het minste of geringste met hun lichaam niet in orde is. Anderen kunnen heel ziek zijn en toch hun mentale helder houden. Het is zeldzamer en moeilijker om een mentaal wezen te zien dat onevenwichtig is terwijl het lichaam gezond blijft – het is niet onmogelijk, maar het is veel zeldzamer, want het lichaam is erg afhankelijk van de toestand van het mentale. Het mentale (dat heb ik daar geschreven) is de meester van het fysieke. En ik heb gezegd dat het lichaam een heel volgzaam en gehoorzame dienaar is. Men weet alleen niet hoe men zijn mentale moet gebruiken, integendeel. Niet alleen dat men niet weet hoe men het moet gebruiken, men gebruikt het zo slecht mogelijk. Het mentale heeft een aanzienlijk vermogen tot het maken van

formaties en het werkt direct op het lichaam in en over het algemeen gebruikt men dat vermogen om zichzelf ziek te maken. Want zodra er maar het minste of geringste verkeerd gaat, begint het mentale formaties te maken en alle mogelijke rampen in elkaar te zetten, zich af te vragen of het dit of dat zou kunnen zijn, of het zus of zo zal zijn en hoe het af zal lopen. Wel, als je in plaats van het mentale dit rampzalige werk te laten doen, hetzelfde vermogen zou gebruiken om gunstige formaties te maken – gewoon om bijvoorbeeld het lichaam vertrouwen te geven, om het te zeggen dat het alleen maar een voorbijgaande onevenwichtigheid is en dat het niets is, en dat als het in een toestand van werkelijke ontvankelijkheid komt, de wanorde even gemakkelijk zal verdwijnen als ze gekomen is, en dat je jezelf in een paar seconden kunt genezen – als je dat kunt doen, verkrijgt je uitstekende resultaten.

Er is een moment van keuze, zelfs bij een ongeluk. Je glijdt bijvoorbeeld uit en valt. Precies tussen het moment waarop je uitgegleden bent en het moment waarop je valt, is er een fractie van een seconde. Op dat moment heb je de keuze: het kan niets zijn, het kan heel ernstig zijn. Maar je moet natuurlijk een volkomen ontwaakt bewustzijn hebben en voortdurend in verbinding zijn met je psychische wezen; je hebt geen tijd om je in verbinding te stellen, je moet in verbinding *zijn*. Als de mentale en psychische formatie tussen het moment waarop je uitglijdt en het moment waarop je op de grond terecht komt, sterk genoeg is, dan is het niets, dan zal er niets gebeuren – er gebeurt niets. Maar als het mentale op dat moment naar gewoonte een pessimist is en bij zichzelf zegt: ‘Ai! Ik ben uitgegleden!’... Dat duurt een fractie van een seconde, dat duurt minder dan een minuut, het is een fractie van een seconde; gedurende een fractie van een seconde heb je de keuze. Maar je moet iedere minuut van je leven zo ontwaakt zijn! Gedurende een fractie van een seconde heb je de keuze, er is een fractie van een seconde waarin je kunt verhinderen dat het ongeluk ernstig zal zijn of waarin je de ziekte kunt verhinderen bij je binnen te komen. Je hebt altijd de keuze. Maar het is een fractie van een seconde en die moet je niet missen. Als je die mist, is het afgelopen.

Kan men het daarna doen? (gelach)

Nee. Daarna is er nog een ander ogenblik... Je bent gevallen, je hebt je al bezeerd; maar er is nog een moment waarop je kunt maken dat het zich ten goede of ten kwade keert, dat het iets van voorbijgaande aard zal zijn waarvan de kwade gevolgen snel zullen verdwijnen of iets dat zo ernstig, zo erg zal worden als het maar zijn kan. Ik weet niet of jullie hebben bemerkt dat er mensen zijn die nooit de gelegenheid voor een ongeluk voorbij laten gaan! Telkens als er de mogelijkheid tot een ongeluk bestaat, krijgen ze het. En hun ongeluk is nooit gewoon. Telkens wanneer het ongeluk ernstig kan zijn, is het ernstig. Wel, gewoonlijk zegt men in het leven: 'O, hij is een ongeluksvogel, iemand die altijd pech heeft, hij heeft werkelijk geen geluk!' Maar dat is allemaal onwetendheid. Het is absoluut afhankelijk van het functioneren van zijn bewustzijn. Ik zou jullie voorbeelden kunnen geven, maar dan zou ik over bepaalde mensen moeten praten en dat wil ik niet. Maar ik zou jullie treffende voorbeelden kunnen geven! En die dingen zie je hier de hele tijd! Sommige mensen hadden kunnen omkomen en zijn er ongedeerd vanaf gekomen; voor anderen voor wie het niet ernstig was, werd het ernstig.

Maar dat is niet afhankelijk van het denken, van het functioneren van het gewone denken. Ze kunnen blijkbaar even goede gedachten hebben als anderen – dat is het niet. Het is de seconde van de keuze – mensen die juist op de goede manier en op het juiste moment weten te reageren. Ik zou jullie honderden voorbeelden kunnen geven. Het is heel interessant.

Het hangt volstrekt van het karakter af. Sommige mensen hebben zo'n ontwaakt, alert bewustzijn, dat ze niet ingeslapen zijn; innerlijk zijn ze wakker; juist in de seconde waarop het nodig is, roepen ze om hulp. Of ze roepen de goddelijke Kracht aan. Maar juist in de seconde waarop het nodig is. Dan wordt het gevaar bezworen, er gebeurt niets. Ze hadden kunnen verongelukken; ze komen er absoluut ongedeerd af. Bij anderen daarentegen ontwricht zich iets in hun wezen zodra ze maar het minste of geringste schrammetje oplopen; een soort angst of pessimisme of *défaitisme* in hun bewustzijn dat automatisch opkomt – het was niets, ze hadden hun voet verstuikt en een minuut later breken ze hem. Er was geen enkele reden voor. Ze hadden hun voet heel goed niet kunnen breken.

Anderen klimmen naar een eerste verdieping op een ladder die

instort. Ze hadden te pletter kunnen vallen – ze komen er zonder een schrammetje af. Hoe hebben ze dat gedaan? Blijkbaar lijkt dat wonderlijk, en toch is het hen zo overkomen. Ze ontdekten dat ze ongedeerd op de grond lagen, er was hen niets gebeurd. Ik zou jullie namen kunnen geven, ik vertel jullie exacte feiten.

Waar hangt dat van af? Het hangt af van het feit of je op de seconde van de keuze voldoende ontwaakt bent om... En let wel, het is helemaal niet mentaal, dat is het niet; het is een houding van het wezen, het is het bewustzijn dat op de juiste manier reageert. Het gaat heel ver, heel ver, het vermogen van die houding is ongelooflijk. Maar daar het een fractie van een seconde is, houdt het een volkomen ontwaakt bewustzijn in dat nooit inslaapt, dat nooit onbewust wordt. Want je weet niet wanneer zoiets gaat gebeuren, nietwaar, bijgevolg heb je geen tijd om wakker te worden. Je moet wakker zijn.

Ik heb iemand gekend die had moeten sterven en daardoor niet gestorven is – want zijn bewustzijn reageerde heel snel. Hij had bij vergissing vergif ingenomen: in plaats van één dosis medicijnen te nemen, had hij er twaalf genomen, en het was een vergif; hij had moeten sterven, zijn hart had stil moeten staan (het is jaren geleden) en hij leeft nog! Hij reageerde op de juiste manier.

Als je zulke dingen zou vertellen, zou je zeggen dat het wonderen zijn. Het zijn geen wonderen, het is een ontwaakt bewustzijn.

Hoe werden we onlangs gered toen we met de kraan werkten?*

Ik veronderstel dat jullie dat moeten weten.

We weten het ten dele.

Heel ten dele, vaag, een soort indruk 'alsof', een indruk, bijna een

* Een groep jonge Ashramieten probeerde om een boomstronk op een vrachtwagen te laden met behulp van een kraan, toen de kraan brak en de stukken overal in het rond vlogen, maar zonder iemand te verwonden. Toen begon de boomstronk die maar halverwege opgetild was, langzaam te rollen waarbij hij de vrachtwagen deed overhellen en verscheidene jongens dreigde te verpletteren. Maar zonder enige ogenschijnlijke reden en zonder enig fysiek voorwerp om hem te weerhouden, kwam de boomstronk plotseling tot stilstand.

houding, maar geen kennis. Je zou niet kunnen zeggen hoe dat functioneerde!

Het kwam door de genade.

Maar als je me kunt uitleggen hoe dat werkt, zou dat voor iedereen interessant zijn. Het zou heel interessant zijn om te weten wie juist dat ontwaakte bewustzijn had, het geloof had, en een soort... iets dat werktuiglijk heeft gereageerd, en misschien niet bewust.

Er zijn graden, veel graden. De menselijke intelligentie begrijpt niet tenzij er een contrast is. Ik heb honderden brieven ontvangen, weet je, van mensen die me bedankten omdat ze gered waren; maar heel, heel zelden schrijft iemand om me te bedanken omdat er niets is gebeurd, begrijpen jullie! Laten we een ongeluk nemen, dat is al een begin van onevenwichtigheid. Wanneer het een algemeen of collectief ongeluk is, heeft de atmosfeer van iedereen natuurlijk zijn aandeel daarin, en het hangt af van de verhouding tussen de défaitisten en degenen die daarentegen van de goede kant zijn. Ik weet niet of ik het geschreven heb – het is ergens geschreven – maar het is iets heel interessants. Ik zal het jullie vertellen... De mensen bemerken de werking van de genade alleen maar wanneer er gevaar is geweest, dat wil zeggen wanneer er een begin van een ongeluk was of wanneer het ongeluk heeft plaatsgevonden en ze eraan ontsnapt zijn. Dan geven ze zich er rekenschap van. Maar ze geven zich er nooit rekenschap van dat als een reis bijvoorbeeld, of onverschillig wat, zonder ongelukken is verlopen, dat een oneindig grotere genade is. Dat wil zeggen dat de harmonie zo tot stand is gebracht dat er niets kan gebeuren. Maar dat lijkt hen heel natuurlijk. Wanneer mensen ziek zijn en gauw genezen, zijn ze vol dankbaarheid; maar ze denken er nooit aan dankbaar te zijn wanneer ze gezond zijn; en toch is dat een veel groter wonder! In collectieve ongelukken is juist de verhouding interessant, het soort evenwicht of de onevenwichtigheid, de combinatie die wordt veroorzaakt door de verschillende atmosferen van de mensen.

Er was een vliegenier die één van de grootste 'keien' was, zoals men zegt, uit de eerste Wereldoorlog; hij was een uitstekend vliegenier. Hij had talloze overwinningen behaald, en er was hem nooit iets overkomen. Maar er deed zich iets in zijn leven voor en

ineens had hij het gevoel dat hem iets zou overkomen, een ongeluk, dat het afgelopen was. Wat ze hun 'goede geluk' noemen, was voorbij... Die man is bij het leger weggegaan en overgegaan naar de burgerluchtvaart en hij vloog op één van de lijnvluchten – nee, niet naar de burgerluchtvaart, hij is uit de oorlog gegaan, maar bleef militaire vliegtuigen besturen. En toen wilde hij een lange afstands-vlucht maken tot aan het zuiden van Afrika: van Frankrijk naar het zuiden van Afrika. Klaarblijkelijk is er iets in zijn bewustzijn uit zijn verband geraakt (ik kende hem niet persoonlijk, dus ik weet niet wat er is gebeurd). Hij is vanuit een bepaalde stad in Frankrijk vertrokken om naar Madagascar te gaan, geloof ik, (ik ben er niet zeker van, ik geloof dat het Madagascar was), en van daaruit wilde hij terugkeren naar Frankrijk. Mijn broer was in die tijd goeverneur van de Congo en hij wilde snel teruggaan naar zijn post. Hij had gevraagd om met het toestel mee te kunnen als passagier (het was een vliegtuig voor lange afstandsvluchten, om te laten zien wat die vliegtuigen konden doen); veel mensen wilden mijn broer ervan weerhouden met dat vliegtuig mee te gaan en zeiden tegen hem: 'Nee, die lange afstandsvluchten zijn altijd gevaarlijk, je moet niet meegaan.' Maar tenslotte is hij toch gegaan. Ze kregen motorpech en moesten middenin de Sahara landen, dat is geen erg aangename situatie. Maar enfin, als door een wonder is alles in orde gekomen, het vliegtuig is weer vertrokken en heeft mijn broer in de Congo afgezet, precies op de plaats waar hij moest zijn, en daarna is het verder naar het zuiden gegaan. En halverwege is het vliegtuig te pletter gevallen – en de ander is omgekomen. Het was duidelijk dat dit moest gebeuren. Maar mijn broer had een absoluut geloof in zijn bestemming, een zekerheid dat er niets zou gebeuren. En dat heeft zich als't volgt weergegeven: de vermenging van de twee atmosferen heeft gemaakt dat een ontwrichting niet verhinderd kon worden, want ze hadden motorpech in de Sahara en het vliegtuig moest landen, maar uiteindelijk is alles in orde gekomen en er was geen werkelijk ongeluk. Maar toen hij er eenmaal niet meer was, had de ander de hele kracht van zijn 'kwade kans' (zo je wilt) en was het ongeluk compleet en is hij omgekomen.

Met een boot is er iets dergelijks gebeurd. Er waren twee mensen (het waren bekende mensen, maar ik herinner me hun namen niet meer) die per vliegtuig naar Indochina waren gegaan. Er gebeurde

een ongeluk en zij waren de enigen die gered werden – alle passagiers waren omgekomen, enfin, het was heel dramatisch. Maar het waren mensen (het was een echtpaar) die wat je noemt het ongeluk aanbrachten – het is een soort atmosfeer die ze hebben. Wel, die mensen wilden terugkeren naar Frankrijk – het ongeluk gebeurde op hun terugreis naar Frankrijk – en ze hebben een boot genomen. En wat volkomen onverwacht en ongewoon was – die boot is middenin de Rode Zee op een rif gestoten (iets wat niet één in de miljoen keer gebeurt) en gezonken; de anderen verdronken en zij werden gered. En ik kon niets doen, weet je, ik wilde zeggen: ‘Pas op, reis nooit samen met die mensen.’ Er zijn zulke mensen, overal waar ze zijn komen zij er goed af, maar de rampen zijn voor de anderen.

Als je de dingen op een gewone manier bekijkt, merk je het niet. Maar je moet oppassen voor de verbindingen tussen verschillende atmosferen. Daarom moet je, wanneer je een groepsreis maakt, weten met wie je reist. Je zou een innerlijke kennis moeten hebben, je zou moeten kunnen zien. En als je dan iemand ziet die een klein zwart wolkje om zich heen heeft, moet je ervoor zorgen niet met hem te reizen, want dan zal er zeker een ongeluk gebeuren – hoewel misschien niet met hem. Bijgevolg is het heel nuttig de dingen wat grondiger te kennen dan alleen maar oppervlakkig.

(Kijkt naar een kind) Hij ziet eruit alsof hij vindt dat het leven op die manier erg moeilijk wordt!

30 December 1953

Wat noem je 'de geest van vernieling' in kinderen?

Die is niet in alle kinderen. Ik heb er veel gekend die integendeel heel zorgvuldig waren.

Kinderen zijn niet zo in hun fysieke bewustzijn 'geconcretiseerd', gematerialiseerd als oudere mensen – naarmate je opgroeit, is het alsof je stolt en in je bewustzijn hoe langer hoe materiëler wordt, tenzij je je door het zelf te willen anders ontwikkelt. De meeste kinderen vinden het bijvoorbeeld erg moeilijk om onderscheid te maken tussen hun verbeelding, hun dromen en wat ze innerlijk zien en tussen uiterlijke dingen. De wereld is niet zo beperkt als wanneer je ouder bent en nauwkeuriger. En ze zijn innerlijk uiterst gevoelig: ze zijn veel dichterbij hun psychische wezen dan wanneer ze ouder worden en ze zijn veel gevoeliger voor krachten die later onzichtbaar voor hen zullen worden – maar in die tijd zijn ze het niet. Het komt niet zelden voor dat kinderen in hun slaap, in hun dromen crises hebben of angsten of zelfs blijdschap. Kinderen zijn bang voor allerlei dingen die voor ouderen niet meer bestaan. Hun zien is niet enkel en alleen materieel. Ze hebben een min of meer exacte en nauwkeurige waarneming van het krachtenspel achter de dingen. Wanneer ze in die toestand zijn, worden ze beïnvloed door krachten die anders geen greep hebben op mensen die meer in zichzelf opgesloten en grover zijn. En die krachten – de krachten van vernieling bijvoorbeeld, of krachten van wreedheid, krachten van kwaadaardigheid en krachten van kwaadwilligheid – al die dingen zijn in de atmosfeer, allemaal. Wanneer je bewuster bent en innerlijk meer gevormd, kun je ze zien als buiten jezelf en weigeren er uitdrukking aan te verlenen. Maar wanneer je heel klein bent en in een soort droomtoestand leeft, kunnen die dingen een grote invloed hebben en kinderen dingen laten doen die ze normaal niet zouden doen. Ik geloof dat het vooral daardoor komt.

Er is ook het verschijnsel van onbewustheid. Een kind doet heel dikwijls kwaad zonder er zich zelfs rekenschap van te geven dat het kwaad doet; ze zijn onbewust, ze zijn opgesloten in hun bewustzijnsbeweging en geven zich geen rekenschap van het gevolg van wat ze doen. Dat gebeurt heel vaak.

Dat betekent dat als je een kind goed opvoedt en een beroep doet op zijn betere gevoelens en hem uitlegt dat wanneer hij iets op die of die manier doet het voor anderen heel schadelijk is (en door een kleine demonstratie kun je dat heel tastbaar voor hen maken) ze heel dikwijls ophouden kwaad te doen.

Het is vooral een kwestie van opvoeding. Wat die halfbewuste wreedheid betreft, het is heel zeldzaam dat ouders die niet hebben; dat is genoeg om het bewustzijn van een kind te beïnvloeden. Sommigen – maar dat is een heel klein aantal – hebben innerlijk een vijandige formatie. Dat zijn de onverbeterlijk slechte kinderen. Maar ze zijn heel zeldzaam. Hier zijn ze gelukkig niet.

'... Het is zeker dat de aard van het kind dat geboren gaat worden in aanzienlijke mate afhangt van de moeder die het vormt, van haar aspiratie en wil en ook van de materiële omgeving waarin ze leeft. Ervoor waken dat haar gedachten altijd mooi en zuiver zijn, haar gevoelens edel en mooi en haar materiële omgeving zo harmonisch mogelijk en heel eenvoudig, is het deel van de opvoeding waar de moeder zelf doorheen moet gaan, en als zij bovendien een bewuste en juiste wil heeft om het kind te vormen volgens haar meest verheven ideaal, dan zullen voor het kind de beste voorwaarden verwerkelijk zijn om met het maximum aan mogelijkheden ter wereld te komen.'

(‘Education’, blz.12)

Wanneer grote zielen op aarde geboren willen worden, kiezen ze dan hun ouders?

Ah, dat hangt af van de toestand van hun bewustzijn, dat hangt af van de toestand van hun psychische formatie. Als het psychische wezen volledig gevormd is, als het de volmaaktheid van zijn wezen heeft bereikt en vrij is om zich te incarneren of niet, heeft het ook het vermogen om te kiezen. Maar ik geloof dat ik jullie dat al heb uitgelegd. Zolang ze niet in een lichaam zijn, kunnen ze niet fysiek zien zoals wij. Ze zoeken klaarblijkelijk een lichaam dat aangepast en geschikt is om hen uit te drukken, maar ze moeten deel uitmaken

van de materiële onbewustheid, als je dat zo kunt zeggen, en genoodzaakt worden zich aan te passen aan de meest materiële wetten van het lichaam. Vanuit psychisch oogpunt is de keuze van de omgeving waarin je geboren wordt dus belangrijk, het is meer dan een onbetekenende bijzonderheid. Maar er zijn zoveel dingen die je niet kunt voorzien. Je kiest bijvoorbeeld een milieu, een land en een bepaald soort familie, je probeert te zien wat de aard van de mogelijke ouders is, je eist bepaalde al goed ontwikkelde eigenschappen van hen en voldoende zelfbeheersing.

Maar dat alles is niet voldoende als je niet genoeg dynamiek *in jezelf* kunt hebben om de hindernissen te overwinnen. Alles welbeschouwd is het niet geweldig belangrijk. Er is in ieder geval, zelfs op zijn best, zelfs als de ouders bewust meegewerkt hebben, een enorme massa onbewustzijn – en nog lagere onbewustheid – die af en toe naar de oppervlakte komt, onrustig wordt, het werk bederft, en rust en stilte onontbeerlijk maakt. Er is altijd, altijd een voorbereiding nodig, zelfs als je gekozen hebt – een lange voorbereiding. Zonder te spreken over het verschijnsel van verdoving dat zich voordoet op het moment van de geboorte, van het neerdalen in het lichaam en het duurt dikwijls erg lang voordat je er helemaal aan kunt ontsnappen.

Sommige kinderen zijn slecht. Komt dat doordat hun ouders geen aspiratie voor hen hadden?

Het is misschien een onderbewuste slechtheid in de ouders. Men zegt dat de mensen hun slechtheid uitwerpen door ze in hun kinderen geboren te laten worden. Men heeft altijd een schaduw in zich. Sommige mensen projecteren die buiten zich – dat bevrijdt hen er niet altijd van, maar enfin, het geeft hen misschien verlichting! Maar het kind 'profiteert' ervan, nietwaar? Het is volkomen duidelijk dat de bewustzijnstoestand waarin de ouders zich op dat moment bevinden van het allergrootste belang is. Als ze heel laag-bij-de-grondse en gewone denkbeelden hebben, is het heel zeker dat de kinderen die weerspiegelen. En al die kinderen die slecht gevormd zijn, slecht opgevoed en onvolledig (vooral uit het oogpunt van intelligentie, met leemten, dingen die ontbreken), kinderen die alleen maar half bewust en half gevormd zijn, dat is altijd de schuld van de bewustzijnstoestand waarin de ouders zich bevonden toen het

kind werd verwekt. Net zoals de bewustzijnstoestand in de laatste ogenblikken van het leven van het allergrootste belang is voor de toekomst van degene die sterft, drukt ook de bewustzijnstoestand waarin de ouders zich bevinden op het moment van de conceptie een soort stempel op het kind dat hij zijn hele leven zal dragen. Het zijn ogenschijnlijk zulke kleine dingen – het humeur dat je op een gegeven moment hebt, de aspiratie die een minuut duurt of de verlaging van bewustzijn, het doet er niet toe wat, alles wat zich op een gegeven moment kan voordoen – het lijkt zo weinig en heeft zo'n groot gevolg: het laat een kind ter wereld komen dat onvolledig is of slecht of kortom een mislukking. En de mensen geven zich daar geen rekenschap van.

Wanneer het kind dan later gemene streken uithaalt, beknorren ze het. Maar ze zouden moeten beginnen met zichzelf te beknorren en te zeggen: 'In wat voor afschuwelijke bewustzijnstoestand moet ik geweest zijn toen ik dat kind ter wereld bracht!' Want dat is het.

Soms gebeurt het dat de moeder het kind goed opvoedt, maar dat de mensen uit de omgeving het kind bederven. Wat kan de moeder dan doen?

Ja, dat is volkomen waar. Het ergste van alles is (wat de mensen over het algemeen doen) hun kinderen aan de bedienden over te laten. Dat is een misdaad. Want die mensen hebben een heel gewoon, heel laag-bij-de-gronds en heel duister bewustzijn; en dat laten ze heel spontaan, zonder het te willen in de kinderen overgaan. En dan is er natuurlijk de leeftijd waarop de kinderen naar school gaan en in contact komen met een heleboel kinderen die niet altijd erg aanbevelenswaardig zijn. Het is erg moeilijk om aan die relaties te ontkomen. Maar toch, als je je leven bent begonnen met een beetje bewustzijn en veel goede wil, voel je het wanneer je mensen ontmoet die geen goed gezelschap zijn. En als je van goede wil bent, probeer je onmiddellijk niet meer met hen om te gaan of hen niet meer om je heen te hebben.

Maar als de macht van de kwade wil groter is dan de goede wil van de ander?

Ja, dat is waar, dat kan voorkomen. Eigenlijk kom je daardoor altijd op hetzelfde terug: je moet alles wat je kunt doen zo goed mogelijk en als een offer aan de Godheid doen, en dan, als dat eenmaal is geregeld en georganiseerd, kun je, als er werkelijk een aspiratie en een wezen van licht in je is, alle kwade invloeden het hoofd bieden. Maar zet je eenmaal een voet op deze wereld, dan is er weinig hoop dat je helemaal zuiver en vrij van kwade invloeden kunt blijven. Telkens wanneer je eet, absorbeer je ze; telkens wanneer je ademhaalt, absorbeer je ze. Eigenlijk moet je zoveel mogelijk en steeds meer schoonmaakwerk doen.

Waarom interesseren sommige kinderen zich alleen voor dingen wanneer er opwinding bij te pas komt?

Ze zijn tamasisch. Het komt door de grote hoeveelheid tamas in de natuur. Hoe meer tamasisch je bent, des te meer heb je behoefte aan gewelddadige gebeurtenissen, opwindende omstandigheden. Wanneer het fysieke tamasisch is, voel je niet dat je genoeg gegeten hebt als je geen sterke kruiden en heel sterk smakend voedsel hebt gegeten. En toch zijn het vergiften. Ze werken precies eender op de zenuwen als vergiften. Ze voeden niet. Maar het komt doordat mensen tamasisch zijn, omdat ze niet genoeg bewustzijn in hun lichaam hebben. Wel, mentaal is het precies zo en vitaal is het precies zo. Als ze tamasisch zijn, hebben ze altijd behoefte aan nieuwe opwindende dingen, drama's, moorden, zelfmoorden enzovoort om iets te voelen, anders... En er is niets, niets dat kwaadaardiger en wreder maakt dan tamas. Want het is de behoefte aan opwinding die je een beetje door elkaar schudt, die je uit jezelf laat komen. En je moet ook leren onderscheid te maken tussen degenen die uitsluitend tamasisch zijn en degenen die gemengd zijn, en degenen die innerlijk een strijd leveren tussen hun verschillende delen. Je kunt, je *moet* weten in welke verhouding je natuur is samengesteld om zo nodig op het een of ander te kunnen aandringen. Sommigen hebben voortdurend zweepslagen van het leven nodig om in beweging te komen, anders zouden ze hun tijd slapend doorbrengen. Weer anderen hebben daarentegen kalmerende dingen nodig, stilte, afzondering op het land – alle dingen die veel goed doen, maar die moeten verdwijnen zodra je behoefte hebt om je in te spannen om vooruit te

gaan of iets te verwerklijken of tegen een gebrek te vechten, een hindernis te overwinnen... Het is ingewikkeld, nietwaar?

De verhouding is heel belangrijk, de verhouding van de drie goena's (jullie kennen de drie goena's*) de verhouding van de drie goena's in de natuur. En het is belangrijk die verhouding in jezelf precies te kennen en te weten hoe de ene goena te gebruiken om de andere te bestrijden enzovoort. Maar er komt een moment waarop je een zeker evenwicht moet bereiken en in staat moet zijn dat stevig in jezelf te vestigen en het leven het hoofd te bieden zonder in leemten terecht te komen of tegen vreselijke dingen te vechten. Vanaf dat moment gaat alles goed.

Het was de bedoeling dat de opvoeding in onze school en ons universiteitscentrum volgens het ideaal van Sri Aurobindo gegeven zou worden. Maar tot nu toe geeft men de opvoeding zoals ze buiten gegeven wordt, men volgt hetzelfde programma.

Ja, m'n kind. Ik vecht er al jaren voor dat het anders zal zijn. Wanneer jullie – jullie, de kinderen hier – groot genoeg zullen zijn en klaar om leraren te worden, dan zullen jullie ermee belast worden de nieuw aangekomenen het ware te onderwijzen op de ware manier. Eigenlijk zijn we voor het ogenblik veel meer een school voor leraren dan een school voor leerlingen! Jullie moeten je voorbereiden door te leren wat iedereen weet – want er is een onontbeerlijke basis – die heeft niet veel te betekenen, het is geen erg gedétailleerde en diepgaande basis, maar enfin, er is een basis van algemene menselijke kennis nodig – maar wanneer jullie die basis eenmaal hebben en tegelijkertijd het voordeel hebben gehad van de invloed die hier is, en wanneer jullie voldoende gelezen en begrepen hebben om vanuit dat oogpunt te kunnen zien – het oogpunt van het ware leven – wel, wanneer jullie dat alles weten, dan zullen jullie de kinderen die van buiten komen, leren wat jullie geleerd hebben. Dat maakt deel uit van het werk.

* De drie grondbeginselen van de Indiase psychologie: tamas, rajas en sattwa. Tamas is het grondbeginsel van de inertie en duisternis; rajas is het grondbeginsel van de hartstocht, begeerte en dynamiek; sattwa is het grondbeginsel van licht en evenwicht.

Het is waar dat, enkele zeldzame uitzonderingen daargelaten, het onderwijs volgens de gewoonste grondbeginselen wordt gegeven. Ik erken dat. Maar opdat het anders zal zijn, moeten bijvoorbeeld de boeken die we gebruiken hier samengesteld zijn, met citaten die hier gekozen zijn, zelfs met de onderwijsmethode die hier wordt uitgewerkt. Ik heb verscheidene mensen gevraagd om dat te doen. Maar het is een eindeloos werk dat maakt dat je de mogelijkheid om een cursus samen te stellen die niet de oude sleur volgt, altijd maar weer uitstelt tot het volgend jaar. Die samenstelling van het materiaal bijvoorbeeld, om de dingen op de ware manier te begrijpen, kost tijd. Men moet heel concrete problemen het hoofd bieden. Het is moeilijk om kinderen te onderwijzen zonder dat ze boeken hebben om te kunnen studeren. Maar die boeken worden eigenlijk noodgedwongen besteld uit de bestaande voorraad. Er is niet veel keus. We proberen het beste te vinden dat verkrijgbaar is, maar het beste is nog niet erg goed. Dat heb ik ook nodig, mensen om die boeken samen te stellen. Maar ik geloof dat juist iemand die hier opgegroeid is en toen hij heel klein was de dingen heel onderbewust heeft gevoeld – ik geloof dat dat ondanks alles een spoor nalaat, dat kan niet zonder uitwerking blijven. En wanneer je kinderen die hier opgevoed zijn, ziet naast kinderen die van buiten komen, is er werkelijk een groot verschil (misschien niet uiterlijk in het zuiver werktuiglijke gedeelte van het onderwijs, maar in begrip, in intelligentie en in innerlijk ontwaken), er is een aanzienlijk verschil, en de nieuwelingen hebben tijd nodig om op hetzelfde niveau te komen. Dat is meer dan boeken, nietwaar? Het is net zo'n verschil als tussen leven in een zuivere atmosfeer, telkens wanneer je ademhaalt je longen met zuivere lucht vullen en in een geïnfecteerde atmosfeer leven en telkens wanneer je ademhaalt jezelf vergiftigen. Vanuit het oogpunt van bewustzijn is het hetzelfde verschijnsel en eigenlijk is dat het belangrijkste. En het ontsnapt volkomen aan het oppervlakkige bewustzijn. Je bent ondergedompeld in een zee van bewustzijn vol licht, aspiratie, werkelijk begrip en wezenlijke zuiverheid, en of je wilt of niet, dat dringt in je binnen. Zelfs voor degenen die in hun uiterlijke bewustzijn opgesloten zijn, wel, die kunnen niet tevergeefs slapen. Er is hier tijdens de slaap een aanzienlijke, een heel aanzienlijke werking. Dat heeft een uitwerking, het is zichtbaar. Ik heb mensen gezien die van buiten kwamen, die niets wisten (ze hadden

alleen hun hele leven belangstelling voor kinderen gehad), wel, de indruk van die mensen – die bezoekers, mensen die zomaar langs kwamen – ze zijn totaal verbluft: ‘Maar u hebt hier kinderen zoals ik ze nooit ergens anders heb gezien!’ Voor ons, wij zijn eraan gewend, nietwaar? Ze zijn spontaan zo, heel natuurlijk. Maar er is in het bewustzijn een ontwaken, er is een soort innerlijke reactie en een gevoel van ontluiken, van innerlijke vrijheid, dat je elders niet vindt. Er komen soms kinderen die verschrikkelijk goed opgevoed zijn – zo beleefd, zo welopgevoed, die je antwoorden op een manier... je hebt de indruk van kleine, half levende ledepoppen die van buiten goed gepolijst, goed afgeborsteld en goed opgepoetst zijn, maar van binnen is er geen reactie. Ik kan niet zeggen dat we hier een voorbeeld zijn van ongewone beleefdheid (!), we zijn eerder een beetje – een beetje wat de mensen ‘slecht opgevoed’ noemen. Maar ze zijn zo levend! Je voelt dat er hier een bewustzijn vibreert. En dat is het allerbelangrijkste. En we praten er niet over want het zijn dingen die je *doet* en niet zegt – er moet een gelegenheid zijn zoals vandaag om er met jullie over te praten. Enfin, jullie zijn al jaren hier en dit is de eerste keer dat ik die gelegenheid heb. Voilà.

Geen vragen meer?

Het valt buiten het onderwerp. Ieder jaar geef je ons voor de eerste januari een boodschap, Moeder. Wat geeft die precies aan?

Ja, ieder jaar... Tijdens de oorlog was het prachtig, het was als een profetie van wat er ging gebeuren. Nu is er geen oorlog meer en zijn er geen profetieën meer nodig. Maar het is altijd een aanduiding van de vooruitgang die moet worden gemaakt. Jullie zullen het morgenochtend krijgen, het gebed.* Maar ik raad jullie aan er veel over na te denken. Want het werd werkelijk gezegd en beschouwd als iets van het allergrootste belang. We worden tegenwoordig bijna iets van algemeen belang, in die zin dat er heel veel bezoekers komen en er veel mensen zijn die zich bemoeien met wat we hier doen en dan leidt men hen rond en vertelt wat we, om zo te zeggen, hebben gedaan en

* Nieuwjaarsgebed van 1954: ‘Heer, ziehier de raad die U ons allemaal voor dit nieuwe jaar geeft: ‘Beroem je nooit ergens op, laat je daden voor je spreken.’

wat we zullen doen en zo meer. En het was werkelijk hard nodig om te zeggen: 'Praat alsjeblieft niet zoveel over wat we doen, doe het.' Dat is alles.

Het is altijd veel beter te doen dan te praten, zelfs tot in de kleinste bijzonderheden.

Het heeft ook een andere betekenis, veel dieper. Maar daarover zal ik het een andere keer met jullie hebben.

Voilà, tot ziens, m'n kinderen.

INDEX

A

Aarde

- lichtgevende dubbelganger 258
- gebeurtenissen die belangrijk voor de aarde zijn: hun aard veranderen 181
- geschiedenis van de aarde: herinnering in een mentale wereld 261-263
- geconcentreerd symbool van het universum 257-258
- het is nu de tijd dat de aarde geregeerd zal worden door het Supramentale 265
zie: schepping, wereld, universum

Angst

- geschenk van de vitale wezens aan de wereld 111
- oorzaak van een ziekte 157
- bij kinderen 384
- hoe angst te verdrijven 111-113, 293-295
- voor de dood, verschillende middelen 295-299
- schuld van de mensen als dieren gehoorzamen uit angst 224
- held: degene die geen kwaad wil doen of denken 219
- mentale, vitale, fysieke 157-159
- tijdens gymnastiek 112-113
- het middel van de mysticus 299

Ashram

- heeft sedert de oorlog kinderen aangenomen 268, 270-271
- wat men nu tegen de mensen zegt 271
- degenen die elkaar hier ontmoet hebben 2
- keuze van de plaats 333
- de bouw van 'Golconde' 151
- zou mensen moeten hebben die het Bovenmentale al hebben bereikt 267

- kinderen van de Ashram: lessen in het spirituele leven 154
- kinderen van de Ashram: kunnen de top bereiken met de kabelbaan 269
- kinderen van onze school 390-391
- publieke belangstelling: het is nodig om tot in de kleinste bijzonderheden eerder te doen dan te praten 392
- gebrek aan ontvankelijkheid: 'zee van vibraties' waarvan men zich niet bewust is 252
- geen sadhoes maar yogis 161
- men kan niet tevergeefs slapen 390
- palmboom op de binnenplaats 106-107
- geen voorbeeld van beleefdheid, maar ze zijn zo levend 391
- antwoord op: waarom zijn we hier? 279-280

Asoera (vijandige krachten)

- ze geven er eerder de voorkeur aan persoonlijk te verdwijnen dan zich te bekeren 356
- aanval: neemt de vorm aan van een ziekte 168-169, 174-175
- aanvallen: verschillende vormen 147-149
- aanvallen: wanneer men zich aan de bescherming onttrekt 156-157
- herhaalde aanvallen 89-90
- wat men doet wanneer men wordt aangevallen 90-91
- bekering van de onbewustheid 352
- die wezens bekeren: onmogelijk 93-94
- Doerga moet haar strijd ieder jaar opnieuw beginnen 92
- 'onzichtbare vijanden van de Godheid' ontelbare emanaties van de eerste vier 352

- idee uit een traditie: de asoera verenigt zich sneller met de Godheid 307
  - de wereld is onder de invloed van die krachten: ze willen bederven wat mooi, waar en zuiver is 218
  - vallen ons niet rechtstreeks aan 96
  - de vijandige krachten niet van andere onderscheiden 96-97
  - iemand die bezeten is, smeekt erom zijn bezetenheid terug te krijgen 92
  - Eerste Wereldoorlog: neerdaling van vijandige krachten op aarde 286-287
  - bestaansreden in de wereld 91
  - Ravana 307, 355-356
  - weigeren een instrument van die krachten te zijn 219
  - 'Heer der Naties' 93, 353-355
- Aspiratie
- Daad waar je spijt van hebt, fout waar je van af wilt komen, maken dat je een beroep doet 133, 328
  - bepaalde activiteiten ontwakken voor de invloed van het psychische 370
  - constant: zelfs een ziekte kan dienen tot vooruitgang 159
  - van het vervolmaakte psychische om het goddelijke nog beter te manifesteren 246-247
  - individuele aspiratie kan helpen de collectieve opwaartse beweging te stabiliseren 233
  - mentale 274
  - een trots iemand 328-329
  - kan bestaan bij degenen die een opvatting van het universum hebben waaruit ze het denkbeeld van de Godheid hebben verdreven 135
  - kan uit verscheidene niveaus komen 274
  - vurig, maar rustig – rust in actie 371
  - fysiek 274
  - gebed en aspiratie 88, 132-136
  - spirituele 274-275
  - antwoord op de aspiratie 54
  - in plaats van morele regels zijn het spontaneiteit en oprechtheid die tellen 328
  - één van de wondermooie gaven die de Genade de menselijke natuur heeft gegeven 84
  - vitale 274
- Sri Aurobindo
- gesprek met een volgeling die leraar wis-en natuurkunde was 62-64
  - teksten van de Moeder uit 1912 die overeenkomen met wat Sri Aurobindo zou zeggen 330-333
  - entiteiten die tot het Bovenmentale behoren 247
  - 'India is vrij': meditatie met de Moeder 178
  - brief aan de Moeder over 'De slechte persoon', vedische ervaring 258-259
  - aantal Caesars enz. 33-34
  - schilderij gemaakt door een Hollandse schilder 345
  - antwoord aan degenen die Hem kwamen vertellen wat ze allemaal konden doen 316
  - antwoord van Sri Aurobindo aan degenen die de wereld willen doen verdwijnen 138
  - 'Savitri' – enige verklaringen van de Moeder 364-366
  - Supramentale en Bovenmentale : wat Sri Aurobindo ons is komen zeggen 265
  - transformatie van het lichaam: driehonderd jaar 55
- Auroville
- over het Handvest (voetnoot) 77

Avatar

- noodzaak van goddelijke emanaties in de wereld 256-257
- reden voor de incarnaties 364
- Satyavan, in het epos van Sri Aurobindo 366

B

Begeerte

- iedere begeerte heeft een eigen leven 16-17
- zoekt na de fysieke dood onafhankelijk haar eigen bevrediging 127
- vervormt de ware rol van het vitale 96
- werkelijk vernietigen en opheffen heeft een uitwerking op jezelf en iedereen 18
- opoffering van begeerten: handeltje met de Godheid 328
- werpen zich van buitenaf op je: hoe begeerte en hartstocht te beheersen 197

Begrijpen

- hangt af van de dimensie van je eigen bewustzijn 27-28
- we zeggen het ene na het andere: het enige middel waarover we beschikken 177, 182
- geschiedenis van de schepping: kinderlijke, occulte en spirituele manier 349-351
- de anderen: het enige middel is identificatie 280-281
- anderen begrijpen voordat men zichzelf kent 284
- waarom iemand zo praat 206
- gebed van Radha to Krishna 361
- het hoe en waarom van het universum 83-84, 290-291
- ware begrip: universeel bewustzijn 182

Bewustzijn

- centrale: de oorsprong van het

psychische wezen 188

- 'ken uzelf' 188
- anderen kennen voordat men zichzelf kent 284
- je eigen aard kennen: van kapitaal belang 284
- tegenstrijdigheid tussen de verschillende soorten bewustzijn 276
- van het lichaam: onafhankelijk van het mentale en het vitale 275-276
- schepping: collectieve opmars naar het Eerste Bewustzijn 153
- van de radicale genezing 273
- achter de woorden en het handelen 69-70
- zich bewust worden van wat er tijdens de meditatie gebeurt 363-364
- bewust worden en meester van zichzelf 188-189
- onderscheiden wat van het mentale, van het vitale en van het fysieke komt en vooruitgang maken 97
- het bewustzijn verruimen 206
- toestand waarin alles harmonisch is: geen lijden meer 361-362
- verschillende staten van zijn in hetzelfde lichaam 126
- verschillende bewustzijnsniveaus: determinisme en vrijheid 81
- ontwaakt; roept de hulp precies in de seconde waarop het nodig is 379
- je bewuste wil uitoefenen op je dromen 25
- menselijke bewustzijn gebonden aan collectieve suggesties: middel om zich daarvan te bevrijden 293-294
- menselijke bewustzijn heel klein: oefeningen om het te verruimen 143-144
- individuele bewustzijn: begrijpt de wereld al naar gelang zijn eigen dimensie 27

- het beste middel tegen ziekte 172
  - vermenging van de goena's:
    - behoefte aan opwinding 389
  - nodig om de gebeurtenissen te begrijpen 181-183
  - gewone: wat natuurlijk is, vindt het Supramentale helemaal niet natuurlijk 282
  - fysieke bewustzijn en het materiële lichaam 55
  - het meest uiterlijke bewustzijn en het psychische bewustzijn 241
  - 'waarom hebt u me bewust gemaakt?' 3-4, 28-29
  - dat alles omgeeft: wordt gevoeld als een geweld dat zich wil opleggen 252
  - reden voor een ziekte 173
  - dromen: leren zich te herinneren 35-37
  - aanval van vijandige krachten bemerken 96
  - enige ware herinnering 251
  - oprecht glimlachen 347
  - herinnering aan ontmoetingen in de innerlijke niveaus 31
  - universeel: om de ware schoonheid te kennen 308-309
  - universeel: om werkelijk te begrijpen 182
    - zie: collectiviteit
- Bloem**
- liefde in de bloemen 226
  - begrijpen wat ze voorstellen 215-216
  - ontluiken van een roos: geven zonder berekening 225
- Boeddha**
- de weg van het midden 336
  - het probleem dat hij zich had gesteld 138
  - vibraties blijven na de dood voortbestaan 17-18
- Boek**
- sleutel tot de Mahābhārata en de Rāmāyana 303
  - bevat het resultaat van reeds opgedane ervaringen 267
  - goochelaar van Anatole France 303
  - Jules Romain: 'Le docteur Knock' 175-176
  - een boek lezen: gemakkelijker dan de herinnering van de aarde binnen te gaan 260-263
  - boeken die we zelf zouden moeten samenstellen om niet de oude sleur te volgen 390
  - Mahābhārata: verschillende versies 304
  - herinnering van de aarde: de verbeteringen vinden van wat in de boeken is geschreven 262
  - Rāmāyana: verschillende versies 304-308
  - zich met een boek, met het scheppende denken van de schrijver identificeren 207-208
- Boom**
- aspiratie van bomen 213
  - vreemde vruchten: avocado, vijg 341-342
  - tuinman in Japan 303
  - beweging van liefde 226
  - palmboom van de Ashram 106-107
  - boomparasieten 317
  - geneskrachtige planten 342
  - voedsel: bamboescheuten, scheuten van de kokospalm 343-344
- Bovenmentaal**
- emanaties: onder de scheppers van vormen 288-289
  - wezens van het Bovenmentale 266
  - wezens van het Bovenmentale: vermenging (vereniging) met het geëvolueerde psychische 246-247, 303
  - Supramentale en Bovenmentale 265-266

Bijgeloof

- plaatselijke mentale formaties:
ladder, zwarte kat 145
- godsdienstige regels gebaseerd op
de hygiëne 145

C

Collectiviteit

- collectieve opwaartse beweging
kan zich alleen stabiliseren door
individuele inspanning 232-233
- collectief bewustzijn: verandering
noodzakelijk om de individuele
transformatie mogelijk te
maken 58
- wij profiteren van de ervaringen
van anderen vóór ons 341-343
- programma van Moeder voor de
realisatie van het Werk 333
- relatie tussen het individu en de
collectiviteit 285
- collectieve suggesties: je ervan
bevrijden 293

Concentratie

- het belangrijkste om te
ontwikkelen 120-121
- op een punt fixeren en overgaan
naar de andere kant 205,
374-375
- krachten moeten zich concentreren
om zich te kunnen verspreiden
335
- identificatie met de Godheid:
oefenen in concentratie 209
- intensiteit in het schoolwerk
118-120
- je doet het in tien minuten in
plaats van in een uur 117

D

Determinisme

- behoort tot verschillende
bewustzijnsniveaus 81-82
- is wat gebeurt van tevoren
besloten 115-116

- verandert door de tussenkomst van
een hoger niveau: 'de sleutel om
de deur van de trap te openen'
86-87
- verandert door de tussenkomst van
een hoger niveau: 'de steen die
valt' 86
- complexiteit van normen: 'willen'
kruisen elkaar 16
- een ramp verhinderen: hangt af
van het niveau waarop die
wordt gezien 178-179
- rechtvaardigheid, determinisme en
Genade 338-341
zie: vrijheid

Dier

- liefde van het slachtoffer voor
degene die hem doodt: de
tijger, de slang 141-142
- moederliefde 227-228
- liefde voor de mensen: hond,
olifant, paard 223-224
- kat die ongelukkig was een kat te
zijn 214
- kat die met een muis speelt: niet
uit boosaardigheid 141
- straathond en volbloed 231
- vormen van dieren: giraffe 234
- mieren gedood door de mens 144
- insecten: hebben een zin voor
boosaardigheid 139-140
- insecten: schepping van wezens uit
het vitale 140, 289
- instinct verloren in het contact met
de mensen 256
- ziekten: psychologische oorzaken
en ongelukken 255
- kwade wil bestaat niet 140
- slang: middel naast het kwaad
342
- varkensvlees in warme landen 146

Doel

- dat bereikt moet worden 330-333
- van het individuele leven 189,
283, 329
- verheven 367

- bestaan als van een aardworm 368
- veelomvattend 367-368

Dood

- oorzaak van de dood 68, 105-106
- psychische keuze vóór de dood 208-209, 245-246
- de dood overwinnen 296-297
- geest van de vorm 127
- bepaald vermogen blijft na de dood voortbestaan 243-245
- geleidegeesten van de dood 128-129, 181
- sterfelijkheid: het idee 105
- sterfelijk – onsterfelijk: these, antithese, synthese 105
- waar gaat men na de dood heen 109, 122-124
- angst voor de dood: verschillende middelen 295-296
- iets in het wezen moet er in toestemmen 130

Dromen

- waarschuwing: 'klap in de vitale wereld' leidt tot een ziekte 26
- de aard van dromen onderscheiden 23
- zijn bewuste wil op zijn dromen uitoefenen 25
- belang van een droom: het is een waar feit 25
- waarom vergeten we onze dromen? 35-37
- waarom zijn er geen twee dromen eender 37
- zich zijn dromen herinneren 37
- symboliek van dromen verschilt naar gelang van de cultuur en de godsdiensten 26

E

Eerzucht

- met geweld de goddelijke krachten naar zich toe trekken 20

- beter scheppen dan de Godheid 15
- kan nuttig zijn om het vitale te bekeren 239
- de mensheid dienen 11-15
- knagende worm 8

Ego

- eerzucht, de knagende worm 8
- leren zich te identificeren: onontbeerlijk om uit het ego te komen 204
- gehechtheid aan een belangeloos werk 52
- egoïsme begint met het mentale 140
- steeds minder egoïstisch worden 52
- vrijgevigheid en gierigheid vervormd door het ego 334-335
- edelmoedige en verstandige mensen: een geweldig ego 13, 15, 327
- om niet door de vijandige krachten te worden aangezet 219
- egoïstische bevrediging 315
- de mensheid dienen 11-15
- spiritueel 359
- in ruil willen ontvangen 216-217

Emanaties

- ontelbare emanaties van de vier eersten: de vijanden van de Godheid 353
- noodzaak voor goddelijke emanaties in de wereld 256-258
- psychisch-goddelijk: vermogen van een geëvolueerd psychisch wezen 246-247
- vier emanaties: hetzelfde bewustzijn als de Allerhoogste, maar vrije keuze 356-357
- vier emanaties en de schepping van de goden 349-350
- Waarheid veranderd in Leugen: 'Heer der Naties' 93, 353-355
- Leven en Dood incarneren zich niet 354

Evenwicht

- ophoping en verspilling: ritmisch uitgebalanceerde beweging 336
- schepping van het Evenwicht: de huidige wereld 331
- evenwichtig wezen: uiterlijke en innerlijke gelijkmoedigheid 21-22
- ziekte: onevenwichtigheid tussen de krachten 114, 161-165

Evolutie

- evolutief en involutief wezen 303
- menselijke: spiraalvormig, voorbeeld van de kunst 312-315
- waarom spiraalvormig 313
- 'spiralen die een globe vormen' – ogenschijnlijke onsamenhangendheid in de universele vooruitgang 314
- 'spiralen die een globe vormen', opmerkingen over de vorm die door de kinderen was gemaakt 323-324

F

Filantropie

- film 'Monsieur Vincent' 14
- de mensheid dienen: eerzucht 11-15

Fout

- aspiratie wanneer men spijt heeft van een fout 133
- zijn fout begrijpen 51-52
- gevolgen van een daad: als je een fout maakt... 341
- de Godheid is dichtbij degene die bewust is van zijn fouten en daar van af wil komen 328
- 'de slechte persoon': oorzaak van verkeerde stappen 258 voetnoot
- waarom zijn er overal fouten 16

G

Gebed

- aspiratie en gebed 87-88, 132-136
- verschillende soorten gebeden 132, 134-135
- belangrijk voor de mystici 135-136
- intens: één van de wondermooie gaven die de Genade de menselijke natuur heeft gegeven 84
- werktuiglijk: waarde 132
- voor intellectuelen minder waarde 136
- bidden tot wie? 154
- ijdele mensen hebben een hekel aan bidden 56

Geheugen

- hoe te doen toenemen 272
- herinnering en geheugen 272

Geld

- gegeven door rijken als hen dat roem brengt 151
- ruilvermogen: alleen als het geld circuleert 335

Geloof

- de Genade roepen: gebrek aan geloof 344-345
- scheidt een toestand van ontvankelijkheid 348
- dynamisch geloof en groot vertrouwen 278-279
- rustig, wat waar is zal gebeuren 372

Genade

- de Genade roepen: 'moeder, geef me dat' 344-345
- Goddelijke: kan in strijd zijn met het Karma 86
- vertrouwen in de Genade 219, 279
- speciale genade voor de mens 93-94, 284

- rechtvaardigheid, determinisme en genade 338-341
  - wonderbaarlijke genade de verantwoordelijkheid voor anderen te hebben 281
  - moment van keuze waarop men de goddelijke Kracht aanroept 378-380
  - gebed en aspiratie: één van de wondermooie gaven die de menselijke natuur is gegeven 84
  - van een ongeluk redden of ervoor waken dat er niets gebeurt 379-380
- Geschiedenis
- beschavingen die verdwijnen 232-233
  - evolutie van de moderne kunst: sociaal gezichtspunt 314-315
  - geschiedenis en legende 386
  - invloed van veroverde landen op de veroveraars 320-321
  - herinnering van de aardse geschiedenis 261-263
  - evolutieve beweging 232
  - museum: historische proeve van alles wat men gemaakt heeft 319
  - wij profiteren van de ervaringen van degenen die vóór ons waren: geheimen van de Natuur 342-343
- Godheid
- eenvoudige werking: geen oefjes in Zijn Bewustzijn 85
  - aspect van de Godheid achter de schepping: Macht 77, 77 voetnoot
  - keuze van het instrument gebaseerd op affiniteit of identiteit 235
  - de Godheid toegewijd zijn: niets kan je angst aanjagen 112
  - het Waarheidsbewustzijn leidt het leven nog niet 16
  - schepping: objectivering van de Godheid 349-350
  - schepping gekenmerkt door vrije keuze 290, 350, 356-357
  - schepping en schepper zijn één 153, 290-293, 349
  - een betere wereld scheppen dan de Godheid heeft gedaan 15
  - de Godheid uitdagen: velen denken zo 348
  - God: kinderlijk denkbeeld van de mensen 290-291
  - goden: hun oorsprong, de tweede reeks emanaties 350
  - goden naar het beeld van de mens, schepping van de mens 124, 291
  - moet doen wat wij willen 149-150
  - geeft hij lijden of smart 361-362
  - psychisch-goddelijke emanaties 247
  - is overal, waarom veranderen de dingen dan niet 11
  - de Godheid uitdrukken 300-301
  - precies voelen dat Hij in ons werkzaam is 53, 70 voetnoot
  - figuur van Krishna, Christus en Boeddha 75
  - de goddelijke Aanwezigheid in de wereld haten 218-219
  - nederigheid ten opzichte van de Godheid 44
  - belangrijke ontdekking: Hij alleen bestaat 15
  - individu: een mogelijkheid geschapen door de Godheid 315-316
  - geeft geen ziekte 159
  - houdt er geen menselijk oordeel op na: beloning en straf 20-21
  - geven en zich overgeven 50-51
  - de Godheid in alles waarnemen 74-75, 361
  - de goddelijke aanwezigheid: de mens is een zedenmeester, niet de Godheid 327
  - Aanwezigheid die werkzaam is 44 voetnoot 70

- tot God bidden, tot welke God? 154
- dichtbij degene die zijn fout inziet en ervan af wil komen 328
- vooruitgang door Hem in ons gemaakt 58-59
- bescherming: zich eraan onttrekken 156
- bestaansreden van het individuele bestaan 329
- de Godheid verwerkelijken met het ego 360
- de Godheid verwerkelijken hangt niet af van het werk 79
- de Godheid verwerkelijken zonder het te weten 79, 78 voetnoot
- handelsrelatie met Hem 222, 328, 348
- zich aan de Godheid geven: werkelijke dienst aan de mensheid 11-12
- zich terugtrekken van het universum: een onmogelijkheid 77, 77 voetnoot
- zich van de Godheid bedienen als van een mooie dekmantel 5
- de enige manier om Hem te kennen: zich met Hem identificeren 209-210, 292
- zich met de Godheid identificeren: de vorm die men ziet 301
- zich met de Godheid identificeren: vereiste eigenschappen 210
- almachtige meester: verkeerdd idee 138
- het unieke hoogste Bewustzijn weergeven 188
- voor Hem werken, plaats van de wil 44-46
- de Godheid vinden: miljoenen manieren 69
- de Godheid willen toebehoren: ware oprechtheid 5

Godsdienst

- Boeddhisme van het Noorden en van het Zuiden 304-305

- Chaldeeuwse: verbod varkensvlees te eten 146
- schepping van de wereld 152-153
- godsdienstige leer: de onwetendheid vereeuwigen 29
- goed en kwaad gepredikt door bepaalde godsdiensten 68
- beperkt de geest: leidt niet tot identificatie, behalve wanneer men boven de vorm uit stijgt 229-230
- paradijs en hel: bedenkzels van priesters 123
- spreekt over absolute determinismen: nodig op een gegeven moment van de evolutie 87
- voor een weinig wetenschappelijke geest godsdienstige regels gebaseerd op de hygiëne 145
- offers in de tempels 325-326
- Soefie: het laatste stadium van de vooruitgang 54
- één enkele Oorsprong: de namen verschillen 69
- de vorm van de Godheid in alle dingen zien 74-75

Goeroe

- degenen die aanvaarden hun gelukzaligheid op te geven om anderen te helpen 362

H

Hel

- paradijs en hel, menselijke verzinsels 123-124
- voor eeuwig 123

Herinnering

- herinnering aan vorige levens 31-35
- herinnering en geheugen 271-272
- aardse herinnering: in dit gebied binnengaan 260-263

Hitler

- middelmatige man, maar een heel goed medium 354
- zijn dood heeft de toestand van de wereld niet veranderd 353

I

Identificatie

- leren zich te identificeren 205-210
- anderen begrijpen: zich identificeren is het enige middel 280-281, 291
- kennis door identiteit 205
- je blik gestaag op één punt vestigen en het worden 374-375
- je enge grenzen doorbreken en je identificeren 217
- de eerste plicht van hen die de verantwoordelijkheid voor anderen hebben 280-281
- methoden: zich met een voorwerp, een tekening identificeren 205
- de enige manier om de Godheid te kennen 209

India

- verlangen om naar India te gaan 333
- 'India is vrij' 178
- India en Pakistan 178
zie kunst

Inspanning

- ieder doet het maximum: een gestabiliseerde toestand waarin zich de collectieve opwaartse beweging kan voltrekken 233
- iemand veranderen: onmogelijk als hij zichzelf niet aan het werk zet 93
- om nooit het kwaad te kiezen moet men een held zijn 219
- bewust zijn en een vooruitgang maken 97-98
- persoonlijke inspanning en wil 44-46

- wat te doen wanneer men wordt aangevallen door vijandige krachten 90
- een probleem oplossen: leren zich te identificeren 205
- weten of men in staat is om een werk te doen 299

Inspiratie

- wat achter woorden schuilt 69, 70, 70 voetnoot
- een moord begaan 194, 353-354
- belangrijker dan de uiterlijke vorm 66
- opdat ze op papier komt 301
- wat betekent 'geïnspireerd'? 194
- werkelijke waarde van wat men maakt 71-72
- komt uit veel verschillende regionen 194

Instinct

- dieren handelen uit instinct, niet uit kwaadaardigheid 139
- definitie 142
- van het menselijk lichaam 276
- bij het insect dat een ander verlamt om zijn larven te voeden 139
- verloren door het contact met de mensen 256

Involutie

- involutief wezen 303

K

Karma

- gevolgen van het karma niet rigoureuus 86-87
- kinderlijke ideeën over het resultaat van vorige levens 203
- de Genade kan alles veranderen 86
- om zijn karma te veranderen 88
zie determinisme

Kaste

- vermenging van kasten en zuiver bloed 231
- sociale organisatie 230-231

Kennis

- ken jezelf 186-187, 283-284
- de supramentale manier 283
- identificatie: de Godheid kennen 209, 292
- identificatie: de enige manier om te kennen 204, 291
- gebied van de kennis: tussenliggende niveaus 375
- ware: niet mentaal, maar supramentaal 373
zie: begrijpen, mentaal

Keuze

- zekerheid van de keuze: rust in actie 371-372
- goddelijke kracht: keuze van het instrument 235-236
- vrije keuze: voordat men iets kan eisen 270
- vrije keuze: basisprincipe van ons universum 290, 350, 352
- moment van keuze wanneer er een ongeluk gebeurt 378-380
- psychische voor de dood 200-203, 245-247
- ontwikkeld psychisch wezen: keuze van de ouders 385-386

Kind

- met een vijandige formatie: heel zeldzaam 385-386
- hebben rijpheid nodig voordat ze kunnen kiezen 270-271
- hersenen op vijfjarige leeftijd 125, 271
- van de Ashram 268-271
- van de Ashram: ondergedompeld in een zee van bewustzijn 390
- van de Ashram: waarom zijn we hier 279-280
- destructief: ontvankelijk voor krachten in de atmosfeer of een

verschijnsel van onbewustheid 384

- verschillend van zijn ouders 358
- zal spontaan slapen wanneer het moet: het niet laten spelen 277
- spontaan ontluiken 225
- je hele leven een kind blijven: soepel materiaal 269
- kwade invloeden 386-387
- slecht, slecht gevormd of een mislukkeling 386
- moet niet veel met volwassenen leven 277
- belangrijkste personage: alles draait om hem 270
- verhouding van tamas in de natuur bepaalt de behoefte aan opwinding 388
- ontvangt evenveel als hij verbruikt: belang van de omgeving 196
- hun zien is niet enkel en alleen materieel: 384

Kunst

- Kubisme: schepping van het verstand 311
- decoratief: inrichting van een huis 319
- soort 'uitwassen' 317-320
- de Godheid uitdrukken: kunst of iets anders, dat is om het even 300-301
- Indiase: oude scheppingen en de school van Calcutta 319
- moderne: oorzaak en doel van haar evolutie 315
- moderne bewegingen: embryo van een nieuwe kunst 312
- 'lantarentje' naar boven gericht: aanvulling van de wetenschap 120-121
- bestaansreden van de kunst 310-311
- de Godheid langs deze weg verwerkelijken 78
- synthese van de Oosterse en de Westerse 320-321

- boeddhistische tempels in Japan 305
- theaters in de volksbuurten: sensationele drama's 208
- eenheid in de kunst in de mooie tijdperken: Griekenland, Egypte, Italië 317
- waarde van de kunst 71-72, 78-79
- gebrandschilderde ramen in de Middeleeuwen 300
- zie: muziek

Kunstenaar

- definitie van het woord 300, 303
- plicht van de kunstenaar 310-311
- de Godheid uitdrukken 300-301
- handen van een schilder 244
- Hollandse schilder: portret van Sri Aurobindo 345
- schilders die de atmosfeer rond het hoofd waarnemen 363
- zelfgenoegzaamheid: beletsel in de kunst 315
- handtekening van een kunstenaar 320
- wil in het handelen en overgave: voorbeeld van een schilder 45-46
- zie: muziek

Kwaad

- het is wanorde: niet onder de directe invloed van de Godheid blijven 289-290
- kwaad doen met je mentale formatie 124-125
- goed en kwaad: het middel ligt in de kern van het kwaad 68-69
- 'de Slechte Persoon' 258 voetnoot
- kwade invloeden zodra men een voet op deze wereld zet 388
- boosaardigheid, lijden enz: hun oorzaak 68
- zelfs de misdadiger heeft diep vanbinnen een licht 357
- angst: heel verkeerd 298
- gemakkelijker slechte dingen te doen 218-219

- het probleem is essentiëler dan eenvoudig de dood van een instrument van het kwaad 354
- niets maakt kwaadaardiger dan tamas 388

L

Land

- Afrika: avocadoboom 341-342
- elk meent verheven te zijn boven anderen 231
- continent dat India met Afrika zou hebben verbonden 232
- Egypte: eenheid in de kunst 317
- Griekenland: invloed op de Romeinen 321
- Griekenland: eenheid in de kunst 317
- Japan: bamboescheuten: klassieke schotel 343
- Japan: invloed op Amerika 321
- Japan: de tuinman een kunstenaar 303-304
- Japan: boeddhistische tempel 305
- Japan en Europa: gebruik van het plantenrijk 344
- eerste plicht van degenen die regeren 281
- zie: India

Leven

- vorige: hebben elkaar beloofd te blijven samenwerken 1-2
- vorige: psychische herinnering 31-35
- het leven interessanter maken 207
- wat in het leven gebeurt, hangt af van een groot aantal elementen 16
- terrein voor vooruitgang 48
- keuze van het volgende leven 201-203, 235-236, 245-246, 250-251
- vertrouwen in het leven geneest ziekten 278-279
- geeft degenen die niet bewust zijn klappen 189-190

- emanatie van het leven is veranderd in dood: incarneert zich niet 345
- het psychische wezen ontwikkelt zich in het fysieke leven 191, 245
- belangrijke ogenblikken: verwekking van het kind en de laatste minuten 386
- innerlijke organisatie moet veranderen om de globale vooruitgang harmonisch te maken 314
- oorsprong van het fysieke leven 66-67
- het leven naar verkiezing verlenen om het lichaam te kunnen transformeren 55
- vooruitgang in dit leven kan nuttig zijn in het volgende 337-338
- nuttig de dingen grondiger te kennen dan alleen maar oppervlakkig 383

Lichaam

- ongeluk: moment van keuze
- fysieke aspiratie 274
- basis van gelijkmoedigheid in het uiterlijke leven 21
- 'dit lichaam ben ik niet': middel tegen de angst voor de dood 296
- ophouden zich met het lichaam te identificeren 338
- ieder punt symbolisch voor een innerlijke beweging 254
- vertrouwen in het leven 278
- goddelijke bewustzijn in het lichaam moet nog komen 302
- fysieke bewustzijn actief terwijl het mentale en vitale zijn uitgetreden 275-276
- fysieke bewustzijn en materiële lichaam 55
- fysieke bewustzijn onafhankelijk van het mentale 275
- ononderbroken groei naar volmaaktheid 106

- door yogische kracht verhinderen stijf te worden 249
- geest van de vorm 127
- ervaring van de aspiratie in de cellen 54
- vastheid van de vorm: voordeel en nadeel 242-243
- de harmonie en schoonheid tot het einde bewaren 107
- het lichaamsinstinct te niet gedaan door de gewone opvoeding 277
- het lichamelijke mechanisme: een instrument 70-71
- dood: het lichaam wordt nutteloos 106
- dood: als je uitsluitend in je fysieke wezen hebt geleefd 127
- angst om een gymnastische sprong te maken 112-113
- fysieke angst: het lichaam reageert niet op de Kracht 158-159
- besluiten te genezen 173
- fysieke vooruitgang: als het de psychische beweging zou kunnen volgen 337
- fysieke vooruitgang en oorzaak van zijn ontbinding 191-192, 196
- relatie tussen het mentale en het lichaam 376-377
- ademhaling: ware beweging 57
- menselijke gezondheid zwak door het mentale en vitale 276-277
- voelen dat de Godheid de oefening doet 53
- uit het lichaam treden 50
- transformatie van het lichaam: driehonderd jaar een minimum 55-57
- driehonderd jaar met hetzelfde lichaam: collectieve verandering noodzakelijk 57-58
- zie: ziekte

Lichamelijke opvoeding

- uitwerking van het milieu en de opvoeding op het lichaam 277

- luiheid: jezelf dwingen iets te doen dat vermoeder is 113
- angst om een gymnastische sprong te maken 112
- fysieke angst: nieuwe oefening of wedstrijd 158
- eerste plicht van de leraar: zich met zijn leerlingen te identificeren 281
- lenigheid door de yogische kracht: asana 249
- ononderbroken groei tot fysieke volmaaktheid willen 106

Liefde

- liefde voor wat mooi is: goddelijke beweging 216
- liefde van de dieren voor de mensen 223-224
- in bloemen 226
- bewustzijnsstoestand waarin men de Liefde overal waarneemt: zelfs in stenen 214
- de genegenheid, de tederheid in alle dingen zijn 217
- kracht van de universele liefde 226
- moederliefde: dikwijls zuiverder bij dieren 227
- belangeloze beweging en de behoefte tot berekening 225
- oorsprong 220-221
- eerste uitdrukking: verlangen om te verslinden 141
- 'als jij van mij houdt, zal ik van jou houden' 222
- tijger of slang die zijn slachtoffer vangt 141-142
- ware liefde: men heeft lief omdat men liefheeft 223

Lot

- leren meester van je lot te zijn 189-190
- volledig geïndividualiseerd zijn: meester van je lot 191
- voorbestemd: antwoord aan kinderen van de Ashram 279-280

Luiheid

- bij het studeren 113, 118-119
- bij fysieke oefeningen 113
- tamasische aard: zichzelf een paar klappen met de zweep geven 113
- verhouding van tamas in de natuur bepaalt de behoefte aan opwinding op verschillende niveaus 388

Lijden

- innerlijke bezorgdheid over een vooruitgang die gemaakt moet worden 98
- dezelfde vibratie leidt tot vreugde of wanhoop 361
- gelegenheid om de Godheid te benaderen 361
- door identiteit, niet door onwetendheid: lijden van de goddelijke Moeder 364-365

M

Materie

- scheppers of vormgevers van wezens op aarde 288-289
- scherm dat de vibraties uit de verschillende niveaus tegenhoudt 254-255

Meditatie

- bewust worden van wat er tijdens de meditatie gebeurt 363-364
- in een opmerkelijke en heerlijke toestand komen 40
- om het contact tussen het uiterlijke leven en het innerlijke bewustzijn te vestigen 347-348
- om een vooruitgang te maken 43
- om de Godheid te verwerkelijken 79
- spontaan: komt naarmate het nodig is 43

Mens

- ziel-type: gierig of vrijgevig 334-335
- liefde: wat men ervan gemaakt heeft 222-223
- liefde: vervormingen door de menselijke mentaliteit 223-226
- liefde van de dieren voor de mensen 223-226
- sociaal dier: onderlinge afhankelijkheid tussen levende wezens 285-286
- aspiratie: men weet niet hoe die te gebruiken 83-84
- materiële gierigheid 335-336
- ogenschijnlijk onontbeerlijke behoeften: onbeduidend 345-346
- bepaalde activiteiten ontwakken voor de invloed van het psychische 370
- iedereen is verschillend 37-38
- ieder deel van het wezen heeft een speciale functie 102-103
- door de goddelijke Kracht als instrument gekozen 235-236
- met de Godheid meewerken: snelle vooruitgang 58-59
- gebreken of eigenschappen: vervormingen van een hogere waarheid 335
- verlagen hun bewustzijn als ze zich vervelen of een 'ongeluk' ondergaan 49
- plicht van degenen die verantwoordelijkheid dragen 281
- geeft, maar wil ontvangen 216-217
- 'de Slechte Persoon': het beste grenst aan het slechtste 258, 258 voetnoot
- voortdurende uitwisseling: fysiek, vitaal en mentaal 195-196
- uitwerking van overwinningen behaald op je karakter 18-19
- innerlijke en uiterlijke gelijkmoedigheid 21-22
- opgesloten in een ivoren toren: onmogelijk 195
- een homogeniteit in het wezen vestigen 8-9
- involutief en evolutief wezen 303
- eist dat de Godheid is zoals hij wil 149-150
- edelmoedig en verstandig: het moeilijkst te veranderen 13, 327
- genie: concentratie en wil 121
- intelligente mensen, anderen die gek zijn, geen twee dingen hetzelfde in de Natuur 211
- speciale genade die de mensen gegeven is 84,93-94, 284
- held: om nooit door vijandige krachten te worden aangezet 219
- nederigheid en wil: om zijn karma te veranderen 88
- wonderlijk idee over zijn eigen belangrijkheid 326
- individu: doel van zijn leven 189, 284, 329
- individu: begrip in verhouding tot zijn bewustzijn 27
- individu: mogelijkheid geschapen door de Godheid 315-316
- gewoon oordeel: tegenstrijdig met de waarheid 251
- materialist 27
- kwade wil: uitvinding van de mens 139-142
- onbetekenende gedeelten van het wezen 1
- kan zich van de Godheid terugtrekken 78
- gemakkelijker om kwaad te doen 218-219
- moet willen veranderen 93
- vermogen om de aarde te veranderen 94
- vermogen tot vormgeven: het weten te gebruiken 125
- verhouding van tamas in de natuur bepaalt de behoefte aan

- opwinding op verschillende niveaus 388-389
- verhoudingen van de Natuur zijn te groot voor hem 143
- bescherming van de Godheid voor degenen die de yoga doen 157
- wat is het dat men 'ik' noemt? 15-16
- geleerde: ware nederigheid van een wetenschapper 28
- zichzelf kennen en anderen kennen 280-281, 283-284
- zich helemaal aan de Godheid geven: ware dienst aan de mensheid 11
- gevoel van onafhankelijkheid, vrije keuze 84-85
- voelen dat de Godheid in ons werkzaam is 53
- hardnekkig volhouden regels te willen maken 38
- één van de grootste menselijke dwaasheden: zelfgenoegzaamheid 315, 327
- éénwording van het wezen is het belangrijkste 130
- gebruik van ervaringen uit het verleden 341-344
- leven van iedere begeerte, iedere gedachte 16-18
- vorige levens: Césars, Napoléons 33-34
- vorige levens: het huidige wezen draagt bepaalde sporen 32
- vorige levens: psychische herinnering 31-35
- wil: bewust worden van de inwerking van verschillende willen op jezelf 185-187

Mensheid

- komt de mensheid de Godheid steeds nader 231-232
- doel dat bereikt moet worden 329
- kasten: sociale organisatie 230
- kasten: sociale deugden en vermenging van bloed 230-231
- geschiedenis van de mensheid:

beweging door de eeuwen heen 232-233

- werk dat verwezenlijkt moet worden 330-333
- dienst aan de mensheid: persoonlijke eierzucht 11-15
- synthese van het Oosten en het Westen 320-321

Mentaal

- kunst en wetenschap: 'lantarentje' in het hoofd in verschillende richtingen gedraaid 120-121
- mentale aspiratie 274
- zelfverzekerdheid en overtuiging: evenredig aan onwetendheid en domheid 27
- hersenen op vijfjarige leeftijd 190, 271
- de gedachte van een ander begrijpen: contact tussen brein en brein 70
- concentratie: het belangrijkste om te ontwikkelen 117-118
- supramentale kennis kan in een stil mentale neerdalen 373
- tegenstrijdigheden tussen het mentale, het vitale en het lichaam 275-276
- het mentale vermogen door concentratie, door werk kristalliseren 119-120
- intensieve mentale opvoeding sluit je af voor het psychische bewustzijn 203
- egoïsme en perversiteit; begint met het mentale 140
- het denken verruimen: beste manier 206
- mentale gelijkmoedigheid 22
- met het vitale proberen profijt te hebben van wat men heeft gedaan 51-52
- blank maken als een onbeschreven blad voordat men gaat slapen 24
- functioneren van de hersenen tijdens de slaap 23

- mentale formatie in de klas gestuurd; 'blauw papier' 237
  - grote ellende van de mentale activiteit: behoefte aan berekenen en profiteren 224-226
  - mentale gymnastiek 250
  - idee en gedachte: verschil 104-105, 373-374
  - de mentale voorstelling bepaalt de symboliek van dromen 26
  - intellect: zijn ware beweging 102
  - kwade wil: mentale formatie 136
  - wanneer het mentale bekeerd is, maar niet het viale 237
  - we zijn omringd door de dingen waaraan we denken 359, 362-363
  - mentale angst 157-158
  - vermogen om formaties te maken: kwaad of goed doen met zijn denken 125, 362-363
  - mentale ontvankelijkheid 196
  - relatie tussen het lichaam en het mentale 376-378
  - ware rol: vormgever ten opzichte van het handelen 95
  - de allerhoogste wijsheid 76
  - onder de psychische invloed heeft het het vermogen te onderscheiden en te weerstaan 198
  - collectieve suggesties van de menselijke mentaliteit: de filosofie 293-294
  - bijgeloof, mentale formaties 145
  - these-antithese-synthese 105
  - het vitale of mentale: wat maakt de snelste vooruitgang? 236
zie: herinnering
- Moeder
- goddelijke: neemt het menselijke bewustzijn aan om het te kunnen veranderen 364-365
  - goddelijke: vraagt de Allerhoogste hoe de chaos te herstellen die door de eerste emanaties is geschapen 350
  - goddelijke in Savitri 364-366
  - Doerga, begint ieder jaar haar strijd opnieuw 92
  - Kali zonder hoofd 325-326
  - 'Moeder der Smarten' in Savitri 365-366
  - Savitri 365
  - Moeder: persoonlijke of spirituele ervaringen
  - begon op haar vijfde jaar de oplossing te zoeken 131, 152
  - observeerde op haar vijfde jaar de inwerking van verschillende 'willen' op haar 186
  - weigerde op haar zevende jaar naar het circus te gaan, wilde liever zichzelf observeren 186
  - heeft liever voor haar werk degenen die behoefte aan vooruitgang voelen 268
  - amethyst: vermogen tot bescherming 215
  - iedere minuut leren: mevrouw die wist hoe ze goed moest lopen 47-48
  - geld voor het goddelijke werk: 'Golconde' 151
  - onontbeerlijke behoeften: de tandenborstel 345-346
  - bamboescheuten: klassieke Japanse schotel 344
  - doel dat bereikt moet worden: door Moeder in 1912 geschreven 330-333
  - hoe zij iemands karakter kent 204
  - kat die met de muis speelt: reden 141
  - kat die een mens wilde zijn 214
  - kat van de Moeder: moederlijke toewijding 227-228
  - mevrouw die het vertrouwen in de mensen had verloren 28-29
  - de Godheid kan alles, heeft geen hulp nodig 152
  - 'de Slechte Persoon', ervaring

- uitgelegd door Sri Aurobindo 258, voetnoot 258
- schrijver: brein dat zich van iemand anders bedient 244
- een ramp verhinderen, ieder geval is anders 178-180
- kinderen van de Ashram: Moeder probeert hen met de kabelbaan naar de top te brengen 269
- kinderen van de Ashram: Moeder werkt aan hen 389-391
- epidemie in Japan 171-173
- geest van het vuur 128
- geleidegeesten van de dood: in Frankrijk en Japan 128-129
- mensen met een voortdurende aspiratie 159
- onontwikkelde mensen met een gave voor visioenen 376
- mensen die kwaad doen door onaangename dingen te zeggen 137
- mensen die mediteren: gevallen die Moeder heeft gezien 40-41
- mensen die met tegenstrijdige ideeën leven 103
- een waardevol iemand is altijd nederig 28
- wisselwerking tussen het individu en de collectiviteit 285-286
- konijn dat zich aan de slang geeft 142
- fijnstoffelijke handen van een pianist 243-244
- meditatie met Sri Aurobindo: 'India is vrij' 177-178
- boodschappen die ieder jaar worden gegeven 391
- musicus: brein dat zich van een ander bedient 244-245
- musicus: reïncarnatie van het muzikale genie van Beethoven 245-246
- palmboom op de binnenplaats van de Ashram 106-107
- pandit die de Ramayana aan Moeder heeft verteld 307-308
- waarnemingen van de psychische wereld: vorige levens 33-35
- een bezeten iemand die Zij heeft bevrijd en die erom smeekte zijn bezetenheid terug te krijgen 91-92
- iemand die wat Moeder heeft gezegd door elkaar heeft gehaald 183-184
- plezier voor de Natuur 322, 338
- filantropen: interesse voor de film 'Monsieur Vincent' 14
- eerste teksten van 'Quelques Paroles' 330
- bijna onmiddellijke verwerkelijking van het gebed 134
- ontmoeting met een katholieke priester: 'waarom vereeuwigen jullie de onwetendheid' 29
- antwoord aan degenen die de oorzaak van hun ongeluk in vorige levens zoeken 203
- antwoord aan degenen die geloven dat transformatie onmogelijk is 42-43
- weerstand in de materiële niveaus: gebrek aan ontvankelijkheid bij de mensen 251-253
- droom: klap in het vitale wordt weergegeven in het lichaam 25
- redden van een ongeluk en ervoor waken dat er niets gebeurt 381
- transformatie: vraag aan Sri Aurobindo 55
- transformatie van de wereld: dat wat Zijn werk het meeste helpt 42-43
- Moeder: verhalen die zij heeft verteld
  - liefde van het slachtoffer: het konijn in de 'Jardin des Plantes' 142
  - liefde van het slachtoffer: de tijger en de man 141
  - leren zich te identificeren met behulp van een semi-meetekundige tekening 205
  - gierigaard die zelfs na zijn dood

- over zijn geld waakte 17
- vliegenier en Moeder's broer 381-382
- geit die gestorven is na te veel gegeten te hebben 256
- schepping: de geschiedenis zoals een heel oude traditie die weergeeft, verteld voor de kinderen 349
- dame die hier gekomen was om haar knappe gezicht terug te krijgen 1-3
- een ramp verhinderen: de liftboy 178-179
- negervrouwen zijn de enigen die mooi zijn 308
- mensen die het ongeluk aanbrachten: ongeluk met een boot 382-383
- tros druiven: één druif bij iedere tweede stap 116
- spontane identificatie met een sensationeel drama 208
- ziekte: de morele conditie is belangrijker dan de fysieke 161
- microben: dorp in India waar men geen water dronk, maar modder 139-140
- middel om je bewustzijn te verruimen 143-144
- gezegde van een humoristisch iemand 13
- gezegde van een Soefie: de Godheid en de aanbidder 54
- mijnheer die zijn gouden potloodje verloor: onaangename dingen voor oprechte mensen 149
- hartstocht voor vooruitgang ingegeven door het vitale 238-239
- angst: oorzaak van een ziekte 157
- universele Titanen: Scandinavische geschiedenis 249

Moraal

- de mens is een zedenmeester, niet de Godheid 327
- morele denkbeelden en

noodzakelijkheden niet
verwarren als je de fysieke
natuur wilt beheersen 327-328

Music

- Bach 72-73, 244
- Beethoven 72, 244
- Beethoven: reïncarnatie van zijn muzikale genie 245-246
- goede tussenpersoon tussen de inspiratie en de uitvoering 71
- brein van een gestorven groot musicus bedient zich van een ander 244-245
- César Franck 72, 244
- intensiteit van de vitale vibratie in de uitvoering 71
- fijnstoffelijke handen van de pianist 243-244, 247-248
- Mozart 73
- virtuoos 66

Muziek

- Europese 72-73
- uitvoering en inspiratie 66
- Indiase 72-73
- melodie en muziek 74
- orkestratie: moeilijk werk 244
- oorsprong van de muziek 66
- niveau van de muziek 71-72

Mysticus

- staat van bewustzijn waarin alles goddelijk is: gebed van Radha tot Krishna 361-362
- heeft geen angst voor de dood 299
- gebed: belangrijk voor de mystici 135

N

Natuur

- veel verbeelding: geen twee dingen hetzelfde 211
- grote ramp: de verhoudingen van de Natuur gaan ons te boven 143

- iets monsterlijks voor de mensen 249
  - de Natuur overtuigen 234
  - de geheimen van de Natuur ontdekken: vruchten, planten enz. 341-344
  - entiteiten achter de elementen: wind, regen enz. 360
  - bewuste Kracht: zij volgt een plan 143
  - geesten van alle manifestaties van de Natuur 128
  - fantastische verbeelding en het vermogen die te verwerklijken 233-234
  - instinct 142-143
  - traagheid van de vooruitgang van de Natuur 59-60
  - dood: gewoonte van de Natuur 106
  - plan van de universele vooruitgang: ogenschijnlijk grillig 314
  - heeft er plezier in te vernietigen om opnieuw te beginnen 322, 338-340
  - middel in de buurt van het kwaad 342
  - titanen: wezens uit de vitale wereld die in de natuurkrachten worden gemanifesteerd 140-141
  - foefjes: de Natuur doet ons bewegen als marionetten 85-86
  - de wegen van de Natuur: traag en ingewikkeld 321-322
- Nederigheid
- bij degene die bewust is 28
  - man van de wetenschap 28
  - om je karma te veranderen 88
  - goede en verkeerde manier om nederig te zijn 44
- O
- Occultisme
- gesprekken met de geesten 34
  - de geleidegeest van de dood verhinderen iemand te nemen 128-129
  - het gebied van de herinnering van de geschiedenis van de aarde binnengaan 261-263
  - uitreding van het mentale en vitale, maar het lichaam kan handelen 276
  - occulte kracht om ziekte af te wenden 171
  - geest van het vuur 83
  - belang van de aarde 257-258
  - zwarte magie: afgedwaalde occulte kennis 168-169
  - om een vijandig wezen te vernietigen 91, 112
  - voorzien wat gaat gebeuren 82-83
  - identificatie-methoden 205-209
  - om een slechte formatie te pakken te krijgen, is occulte kennis nodig 124-125
  - uit het lichaam treden 50
  - lichtgevende aarde 258
- Offer
- goddelijk: waar vanuit een bepaald oogpunt 364-365
  - van mensen of dieren in de tempels 325-326
  - opoffering van begeerten 328
- Ogen
- als deuren of ramen, men kan er door naar binnen gaan 204
  - zichzelf met scherpe ogen bekijken 6
- Ontvankelijkheid
- aspiratie met een rustig geloof 371
  - de persoonlijke houding scheidt de toestand van ontvankelijkheid 348
  - basis van gelijkmoedigheid in het uiterlijke wezen om de spirituele krachten te ontvangen 21

- bij één van de ouders om het psychische wezen te laten neerdalen 202
- verschillende soorten: fysiek, vitaal en mentaal 195-197
- van het lichaam: beperkt door de vastheid van de vorm 242-243
- voortdurende uitwisseling: onmogelijk om in een invoren toren te zijn opgesloten 195
- mentale formatie in de klas gestuurd: 'blauw papier' 237
- weerstand en ontvankelijkheid in de materiële niveaus 251-253
- in ruil willen ontvangen 216-217

Oordeel

- gewoon menselijk: het tegendeel van de waarheid 251
- beloning en straf: menselijke manier 20-21

Oorlog

- tegen de dood: strijd van iedere seconde 297
- van de mensen: in het kader van het universum 248-249
- waarom er oorlog is 248
- eerste wereldoorlog: neerdaling van vijandige krachten 286-287
- 'Heer van de Leugen', organisator van de twee wereldoorlogen 353

Oprechtheid

- oprechte aspiratie: een lawine onaangename dingen 149
- een atoom oprechtheid en de hulp komt 348
- het moeilijkste en het doeltreffendste 5-6
- zijn fout begrijpen 51, 329
- bewust worden: wie is dit ik? 15-16
- bewust worden: zichzelf met oprechtheid zien leven 6, 60
- uitwerking van een oprechte

- overwinning behaald op het karakter 18-19
- vijandige krachten stellen de oprechtheid op de proef 89-90
- onoprechte mensen straffen zichzelf 20-21
- held: om nooit door vijandige krachten te worden aangezet 219
- homogeniteit in het wezen 8-10
- jezelf met oprechtheid bekijken: projectie op een scherm 186, 187-188
- als je oprecht bent, zul je de oorzaak van de dingen vinden 39
- supramentale visie op de mensen: de werkelijkheid achter de verschijning zien 282-283

Opvoeding

- leren je te identificeren: verschillende methoden 205-209
- leren jezelf te observeren: meester zijn van je lot 188-190
- ieder ogenblik leren 47
- tegen de leerlingen: hoe je jezelf tijdens een les niet verveelt 46-47
- tegen de leerlingen: instrumenten van de Godheid zijn 46
- tegen de leerlingen: een middel om hun werk te doen 46
- hersenen op vijfjarige leeftijd 190, 271
- begrijpen in plaats van uit je hoofd leren 99
- concentratie op de studie 117-118
- concentreren op de studie: er overkomen je geen onaangename dingen 98
- het kwaad herstellen dat kinderen aanrichten door hun onbewustheid 384
- die de kat haar jongen geeft 227-228

- studeren opdat het bewustzijn ontwaakt 28
  - een programma in een jaar afmaken 100-101
  - hier: het is nodig onze boeken samen te stellen 390
  - verschil in bewustzijn van de kinderen die hier zijn opgevoed 390
  - tegenwoordig onderwijs: een soort nivellering 101
  - grammatikaboek 99-100
  - geheugen: hoe dat te doen toenemen 251, 272
  - intensieve mentale opvoeding sluit ons af voor het psychische bewustzijn 203
  - gewone opvoeding stompt het bewustzijn af 272
  - gewone opvoeding: doet het lichaams-instinct te niet 277
  - luiheid bij de studie 113-118
  - leraar: wat hij moet doen tijdens een les 281
  - leraar zou zelf zijn programma moeten maken in plaats van het uit een boek te halen 100
  - leraar, eerste plicht: leren zich te identificeren 281
  - wetenschap of kunst: kwestie van concentratie en soepelheid 120-121
  - geheimen van de Natuur: wij profiteren van de ervaringen van anderen 341-344
  - als men graag wil leren 98-99
  - nut van werk: het mentale vermogen kristalliseren 119
- Opwelling**
- een hartstocht beheersen: verschillende stadia 197-200
  - mensen die domheden begaan 197
  - opwelling van de moordenaar vestigt zich bij zijn dood in een van de toeschouwers 194, 353-354
  - een hartstocht, een opwelling ondergaan 197
- Ouders**
- doel: een gezin hebben, een rustig bestaan 367
  - materiële emanatie, maar heel verschillend van de ouders 357-358
  - proberen de kinderen uit de Ashram weg te halen 271
  - bewustzijnsstoestand op het moment van de conceptie 386-387
  - mensen die zijn opgesloten in hun kleine gezinnetje 368
  - rampzalige invloed op de kinderen 225, 386
  - laten de kinderen over aan de bedienden: een misdaad 387
  - een ontwikkeld psychisch wezen kiest de ouders 385-386
  - ontvankelijkheid of aspiratie voor iets hogers 202
  - werpen hun eigen slechtheid uit door ze in hun kinderen geboren te laten worden 386
  - een beetje kennis: helpt het psychische van het kind sneller te ontwaken 203
- Overgave**
- actieve overgave in het werk: voorbeeld van de schilder 45-46
  - blijven doen wat men doet 51
  - diep en spontaan, verschilt van het offer 50
- Overwinning**
- inwerking van de individuele overwinning op de wereld 18-19
  - voortdurende strijd tegen de vijandige krachten 218-219
  - zeker, als men oprecht is 6
  - wat betekent overwinnen 248

- je kleine overwinningen behalen 18
- Paradijs
  - poëtische en beeldende beschrijving 124
  - hel en paradijs: menselijke verzinsels 123-124
  - paradijs: kinderlijke vervorming van een waarheid 126
- Pralaya
  - beschavingen die verdwijnen: leemte in de duisternis 232
  - het idee van het pralaya: heeft zes keer plaatsgehad 330-331
  - soevereine vrede met de verdwijning van de wereld 366
- Psychische
  - goede wil tussen de mensen 286
  - wat onder zijn invloed is, kan blijven voortbestaan 337-338
  - degenen die zich er niet van bewust zijn 192-193
  - keuze van de vorm in het volgende leven 200-203, 236, 245, 250-251, 385-386
  - supramentale kennis kan door het psychische heen gaan 373
  - het bewustzijn aan de oorsprong van het psychische wezen 188
  - contact: verschillende methoden om dat te bereiken 364-365
  - contact: om jezelf van angst te genezen 111
  - contact: gevoel van onsterfelijkheid 296
  - contact in drie maanden, medewerking van het vitale 241
  - ontwikkeling en vervolmaking 246-247
  - leidt over het algemeen het wezen 369
  - geeft de enige belangrijke momenten van het leven 1
  - uitwisseling tussen mens en dier 223-224
  - mentale opvoeding sluit je af voor het psychische bewustzijn 134-135
  - kinderen die voelen waarom ze in de Ashram zijn 271
  - speciale genade die de mensen gegeven is 93-94, 284
  - grote 'families van wezens' die voor dezelfde zaak werken 2
  - als het mentale onder de psychische invloed is, heeft het het vermogen tot onderscheiding en weerstand 198
  - 'psychische spiegel', wegwijzer 9
  - belangeloze bewustzijnsbeweging: roos verheven boven de mens 225
  - psychische muziek 71-74
  - fysieke geboorte verdooft het 202, 236, 386
  - kleine scherm 187
  - volledig ontwikkeld: heeft het vermogen emanaties te maken door zich met een hoger wezen te verenigen 247
  - kan zich bevrijden van collectieve suggesties 293
  - psychische vooruitgang: twee soorten 191, 247
  - bedient zich van uiterlijke beweegredenen als voorwendsel 2
  - psychische glimlach 347
  - psychische herinnering 31-35
  - altijd zuiver, maar min of meer geïndividualiseerd 369
  - het psychische wezen vinden: de enige oplossing 2
  - versluierd: het uiterlijke bewustzijn is naar buiten gericht 369
  - wil en ontwikkeling ontsnappen volledig aan menselijke denkbeelden 203
  - psychische wil: bestaansreden van het leven 370

R

- Raad
 — om een goede raad te kunnen geven 284
- Radha
 — gebed van Radha tot Krishna 361
- Rama
 — involutief wezen 303
- Ramakrishna
 — tijd om zich met de Godheid te identificeren 209
- Ramayana
 — 303-308, 355
- Ravana
 — 307, 355-356
- Rechtvaardigheid
 — determinisme, rechtvaardigheid en genade 338-341
 — als de rechtvaardigheid over de wereld zou heersen 344
 — de psychische wil ontsnapt aan alle denkbeelden van rechtvaardigheid 203
- Regering
 — oorzaak van de huidige slechte toestand 281
 — die bang is omvergeworpen te worden 287

S

- Schepping
 — een wereld van totale vrijheid van keuze 350
 — van het universum 38-39, 67-69
 — God en zijn schepping 289-293
 — van de wereld 152-153
 — rangen onder de vormgevers van de aarde 288

- geschiedenis volgens de traditie: de vier Emanaties 349-350
 — zevende schepping: principe van het Evenwicht 330-331
 zie: wereld, aarde, universum
- Schoonheid
 — goede gedachten ontwikkelen in plaats van slechte 362-363
 — universeel zijn om de schoonheid te herkennen 308-309
 — bewust doen wat de roos doet 225
 — vijandige krachten: minachting voor wat mooi, edel en zuiver is 94
 — spontane smaak van het ras 309
 — Japan: de tuin, een mooi beeld 303-304
 — een boom zien groeien: de palmboom op de binnenplaats van de Ashram 106-107
 — het lichaam harmonisch maken uit liefde voor de schoonheid 108-109
- Schrijver
 — bedient zich na zijn dood van het brein van een ander 244
 — de Godheid in al zijn zuiverheid uitdrukken 302
 — Jules Romain: 'le docteur Knock' 176

- Sita
 — 307-308

- Slaap
 — bewust: de kwaliteit van de ontvangen raad onderscheiden 179
 — je hoofd blank maken als een onbeschreven blad voordat je gaat slapen 24
 — er is hier in de Ashram een aanzienlijke werking tijdens de slaap 390
 — vermoeid wakker worden 24

Spiritualiteit

- ascese: je lichaam beschadigen 160-161
- spirituele aspiratie 274-275
- aanvallen van vijandige krachten in het spirituele leven 147-149
- de geschiedenis van de schepping in spirituele zin begrijpen 351
- het spirituele ego 359-361
- de fout van de asceten: vernietiging van het vitale 110-111
- spirituele kracht om een ziekte te genezen 174-175
- spirituele muziek 71-72
- vermogen tot het hebben van visioenen: een gave die afhangt van het temperament 376
- sadhoe en yoga 160-161
- het zuivere spirituele leven: een statische toestand zonder vooruitgang 193
- zie: yoga

Stalin

- wezen uit de vitale wereld 354
- zijn dood heeft de wereld niet veranderd 253

Steen

- amethyst: kracht tot bescherming 215
- kristallen die zich vormen in de materie 226
- bergkristallen 215
- kracht van de Liefde in de stenen 214-215
- kunnen krachten bewaren en doorgeven 214
- kunnen boodschappen dragen 215

het Supramentale

- het domein van de ware kennis 373
- 'universele harmonie', 'krachtbronnen die nog verzegeld zijn', termen die in 1912 werden gebruikt om het

Supramentale aan te duiden 332-333

- het gewone voor het bovenmenselijke houden 1
- de heerschappij van het Supramentale moet het Bovenmentale vervangen 265-266
- interesseert zich voor de transformatie van de wereld 282-283
- transformatie van het lichaam 55-58

T

Tempel

- offers van mensen en dieren 325-326

Titanen

- wezens van kwade wil 139-140
- oorlogen tussen de mensen gezien door de Titanen 248
- Scandinavische legenden over universele Titanen 249

Transformatie

- verandering van bewustzijn: de elementen rond de psychische spiegel ordenen 10
- verandering van bewustzijn: de aard van de dingen veranderen 361
- de moeilijkheid in jezelf veranderen om haar elders te kunnen veranderen 284
- de wereld veranderen 94
- de beweging tot achteruitgang van het lichaam veranderen 105-106
- een kind veranderen en een reeds gevormd wezen veranderen: vergelijking met de beeldhouwkunst 268-269
- lichamelijke, driehonderd jaar is een minimum 55-58

- van het menselijke wezen: onmogelijk als hij het zelf niet wil 93
- van het menselijke wezen: mogelijk door de psychische Aanwezigheid 93-94
- de twee tegengestelden zijn altijd samen: het beste grenst aan het slechtste 258
- van de wereld: het enige waarvoor het Supramentale zich interesseert 282-283
- goddelijke emanatie in de wereld om haar te transformeren 256-257
- de Godheid in zijn zuiverheid uitdrukken 301
- vijandige krachten: onmogelijk ze te transformeren 93-94
- onmogelijk: dat denkt men gewoonlijk 41-42
- de dood van Stalin of Hitler verandert niets aan de huidige toestand van de wereld 353
- middel om zich te transformeren 42-43
- kleine donkere dingen in jezelf overwinnen 18
- niemand heeft de transformatie verwerkelijkt 79
- de praktijk naderen: in jezelf de sleutel vinden om de wereld te veranderen 38, 42-43
- progressieve transformatie van het universum 248
- ijdelheid: nooit vergeten dat onkruid uit te roeien 44
- vitale: zich openstellen voor de goddelijke invloed 111

Twijfel

- in de aspiratie: verhindert je het ware iets te ontvangen 371
- bederft de tussenkomst van de genade 345

U

Universum

- oorzaak van de lelijkheid in het universum 68
- schepping van het universum 38, 67-69
- universele gebeurtenissen die men niet kan veranderen 180
- bestaat omdat het de waarheid bevat 38, 76-77
- er zijn geen twee minuten eender 37-38, 211
- universele bewegingen op de aarde gekristalliseerd 254
- ons universum kan niet de enige projectie van de Godheid zijn 351
- niet bevreemdend 38
- materiële niveau: scherm dat de universele vibraties tegenhoudt 254-255
- om het universum te begrijpen 84, 291
- universele vooruitgang: spiralen die een globe vormen 312-314
- middel tegen het kwaad in het universum: weer bewust worden 68
- slang die zich in haar staart bijt: het meest materiële rechtstreeks veranderen 257-258
- verklaart zichzelf door alles 76
- volgt een wet die gebaseerd is op het principe van de vrije keuze 350
zie: schepping, wereld, aarde

V

Verbeelding

- bij kinderen: werkelijk voor hen 384
- men scheidt van a tot z wat men zich verbeeldt 124
- paradijs en hel: menselijke verzinsels en formaties 122-125

- vermogen om formaties te maken: men moet weten hoe men het moet gebruiken 124-125

Vertrouwen

- degene die vertrouwen heeft in de genade 219
- gebrek aan vertrouwen, de genade roepen 347
- dynamisch geloof en groot vertrouwen 278-279

Verveling

- wanneer men zich verveelt, gaat men niet vooruit 48-49
- middel tegen alle verveling 47-48
- jezelf zien leven door je op een scherm tegenover je te projecteren: het meest interessante 185-186

Verwerkelijking

- kunstenaars die de verwerkelijking hebben bereikt 78
- van de Godheid, met het ego 360-361
- van de yoga: je beheersen om meester te worden van je fysieke bewustzijn, niet om morele redenen 327-328
- zelfgenoegzaamheid, verwijdert je het meest van de goddelijke verwerkelijking 315-316
- groot vermogen tot verwerkelijking: het vitale 240-241
- bewustzijnsbeweging tot verwerkelijking: rol van 'de slechte persoon' 258 voetnoot
- is niet afhankelijk van wat men doet, van de weg die men volgt 79
- het werk dat verwerkelijkt moet worden 330-333
- om de Natuur te overtuigen 234
- supramentale: het is een voordeel jong te zijn 267-268

Het Vitale

- affiniteit voor de vijandige krachten 89-91, 218-219
- na de dood: degenen die vooral in het vitale hebben geleefd 127
- vitale aspiratie 274
- verwonding in het vitale wordt fysiek weergegeven 25-26
- een vitale dat ondersteboven is tijdens een wedstrijd 158-159
- stemt erin toe mee te werken in de hoop op een gunstig resultaat 51-52
- psychisch contact met behulp van het vitale 241
- bekering: eigenschappen van het vitale 237-240
- bekering en niet te niet doen 110-111
- depressie: oorsprong vitaal 240
- depressie en alle ellende komt van het vitale 240
- uitwisseling tussen mens en dier 224
- automatisch schrijven: entiteiten die zich vermaken 34
- de soort insecten: schepping van wezens uit het vitale 139-140
- in het bewuste gedeelte van het vitale zijn 50
- Stalin: wezen uit de vitale wereld 354
- wezens uit het vitale hebben macht over de materie 110
- wezens uit het vitale: verschijnen als de allerhoogste Godheid 266
- staakt: dat is een machtig wapen 240
- aanzienlijke vitale onderlinge afhankelijkheid tussen de mensen 286
- dood: een verbond tussen de vitale krachten en die van de Natuur 128
- vitale muziek 71-72
- aard van het vitale: zijn opwellingen beheersen 197

- hartstocht voor vooruitgang 241
  - hartstochten: hoe ze te beheersen 198-200
  - vitale angst 158
  - vitale ontvankelijkheid 196
  - dromen: gebeurtenissen in de vitale wereld 25-26
  - ware rol van het vitale 96
  - de muzikale expressie moet door het vitale heen gaan 71
  - vitale en het lichaam 274-275
  - vitale en het lichaam: inmenging in de behoeften van een kind 277
  - wie maakt de snelste vooruitgang: het mentale of het vitale 236
- Vivekananda
- licht in de ergste misdadiger 357
- Vooruitgang
- innerlijke bezorgdheid over een vooruitgang die gemaakt moet worden 98
  - iedere minuut leren 28, 47
  - leren je te interesseren in een vervelende les 46-47
  - van iedere gebeurtenis leren 190
  - na de dood: een speciale gave kan blijven voortbestaan 243-246
  - ramp of ongeluk: leren je innerlijke houding te veranderen 179
  - degenen die willen veranderen 42-43
  - medewerking met de goddelijke werking en de huidige vooruitgang van de mens 58-62
  - lichamelijke: vastheid van de vorm verhindert een snelle vooruitgang 242-243
  - lichamelijke: de psychische opklimmende beweging volgen 337
  - van het uiterlijke wezen: wat van het ene leven tot het andere kan blijven voortbestaan 337-338
  - laatste fase van de spirituele vooruitgang 54
  - essentieel wanneer men de verantwoordelijkheid voor anderen heeft 280-281
  - geloof in de vooruitgang, maar niet in de Godheid 135
  - nederigheid is noodzakelijk voor vooruitgang 44
  - huichelachtigheid: strijdig met iedere vooruitgang 28
  - er is nooit een eind aan 55, 189
  - meditatie als middel tot vooruitgang 43
  - voltrekt zich niet altijd in vrede en harmonie 248
  - hartstocht voor vooruitgang in het vitale 241
  - psychische: twee soorten vooruitgang 191-192
  - wanneer men niet vooruitgaat, vervelt men zich 48-49
  - godsdienst: de deur gesloten voor iedere vooruitgang 30
  - weerstand tegen de Godheid: alles wat vooruitgang weigert 251-253
  - gevoel dat de dingen niet goed zijn 292
  - zich identificeren met de manier van zien van iemand anders 206
  - universele: spiralen die een globe vormen 313-314
  - ijdelheid: verspert alle wegen tot vooruitgang 43-44
  - het leven is een terrein voor vooruitgang 47-48, 192
  - wat maakt de snelste vooruitgang: het vitale of het mentale 236
- Voorspellen
- vuistslag in het zaagsel 83
  - 'de liftboy': voorspellende droom 178-179
  - stenen die gebruikt worden om omstandigheden te voorspellen 215
- Vrede
- van het Onbestaande: verklaring

van twee verzen van 'Savitri'
365-366

- volmaakte vrede van het
Waarheidsbewustzijn: geen
heftige reacties 61-62

Vreugde

- je kunt een grotere vreugde putten
uit ellende dan uit iets
bevredigends 361
- als de rechtvaardigheid over de
wereld heerst 344
- glimlachen tegen een vijand 347

Vriend

- aanvallen van vijandige krachten
die de verschijning aannemen
van een vriend 147-148
- discussie: argumenteren met
iemand anders: leren je te
identificeren 206
- relatie met de anderen: interessant
probleem 189
- glimlachen tegen een vijand 347

Vrijgevigheid

- gierigheid met betrekking tot
dingen 335-336
- vervorming van de waarheid 335

Vrijheid

- iedere emanatie heeft zijn vrije
keuze 353, 355-357
- determinisme en vrijheid:
waarheden van verschillende
staten van bewustzijn 81-88
- vrije keuze voordat men iets kan
eisen 270
- vrij geboren 191
- beginsel van ons universum: vrije
keuze 290, 350
- gevoel van vrijheid in de enkeling
85-86

W

Waarheid

- ziel-type: dharma of waarheid van
ieder ding 334

- oorzaak, oorsprong en proces
38-39
- de waarheid begrijpen: men moet
de mentale formules achter zich
laten 84
- de waarheid achter de
gebeurtenissen begrijpen
181-182
- het Waarheidsbewustzijn leidt het
leven nog niet 16
- achter de verschijning zien:
supramentale visie 282-283
- beoordelen naar succes of
mislukking: het tegendeel van
de waarheid 250-251
- voortdurende ontkenning van de
Waarheid: de grootste
hindernis 353
- 'het eeuwige woord' 331-332
- terugkeer naar het Licht:
voortdurende strijd tegen de
vijandige krachten 218-219
- men maakt zelf dat men niet kan
onderscheiden tussen leugen en
waarheid 20
- 'De Heer van de Leugen' heeft
zich uitgeroepen tot 'Heer der
Naties' 93, 353-355
- de waarheid in de dingen vinden
38

Wereld

- de wereld helpen: je kleine
overwinningen behalen 18
- schepping van een almachtige
God: dan is hij een monster
152-153
- een betere wereld scheppen dan de
Godheid heeft gedaan 15
- de Godheid in zijn zuiverheid
uitdrukken 301
- invloeden van de vijandige
krachten 218-219
- evolutieve beweging: stijgt een
graad en valt weer terug
232-233
- er zijn geen twee dingen in de
wereld hetzelfde 211

- fysieke: een eindresultaat, een scherm waarop de vibraties uit andere niveaus worden geprojecteerd 254-255
  - fysieke: symbool van de universele bewegingen 254
  - de fysieke wereld gaat niet oneindig vooruit: vandaar de ontbinding 192
  - om de wereld te begrijpen 27, 84
  - bestaansreden van de vijandige krachten 91
  - het geheim van de vervormingen in de wereld 67-68
  - de wereld laten verdwijnen: kwade wil aan haar oorsprong 138
  - haar schepping volgens een oude traditie: zeven attributen 330-331
  - supramentale visie op de mensen en de wereld 282-283
zie: schepping, aarde, universum
- Werk**
- werkterrein dat iedereen is gegeven; jezelf aanbieden aan de Godheid: middel tot algemene vooruitgang 42-43
  - wanneer men veel werk heeft 117
  - weten of men in staat is om een werk te doen 299
  - diepe en spontane overgave in het werk 50-52
  - handenarbeid of kunst: men vindt de Godheid als men oprecht is 79-80
  - werk voor de gemeenschap: men moet het altijd doen 114
  - wil in handelen en overgave: voorbeeld van de schilder 45-46
- Wetenschap**
- wetenschappelijke en occulte kennis van de Materie; gesprek met Sri Aurobindo 62-64
appendix
  - wetenschappelijk onderwijs: men profiteert van wat anderen al hebben gedaan 266-267
  - een weinig wetenschappelijke geest heeft godsdienstige regels nodig 145-146
  - het universum verklaren 76-77
  - 'lantarentje' gericht op de materie: aanvulling van de kunst 120-121
  - ware geleerde 28
  - geleerden: verbetering van de hele maatschappij nastreven 367-368
  - relativiteitstheorie 263-264
- Wil**
- de goede wil tussen de mensen 286
  - het belangrijkste om in het handelen te ontwikkelen 121
  - goddelijke: werkt niet rechtstreeks op de Materie in maar via vormgevers uit verschillende niveaus 268-269
  - persoonlijke inspanning en wil 44-45
  - de wil om bewust te zijn vestigen 60-62
  - individuele wil: onderscheidingsvermogen ontwikkelen 186-187
  - individuele wil en de enige Wil 183
  - instinct tot vernielen en bederven 218
  - kwade wil: definitie 140
  - kwade wil: oorsprong 137-139
  - iemand slecht gezind zijn 136-137, 168
  - kwade wil, verzet: laat je aan de bescherming onttrekken 156
  - om je karma te veranderen 88
  - bij de meeste mensen is de vooruitgang niet vrijwillig 58-59
  - psychische wil: ontsnapt aan alle menselijke denkbeelden 203
  - oorspronkelijke wil: schepping van het universum 67-69

Woord

- 'komedie': uitleg 251
- definitie van het woord 'kunstenaar' 303-304
- om zich uit te drukken moet men alle woorden achter elkaar zeggen, om de waarheid te zeggen, zou men alles in één klap moeten zeggen 177, 182
- grammatika: achter de woorden zoeken 99-100
- pasklare woorden, niet oprecht 283
- 'het eeuwige woord' 331-332
- macht van woorden: hangt af van wat er achter schuilt 69-70, 70 voetnoot
- 'glimlach' in een absolute betekenis 347

IJ

IJdelheid

- uit ijdelheid onaangename dingen tegen mensen zeggen 137
- zelfgenoegzaamheid is één van de grootste menselijke dwaasheden 315-316
- het denkbeeld van de Godheid is hinderlijk 135
- de onnozelle mens is altijd de ijdelste 27
- onkruid dat telkens weer opkomt 43-44
- ijdele mensen hebben een hekel aan bidden 88
- persoonlijke bevrediging kan niet duren 329
- gevoel van persoonlijke belangrijkheid: de grootste hindernis in het contact met de Godheid 327-328
- spirituele ijdelheid: ernstiger dan de fysieke 360

Y

Yoga

- eerzucht: het verderf van veel yogis
- aanvallen van vijandige krachten op iedere aspirant 147-149
- de krachten van het Goddelijke met geweld naar zich toe trekken 20
- doel van de yoga: het werk concentreren 59
- schoenmaker: één van de grootste yogis 79
- in de Ashram 267-271
- de yoga van Sri Aurobindo begint waar de andere eindigen 265-266
- de Godheid in zichzelf ontdekken 15-16, 68-69
- onevenwichtigheid tussen de verschillende delen van het wezen van de aspirant 162
- spirituele ego 359-361
- ervaring in de muziek 73
- held: om nooit door vijandige krachten te worden aangezet 219
- identificatie met de Godheid 209, 292-293
- men moet er tot het einde mee doorgaan 4
- het voornaamste is dat men oprecht is 5-6, 147-149, 327-328
- het mentale bederft dikwijls de sadhana 95-96
- mystici: middel tegen de angst 299
- het is nodig jezelf tot een eenheid te maken 130
- voortdurende vooruitgang voor degenen die de yoga doen 193
- sadhoe en yogi 160-161
- kunnen wachten is tijd winnen 371-372
- jezelf beheersen voor de verwerkelijking om praktische redenen en niet om morele verdiensten 327-328

- voelen dat de Godheid in ons werkzaam is 53-56
- volmaakte eenheid: stadia van de vooruitgang 54-55
- yogi, verenigd wezen: volgt na de dood geen wetten 126
- om tegen de dood te strijden moet men een geweldige yogi zijn 297

Z

Ziekte

- ongeluk, moment van keuze 378-380
- aspiratie om een ziekte te overwinnen 274
- goede formaties om iemand te helpen te genezen 125, 363
- oorzaak van iedere ziekte: verbreking van het evenwicht 68, 161
- uiterlijke oorzaken: besmetting, kwade wil 168-170
- innerlijke oorzaken 163-167
- bij de dieren 255-256
- vertrouwen in het leven: geneest de ziekten 278-279
- bewustzijn van de radicale genezing 273
- lichaam en het mentale: relatie in een ziekte 376-378
- onevenwichtigheid tussen de krachten 114-115
- dokter, anecdote van een genezing 115-116
- een beetje filosofische dokter 115
- epidemie in Japan 170-173
- beproeving in de yoga 159
- gelocaliseerde koorts 174
- mensen die graag ziek willen zijn 114-115
- de mensen zijn bijna altijd ziek 175
- mensen die tijdens de Eerste Wereldoorlog gedood waren 172
- genezen: het evenwicht herstellen 115
- een zieke genezen: Moeder 180
- microbe: de morele conditie belangrijker 160
- zenuwziekte: een aquarium bekijken 208-209
- persoonlijke kwaaltjes: genezen door een belangeloos werk 114
- angst: oorzaak van een ziekte, dikwijls van een epidemie 157
- je aan de bescherming van de Godheid onttrekken 156
- dikwijls het resultaat van gebeurtenissen in het vitale 26

**UITGAVEN ONDER AUSPICIËN VAN
STICHTING AUROFONDS**

De Moeder

WAAROM YOGA

130 bladzijden, paperback

Sri Aurobindo

DE AFORISMEN

102 bladzijden, paperback

Sri Aurobindo

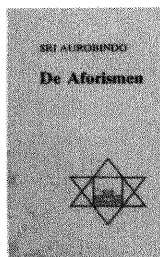
DE TOEKOMST VAN DE MENS

168 bladzijden, paperback

DE MOEDER

WAAROM YOGA

Uitgeverij Ankh-Hermes bv Deventer

Sri Aurobindo

LICHT OP YOGA

Derde druk, 130 bladzijden, gebonden

Satprem

SRI AUROBINDO

of het avontuur van het bewustzijn
352 bladzijden, gebonden

**UITGAVEN ONDER AUSPICIËN VAN
STICHTING AUROFONDS**

Satprem

MOEDER I

Het goddelijk materialisme
366 bladzijden, paperback

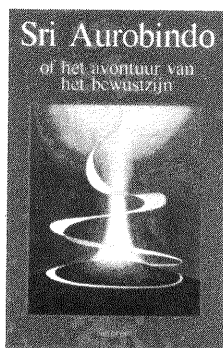
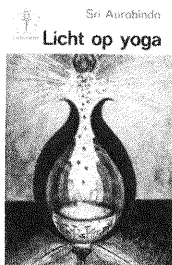
MOEDER II

De nieuwe soort
454 bladzijden, paperback

MOEDER III

De mutatie van de dood
284 bladzijden, paperback

Cassette MOEDER I, II en III

Uitgeverij Ankh-Hermes bv Deventer

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

J. KNOTTNERUS
SAM/STI, AUROVILLE
KOTTAKUPPAM - 605 104
TAMIL NADU - INDIA
Phone: (0) 413-86-22-08